MDK

Dóór Ferenc, festöm.
hadapródörmester

képei tulnyomórészt a székely világot, tájakat, életet rögzitik. A vármegye lakossága megértéssel támogatja a müvész-katonákat.

Katonai szolgálatot teljesitö festömüvészek kiállitása Csikszeredán. -Székely Nép, Sepsiszentgyörgy.1943.okt.8.

MDK

Dvór Ferenc, festő

A Fényes Adolf-teremben nyílt meg kiállítása.
Témái: az élet röpke élményei, mint
Az utolsó busz, Fészekrakók, Biliárdozók c.
képei; témában is, elgondolásban is különös
„műve": A súlytalanság állapotában cinnünép.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról

Népszabadság, bp. 1959. szept. 26. 8.l

M.D.K.

Dóczi Ferenc

festő

"Apám" c. képe, Csendélet szarkával, Műteremben c. kompozíciója. — Méltatás. — Kiállítása a Ferenczy Adolf teremben van.

d. m.: Fiatal festők. Hl.
Magyar Nemzet, 1959. szept 23.

M.D.K.

Dóczi Ferenc
festő

A Ferenczy Adolf teremben megnyílt kiállítása

Napi Krónika. 6 l.
Magyar Nemzet, 1959. szept. 19.

M.D.K.

Dóczi Ferenc
festő

A Ferenczy Adolf teremben nyitja meg
kiállítását 18-án.

kiállítások - 42
Magyar Nemzet, 1959. szept. 12

M.D.K.

Dobó Ferenc
festő

A Fényes Adolf teremben nyílt meg
kiállítása.

Kiállítások 4 l.
Magyar Nemzet, 1959 szept. 20

Dobó Ferenc
festő

M.D.K.

A Ferenczy Adolf teremben van a kiállítása.

Kiállítások. 4 l
Magyar Nemzet, 1959. szept. 27.

MDK

Door Ferenc

Kilátás a Halászbástyáról

Dunapart

Bpvizfpály 1941, Főv.Képtár. Házi példány

3 l.

Doór Ferenc

br. Hatvani Ferenc díj

XVI. Tavaszi szalon. Nemzeti Szalon, 1941. julius, 1 1.

Réz, mag. 10·5 cm.

ILLATSZER-FLAKON,
gránátalma alakú, mely gerezdekre esik szét.
Vésett dísszel. Német munka, XVI. század.
Ezüst, mag. 4·5 cm.

HAJTÚK,
zománcos, gömbfejű, 14 drb.
Magyar munkák, XVI. század.
Ezüst.
Gerevich PA, 260. l.

TALPAS SERLEG,
körte, mely leveles ágán áll.
Nürnbergi munka, IR mester műve, XVI. század.
Ezüst, mag. 16 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

TALPAS SERLEG, narancs, amely leveles ágán áll. Felül kovácsfigura.
Német munka, XVI. század.
Aranyozott réz, mag. 17·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., negyedik terem, 52. l.

KANÁL,
baluszteres nyéllel, SM monogrammal.
Magyar munka, XVI. század.
Ezüst, 16 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Gerevich PA, 260. l.

Doór Ferenc
Öreg férfi, olaj
Önarckép, olaj
Gyermekek, olaj
Kőfaragók, olaj

XVI. Tavaszi szalon. Nemzeti Szalon, 1941. július

5 x 1.

Herkules a sárkánnyal
Színes viasz, üveglemezen, 25 × 20, ill. 22 × 28 cm.

Diana (200. kép)

Saturnus

Najád
Viasszobrok, 30, 37 és 29 cm.
Hardy műveit Simor prímás vásárolta 1874-ben. Goethe: Aus einer Reise am Rhein. Sämtliche Werke, 25. kötet, Stuttgart, é. n. 190—191. l. — Maszlaghy Ferenc: Hardy viaszdomborművei az esztergomi érseki képtárban. Új Magyar Sion, VII., 1876., 528—541. l. — Esztergom, III., 1876., 26. szám. — Az esztergomi érseki képtár ... Vas. Újs., 1876., 412. l. — Maszlaghy Ferenc: Újabb adatok Hardy Bernát Gáspár életéhez. Új Magyar Sion, VII., 1876., 853—857. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 16. szám. — Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 522. l. — Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887., 245. l. — Maszlaghy II., 129—142. l. — Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet, Bp., 1906., 288. l. — Esztergom vármegye ... Bp., é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság 1916., júl. 12., 5. l. — Thieme-Becker XVI. kötet 36—37. l. — Gerevich PA, 250. l. — Lepold—Lippay, 58. l. és XVI. tábla.

M.D.K.

Dóri Ferenc
festő

Kiállítása a Ferenczy Adolf teremben megnyílt

Magyar Nemzet, 1959. okt. 4.
Kiállítások.

4 l.

Doór ferenc, festő MDH

Peti Jánossal együtt Szőnyi tanítványa volt.

–: Peti János kiállítása 2

ESTI HIRLAP, bp. 1965. nov. 30.

Doór Ferenc, festő MOK

Szegeden bemutatják a budapesti festőművész 36 művét: olajfestményt, tájképeket, portrékat.

— Hír 10

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. júl. 2.

Dobr Ferenc

Kiáhittára nyílt kegeden a Képszarnok termében.

Említve: Nyár, Gyöngyvirág, Szőlőerő

Tiszatáj 1966 IX. n. 784 old.

MDK

Doór Ferenc

br.Hatvany Ferenc dija 1940

17.Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora.
N.Szal. 1942. jun.

MDK

Doór Ferenc festő

Hevesi L.: Munka és munkaábrázolás a képzőművészetben
Szép Szó, 1960. febr. 21.

Dóór Ferenc

Bemutatja művét a rákosligeti
képzőművészeti bázáti körben

Nyomtatás 1966 VI. n. 36 old.

MDK

Doór Ferenc

Ormai taj, rézkarc
Önarckép, rézkarc

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 20.1.

MDK

Doór Ferenc

Epreskerti részlet, o.f.
Nő a zöldben, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 9.1.

MDK

Doór Ferenc

szerepelt a veszprémi SZMT Kisfaludy Kulturotthon termeiben 1957. aug. 25-én megnyilt kiállitáson.

"Jegenyék"

Paál Ákos: A vörösberényi művésztelep kiállitása. PEDAGOGUSOK LAPJA. 1957. szept. 15.

MDK

Doór Ferenc, festö

Apám arcképe. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat. 1957. Kat. 8.1.

MDK

Doór Ferenc
első kiállitása a Mücsarnokban.

"riporttéma" c. munkája is szerepel.
nem marad meg az epikus formánál.

mélt.

Esti Hirlap 229. sz. 1959. szept. 30 2 old.
/Cs.M. cikke/

MDK

Door Ferenc

r.sz.i: A N. Szal. kiáll. Uj Magyarság, 1941, jul.4.
6 l.

MDK

Door Ferenc

Kilátás a Geléérthegyről

Kilátás a Rózsadombról

Margitszigeti részlet

Bpvizfpály 1941, Főv.Képtár. Házi példány

3 l.

MDK

Doór Ferenc

Üdülők, o.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1964. máj.

Doór Ferenc MDK

Narancshámozó

Ági

Nő hegedüvel

Derkovits Gyula Terem 1965. junius Doór Ferenc

Doór Ferenc MDK

Locskay András arcképe

Festő a szabadban

Ráckeve

Derkovits Gyula Terem 1965. junius Doór Ferenc

Doór Ferenc MDK

Rákos-patak télen

Müteremben

Jánoska

Derkovits Gyula Teren 1965. junius Doór Ferenc

Doór Ferenc MDK

Kora tavasz az ablakból

Cukrászda teraszán

Viziváros

Derkovits Gyula Terem 1965.junius Doór Ferenc

Doór Ferenc MDK

Önarckép

Doór Vilma arcképe

Téli nap

Derkovits Gyula Terem 1965. junius Doór Ferenc

Doór Ferenc MDK

Borus táj

Kert vége

Margit

Derkovits Gyula Terem 1965. junius Doór Ferenc

Doór Ferenc MDK

Szőlőevő

Fák

Tavaszi táj

Derkovits Gyula Teren 1965. junius Doór Ferenc

Doór Ferenc - MDK

Halas csendélet

Olvasó akt

Fekvő akt

Derkovits Gyula Terem 1965.junius Doór Ferenc

M.D.K

Doór Ferenc
festő

Az 1959-es évben a Fenyes Adolf
teremben tartott tárlatot, itt
a legkifejezőbb kép a „Sulyt alonság"
Ujabb képei: „A sárgablúzos Erzsi",
„Festő a szabadban"

Péter Imre: Portrévárlat Doór Ferencről
Művészet, 1965. november - 40 kep

M.D.4

Dóór Ferenc
festő

Kuratavasz az ablakból
A szárgabhúros Erzsi } repr

Péter Imre: Portrévázlat Dóór Ferencről
Művészet, 1965. november – 40 lap

Doór
~~Doór~~ Ferenc festő M.D.K.

Rákosligeten él.

Táj-~~k~~képek és portrék

P.G.: Doór Ferenc kiállitása a Derkovits -te-
remben
Magyar Nemzet 1965. junius
10. 4.l.

MDK.

Doór Ferenc

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1965 juli, lap 5,

Doór Ferenc, festő

ΠDK

A Derkovits Teremben megtekinthető tárlata.

– : A hét végi kulturális programból

11

NÉPSZABADSÁG

kp. 1965. jún. 12.

Festészet.

"Dunai hajós" festette Dór Ferenc.

Uj Világ. 1949. 6.sz.febr.11. 7.l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch.51. ~~20.ó~~ 24.ó

Doór Ferenc.

A dunaföldvári művésztelep 194o.

Varga N.Lajos életrajza.
feldolgozta Kopp Jenő.

A MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT

DOÓR FERENC

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLITÁSÁNAK

MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

KÁNTOR ANDOR

FESTŐMŰVÉSZ

1959. SZEPTEMBER 18-ÁN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR

FÉNYES ADOLF TEREM, BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

(BEJÁRAT A HÁZ DOHÁNY-UTCAI KAPUJÁN)

Fk.: Köteles István 2906 65 FNyV 6 t — Fv: Szekeres Ferenc

KÉP CSAR NOK

DOÓR FERENC

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT
MEGHÍVJA ÖNT

DOÓR FERENC

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1965. JÚNIUS 5-ÉN,
SZOMBATON D.E. FÉL 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

TÓTH TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ

DERKOVITS TEREM
BUDAPEST VI, LENIN KÖRÚT 63

Doór Ferenc

MDK

Jégvágók, of.

Szüret Kerszturon, of.

Dolgozó emberek között, kiáll. Ernst Múz. 1960. nov.

Doór Ferenc

Pályamunkások, o.

Dolgozó emberek között képzőm. kiáll.
Ernst Múz. 1968. jan.

Dvór Ferenc, festő

+ IDM

Jún. 5-én kiállítása nyílik meg

a Derkovits Teremben.

— : Hír

10.

NÉPSZABADSÁG

Dn. 1965. jún. 3.

Doór Ferenc MDK

Epreskerti részlet, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c. kiáll.

Doór Ferenc

Nő a zöldben, olf.

Miesarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

M.D.K.

Doór Ferenc
festő

Tárlatán tájábrázolásokat, portrékat, főképpen leányportrékat mutat be. Természetábrázolásai a: „Tavaszi hó-olvadás", „Virágzó fák" és „Nyár" című festményei

Akácz László: Doór Ferenc - kiállítás Szegeden Művészet, 1967. január - 46 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Doór Ferenc

NÉPSZABADSÁG

1966 JUL 2

– BUDAPESTI FESTŐMŰVÉSZ, Doór Ferenc kiállítása nyílt pénteken Szegeden a Képcsarnok Vállalat bemutatótermében. A tárlaton 35 alkotást, tájképeket és portrékat tekinthetnek meg az érdeklődők.

M.D.K

Dsór Ferenc
festő

Szegeden, a Képcsarnok Vállalat
Kárász utcai kiállító-termében
tartotta tárlatát — „Szőllőevő"
(repro)

Akácz László: Dsór Ferenc-kiállítás Szegeden
Művészet, 1967. január - 46 lap.

MDK.

Doór Ferenc

Szőlőevő

Müvészet 1967 jan.p.46.

Doór Ferenc

A főist-n hörnyi 7. volt a mestere, diáttori indításait Aba-Novák-tól tapta, utolsó tipeit a bétéscsabai képcsarnokban mutatta be. „Pájemusztásk" c. komp. emelt ki, mefet a MÉMOSZ vásárolt meg.

Doór Ferenc kiállítása Bétéscsabáa. Művészet, 1968, szept.

211.

Doór Ferenc.

Apám arcképe, olaj, 60 x 80 cm.

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nesk.: Kisdéjiné Kisimi Irén.

P.

MD$_1^V$

Dóór Ferenc
festő

Négy alkalommal rendezett
önálló kiállítást Pesten és vi-
déken. Az országos tárlatokon
is gyakran szerepel.

— : —

Művészet, 1968. szeptember – 20 kap.

M.D.Y

Doór Ferenc
festő

Az utóbbi évek termésel
Doór Ferenc a békéscsabai
Képcsarnokban mutatta
be.

Müvészet, 1968. szeptember – 20 kap.

M. D.

Deér Ferenc

festő

Legutóbb a „Dolgozó emberek között" című kiállításon állította ki a Pályamunkások" ámú kompozíció-"ját, amit a MEMOSZ meg is vásárolt

—:—

Műrészet, 1968. szeptember - 20 lap.

Doór Ferenc

festő

M.D.V

A Főiskolán Szőrnyi István
és Aba Novák Vilmos növen-
déke volt.

—— : ——

Műrészet, 1968. szeptember – 20 lap.

M.D.K.

Doór Ferenc

120. Olti vizesés. olajf. 79.5 x 99.8, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 14. l.

Doór Ferenc

festő

M.D.K.

Deér

Fenyes Adolf teremben van kiállítása.

Magyar Nemzet, 1959. okt. A.

Napi Krónika

6e

Dór Ferenc festö.

Uj Világ. 1949. 6.sz.febr.11.

Dóór Ferenc festő

Szabad Művészet, 1979

III. évf. 5.sz. 216.o. kiállítási Naptár

Doór Ferenc
festő

M.D.K.

1965-ben készült a „Szivet"-je.

1967-ből való a „Varjak" c. műve.

1968-as mű az „Alkony Szana-
zugnál".

Eszery Elemér: Doór Ferenc új képeiről.
Művészet, 1969. junius - 32 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Doór Ferenc

festő

1967-ben készült az „Ávácsiak" c. vászna. 1968-as mű a „Piros karosszék", ugyanebbe az lobe lé-szült a „Fekvő akt" c. műve.

Ecsery Elemér: Doór Ferenc új képeiről. Műveszet, 1969. junius – 32 lap.

Doór Ferenc
festő

M.D.K.

1966-ban készült a „Sári" c. műve
1968-ban a „Nő virággal", 1968-ban
festette nagy méretű képet „Nagybanyai
Nagy Zoltán" festőművésszől.

Eisery Elemér: Doór Ferenc új képeiről,
Művészet, 1969. junius – 32 lap.

Doór Ferenc
festő

M.D.K

1918-ban a Hunyad megyei
Petrillán született. Gyermekkorát
Aronban Pesten a hóbányai sí-
szem lakott, most Inglói lakós

Edszeg Elemér: Doór Ferenc új képeiről
Művészet, 1969. junius - 32 lap.

M.D.V

Dóór Ferenc
festő

1966-beli termés a „Mária" c. kép.
1967-ben készült az „Önarckép"
ugyancsak 1967-ben készült a
„Csirkézők" c. gyermekképe.

Ecsery Elemér: Dóór Ferenc új képeiről,
Művészet, 1969. június - 32 lap.

Doór Ferenc
festő

M.D.K.

A rajzolás és festés alapeleniet
Aba-Novák Vilmos szabadisko-
lájában sajátította el a harmincas
években.

Esszeny Elemér: Doór Ferenc új hipeiről
dűvészet, 1969. junius – 32 lap.

Dóór Ferenc
festő

M.D.Gy

1968-ban készült a „Gemmekjátékok"
című nagyméretű képe

Ecsery Elemér: Dóór Ferenc új képeiről
Művészet, 1969. junius – 32 lap.

M.D.K.

Dóór Ferenc
festő

A Képzőművészeti Főiskolára
1936-ban vették fel, ahol Szőnyi
István irányítása mellett gaja-
tította el a végleges tudnivalókat

Edery Elemér: Dóór Ferenc új képeiről
Művészet, 1969. június - 32 lap

M.D.K.

Deór Ferenc
festő

Kiállítása volt 1959-ben a Tényes Adolf teremben, 1962-ben a Rákosligeti Művelődési Otthonban, 1965-ben a Derkovits teremben!

Jeszenyi Elemér: Deór Ferenc új hipcíről
Művészet, 1969. junius – 32 lap

MDK

Door Ferenc

Kikötőben

Budai Képzőmüv. csop. MMM 1949. febr.

Dór Ferenc MDK

festő

Hatvanezer látogató a "Magyar művészetért" mozgalom kiállitásán
Esti Kurir 1941. jan. 9.

MDK

Door Ferenc

Királyi vár

Hősök tere

Szabadság tér

Bpvizfpály 1941, Főv.Képtár. Házi példány

3 l.

Doór Ferenc festőművész

Vállítása április 30.-án
nyílik a Derkovits teremben.

Magyar Nemzet 1971 április 29
4. old.

Poór Ferenc festő

1

Ziállítása nyílt a

Derkovits teremben

Magyar Nemzet 1971 május 12

Szold

Dóra Ferenc

2

„Önarckép"
„Kutas László portréja"
c. művei említve

Magyar Nemzet 1971 május 12
5. old.

Dobó Ferenc

3

„Nagybányai Nagy Zoltán arcképe"

„Cigánylány" c. képe

emlékére

Magyar Nemzet 1971 május 12

8. old.

Doór Ferenc

festőművész kiállitása, Békéscsaba, Képcsarnok. - Ism: Művészet,1968.9.sz.21.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.
167.l.

Dobr Ferenc

kiállított festmények:
Apám arcképe, olaj, 60×80 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirini Irén. Bp. 1957. 19 l.

8.l.

MDK

Doór Ferenc

Kiállitási hir

Müvészet 1968 okt.p.48.

Doór Ferenc
festő

M.D.f

A Véhéscsabai Képcsarnok
Vállalat helyiségében volt
kiállítása.

—: Kiállítások
Művészet, 1968. okló ber – 48 kep.

HÍRLAP
TÉRTÉR

Pogár Ferenc festő

Vallomás nyílik meg
április 30.-án a Derkovits terem-
ben.

Magyar Nemzet 1971 április 29
4old.

megvan

Doór Ferenc

III. éves

1938/39. 125 P tanulmányi segély

Ferképzőmfőiskévk 116-l.
1937/39

SZTANKÓ ISTVÁN
Papir, könyv és irószer
kereskedő
Alsólendva (Zala m.)

Dóór Ferenc

I. évis hallg.

Képzőm. Főisk. Esth.

1936/37. 72 l

Ferkpzomfoiskövk

1937-38 II

1938-39 III

Kereszteczke, bronz, 5 cm.

Dobó Ferenc

l.

Ferképzomfoiskvk

1939-41. 101. l.

102. l. 105. l.

131. l.

Beszerzési költségekre: .

Elhelyezési költségekre: .

Ös

Háromszáznyolcvanöt pengő

II./ a 127.689 s

Kiküldetési költségekre: 2

Budapest, 1944.

A hivatalos másolat hitel

miniszteri shiv. igazgató

Doór Ferenc

rajztanárjelölt

l. Ferképzomfolskövk

1939-41. 144 l.

6,00					
2,70		2,70			
3,50		2,35			
7,10					
4,20					
0,40 ∓	0 ∓	5,05 ∓	0 ∓	0 ∓	

küldeni, hanem azt a fizetőhelynek kell egy úgyneve

atakarékpénztári csekkszámlára kell visszafizetni.

et az igényjogosultak átvették.

/ ..... hó ..... n.

.....

megbizott tisztviselő.

oktatásügyi Miniszterium.-

A m.kir. vallás- és közoktatásü

szám alatt s a számvevőség cse

másolata:

Utasitom, hogy Kr

I., Karolina ut 16.sz./ a vis

vitási és anyagpótló munkálat

ségessé vált összes anyagokér

koronát a 62.453 számu kiadás

Budapest, 1925.évi február hó

K. Róbert s.k. h.államtitkár.

Door Ferenc

l.

Szabad Művészet

1948 293. l.

Murányi-kovács E.

Kiállítások

résztvett a freskó-
terpályázaton, amelyet
a M. képzm. Sz. Sz.-ben
állítottak ki. (Szidják)

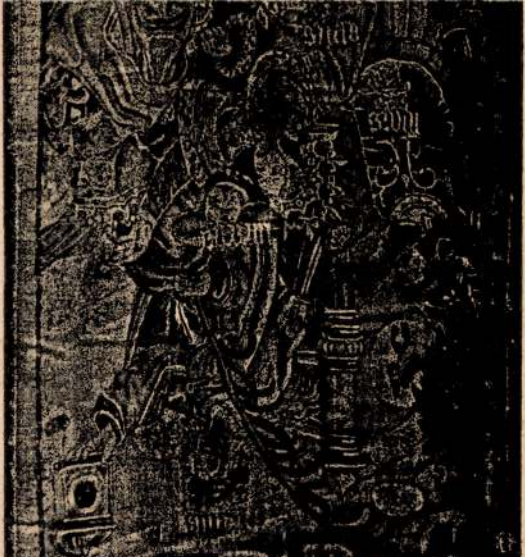

M. Nemzetért

Dom Ferenc

1940-41 (Mincs)

Epresberti részlet) of
Nő a földben

Ormai Táj)
Önarckép I) rézk

A VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

192 2 évi 22.774 számv. sz.

III/a. ügyosztály

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

A Müemlékek Orsz. Bizottság

1922. évi deczembe

év deczember hó 7.-én kelt

cember hó 9.-én kelt 541 sz

Mihály müvezető 1 drb. ócsa

880 koronára, Szőnyi Ottó d

1.815 koronára, Gróh István

Dóór Ferenc

Szinyei Társaság XV.
Tav. Szal. (Ernst Mus.)
1940. máj.-jun.

Nagyapó.

1941 jul (N. tiel.

Öreg férfi
Guarchép II
Gyermekek
Kőfaragók
) of

Bp. + ábr. (mův.) virf. pályázat
Mall

Door Ferenc

1941 (Fő. képt)

Kilátás a Gellérthegyről
" " a Rózsadomból
Margitsig-i részlet
Királyi vár
Hősök tere
Szabadság-tér
Kilátás a Halászbástyáról
Dunapart

M. Kir. Vallás- és Közokt

4523/1923.
----------szám.

I.ü.o.

Felkérem a Müemlékek O
surányi müemlékbecsü róm.kath. t
letkezett s szives nyilatkozás v
171.017/1917. szám alatt megküld
származtatni sziveskedjék.

Budapest, 1923. évi ja

A miniszter hely

Breyer
h.államtitkár

Doór Ferenc

Budai képzőművének

1949. febr. kiáll.:

Kikötőben.

Dór Ferenc

Szabad Művészet

1952. 5 n. 233. l.

Bényi L:

a Duna a festészetben

Layer Károly dr

A herendi porcellángyár története.

Bpest, 1921. A herendi porcellánok gyűjteményes kiállítása alkalmából kiadja a Múzeum Barátok Egyesülete.

8-r, 23 l 1 képmellékletttel. Fűzve

I. 3. p. h.

—.50 P

Doór Ferenc

l.

Szabad Művenet

1948. 252 l.

Fótry J:

Kiállítások

Gyengének tartja

Nem veit

Door Ferenc

festő

l.

Bpvizfpály 1941

Dobó Ferenc

1940. Báró Hatvany Ferenc-díj.

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1941

Életkép.

A táncz.

A korcsma közepén egy
czol, a mit a jelenlevők nézne
sok képeznek csoportot. Felira

LES DANSEURS MAGYAR

alól balra: TRICHON
jobbra: JANET LANGE.

Fm., mér. 11.3 : 18

131-91-3.

Dóór Ferenc

1940 megkapta a
Szinyei Társaság Hat-
varny Ferenc-díját.

Szinyei Társ. Tav. Szalon
Katalogusából

Doór Ferenc

Szinyei Társaság
tavaszi szalonjában
báró Hatvany Ferenc
díj Nagyapó c.
festményére

Nemzeti Ujság
1940. máj: 19

dupl

Békesség az olvasónak!

A mi Urunk Jézus Krisztus halálának emlékére üljük meg gyászünnepként a *Nagypéntek*-et, amikor is mi, református keresztyének, áhítattal gondolunk a miérettünk megfeszítettett Megváltóra. Szinte elképzelhetetlen az olyan református, aki ezen a napon ne borulna le bűnbánattal a gyülekezeti közösségben, a templomban az Isten előtt.

Tisztelettel arra kérem a gondjaira bízott tanulóját, hogy ezen a napon méltóztassék felmenteni mindenféle munka, dolog, megbízás alól, hogy vallási kötelességének eleget tehessen.

Atyafiságos köszöntéssel:

Incze Gábor dr.
református vallásoktatási
igazgató.

Bethlen-nyomda rt.

Dóór Ferenc

1937/38. II. éves
fest. szakrendes hallg.
I-II. félév

Ferképzomfoiskávk
1937/39.

149. l.

TARY HIRLAPIRODA
KASSA, KOSSUTH LAJOS-U. 14.
TELEFON: 28-23.

T.
Európa hirlapterjesztő

Budapest

Visegrádi u 36

Doór Ferenc

1938/39. III. éves

pest. nak, rendes hallg.

I-II. félév

Ferképzomfoiskèvk

1937/39.

156. l.

V

Dobi Ferenc

II. évf.

1937/38. 100 P

tanulmányi segély

Ferképzőmfoiskvk 116.L
1937/39

Magyar Nemzet

Átvételi-jegy.

T. Mária Pér

400 Sld	
942 IV 1	

Átvette: [illegible]

Dóór Ferenc

Szépm. munz.

Olt partja
Gilkostó } rézk (1941)

1943. gyűjt kiall. Csikszeredán

Kepřem. fürsk.
1936 – 1941
Szönyi Istvánnal, kinér
1940-41 öszt. dijas
tanársége volt.

1940. Szinyei Társ
Hatvany Ferenc
dijas

902. Eikejett: november 17 ein

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

Dobó Ferenc

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1990 MÁJUS 17-ÉN
CSÜTÖRTÖK DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
DR. SZABÓ LÓRÁND
A MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM FŐIGAZGATÓJA

MEGTEKINTHETŐ
1990 MÁJUS 17-27
CSÓK ISTVÁN GALÉRIA ÖTVÖS TEREM
BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25.

GÖNCÖL TÁRSASÁG

DOÓR FERENC

Magyar Nemzet LIII.évf. 106.sz. 1990.május 8- 7.p.

Doór Ferenc festőművész tárlatát május 17-én, csütörtökön délután öt órakor nyitja meg dr. Szabó Loránd a Csók István Galéria Ötvös-termében. A kiállítás tíz napig tekinthető meg a Váci utca 25. szám alatt.

K		3	10	17	24	31
SZ		4	11	18	25	
CS		5	12	19	26	
P		6	13	20	27	
SZ		7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29	

Június

H			6	13	20	27
K			7	14	21	28
SZ		1	8	15	22	29
CS		2	9	16	23	30
P		3	10	17	24	
SZ		4	11	18	25	
V		5	12	19	26	

KÉP CSAR NOK

Fk.: Köteles István — GENERALART Dorogi Nyomda

A Képzőművészeti Főiskola festőszakát 1941-ben végeztem el, Szőnyi István tanítványaként.

Első egyéni kiállításom a Fényes Adolf teremben — Budapesten — volt (1959). Ezután számos városunkban nyílt alkalmam műveimet bemutatni a Képcsarnok rendezésében. Budapesten a Derkovits terem három ízben (1965, 1971, 1983) volt még hazai kiállításaim színhelye.

Külföldön egyéni anyaggal: Kölnben, (1972) és Pármában (1975, 1978) szerepeltem. Munkásságom zöme táblakép, amelyek a Magyar Nemzeti Galériában, a Fővárosi Képtárban, vidéki múzeumokban és magángyűjtők tulajdonában találhatók.

A bulgáriai Gabrovo az évek során nemzetközi pályázat keretében, már négy művemet vásárolta meg, a „Humor és Szatíra Háza" részére. Ugyancsak a bolgár Strazsica, Plovdiv és Szozopol városok is őriznek képeimből néhányat.

Veszprémi kiállításom képeinek többségét a balatonfelvidéki Mencshelyen festettem. A rohanó felhők és a „böre"-ök világában, ahol a Bakony felől a Balaton felé húzódó felhők szeszélye néha meg-megesillantja a napot, ezáltal pazar színváltozatokba öltözteti a tájat. A kint dolgozó festőt pedig serkenti: igyekezzen, mert a szépség nemcsak tündököl — de el is tűnik.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DOÓR FERENC

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1985. MÁJUS 9-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

HORVÁTH JÓZSEF

EVANGÉLIKUS LELKÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1985. MÁJUS 9-18.

DÉSI HUBER TEREM
VESZPRÉM, KOSSUTH L. 8.

Doór Ferenc festőművész

A Derkovits Teremben rendezett kiállitását ápr. 30. nyitják meg, -közli a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 24.
XV. évf. 17. sz. 2. lap

Dóót Ferenc

A „kiállítási naptár" kiállításait jelzi a Deákovits Teremben (IV. 30 – V. 14).

Műgyűjtő, 1971. 1. 32.

Doór Ferenc
festő

Kiállításán bemutatott uj képeire jellemző a hörnyed ecsetkezelés. Tematikája, akt csendélet, tájak, a cselekvő ember, portré, Egész miroltát a derű, az élethedv determinálja.

Ecsery Elemér: Doór Ferenc uj képei.....

Müvészet, 1971.augusztus - 34.oldal

ifj Dóór Ferenc
ötvös

Ujabban lemezhegesztési technikával
ér el figyelemre méltó eredményeket.
Ilyen munkái közül a „Kér" váltott
ki elismerést.

Kovács Gyula: Szentendrei amatőrök.
Művészet, 1972. április – 19 oldal.

Iff. Dóor Ferenc
ötvös

Iff. Dóor Ferenc a Szentendrei
Vízgazdálkodásiak dolgozója.
Szabad idejében rendszeresen
készít ötvösmunkákat.

Thoróczy Gyula: Szentendrei amatőrök.
Művészet, 1972 április – 19 oldal.

Dobó Ferenc

Pályamunkások olaj
100 × 150

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Dvoři Ferenc

Pólyamunkások olaj,

100 × 150

Dolgozó emberek közötti képzőművészeti kiállítás

Ernst múzeum 1968. január

Dvór Ferenc, festő

Megnyitja Séday Éva festőművész tárlatát. (Fényes Adolf Terem.)

— : □ Séday Éva 2.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. szept. 19.

Dóór Ferenc festőművész

A tokaji múzeumban Buza Barna szobrászművésszel együtt kiállítása megnyílt.

Kiállítás.

Északmagyarország, Miskolc, 1972. júl. 1.

Dóór Ferenc festőművész

Séday Éva festőművész kiállítását nyitja meg a Fényes Adolf terem-ben, 1972. szept. 22.-én.

Meglívó. 1972. szept. hó.

ifj Dóor Ferenc

ötvös

Ismeretet az ötvösségről a képzőmű-
vészeti gim mázumba szerezte, ahol egy
ideig tanult, majd az Állami Pénz-
verdében dolgozott.

Kovács Gyula: Szentendrei amatőrök.
Művészet, 1972. április – 19 oldal.

Ifj Dóór Ferenc
ötvös

„Harcosok"
„Kéz" } repro

Kovács Gyula: Szentendrei szmalőrök.
Művészet, 1972. április – 19 oldal.

Doór Ferenc
festő

Ki állításán bemutatta a „Hegedűs"-t, a „Borkimáló János" erimű portré szerű kompozíciót, „Ülő akt"-jat az „Ujpesti olot"-t a „Fekete napraforgók"-at.

Ecsery Elemér: Doór Ferenc uj képei.....

Müvészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Dóór Ferenc

Képével szerepel a gyűjteményben.

Kurucz Gyula: Hogy meddig jutunk még... Forray László, Hódmezővásárhely; Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 18. l.

Dobó Ferenc

festőművész kiállitása. Szeged, Képcsarnok. –
Ism.: J.A. Dél-Magyarország, 1966. júl. 8.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

266. l.

DOÓR FERENC festő

Magyar Nemzet 1990. május 8. LIII. 106.sz. 7.p.

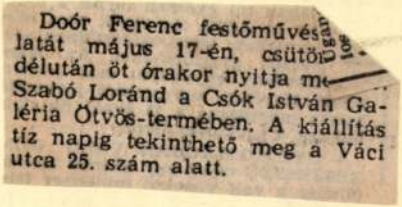

Doór Ferenc festőművész
latát május 17-én, csütör
délután öt órakor nyitja m
Szabó Loránd a Csók István Ga-
léria Ötvös-termében. A kiállítás
tíz napig tekinthető meg a Váci
utca 25. szám alatt.

9 V Erhard
10 H Zsolt
11 K Leó, Szaniszló
12 Sz Gyula
13 Cs Ida
14 P Tibor
15 Sz Anasztázia

24 H György
25 K Márk
26 Sz Ervin
27 Cs Zita
28 P Valéria
29 Sz Péter
30 V Katalin, Kitt

MÁJUS

1 H Munka ü., Fülöp, Jakab
2 K Zsigmond
3 Sz Tímea, Irma
4 Cs Mónika, Flórián
5 P Györgyi
6 Sz Ivett, Frida
7 V Gizella
8 H Mihály
9 K Gergely
10 Sz Ármin
11 Cs Ferenc
12 P Pongrác
13 Sz Szervác
14 V Pünkösd, Bonifác
15 H Zsófia, Szonja
16 K Mózes, Botond
17 Sz Paszkál
18 Cs Erik, Alexandra
19 P Ivó, Milán
20 Sz Bernát
21 V Konstantin
22 H Júlia, Rita
23 K Dezső
24 Sz Eszter
25 Cs Orbán
26 P Fülöp
27 Sz Hella
28 V Emil, Csanád
29 H Magdolna
30 K Janka, Zsane
31 Sz Angéla

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

Doór Ferenc

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1990 MÁJUS 17-ÉN
CSÜTÖRTÖK DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
DR. SZABÓ LÓRÁND
A MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM FŐIGAZGATÓJA

MEGTEKINTHETŐ
1990 MÁJUS 17-27
CSÓK ISTVÁN GALÉRIA ÖTVÖS TEREM
BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25.

GÖNCÖL TÁRSASÁG

Doór Ferenc

Klinkó József műgyűjtő archívje

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Doór Ferenc festőművész

Zalaegerszegen a Képcsarnok kiállitó termében rendezett kiállitását február 21,-én nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményekkel foglalkozó rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. febr. 16.
XVIII. évf. 7. sz. 2. lap.

Dodr Ferenc

1974. jan-ban a Műcsarnok angyalföldi kiállítá-
sán részt vett művével.

Népszava, 1974. jan. 11. 102 evf. 8 sz. 4p.

Doór Ferenc

budapesti festő olajfestmény kiállitása
február 21-én nyilt meg a Képcsarnok Vállalat
zalaegerszegi bemutatótermében.

Magyar Hirlap 1974/52/8

Dvór Ferenc

festő gyermekei

olaj 80 + 110 cm

Angyalföldi kéjző- és ýsarúnné-
szek kiáll. Műcsarnok 1974

ifj. Dvór Ferenc

Opus No. 1, 2, 3 rézlemez 35 × 50 cm

Próféta lemez, 50 cm

Angyalföldi kéjzö- és ipanmü-
vészek kiáll. Mücsarnok 1974

Dvořák Ferenc

Festő gyermekei, olaj

80 × 110 cm repr.

Angyalföldi képző- és iparminvészek

kiáll. Műcsarnok 1974

Doór Ferenc

Grafikái és olajfestményei kiállításon szerepelnek a kölni Glaubgalériában

Magyar Nemzet 1972 november 29
4. old.

Doór Ferenc, festő

Zalaegerszegi kiállításán
41 olajfestményt mutat be.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 22.

M.D.K.

Doór Feremc

"Akt" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap.
/a példányból az akt repr.-ját kivágták./
A Képzőművészeti Iskola/kiállitásán
szerepel a mü. növendékeinek/

Füsi József: "1941 husvétja: a kiállitások hete" c.
Film Szinház Irodalom, Bp. 1941 ápr. 18-24.
IV. évf. 16. sz.

Dóór Ferenc
festő

Salgótarjánban február 11-én
nyílt meg Dóór Ferenc kiállítása

----- : Kiállítási naptár.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

Daór Ferenc
festőművész és Búza Barna szobrász-
művész alkotásaiból nyílt kiállítás
tegnap Tokajban, a helyi művelődési
házban.

Kiállítások

Magyar Hírlap 1972/168 6 old.

Door Ferenc, festő-

Kiállít Dunaújvároshan

– Kis.

8.

Nérszabadság Bp. 1977 márc. 11.

DOÓR FERENC festő
Petrilla, 1918

1936–48 között Szőnyi István tanitványa, majd tanársegédje a Képzőművészeti Főiskolán, később néhány évig művész-pedagógus. Gyüjteményes anyagát 1959-ben a Fényes Adolf Teremben, 1965-ben és 1971-ben a Derkovits Teremben mutatta be, kiállitott ezentul Rákosligeten, Szegeden, Békéscsabán, Zalaegerszegen, valamint 1972-ben a kölni Glaub Galériában. – Pikturája a modern festészet több irányzatának eredményeit összegezi. Szembeötlő jegye a szinek állandó intenzitása, mely érzelmi hőfokának emelkedésével olykor festői disszonanciáig tüzesedik. Kiforrott egyéni stilusának következménye, hogy a legkülönbözőbb témák – pl. egy táj vagy egy portré – között alig van nála különbség a festőiség dolgában. Mindegyikben a számára lényegeset ragadja meg, hogy aztán mondanivalóját az autonóm festői nyelv tisztaságával közvetitse.

és életrajzok 1975

MŰV

és Olaszon
ott meg Szé
égényi művész
Sárospatakon,
Kápolnásnyék

Doór Ferenc

„Szőlőhegy" olaj 60 x 80 cm

Balatoni Nyári Tárlat 1976

Balatoni Múzeum, Keszthely

Dodr Ferenc, festő

□ DOÓR FERENC festőművész tárlata március 10-én, csütörtökön délután 5 órakor nyílik a Képcsarnok dunaújvárosi termében. Megnyitja: Péterffy Attila, a Bartók Béla Művelődési Ház igazgatója.

□ —: Dodr Ferenc ---

Esti Hírlap, Ba 1977. már. 7.

2

Doór Ferenc MDK

Sorakozó, olf.

Műcsarnok 1961 Boldog gyermekévek, kiáll.

Doór Ferenc

Apám arckép, olf.

Miskarnok 1997 Tavaszi tárlat

Dósa Ferenc festő
kiállítása nyílt tegnap a
Képcsarnok Vál. megyei
bemutató termében

Nógrád 1966 júl. 2, 4old.

Doór Ferenc MDK

Fésülködő, olf.

VIII.Miskolci Orsz. Képszőm. Kiáll. 1964

MDK

Doór Ferenc

Olti vizesés, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952

Doór Ferenc

MDK

Télutó

Fésülködő

Rákoskeresztur

Derkovits Gyula Terem 1965. junius Doór Ferenc

Dobó Ferenc festő

A Derkovits teremben

Kiállítása nyílt

Kiállítási Kalendárium

Szabadiste Művészetért 1921 VI.

Doór Ferenc

festőművész kiállitása. Szeged, Képcsarnok Vállalat. - Ism: Akácz László, Művészet, 1967.8.évf.1.sz. 46-47.1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. 1.

90. 1.

Doór Ferenc

Budapesti festőművész akrotásaiból pénteken kiállítás nyílt a Képcsarnok Vállalat bérés-csabai boltjában.

Kulturális krónika

Magyar Hírlap, 1968 augusztus 10 9. l.

Dóór Ferenc festőművész

Kiállít a XXV. Vásárhelyi őszi Tárlaton

(cikk: „Szabary Ferenc festőművész" címszó alatt
Halász Miklós cikke: Vásárhelyi őszi Tárlat" címmel
Pesti Műsor, 1978. X. 18.

DOÓR FERENC

AZ ERDÓS RENÉE-HÁZ idei második tárlatán Doór Ferenc festőművész mutatkozik be, február 12. és március 9. között, hétfő kivételével naponta 15 és 18 óra között. A megnyitó a Báthori utca 31. szám alatti villában február 12-én 18 órakor lesz. A rákosligeti művész Szőnyi István tanítványa volt a főiskolán.

RÁKOSVIDÉK 1994 febr., 15. old

tektúrája meglepően emlékeztet azokra a szárnyasoltár
éveinek táján terjedtek el országszerte. A 14. sz
kompozíciók oltárok retabulumaként nem állhattak.
reprezentatív fülkecsoportok alakítása a késő gótiku
tartozik. A pecsétek kompozíciója ebben a konkrét eset
formák közvetítőjének bizonyul.

Az új főpapi pecséttípust csak püspökök, királyi k
apátok, mint a püspöki jelvények viselésének jogával
káptalanok, konventek mint hiteles helyek más típu
használtak kiadványaik hitelesítésére, amelyek ren
ábrázolásukkal, s csak ritkán a testület jelentőségére (a
nagypecsétjén a királykoronázás jelenete található).
kiküszöbölt minden egyéni jelleget a ciszterci apátok p
körirata hordozta, míg az ábrának minden esetben ap
individuális jellegét aláhúzza az, hogy rajtuk a 14. száz
helyet foglal el a tulajdonos család címere. A fő
nagypecsétekkel párhuzamosan alkalmazott titkos pe
Ezek révén a főpapok teljesen alkalmazkodtak a világ

Címerhasználatuk mindig az általánosan elterjedt he
egyházi rangjukat kifejező jelvényekkel egészült ki:
váraikon, építkezéseik során (például Kálmán püspök
zágrábi székesegyház tornyáról, Vetési Albert címer
könyveikben, ötvöstárgyaikon, paramentumaikon alk
meg más arisztokraták családi címereitől.

A családi címer általánosan elterjedt, hangsúlyos
ritkának mondható az az eset, amelynek példája *Alsáni*
az elhunyt méltóságait, hanem őseinek bárói tisztségeit
apparátusú világi síremlékektől az egyháziak sírlapjait
meg, hogy viszonylag korán, legalább a 14. század köz
Az ábrázolások meglehetősen egységes, egyszerű sém

DOÓR FERENC

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DOÓR FERENC

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1977. MÁRCIUS 10-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

PÉTERFFY ATTILA

A BARTÓK BÉLA MŰVELŐDÉSI HÁZ IGAZGATÓJA

MEGTEKINTHETŐ: 1977. MÁRCIUS 10–24.

HÉTKÖZNAP: 9.30–18, SZOMBATON 9–14 ÓRÁIG

KÉP CSAR NOK

DUNAÚJVÁROS, APÁCZAI CSERE JÁNOS ÚT 4–6

Athenaeum

Athenaeum

Dodi Ferenc

MEGHÍVÓ

Megtekinthető: 1971. április 30 – május 14.

Hétfő, kedd, szerda 9,30–18 óráig
Csütörtök, péntek 10,30–19 óráig
Szombat 10–15 óráig

A Képcsarnok meghívja Önt

DOÓR FERENC

festőművész

kiállításának ünnepélyes megnyitására
1971. április 30-án, pénteken 17 órakor

A kiállítást megnyitja:

SZILVÁSY MARGIT
festőművész

Derkovits Terem
Budapest, VI., Lenin körút 63

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
1983 JUL 7.

nagy összefoglalásokat kedvelő [illegible]

1021

Dóra Ferenc: Fátyolban

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-728

Doór Ferenc festőművész

PETŐFI NÉPE

1981 MÁJ 20

Kiállítás 1021

Csütörtökön délután öt órakor nyílik meg Kecskeméten a Képcsarnok Vállalat Petőfi Sándor utcai bemutatótermében Doór Ferenc festőművész kiállítása. A művész ez alkalommal a mártélyi és a kecskeméti alkotóházban festett képeit állítja ki. A megnyitón közreműködik Béres Ferenc énekes, Liszt- és SZOT-díjas Érdemes Művész. Képünkön a festőművész „Vonatban" című alkotása látható.

Ludvigh Z.-né.

Ifjúsági fiú egyes: 1. Tóth A., 2. Magyar Cs., 3. Bodor L., Noel G.

Újonc fiú egyes: 1. Kalocsa Z., 2. Virányi A., 3. Kalocsa T., Kégel T.

Leány gyermek egyes: 1. Násfay Zs., 2. Szabó J., 3. Kőrözsi A.

Fiú gyermek egyes: 1. Kégel T., 2. Kalocsa T., 3. Bakonyi T., Domokos Cs.

Párosok. Férfi páros: 1. Tóth M., Kontra I., 2. Bakonyi L. dr. Glied, 3. dr. Szakál, dr. Szelei, Zsikla D., Óvári F.

Női páros: 1. Baráth, Krisztik, 2. dr. Szeleiné, Ludvigné, 3. dr. Szentkirályiné, Hangodi.

Vegyespáros: 1. Tóth M., Baráth, 2. Bakonyi, Krisztik, 3. Kontra, Ludvigné.

Ifjúsági fiú páros: 1. Tóth, Gu-

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 FEB 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Door Ferenc festőművész

Kiállítások

DOOR FERENC festőművész kiállítása a zalaegerszegi Képesarnokban. Megnyitó: február 21-én.

ILLÉS ÁRPÁD festőművész kiállítása az Ernst Múzeumban. Megnyitó: február 22-én.

SZANDAY SÁNDOR szobrászművész kiállítása az Ernst Múzeumban. Megnyitó: február 22-én.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
1971 MÁJ 12

1021

Doór Ferenc képei a Derkovits-teremben

Doór Ferenc

Színes, levegősen oldott, erőteljes ecsetmozgással komponált képek sorozatát mutatja be a *Derkovits-teremben* megnyitott új kiállításán *Doór Ferenc*, ismét bebizonyítva velük, hogy eszközeinek szolid igyekezettel gyarapított tárházával élve is hűséges azokhoz az ideálokhoz, amelyeket festészetünk hagyományaiban, a hazai felhangokkal átszőtt impresszionisztikus felfogásban, a Nagybánya mesterei által kitűzött útban talált meg. Egymás mellé tett művei precíz munkáról, meggondoltságról és szorgalomról tanúskodnak. Nincs rajtuk egyetlen elsietett részlet, bizonytalanul elkent, hibát takargató folt. Kompozíciójuk átgondolt szerkesztésről, érlelt egyensúlyról tanúskodik.

Ám ez a „hibátlanság" nem csupán erénye, hanem problémája is Doór Ferenc piktúrájának — hiszen arra enged következtetni, hogy festőnk némiképp „túlfigyelmezi" magát: olyannyira tartózkodik minden kockázattól, hogy elkerülésük érdekében inkább az értékek őrzésére rendezkedik be, legföljebb apró lépéseket, munkálkodásának óvatosan kitűzött irányát semmiképp sem veszélyeztető piciny változásokat engedélyez magának. Ezt az óvatoskodást pedig csupán egy lépés választja el a gondolattalan önismétléstől, a legteljesebb sematizmustól. Doór — képeinek tanúsága szerint — még nem tette meg ezt a lépést, de azt sem tagadhatjuk, hogy a veszélyes övezet szélén egyensúlyoz óvatos idilljeivel. Annak ellenére, hogy, mint portréi — Önarcképe, Kutas Lászlóról, Nagybányai Nagy Zoltánról festett arcmása, s a Cigánylány című, végeredményben az említett kompozíciók közé sorolható munkája — mutatják, ennél bizonyosan többre képes.

h. gy.

pertoá
kával
resen j
ti és z
és . . .
tan e
magát,
sokat
ránk,
— V

kritikusuk, „világméretű" zenekritikus, *Tóth* Aladárnak hívták. Sok ilyen nagy tudású, hallatlanul érzékeny, páratlan muzikalitású és nagy igényű kritikusra lenne szükség.

Én azonban újra az ő életére fordítom a szót.

Díszelőadás a metróállomáson

— A harmincas évekig Leningrádban éltem — emlékezik. — Ma is nagyon-nagyon szeretem azt a várost. De a műszaki főiskolát Harkovban végeztem.

— Műszaki főiskolát?!

— Azt bizony. Amikor aztán úgy éreztem, nem bírom tovább, kiharcoltam, hogy párhuzamosan a konzervatóriumot is látogathassam. Leningrád után Moszkvába kerültem, így teljes kibontakozásomat ennek a városnak köszön-

lő-
kre

ina
és
a

— A kisgyerek, amikor elindul, csak nagyon lassan, vigyázva tipeghet, különben könnyen elveszíti az egyensú-

A lakosság

Szövetkezetünk gyorsan, p
elvégzi az ÖN

— gáz, olaj, elekt
technikai bere
kályháina
termelőin
nak, közp
zati beren
valamint
— víz-, csatornah
fürdőszob
komplett
tását, szer
stb.
Komplett
kezdése el

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968. JÚN 20.

Doór Ferenc

1968. június 20.

A művészi ízlés fejlesztésének szolgálatában

Békéscsaba főutcája, a Tanácsköztársaság útja jelenleg nem valami üdítő látvány, ugyanis az újjáalakulás, a szépülés állapotában van. A járókelőknek érdekességet, élményt csak egy-egy vonzó kirakata jelent, mint például a Képcsarnoké is. A legtöbb ember lelassít előtte, sokan meg is állnak, hogy elgyönyörködjenek a művészi ízléssel rendezett kirakat látnivalóiban.

— A pesti központunktól havonta érkeznek kirakatrendezők, de mi is átalakítjuk, szépítgetjük időnként — mondja bent *dr. Arus Tiborné*, a vezető.

Az új gazdasági stílus a csabai Képcsarnoknál is érvényesül. Az első hónapban az ő közönségük is várakozó álláspontot volt: miként csökker. vagy növekszik a választék, a minőség, hogyan alkalmazkodnak a pénztárcákhoz az árak, ez érdekelte őket. Hogy minden a kedvük, elképzelésük szerint alakul, annak bizonysága, hogy mind többen látogatnak ide. Az új a képzőművészekre, iparművészekre is hatott, éspedig serkentőleg, lettlégyen olajképekről, rézkarcokról, kerámiákról, bármilyen alkotásról is szó. Az anyag hónapról hónapra változatosabb, művészibb.

Attól a céltól vezettetve, hogy a közönséget mind közelebb hozza az alkotóművészethez, a művészi termékek igényléséhez, a Képcsarnok hosszú idő óta nyújt lehetőséget kamarakiállítások rendezésére. Az év elején mutatták be a nemrég tragikus hirtelenséggel elhunyt jeles orosházi festő, Bazsali Ferenc alkotásait. Augusztus 9-én nyílik ugyanitt a Pesten élő és alkotó Doór Ferencnek, Szőnyi István egykori tanítványának a mini-tárlata. Nagy várakozással tekintenek az esemény elé, hiszen az ötvenesztendős művész, kinek fejlődésére a mester döntő hatással volt, magas művészi szinten alakította ki a maga sajátos stílusát. Kiállítását a Baján élő B. Mikli Ferencé követi. Mindebből is látható, hogy a csabai Képcsarnok nemcsak az itt élő alkotók bemutatását vállalta, hanem „ablakot nyit a világba", az ország más festőinek a műveire is. Tervében egy iparművészeti kiállítás is szerepel.

Úgy távoztunk a Képcsarnokból, hogy legszívesebben minden itt látható festményt, kerámiát egyéb művészi tárgyat hazavinnénk otthonunk még otthonosabbá tételére. Már alkonyodik. A kirakatban sorra kigyulladnak és barátságosan világítanak a kedves, színes asztali lámpácskák.

H. R.

Apróhirdetések

Gyepszéna eladó. Doboz, Körös balpart 30. 1730

Fürdőkád rézkazánnal, kombinált szobabútor eladó. Dr. Dén, Orosháza, Dózsa György utca 21. 115098

Wartburg de Luxe kizárólag igényesnek eladó. Békéscsaba. Telefon: 11—144. 17391

Jó állapotban levő 900-as Wartburg eladó. Gerendás, Rákóczi utca 19. 17339

Gyula, Huszka u. 1. számú ház, azonnali beköltözéssel eladó. 122722

Fényezett, sötét dió hálószobabútor és egy könyvszekrény eladó. Érdeklődni és megtekinteni lehet hétköznap este 7 órától, vasárnap 13 óráig, Orosháza, Szentesi út 8, földszint 3. 181024

Nyugdíjas házaspár Orosházán kisebb lakást venne, 40 ezer készpénz. Ajánlatot: Dobi, üvegyár. 181023

Eladó 4 lóerős fekvő benzinmotor üzemképes. 6-tól 16 kalapácsos darálót készít: Szőke géplakatos, Orosháza, Bajcsy-Zs. út 43. 181022

Modern világos NDK **hálószobabútor** eladó. Érdeklődni: Orosháza, Székács József utca 10/a, délután 3 órától. 181014

Kétszemélyes új **rekamié** bordó huzattal eladó. Orosháza, Deák Ferenc utca 29. 181013

Eladó kétszemélyes női fodrászberendezés, külön darabonként is. Orosháza, Ond utca 16. 181010

Eladó Orosháza, Deák Ferenc utca 24 számú ház elköltözés miatt. Érdeklődni: Vetési, Bercsényi utca 9. 181012

Beköltözhető **tanyai lakás** állomáshoz közel, műkúttal eladó. Bontásra is. Orosháza, Balaton utca 5. 181011

Eladó 3 szobás **házrész,** beköltözhetően, Orosházán, Tolbuchin út 4 szám. Értekezni pénteken, szombaton, vasárnap 9 órától 4 óráig. 181009

6 lábas Melichán **aratógép** eladó. Orosháza, Bónum 2 (Kocka-dűlő). 181007

Eladó 400 négyszögöl szőlő gyümölcsös termással, bekerítve, kis épülettel, évi 8000—10 000 forint jövedelmet hozó, elsőrendű föld, belterületen 22 000 forintért. Érdeklődni: Orosháza, Rákóczi út 2 (házmesternél). 181006

Gumis kocsi 1 vagy 2 ló után, eladó. Orosháza, József Attila 12. 181005

Közelellős tehén eladó. Orosháza, Balassa Pál utca 13 szám alatt. 181004

Elcserélném Mike-Buda, Pest környéki község területén levő szoba, konyha, spájz, egyéb melléképületes főbérleti tanácsi lakásomat (méhészkedésre kiválóan alkalmas), Orosházán hasonlóra. „Minél előbb" jeligére az orosházi hirdetőbe. 181003

Eladó Orosháza, Arany János utca 39 számú, lakómentes **ház.** 181002

100 négyszögöl beépíthető porta, mellékhelyiségekkel, kúttal, áron alul eladó. Ugyanott 1000 darab nagy cserép. Érdeklődni: Orosháza, Makói u. 23. 181001

Istálló lebontásra eladó. Érdeklődni: Orosháza, Árpád u. 20. 115099

2 darab 100x190-es spalettás ablak, beleajtó, kirakatablak, berakott sparhelt eladó. Orosháza, Kígyó utca 8. 115094

Hálószobabútor olcsón eladó. Orosháza, Hámán Kató utca 1, földszint 2. 115093

Eladó 50 centis függő kövesdaráló, szerszámos bódé, 36 négyzetméteres tízmentes ponyva, 600 literes cementkád, lezárható fedéllel. Orosháza, III. k., Szarvasi út 12. 115092

Eladó törzskönyvezett magyar puli. Orosháza, Báthori utca 13. 115091

Központifűtés- és vízvezetékszerelő munkát vállal Gajdács Mátyás központifűtés- és vízvezetékszerelő, Orosháza, Rákóczi út 28/a. 115000

Eladó Orosháza, VII. k., Rákóczitelep, Lenkei utca 98 számú ház. 115089

Orosházán, Tehénjárás 6 szám alatt egy hold föld eladó (belterületen). 115088

8x6 méter **épület** lebontásra eladó. Orosháza, Székács József utca 24 szám. 115086

Eladók kétszobás és egyszobás, összkomfortos, azonnal elfoglalható lakások. Orosháza, Bajcsy-Zsilinszky utca 7 szám. 115085

Eladó 1 db
IFA Framó

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

NÓGRÁD
Salgótarján

1971 ÁPR 28

Dodr Ferenc

1021

Kulturális mozaik

AZ ORSZÁG KÜLÖNBÖZŐ ISKOLÁIBÓL érkeznek látogatók Nógrádba, hogy a megye munkásmozgalmi múltját tanulmányozzák és kirándulást tegyenek a Karancs és a Mátra csodálatos tájain. A salgótarjáni campingben foglalt szállást május 11-től a tiszafüredi gimnázium 27 tanulója, negyvenhárman érkeznek szintén május 11-én a hajdúszoboszlói Hőgyes Endre Gimnáziumból. Részt vesz a nógrádi május elsejei ünnepségen a debreceni kereskedelmi szakiskola hatvan tanulója. Május 14-től kért szállást a tatai gimnáziumból 28 tanuló. Május 7-én a fővárosi mezőgazdasági főiskoláról ötvenen és május 12-én a Gödöllői Általános Iskolából tizennyolcan érkeznek a salgótarjáni campingbe.

*

HÁROMNAPOS ANTIKVÁR KÖNYVVÁSÁRT tartottak a salgótarjáni könyvesboltban, amelynek most készült el a mérlege. Megállapítás, hogy a Nógrád megyei könyvbarátok nehezen válnak meg a tulajdonukban levő könyvektől, amit az is bizonyít, hogy szinte elenyészett az eladásra felajánlott, használt könyvek mennyisége. Viszont annál nagyobb volt a kereslet, pedig most nagyobbára drága lexikonok, monográfiák kerültek eladásra. Az eladott régi könyvek forgalma meghaladta az ötezer forintot, s két olyan vásárló is akadt, aki a már összecsomagolt kollekcióból vett meg egy-egy sorozatot.

*

KÜLFÖLDI KULTURÁLIS JELLEGŰ UTAZÁSOKAT is szervez az IBUSZ Nógrád megyei kirendeltsége. A brnói vásárral kapcsolatos ötnapos útnak kulturális programja is lesz, május 7-től május 17-ig pedig két négynapos turnus utazik Prágába, a Csehszlovák Kommunista Párt ötvenéves jubileuma alkalmából. Májustól szeptemberig a Szovjetunióban, Susenszkoje helységben, a „Lenin szibériai száműzetése" emlékzónában külföldi turisták részére kirándulásokat szerveznek. Az érdeklődők orosz nyelvszemináriumon vehetnek részt július 6-tól 19-ig. Augusztus 28-tól szeptember 4-ig két nógrádi csoport látogat el Bécsbe, ahol a schönbrunni kastély és a Kunsthistorisches Múzeum, valamint operaelőadás megtekintése is szerepel a programban.

„A TERJEDELEM SZŰKÖS volta lehetetlenné teszi Doór Ferenc bemutatott művének érdemleges méltatását. Kár, mivel utóbbi fővárosi kiállítása óta (1965, Derkovits-terem) festői eszközei még tisztelőinek várakozását is felülmúlva gyarapodtak, gazdagodtak" — olvashatjuk a meghívón Ecsery Elemér sorait Doór Ferenc festőművész kiállításának ünnepélyes megnyitására április 30-án, pénteken 17 órakor kerül sor a Derkovits-teremben (Budapest, VI., Lenin körút 63.). A kiállítást Szilvásy Margit festőművész nyitja meg.

*

SPORT- ÉS KULTURÁLIS UTAKAT szervez az Állami Biztosító salgótarjáni fiókja az önsegélyező csoporttagok számára. Nyolc autóbusz megy az idén is, 360 személlyel, a szegedi szabadtéri játékokra. Hozzájárultak egy NDK-ba irányuló állattenyésztési tanulmányút költségeihez is. A legközelebbi CSÉB-utazásra a „Stécé—Fradi" labdarúgómérkőzés adja az alkalmat. A Nógrád megyei Állami Építőipari Vállalat önsegélyező csoportjának tagjai 45 szurkolóval képviselik magukat a nagy összecsapáson.

Köszöntjük a **a**

Befejeződött a lakások felmérése

Salgótarjánban befejeződött a tanácsi lakások felmérése. Négyezer-ötszáz lakást kerestek fel az Ingatlankezelő Vállalat dolgozói, hogy az új rendelkezéseknek megfelelően felvegyék az adatokat. Ebben a számban még nincs benne az a munka, amelyet a vállalat magánosok, illetve intézmények, üzemek megbízásából végzett el.

A felmérések befejezését azonnal követte a rengeteg adat feldolgozása, hogy mielőbb a bérlők kezébe kerüljön az az adatlap, amely az új lakbéreket, illetve a lakbér-hozzájárulás összegét tartalmazza. Lengyel Józseffel, az Ingatlankezelő Vállalat igazgatójával és Laszkorik Lászlóval, a házkezelőség vezetőjével beszélgettünk, akik a lakbérek kiszámításával kapcsolatos munkákról tájékoztatták lapunk olvasóit.

A LAKÁSOK KOMFORTJA

A lakásfelmérések adatai szerint Salgótarjánban 1550 komfort nélküli és szükséglaöt, tíz százalékkal kevesebb lesz-e a lakbér? A padláslakásoknál, alagsori lakásoknál, a lift nélküli házak negyedik emelet feletti, illetve a csak fürdőfülkés lakásokra vonatkozik elsősorban a csökkentés.

Az Ingatlankezelő Vállalat vezetői külön felhívják a bérlők figyelmét, hogy a lakások műszaki állapota — ha például vizes vagy repedezett a fal — a komfortkategória megállapításánál nem jöhet számításba. A rendelet szerint a lakbérmegállapítás után a bérlőnek joga van a lakbér mérséklését kérni a lakás állapota alapján, maximum húsz százalékig. Ilyen esetben az Ingatlankezelő Vállalathoz kell bejelenteni a panaszt.

Sok vitára adott alkalmat a zárt erkély fogalma. A rendelet szerint az az erkély, amely a lakásból megközelíthető, a szomszéd lakástól elhatárolt, felül is fedett és az épület fő homlokzatánál nem esik kijjebb, zárt erkélynek számít. Ezzel kapcsolatban éppen a napokban foglalt állást a Nógrád megyei Tanács VB [illegible] Vízján azt, hogy a lakásban lakók közül kik jogosultak és milyen mértékben lakbér-hozzájárulásra? Ezt követi a lakbérközlési és a lakbér-hozzájárulást igazoló nyomtatványok kiállítása. Minden nyomtatvány három példányban készül, az első példányt a bérlők, a másodikat a központi adatfeldolgozó kapja, a harmadik az ingatlankezelőnél marad. Egy héten belül megkezdik az értesítések kiküldését, egy részük postán érkezik, másik a házfelügyelő útján kerül a bérlőkhöz. Május végéig minden bérlőnek kezében lesz a kitöltött értesítés Salgótarjánban.

MIT TEGYEN A BÉRLŐ?

A lakások bérlői kapnak egy nagy alakú, zöld színű lakbérközlési lapot. Ez tartalmazza a lakás új bérének megállapítását és az esetleges csökkentő tényezőket. A zöld színű értesítés a bérlőnél marad. A lakbér-hozzájárulásra jogosult személyek az igazoló lapokat — az esetek nagy többségében két lap — munkahelyükön adják le, illetve a

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 AUG 8-

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

Doór Ferenc

1021

Csütörtök

Pénteken nyílik meg Békéscsabán Doór Ferenc kiállítása

A Képcsarnok Vállalat békéscsabai kiállítóhelyiségében, augusztus 9-én, pénteken nyílik meg Doór Ferenc festőművész tárlata annak a sorozatnak részeként, mely évekkel ezelőtt kezdődött. Ezek a miniatűr tárlatok húsz-harminc képpel is jó áttekintést nyújtanak a kiállító művészek munkásságáról, világlátásukról.

Doór Ferenc a közelmúltban Békés megyében hosszabban időzött, és festett ezen a tájon is. Kiállítását Gyulai József festőművész nyitja meg délután 5 órakor.

A KÖRÖSVIDÉKI VÍZÜGYI IGA

a Dobozi közúti hídnál

éles szemcsé

folyami

56,30 Ft/m³ helyett

ÉRDEKLŐDNI lehet:

KÖRÖSVIDÉ

Anyaggazd. C

MŰSOR

Magyar tv

17.58 Hírek. 18.05 Csak gyerekeknek!

18.30 Látogatás a nagytétényi Kas-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Doór Ferenc

NÉPSZABADSÁG

1965 JUN 3.

tartási kötségek.

Doór Ferenc festőművész kiállítása nyílik meg a Derkovits Teremben szombat délben fél 1 órakor.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Doór Ferenc

1965 JÚN 1

MAGYAR NEMZET

Doór Ferenc kiállítása a Derkovits-teremben

A Derkovits Gyula-teremben egy póztalan szerénységű és etikus hitelű festőművész lépett második gyűjteményes kiállításával a közönség elé. Budapest peremvárosainak abban az övezetében él, ahol a városi és a vidéki élet találkozik, és a természet egyenrangú társa az ember teremtette konstrukcióknak. Doór Ferenc képein ez a kettős élmény fonódik össze. A természet ábrázolása egykori mesterének, Szőnyi Istvánnak útmutatásait követi, de a pórózus színek lírai hangulatát keményebb kontúrok, zománcosabb felületű formák határolják. Táj- és portréképein a nyugalom, a megszerkesztett rend játssza a főszerepet. Biztos kézzel és a hangulat iránti eleven érzékenységgel megfestve látjuk viszont e rendbe szőve Rákosliget természeti és emberi figuráit.

Doór Ferenc kiállítása azt mutatja, hogy a művész nem szándékozik egyenletes munkával és jó kvalitásérzékkel kiépített útját ismeretlen és távoli hatások kedvéért elhagyni. Ez az út nem tartalmaz intellektuálisan bonyolult fordulókat, sem olyan érzelmi megrázkódtatásokat, melyek túllépnék a dekoratív hatású posztimpresszionizmus hagyományait. Munkájának mégis nemes és értékes eredménye az, hogy e hagyományokat az alkotóművész hitelesen a peremvárosok igényes közönségének körében honosítja meg.

P. G.

sertettel bizonyára elérik, hogy a felvételre jelentkezők átlagos tudási szintjéről reális képet kapnak.

Túljelentkezések

Az idei műszaki egyetemi felvételekkel kapcsolatban elmondotta a miniszterhelyettes, hogy a nappali tagozatra 2395 hallgatót vehetnek fel, ez a szám azonos a múlt esztendeivel. Ezzel szemben a nappali tagozatra *4843 jelentkezés történt eddig*, az esti és levelező hallgatók száma 4209. Az esti és levelező hallgatók keretszámát *nem korlátozzák*. Érdekes, hogy a tavalyihoz képest *a villamosmérnöki karon 15 százalékkal kevesebb a jelentkezés*, viszont többen jelentkeztek a vegyipari, bányászati, építészeti szakokra, mint tavaly. A Budapesti Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetemen az elkövetkező tanévben új szak indul az üzemmérnöki karon: *az építőgépészmérnök szak*.

Érdekes adatokat kaptak az újságírók *a pedagógusok lakásépítéséről*. A lakás nélküli pedagógusok 15 százaléka Budapesten él és túlnyomó többsége vidéken. A Művelődésügyi Minisztérium rendelkezésére álló keretből 1963-ba[n] 317, 1964-ben 339 lakást [v]ásárolt a pedagógusok rész[ére]. Tizennyolc megyének é[v] 15 millió állami támo[gatást]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dobi Ferenc

TISZATÁJ

1966 SZEP

1021

A szegedi Képcsarnok Vállalat kiállítást rendezett Dóór Ferenc festőművész olajképeiből. A bemutatott művek túlnyomó többsége tájkép, nyugalmat sugalló, a realisztikus-impresszionisztikus stílust expresszív jegyekkel ötvöző alkotás Különösen a Nyár, a Gyöngyvirág s a Szőlőevő című képei arattak sikert.

*

A szegedi Móra Ferenc múzeum kupolacsarnokában Both Éva keramikusművész alkotásait láthattuk. Különösen megkapóak a kiállított művek közül a földszínű, szürkés-fehér égetett

RÖVIDEN

edények. Ezek biztos ízlésről, s magasrendű mesterségbeli jártasságról tanúskodnak.

*

emlékére

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Doór Ferenc

MAGYAR NEMZET

'62 JUN 21

Csütörtök, 1962. június 21.

NAPLÓ

Június 21

Csehszlovák—magyar barátsági hetet rendez június végén a Hazafias Népfront XVII. kerületi bizottsága és a kerületi nőtanács. A hét többi napján csehszlovák rajz- és bábfilmeket, tudományos kisfilmeket vetítenek. Csehszlovákiai képeskönyv címmel előadást tartanak az országról. A barátsági hét szombat délután négy órakor a Csehszlovák tájak című kiállítás megnyitásával kezdődik, amelyen Doór Ferenc festőművész munkáit mutatják be.

#

a nyug

re

A külpoliti

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Doór Ferenc

DÉL-MAGYARORSZÁG 1960 JÚN. 8.

Doór Ferenc kiállítása

— Hazavisz ez a táj, szeretnék ide elmenni — mondta találóan egy látogató Doór Ferenc Virágzó fa című tájképe előtt. A művész ugyanis bensőséggel kalauzol az itthoni tájakon, s úgy, hogy ősztől tavaszig a természet rezdüléseit is élővé varázsolja. Szinte érezni például a „Tavaszi hóolvadás" minden hangulatát, fázósságát, a Szőlő című képen a csupasz karók nyitásra várakozását, a Kazlak című képről az ősz nyugalma árad, a „Patakparti házakból" meleg otthonosság.

Nem mozog tág határok között témáiban. A 35 kiállított kép többsége tájkép. Emellett portrékhoz nyúl legszívesebben. Közülük legsikerültebb a Gyöngyvirág-, s talán a Szőlőevő című képe.

Amit mond és ahogy ábrázol — közérthető. Képeire jellemző, a rajzilag bizonytalanabb megoldásokon kívül, a tetszetős kompozíciós készség — és a harmonikus, gazdag színvilág. Igen szép a Nyár című festménye, amely szerkesztésében, forma- és színmegoldásában is kiemelkedő.

A képek arról árulkodnak, hogy alkotójuk szeret festeni, sőt színekben gondolkodik. Így, bár stílusát meghatározza a realista-impresszionista stílus, sajátosan keveredik expresszionista vonásokkal.

Összességében nézve Doór Ferenc kiállítása a Képcsarnokban közönségsikerre számíthat.

J. A.

lió és a tv kés
rsenyek közv

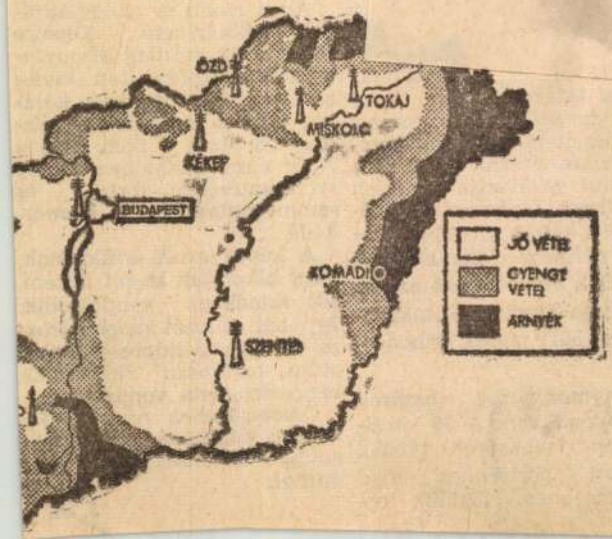

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JUL 31
BÉKÉSMEGYEI NÉPÚJSÁG

Doór Ferenc

1021

Doór Ferenc kiállítása elé

A békéscsabai képcsarnokban nyílik meg augusztus 9-én Doór Ferenc Budapesten élő festőművész kiállítása. Mint régi kolléga és barát, megkérdeztem tőle, beszélne-e művészi problémáiról, milyen várakozással tekint békéscsabai kiállítása elé? A katalógust olvasva, feltűnt, hogy nagyrészt tájképekkel jelentkezik, vajon van-e ennek külön jelentősége?

— Én választottam Csabát kiállításom színhelyéül — mondoota. Az elmúlt években sokat beszéltünk a Viharsarok életéről, kiállításokon pedig rengeteget találkoztam Békés megye régebbi és jelen művészetével. Az elmúlt nyarat éppen Gyulán töltöttem, így egy kicsit már belekóstolhattam az ország e sajátos atmoszférájú tájának és embereinek világába. Sok helyütt megfordulok, a festő szemével nézve, olyan vidékek lettek élményt adó forrásaim, amelyek nem szerepelnek az IBUSZ-utazások úticéljaiként. Sokat jártam az isaszegi, péceli dombos vidéken, szeretem a Duna szakadékos löszpartjait vagy éppen Budapest peremvidékeit. Békésben sem a táj attrakciója vonzott, de igyekeztem megtalálni saját ízét, levegőjét. Az Alföld színei, égboltja, szelíd vizei rám is megtették hatásukat.

— Visszatérve a kérdés elejére: tekintve, hogy táj, mint tematika, csak része az élményforrásnak, a képzőművészet jelen problémái között sokat szerepel a közönséghez való viszony kérdése. Műveimmel én is megadom erre a magam válaszát. Nem akarok légüres térben lombik-piktúrát létrehozni. A kifejezés formai kérdései számomra úgy jelentkeznek, hogy mennyiben tudom legszemélyesebb élményeimet minél több ember számára közvetíteni, de a forma rangossága és a közérthetőség ebben nem lehetnek ellentmondásban egymással.

— Szeretném, ha csabai kiállításom látogatói, akik tulajdonképpen el vannak kényeztetve a helyi művészet eredményeivel — éreznék, én is hoztam valami „ismerőst", mert nem hökkentően újat akarok, hanem erősíteni azt, amihez ragaszkodunk, a művészet emberközelségét.

Gyulai József

megillető összeget.

Összesen harmincöten kaptak prémiumot. Ahogy a listából kiderült, nyoma sem volt egyenlősdinek, mert az összegek igen-igen eltértek egymástól. Olyannyira, hogy 237 forinttól a majd 3000 forintig szélesedett a skála. A különböző beosztású gazdasági, műszaki és munkahelyi vezetők között az első fél

az osztonzest is, ahol pedig kellett, a figyelmeztetést is.

S ez csak növeli az értékét.

P. P.

Nagy a forgalom az fmsz-ek ruházati boltjaiban

Hétfő reggel óta a szokottnál is jóval nagyobb a forgalom megyénk fogyasztási és értékesítő szövetkezeteinek 112 ruházati boltjában. A 20—40 százalékos árengedményű nyári szezon végi kiárusítás minden eddiginél több vásárlót vonzott a boltokba az elmúlt két nap alatt. Az fmsz-ek vezetői a megye hetvennégy községének szezon végi kiárusítására 14 és fél millió forintot meghaladó árukészlettel készültek fel. Különösen nagy a választék pamut- és selyemáruból, lakástextilből, férfi és női gyermekkonfekcióból, valamint cipőből.

Az augusztus 12-ig tartó nyári szezon végi kiárusítás áruválasztékosságára jellemző, hogy július második felében mintegy 8 millió forint értékű ruházati cikket szereztek be az fmsz-ek kereskedelmi vezetői egyrészt a nagykereskedelmi vállalatoktól, másrészt közvetlenül az ipartól.

B. I.

A TÁRGYALÓTEREMBŐL:

A csalafinta fuvaros

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

1968 AUG 10.

DOOR FERENC budapesti festőművész
alkotásaiból nyílt kiállítás pénteken a
Képcsarnok Vállalat békéscsabai bolt-
jában.

.-.

bb. 57. doór ferenc festőművész

t tf/tf/gy/fm 1021 1965. junius 5.

olajkompozicióiból szombaton kiállitás nyilt a lenin köruti derkovits teremben. - a hajdani szőnyi-tanitvány - mondta a tárlatot értékelő tóth tibor festőművész - ez alkalommal szerény, mindössze 27 képből álló kollekcióval lép a közönség elé, a gondosan kiválogatott alkotások azonban igy is jól tanusitják művészi felfogását: ,,az élet természetes rendjét élő, cselekvő, dolgozó embereknek festek,,. festményei, amelyek jobbára a hétköznapok apró eseményeiből, történéseiből meritik témájukat, bemutatják szükebb hazája, rákosliget embereit, főleg a fiatalokat. a huszévesek sajtos világa nem véletlenül vonza érdeklődését - maga is tiz gyermek apja.

a kiállitás junius 19-ig tekinthető meg./mti/

.-.

14.16/-n

bb.59. fotókiállitás zalaegerszegen

vid/j/n/fm/fm 1965. junius 5.

szombaton zalaegerszegen megnyilt a zalai fotóklub és fotószakkör kiállitása. a zalai fotósok több mint száz művészeti felvégtelüket mutatják be a közönségnek./mti/

.-.

14.24/-n -32-

MDK

Dobi Ferenc, festő

Tárlata a Derkovits Teremben tekinthető meg.

—: A hét végi kulturális programból 11

NÉPSZABADSÁG, 1965. jún. 5.

MŰVÉSZ GALÉRIA
HEGEDŰS LÁSZLÓ

XIV. kiállítás

tovább
2

BUDAI NEMES GYÖRGY,

DOÓR FERENC

és

BOROMISZA TIBOR

festőművészek

gyűjteményes kiállítása

1948. május 16—26-ig

MŰVÉSZ GALÉRIA
HEGEDŰS LÁSZLÓ
Bp, V. Sztálin-tér 3

MŰVÉSZ GALÉRIA
Budapest, V., Sztálin-tér 3.

Budai Nemes György képei:

1.	Cukrászda	1.000
2.	Talmudisták	1.300
3.	Halpiac	1.200
4.	Találkahely	1.000
5.	Szombat	1.500
6.	Falusi szoba	1.000
7.	Barak előtt	1.200
8.	Tájkép	1.000
9.	New-Yorki tűzfalak	1.200
10.	Külváros	1.500
11.	Gőzfürdő	1.500
12.	X. kerület	1.300
13	Kocsma	1.800
14.	Lepcsőház	1,500
15.	Halott siratása	1.700
16.	Gyermekfej	1.000

Doór Ferenc képei:

1a	Fűrésztelep	2.000
2a	Zátony a Dunán	1.000
3a	Arckép	Mgt.
4a	Önarckép III	1.000
5a	Anyám	Mgt.
6a	Ágnes	"
7a	Kőbánya alsó	1.000
8a	Bodoki havas	Mgt.
9a	Akt	2.000
10a	Műteremben	1.000
11a	Zöldben	2.000
12a	Attila	Mgt.
13a	Kőbánya	800
14a	Sötét patak	700
15a	Réce patak	700

Boromissza Tibor képei:

1b	Balatoni halászok	1.000
2b	Kútnál	1.200
3b	Halászat	1.000
4b	Tájkép	1.000
5b	Nádas	1.300
6b	Balatonpart	1.200
7b	Partnál	1 000
8b	Esti kép	1.000
9b	Fürdőzők	1.000
10b	Szeles táj	1.000

* Életrajz hiányában kénytelen voltam kihagyni.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
1968 JUN 16

Dóra Ferenc
1021

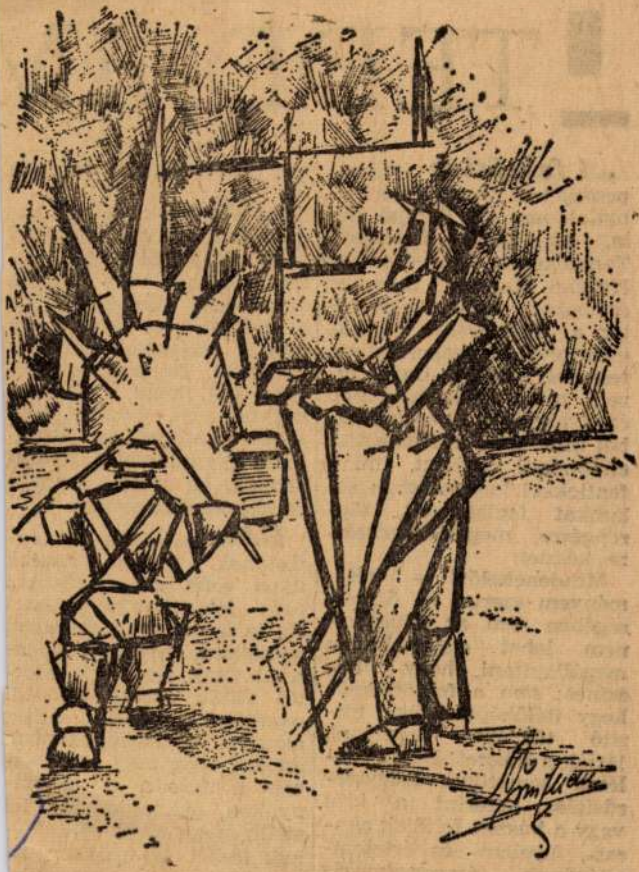

Dóra Ferenc: Vietnami műszak.

TEDD, AM

„A felnőttek ítélőképességében van a hiba" — nyilatkozza dr. Radnai Béla, az ELTE Lélektani Tanszékének docense az Ifjúsági Magazin márciusi számában, amikor a riporter a „tizenévesek" felszínességével kapcsolatban tesz fel kérdést. Úgy érzem, mint pedagógus, több év gyakorlati tapasztalataiból kiindulva, kötelességem elmondani mindazt, ami a fentiekkel kapcsolatban sokunkat foglalkoztat, töprengésre, megoldáskeresésre késztet.

Mindenekelőtt — véleményem szerint — összességében sem az ifjúságról nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy felszínes; sem a felnőttekről, hogy ítélőképességük torzító tükrében feketének látják a fehéret! Ez a probléma sematikus leegyszerűsítése. Eszerint a kiút vagy a húszon felüliek akarat-, érzelem- és értelemvilágának „átprogramozása" volna a kamaszkorúak „szuper-modern" követelményei alapján; vagy pedig be, munkatáborba hajszoltak"...

Ne vonjanak vállat! Hiszen igaz, számukra mindez csak szó. Nincs mögötte élmény. Nem több nekik, annyi sem, mint filmkocka a televízióban az óceán messzi szigetének primitív lakójáról. De azt sem feledhetjük, hogy a mostani negyvenesek, meg az idősebbek nemzedéke leginkább ilyen élményekre emlékezik, ha saját gyermek- és ifjú korára gondol.

Hála az eltelt két évtizednek, a mai fiatalok ilyen sötét sorscsapásokra nem tekinthetnek vissza. Ne is ismerjenek szégyent, borzalmat, nyomort sohasem! Csak ha összkomfortos villát, autót, külföldi nyaralást, vezető állást akarnak egyszerre, azonnal, amikor még meg sem száradt a tinta a bizonyítványukon, akkor idézzék fel apáik, nagyapáik ifjúságának idejét. Meg akkor, ha az osztályfőnök, vagy szülő figyelmeztetését „ostoba prédikációnak", vagy „süket dumáknak" minősítik.

Doór Ferenc akvarelljei

Doór Ferenc: Önarckép

[illegible]ett a nyolcvanesztendős *Doór* Ferenc festő, akinek életműkiállítása a héten nyílt meg a budai Várban, a Magyar Kultúra Alapítvány székházában. A család az I. világháború után Dunaföldvárra repatriált, majd Kőbányára költözött, ahol a festegető ifjú *Aba-Novák* Vilmos szabad iskolájában tanulta a festést-rajzolást, ahol *Iványi Grünwald* Béla korrigálta a növendékek hibáit.

Itt szövődött barátsága *Fonó* Lajos festővel, az ő hatására került Nagybánya vonzkörébe, s e vonzalom máig tart. Naponta bejárt a festőiskolába és érettségi után, 1936-ban társaival innen felvételizett a főiskolára. *Benkhardt* Ágoston alakrajzfestő osztályába került. Amikor 1938-ban *Szőnyi* István is osztályt kapott, a hallgatók között vetélekedés indult, hogy a neves mester keze alatt dolgozhassanak. Doór a harmadik évfolyamba került, sőt 1941-ben a mester tanársegédje lett.

A háború, ha meg is akasztotta, nem törte meg a pályát, a szolgálat gyönyörű vidékekre vetette, amelyek az akvarellista számára örök témát kínáltak. A hadifogság után hazatérve rajztanári diplomát szerzett, hisz a nagy családot el kellett tartani, ám képei egy-egy önálló vagy gyűjteményes tárlaton folyamatosan jelen voltak a magyar képzőművészeti életben. Életrajzában ekként foglalja össze pályáját: „Munkámmal igyekeztem hűen követni művészi elképzeléseimet – megörökíteni a mindennapok életképeiben rejlő szépséget, emberi sorsok apró örömét és bánatát, korunkat s a változást, egy-egy táj időtlen hangulatát."

(h. k.)

M. NEMZET 1998. 09. 19.

0193/10/1	2437 m²	erdő	1,54	út, osztatlan közös
0193/11	1 ha 3911 m²	gyep	43,54	Vízügyi Igazgatóság, út
0193/12	2 ha 9088 m²	szántó	89,91	Vízügyi Igazgatóság, út
0193/2	9400 m²	erdő	6,86	Vízügyi Igazgatóság, út, osztatlan közös
0193/4	6974 m²	erdő	5,09	Vízügyi Igazgatóság, út, osztatlan közös
0193/5 a	7 ha 1871 m²	szántó	243,64	
0193/5 b	6335 m²	erdő	4,62	Vízügyi Igazgatóság, út, osztatlan közös
0193/7 b	1519 m²	erdő	1,11	Vízügyi Igazgatóság, út, osztatlan közös
0193/7 c	1681 m²	erdő	1,23	Vízügyi Igazgatóság, út, osztatlan közös
0195/5	5 ha 2988 m²	szántó	138,30	Vízügyi Igazgatóság
0200/51 a	4848 m²	nádas	8,44	út
0200/51 b	1 ha 2394 m²	erdő	9,05	út, osztatlan közös
0200/71 c	6784 m²	erdő	4,95	osztatlan közös
0200/71 d	13 ha 3644 m²	szántó	348,81	
0211/1	24 ha 4737 m²	szántó	638,76	
0211/2	2 ha 13 m²	erdő	14,61	osztatlan közös
0211/4	2 ha 3271 m²	erdő	16,99	Vízügyi Igazgatóság, osztatlan közös
028/1 a	35 ha 9157 m²	erdő	262,18	Vízügyi Igazgatóság, osztatlan közös
030/4	6967 m²	nádas	12,12	Vízügyi Igazgatóság, út
030/6 a	2 ha 4256 m²	erdő	17,71	Vízügyi Igazgatóság, út, osztatlan közös
030/6 d	8909 m²	gyep	13,19	Vízügyi Igazgatóság, út
030/6 f	2000 m²	gyep	2,96	Vízügyi Igazgatóság, út
030/6 g	6201 m²	erdő	4,53	Vízügyi Igazgatóság, út, osztatlan közös

Település: Börcs

Helyrajzi szám	Terület	Művelési ág	Aranykorona-érték	Korlátozó intézkedés	
				megnevezése	értéke
032/1	2888 m²	szántó	5,26		
032/3	1 ha 5081 m²	szántó	27,45		
047/2 b	3759 m²	gyep	5,56	út	
048 a	8957 m²	gyep	5,64		

A szövetkezet a területeket terménybetakarítás után adja birtokba.

Hatos Sándor s. k., irodaigazgató

A K... (kezelésében... VERESÉST KITŰZI.

1. Az árverés helye: Bálványos, Polg...
2. Az árverést a Zala és Vas Megyei Kárrend...
3. Árverés időpontja 1998. október 26., 10 ó...
4. Az árverésre kerülő földrészletek:

Település: **Bálványos**

Helyrajzi szám	Terület	Művelési ág	A...
0275	24 ha 6012 m²	legelő	
0350	16 ha 6841 m²	legelő	
0357	20 ha 6071 m²	legelő	
0359	22 ha 5800 m²	legelő	
0369	39 ha 2682 m²	legelő	
0374 a	4 ha 9220 m²	szántó	
0374 b	15 ha 2840 m²	legelő	
0379	27 ha 9504 m²	legelő	
0384	3 ha 5976 m²	legelő	
0390/1	3 ha 9434 m²	legelő	
0474/1	1342 m²	erdő	
0474/2	9 ha 6874 m²	szántó	
0474/3	18 ha 8574 m²	szántó	
0474/4	1 ha 6295 m²	erdő	
0478	20 ha 8949 m²	szántó	
0480	20 ha 4995 m²	szántó	

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE:

A Központi Kárrendezési Iroda Tyukod közs... Mátészalka használatában (kezelésében) lév... kijelölt földrészletekre az ÁRVERÉST KITŰ...

1. Az árverés helye: Tyukod, Művelődési h...
2. Az árverést a Szabolcs-Szatmár-Bereg M... közreműködésével tartjuk meg.
3. Árverés időpontja 1998. október 20., 10 ó...
4. Az árverésre kerülő földrészletek:

Település: **Tyukod**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAi Hírlap

Doór Ferenc festő-művész

1021

1974. február 17.

Doór Ferenc kiállítása

A Képcsarnok Vállalat zalaegerszegi kiállítótermében csütörtökön délután 5 órakor nyílik meg Doór Ferenc festőművész kiállítása. A tárlatot dr. Oroszy Zoltán, a zalaegerszegi városi tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője nyitja meg. A kiállítás március 6-ig tart nyitva.

Az 1918-ban született festőművész, aki a Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István növendéke volt, 1972-ik évi sikeres kölni szereplése után (Glaub Galeria) most rendezi nyolcadik önálló kiállítását, ezúttal Zalaegerszegen. Kiállítási anyagában harmincöt olajfestmény szerepel, felerészben táj, a többi figurális kompozíció: akt, portré, zsánerkép az utóbbi három év termésből összeválogatva, csupán néhány darab korábbi keletű. Tájképei — egy-két kivételtől eltekintve — hazai, főként Pest megyei tájakat ábrázolnak. Rákosremete, Pécel, Isaszeg, Csobánka, Nagymaros szolgáltatta a festőinél festőibb témákat. Nagymarosi képeiből egész kis kollekciót láthatunk: tizenkét szebbnél szebb képet, szinte legjavát kiállítási anyagának. Hosszabb idő után a múlt év második felében látogatott el újra Nagymarosra, s bár kezdetben azt hitte, hogy nagyon rossz időt fogott ki a festésre, ugyanis esős, borús, párás napokkal kezdődött ez a kiruccanás, a késő ősz pompás színvilágát kapta mégis a Duna parton, a községben, a környező hegy- és domboldalakon, és még a haragos, sötéten vonuló Duna is kékes lila vízével, elkomoruló egével termékenyítőleg hatott festészetére. Itteni képei közül a *Kilátás Visegrádra* finom, apró *színes bontásaival*, a *Nagymaros esős időben* kitűnő hangulatéreztetésével, a *Maros vendéglő* az őszi kiránduló élet elevenségével, mozgalmasságával, a Kilátás *Visegrádról Maros felé* a hegyoldalak megkapó őszi színragyogásával, a *Nagymarosi vízpart* októberi párás levegőjével talán legkiemelkedőbb darabjai a nagymarosi sorozatnak, melynek minden darabja jó komponáló készségről, karaktermegérző képességről és színérzékről tanuskodik, s bízvást állíthatjuk, hogy Doór Ferenc e képeiben java munkáit alkotta meg.

Más Pest megyei munkái közül az *Isaszegi kilátás* vonja magára a figyelmet szép fekete-fehér ellentéteivel, aztán a *Csobánka* rózsaszín hegyeivel, sárga, vörös házaival, kopaszon is rendkívül megragadó kifejező erővel telített fáival, erős színképzésével, hatásos megépítettségével.

Utolsó magyarországi, 1971-es Dürer termi bemutatója óta Doór Ferenc művészete erősen kiszínesedett, a Szőnyitől kapott festői örökséghez nem egyszer erős, szinte vad színharsogás társult, ami erősen felfokozza képei hatását.

Horváth Béla
művészettörténész

Dési Huber

Egy film ürügyén:

A közkatoná

Vannak emberek, akiket megüresedik a helyük s a reflex hatására mégis, akar zik, hogy hol van X elvtárs, nem ismer... A befejezést fél döbbenés, hogy hiszen elment akire *mindig, mindenkor, minc* lyett is — számíthattunk, aki sem élt a „nem" rideg elutasí jócskázósdit sem ismerve. Té ezeket a mindeneseket, ezeket közkatonákat?

Aligha, s már csak azért is vannak ők. A gép mellett, a k a tömegszervezeti fórumokon, kük nem kaphat kitüntetést, sokkal inkább ott tülekszik, *ahol a „plecsniket" osztogatják* gyás, s az elismerő szóra több gálnak, feszengve az ünneplők és szótlanságuk is felenged ré bért, ha váratlan nehézséget l ha... Nos, egyszerűen csak ha jesértékű emberként kell viz Szász Péter új filmje *(Egy k* mintázta főhősének. Hogy nen tökély Szász Péter alkotása? S valósításának kisebb-nagyobb tesszük: bár csak ennyit és i minden hazai filmújdonság! — jaink realitásai mellett az az filmnek az említett gondokat Azt, hogy T. Gyula személyét kapnak életünk e szorgos közk

Hiszen a munkahelyi elisi mogató, elismerő félmo mint az alkotók, életünk műv merése. De ne bántsunk más m radva is inkább csak az epizód T. Gyuláékat mostanában ren Húsz óra, a Tízezer nap, a Jele hány, hasonló alkotás jut esz filmterméséből, ahol ezek a kö *lan mindenesek* kapták a főszer keblűség velük szemben? Ki azokról beszélni — no meg ner akik *maguktól is tudják a dolg* ványos tűzijátékok fényében s nek a szorgos, apró fogaskeré *ember, teszi, amit kell és nincs* naponta akárhol. Valóban, T

Doór Ferenc

DOÓR FERENC festményeiből nyílik meg tárlat szeptember 15-én, kedd délután öt órakor a Magyar Kultúra Alapítvány székházában (Budapest I., Szentháromság tér 6.).

M. Newsnet 1998. 09. 14.

angeordnete Kunstsammlung
rierung seiner Ideen über
schichtlichen Methodologie
auf die mittelalterliche
mit der Tätigkeit von Rem
sam die wiener Museen, au
Fertigkeit im Zeichnen, i
zu vervollkommnen. Die Leh
theoretischen Beispiele v
lang, worüber auch dieser

Henszlmanns Interesse
immer mehr den Fragen des
den ersten Aufruf über di
von Ungarn. 1846 erschien

Kassa városának ó német

DOÖR FERENC

„100 egy kincsai"
Rákosligeti művészek tárlata
a centenárium alkalmából

1999. március 6.
Rákosligeti Tűzoltóság Ház

a lelkem az attól tartás, hogy
ak egyik, számban jelentékeny részét
em számitani. Ha Nagyságodnak van
ezebbike is meg van oldva. Ahol
agy legalább is lehet.
k energikusan folynak, érzem, hogy
Muzeumok és könyvtárak közt oszlik
en maradni lehetetlenség lévén,
ebarangolni - részben vasuton, rész-
rni akarom őket. 4.
tiszteletem kifejezését
Fülep Lajos ——————>|

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Doór Ferenc

BÉKÉSMEGYEI NÉPÚJSÁG

1968 AUG 13
104

Doór Ferenc

Doór Ferenc festőművész tárlatán

Pénteken nyílt meg a Képcsarnok Vállalat békéscsabai bemutatótermében Doór Ferenc festőművész kiállítása. A csaknem 40 képet felvonultató miniatűr bemutató annak a sorozatnak a részeként került megrendezésre, amely már évekkel ezelőtt elkezdődött és egy-egy Békés megyében élő vagy pedig békéscsabai kapcsolattal rendelkező művész munkásságát mutatja be.

Doór Ferenc festőművész 50 éves, művészi pályájának első lépéseit Aba-Novák Vilmos szabadiskolájában tette meg. A főiskolán Szőnyi István volt a mestere. Mostani kiállítását megelőzően hosszabb időt töltött Békés megyében és kiállításának képei azt bizonyítják, hogy termékeny módon hatottak a művészre a Körös vidéki tájak. Doór Ferenc művei mind tartalmi, mind pedig formai vonatkozásban reálisak, figurái, tájai egyedi karakterek kifejezésére törekszenek. A kiállítás augusztus 23-ig tekinthető meg.

Fotó: Demény

Filmhírek sorokban

REKORD

A Pravda egyik jelentése szerint a Szovjetunióban 1967-ben 4 és fél milliárd mozijegyet adtak el. Ezzel vitathatatlan, hogy a Szovjet közönség szívesebben jár moziba, mint a világ bármely más országának lakossága. Az újság kifogásolta egyébként, hogy még vannak városok, ahol az utóbbi években nem építettek új filmszínházat.

A SÁRGA TENGERALATTJÁRÓ

Az egyik londoni filmstúdió másfél órás színes rajzfilmet készített az egyik ismert beatles-dal, a Sárga tengeralattjáró alapján. A filmet több régi és új beatles-szám kíséri.

Szeptember elején induló cukorgyártási időszakra

18 év feletti férfi segédmunkásokat

felvesz a Szolnoki Cukorgyár.

Kereseti lehetőség: 1700—2600 forintig, három műszakos, váltásos, folyamatos munkabeosztás mellett. Ebédet és munkásszállást térítés ellenében biztosítunk. A családhoz történő utazási költséget a vonatkozó rendelet szellemében megtérítjük. Jelentkezni lehet személyesen a munkaügyi csoportnál, munkanapokon 7—15 óráig vagy levélben. 177071

Számviteli munkakörbe, gyakorlattal rendelkező

közgazdasági technikmot végzett női dolgozót keresünk

azonnali felvételre

főkönyvelőjénél.

. sz. gye. Gyula, Zrínyi tér 5.

122896

Bútorgyára

fűtőt alkalmaz

nbattal.
rémium.

gység munkaügyi csoportjánál

DOÓR FERENC ÚJ KÉPEI

A terjedelem szűkös volta lehetetlenné teszi Doór Ferenc itt bemutatott műveinek érdembeni méltatását. Kár, mivel utóbbi fővárosi kiállítása óta (1965, Derkovits-terem) festői eszközei még tisztelőinek várakozását is felülmúlva gyarapodtak, gazdagodtak. Ezt a minőségi többletet a legtisztább emberi-művészi eszközökkel szerezte meg: nem befolyásolták a kurrens divatok és hóbortok, nem vált festői múltja és elvei renegátjává, hanem azt az alapot építette tovább, amely műveinek mindig biztos hitelt, őszinte csengést adott. Élménydús piktúrája ekképp táplálkozik ma is az impresszionizmus fény- és színtani eredményeiből, a posztimpresszionizmus dekorativitásba hajló ágából, honi művészetünk talaján pedig a nagybányai tradíciókból. Szín- és formakultúrájának — persze — ezek csak alapkomponensei, s mindezt nagy részben feltölti eredeti egyéniségének sajátos áramkörével. Ennek szembeötlő jegye a színek állandó intenzitása, mely érzelmi hőfokának emelkedésével — ha kell — a festői disszonanciáig tüzesedik. Természetes, hogy itt a faktura csak nyugtalan, zaklatott, szélesen ívelő lehet. Hogy e sok dinamikus vibrálás mégsem hullik szét és nem válik öncélúvá, attraktívvá, azt képeinek rejtett, de szigorú és logikus szerkezetisége biztosítja. Mindezek az ismérvek táblaképeinek korszerűségét is tartalmazzák. Kiforrott egyéni stílusának következménye, hogy a legkülönfélébb témák — például egy táj vagy egy portré — között alig van nála szembetűnő különbség a festőiség dolgában. Mindegyikben a számára lényegest ragadja meg, hogy aztán mondandóját az autonóm festői nyelv tisztaságával közvetítse.

Doór Ferenc képeinek esztétikai minősége korunk egészséges jelenségeiből táplálkozik, tehát nemcsak egészségesen modernek, hanem alapjaiban humanizáltak is. Az említett tulajdonságok együttese mesteri rangra emeli művészetét.

Ecsery Elemér

Athenaeum

Doór Ferenc

DOÓR FERENC

festőművész kiállítása a

DERKOVITS TEREMBEN

1971. április 30 — május 14-ig

Budapest, VI., Lenin körút 63

DOÓR

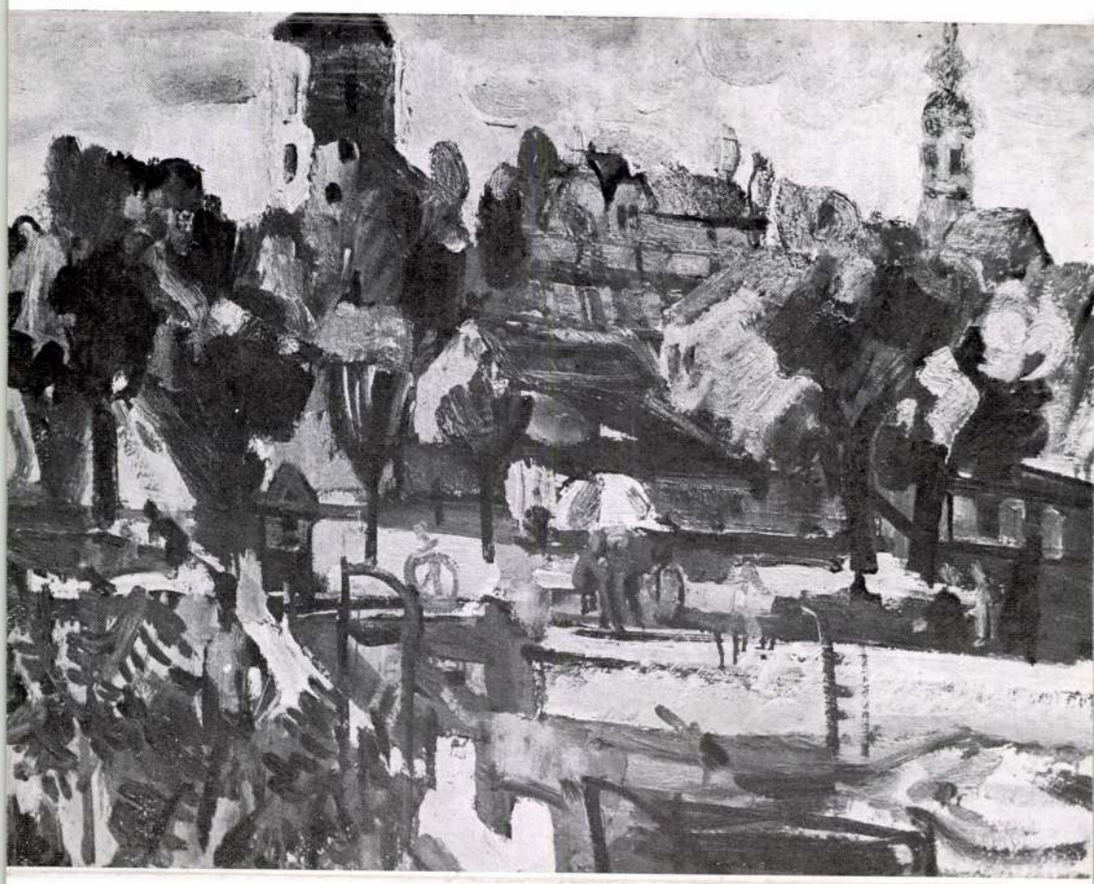

KÉPEK JEGYZÉKE

Utca alkonyatban	60×80	Őszi patakpart	60×80
Cigánylány	60×80	Öregcsaba	60×80
Ablaknál	60×80	Óbudai csendélet	60×90
Dunai strand	60×80	Újpesti öböl	60×90
Veresvíz	60×80	Hegedűs	60×80
Jókai domb	60×80	Önarckép	34×60
Bányászházak	60×80	Ülő akt	34×60
Fokhagymás patak	60×80	Szoptató	34×60
Patakparti házak	60×80	Kék fény	34×60
Dunaföldvár	60×80	Cigánylány II.	34×60
Téli táj	60×80	Szőke lány	70×100
Nő fekete kendővel	60×80	Kutas László szobrász arcképe	70×100
Víziváros	60×80	Nagybányai Nagy Zoltán arcképe	70×100
Borkínáló János	60×80	Tarka lovas	70×100
Fekete napraforgók	60×80	Hommage a Ferenczy	90×120
Csendélet	60×80	Budakeszi utca I.	50×65
Varjak	60×80	Budakeszi utca II.	50×65
Ablakos csendélet	60×80		

1021

1972. VI.15. /Tv./ 18.15. Ka.

Dór Ferenc festőművész

- A Művészeti Alap Lehel úti kollektív műtermében, 10 festő és 13 szobrász dolgozik. Eleven kapcsolatot tartnaka fenn a kerület gyárainak dolgozóival. Így került sor a Len Gyár művelődési házában a műteremben dolgozó művészek közös portré kiállítására.
- A kiállítók közül elsőnek Dór Ferenc festőművész vesszél arcképfestő törekvéseiről.
- Az arcképfestő olyan kicsit mint a pszichológus. A munka során fokozatosan ismerkedik meg a modellal és így készül és így jön létre a mű. Hogy van ez nálatok?
- Hát talán annyiban eltér a pszichológus tevékenységétől és a modell kapcsolatától, hogy a festő már előre ismeri a portrémandó alanyt, személyes kapcsolatban van vele, hogy úgy mondjam vár az alkalomra, hogy megfesthesse. Így voltam én Klinkó József barátommal is, aki minden kiállítás megnyitásán részt vesz, egy ismert, jellegzetes alakja a művészeti életnek és azrakért, hogy megfessem és egy kicsit úgy érez tem, hogy ezzel meghálálom a művészet iránti szeretetét. Portrét festeni a legnagyobb örőm. A művészetnek az emberi, humánu voltát, talán a portré kapcsolatban fejeződik ki a legjobban.
- Klinkó József műgyűjtő. Mit jelentett az Ön számára modell ként közreműködni egy kép születésénél?
- Nagyon nagy örőmet jelentett, mert nagy tisztelője vagyok

1021

a képzőművészetnek, a festészetnek és a szobrászatnak is.

- A műgyűjtőt mi inspirálja portré gyűjtésére?

- Csak a képzőművészet szeretete, mert mások üzletszerűleg veszik és eladják a képeket. A műgyűjtő örömét leli a megszerzett műalkotásokban.

- Hol ~~vásárolt~~ vásárol? Személyesen a műtermekben vásárol, vagy pedig aukciókon vásárol?

- Műtermekben kezdtem, de mikor meggyőződtem róla, hogy aukción is lehet vásárolni és egy kis huncutsággal, ha eső van, vagy zivatar, akkor a hiénák nem voltak ott az árverésen és akkor a kevéspénzű műgyűjtő is vásárolhatott remek alkotásokat.

- Tudna-e Ön tanácsot adni egy ma kezdő műgyűjtőnek?

- Tudnék, a mai eszemmel nem Rudnay vagy Vasszary képet vennék.

- Inkább mai.

- Inkább mai, fiataloktól. A fiatal művészek kiállitásán is ott szoktam lenni és örömöset lelem az ő kiállitásukban. Ugyanigy történt ez a portréfestéssel is. -..... meglátogattam, modellt ültem neki és örömmel vettem tudomásul, hogy magukévá tették a portér kiállitás megrendezését, örültem, hogy .....

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1. Locskay András arcképe
2. Festő a szabadban
3. Ráckeve
4. Narancshámozó
5. Ági
6. Nő hegedűvel
7. Télutó
8. Fésülködő
9. Rákoskeresztúr
10. Szőlőevő
11. Fák
12. Tavaszi táj
13. Borús táj
14. Kert vége
15. Margit
16. Önarckép
17. Doór Vilma arcképe
18. Téli nap
19. Kora tavasz az ablakból
20. Cukrászda terraszán
21. Víziváros
22. Rákos-patak télen
23. Műteremben
24. Jánoska
25. Halas csendélet
26. Olvasó akt
27. Fekvő akt

A kiállított képek olajfestmények

DERKOVITS GYULA TEREM

BUDAPEST, VI., LENIN KÖRÚT 63. SZÁM

1965. JÚNIUS 5—19

A katalógus fametszetei Doór Ferenc eredeti dúcairól nyomva
Felelős kiadó: Köteles István
651974 Athenaeum Nyomda. Felelős vezető: Soproni Béla igazgató

DOÓR FERENC

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

DOÓR FERENC

1918-ban született Petrillán, Hunyad megyében. Gyermekkorát Kőbányán töltötte, s mindmáig pestkörnyéki lakó maradt, most Rákosligeten él. Művészetére is ez a körüllakó centrumközelség, a valóságosabb terheket viselő helótaság jellemző. Ám mindez egyben a konzekvenciáknak mély tartalmait felismerő, tudatos vállalása is. Kiállított képei e sajátos tartalmi értékekkel gazdagodva hordozzák festői jelentésüket. Doór Ferenc festményeinek különleges egyedisége és értéke ez a felismert, tudatos sorsvállalás.

Festményeinek formai hangja az impresszionizmus dekorativitás felé hajló ágához kapcsolható. A formai megjelenítés-mód logikai továbbvitele azonban nem kísérti és, bár adottságából, festői erejéből telne, a következtetések végigjárására, erre a pusztán formai eredményeket kínáló útra, mégsem vállalkozik. A Rákos-patak menti szűkebb közönsége rezonálását értékesebb eredménynek ítéli. Ebben a közösségben él elsősorban, e közösség képzőművészeti szemléletét alakítja, építi alkotásaival. Ami mégsem azt jelenti, hogy Doór piedesztálról hirdeti a szépség igéit, hanem azzal a figyelemmel való gazdálkodást is, amelyet a Rákos-falvak lakói, a kiskapuk mögül kilépve, a Dózsa Művelődési-házban, eleven kultúréletet élő közösségként adnak.

Sajátos tartalmú a körüllakóknak ez a figyelme: ismerik a főváros minden kulturális és nem kulturális eseményét, ám a vidéki élet történéséig is tudják és a jelenségeket a természetet ismerő, de a városi életet is látó pozícióból értékelik. Doór Ferenc e sajátos figyelmet szemléletet értve és érezve nem elégedhet meg merő látványszépségek megragadásával, vagy pláne valamiféle logikai attrakció képzőművészeti produkálásával. A körötte levő, jogos létigényű tartalmi erőket kell a képzőművészeti kifejezési eszközök segítségével közvetítenie. „Az élet természetes rendjét élő, cselekvő, dolgozó embereknek festek" vallja, s ez a felismerés kizárja művészetéből az öncélúságot. Képei ezért mindig megélt, új, friss élményhíreket tartalmaznak és a közlés formai hangja azért érthető, mert akarja, hogy a szemlélő meg is értse a műben közölt új megéléseket. A Rákospatak vidéke ismerődik elénk a legtöbb képéből, a főváros körül lakó kis emberek házatája, e kis kertes házakban élő emberek és különösen a fiatalok, fiúk, lányok egymás társaságában, vagy portréban formálva személyiségük különösségével jelennek meg.

„Lányaim" című portré sorozatában nem csak saját tíz gyermekes családja lány tagjai kapnak helyet, hanem a barátnők az iskolatársak is. Narancshámozó, Margit, Kriszti, Ági, Fésülködő a Meditáló emelkedik ki ebből a sorozatból az ábrázoltak kedves szépsége megjelenítésével, ígéretes emberi sorsuk várakozásában mint az eljövendő emberi életek ajándékozói. Ezek az emberi tartalmak mint elsősorban kínálkozó közléslehetőségek fogva tartják festőnk érdeklődését. „Húsz évesek" című képén fiúk társasága, az ifjúság öntudatlan ereje sugárzik elénk jellegzetes maiságával. Úgy tűnik, hogy mindez az életanyag annyira studium számára és művészetében mint amennyire vallomás önmaga, a természet, a körötte élők változásairól. Nem az akart, a vágyott vagy álmodott, hanem a bölcsen megélt és látott életet fejezi ki e műveiben — a festői impresszszionizmus, a dekorativitás valójában ezeket a realitásokat oldja fel az élet oly csodálatos szépségeiként. Derűs és bölcs látó ő. Festményein az ábrázolt motívumok, a tájak, az emberek festői megjelenítésében önmagukat jelentik és egyáltalán nem az önkényes festői alakítás tárgyai, hanem a bennünket környező kimeríthetetlen szépségű világ tárgyvalóságai, amiket a birtokló művészi szándék csupán módosított a maga emberi ideái szerint.

Doór képein a pestkörnyéki vidék táji motívumai egy kedves víg suhanc érzékeléseiből kerülnek ilyen emberi viszonylatba. „Télutó" című képén a természeti változást a rongyolt festésmód érzékelteti és a vad vizekkel duzzadó patak zöldes kék vizének színe az ott kapott élménynek és rácsodálkozásnak festői rögzítésében találó jelentésű kép. Kiállított többi tájképeiből is a szívünkhöz szól egy-egy ilyen megélésnek a visszaérzékeltetése. Bizonyítván, hogy festőnk csak a megélt élmények közlésére vállalkozik festészetében. Ezt bizonyítja a kiállítás egésze.

Doór Ferenc a Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István növendéke volt. Mestere életszemléletét, póztalanságát és őszinteségét máig is példaként őrzi. Első önálló gyűjteményes kiállítása a Fényes Adolf teremben volt 1959-ben. Országos kiállításokon többször szerepeltek festményei. Most lép másodszor gyűjteményes anyaggal önálló kiállításon a budapesti közönség elé.

Kovács Gyula

Dór Boldizsár, ötvös. A XVII. század végén Selmeczbányán élt s 1690-ben az ottani ötvös czéh czéhmestere volt.

Hampel József: Arch. Ért. 1882. 151. l.

Dopri Lajos

I. Magyar Művészet

1935.

159. l.

845. KANÁL, aranyozott ezüst, diszités. Augsburg, XVII. sz Augsburg, XVII. Jh.

846. UTAZÓ SÓTARTÓ, ezüst, a burg, XVIII. sz. — Reisesal burg, XVIII. Jh.

847. TOJÁS- ÉS SÓTARTÓ, ezü jeggyel. Augsburg, XVIII. s Rokokodekor. Augsburg, e.

848. EGYSZEMÉLYES EVŐKÉS villa és egy villa és kés acél Besteck für eine Person, Silb und eine Gabel und Messer m

849. ÁLLÓ ÓRA, ezüst, dobalak uhr, Silber, das trommelförn

850. TALPAS CUKORTARTÓ, — Zuckerbehälter mit Fuss,

851. KÁVÉSKANNA, ezüst, kúp — Kaffeekanne, Silber, koni

852. KEHELY, ezüst aranyozva

ezüst, hengeres testtel, elálló fekete fanyéllel. KS
enkanne mit Deckel, Silber, zylindrisch. KS Meis-

gy. Pest, 1810. — Zwei runde Dosen, Silber. IP

armos lábon áll. AK mesterjegy. Besztercebánya,
ber, auf vier Adlerkrallen. AK Meisterzeichen.

cukortartó fedővel, trébelt virágdisszel. Sanghai,
annen, eine Zuckerdose mit Deckel, darauf getrie-
. Jh. 1150 gr.

ajlott és egy függélyes karral, kerek talapzaton.
t vier geschweifte und einem senkrechten Arm.

felnyuló fogantyuval, 6 üvegpohárral. Bécs, 1850.
ekor und 6 Gläser. Wien, 1850. 1005 gr.

ojásdadidomba megy át. Felnyuló füllel, testén
eri munkája. Pest, 1818. — Kaffeekanne, Silber,
Wandung drei Medaillone mit Obstdekor. Arbeit

Doppler Mihály, felső-ausztriai származású építőmester. A XVIII. század közepén Temesvárott élt, ahol 1756-ban szerezte meg a polgárjogot.

Berkeszi István dr.: Temesvári művészek. Temesvár, 1910. 118. l.

DOPPLER, Johann Röfarago

Pannonhalma 1996/2. 180.

Doppler János

salzburgi kő-
faragó készíté
Storno rajzai után
a fő-, a szt László,
a szt Imre-oltárokat
és a nőnek márvány
részeit az 1870-es évek-
ben
Emlpannonk
lapszám nincs

HIVATALOS KÖ

A Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsának 1910. december hó 10-én tartott ülésének

Jelen voltak: dr. *Wlassics* Gyula elnöklete alatt dr. *Berzeviczy* Albert, dr. *Csánky* Dezső, dr. *Fejérpataky* László, dr. *Ferenczi* Zoltán, br. *Forster* Gyula, *Fraknói* Vilmos, dr. *Havass* Rezső, dr. *Hültl* Dezső, dr. *Krenner* József, *Mihalik* József, *Péterffy* Lajos, *Sebestyén* Gyula, id. *Szinnyei* József, dr. *Szmrecsányi* Miklós, [illegible] József, *Töry* Gusztáv tanácstagok és dr. *Gulyás* Pál népkönyvtári szakmegbizott. Távolmaradásukat kimentették: Szalay Imre, Berczik Árpád, dr. Erdélyi Pál, dr. Horváth Ödön és Radisics Jenő.

1. *Elnök* az ülést megnyitva kegyeletes szavakkal emlékezik meg a Tanács néhai tagjainak. *Katona Lajosnak* és *Holász Ferencznek* elhunytáról, kiknek emlékét a Tanács jegyzőkönyvében megötökíti.

2. *Előadó* bemutatja a folyó évben megjutalmazandó könyvtárkezelők névsorát s miután az ügyet a szakbizottság már letárgyalta, kéri a Tanácsot, hogy a javaslatot fogadja el s megvalósítására a

Miután még *elnök* felolvastatta *Szalay* Imrének a tárgyra vonatkozó irásbeli véleményét, a Tanács határozatban kimondja, hogy a ház megszerzését s múzeummá való átalakítását szükségesnek ismeri s javasolja, hogy az e tárgyban szükséges lépéseket a Tanács a Főfelügyelőséggel és a Műemlékek Országos Bizottságával egyetértőleg és együttesen tegye meg s erre vonatkozó részletes s kellően megindokolt feliratát az 1912. évi állami költségvetési előirányzat készítése alkalmával nyujtsa be a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz. Egyben, *Berzeviczy* Albert indítványára, az Országos Tanács a Rákóczi-ház megszerzése ügyében szükséges összes előmunkálatok elvégzésével *Mihalik* József előadó orsz. felügyelőt bizza meg.

4. *Előadó* bemutatja a Franklin-Társulat, a Singer és Wolfner, az Athenaeum és Révai Testvérek könyvkiadó-czégek beadványát, melyben ezek, a népkönyvtárak felállításának gyorsabb ütemet biztosítandó, arra kérik a Tanácsot, hogy egyszerre legalább 1000 népkönyvtárt rendeljen meg s ezenfelül a már meglévők és az ezután felállítandók részére a könyvanyag gyarapítására, egyenként s évenként 100 K segélyt adjon.

Gróf *Teleki* Sándor helyesli a bizottság ez ügyben adott véleményét, mely a kérvény elutasítását javasolja, miután annak teljesítése pénzügyi szempontból megoldhatlan, de nem is helyeselhető, mert az Orsz. Tanács a népkönyvtárak szaporítását és nagyobb mérvű forgalmát kisebb könyvcsoportok állandó vándoroltatásával óhajtja megoldani, miért

Doppler János

salzburgi wobráz

d

Mihályi Pannonh.

14. l –

D Doppler

l.

LykaMagymúI300-50

349. l.

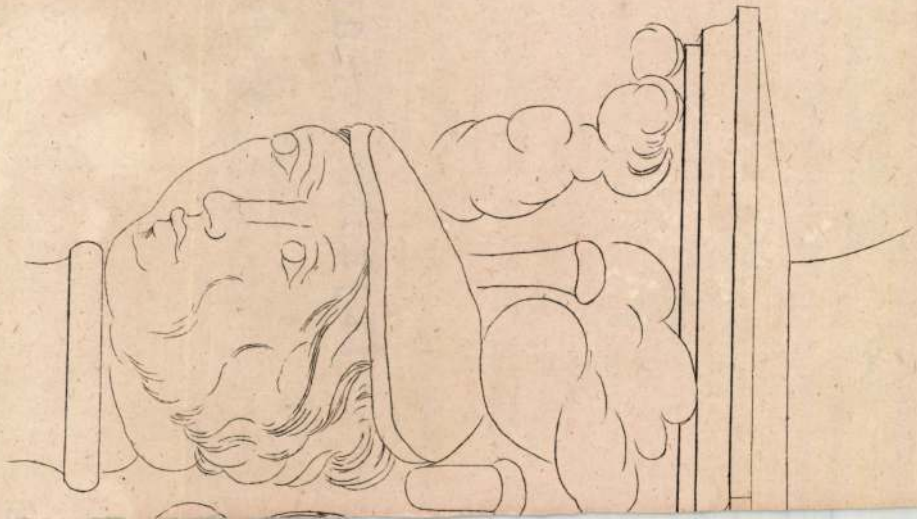

Ø Doosdatus Ágoston

kisplasztikus
1890–91.

Éinusk 1930. 82. l.

~~6 sor~~

stb. marad, l. 197. old.

Éber Sándor, festő, ~~szül. 1878. Rác-~~
~~keresztúron. Székely Bertalan tanítványa volt.~~
~~Több freskót festett vidéki templomok mennye-~~
~~zetére~~ Folytatóly:) Táblaképeiből 1926. a Nemz. Szalonban
állitott ki nyjobb kollekciót.

Ø Dopovetz, József,

kőfaragómester

1867. Pesten

Pke. 217. l.

II. 92

Ferencz József tér Budapesten

1903 T. 22.

59 intézet vezetőhez. A

~~A váczi muzeum által megküldött~~ „Váczi kalauz" cz. munka

~~szétosztási tervezete a vidéki muzeumok számára.~~ – (521/903)

~~a példányban~~ szétküldetés ~~75 db.~~

X.

DÓRA Gábor dr. (1953. máj. 14. -)

SzL 1994. 170

DOPPELOWITSCH, Andreas, pozsonyi kémia-
venezéd

A. D. Mauvergaell, † 30 éves korában, Pozsony,
1839 október 26, tüdőbajban. (1839, 864 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

R. D. K.

DOPPLER · György kőfaragó

Salzburgból

1740. Pozsony, Trinitárius templom, kőfaragó munkáihoz árajánlat

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 185. l.

M.D.K.

Dóór Ferenc

festő

Kiállítása volt, 1966-ban a Szegedi Képcsarnokban, 1968-ban a Békéscsabai Képcsarnokban.

Ecsery Ilemér: Dóór Ferenc új képeiről
Művészet, 1969. június – 32 lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.Y

Dobr Ferenc
festő

Műveiből vásárolt az egyhori
Fővárosi Képtár, a Művelődés-
ügyi Minisztérium és a Magyar
Nemzeti Galéria is

Ezeny Ferenc: Dobr Ferenc új képeiről
Művészet, 1919. június – 32 kép.

Dóór Ferenc
festő

M.D.V.

„Gyermekjátékok"
„Karolyi Mihály" } repro

Ecsery Elemér: Dóór Ferenc új képeiről.
Művészet, 1969. junius – 32 lap.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Doór Ferenc
festő

A kiállításon bemutatott „Szőke lány" felerő aktjában a fények és árnyak mozgalmassága jellemző.

H.G.: Doór Ferenc festőművész kiállítása.

Művészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Doór Ferenc
festő

Doór Ferenc eszményképe Ferenczy Károlyzott 1965-ös Dechovits termi kiállítása abból a korszakból való, amikor még nem bontakozott ki festészetének iránya.

Ecsery Elemér: Doór Ferenc uj képei.....
Müvészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Doór Ferenc
festő

A Derkovits teremben volt tárlata, ahol harminc kisebb - nagyobb táblaképet mutatta be. Utoljára 1965-ben ugyanitt volt bemutatója Doór Ferencnek.

Ecsery Elemér: Doór Ferenc uj képei.....
Müvészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Doór Ferenc
festő

Doór Ferenc tettei mindég tükörképei
erkés és lelki világának. Nem kíván más
úton haladni, mint a saját ján. Úgy
hajlandó festeni, ahogy az ennyélve fakad.

Ecsery Elemér: Doór Ferenc uj képei.....
Müvészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Doór Ferenc
festő

Nagybányához fűződő kapcsolatát és tiszteletét jól apostrofálja a „Homage à Ferenczy" című kompozíciója.

Ecsery Elemér: Doór Ferenc uj képei.....
Művészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Doór Ferenc
festő

„Ujpesti óbor"
" (repro)

Exsergyamér: Doór Ferenc uj képei...
Művészet, 1971. augusztus – 34 lap.

Doór Ferenc
festő

Doór Ferenc most bemutatott olaj-
festményeinek új vonása a színek
felpuhorott intenzitása, az egyszerű
komponálás

Ecsery Elemér: Doór Ferenc uj képei.....
Müvészet, 1971.augusztus - 34.oldal

D. Doór Ferenc
festő

A „Tarka lovas"-ban a fehér foltok
ingalmasak, az „Ölbudai csendélet",
az „Ablakos csendélet" szerepel a tárla-
ton.

H.G.: Doór Ferenc festőművész kiállítása.
Művészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Door Ferenc
festő

„Mő nő" (repro)

Aborisón
Művészet, 1971. augusztus.

MDK

Doór Ferenc

Ijászok, of.

Zászlófelvonás a csillebérci nemzetközi táborban, of.

Boldog gyermekévek ... kiáll. Mücs. 1961.

Doór Ferenc

festő

Kiállításán 35 festményt mutatott be.
Táj és láthegek, portrék, utcarészletek, csend-
életek, virpartok, házak, aktok és egy
önarckép szerepel a tartalom

H. G.: Doór Ferenc festőművész kiállítása.
Művészet, 1971. augusztus — 34 lap.

Doór Ferenc
festő

Kiállításainak legsikerültebb ellatása a 34x60 méretű „Szoptató". Van benne áhítat, hódolat, élelőröm és egyszerűségében természetességében tisztelet ébreszt.

H.G.: Doór Ferenc festőmüvész kiállitása.
Müvészet, 1971.augusztus - 34.oldal

Doór Ferenc
festő

Jó megfigyelőképességről tanúskodik
a „Varjak" című kompozíciója. Varjai
nem riasztó jelek a magyar táj
fölött, hanem kedves madarakmal
tűnnek fel a képben.

H.G.: Doór Ferenc festőművész kiállitása.
Művészet, 1971.augusztus - 34.oldal

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DOÓR FERENC

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1977. MÁRCIUS 10-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

PÉTERFFY ATTILA
A BARTÓK BÉLA MŰVELŐDÉSI HÁZ IGAZGATÓJA

MEGTEKINTHETŐ: 1977. MÁRCIUS 10–24.
HÉTKÖZNAP: 9.30–18, SZOMBATON 9–14 ÓRÁIG

KÉP CSAR NOK

DUNAÚJVÁROS, APÁCZAI CSERE JÁNOS ÚT 4–6

Athenaeum

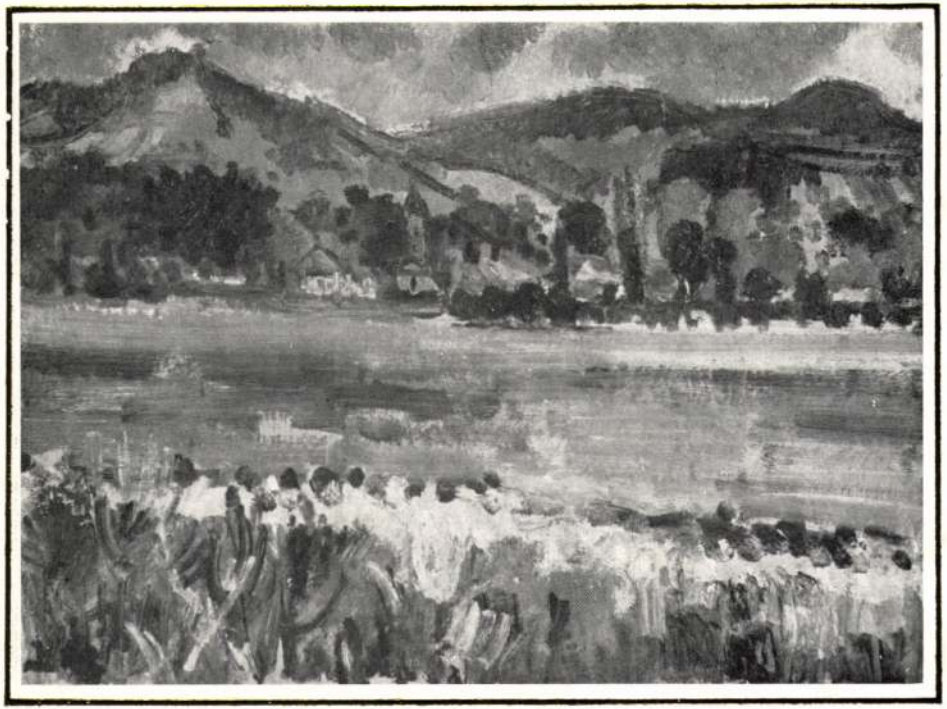

A Képcsarnok meghívja Önt

DOÓR FERENC

festőművész kiállításának ünnepélyes megnyitására

1974. február 21-én, csütörtökön délután 5 órára

Megnyitja:

DR. OROSZY ZOLTÁN

a Városi Tanács Művelődési Osztályának vezetője

Megtekinthető: 1974. február 21–március 6

Hétköznap 9.30–18 óráig, szombaton 9–14 óráig

Zalaegerszeg, Kossuth Lajos utca 15

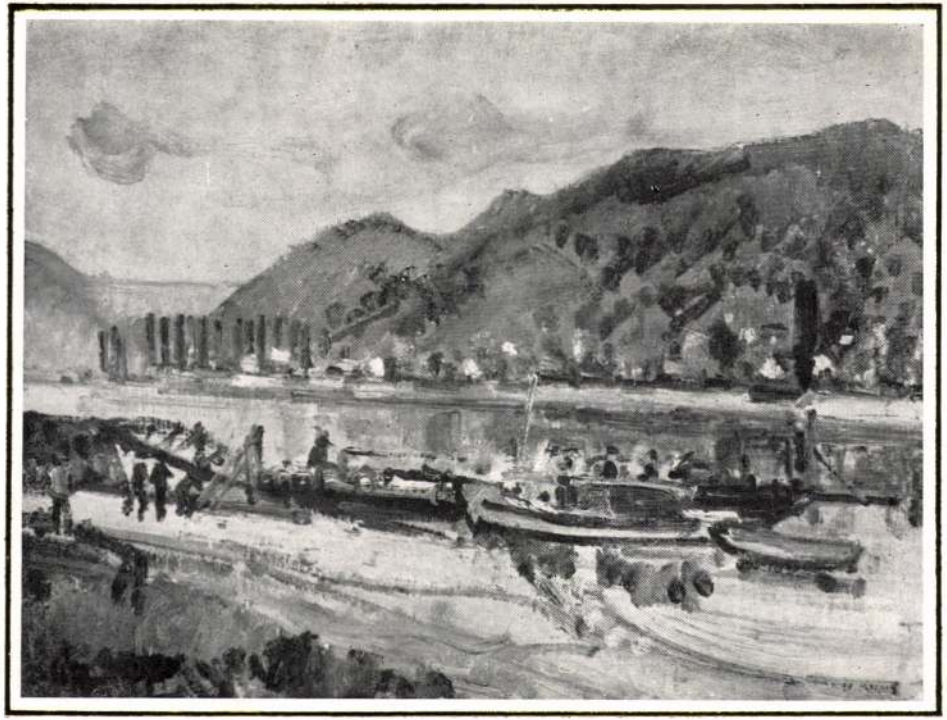

A Magyar Kultúra Alapítvány meghívja Önt és kedves ismerőseit

DOÓR FERENC

festőművész

gyűjteményes kiállításának megnyitójára
1998. szeptember 15-én kedden du. 17 órára
az Alapítvány székházába (I. Budapest, Szentháromság tér 6.)

A kiállítást megnyitja: dr. Koncz Gábor
a Magyar Kultúra Alapítvány igazgatója és
Dr. Bereczky Lóránd
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

A kiállítás megtekinthető: 1998. szeptember 15-től október 8-ig
naponta 10–18 óráig.

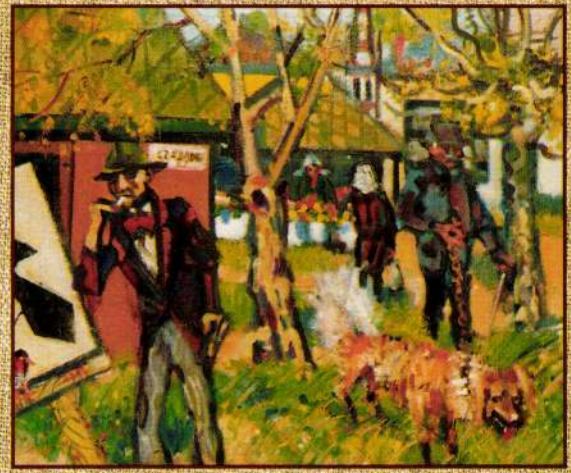

Dook Ferenc

A Magyar Kultúra Alapítvány meghívja Önt és kedves ismerőseit

DOÓR FERENC

festőművész

gyűjteményes kiállításának megnyitójára
1998. szeptember 15-én kedden du. 17 órára
az Alapítvány székházába (I. Budapest, Szentháromság tér 6.)

A kiállítást megnyitja: dr. Koncz Gábor
a Magyar Kultúra Alapítvány igazgatója és
Dr. Bereczky Lóránd
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

A kiállítás megtekinthető: 1998. szeptember 15-től október 8-ig
naponta 10–18 óráig.

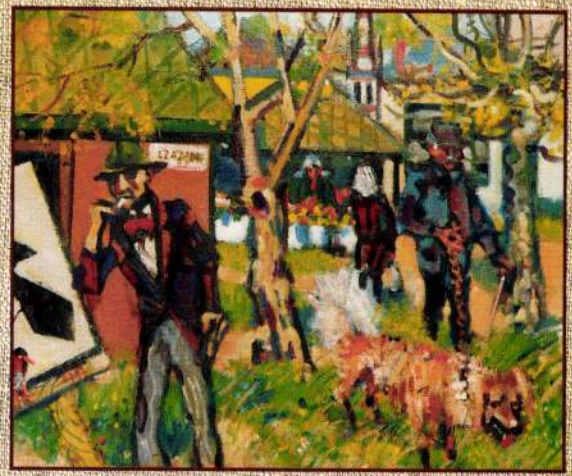

Dóók Ferenc

A Képzőművészeti Főiskola festőszakát 1941-ben végeztem el, Szőnyi István tanítványaként.

Első egyéni kiállításom a Fényes Adolf teremben — Budapesten — volt (1959). Ezután számos városunkban nyílt alkalmam műveimet bemutatni a Képcsarnok rendezésében. Budapesten a Derkovits terem három ízben (1965, 1971, 1983) volt még hazai kiállításaim színhelye.

Külföldön egyéni anyaggal: Kölnben, (1972) és Pármában (1975, 1978) szerepeltem. Munkásságom zöme táblakép, amelyek a Magyar Nemzeti Galériában, a Fővárosi Képtárban, vidéki múzeumokban és magángyűjtők tulajdonában találhatók.

A bulgáriai Gabrovo az évek során nemzetközi pályázat keretében, már négy művemet vásárolta meg, a „Humor és Szatíra Háza" részére. Ugyancsak a bolgár Strazsica, Plovdiv és Szozopol városok is őriznek képeimből néhányat.

Veszprémi kiállításom képeinek többségét a balatonfelvidéki Menceshelyen festettem. A rohanó felhők és a „böre"-ök világában, ahol a Bakony felől a Balaton felé húzódó felhők szeszélye néha meg-megesillantja a napot, ezáltal pazar színváltozatokba öltözteti a tájat. A kint dolgozó festőt pedig serkenti: igyekezzen, mert a szépség nemcsak tündököl — de el is tűnik.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DOÓR FERENC

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1985. MÁJUS 9-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
HORVÁTH JÓZSEF
EVANGÉLIKUS LELKÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1985. MÁJUS 9-18.

DÉSI HUBER TEREM
VESZPRÉM, KOSSUTH L. 8.

KÉP CSAR NOK

Fk.: Köteles István — GENERALART Dorogi Nyomda

MDK

Dósa Lukács bútortervező

1909. Előszobabútort tervez Fejérkuty Bálinttal

Debreceni Iparműv. Kiállítás vezetője. - D. 1909. 11. l.

11.

Doranszky Károly, városi mérnök elhészitette a Marón felépi-tendő vágóhid terveit.

M.D.K.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1897. XVIII évf.

Jan. 19. sz. 3. old.

Gustave Doré, francia grafikusművész (1832-1883).

Zichy Mihály Oroszországban talált munkát, megbecsülést, fejlesztette tökélyre a később Európa-szerte megcsodált rajz- és akvarellművészetét, melyről Theophile Gautier francia literátor méltatást írt a Journal de Saint-Petersbourgba: „Zichy, aki Doré Gusztáv egy monstre de geine, latin kifejezést "használva egy portentum" és tehetsége állandóan kitörőfélben levő kráterhez hasonlít: Cikkünk nem tökéletes, de mégis megérthető belőle az, hogy legbámulatosabbika azoknak a művészegyénizégeknek, akikkel 1830 óta, a művészet ezen forduló korszaka óta találkoztunk."

Szapudi András: A köszívű ember művész fia.

Somogyi Néplap, 1983. szept. 10.

MDK

Doré Gustáv, festő.

Die Heilige Schrift verdeutscht
von D. Martin Luther.
(Emlikeni kell Doré e klasszikus művét;
Doré hatása alatt dolgozott Zichy Mihály.)

Stent György Céh, XXIX. műv. graf. aukc. - 1919.
IX. 29. - X. 2. - A Gyűjtő. V évf. 5 sz. - Kül. sz. - 66. l.

Doré Gusztáv

Festményeiből műmellékletek a Szalay-Baróti „Magyar nemzet története"-ben.

(említve)

Pestmegyei Hírlap, 1899 10. szám, 9. lap

Dóra Lajos

derecskei fafaragó népművész. (fotó)

Derecskéről jl.

Népművelés 1968/6 39old.

Dóra István

Dóra István festőművész kiállítása február 6-án nyílik meg a ferencvárosi képzőművészeti alkotók közösségének Minigalériájában (Budapest, IX., Gubacsi út 6.).

◆

Magyar Nemzet 1984. II. 1.

Dóra István

Magyar Nemzet 1986. V. 31.

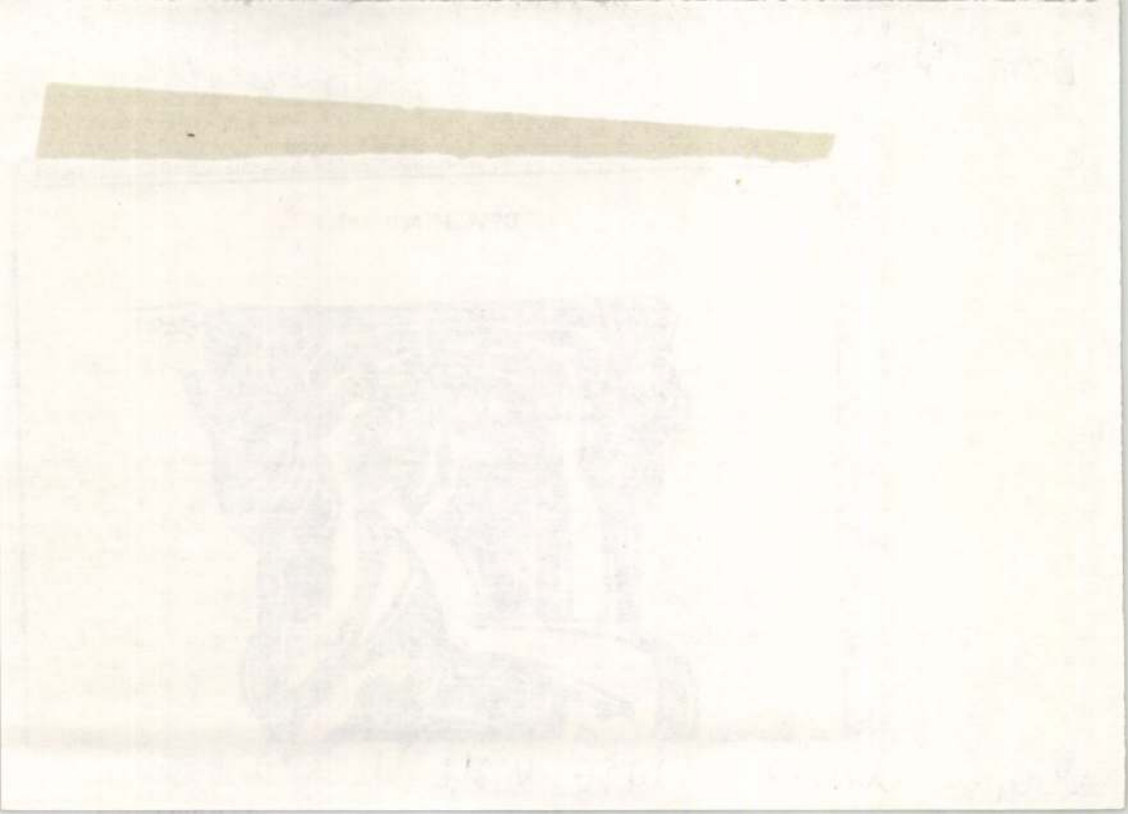

Dóra István

Dóra István festményeiből tegnap délután fél 5 órakor nyílt meg kiállítás a Hazafias Népfront VIII. kerületi bizottságának kisgalériájában. A tárlat április 3-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1986. III. 25.

Dóra Mária tanuló.

A Takarékpénztár plakátpályázatán Lipcsei Ákos és Dóra Mária tanulók országos helyezést értek el.

Czakó Sándor: Hőgyész-Új-Delhi.
Népújság (Tolna), 1978. júl. 9.

DORER József órán

1832.

53. dec. 4. Dorer József órás egy ezüst tallérban levo órát ajándékoz. Szerzemény

Müvtört.Ért. 1990 1/2 123

Gazdasági Vezetőnek

Igazolom, hogy .....
megbízását az alábbiak szerint teljesítette:

Fentiek alapján részére .....

Budapest, 197 ..... hó .....

Elszá

Elszámolandó .....

DORDO, Giovanni Battista

ld.

KOPPÁNY Tibor: 17. századi épitési megállapodások a Batthyány levéltárból. In. Lymbus 2.1990 147-148.p.

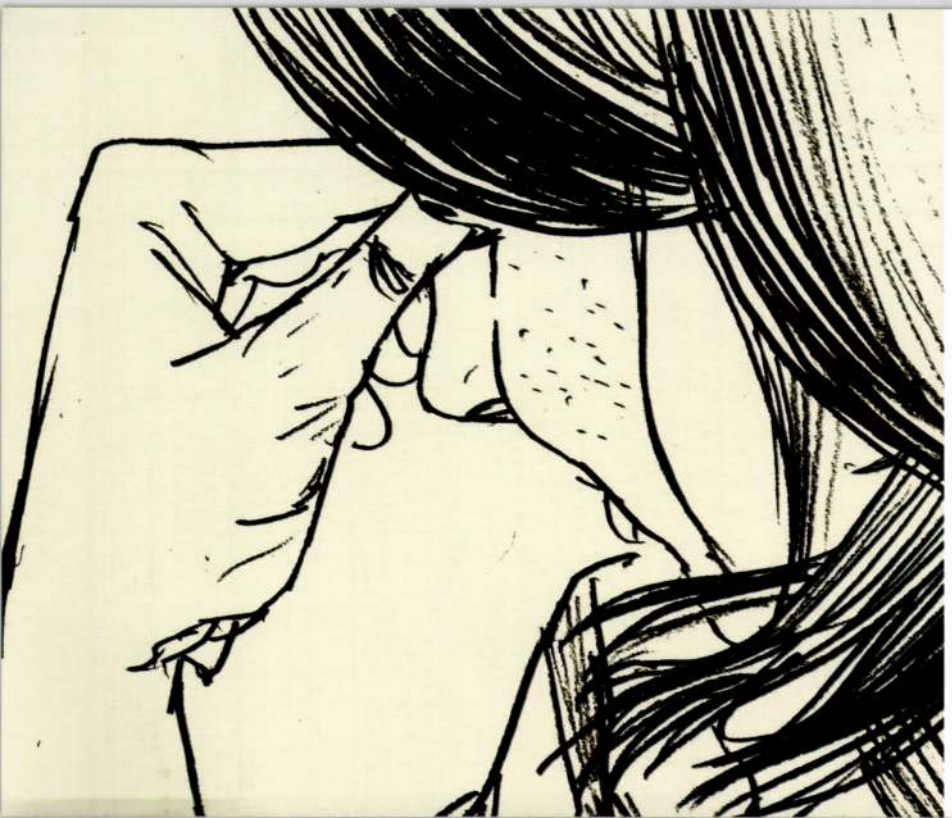

Óbudai Társaskör Galéria

Budapest, III. Kiskorona utca 7.

Hideg, hideg

Dorcsinecz János

kiállítása

Megnyitja 2008. november 18-án 18 órakor

Csontó Lajos képzőművész

Megtekinthető: december 14-ig
hétfő kivételével 14-18 óra között.

nka

KONTAKT

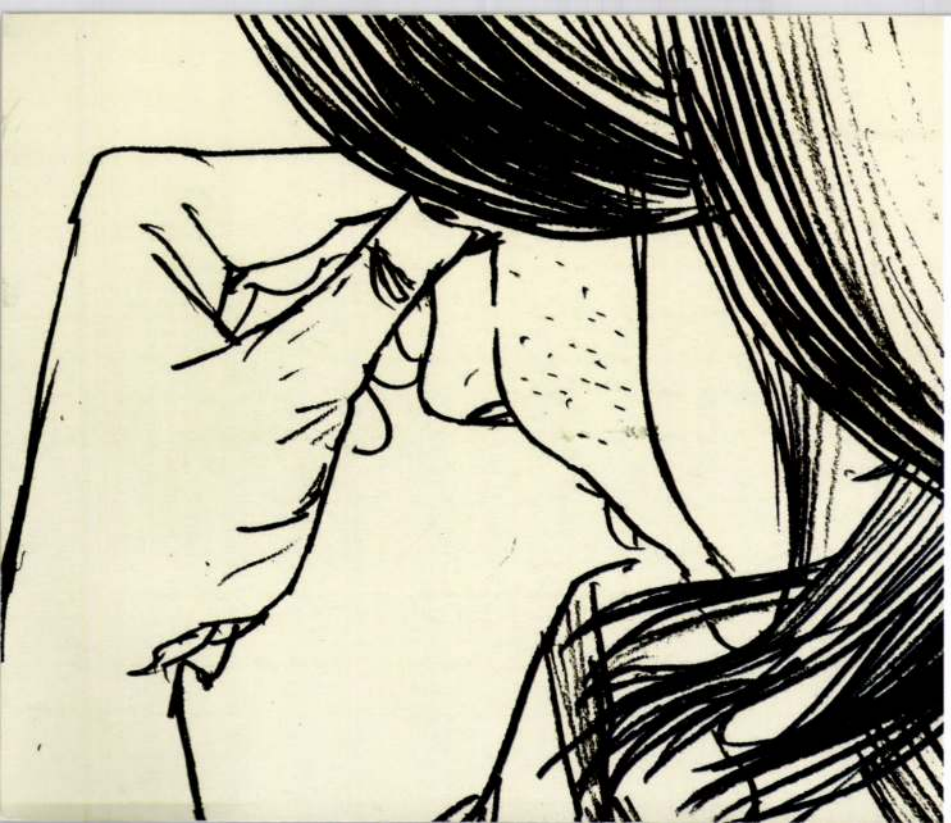

Óbudai Társaskör Galéria

Budapest, III. Kiskorona utca 7.

Hideg, hideg

Dorcsinecz János

kiállítása

Megnyitja 2008. november 18-án 18 órakor

Csontó Lajos képzőművész

Megtekinthető: december 14-ig
hétfő kivételével 14-18 óra között.

nka Nemzeti Kulturális Alap

KONTAKT

DÓRA V. Judit

Vasárnapi Hírek
1992. okt. 30.

Virágözön

Dóra V. Judit festőművész kiállítása november 5-ig tekinthető meg Dunakeszin, a Városi Könyvtárban. A megnyitón közreműködött Tarjáni Tóth Ida zeneművész.

Dóra V. Judit Budapesten született, Rákosszentmihályon, Csornán, Győrött, Sopronban végezte tanulmányait, festői technikát *Nagy Ferenctől* és *Vados Imrétől* tanult, szemléletet és élményt önmagától. 1967-ben telepedett le az USA-ban, azóta ott él, dolgozik. Vonzódik az új eljárásokhoz, sikerrel alkalmazza a fémfesték és aranylevél technológiát. Több önálló kiállítása nyílt *Kaliforniában*, igy *Los Angelesben* is. Ez *az első* hazai bemutatkozása, amely nagylelkűséggel is párosul, hiszen egy-egy képét adományozta a *dunakeszi* Városi Könyvtárnak és az *újpesti* műveseállomásnak.

Művészetének fő forrása a magyar táj, a magyar népművészet és az évszakok virágözönlése. Képekben támad föl ifjúsága. Gémeskút, párázó fényekben tündöklő itatás, magyar tánc, tulipánok, rózsák, mezei vadvirágok. A fogalmazást illetően a reális alakzatokat megfontolt elvonatkoztatás egészíti ki. A magyar tánc arra inspirálta, hogy e nyitó festményt sorozattá egészítse ki az osztrák, arab és indián mozdulatokkal. A hazánkban látott virágok is kiegészülnek művészetében a nyugati égtáj növényeivel, amik nemcsak piros rózsát, hanem violás, fehér, kék, sárga árnyalatokba öltözött harmóniát jelentenek.

L. M.

ilyen festői látomásokba kivetiteni és
ıogy ez látványfestés vagy valami, szóval
elfogult volt. Dehát ugye akkor az
:or már el kezdett festeni, Géza akkor
amikor ő át akart állni festővé. Szóval

rozat, amit 72-ben /52-ben/ ezt ő hogy
mi féle visszavonása a pályaindulásnak.
és a
z, hogya.motivamfigurák, rettentően izgat
azt idézem is valahol, az egy ilyen
nelem
ugye ez a forradalom , ez a kihegyezett
öbbször megmondta, hogy őneki nagyon
tehát amire rá tudja füzni a dolgot,
algiája a klasszikus müvészethez, amikor
k és ugy kerül t elő ez a Dózsa, valami

Göböly József linómetszetei

Vántsa Zoltán

Karácsonyi ének

Hóbundák csillogtak, karácsonyi fények,
Jeges ablakokon szunnyadó remények.

Hókavarta úton csilingelő szánok,
Csillogó szemekben égigérő álmok.

Templom harangja hív éjféli misére,
Szeretet palástja borul rá az éjre.

Ma minden ajándék, a hó, a csend, az élet,
A sorstól szenvedő ember is remélhet.

Kaptam hitet, erőt, mert szent ez az ünnep.
Lelkekben békesség zenéje csendülhet.

Égjetek hát gyertyák, Karácsonyi fények!
Váljatok valóra megváltó remények.

Adjatok békét a békétlen világnak,
És sorstól üldözött, meggyötört hazánknak.

❄

Gomola György

Harangszóért

A születőkért
Miért nem szól harang?
Csak távozókért
Zeng-bong az érc, a hang.
Gong, ha tűz pusztít,
S rikolt, ha ár ragad
Magával embert,
Megroskadt házakat.
A születőkért
miért nem szól harang?

Elek Mihály

Karácsonyi ige

Tebenned bíztunk eleitől fogva,
Magunk megtettünk mindent még azért,
Hogy emberedjünk, létünk legyen szép.

Uram, mi hiszünk magunkban s benned,
Most már csak annyit, annyit kell tenned:
Gonosz erejét segítsd megtörni.

Két ezredév, az számodra annyi,
Mint nékünk most egymást szeretni,
Hogy sokasodjunk, segíts megtenni.

Nem gyúlöljük, csak szánjuk a gonoszt,
Ki a javakból csak magának oszt,
Közös javából nemzetet kifoszt.

Hiába tudjuk ösztönünktől fogva,
Hogy Te velünk vagy minden dolgunkban,
Adjál hitünkhöz néhányszor jelet.

Mert e világban tengernyi a rossz,
Kéjjel tetézi azt is a gonosz,
Segíts, Uram, a gátját állani.

Egymás kezét mi meg tudjuk fogni,
Segítsed addig a gonoszt eljutni,
Hogy adni tudjon, ne csak elvenni.

Mi bízunk benned eleitől fogva,
Magunk megteszünk mindent még azért,
Hogy emberedjünk, létünk legyen szép.

Király Lajos

A MISÉK

Gyermekkoromban vasárnaponként és az ünnepnapokon kötelező volt misére járni. Nagyanyám, nagyapám, nagynéném és szüleim mindig küldtek a templomba, ahol biztosan csak szépet és jót hallok. Az igazat megvallva mindig is megkapott a szép orgonamuzsika, amely szétáradt a templom vastag falai között. A gyönyörűen kifestett, aranyozott faszobrok: Szent Sebestyén, Szűz Mária és Szent Antal - áhítattal figyelték az orgonazene kísérettel, nyújtott hangon éneklő híveket.

Ebben az időben a kántor Vitelics Jani bácsi volt, majd a Memmon Feri. Az egyik falusi, földműves-kántor, őstehetség, a másik pedig zenetanár, aki szabadidejében tánczene együttesekben harmónikázott, gitározott, énekelt . A csodálatos orgonazene úgy zúgott-zengett a templomban, hogy annak hangja bizonyára az Istenhez is eljutott. Ezt remélték a hívek. Az orgonazúgás úgy áthatotta a lelkemet, hogy szinte a szívemben búgott a zenéje és aztán felemelt, repültem a végtelenben, a Mindenségben. A világ megszűnt létezni. A valóságba az orgona csendje, a ministránsfiú csengettyűzése és a bánatosszemű szentek tekintete zökkentett vissza.

Templombajárásom idején Kató Ottó volt a pap, akiből alázat, szolgálatkészség és atyai szeretet sugárzott. Annyit jártam misére, hogy már kívülről tudtam a misét latinul. A papunk áhítattal mondotta példabeszédeit és mindig megkapott szavainak tisztasága, szépsége. Prédikációit mindig olyan történetekkel fűszerezte, hogy azt vártam, mit is mond a következő vasárnap. Beszédeinek egyszerűsége, meseszerűsége, misztikuma és őszintesége kapott meg. Fejedelmi volt az arannyal átszőtt papi palástban, a Szentségtartót pedig olyan magasztosan tartotta a magasba, mint a Nagy Varázsló, a Lelkek Királya, vagy akár a pápa . .

Mikor kicsi voltam, akkor anyám vagy a nagynéném a padba vitt és az ölében tartott, majd mikor nagyobb lettem, akkor az oltár mellett, a fiúk között állhattam, térdepelhettem a nagy, hideg, sárga gránitkockákon. Csak később mehettem fel a kórusra, ahol a legények és a felnőtt férfiak foglaltak helyet.

Boldog voltam, mikor az orgonaszekrény kapaszkodóját fogva, az egyik lábammal a fújtatószéken állva, a másikkal a fújtatópedált működtetve közvetlenül hallhattam az orgonamuzsikát. Láthattam azt is, miként játszik a billentyűkön a kántor és mikor húzza ki oldalról a hangváltót. Magasból láthattam és hallhattam a térdeplő, imádkozó tartak tömeget, amint Istenhez küldték fohászaikat és énekeiket .

Dóra V. Judit fati

TÁRLATOKRÓL

Dóra V. Judit képei Dunakeszin

Ő is útra kelt még 1967-ben, s meg sem állt Amerikáig. Íme a története. Intézetben nevelkedett, küzdelmes, fájdalmas ifjúsága volt, de a bajok nem törték össze, hanem megerősítették, ahogy Nietsche hangoztatta az élet egyik alapigazságát. Rákosszentmihályon, Csornán, Győrött és Sopronban végezte tanulmányait. Textilszakon kapott oklevelet, női szabóságból, s közben saját egyszemélyes egyetemét is végigjárta: fejtőművész lett. Nagy Ferenc rajztanár korrigálta első műveit, az aranylevelezés technikát Vados Imre mestertől tanulta meg. Los Angelesben él, dolgozik, sikeres kiállításokon mutatkozott be Kalifornia több városában, ez az első magyarországi bemutatkozása.

Dóra V. Judit egyéniség. A magyar népművészet motívumait fokozza festészetté, ezt a képi üzenetet mutatja be Amerikában. Ez jelent eseményt, ez jelent számára kibontakozást. Akril festékkel alakítja képpé ámulásait. Mindenekelőtt virágokról. Egyrészt úgy, hogy bemutatja anatómiájukat, leírja szimmetrikus szépségüket, másrészt szimbólikus erővel láttatja minden térség rózsáit, tulipánjait. E művei stilizáltak, vannak olyan alkotásai, ahol a virág a jelképnél is több, embert idéző, embert értelmező sűrítés, színes embléma.

Egyik motívuma a "Páva". A mezei és kerti virágok tónusaiban pompázó állat tollaiban mind a négy évszak színözönét magára ölti, a színes létezés önfeledt örömét. Képi ódát ír a magyar táncokról, a népköltészet ösvényén teremtődő szerelemről, ciklámenről, liliomról. Az egész élet karnevál Dóra V. Judit értelmezésében; a köcsög és pohár egymáshoz csatlakozik, szinte társak, a kóbor macska három egérrel társalog, érzékeljük a "Vízilabda" örömét, a "Kis magyar csokor" vidámságát.

Négy tételből áll a "Diótörő" ciklus. Négy évszakot jelöl négy igazi virágcsokorral és Csajkovszkij balettjének marionettfiguráival. A botladozás és önfeledtség közös bája jelenik meg a felületen; bennünk is fölkelti a látvány a zene, a mozgás, a tánc okozta áhítatot. Egy másik képsora teljesen elvonatkoztatott, s az absztrakt asszociációk mértani öröme és rendje hatja át a rajzi álmokat, melyek több részből összegeződnek, s a festő a nézőre bízza az összeállítás örömét. Ő csak kezdi itt a képet, a befejezést a közönségre hagyja. Minthogy népek és nemzetek önarcképét ragadja meg a magyar, az osztrák, az arab és az amerikai földrész indián táncában, melyet szintén a maga külön álmú, külön formájú látomásos látványában villantja fel képzőművészetté alakítva, okozva élményeit, fölismeréseit.

Ünnep volt a pillanat, amikor októberben bemutatták első magyarországi kiállítását Dunakeszin, a Városi Könyvtárban, melyet Horpácsi Miklósné rendezett. A művésznő távollétében keresztanyja, Csiák Mária adta át adományként Dóra V. Judit két festményét a helyi könyvtárnak és az újpesti Művese Állomásnak. Nem maradt visszhang nélkül a tárlat, a közönség szívébe zárta a műveket.

◆

Oltvainé Dancsó Ilona

Rendszeresen utazik, rendszeresen fest és rendszeresen bemutatkozik. Körüljárta az országot festményekkel, így vált ismertté sorozata a Dunakanyarról, Szentendréről, Vácrátótról, Szántódról és a Balatonról. Két helyszín kiemelten jelentős a számára, így és ezért festette meg pomázi és budai ciklusát. Mindazt az évszakok nyári, őszi, téli, tavaszi köntösében.

A virágok állandó motívumai, különösen az orgonák és őszirózsák. Bennük ünnepli a létezés színes örömét, friss, új híreit, úgy jellemzi a vadvirágokat, hogy az emberiségünk testvéreit látja és láttatja formáikban. Különben is Oltvainé tónusait érzelmei kormányozzák, a lélek belső táját is hordozzák, nemcsak a külvilág anatómiáját.

Mivel Erdélyben született és Nagyszebenben tanult, meghatározó élménye az erdélyi táj. Dombjaival, tornyaival, a székely kapuk meghittségével. Remeklése "Bánffyhunyad" és a "Viharos Kolozsvár", mely a topográfiai leírásban megidézi a magyarság nem könnyebbedő helyzetét. Portréi közül a "Édesanyám" kiemelkedik a lelki azonosulás következményeként, annál is inkább, mivel az elől Opaczán Ilona édesanyja és festő is volt, szárnypróbáira Ő vigyázott együttérző türelemmel.

Európai utasként járja a földrész varázstájait és nevezetességeit képein avatja új, színes otthonává. A krakkói virágpiacot, ahol virág és város együtt növekedik tudatában színes élménnyé, a München melleti kastélyt, az ausztriai tóvidéket, Dubrovnik szerpentines kanyarjait, a svéd falakon ujjongó virágokat. Ezzel a bensőséggel ragadja meg a Loire menti kastélyok építészetté és általa festészetté növelt mesecsipkéit. Verona magasztos ritmusát. Párizs külön ciklus. Oltvainé megérezte a Szajna-part ismételhetetlen békéjét és otthoniasságát az Étoile fákkal párnázott ünnepélyességét, Montmartre hangulatát.

Figyelmet érdemel isztambuli sorozata, a hárem festészettel megvilágított hajdani rejtett világa, a Hagia Sophia méltósága, a jelen hétköznapjainak színes kavargása. Görögországról szerkesztett képi vallomása számbaveszi a fenséges romokat, a táj kellemes ringását, a tenger, a Nap naponta ismétlődő varázs-találkozását, melyet több művében idéz. Különben is az őseinek megmaradt Hellász újra- és újra rezdül benne, új látványok, látomások születnek, képek és képek a nem felejthető emlékből, mely immár nemcsak személyes élmény, hanem művészet.

1992 nyarán Bulgáriában járt és Svájcban. Hegyek és Neszebar élteti, ihleti képzeletét és műveit.

◆

Meiszter Kálmán a Rátkay Klubban

Meiszter Kálmán festészetének erénye, hogy képességei legjavát adja szűkebb környezetének ábrázolásain, a színek megfontolt áramlásában, mely telített derűvel és egészséggel. Ebben a szorgos és tiszta munkálkodásban jeleníti meg otthonát, a Borsika utcai kertet az évszakok tónusözönlésében, a földre huppanó "ejtőernyősöket", a pipacsos rétet, a májusnyitó orgonákat. Művészete mélyen emberi minden gesztusában. Föltámasztja az emberi hitet a tulipánok torlódásában, s igazán figyelmes akkor, amikor szűkebb-tágabb pátriáját, Kőbányát, tárja föl. Közreműködésével e kedves földrajzi-társadalmi-közigazgatási egységet emeli festészetté. Örömteli bájjal, bensőséggel. Van teendője a továbbiakban is, mindenekelőtt, hogy festőileg megnevezze föltáratlan tájotthonát, melynek ma ő a gazdája.

Meiszter Kálmán rajza – Fogfájós

DÓRA JUDIT MEGÚJULÁSA

Nem volt más lehetősége: vagy a pusztulás vagy a szüntelen föltámadás. Utóbbit választotta. 1950-ben született Budapesten. Részeges apja az egyik kereszt életében, hogy magára hagyták 1956-ban Amerikába menekült szülei, az lett az igazi Golgotája. Akarta, így kínok, küzdelmek közepette fölfelé vezetett az útja. Egy ideig nagyszülei nevelték, állami gondozott lett. Ott állt évekig a szakadék szélénél, de megkapaszkodott. Csornán tanult, később a győri textiliskolában, Rákosszentmihályon oklevelet szerzett a női szabóságból, töredék ideig zongorázni is tanult, Kóbor István a rajz rejtelmeire tanította. Már ekkor boldogították az általa teremtett színek Dóra Juditot. Vados Imrétől egy életre elsajátította az aranylevelezés technikáját, ezzel a kinccsel indult az USA-ba 1967-ben, ahol szintén kizárólagosan csak önmagát találta meg. Édesanyja elmeháborodott lett, testvére drogos, édesapja meghalt. Nem hagyta magát. Igaz, két férjtől, de született két leánya és egy fia. Női szabóként dolgozik naponta Los Angeles-ben, ahol évtizedek óta él és alkot, mert estéit a művészetnek szenteli. Dóra V. Judit lett a művészneve, önálló kiállításon mutatkozott be Kalifornia több városában, Los Angeles-ben is. Dolgozik az akvarell és az olajfestés technikájával, alkalmazza a fémfestést és az aranylevél eljárást. Lendülete töretlen, mélyen egyéni és ismételhetetlen játékos szürrealizmusa, melynek forrása az élet drámája, melyet ő, Dóra V. Judit éppen teremtett esztétikumával gyógyít meg önmagában. Két nagy sorozatát, – a mexikói táncokat és a amgyar virágokat mutatta be itthon is, 1992-ben, 1993-ban Dunakeszin, Budapesten, Csornán és Mosonmagyaróváron.

Páratlan és izgalmas megújulásának lehetünk tanúi, melyet 1994-95-ben festett képei igazolnak. Megdöbbentő az a látomása, mely a kábítószer rombolását jelzi az emberben. Nem látjuk a hajdani férfi arcát, csak a rémképet, melyet a drog okozott benne és az alkohol. Valósághűség és absztrakció irányítja képzeletét, e határmesgyén bontakozik ki, örvénylik hasonló formákkal a "Pillangó" látványa és "Egy pohár Champagne"-i c. képe, ahol szintén virágok nyílnak még egy valaha volt ember környezetében.

Mély Dóra V. Judit szolidaritása. Nem ítél, csak megdöbben a "Villamosszék" jelenetétől, képben elmélkedik az egyiptomi valásról és a "Tízparancsolat"-ról. Remek az az ötlete, hogy Los Angeles ciklusában, – miközben láttatja a földrengés, vízár, tűzvész, a lázadás iszonyatát, e rémeket ellenpontozza az álmokkal, szerelemmel, óceánnal és a hegyek ritmusával. Állandó motívuma a központba helyezett tornacipő marad. Emlékképei is jelentősek a magyar faluról, pompás a vonalhálózatban elrejtett női portréja és pónilova. Tele ötlettel, mélységgel, energiával, mert szépséggel akar és tud úrrá lenne a kínokon. A maga nemében különleges értelmes elvonatkoztatása, így a "Kanaflage" a színek páratlan összhangját eredményezi. Joggal állapítjuk meg, hogy a képnek többre nincs is szüksége. Most 1995. második felében két ciklust fest. Az egyiket életéről, a másikat az indiánokról. Emlékekről, élményekről. Múltról, jelenről. Nosztalgiája igazsága. Piros, fehér, zöld: a magyar zászló színeiben emlékezik az óhazáról, az első hazáról, Magyarországról, melynek ajándékozta műveinek egy részét, Dunakeszinek, Újpestnek, a beteg gyermekek otthonának. Dóra V. Judit önzetlen lélekkel adott, s mi várjuk haza, hogy új műveit Budapesten mutassa be növekvő magyar közönségének.

Dóra V. Judit tud valamit, amit egyedül csak ő tud a világon.

Losonci Miklós

Dóra Judit: Pillangó, olaj, 1995.

Bíró András

Illyés Gyulához

Okosan írtál
és éltél,
jobbra is, balra
is néztél:
merről is cikáz
a villám – közel vagy távol
a végcél?
Okosan mentél
az úton,
vigyáztál, tüdőd
ne fúljon,
vad bika elől
kitértél,
ügyelve: rád ne
vaduljon.

Okosan álltál
is félre,
átkot se szórva
az égre –
így nőttél fölénk
s nem mássá:
országló Illyés
Gyulává!

A Szerző 1994-ben Kolozsvárott megjelent,
Holt angyalok (Versek a fiókból, 1948-1961) című kötetéből.

Dóra Judit

Tóth Ferenc: Kurucz D. István

rajzoktatás mellőzése napjainkban okoz. (Érdemes megemlíteni, hogy hazánkban 1778-tól 1949-ig a műszaki és a szabadkézi rajzot, tehát mint a kettőt együtt tanították. Az elmúlt néhány évtizedben viszont a szakmunkásképző iskolákban is megszüntették a szabadkézi rajzoktatást, tagadva a rajz általános megismerési és kifejezési jelentőségét, pedagógiai érvényességét!)

Az Iparraj z Iskola növendékei az iskola elvégzése után segédlevelet kaptak. Ennek birtokában önálló kisiparosként működhettek, vagy valamelyik - szakmájuk szerinti - üzemben dolgozhattak, vagy a tehetségesebbek a Képzőművészeti Főiskolára jelentkezhettek felvételre, illetve - ipari továbbképzés esetén - az Iparművészeti Iskolán folytathatták tanulmányaikat. (Képességeik szerint tervezők, vagy kivitelezők lehettek.)

Az Iparrajz Iskolában az iparművészeti tantárgyakat 1880-ig, az Iparművészeti Iskola megalakulásáig tanították. Ugyanitt kapott helyet a gépipari és egyéb szakrajzoktatás is a Műegyetem létrejöttéig. Sőt, a múlt század közepétől alapfokon a művészképzés is itt folyt. A tehetségesebb növendékek általában valamelyik magániskolában folytatták tanulmányaikat.

Még egyszer hangsúlyozni szeretném, hogy az Iparrajz Iskola - alapításától kezdve 1949-ig - az elméleti tananyagok közlésén túlmenően a működése idején virágzó kézműiparágak követelményeinek ismeretében, a helyi tanműhelyekben végzett gyakorlati oktatással kiegészítve, valóban a gyakorlati életre nevelte tanítványait.

A szervezett és kötelező rajztanítás elindítása hazánkban - külföldi példák alapján

Az iskolai és kötelező rajztanítás - világszerte - az első világkiállítás (London, 1851.) tapasztalatai alapján szerveződött meg. Akkoriban két ipari nagyhatalom, az angol és a francia versengett egymással. A viktoriánus Anglia félteni kezdte presztízsét a francia cégek Londonban bemutatott szerszámgépei, műszaki, kézműipari tárgyai, ipari létesítményei sikerének láttán. Elsősorban afelől érdeklődött, hogyan érhette el ellenfele a kimagasló eredményeket. Nyomozásuk során mind az angolok, mind az ott kiállító nemzetek meglepődve értesülhettek arról, hogy a franciák sikereinek titka az iskolai és az iskolán kívüli rajztanítás népszerűsítésében keresendő. Ez valóban hihető, minthogy ők - a francia forradalom oktatási reformját továbbfejlesztve - nappali és esti rajztanfolyamokat szerveztek, magániskolákat engedélyeztek. Következésképpen ezekről a tanfolyamokról vizuálisan képzettebb szakmunkások kerültek ki. Kiváló ipari teljesítményüknek tehát egyik alapja a jól megszervezett rajzoktatás.

Ettől kezdve az angolok - de a francia eredmények hatására világszerte más nemzetek is - az eddiginél nagyobb teret biztosítottak a vizuális nevelésnek az iskolai oktatásban.

A londoni világkiállítás effajta tanulságaira hazánkban báró Eötvös József, az akkor kultuszminiszter is felfigyelt. Hangoztatta, hogy ha Magyarország nem akar lemaradni az európai termelési ,ipari és műszaki fejlődéstől, megfelelő iskolai reformot kell bevezetni hazánkban. Elsődleges oktatási célul a rajztanárképzést és az iskolai rajztanítást jelölte meg. Tervének megvalósítására 1868-ban - a kiegyezést követően - Keleti Gusztáv festőművészt bízta meg, aki nyugateurópai tanulmányútja után hozzá is fogott egy rajziskola megszervezéséhez és 1871-ben megnyitotta annak kapuit. (Keleti Gusztáv tanulmányútja során részt vett az első Nemzetközi Rajzoktatásügyi Kongresszuson Brüsszelben, látogatást tett az ipari fejlődés terén haladó országokban (Anglia, Franciaország, Németország, Belgium) és a helyszínen tanulmányozta azok oktatási intézményeit.)

Az ilymódon létrejött Országos Magyar Királyi Mintarajztanoda és Tanárképezde elsősorban a rajztanárok szakszerű képzését tekintette céljának és feladatának, mint az ország egyetlen rajztanárképző intézete 1871-től 1949-ig, a második világháború utáni első reform elfogadásáig. Keleti igazgató elsősorban a közhasználati rajz gyakorlati fejlesztését tartotta fontosnak, s elvként hangoztatta, hogy a rajz nem más, mint közlési mód, hasonlóan a számhoz és a betűhöz. Az ő javaslatára a rajztanítást szervesen és kötelezően besorolták az elemi és a középfokú oktatásba. Rövid időn belül a magyar raztanárképzés és a hazai iskolai rajztanítás európai hírűvé vált. Eredményeit többszörösen elismerték a külföldi rajzoktatásügyi kongresszusokon és kiállításokon, sőt 1908-ban Londonban aranyérmet is nyert az intézet. A Mintarajztanoda ekkor szerveződött át Képzőművészeti Főiskolává, ám megtartotta az eredeti oktatási célkitűzéseit.

Keleti igazgató közhasználati rajz-központú oktatási irányzatát betartva, a művésznevelés - az első világháború végéig - csak alapfokon folyt. A művészi hajlamú tehetséges ifjak számára a külföldi akadémiák látogatását javasolták (Bécs, München, Páris), ahol a művésznövendékek magasabb szakmai és művészeti ismereteket szerezhettek.

DÓRA JUDIT MEGÚJULÁSA

Nem volt más lehetősége: vagy a pusztulás vagy a szüntelen föltámadás. Utóbbit választotta. 1950-ben született Budapesten. Részeges apja az egyik kereszt életében, hogy magára hagyták 1956-ban Amerikába menekült szülei, az lett az igazi Golgotája. Akarta, így kínok, küzdelmek közepette fölfelé vezetett az útja. Egy ideig nagyszülei nevelték, állami gondozott lett. Ott állt évekig a szakadék szélénél, de megkapaszkodott. Csornán tanult, később a győri textiliskolában, Rákosszentmihályon oklevelet szerzett a női szabóságból, töredék ideig zongorázni is tanult, Kóbor István a rajz rejtelmeire tanította. Már ekkor boldogították az általa teremtett színek Dóra Juditot. Vados Imrétől egy életre elsajátította az aranylevelezés technikáját, ezzel a kinccsel indult az USA-ba 1967-ben, ahol szintén kizárólagosan csak önmagát találta meg. Édesanyja elmeháborodott lett, testvére drogos, édesapja meghalt. Nem hagyta magát. Igaz, két férjtől, de született két leánya és egy fia. Női szabóként dolgozik naponta Los Angeles-ben, ahol évtizedek óta él és alkot, mert estéit a művészetnek szenteli. Dóra V. Judit lett a művészneve, önálló kiállításon mutatkozott be Kalifornia több városában, Los Angeles-ben is. Dolgozik az akvarell és az olajfestés technikájával, alkalmazza a fémfestést és az aranylevél eljárást. Lendülete töretlen, mélyen egyéni és ismételhetetlen játékos szürrealizmusa, melynek forrása az élet drámája, melyet ő, Dóra V. Judit éppen teremtett esztétikumával gyógyít meg önmagában. Két nagy sorozatát, – a mexikói táncokat és a amgyar virágokat mutatta be itthon is, 1992-ben, 1993-ban Dunakeszin, Budapesten, Csornán és Mosonmagyaróváron.

Páratlan és izgalmas megújulásának lehetünk tanúi, melyet 1994-95-ben festett képei igazolnak. Megdöbbentő az a látomása, mely a kábítószer rombolását jelzi az emberben. Nem látjuk a hajdani férfi arcát, csak a rémképet, melyet a drog okozott benne és az alkohol. Valósághűség és absztrakció irányítja képzeletét, e határmesgyén bontakozik ki, örvénylik hasonló formákkal a "Pillangó" látványa és "Egy pohár Champagne"-i c. képe, ahol szintén virágok nyílnak még egy valaha volt ember környezetében.

Mély Dóra V. Judit szolidaritása. Nem ítél, csak megdöbben a "Villamosszék" jelenetétől, képben elmélkedik az egyiptomi valásról és a "Tízparancsolat"-ról. Remek az az ötlete, hogy Los Angeles ciklusában, – miközben láttatja a földrengés, vízár, tűzvész, a lázadás iszonyatát, e rémeket ellenpontozza az álmokkal, szerelemmel, óceánnal és a hegyek ritmusával. Állandó motívuma a központba helyezett tornacipő marad. Emlékképei is jelentősek a magyar faluról, pompás a vonalhálózatban elrejtett női portréja és pónilova. Tele ötlettel, mélységgel, energiával, mert szépséggel akar és tud úrrá lenne a kínokon. A maga nemében különleges értelmes elvonatkoztatása, így a "Kanaflage" a színek páratlan összhangját eredményezi. Joggal állapítjuk meg, hogy a képnek többre nincs is szüksége. Most 1995. második felében két ciklust fest. Az egyiket életéről, a másikat az indiánokról. Emlékekről, élményekről. Múltról, jelenről. Nosztalgiája igazsága. Piros, fehér, zöld: a magyar zászló színeiben emlékezik az óhazáról, az első hazáról, Magyarországról, melynek ajándékozta műveinek egy részét, Dunakeszinek, Újpestnek, a beteg gyermekek otthonának. Dóra V. Judit önzetlen lélekkel adott, s mi várjuk haza, hogy új műveit Budapesten mutassa be növekvő magyar közönségének.

Dóra V. Judit tud valamit, amit egyedül csak ő tud a világon.

Losonci Miklós

Dóra Judit: Pillangó, olaj, 1995.

Bíró András

Illyés Gyulához

Okosan írtál
és éltél,
jobbra is, balra
is néztél:
merről is cikáz
a villám – közel vagy távol
a végcél?
Okosan mentél
az úton,
vigyáztál, tüdőd
ne fúljon,
vad bika elől
kitértél,
ügyelve: rád ne
vaduljon.

Okosan álltál
is félre,
átkot se szórva
az égre –
így nőttél fölénk
s nem mássá:
országló Illyés
Gyulává!

A Szerző 1994-ben Kolozsvárott megjelent,
Holt angyalok (Versek a fiókból, 1948-1961) című kötetéből.

Dóra Judit

Tóth Ferenc: Kurucz D. István

rajzoktatás mellőzése napjainkban okoz. (Érdemes megemlíteni, hogy hazánkban 1778-tól 1949-ig a műszaki és a szabadkézi rajzot, tehát mint a kettőt együtt tanították. Az elmúlt néhány évtizedben viszont a szakmunkásképző iskolákban is megszüntették a szabadkézi rajzoktatást, tagadva a rajz általános megismerési és kifejezési jelentőségét, pedagógiai érvényességét!)

Az Iparraj z Iskola növendékei az iskola elvégzése után segédlevelet kaptak. Ennek birtokában önálló kisiparosként működhettek, vagy valamelyik - szakmájuk szerinti - üzemben dolgozhattak, vagy a tehetségesebbek a Képzőművészeti Főiskolára jelentkezhettek felvételre, illetve - ipari továbbképzés esetén - az Iparművészeti Iskolán folytathatták tanulmányaikat. (Képességeik szerint tervezők, vagy kivitelezők lehettek.)

Az Iparrajz Iskolában az iparművészeti tantárgyakat 1880-ig, az Iparművészeti Iskola megalakulásáig tanították. Ugyanitt kapott helyet a gépipari és egyéb szakrajzoktatás is a Műegyetem létrejöttéig. Sőt, a múlt század közepétől alapfokon a művészképzés is itt folyt. A tehetségesebb növendékek általában valamelyik magániskolában folytatták tanulmányaikat.

Még egyszer hangsúlyozni szeretném, hogy az Iparrajz Iskola - alapításától kezdve 1949-ig - az elméleti tananyagok közlésén túlmenően a működése idején virágzó kézműiparágak követelményeinek ismeretében, a helyi tanműhelyekben végzett gyakorlati oktatással kiegészítve, valóban a gyakorlati életre nevelte tanítványait.

A szervezett és kötelező rajztanítás elindítása hazánkban - külföldi példák alapján

Az iskolai és kötelező rajztanítás - világszerte - az első világkiállítás (London, 1851.) tapasztalatai alapján szerveződött meg. Akkoriban két ipari nagyhatalom, az angol és a francia versengett egymással. A viktoriánus Anglia félteni kezdte presztízsét a francia cégek Londonban bemutatott szerszámgépei, műszaki, kézműipari tárgyai, ipari létesítményei sikerének láttán. Elsősorban afelől érdeklődött, hogyan érhette el ellenfele a kimagasló eredményeket. Nyomozásuk során mind az angolok, mind az ott kiállító nemzetek meglepődve értesülhettek arról, hogy a franciák sikereinek titka az iskolai és az iskolán kívüli rajztanítás népszerűsítésében keresendő. Ez valóban hihető, minthogy ők - a francia forradalom oktatási reformját továbbfejlesztve - nappali és esti rajztanfolyamokat szerveztek, magániskolákat engedélyeztek. Következésképpen ezekről a tanfolyamokról vizuálisan képzettebb szakmunkások kerültek ki. Kiváló ipari teljesítményüknek tehát egyik alapja a jól megszervezett rajzoktatás.

Ettől kezdve az angolok - de a francia eredmények hatására világszerte más nemzetek is - az eddiginél nagyobb teret biztosítottak a vizuális nevelésnek az iskolai oktatásban.

A londoni világkiállítás effajta tanulságaira hazánkban báró Eötvös József, az akkor kultuszminiszter is felfigyelt. Hangoztatta, hogy ha Magyarország nem akar lemaradni az európai termelési ,ipari és műszaki fejlődéstől, megfelelő iskolai reformot kell bevezetni hazánkban. Elsődleges oktatási célul a rajztanárképzést és az iskolai rajztanítást jelölte meg. Tervének megvalósítására 1868-ban - a kiegyezést követően - Keleti Gusztáv festőművészt bízta meg, aki nyugateurópai tanulmányútja után hozzá is fogott egy rajziskola megszervezéséhez és 1871-ben megnyitotta annak kapuit. (Keleti Gusztáv tanulmányútja során részt vett az első Nemzetközi Rajzoktatásügyi Kongresszuson Brüsszelben, látogatást tett az ipari fejlődés terén haladó országokban (Anglia, Franciaország, Németország, Belgium) és a helyszínen tanulmányozta azok oktatási intézményeit.)

Az ilymódon létrejött Országos Magyar Királyi Mintarajztanoda és Tanárképezde elsősorban a rajztanárok szakszerű képzését tekintette céljának és feladatának, mint az ország egyetlen rajztanárképző intézete 1871-től 1949-ig, a második világháború utáni első reform elfogadásáig. Keleti igazgató elsősorban a közhasználati rajz gyakorlati fejlesztését tartotta fontosnak, s elvként hangoztatta, hogy a rajz nem más, mint közlési mód, hasonlóan a számhoz és a betűhöz. Az ő javaslatára a rajztanítást szervesen és kötelezően besorolták az elemi és a középfokú oktatásba. Rövid időn belül a magyar raztanárképzés és a hazai iskolai rajztanítás európai hírűvé vált. Eredményeit többszörösen elismerték a külföldi rajzoktatásügyi kongresszusokon és kiállításokon, sőt 1908-ban Londonban aranyérmet is nyert az intézet. A Mintarajztanoda ekkor szerveződött át Képzőművészeti Főiskolává, ám megtartotta az eredeti oktatási célkitűzéseit.

Keleti igazgató közhasználati rajz-központú oktatási irányzatát betartva, a művésznevelés - az első világháború végéig - csak alapfokon folyt. A művészi hajlamú tehetséges ifjak számára a külföldi akadémiák látogatását javasolták (Bécs, München, Páris), ahol a művésznövendékek magasabb szakmai és művészeti ismereteket szerezhettek.

Door Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1966 JUL 2

DOÓR FERENC KIÁLLÍTÁSA SZEGEDEN

A Képcsarnok Vállalat szegedi, Kárász utcai kiállító termében ma, pénteken délután 5 órakor nyílik meg Doór Ferenc festőművész tárlata. Megnyitó beszédet Gyulay József festőművész mond.

úszunk, nyolc csomó sebes-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Doór Ferenc

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 JUN 30

Pécs

Doór Ferenc kiállítása.

Július 1-én, pénteken délután 5 órakor a Képcsarnok Károly úti üzletében kiállítást nyitnak Doór Ferenc budapesti festőművész alkotásaiból. A tárlatot, amely mintegy 35 olajfestményt mutat be, Gyulai József budapesti festőművész nyitja meg.

1024

...hogy az öreg diákok Romániából, Jugoszláviából, Németországból és az USA-ból is örömmel fogadták el hazaiak meghívását, s

DÓRA ISTVÁN

1021

Dóra István rajza

között

a templomfal. De jól passzoltak ebbe a térségbe a konstruktív törekvésű alkotások is, mint *Szilvitzky Margit* nyers vászon Fekvő poliédere, méregzöld széllel, feje fölött a magasban *Attalai Gábor* csüggő, hasas, vörös filcszalag konstrukciója, itt láttam meg, a nemez is építési anyag, a javából. A szeszélyes káptalani falam egyszerre elfogyott, kaptam helyette rézsüs, gótikus ablaknyílásokat, a három falon szám szerint ötöt. Történetesen éppen öt, fémkeretre feszített, gépi kötésű, színes transzparens ablakfestményt küldött *Droppa Judit*, két éve a boglárlellei kápolnában mutatta be sorozatát. Roszorkányosan ügyes segítőim

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
1983 MÁJ 2 0

zésben vagyok a legügyetlenebb, megkértem Roger-t, a múzeum asszisztensét, állítsa be őket, kitűnően csinálta, feszes volt és lírai is, a babák csoportja; mondták, hogy a franciáknál szent ügy a baba, mint olyan. Megjött villanyszerelő, az oszlopok és a félpillérek tövében lévő, ráccsal fedett aknákról kiderült, hogy

DÓRA V.Judit

kiáll- Dunakeszi,Városi Könyvtár,1992

ism. LOSONCI Miklós: Virágözön. = Vasárnapi Hírek,1992. okt.25. 9.

tehát ennyiben volt a kunstvoll
ádalomnak a, szóval ez nem egy
ját ez nem, hanem ez tényleg a
ljuk ez a művészetnek ez a bels
lenbe amit én ugy érzek, hogy
ebben, hogy ez nincsen benne.
ett leegyszerüsitve a kunstvoll
legalábbis irányzattörténetté
tehát az éretté válik, kifejl
meg, ezen belül, nemcsak egy
olkodás mondjuk az, hogy korago
t végig megy egy gondolatsor,
ermészetes,- hogy abba tudjuk,
ációja, mert közben bejön ez a
mi egészen más uj funkciókat ho
létrejöjjenek, de mégis megvan

DÓRA V.Judit

kiáll. Dunakeszi Városi Könyvtár,1992

ism. DÓRA V.Judit képei Dunakeszin. = Müvészet és Barátai, 3/1993,l. 12.

szenő vellül

1992. okt

Be

Dr.

DÓRA ISTVÁN

Nagy szemű

Dóra István grafikája

Ebbe a

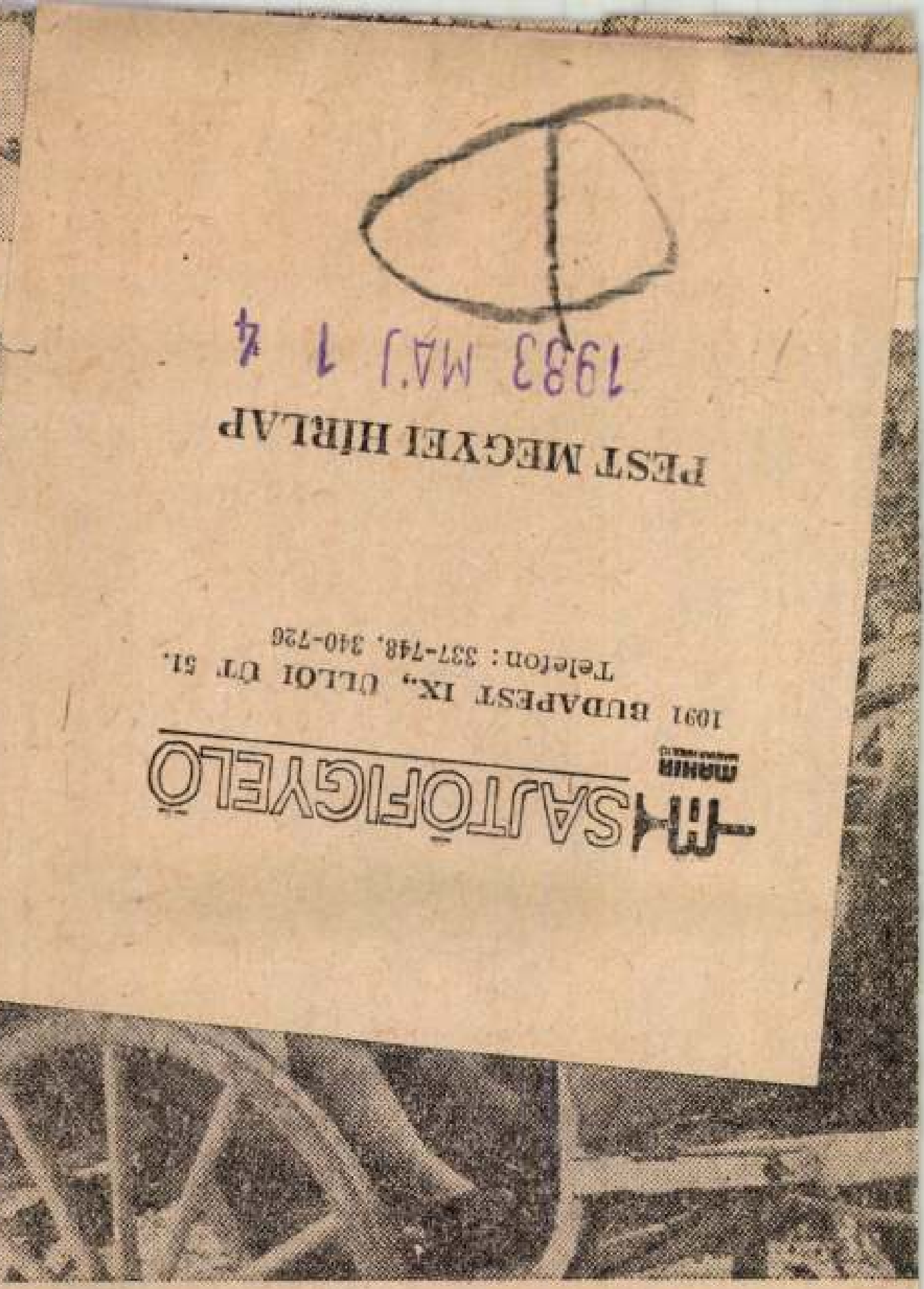

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1983 MÁJ 1 4

Csézán mégis kényelmesebb! A bemutató után a látogatók sétakocsikázáson veszr
részt.

CSONGRADMEGYEI HIRLAP

1966 JUL 9

1021

HÍRLAP

Két kiállítás Szegeden

A szép és modern lakások kedvelőinek okoz örömet az a két kiállítás, amely ezekben a napokban látható Szegeden.

Doór Ferenc

Budapesten élő festőművész képei a Képcsarnok Vállalat Kárász utcai kiállítótermében tekinthetők meg. A bemutatott munkák többsége tájkép, amely szántóföldeket, domboldalakat, kazlakat mutat. Mindezekből elsősorban a színeket hangsúlyozza. Színvilága élénk, változatos, derűs nyugalmat áraszt. Képei e sajátosságuk miatt látványos és igényes dekorációként használhatók. Ezzel azonban az itt látott képek művészi színtjének felső határára is utaltunk. Ami a portréit illeti, azok kevesebb örömet okoznak. Túlságosan is az „egyszerí" modellt ábrázolják, egy-két esetben érezhető kompozíciós bizonytalansággal.

Bod Éva

keramikus művész alkotásait a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában állították ki. Nemcsak dekorativitásuk miatt tetszetősek, de biztos ízlésű, határozottan egyéni törekvésű művész munkáinak érezzük szinte valamennyit. Bod Éva sikerrel alkalmazza a csurgatásos eljárást, amely forró állapotában természetes módon díszíti az ősformákat idéző edényeket. Ugyancsak nagyon szépek a földszínű, szürkés-fehéres égetett munkái is. Láthatjuk még néhány, falra szánt városkép-ábrázolását. Ezekben már kevesebb örömünk telik. Nem művészi megoldásuk miatt, inkább az anyag és a téma között érzünk feszültséget.

A. L.

HÍRLAP

Eladó Jövendő u. 17. számú ház, beköltözhetően. Érd.: 5 óra után. Vasárnap egész nap. x

350 cm³ kiskerekű Jawa sürgősen eladó. Bercsényi u. 99.

Állandó bejárónőt keresek. Érd.: délelőtt 8-tól 10-ig. Dr. Zs. Tóth, Ady Endre u. 34. x

Házrész eladó, beköltözhetően. Bocskai u. 29.

Orion AT 505-ös televízió eladó. Rákóczi Ferenc u. 96/a. x

30 basszusos Weltmeister harmonika kifogástalan állapotban eladó. Nagyörvény u. 23.

Kékes televízió és kétlapos villanyfőző eladó. Babós u. 2/a. (Kórház felé.).

MAKÓ ÉS JÁRÁSA

Fehér Lajos látogatása Borsod megyében

Fehér Lajos, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese csütörtökön és pénteken Borsod megyébe látogatott, ahol a lejtős területeken nehéz körülmények között gazdálkodó termelőszövetkezetek helyzetét tanulmányozta. *Megtekintette a Béluspatak völgyi Vízgazdálkodási Társulat munkáját, meglátogatta a Gönc környéki kajszibarackosokat, a*

A nemzetközi élet e

— néhány

ÖSSZECSAPÁSOK, LÉGITÁ

Pénteken, a Saigontól 136 vő Can Tho amerikai repülőt badságharcosok húszperces he tek. *Megrongálták a repülőtér katonát megöltek.* Támadásul bombázással válaszolt.

Az amerikai VII. flotta szálló gépek pénteken támad több helysége ellen.

A vietnami kérdés volt a amelyre csütörtökön került s kormányon levő Munkáspárt Konzervatív Párt követelte, h den fenntartás nélkül támoga káját. Mint ismeretes, az ang

IV. ÉVFOLYAM 2. SZÁM 1994. FEBRUÁR 15.

HÍRHOZÓ

A XVII. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT ÉRTESÍTŐJE

TÁJÉKOZTATÓ
a gépjárműadó fizetésről

Tisztelt gépjárműtulajdonos!
A belföldi forgalmi rendszámú gépjárműve után az adóévben esedékes adót első félévben **március 15-ig**, a második félévben **szeptember 15-ig** fizetheti meg késedelmi pótlék nélkül.
Késedelmes fizetése esetén az esedékesség napjától késedelmi pótlékot kell fizetni, melynek mértéke naponta az éves jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. (Jelenleg az alapkamat 22%.)
Az adózónak önként, minden külön felhívás nélkül kell az adót befizetni, itt felhívjuk szíves figyelmét a határidő betartására.
Az adóhatóság az 1994. I. félévi gépjárműadó befizetés teljesítésére felhívást, átutalási postautalványt nem küld ki.
Az 1994. évi esedékes adót az előző évi adókötelezettség alapján kell befizetni.
Az évközben keletkezett adókötelezettség után az adót, az erről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül kell megfizetni.
Az adóbefizetéshez átutalási postautalvány (csekk) a kerületi Postahivatalnál, OTP Bankfióknál, a Polgármesteri Hivatalnál beszerezhető. (A pontos elszámolás végett, kérjük szíveskedjék a személyi számot is feltüntetni.)
Az 1994. január 1-től hatályos rendelkezések szerint a bevallási, bejelentési kötelezettségek késedelme miatt megállapítható mulasztási bírság legkisebb összege **10 ezer,** magánszemélyeknél **ezer forint**. Az adóhatóság indokolt esetben mérlegelheti a mulasztás körülményeit.
Emlékeztetőül: 15 napon belül adóbevallást kell adni a gépjármű tulajdonosának, ha gépjárművet vásárol, illetve bármilyen módon új gépjármű kerül tulajdonába, ha forgalomból kivont gépjárművet a hatóság újból forgalomba helyezi, ha a gépjármű rendszáma megváltozik stb.
Az adókötelezettség megszűnése miatt 30 napon belül kell az adóbevallást benyújtani.
Az adócsoport telefonszáma megváltozott:
az új telefonszámok: **256-2090**
256-1395

XVII. ker. Polgármesteri Hivatal
Gazdasági Iroda adócsoport

Tisztelt rákoshegyi Polgárok!

Elsősorban lakossági kezdeményezésre, szűkebb pátriánkban, Rákoshegyen is szükségesnek látszik egy olyan önszerveződő közösség létrehozása, mely magába foglalná mindazokat, akik kerületünk ezen részéért, Rákoshegyért, akarnak és képesek is többet tenni az átlagnál, minden ellenszolgáltatás nélkül, pusztán jól értelmezett lokálpatriotizmustól áthatva.
Várjuk tehát azon rákoshegyi lakótársaink jelentkezését, akik a létrehozandó **Rákoshegyi Polgári Kör** megalapításában hajlandók részt venni és annak tagjai szeretnének lenni.
A **Rákoshegyi Polgári Kör** alakuló ülésének időpontja és helye:

1994. március 21. (hétfő) 18 óra
Általános Iskola, Kép u. 14.

Részletes felvilágosítást Keszthelyi Attila ad a 158-3329, 158-3188-as telefonszámokon.

T. Salgó Árpád
Rákoshegyi önkormányzati képviselő

FELHÍVÁS

Kényszerbérbeadók, vagy lakásbérlőik jelentkezzenek!
Az 1993. évi LXXVIII. törvény a helyi önkormányzatok feladatává teszi a kényszerbérletek felszámolását. A törvény értelmében 1996. december 31-ig önkormányzati cserelakást kell azon bérlők részére felajánlani, akik állampolgárok tulajdonában álló lakásban hatósági kiutalás alapján, vagy az állampolgárok tulajdonában álló lakásra 1953. április 1-je előtt bármilyen jogcímen létrejött lakásbérletben laknak.
Annak érdekében, hogy a fenti előírásnak eleget tehessünk, szükséges, hogy azok a bérlők, vagy lakástulajdonosok, akiket e rendelkezés érint, igényüket 1994. április 30-ig jelentsék be.
Az igénybejelentést az e célra létesített formanyomtatványon a Polgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján, vagy az Egészségügyi és Szociális Iroda Lakásügyi Csoportjánál lehet megtenni.

Dr. Nagy István
jegyző

A Dózsa Művelődési Ház

(Budapest XVII., Pesti út 113. Telefonszámváltozás: **256-4626**)

programajánlatából

Február

12-én 18–23-ig: Nosztalgia táncest – egyedülállóknak, pároknak. Zene, tánc, hangulat. Belépődíj: 150,– Ft

13-án 20 óra: Jazz klub. Játszik: Szakcsi Lakatos Béla – szóló DRUM–ART–Quartett. Belépődíj: 100,– Ft

14-én 14–17-ig: Mozgáskorlátozottak klubja Kötetlen összejövetel, varrás, szabásminta szolgálat, kártyaparty

18 óra: Ingyenes jogi tanácsadás

15-én 14^{30} óra: Ali bohóc gyermekműsora, melyben a vállalkozók arcát ki is festi.

15-én 16–18-ig: Első lépés sakkiskola

16-án 10–12-ig: Baba–Mama klub

17-én 15–18-ig: Nyugdíjas klub – „csendes" csütörtök kártya, sakk, társasjáték

18–19-ig: Ingyenes adótanácsadás

18–19–20-án

9–18-ig: Orchidea, különleges bromélia és egzotikus növénykiállítás és vásár. Belépő gyerekeknek: 10,– Ft Belépő felnőtteknek: 40,– Ft

21-én 18 óra: Ingyenes jogi tanácsadás

18 óra: Kisállattenyésztők egyesületének összejövetele Téma: Díszbaromfiak elhelyezéséről, a keltetés alapvető feltételeiről

22-én 14^{30} óra: Napközis mozi

16–18-ig: Első lépés sakkiskola

23-án 10–12-ig: Előadás a Baba–Mama klubban Pszichológus ad tanácsokat egyéni nevelési problémákhoz.

24-én 15–18-ig: Nyugdíjas klub „táncos" csütörtök Játszik: Wagner Belépő: 40,–Ft

18–19-ig: Ingyenes adótanácsadás

25-én 16–18-ig: Természetgyógyászati délután kéthetente íriszdiagnosztika, talpmasszázs, akupresszura, radiesztézia, köpölyözés, maxálás, reiki – kezelésekkel, mérsékelt árakkal várják önöket a szakemberek. (Számot 15^{30}-tól adunk!)

26-án 20–03 -ig: Farsangi bál Jelmezes vendégeket várunk, de legalább egy álarc erejéig mindenkitől az alkalomhoz illő komolytalan öltözéket kérünk! Jelmezverseny, zene, tánc, tombola. Játszik: a Kristály zenekar Vendégünk: Koós János Belépő: 250,–Ft

26-án 15 óra: Globe Spirit Színpad előadása

27-én 11 óra: Globe Spirit Színpad előadása F. G. Lorca: Pillangó

27-én 15^{30} óra: Pap Rita és barátai – zenés gyerekműsor Belépő: 150,–Ft

27-én 20 óra: Jazz klub: Játszik: Fusió Együttes Szendőfi Péter – dob, Kormos János – gitár, Studniczky László – bass.gitár Belépő: 100,–Ft

28-án 18 óra: Ingyenes jogi tanácsadás

18 óra: Mozgáskorlátozottak klubja

A Globe Spirit Színpad és Globe stúdió készülő produkciójához várja a színjátszáshoz kedvet érző fiatalok jelentkezését. Meghallgatás ideje: 17-én 15–17 óra

Előadás: F. G. Lorca: Pillangó c. színműve, febr. 26. 15 óra és febr. 27. 11 óra

Globe Spirit Színpad próbái: szerda–péntek: 15–20 óra szombat: 17–20 óra vasárnap: 9–14 óra

Sík Sándor klub: február 18. 18–20 óra február 25. 18–20 óra

Márciusi előzetes

Március

5-én 20 óra: „Akiért a dobok szólnak" címmel Kovács Gyula emlékműsor. *Közreműködik:* Fusió Együttes In Line DRUM–ART Dob-show: Solti János, Szendi Gábor, Szendőfi Péter, Martonosi György Ruttka Ferenc grafikáiból kiállítás A megnyitón közreműködik: a PEGE Quartett.

6-án 15 óra: Eszményi Viktória és Heilig Gábor gyerekműsora

11-én 19 óra: Zámbó Jimmy

19-én Valami Jó Divatstúdió divatbemutatója

Népszava Barátság Klub Országos egyesületéhez csatlakozva megalakítjuk a Dózsa Művelődési Házban a XVII. kerületi csoportot – megkímélve ezzel a kerület lakosait a belvárosi irodába való bejárástól.

Az éves 300,–Ft tagsági díj lehetőséget nyújt kedvezményes külföldi utazások, üdülések, belföldi kirándulások igénybevételére. A klub tagja lehet bárki, aki barátokra és tartalmas szórakozásra vágyik.

Részletes tájékoztatás, klubtagságra jelentkezés: Dózsa Művelődési Ház, 1173 Bp., Pesti út 113, 256-4626. kedden: 9–12 és szerdán: 17–18 óra között.

Már most jelentkezz, tavasszal induló MOUNTAIN BIKE TÚRÁINKRA, de csak akkor, ha elmúltál 12 éves!

I. túrák sík vidéken.

II. túrák a budai hegyekben, völgyekben.

Nyáron táborozás! Tájékoztatás: 256-4626-es telefonon Szalai Zoltánnál.

Szüleid falra másznak tőled? Tanulj meg te is falra mászni! Jelentkezz tavasszal induló falmászó klubunkba. Tájékoztatás a 256-4626-es telefonon, Szalai Zoltánnál.

Az alábbi tanfolyamokra várunk még jelentkezőket:

Angol ovi: szombat délelőtt

angol felnőtt újrakezdő: pénteken

német felnőtt nyelvvizsgára előkészítő: hétfőn és szerdán.

Erdős Renée Ház – kiállítóterem

Budapest XVII., Báthori u. 31.

Állandó kiállítás:

Helytörténeti gyűjtemény,
Epress gyűjtemény,
Néprajzi szoba,
Merzse-mocsár dioráma,
Erdős Renée emlékszoba

Időszaki kiállítás:

Doór Ferenc festőművész kiállítása
Megtekinthető: 1994. február 13-től március 9-ig.

DOÓR FERENC

EGYÜTT KÖNNYEBB

A szakállas fiatalember a fotón Doór Ferenc ötvös és keramikus. A művészek kedvelt központjában, Szentendrén dolgozik, ott a műhelye. De nem egyedül alkot: öt-hat pályakezdő fiatal társaságában. És ez a fiataloknak is hasznos: tapasztaltabb társuk mellett gyakorlatot szerezhetnek, felkészülhetnek valamelyik művészeti főiskolára. A szakirodalmat is szorgosan búvják, és ami újat látnak az ötvösművészetben, agyagozásban, kerámiában, ki is próbálják. A példa követendő lehet, hiszen a hivatalos stúdiókba nem juthat el minden, önmagában tehetséget érző fiatal...

Doór Ferenc képei elé

Egy hete láthatók a Vármúzeumban és a művelődési házban Doór Ferenc alkotásai. A művészt és munkásságát ifj. Koffán Károly írása mutatja be.

Doór Ferenc 1918-ban született, kora ifjúságától Dunaföldváron élt. Mint földvári került az Akadémiára is, ahol 1936-1948 között Szőnyi István tanítványa, majd tanársegédje volt.

1940 nyarán Varga Nándor Lajos vezetésével – aki ez idő tájt az Akadémia, vagy hagyományos nevén: Képzőművészeti Főiskola Grafika-főtanszakának tanára – Földváron rendeznek nyári művésztelepet. Doór Ferenc kalauzolásával ismerkedtek Földvár táji adottságaival, polgárainak életével. Bár közülük többen fiatalon lettek a háború áldozatai, neveik a később befutott pályatársakkal együtt érdemlik meg felsorolásukat. Itt volt a szobrász Megyeri Barna, a grafikus Skultéti Éva, Karai Gyula, Maknics Albert, valamint feleségével együtt gróf Teleki Ralph. Festők Doór Ferencen kívül még Bakó Vilmos, Imre István, Ősz Dénes, Szikora Antal dolgoztak itt. Földvár is, ők is számos művel és közös emlékekkel lettek gazdagabbak.

Doór Ferenc a világháború után is még két ízben fordul meg itt, a közösen szervezett nyári művésztelepen. Doór érdekes vállalkozása volt a közvetlen látvány alapján készített rézkarc-sorozat az akkori Dunaföldvárról. Mint ismeretes, a rézkarcok nyomtatáskor „megfordulnak". Ezért a helyes állás kedvéért mindennek a tükörképét szokás – sziszifuszi műtermi munka keretében – a lemezre karcolni. Ezt más munkáiban Doór is alkalmazza, ám a megfigyelés frissességének megőrzése érdekében magával a rézlemezzel ül le szemközt a tájjal, s így e helyszíni munka eredményeképp a csakugyan eleven nyomatok tükörképei az eredeti látványnak.

Ülő leány

Az Akadémia után néhány évig mint művészpedagógus is dolgozik. Számos kollektív kiállításon vesz részt, ahol európai tájékozottságú munkái sajátos, csak reá jellemző kézjegyekről ismerhetők fel. Egyéni, gyűjteményes kiállítást 1959-ben a Fényes Adolf-teremben 1965-ben, 1971-ben és 1983-ban a Derkovits-teremben rendez, Budapesten. Mindannyiszor több, jelentős kritikai elismeréssel. (MŰvészet-folyóirat stb.) Több vidéki város –(Szeged, Békéscsaba, Zalaegerszeg, Dunaújváros, Nyíregyháza, Kecskemét, stb.) mellett külföldön Olaszországban, (1975, 1980) Franciaországban (1980) és a Német Szövetségi Köztársaságban (1972, 1980) mutatkozott be.

Festészetére az erőteljes, ragyogyó színek és határozott, rendteremtő kontúrok jellemzők. A táj szépségeinek festői újrafogalmazása mellett portrékat, aktokat fest bensőséges, meleg szeretettel.

Különös mesélőkedvvel fordul a vidék ősi népszokásaiban élő bibliai jelenetekhez. E tárgybeli képein átsugárzik a téma és szereplő iránti feltétlen, a gyermekkorból hozott, csaknem ösztöneiben meghatározott rokonszenv.

Doór Ferenc gazdag életművéből most elsőízben mutat be Dunaföldváron képeket. Grafikái, aquarelljei a várban, festményei a kultúrházban láthatók.

Köztük számos műben a hajdan volt Dunaföldvárt ismerhetjük fel, ifjúságának, sok földvárinak szeretett fiatalsága színhelyeit.

Földvár és festője egymást köszöntik az emlékidéző kiállításban, még – reméljük – sok gyümölcsöző találkozás előjeleként.

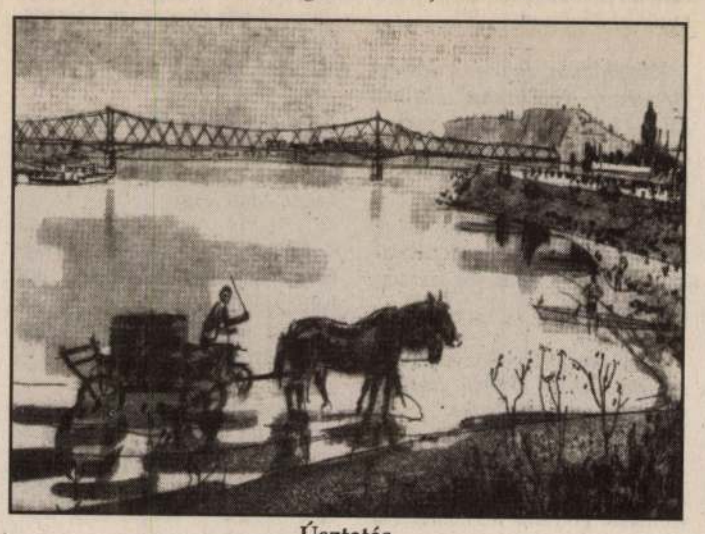

Úsztatás

Amiről az „eladott" dolgozók lemaradtak

Eső után köpönyeg

Az utóbbi évek privatizációinak tapasztalatai azt mutatják: ritka az az eset, amikor mindhárom fél elégedett az üzlettel, a cég régi, az új tulajdonosa, és az ott dolgozók. Ez utóbbiak kiváltképp akkor kerülnek hátrányos helyzetbe, ha a tulajdonosváltással munkaviszonyuk folytonossága megszűnik. A dunaföldvári malom – amelynek magánkézbe adásáról már beszámoltunk – alkalmazottainak esetében ez nem áll fenn: érvényes kollektív szerződés köti őket a céghez, hat hónapos felmondási idővel, ennyi ideig tehát létszámleépítés címén nem lehet elbocsátani őket. A dolgozóknak nem is az új gazdával, a Földvári Malom Kft.-vel van gondjuk, hanem a Tolna Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalattal, mondván, szép összegtől estek el a privatizációval egyidejűleg, amelynek azonban – látszólag – semmi köze nincs az üzlethez. Az történt ugyanis, hogy a megyei vállalatnál maradt dolgozók a közelmúltban három havi bruttó bérnek megfelelő jutalomban részesültek, a már eladott üzemek, köztük a földvári malom dolgozói természetesen, mint magáncég alkalmazottai ebből kimaradtak. Ők most azt sérelmezik, hogy, miután az első tíz hónapban az ő munkájuk is hozzájárult a megyei vállalat bevételeihez, arányosan részesedniük kellett volna belőle. Kellett volna. Ezt ugyanis semmilyen törvény nem írja elő, a pénzt különben sem *nyereség*részesedés címén kapta, aki kapta. A kft. meglehetősen nyomott bérekkel vette át a dolgozókat, akik az átadás előtt hétvégén is dolgoztak.

Pesti Endre, a Tolna Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat megbízott igazgatója:

– Szó sincsen nyereségrészesedésről, a földvári malom az utóbbi időben teljes mértékben állt, a termelés az előző időszakhoz képest ötven százalékos volt. Arra tehát, hogy ezek a dolgozók is gyarapították a bevételeinket, nem lehet hivatkozni. Annak ellenére, hogy állt a malom, a többletmunkáért jutalomban részesültek a dolgozók. A vállalat, amely éves bevételének a privatizációból befolyó összeg a húsz százalékát tette ki, lehet, hogy száz fő elbocsátása kényszerül – mondta a megbízott igazgató.

Az ügyben várhatóan fellép a Gabona- és Malomipari Dolgozók Szakszervezete is.

– Sajnos a privatizáció során ez általános gyakorlat – mondta *Menczer Tibor*, a szakszervezet titkára. – Jogilag minden rendben van, az úgy inkább etikailag kifogásolható.

A szakszervezet fellépésének várható eredményéről Menczer Tibor annyit mondott: eső után köpönyeg.

Ez esetben az már pusztán érdekesség, hogy újra három műszakban őröl a dunaföldvári malom. E tény és a privatizáció között nyilván van némi összefüggés, ezt azonban nem mindenki ítéli meg egyformán, hiszen a kapacitás újbóli teljes kihasználásának oka lehet az is, hogy túladtak a felhalmozódott lisztkészleteken, és az is, hogy jobb a piacszervezés. *Tóth Ferenc*

Átkukkantó

Bűnügyek a Duna mentén

Rokonai fedezték fel múlt hét csütörtökén Dunapatajon a 71 esztendős Ranga Sándorné holttestét lakásában. Az asszonyt házának kamrájában egy vasdarabbal ölték meg a holttest felfedezése előtt két nappal. A nyomozás nagy erőkkel folyik.

Negyvennyolc órán belül elfogták a dunavecsei temetőben múlt héten garázdálkodó sírgyalázókat. A három fiatal elkövető – szórakozásként – több síremléket megrongált, hármat pedig összetört.

Nagyvenyim – Altomünster

Partnerkapcsolatot létesített a bajorországi Altomünster községgel Nagyvenyim. A korábbi szándéknyilatkozaton alapuló keretmegállapodást a közelmúltban hagyta jóvá a két település vezető testülete.

Hol van már a tavalyi?

Só helyett homok

Még a hét elején is nehezen járhatóak voltak a város utcái a múlt szombaton váratlanul hullott nagy mennyiségű hó miatt – jó esetben így lehetett a napokban jellemezni a város közlekedési viszonyait. A földváriak már több mint tíz év alatt hozzászokhattak ahhoz, hogy nincsenek sózva télen az utcák.

A Kommunális Kft. telepvezetőjét arról szerettük volna megkérdezni, hogyan és mikor fogják eltakarítani a havat például a város főutcájáról, a Kossuth utcáról. Zentai Istvánra hétfőn délután azonban hiába vártunk: a helyzetre jellemzően Aro típusú gépkocsija a hó foglya lett. A város szinte egyetlen tiszta útszakasza a 6-os főútról a hídra vezető szakasz volt, ez azonban a közúti igazgatóság „fennhatósága" alá tartozik.

– *Telepvezető úr, ha azt mondom, hogy katasztrófális a helyzet, akkor ön mit mond?*

– Én erre azt mondom, hogy maga nem emlékszik a hat, vagy nyolc évvel ezelőtti állapotokra, az valóban katasztrófa volt. Két hókotró dolgozik a városban, de azt a havat, amit a járművek „lejártak", a hókotrók nem tudják eltakarítani.

– *Miért nem sózzák az utakat?*

– Nem kaptam sóvásárlásra utasítást.

Zentai István hozzátette: Dunafödvár körülbelül akkora területen fekszik, mint Dunaújváros, ez nem könnyíti meg a helyzetet.

Csesznek János, a Kommunálos Kft. vezetője elmondta: annak, hogy évek óta homokot használnak só helyett nem elsősorban anyagi, hanem környezetvédelmi okai vannak. *th*

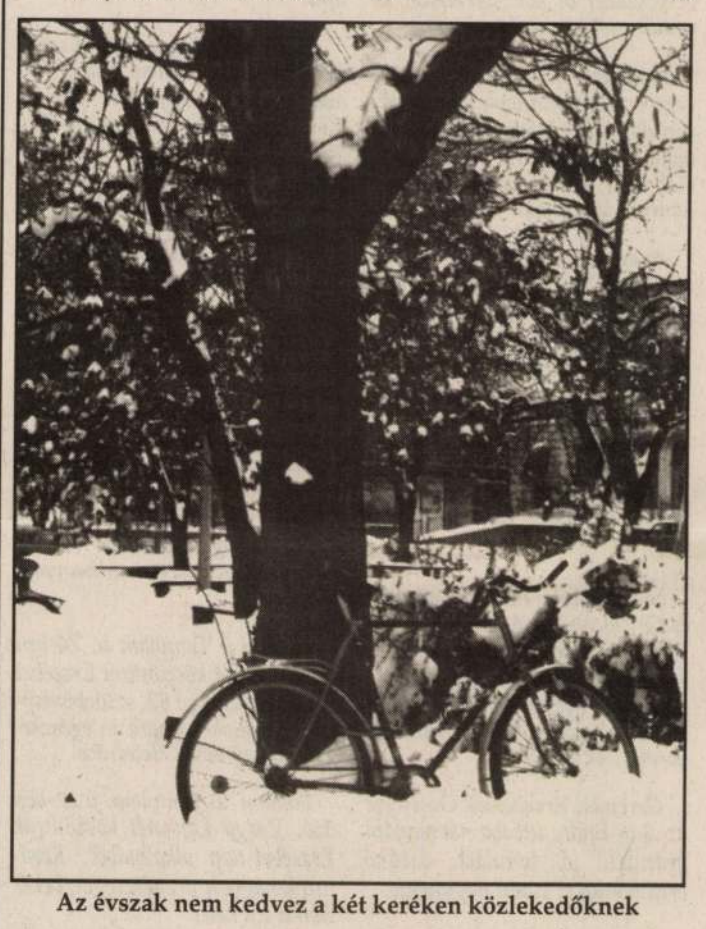

Az évszak nem kedvez a két keréken közlekedőknek

Várkapu a tervezőasztalon

Elkészült a dunaföldvári vár kapujának makettje, amelyet a tervező és kivitelező, Csepeli István fafaragó népi iparművész a közelmúltban tárt a képviselőtestület szeme elé.

A tölgyfából készülő kaput, amely a feltételezett népvándorláskori földvárról alkotott elképzelésekbe illeszkedik jövő év augusztus 20-án fogják felállítani.

Tervezett méretei igazán impozánsak: szélessége hat és fél, magassága hét és fél méter lesz.

ren

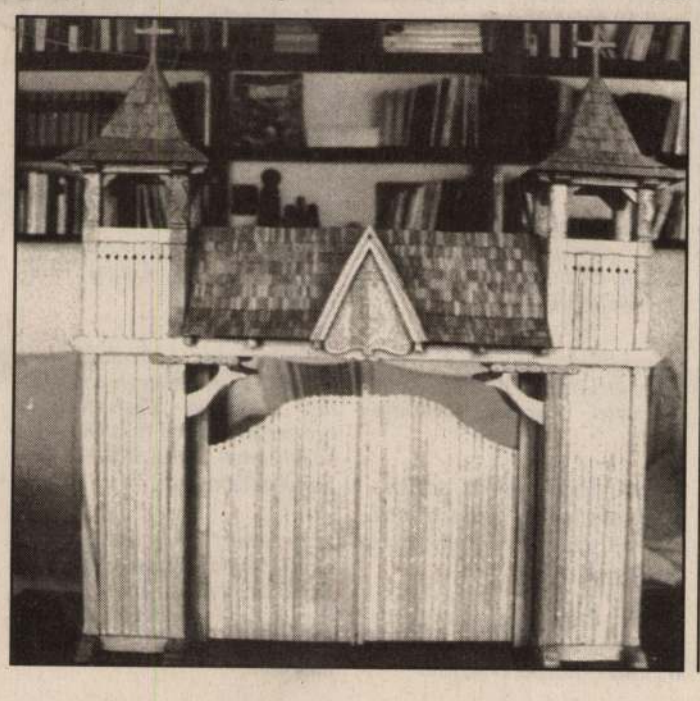

Mitől szegény a város?

Földvár az országos átlag alatt

Faragni kell a város működési kiadásain – írtuk múlt csütörtöki számunkban a város jövő évi költségvetési hiányával kapcsolatban.

A negyven millió forintos hiány egyrészt a kiadás huszonnyolc millió forintos növekedéséből, másrészt mintegy huszonöt-huszonhat millió forintos bevételkiesésből ered. A kiadásokat a közalkalmazotti törvény bérkihatása növeli, amelynek azonban ötven százalékát az állami költségvetés fedezi, tehát e célra csak tizennégy millió forintos hitelt kell felvenni. Emellett a város jövőre olyan, többnyire ingatlanforgalmazásokból, területeladásokból származó komoly bevételektől esik el, mint amely például 1993-ban a folyamőrségi laktanya eladásából származott.

Ha Dunaföldvár ez évi, a 300 millió forintot el sem érő költségvetését összevetjük Paks csaknem egy milliárd forintos költségvetésével, kiderül, hogy nem az ingatlaneladások elmaradása miatt „szegény" a város. A város lakói fizette személyi jövedelemadónak 1993-ban a város már csak a 30 százalékát kapta meg, 70 százalék illette az állami költségvetést. A város mindig a két évvel korábban fiztetett adó rá eső részét kapja meg, így Földvár 1994-ban az 1992-ben fizetett adókból mindössze 28 millió fotinttal részesül. Az állami büdzsé azonban azoknak az önkormányzatoknak, amelyeknek jövedelamadóból származó bevételei elmaradnak az országos átlagtól, kiegészíti azt az átlagos nívóra – Dunaföldvár esetében ez 21 millió forintot jelent. Az országos átlagot tekintve egy fő 5400 forint jövedelemadót fizetett, Földváron ez a szám 2900 forint volt 1992-ben.

A művelődési ház programja

A Pécsi Nemzeti Színház vendégszereplésére kerül sor november 24-én, szerdán a művelődési házban. A társulat a Nászút Velencébe című zenés vígjátékot adja elő két részben.

A darab egyik főszerepében Moravecz Leventét láthatja a közönség.

Pályaválasztás

Továbbtanulás a Garay János Gimnáziumban

November 24-én, szerdán 17 órakor a Babits Mihály Művelődési Központ színháztermébe várják a Garay János Gimnáziumban továbbtanulni szándékozó nyolcadikos tanulók szüleit.

Előkészítő

Az Eszterházi Károly Tanárképző Főiskola testnevelés felvételire előkészítő tanfolyamot hirdet. Érdeklődni és jelentkezni lehet november 22-ig Bocz Árpádnál. (3300 Eger, Leányka u. 6. Tel.: 36/412-399.

Nyílt napok

A Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskola Kaposvári Tagozata nyílt napot tart november 24-én, 10-15 óráig Kaposváron (Szent Imre u. 14/b). Várják a védőnő és a diplomás ápoló pálya iránt érdeklődőket.

A pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Természettudományi Kara (Ifjúság u.6., telefon: 72/327-622.) nyílt napot tart november 24-én 11 órakor a moziteremben, ahol Zsikó János tanulmányi osztályvezető tart tájékoztatást. A Bölcsészettudományi Kar nyílt napja november 25-én lesz, ahol az érdeklődők Heilmann József tanulmányi osztályvezetővel találkozhatnak. Tájékoztatják a fiatalokat a felvételi követelményekről, majd tanszéki és óralátogatásokon is részt vehetnek.

A pécsi Pollack Mihály Műszaki Főiskola (Boszorkány u.2., tel.: 72/324-277.) november 26-án a 400 fős előadóban rendezi nyílt napját. Tájékoztat dr.Vétek Lajosné tanulmányi osztályvezető-helyettes. Kérik, hogy a középiskolától megjelenni szándékozó diákok létszámát közöljék november 24-ig.

„Keressük egymást"

Kedves Egyedülálló Olvasó! Segítséget ajánlunk önnek a kapcsolatteremtéshez. Jeligés bemutatkozó levele megjelenik lapunkban. Mivel igen népszerű lett rovatunk, nagyon sok levél érkezik, így hetente sorsolással döntjük el, hogy a következő héten ki mutatkozhat be. Levelüket adják fel az alábbi címre: „Őszinte Szó" Társkereső Szolgálat, Szekszárd, Mártírok tere 10. A borítékra írják rá: „Keressük egymást!" Ugyancsak itt érdeklődhet a jeligéjére érkezett levelei iránt személyesen (munkanapokon 16.30-18 óráig) és ezidőben telefonon (316-722). Vidékieknek – név és cím közlése után – a postaköltség megtérítése mellett – elküldik.

Az „Őszinte Szó" Társkereső Szolgálat konzultációs lehetőséget ajánl fel a bemutatkozó levél megírásához, a válaszlevelek értelmezéséhez és a választáshoz, a kapcsolatteremtéshez. Az egyedülálló olvasóknak ajánljuk, hogy ha valaki megtetszik lapunkban, írjanak a fenti címre, ahonnan eljuttatják levelüket a jelige tulajdonosához.

Jelige:„Fényesedő szivárványok"

Kisvárosban élő, leszázalékolt szakmunkás vagyok. Belső tulajdonságaim közé tartozik a zárkózottság, tartózkodás, a nehézkes kapcsolatteremtés, a jóhiszeműség. Talán ennek is tudható be, hogy az életben már sok csalódás ért. Körülményeim rendezettek.

Szeretnék egy szebb, értelmesebb életvitelt megteremteni, amelyhez szükségem lenne valakire, aki mindig – jóban-rosszban – mellettem lenne. Ezért keresek egy egyszerű, tiszta, őszinte, nem dohányzó, lehetőleg kocsival rendelkező, nagyszívű, ötven év alatti, független hölgyet, akivel kölcsönösen el tudnánk fogadni egymást.

Jelige: „Azonos hullámhossz"

Írásban meg lehet szépíteni a csúnyát, és jónak feltüntetni a rosszat, ezért én ilyen formában nem élek a bemutatkozás lehetőségével. Akit keresek, rá kell, hogy érezzen, mivel Őt keresem. Nem kell, hogy „summa cum laude" végzettségű legyen, csak veleszületett natur intelligenciával rendelkezzen, akinek a nevét, azt, hogy „EMBER" csupa nagybetűvel mondhatom. Várom annak a 48-53 éves és 175 cm-nél magasabb úriembernek a bemutatkozó levelét, aki a magány béklyóiból szabadulni szeretne, és őszinte jóbarátom tudna lenni.

Jelige: „Indián nyár"

Városban élő 41 éves dolgozó nő vagyok. Magasságom 160 cm, súlyom 60 kg. Két felnőtt gyermekem van, de csak az egyik él velem. Természetem energikus, vidám. Romantikus, könnyen barátkozó típus vagyok, de soha nem felelőtlen. Szeretem a természetet és a virágokat, szeretek olvasni és sokat kirándulni. Szabadidőmet barátokkal és családommal töltöm. Nincsenek luxus igényeim, az élet apróbb örömeit is észre veszem. Nem szeretem a hazug, felületes embereket. Olyan józan életű, becsületes társat keresek, aki szeretni tudna engem és családomat, akire számítani lehetne a hétköznapok apró problémáinak megoldásában, és akinek társa lehetnék én is mindenben.

Ossza meg örömét!

Olvasóink írják

Aparhanton id. Fábián Sándor november 18-án ünnepli születésnapját. Ez alkalomból kívánunk neki sok szeretettel jó egészséget, örömökben gazdag hosszú életet: lánya Zsuzsa, János, Andi és Szilvi.

Bonyhádon Györfi Ágota november 18-án ünnepli születésnapját, ez alkalomból kívánunk neki sok boldogságot, erőt, egészséget: húgai Márti, Annus és édesapja Lázár.

Drága édesanyám Farkas Józsefné Csibrákon november 16-án ünnepelte 53. születésnapját. Sok örömet és boldogságot kíván neki lánya Edit, veje Dezső és két unokája: Tomi és Editke.

Nagyon sok szeretettel gratulálunk Reining Konrádnak és Reining Konrádnénak 19. házassági évfordulójuk alkalmából. Fiai: Gábor, Attila és lányuk Kriszti.

Dunaszentgyörgyön a Széchenyi u. 21-ben Horváth Józsefné, sz. Molnár Erzsébet november 19-én ünnepli névnapját. Ezúton is köszönti őt sok szeretettel és minden jót kíván: édesanyja.

Kakasdon Balogh Lázárné november 19-én ünnepli névnapját, melyhez jó egészséget és hosszú, boldog életet kíván: férje, lánya Gabriella, fia Szabolcs és Aparhantról édesanyja.

Aparhanton Fábián Lászlóné november 19-én ünnepli névnapját. Szeretettel köszöntik őt és kívánnak hosszú, boldog életet: férje és fiai: Lacika és Gáborka.

Iregszemcsén özv. Németh Istvánné november 19-én ünnepli névnapját. Ebből az alkalomból sok boldogságot és hosszú életet kívánunk: lánya, veje, unokái és Isti.

Mócsényben Forrai Gellértné és Grábócon édesanyja november 19-én Erzsébet napon ünnepli névnapját, amelyhez sok boldogságot, jó egészséget és nagyon hosszú, boldog életet kívánunk: barátnőtök és a fiúk.

Gerendai Erzsikének Ócsénybe az Ady Endre utcába névnapjára gratulál, jó tanulást, kitűnő eredményeket kíván nagynénje.

Nagydorogon Éberdt Jánosné a Hámán K. u. 2-ben november 19-én ünnepli névnapját. Ezúton szeretnénk neki szívből gratulálni, és hosszú, boldog életet kívánni, jó egészségben: fia Jani, menye Ildi, unokái: Ildikó és Dórika.

Erzsébet-napon, november 19-én feleségemnek Mócsénybe, és Grábócra anyósomnak nagyon sok boldogságot kíván: szerető férjed és kislányod: Timike.

Aparhanton Szántó Sándorné született Juhász Ezsébet november 19-én ünnepli névnapját. Ebből az alkalomból szívből gratulálunk, nagyon jó egészséget és hosszú, boldog életet kívánunk: férje, Hajnalka, Sanyi, Ági, Vili, Juhász mama és Borbandi mama.

Nagydorogon a Klapka u. 6-ban Kelnerné Kovács Erzsébet november 19-én ünnepli névnapját. Ez alkalomból szeretnénk köszönteni, sok boldogságot és hosszú, boldog életet kívánnak: szerető szülei.

Nagydorogon a Rákóczi u. 12-ben Kúce Erzsébetnek névnapja alkalmából hosszú, boldog életet kíván a Kovács család.

Alsótengelicen anyukánk, Dombiné Csáki Erzsébet november 18-án ünnepli születésnapját, november 19-én pedig a névnapját. Ezúton kívánunk sok boldogságot és nagyon jó egészséget: gyermekeid: Levente, Csilla és apu.

Szeretnénk köszönteni Erzsébet névnap alkalmából Dunai Erzsébet tabód-angyaldobi lakost, Kiss Lajosné és özv. Juhász Istvánné Érd, Ercsi u. 41. sz. alatti lakosokat, Lencse Béláné Séta Erzsébet gyönki lakost. Névnapjuk alkalmából sok örömet és boldogságot, egyben jó egészséget kíván Zombáról: a Nyulasi család.

Márthoffer Lászlóné részére Fadd. A mi kedes kislányunk Jolán névre hallgat.
Lesz is ma névnapi kalács,
olyan mint a harmat.
Édesapád, édesanyád süti édes tejjel.
Illatozó virág helyett,
Jókívánságaink mellett
Fogadd szeretettel: édesanyád, édesapád.

Faddon a Templom u. 24-ben édesanyámat köszöntöm Erzsébet napon és közelgő 82. születésnapján. Kívánok nagyon jó egészséget, hosszú békés életet: Ica.

Faddon a Templom u.22-ben özv. Varga Lajosnét köszöntjük Erzsébet-nap alkalmából. Kívánunk nagyon jó egészséget, békés életet: Ica néni.

Paksra Sólya Sándornénak és kislányának Erzsikének névnapjuk alkalmából sok boldogságot, jó egészséget és hosszú, boldog életet: unokád Zoli, Márti és dédunokád: Zsolti.

Tengelic Petőfi u. 78-ba születés- és névnapja alkalmából nagyon sok szeretettel köszöntjük a számunkra legdrágább kincset, ki áldozatos munkával teszi magát nélkülözhetetlenné: két lányod, unokáid: Joci, Ágika, Marcsi és Lacika, és vejed Jóska.

Varsádon Mészáros Erzsébetnek névnapja alkalmából sok örömet, boldogságot és nagyon hosszú életet kívánunk sok szeretettel: szüleid, keresztlányod, Andika, testvéred Józsi és a Guhenyecz család.

Drága kis menyemet, Erzsikét névnapja alkalmából sok szeretettel köszöntjük, jó egészséget és boldog, hosszú életet kívánunk Faddra a Rákóczi u. 27-be: férje Béla, és kisfia Béluska, mama.

Drága kisunokámat, Erzsikét névnapja alkalmából sok szeretettel köszöntjük, és jó egészséget, boldog, hosszú életet kívánunk, jó tanulást, Fadd Rákóczi u. 27-be: apu, kisöccse Béluska, és a mama.

Faddra, a Rákóczi utcába drága nászasszonyomnak névnapja alkalmából soha el ne múló szeretettel jó egészséget, és hosszú életet kíván nászasszonya Faddról.

Vígtallér Jánosné (Bermüller Erzsébet) november 19-én ünnepli névnapját. Ez alkalomból sok boldogságot, erőt, egészséget kíván: lánya Erzsi, veje: István, és kisunokája: Istvánka Faddról.

Nagyon sok szeretettel küldjük jókívánságainkat édesanyámnak, nov. 19-én van a névnapja, kedves öcsém december 9-én ünnepli születésnapját. Sógornőm december 24-én ünnepli névnapját, kedves bátyám és sógorom december 26-án ünneplik névnapjukat. Mindenkinek jó egészséget és hosszú életet kíván a Kovács család Szekszárdról.

Dunaszentgyörgyön, a Rákóczi u. 7. sz. alatt Tibay Lajosné és Laca Józsefné november 19-én ünneplik névnapjukat. Szeretettel köszöntjük és jó egészséget kívánunk mindkettőjüknek: Pálfiné és családja.

Pesti Istvánné Zombán, a József A.u. 50-ben holnap ünnepli névnapját. Ez alkalomból kívánunk neked nagyon sok boldogságot, jó egészséget és hosszú életet: Zoli, Márti és Zsolti Decsről.

Decsen Gargalics Istvánné ünnepli névnapját. Ez alkalomból kívánunk sok szeretetteljó egészséget és nagyon hosszú, boldog életet: unokád Zoli, Márti és dédunokád: Zsolti.

Máté Józsefnének Szekszárd, Wesselényi u. 3.-ba névnapja alkalmából erőt, egészséget és még számtalan boldog Erzsébet-napot kíván Bonyhádról szobatársad: Annus.

Klein Jánosnénak, Erzsikének Bonyhádvarasd, Petőfi u. 123-ba. Névnapod alkalmából jó egészséget nagyon sok boldogságot, és minden jót kívánok: volt munkatársad Bonyhádról Annus.

Aparhantra Szántó Sándornénak Erzsébet-nap alkalmából hosszú, boldog gondtalan életet, sok boldogságot és jó egészséget kíván: szerető testvéred, Bözsi leánya, Zsuzsa és unokája Enikő.

Dombóvárra Bús Lászlónénak és Gyulai Dezsőnének Erzsébet-nap alkalmából sok szeretettel gratulálunk: Bús család Bonyhádról.

Zombára drága jó testvéremnek Bözsinknek névnapjára nagyon sok erőt, egészséget kívánunk a jó Isten sokáig éltessen: Julisunk és sógorod.

Mucsiba Magyar Istvánné november 19-én ünnepli névnapját. Ezúton kívánunk neki sok boldogságot és jó egészséget: férje és gyerekei: Erika és Anikó.

Zombán Dani Vimosné november 19-én ünnepli névnapját, 23-án születésnapját. Ez alkalomból kívánunk erőt, egészséget és hosszú életet: lánya,veje, unokái: Évi és Tamás.

Kiss Gáspárné Zombán november 19-én ünnepli névnapját. Ezúton kívánunk boldog névnapot, erőt, egészséget: férje: Gáspár, lánya Évi és Tamás.

Mucsfán Szíjártó Imrénét köszöntjük Erzsébet-nap alkalmából. Ezúton sok boldogságot, jó egészséget kívánunk: Hartmann komáék.

Simontornyán a Zrínyi u. 14-ben Pál JÁnosné november 19-én ünnepli névnapját. Ez alkalomból kívánunk neki jó erőt, és egészséget, hosszú, boldog életet: férje és unokája Krisztián.

Simontornyán a Zrínyi u. 36.-ban Nagy Józsefné november 19-én ünnepli névnapját. Ez alkalomból köszönti őt és jó erőt, egészséget, hosszú boldog életet kíván: fia Krisztián, Pál papa és mama.

Nagymányokra a Kölcsey u. 8. sz. alá Nagy Jánosnénak. Névnapod alkalmából sok szerencsét, boldog, hosszú életet kívánnak: Nászék Závodról.

Bonyhádra, a Móra F.u. 70. sz. alá Pintérné Nagy Erzsébetnek. Névnapod alkalmából örömteljes életet kíván: anyu, apu.

Nagymányokra Halákné Nagy Borbálának és férjének közelgő névnapjuk alkalmával nagyon boldog életet, sok szerencsét kíván: anyu, apu.

Dombóvárra Kovács Árpádnénak, az Ady Endre utcába, Zaka Lászlónénak, a Móricz Zsigmond utcába, ifj. Szajki Pálnénak, a Rákóczi utcába, Marx Gézánénak, a dombóvári Szőlőhegyre, Szekszárdra: Bátori Mihálynénak, a Kemény Sándor utcába és Végh Jánosnénak a Mátyás király utcába: Drága, szeretett Erzsébetek! Névnapotok alkalmából ezúton szívből köszöntünk benneteket. Kívánjuk, hogy egészséges, örömteli, igen hosszú, szép életetek legyen, békességben, boldogságban, Isten áldásával. E kis csokor jókívánsággal ölelünk és csókolunk titeket, Szekszárdról a Patak utcából: Joci és Zsuzsi.

Bonyhádra Matusek Mátyásnénak névnapja alkalmából sok boldogságot és jó egészséget kíván: anyu, apu, Feri, Erikának jó tanulást kívánunk.

Kriszt Jánosnénak és a dédinek Hógyészre. Névnapjuk alkalmából sok boldogságot, jó egészséget kíván: fia, menye, az unokák Gábor és Edina Szekszárdról.

Zombán Salgó Károly és felesége ünnepli névnapját. Ez alkalomból köszöntjük sok szeretettel: Kovácsék.

Szekszárdra Ferencz Árpád 17. születésnapjára szívből gratulálnak: szülei, Attila, Erika.

Szekszárdra a Martos F. utcába Szócs Antalnénak névnapja alkalmából gratulál: a Ferencz család.

Dunaszentgyörgyre Tibai Lajosnénak névnapja alkalmából nagyon sok boldogságot, jó egészséget és hosszú életet kívánunk: hugod: Teri, sógorod: Menyhért és Norbert, Erika.

Fácánkertbe Reizer Mihálynénak névnapja alkalmából nagyon sok boldogságot, jó egészséget, és hosszú életet kívánunk: lányod Teri, vejed Menyhért, unokáid Norbert és Erika, és nászasszonyod Szekszárdról.

Faddon Kimiti Jánosné november 19-én ünnepli a névnapját. Ezúton kívánunk sok boldogságot Szekszárdról: Erzsi és István.

Szekszárdon özv. Pesti Lajosné 18-án ünnepli születésnapját. Ezúton kívánunk jó egészséget: Erzsi és István.

Szekszárdon özv. Pesti Lajosnét születésnapja alkalmából sok szeretettel köszönti sógornője: Katus.

Özv. Pesti Lajosnét születésnapja alkalmából sok szeretettel köszönti és minden jót kíván: Ilonka és János.

Özv. Pesti Lajosnénak születésnapja alkalmából minden jót kívánunk: Juliska és Árpád.

Anyuskát, özv. Pesti Lajosnét születésnapja alkalmából köszönti István, Adri és Krisztián, valamint Laci, Anikó, Máté és a kis Anikó.

Döbrököz Karádi Attila Csaba november 19-én ünnepli 18. születésnapját. Ez alkalomból kívánunk neki jó egészséget, nagyon sok boldogságot, hosszú, örömteli életet és a tanuláshoz sok sikert: anyu, apu, húgod Anita, Kornyék mama és Karádi mama.

Tolnára a Lotz Károly u. 6-ba a legjobb barátnőmnek névnapjára jó egészséget, egész életére sok boldogságot kívánunk szerettei köréből: Mária és János.

Tabódon Dunai Erzsébet november 19-én ünnepli névnapját, ez alkalomból kívánunk neki sok boldogságot, erőben, egészségben hosszú, boldog nyugodt életet: lánya Mónika, fia Csabika, édesanyja Teréz és rokonai, Szeréna, Dávidka, Andrea, Jani, Matyi, Marci, Anita és Izolda.

Pintér Lászlónét Fácánkertbe névnapja alkalmából szeretettel köszönti: Pisti, Teri néni, Zsolti, Móni, Máté, Ági.

Édesanyámnak Dudar Istvánnénak névnapja alkalmából sok boldogságot és jó egészséget kívánunk: férje, lánya, veje, unokái, Pisti, Attila.

Édesapám Tóth István november 23-án ünnepli 70. születésnapját. Ez alkalomból kívánunk neki sok boldogságot és jó egészséget: felesége, lánya, veje, unokái, Zsuzsi, Kriszti.

Bonyhádon édesanyánkat Csige Józsefnét közelgő névnapja alkalmából sok szeretettel köszöntjük. Ezúton kívánunk neki sok boldogságot, jó egészséget és nyugodt életet: fia József, vejei, unokái és Rózsi.

Majoson Seregi Menyhértné november 19-én ünnepli névnapját. Ezúton kíván neki sok boldog névnapot munkatársa: Csilla.

Aparhanton Palkó Lajos és Palkó Lajosné nov. 19-én ünneplik házassági évfordulójukat, Palkó Lajosné névnapját. Sok boldogságot kívánunk nekik: Zsolti, Csilla, Zoli.

Aparhanton Szántó Sándorné november 19-én ünnepli névnapját. Sok boldogságot kíván neki: Andris, Erzsi, Csilla, Zoli, Zsolti.

Szekszárdra a Csalogány u. 16-ba Máthéné Balogh Erzsébetnek névnapja alkalmából jó egészséget, örömet és boldogságot kíván: anyu, apu, Anikó és Feri Bonyhádvarasdról.

November 19-én ünnepli névnapját Nyékipusztán édesanyám. Ez alkalomból sok örömet és boldogságot, jó egészséget kívánnak: lánya, veje és három unokája Izményből.

SAJTÓFIGYELŐ
HAZAI HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1972 JUN 9.

Dóór Ferenc festőművész
1021

Harminchat műteremben ötvenen dolgoznak

PORTRÉ-KIÁLLÍTÁS

Seregi József: S. Eszter portréja

Doór Ferenc: S. Eszter portréja

Kutas László: Az öreg Medzibrowsky

Pató Rozália: Nagy Balogh János

Hazánkban évtizedek óta először rendeznek portrékiállítást. Kortárs művészeink önálló tárlatain is ritkaságszámba megy a műfaj, s ez nem véletlen: manapság szinte senkinek sem jut eszébe, hogy megfestesse vagy megmintáztassa magát.

A mostani kiállítást azok a művészek kezdeményezték, akiket mindig örömmel töltött el egy-egy ilyen feladat.

A kezdeményező *Doór Ferenc* festőművész, de az előkészítés, megvalósítás munkálataiban sokat segített *Szabó Lajos* Munkácsy-díjas festőművész és *Kelemen Kristóf* szobrászművész is. Összehívták a kollektív és az egyéni műtermekben dolgozó művészeket és közös elhatározással hónapokig készültek a kiállításra. A Képzőművészeti Lektorátus zsűrizése után tizennégy festő és tizenegy szobrászművész legsikerültebb portréit állították ki.

A művészeket a Lehel út 14. szám alatti öreg, kívülről inkább bérkaszárnyának tűnő épületben kerestük fel, ahol harminchat műteremben ötvenen dolgoznak.

•

A kiállításon *Kutas László* szobrászművész két portréval vesz részt. *„A papám"* vörösmárványból, *„Az öreg Medzibrowsky"* bronzból készült.

— Sok fiatalnak, mire bejut a főiskolára, örökre elmegy a kedve a portrézástól, hiszen az felvételi követelmény — mondta a fiatal szobrász. — *Én viszont ma is az egyik legizgalmasabb művészi feladatnak tartom. Egyik legsikerültebb portrém az, amelyet Medzibrowskyról, az öreg házmesterről készítettem. Munka közben közeli kapcsolatba kerültünk, sok mindent megtudtam életéről. Úgy érzem, felületes kapcsolat, néhány órás modellülés után nem tudtam volna így megformázni.*

•

Pató Rozália szobrászművészt bizonyára sokan ismerik látásból a lágymányosi lakótelepen. A töltés mellett, a szabad ég alatt dolgozik már a kora reggeli órákban. A műteremben csak az apróbb simításokra van lehetősége.

— Szeretek kővel dolgozni. Vannak témák, amelyeket csak kőben lehet kifejezni. A kötetlenebb témákat viszont inkább fából faragom vagy bronzba öntöm.

Pató Rozália a portrékiállításon *„Gergely"*, *„Karolin"* és *„Nagy Balogh János"* portréjával szerepel. Ezenkívül készül a Műcsarnokban augusztus 19-én nyíló önálló kiállítására.

•

Doór Ferenc szintén a kollektív műterem tagja. A kiállításon bemutatott *Jókai Anna*-portréjáról beszél:

— Jókai Anna írónőt művein keresztül ismertem és szerettem meg. Megkértem, üljön modellt. Szívesen vállalta. Elég volt egyetlen alkalom ahhoz, hogy portréját megfessem. Művészi eszközein, írói világán keresztül magamhoz közelállónak érzem. Régen a művészek és modellek között gyakran baráti kapcsolat alakult ki. Én hiszek abban, hogy erre ma ugyanúgy szükség van.

•

A portrékiállítás a Láng Művelődési Központban három héten keresztül tekinthető meg.

S. Zs.

Megyeri Károly játékvezető még az elődöntőben, a sikeres fellépés után beszélget Selényi Hédivel, Herczku Annamáriával és Várszegi Évával

Fotó: Komáromi

A HÁROM GRÁCIA

Úgy kezdődött, hogy mindhárman szerettek énekelni, szerették a zenét, örömet találtak a zenehallgatásban. Ráadásul szép hangjuk is volt. Így került **Herczku Annamária, Selényi Hédi** és **Várszegi Éva** a rádió gyermekkórusába, s így járták be a világot. Voltak az Egyesült Államokban, Japánban, s szinte valamennyi európai országban is megfordultak a kórussal.

1971-ben érettségiztek a Martós Flora Gimnáziumban, és ez nemcsak azt jelentette, hogy „kiléptek az ÉLET-be", hanem azt is, hogy „kiöregedtek" a gyermekkórusból. Ekkor alakították meg a **MIKROLIED BEATVOKÁL**-t és beneveztek a Ki mit tud?-ra.

Az első elődöntőből a szigorú, de igazságos zsüri döntése alapján nem jutottak tovább, de a szigorú és igazságos közönség szavazatai bejuttatták őket a középdöntőbe. A siker váratlanul érte a lányokat. Amikor **Megyeri Károly** a következő elődöntőn ismertette a közönség szavazatait, és közölte, hogy mégis továbbjutott a Mikrolied, örömükben majd kibújtak a bőrükből.

A Ki mit tud?-os bemutatkozást szereplés követte a budai Ifjúsági Parkban. Azóta minden szerdán itt énekelnek, és itt is a Generál együttes kíséri őket. A hét többi napján próbálnak, s izgatottan készülnek a középdöntőre. A felkészülésben segítségükre sietett a jól ismert, kitűnő zenész-zeneszerző, **Victor Máté**, aki olyan számot írt, melyet „élettel telítve" lehet előadni, hogy bizonyíthassák: nemcsak szépen csengően, népdaltisztaságúan tudnak beatszámokat énekelni — ami egyébként a könnyűzenei életben hiányzik —, hanem megszívlelték **Petrovics Emil** és **Pernye András** észrevételeit is.

Ha a középdöntőben netán ez nem sikerülne, előbb-utóbb mégis kitűnő pódiumképes beatvokál lesz belőlük, hiszen az együttesnek már sikerült „pódiumra termetten" énekelni a Danuviában. A fiatalok ide táncolni járnak, de senki nem táncolt, amikor ők énekeltek. Csendben hallgatták a szép hangú három gráciát: nagyon tetszettek az általuk előadott dalok, melyek közül már elkészült a Lehajtott fejjel című szám rádiófelvétele is.

Á. H. J.

KÖNYV

GLADIÁTOROK KORA

A *Gladiátorok kora* nem az ókori Róma világába vezet bennünket, hanem a Tanácsköztársaság hősi küzdelmeit idézi fel. A cím világos szimbolikája a mindenkori népi forradalmi megmozdulásokra utal. S nagy erénye a regénynek, hogy a Tanácsköztársaság harcait meggyőző művészi erővel tudja hagyományaink méltó folytatásaként ábrázolni.

Thiery Árpád regénye nem a „nagy" történelmi események dokumentatív hitelességű ábrázolására törekszik. Jóformán csak az írói képzelet szülte hősei vannak. Mégis hiteles történelmi atmoszférát tud teremteni. Wolf Antal, a regény főhőse fiatal bányász, a Vörös Hadsereg egyik szakaszának parancsnoka. Engedély nélkül hajtanak végre egy katonai akciót — egyébként sikeresen —, de ezért letartóztatják a szakaszt. Véletlen szerencse folytán nem ítélik el őket, sőt egy forradalmi rendfenntartó alakulatot hoznak létre belőlük.

Mindennapi tevékenységük során ismerkedünk meg alaposabban az „anarchistából" egyre öntudatosabbá váló fiatal vörös katonákkal. A legsokoldalúbban Wolf Antallal. Ez a képzetlen, érzelmi beállítottságú ember — parancsnoka segítségével — az embert formáló és embert próbáló események során egyre világosabban látja, hogyan kell a forradalom érdekében helyesen és célszerűen dönteni, felelősséggel és emberséggel. Ugyanakkor sok az ösztönös, megmagyarázhatatlan cselekedete, főleg ha csak önmagáról van szó. A Tanácsköztársaság bukása után ez okozza pusztulását is — a fehér tisztek karmai közé kerül, s szerelmét is kifürkészhetetlen sorsnak teszi ki.

A *Gladiátorok kora* a SZOT felszabadulási irodalmi pályázatának díjnyertes regénye, igaz vallomás a magyar nép szabadságra törekvő fiairól.

Vasy Géza

TAURUSÉK BELEJÖTTEK

Alig két hónapja, hogy megalakult a furcsa nevű együttes, és a komor, de erős és szívós bikát választotta „címerállatnak". Úgy látszik, nem is ok nélkül: a Taurus Ex—T 25—75—82 már ilyen rövid idő alatt is felhívta magára a szakma és a közönség figyelmét. Néhány hete tartották úgynevezett szakmai bemutatójukat, s az itt elhangzott új számaik közül „lábon" elfogadott kettőt a Hanglemezgyár. Az elfogadást tett követte: hamarosan a boltokba kerül a már elkészült első Taurus Ex—T kislemez, A oldalán Radics—Brunner Zöld csillag, B oldalán pedig Balázs—Horváth Szólíts meg, vándor című számával. A lemeznek egyébként azon túl, hogy az együttes első felvételeit tartalmazza, lesz más különlegessége is. Az itt látható Taurus posterből (avagy magyarul: plakátból) minden 25. lemez borítójában elhelyeznek egy A/1 méretű (59×84 centiméteres) példányt.

A kislemez azonban még nem minden. Június 17-én, másik három zenekarral együtt, ők is fellépnek a Kisstadionban rendezendő koncerten. Itt saját számaikat játsszák, melyeknek stílusa általában hasonló ahhoz a pop hard rock-hangvételhez, mely a négy fiú első lemezfelvételeit is jellemzi. Távlati terveikben — valamikor az őszi idény megkezdésekor — egy klub megnyitása szerepel. Remélik ugyanis, hogy addigra találnak valahol megfelelő helyet. Addig is a nyarat számos ORI-koncert teszi változatossá, visszatérnek május elsejei sikeres bemutatkozásuk színhelyére, a budai Ifjúsági Parkba is, és egy jugoszláviai meghívásnak is eleget tesznek: egy hónapig a tengerparton turnéznak majd.

—t—

MAGYAR NÉPMŰVELŐK EGYESÜLETE

Ajánlat klubjainknak

Angyalföld, Lehel út... Szürke bérház, tiszteletre méltó méretekkel. Beolvad az egyhangú tájba, a többi bérkaszárnya közé. Pedig 1911-ben műteremháznak építették...

Az egyik műteremben él, alkot — immár negyven éve — Doór Ferenc festőművész. Képeit sok helyen lehet megtalálni a Magyar Nemzeti Galériában, Ausztráliában és az Egyesült Államokban is. 1941-ben végezte a főiskolát. Szőnyi István volt a mestere. És a Szőnyi neve jelezte magyar festészet folyamatosságához Doór Ferenc munkássága is csatlakozni szeretne.

Tíz kiállítás idehaza, három külhonban, Kölnben és kétszer Pármában. Mit jelent a kiállítás egy festő életében?

Doór Ferenc

A család

— 1972-ben Tokajban voltam képeimmel. Odajött hozzám egy látogató. Mint kiderült, gimnáziumi tanár. Elmondta, lakása valóságos mini Doór-galéria. Sok képemet szerezte már meg. Kell ennél szebb érzés az alkotónak?

A műterem is sajátos kiállítócsarnok. Nézzünk egy képet. Címe *A család*. A színek beszélnek. A gyermeket felemelő apa, a férfi „keményebb", hidegebb színnel ábrázolt, a nőt, az anyát világos, finom színekkel festette költőivé, lággyá, mégis érződik a kép egészéről a családi együvé tartozás. És ha a többi képet nézzük? Az *Elillant évek szőlőhegyén* kiált a magány, az elmúlás, a szomorúság érzete. A *Cirkusz* a színek majálisa, a természetben létező, és soha nem létezett, és soha a jövőben nem létező színű lovaival, tevéivel, kutyáival. Az *Este a tanyán* című képen érződik Szőnyi hatása, a nagybányai iskola kifejező tájszemlélete.

Nemrég nyílt meg legújabb kiállítása Kecskeméten. Ide újra eljött „népes családja", képei közé. Ugyanúgy, ahogy szívesen elmegy képeivel együtt bárhová, bármelyik Új Tükör klubba, ha hívják. És tárlatot vezet, és mesél arról, mi az alkotás titka, mit, hogyan és miért tesz. Ha kérdezik. Kérdezzük hát!

IFJ. BÁNYÁSZ BÉLA

Tisztelt Szerkesztőség!

FLEGMA
(1981. 23. szám)

Cikkében helyesen mutat rá arra Ungvári Tamás, hogy nagyon sok ember a maga rangján alulinak tartja azt a munkát, amit végez. És ezt érezteti is azokkal, akikkel a munka elvégzése során kapcsolatba kerül: vevőkkel, ügyfelekkel és — nem utolsósorban — munkatársaival.

Ennek a magatartásnak, melynek legszenvedőbb alanya az, aki így érzi, két oka lehet. Az egyik az, hogy önmagát többre tartja, a végzettnél jelentősebb, társadalmilag hasznosabb, mutatósabb munka elvégzésére ítéli magát hivatottnak. Sok esetben ez így is van. Tudomásul kell venni viszont azt, hogy nem lehet mindenkiből tábornok, még akkor sem, ha egy demokratikus társadalomban mindenkinek a tarsolyában ott van a marsallbot. Ez tehát többékevésbé szubjektív ok, amit tudomásul kell venni, de segíteni nem lehet. Ezt kinek-kinek önmagával kell elintéznie.

Van azonban ennek a sértődött magatartásnak egy, az általános társadalmi gyakorlatban, sokak értékítéletében rejlő oka. Ezt röviden úgy fejezném ki, hogy nem becsüljük meg eléggé a közkatonákat. Mindig elönt a méreg, amikor egy meginterjúvolt kisembertől — munkástól, kistisztviselőtől stb. — ezt kérdezik: és nem akar több lenni? Nemegyszer olvasok ilyen kérdést az újságban, hallok a rádióban, látok és hallok a tévében. Már maga a kérdés is sértő, ha nem is annak van szánva, hiszen a megkérdezett jól végzi a munkáját, szívesen teszi azt, amit rábíznak. De hát azzal nem „tűnik ki". Pedig hasznos a munkája és ő maga is úgy érzi. De ez csupán az egyik tényező. A másik: a képesítésfetisizmus. Az a tendencia, hogy mindenki igyekezzék megszerezni a maximális képesítést. Akár azt, ami munkakörében a maximumot jelenti, akár azt, ami általános értelemben is a felsőfok. Ez különösen a szellemi-irodai munkahelyeken gyakori jelenség. Amikor rábeszélik a könyvelőket, hogy végezzék el a mérlegképes tanfolyamot. Amikor a kitűnő, szorgalmas gépírónőben mindenáron felkeltik a középfokú, ha nem éppen felsőfokú — persze már nem gépírónői — végzettség iránti igényt. És a végén engednek az unszolásnak, a magánélettől, a családtól, a saját életüktől elvett számtalan órával, olykor egészségük rovására, elvégzik a több éves iskolát, megszerzik a közép- vagy felsőfokú képesítést. Kapnak utána ha kapnak, némi fizetésemelést, de a képesítésnek megfelelő pozíciót nem. Akkor következik a munkahelyváltás.

Sajnos, fájdalmasan sznob ez a társadalom. Azért kitűnő Ungvári Tamás cikke, ment erre mutat rá. A rossz társadalmi és a rossz munkáltatói gyakorlat ugyanis — a szerző kitűnő kifejezésével élve — lelki sztrájkolókat termel.

Dr. Del Medico Imre Budapest

AZ ELSŐ DUNÁNTÚLI KŐSZÍNHÁZ
(1981. 18. szám)

Nemcsak szép, de igen tartalmas írást is olvashattunk az *Új Tükör*-ben a 150. évét ünneplő, a Dunántúl első magyar nyelvű füredi kőszínházáról. Szekér Ernő okosan gazdálkodott a rendelkezésére álló színház- és kultúrtörténeti anyaggal, így biztosítva lehetőséget a hozzászólásra, vagy egy-egy olvasólevél megírására. Véletlen, de boldog tulajdonosa vagyok a *Szépirodalmi Közlemények* 1858. évi teljes gyűjteményes számának — úgy gondolom, hogy a fent említett cikk ismeretében mások számára is érdekesek lehetnek azok a korabeli hírek, közlések, amelyek Füredet már jó száz évvel ezelőtt mint számontartott „színházhelyet" emlegették. „... A Kisfaludy-szobor tervrajza is erősen halad... (1858. július 11.) ... Legközelebb egy új födött nyári színkört terveznek, melynek tervrajza elkészítésére Tomory barátunk kéretett föl. — (1858. július 25.) ... Füreden f. hó 24-én az újan építendő nyári színkör javára Katona »Bánk bán« című tragédiája adatott, nagy számú hallgatóság előtt, elég szép sikerrel... (1858. július 29.) ..."

Mindezekhez csak annyit, hogy Füreden ma még egy helytörténeti múzeum — tárház vagy szoba — sincs; abban a városban, ahol 150 évvel ezelőtt, nem egész egy év alatt állott „... a magyar nyelv első dunántúli temploma..." Lehet honnan példát venni összefogásra és áldozatvállalásra!

Beret Koldiss Gábor
Balatonfüred

*

Úgy érzem, nem vádolhat senki lokálpatriotizmussal azért, mert őszintén örültem Szekér Ernő cikkének. A 150 évvel ezelőtt megnyitott intézmény nem pusztán Balatonfüreden, hanem az egész magyar kultúrtörténetben jelentős szerepet játszott — mint arról a cikkben olvashatunk. Csupán a teljesebb rajz érdekében csatlakozom néhány apró kiegészítéssel, mely szintén érdeklődésre tarthat számot az olvasók táborában. Nincs konkrét adatom Füred akkori lélekszámáról, bár ez az adat a mi szempontunkból csalóka lenne, mert neves fürdőhely lévén sok látogató,

szetter egyesítő szeretetnek. *H. G.*

Doór Ferenc Művészet, 1971. aug. 3

A Derkovits-ösztöndíjasok második kiállítása

Szombathely azzal, hogy évente helyt ad a Derkovits-ösztöndíjas képzőművészek kiállításának, nemcsak Derkovits Gyula emlékét őrzi elevenen, hanem alkalmat teremt arra is, hogy egy kicsit közvetlen szemlélője legyen a fiatal magyar képzőművészet alakulásának. Távol a fővárostól, távol a nagy országos tárlatokat bemutató városoktól, ismereteink a legfiatalabbakról nagyon is esetlegesek. Javít ezen a helyzeten ez a rendszeresen jelentkező kis tárlat, amely éppen a reprezentáns műveken keresztül ad egy kis ízelítőt ennek a korosztálynak még változó, fejlődő művészetéről.

1970-ben rendezték meg először, az idén másodszor a harmadéves ösztöndíjasok

Doór Ferenc: Újpesti öböl
La baie d'Újpest – Уйпештский залив

gyes. Varga Jenő portréját sötét patinás felületű bronzból, Öcsike aranyos, gömbölyű, picike fejét pedig fényes felületű bronzból alkotta meg.

Láthattuk, hogy fiatal művészeink művesség dolgában jól felkészültek, és elindultak már saját művészi egyéniségük megtalált útján.

Mihály Mária

Fa és faragója

Fából is lehet fegyvert csinálni – amaz első bunkó a Bibliából lehet hogy husáng volt – de hosszú ideje már megszelídítettük, domesztikáltuk a fát, békés anyagnak, baráti és ismerős anyagnak tartjuk s vonzódunk hozzá ösztönösen, akár a kutyához, vagy a lóhoz.

Engedelmes matéria. Hajlékony, kezelhető, díszíthető, munkálható és szerény,

nek láthatja e tárgyakat.

Modern tárgyaink mögött elmosódó kísértetek lebegnek. Ki csinálta az autót, ki csinálta a porszívót, a rádiót, a tv-készüléket? Eltűnt a személy és az egyéniség s korunk embere ezért fordul – legalább tárgyakban keresve a kapcsolatot – a nép művészete, az iparművészet, a kézzel munkált tárgyak néha egyszerű, néha naiv, néha marginális szépsége felé.

Csóti tárgyai mögött nyugodt és derűs, az élet egyszerű tevékenységeiben örömét lelő és éppen ezért másnak is örömet kívánó emberre találunk.

Közvetlen szóval szólnak hozzánk ezek a tárgyak. Mert megmunkálásuk nemcsak az anyagból következik és nemcsak az anyagnak szól. A vésők nyoma nem azért maradt csupán az egyik tányéron, mert így kívánta az anyag s nem azért tűnt el a másikról, mert úgy kívánta a forma. Minden, amit rajtuk élvezhetünk, a formák, a fa céltudatosan

ritkán tartja erdemlek
az érték meghatározójának – lépjünk túl kritikán és esztétikán s mondjuk meg, hogy rémült és kapkodó, zavaros és végletes próbálkozásoknál többnek gondoljuk az egyszerű és őszinte emberi beszédet. És ha ez így helyes, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy a „fafaragó" Csóti a művészet eszközeivel a művészet mondandóit mondja.

Mi is a varázsos a fából készült tárgyakon és alkotásokon? Azt hiszem, hogy az a kiérezhető képesség, amellyel időtlenné teszi a metamorfózist, megállítja és rögzíti az átalakulás pillanatát. A fából készült tál vagy totem, vagy mozaik egyszerre mutatja anyagát, annak minden selymes vagy nyersebb szépségét és egyszerre a tárgyat. A fából készített műtárgy vagy használati eszköz egyszerre valami is és más is. Olyan, mint Ovidius valamelyik története az „Átváltozások"-ból: lány is és madár is.

Kuczka Péter

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 310-726

VAS NÉPE

1982 NOV 18.

1021 DORE NAGY ALADÁR

„Karcsi bácsi"

Ez a címe ennek a szénnel készült portrénak, melynek eredetijét Körmenden Dore Nagy Aladár pénteken nyílott kiállításán láthatjuk. Igaz, eredetileg csak akvarelleket szándékozott kiállítani a művész, nagy tudással készült képeket. Festményeket, amelyek a Balatont, a természetet varázsolják elénk a színház aulájába.

Az eredeti szándékot az a néhány pillanat változtatta meg, amíg kezében rajzszénnel papírra vetette Karcsi bácsi portréját. Azét a Madáchy Károlyét, akit Körmenden szinte mindenki ismer, hiszen élete összeforrt a várossal, és annak lakosságával. Hosszú évtizedeken keresztül tanította az ifjúságot, majd nyugdíjba vonulás után is aktív társadalmi munkása maradt a városnak. Ott van mindenütt, ahol a városért tenni lehet, szépüléséért, jobbításáért munkálkodik.

Azt hiszem, Dore Nagy Aladár ezzel a sebtében készített portréval olyan pluszt adott kiállításának, mely közelebb hozta őt a körmendi közönséghez.

— s —

Fotó: T. L.

hosszúak és eg
emhes kancal
Répceszentgy
a 16.
(1

ntrágya, homol
helyszínre szá
delhető. Szor
áki út 16.
(1

ok eladók. S
. Zanati út 172
(1

(18 550)

18. sz. Élelm
Körm

A versenytá
órakor Körm
II. emeleti t

Pályázhat, a
lyázatát 198
benyújtja, a
vatalos idő

ÉSZAK-DUNA

NYERSANYA
ÉRTESÍTI TISZ
HOGY A SZ
1982. NOVEM

Hirdessen a VAS NÉPE-ben!

1021

PORTRÉVÁZLAT DOÓR FERENCRŐL

Doór Ferencről 1959-ben a Fényes Adolf-teremben megrendezett első kiállítása alkalmából írtam a Népszabadság „Jegyzetek kiállításokról" rovatában. A viszonylag erős átlagszínvonalat képviselő anyagban elsősorban néhány érdekes kísérlet ragadta meg figyelmemet, melyekben Doór az élet újonnan föltárulkozó perspektíváinak, momentumainak festői kifejezését tűzte célul. Kiváltképp *Súlytalanság* című képének festői mondanivalóját tartottam ígéretesnek, s efféle törekvések folytatására buzdítottam a festőt.

Most a Lehel úti kollektív műteremben a falhoz támasztott képek felidézik bennem régebbi munkáit. A korábbi kísérletek lehiggadtak, Doór megállapodott festő lett. S mintahogy az ilyen intim műtermi látogatáskor lenni szokott, alkalmam volt mélyebben megismerni a festőt, mint embert is. Az ember sorsa, életfeltételei határozzák meg mindig a művészi pálya íveit, hajlatait, előrelépését, vagy akár megrekedését. A műterem olyan laboratórium, ahol a művész az élet rideg valóságából párolja le a maga lombikjaiban színekből és formákból az élet poézisét, s már az is tiszteletre méltó eredmény, ha a szemlélő a képből következtetni tud a festő világára, szemléletére, az emberi lényét, törekvését meghatározó körülményekre. És Doór művei mindezekre őszinte választ adnak.

Mindenekelőtt ismerkedjünk meg az emberrel, s igyekezzünk megragadni portréjában azokat a tipikus vonásokat, amelyek sok vonatkozásban egész művészetünkre is általánosíthatók.

Doór Ferenc 1918-ban született Hunyad megyében, de már gyermekkorától kezdve Pesten élt, Kőbányán, olyan családban, melyet az első világháború ragadott ki a maga környezetéből. 1936-tól 41-ig járt a főiskolára, tanulmányait a második világháború szakította ketté, s amikor a fogságból hazajött, ismét visszament a főiskolára, hogy ott folytassa tanulmányait, ahol abbahagyta.

Így hát — noha koránál fogva az érettebb nemzedékhez tartozik — művészetileg tulajdonképpen a felszabadulás utáni első generációhoz sorolhatjuk, azok közé, akiknek kialakulását az elmúlt évtizedek esztétikai viharai, hányódásai késleltették. Az is igaz viszont, hogy az ő stílus- és szemlélethullámzására mérséklően hatott egykori mesterének, Szőnyi Istvánnak temperált, szilárd élet- és művészetszemlélete. És még valami: egy nagy család fenntartásának gondja. Mert Doór tízgyermekes családapa. S ez a tény parancsoló szükségszerűséggel inti őt a művészi szolidságra.

Mindezek ismeretében nem lepett meg, hogy a sorra elém kerülő képek már nem annyira a keresés nyugtalanságát tükrözik, mint

Doór Ferenc: Koratavasz az ablakból — Printemps précoce, vu d'une fenêtre — Ранняя весна из окна

Mészáros Lajos: Komp – Bac – Паром

Tavaszi Tárlaton kiállított két olajtemperája — Hajóállomás, Komp — szintén az előbbi szellemben fogant.

Jelenlegi művészi arculatát lemérhettük az 1965 nyarán tett műteremlátogatás alkalmával. Az utóbbi félév munkái, ha lehet, egy árnyalattal még érettebbek az előbb tárgyaltaknál. Alapkoncepciója nem változott, a képi fogalmazás és a színek muzsikája a jól bevált táptalajból szívja éltető nedveit, miközben közelebb jutott az őszinte keresetlenséghez. Természetelvűségének feladása nélkül is erősödött festői látásmódja, nem fordult a naturalizmus üres látványa felé és nem szédítette meg az öncélú formalizmus csábítása sem. A festéket most is pasztózusan rakja a vászonra. A természeti szép ihletése „A megáradt Zagyva reggel" vászna és ez az élmény még nemesebb tartalmat kap az ember együttesével, a „Halász a Zagyván" és a „Kertben" kompozícióin. „Akt tanulmány"-án és „Fekvő akt"-ján egyaránt az emberi test harmonikus szépségét keresi.

Régi vágyának egy kis beteljesedése, az 1956-os fővárosi mű folytatása most az a mozaik-sorozat, amely a szolnoki Kolozsvári úti óvodát fogja díszíteni. A hat mozaiklap egy-egy állatfigurát ábrázol. Bár teljesen elkészült kompozíciót ekkor még nem láttunk, az alkotás folyamata és főképp a tetszetős tervek arra engednek következtetni, hogy e művei is gazdagítani fogják oeuvre-jét.

Grafikában is számos érdemleges alkotás áll mögötte. Az 1959-es Tavaszi Tárlaton mutatja be öt lapból álló lino-sorozatát, a „Bánk bán"-t, amely máig is egyik legszebb kollekciója. (A szolnoki Damjanich János Múzeum tulajdonában is.) Ugyanitt tűnik ki a „Kurucok tábortűznél" rézkarca és az „Asszonyfej" tusrajza is. Valamennyin a megbízható technikai tudás és az egyszerű térkitöltés erényei jeleskednek. — A Műcsarnokban rendezett jubileumi kiállításon (1961) is látunk tőle grafikákat. A „Bánk bán" sorozat mellett először szerepel színes monotypiákkal, a „Két akt"-os lappal, a „Táj" című kompozícióval és az „Önarckép"-pel.

Látókörének tágulását sokban segítik külföldi utazásai. Elmélyülten vizsgálja letűnt korok nagyjainak alkotásait, hogy a tanulságokat beötvözhesse egyéniségébe. Az előző években Leningrád, Moszkva és Varsó képtárai és műemlékei jelentenek élményt számára, míg az idei nyáron Prága, Berlin és Drezda bővítették tapasztalatait.

*

Bár Mészáros Lajos festészete — már utaltunk rá — nem vet fel különös problémákat, ez nem jelent egyet valamiféle egysíkúsággal. Problémátlansága abból a forrásból fakad, amelynek az eszmei és művészi tisztánlátás az eredendője. Tudja, hogy mit akar és azt következetesen meg is valósítja. Nem keresi a mindenáron újat s így nem téved járatlan útvesztőkbe. Az önmagából adódó festésmódot követi, ezért hat nála minden egyszerűnek és tisztának. Művészi hitvallást nem szövegezett magának. Azt mondja, hogy a kinyilatkoztatásokat általában nem, vagy csak kevesen tartják be. Minél több jó képet akar festeni és főleg sok mozaikot berakni. Lényéből adottan hiszi, hogy az emberábrázoláson kell lennie a fő hangsúlynak. — Bizonyosra vehető, hogy az eddig is emberközpontú műalkotásai a jövőben még szélesebb skálán fognak gazdagodni, terebélyesedni.

Ecsery Elemér

Doór Ferenc: A sárgablúzos Erzsi
Erzsi à la blouse jaune
Эржи в желтой блузке

inkább a festő konkrét, bensőségesen átérzett környezetét, amelyben vezérszólamot kapnak a gyerekek, a kedves leányalakok és arcok, a festő szűkebb hazájának, Rákosligetnek és a szomszédos Pécelnek őszintén megformált és frissen megragadott táji szépségei. A fésülködő Margit, Ági, a narancsot hámozó Sári, a külvárosba húzódó kisemberek szerény, formailag is csupán a lakhatóság igényével épült színes kis házai, szeretettel és szorgalommal megművelt kertecskéi, festegető barátjának alakja a tavaszi zsenge zöldekkel, barnákkal ékes péceli kertek alatt, a szitáló eső finom fátyolában megjelenő Rákos-patak, a veranda fényben úszó asztala a kertből frissiben vágott virágokkal és gyümölcsökkel, a kivájt domboldal sárga agyagfala előtt hosszan elnyúló téglagyár a fák zöld és a vagonok piros foltjaival, a takarodó után csöndes foglalkozásba merült kiskatonák. Íme, Doór egysíkúságában is gazdag festői világa.

A képek ilyetén való felsorolása megtévesztő lehet. Az olvasó könnyen arra gondolhat, hogy mindez valami érzelmes, impresszionisztikus formai könnyedséggel jelenik meg a képeken. Koránt sincs azonban így. Doór inkább zárt, konstruktív formarendszert alkalmaz mondanivalójának kifejezésére. Néha túlzottan is keménynek érezzük az erős kontúrok alkalmazását, s az egyenletes vastagságú festékrétegek a préselt lemez keménységével párosulva kissé súlyosan, nehézkesen is hatnak. A szemlélő olykor szeretné, ha kissé lazább, játékosabb, oldottabb lenne a kép felépítése és itt-ott hiányolja a könnyű ecsettel felrakott világos, lazúros tiszta színek lágyabb dallamait is. A festő nyilván maga is érzi ezt, és újabban készült képein itt-ott már meg is örvendezteti a szemlélőt az ilyen festői elemekkel. (A sárgablúzos Erzsi, Festő a szabadban.)

Figyelem a festőt, ahogy a képeket sorra az állványra helyezi — zömök alakja, tempós mozdulatai erőt és nyugalmat sugároznak, mosolygós barna szemei a lélek belső békéjéről vallanak — és egyre nagyobb tiszteletet érzek iránta, akinek 10 gyermek gondját az alkotó munka gondjaival és gyötrődéseivel együtt kell megoldania. Hogyan tud mindezeken sikerrel felülkerekedni?

Egy kis feketekávés szünetben erre is választ kapok. A művész anyagi bázisa a Képzőművészeti Alap. Képeinek zömét rajta keresztül értékesíti, ez viszonylag megfelelő anyagi bázist jelent. A festő nagyrészt otthon, a családban dolgozik és a Rákosliget szomszédságában fekvő Pécel községben, amelynek festői szépségeire először ő lett figyelmes. Az itt gyűjtött anyag műtermi munkáit a kollektív műteremben végzi s ez ugyancsak jelentős segítség számára, mert amilyen mértékben önállósodnak a gyerekek, olyan mértékben szabadulnak fel művészi energiái a merészebb álmok, tervek megvalósítására. Ezt nem vigasztalásképpen mondjuk, mintha Doór Ferenc eddig elért eredményeit nem becsülnénk, értékelnénk eléggé. Szó sincs róla, a festő a maga részéről becsülettel megállta helyét, művésztársadalmunk egyik értékes tagja ő, akiben megvan a készség, képesség és főleg energia, hogy pályája még messzebbre, még magasabbra jusson.

Péter Imre

KIÁLLÍTÁSOK

Aldo Patocchi kiállítása

Nálunk eddig főként a szakmabeliek ismerték munkáit és jelentőségét. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének rendezésében bemutatott negyven grafikája most lehetővé tette a XX. század e nagy fametsző művészének közelebbi tanulmányozását; ismét gazdagodott a kép, amit a sokoldalú, történetileg nagyjelentőségű kortárs-grafikáról kapunk.

Aldo Patocchi 1907-ben született Baselben. Kora ifjúságától Olasz-Svájcban él, a ticinói Luganóban. Autodidakta módon kezdett el grafikával foglalkozni, és kezdettől fogva a fametszés érdekelte. Néhány fekete-fehér címlap-terven kívül nem is alkotott mást mint fametszetet. Mintegy negyven éve kiállító művész, és nemcsak műfajának nemzetközi hírű művelője, hanem állandó népszerűsítője is. Harminc éve lapot szerkeszt, a luganói grafikai biennálé egyik előkészítője és szervezője, alapító tagja az évente rendezett nemzetközi fametszet-kiállításnak, a XYLON-nak, amelynek Frans Masereel az elnöke.

Sorozatait és önálló lapjait, illusztrációit világszerte kiállították már. Budapesti tárlatának anyagát főként az utolsó húsz év termésből válogatta. A kiállítás így nem ad képet a korai tájakról és csendéletekről, a pszichológiailag finoman árnyalt portrékról, a mese-sorozatokról, a ticinói mindennapi környezetre utaló életképekről, amelyek sajátos hangulatát keresztény és görög mitologikus mozzanatok variálják. Művészi érzékenységét és gondolkozásmódját, nem kevésbé bravúrossá csiszolódott technikáját azonban az utolsó évtizedek termésében is követni tudjuk.

Aldo Patocchi: Nagymosás
Grande lessive – Стирка

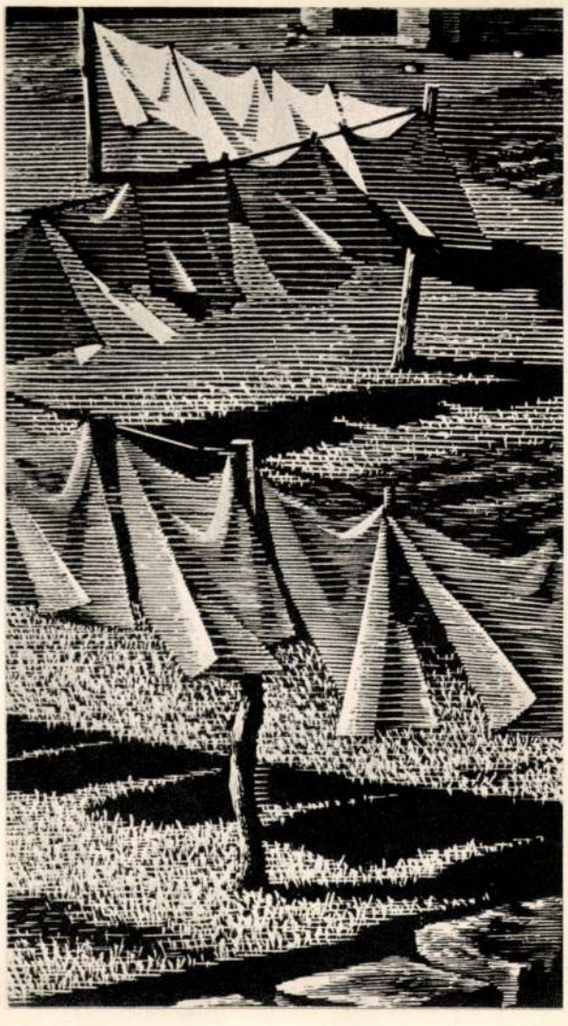

1943-ból való, sorozat-jellegű lapjain békésen munkálkodó parasztok jelennek meg, ember és táj életképi egysége bontakozik ki. És mindegyik lapon feltűnik valahol a halál figurája: a szereplők nem látják, nem tudnak róla, és tartalmilag éppen ez teszi bizonytalanná, mintegy illúzióvá a tevékenykedő emberek idillikus békéjét. A háborútól „védett" Svájc művésze nem tudta és nem is akarta kivonni magát a fenyegetett milliók gondjaiból.

Lapjainak szuggesztivitása azon is múlhat, hogy a művész még gondolatilag leginkább elvont alkotásaiban sem szakad el a közvetlen élménytől. 1960-ban alkotott calabriai lapjai távolról sem tájillusztrációk, mégis, hiteles tájélményt keltenek azzal, ahogyan pédául a képzeleti házak sziklaszerű építettségében a környezet jellemző struktúrája hangot kap.

Munkáiban láthatóan egyre inkább mélyül a költői és a lírikus hangvétel. S ha lapjait régebben is áthatotta némely meseszerű, mítikus hangulat, ez teljes közvetlenséggel — és nem más témák ürügyén — bontakozik ki a hatvanas években alkotott lapjain. A motívumok gyermekjátékok: baba, falovacska, építőkocka, golyó. A képzeletszülte kompozíció valóságos tárgyak térben-időben reálisan létezhető egységére épít, amelyben a játékok mintegy életre kelnek, megszemélyesítenek szituációkat, felidéznek megtörtént vagy létező helyzeteket, viszonyokat. A szerkezet és a logika szigorának és a játékszerekhez fűződő érzelmi konvenciónak az ellentéte különös mesehangulatban oldódik fel, ahol végül minden képzeleti mozzanat a valóságra utal. Éppen ebben tér el lényegileg — némi külsőséges hasonlóság ellenére — a metafizikus festészettől, amellyel egyik-másik kritikus újabb munkáit rokonítja.

Nem kevés figyelmet érdemel Aldo Patocchi különleges fametsző technikája. Korábbi művészete is tanúsítja, hogy mennyire biztonságosan ismeri és birtokolja a fametszés-művesség minden régebbi és újabb tapasztalatát. A nálunk bemutatott időszak munkáiban meg már a virtuozitásig fokozódik a technika értelmezése. Mondják rá — joggal —, hogy a feketék és fehérek mellett a szürkét is alkalmazza, sőt, eljutott a „szürkék" olyan gazdag variálásáig, olyan fakturális finomságokig, hogy egyik-másik lapja első pillantásra mintegy rézkarcként hat. Csiszoltsága éppen abban áll, hogy a rendkívüli finomságot, a változatos átmeneteket a tisztán és puritánul alkalmazott fametszéssel éri el. Csakhogy, ellentétben e technika legtöbb művelőjével, nem egyszerűen a fekete-fehérek harmóniájára és síkjaira építi kompozícióit, hanem — mondanivalójának, hangulatának közvetítéséhez — szüksége van plasztikus formákra is. Egyik-másik falovacskás lapja vagy az 1960-ból való *Nagymosás* sűrítetten példázzák a bonyolult térképzetet keltő síkszerkesztést, amely a nézőtől összetett érzéki-gondolati közelítést kíván meg.

Aldo Patocchi művészetéből árad a mesélő kedv; nem egyszer játékos külső rejti magába és bontja ki az emberi élet harmóniáját óhajtó művész-magatartást. A nagy technikai fegyelem nem csupán gondolati fegyelmet sejtet, hanem valóban kiegyensúlyozott, a szépségnek és harmóniának örvendező, azt védelmező művész-alkatot.

Aradi Nóra

A pécsi Modern Magyar Képtár új szerzeményei

A pécsi Képtár (Forgách Hann Erzsébet emlékgyűjtemény) állandó kiállítása a két háború közötti magyar képzőművészet néhány kiváló darabjával ismerteti meg a látogatót. A gyűjtemény alapját az „Európai Iskola" néven tömörült, társadalmi és művészi elveiben haladó eszmékért küzdő művészek alkotásaiból Gegesi Kiss Pál akadémikus adománya vetette meg. A törzsanyag összetétele egyidejűleg meghatározta a gyűjtemény további fejlődésének útját is. A gyarapításnak azt a célt kell szolgálnia, hogy a pécsi Modern Képtár egykor majd teljes keresztmetszetet nyújtson képzőművészetünk izgal-

Uitz Béla
Ülő munkás. Tusrajz
Ouvrier assis.
Encre de Chine
Сидящий рабочий.
Рисунок тушью

mas, nehéz korszakáról, az ismeretlenségből, a feledésből kell előhoznia olyan műveket, amelyeket a festészet mai fejlődése igazol. A századfordulótól napjainkig — képzőművészetünk számos buktatón át érkezett el ismét a művelt, a korszerű, az „európai színvonalú" művészi érték kereséséhez, olyankor, amikor ez az értékhatár Európában már-már elhagyja a képzőművészet terrénumát. A Modern Magyar Képtár gyarapításakor talán a legfelelősségteljesebb feladat a kortárs művészek alkotásaiból történő válogatás.

Hogyan is tud megfelelni a muzeológia e fontos feladatának: a gyűjtemény állandó, módszeres gyarapításának az induló, anyagi erőkkel és kiállítótermekkel igen szerényen ellátott pécsi Képtár? — Mert ha a módszeres fejlesztés a célja, nem lehet megalkuvó sem a művészi rang, sem a bemutatásra szánt korszak tekintetében. A fejlesztés legegyszerűbb, legtermészetesebb módja a vásárlás. Ehhez azonban, azt hiszem, soha, semmilyen múzeum sem rendelkezik elegendő anyagi erőkkel. Így a pécsi Modern Képtár is igyekszik mind az alkotóművészek, mind a különböző társadalmi intézmények vagy magángyűjtők áldozatos segítségét, adományait megnyerni. Ilyen módon természetesen a módszeres gyűjtés már nehezebb, hiszen hézagpótló, a korszakra, vagy a művészre legjellemzőbb alkotásokat ajándékként megszerezni csak ritkán lehet. Mégis, a mostani új szerzemény-kiállítás arról tanúskodik, hogy a gyűjtemény fejlesztése a pécsi Képtárat rövidesen az ország egyik igen jelentős képzőművészeti fórumává emeli.

*

A Janus Pannonius Múzeum kiállítása az utóbbi három-négy esztendő szerzeményeiből mutat be két teremre valót. A szép kollekció néhány darabja valóban hézagpótló, mint például Ámos Imre 1935-ös dátummal jelzett: Nő virággal c. képe. A Matisse-i finomságú, dekoratívan komponált festmény ezüstösen fénylő szürkéiből mélyzöld színekkel emelkedik ki a franciás könnyedségű, virágot tartó nőalak. Uitz Bélának két kitűnő képével találkozunk, egyik olajfestmény, széles, nagy foltokban, konstruktív szemlélettel, 1918-ban festett kép, a címe: Ülő nő. A másik erőteljes tollrajz, könyöklő munkásembert ábrázol, fekete és kék tussal, érzékenyen, teli feszültséggel megrajzolt figura. Czigány Dezsőnek, a „Nyolcak" egyik korán elhunyt tagjának szuggesztív erejű önarcképe a bemutató legszebb darabjai közé tartozik. Az önmagát vizsgáló, fürkésző szemek, karakteres arc, s az ízesen, pasztózusan festett sárga szalmakalap — feszülő ellentéteket fog egységes harmóniába. Tihanyi Lajos erőteljesen szerkesztett Csendélet-e a cézannei konstruktivizmus útját követi. A művészt láthatóan a szerkezet s a színek egymáshoz való viszonya izgatta, a csendélet tárgya: a tányér, a benne levő almákkal, a népi korsó és a zöld borosüveg – a gazdag színfoltok ritmikus egységbe foglalására adott lehetőséget. Ennek a számított egyensúlynak éppen az ellenkezője Frank Frigyes festménye, amelyet a művész ajándékozott a Képtárnak. Dinamikus erejű, mozgalmas kép, a házak, a tárgyak víziószerűen élőlényekké válnak, élni, mozogni látszanak a vászon síkján.

Nagy István pasztell tájképe dombos vidéket ábrázol. A párhuzamos ívelésű, egymást követő barna-zöld halmok rendjét nagylombú bokrok sora követi. A festmény szerencsésen egészíti ki a Képtár korábban gyűjtött Nagy István kollekcióját. Aba Novák, Réti István itt bemutatott alkotásai a gyűjtemény régi hiányait pótolják. Aba Novák Vilmos: Felsőbánya c. festményének ritmikusan megtört felületei a kubizmus hatását árulják el. Réti István 1900-ban festett tájképe a nagybányai plein-airről ad számot, a zöldek gazdag tobzódásában az akadémikus merevségből felszabadult természetfestés tör utat. E két kép megszerzése kissé tágabbra nyitotta a gyűjtemény eddigi kereteit, amelyen belül a nagybányai és az alföldi festészet csak kis számmal volt képviselve. Érdekes kompozíció Dobrovits Péter 1918 ban készült, sokalakos rajza. A Kassák Lajos köréhez tartozó Dobrovits

Áron Nagy Lajos: Tengerparti csendélet — Nature morte marine
Приморский натюрморт

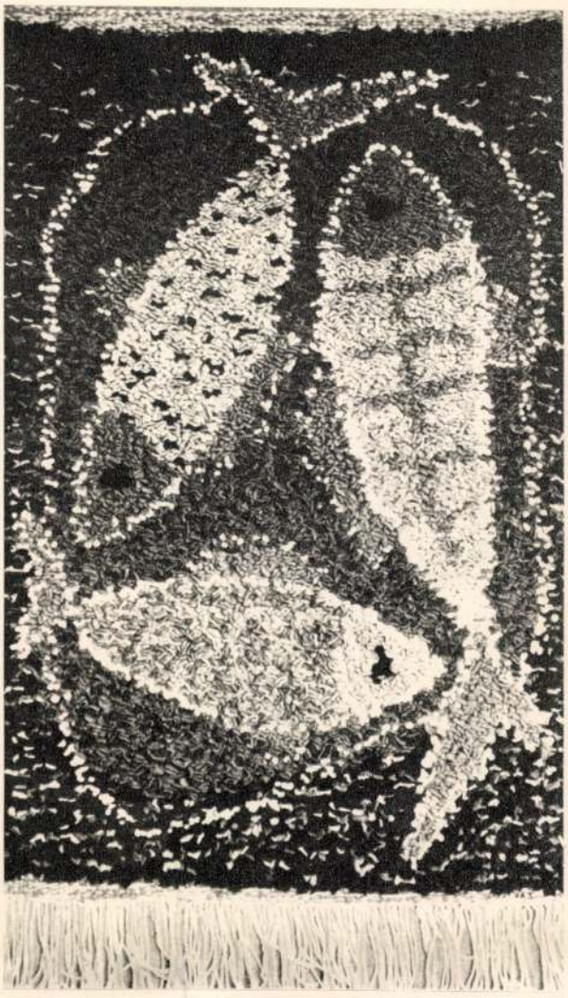

Havas Sándor: Faliszőnyeg
Tapisserie — Стенной ковер

ez időben Pécsett tartózkodott, így e rajznak művészi értékén túl helyi jelentősége is van.

A kiállítás nem mutatja be a Képtár összes új szerzeményét, de még azokat is sok lenne mind végigsorolni, amelyek a tárlaton szerepelnek. Pedig a fentiek mellett még Barcsay Jenő fehér feketén szerkesztett szentendrei utcaképében is gyönyörködhetünk, az egyszerű téma, a kis méret ellenére is monumentális erejű kép derűs nyugalmat áraszt. Öröm a szemnek Ferenczy Noémi szép szőnyegterve: anya-gyermek meghitt ábrázolása. Mattyasovszky Zsolnay László francia iskolán nevelkedett, üde, bájos gyermekportréi s a mai festőktől vásárolt egy-egy kép: Simon Béla piros-kék ritmusú szőlődombja, Bokros László erős kontúrokkal szerkesztett halászembere, Pleidell János Olaszország szépségeit idéző vízfestménye, tusrajza, Gyenes Tamás, Fürtös György szobrai.

A kiállítás tanúsága szerint a pécsi Képtár anyaga mind a rendszeres vásárlásokkal, mind az adományozók támogatásával folyamatosan gyarapodik, értékében gazdagszik. Reméljük, hogy az immár országos hírűvé váló gyűjtemény mostani állandó tárlata mellett, jelentőségükhöz és értékükhöz méltó elhelyezésben, a ma még raktárban őrzött képek is mihamar a művészetszerető közönség elé kerülhetnek.

Hárs Éva

Az Észak-dunántúli Képzőművészek II. Kiállítása

Nemcsak a remekművek látása okoz izgalmat — vallja egy idő után a kritikus — hanem a vidéki kiállítások legalább olyan érdekesek és tanulságosak: az általános művészeti közízlésről, a gyakran lomha, álmos Magyarország vizuális kultúrájának valódi állapotáról tudósítanak. Krúdy Gyula megtanított rá, hogy vidéki városba érkezvén, végig kell nézni a fotográfusok kirakatát — sok mindent elárul már az is: — hát még egy kiállítás, amelyben öt megye képzőművészei mutatják be legújabb alkotásaikat. A vidéki képzőművész rendszerint rajztanár — kivéve néhány szabadon futót — de majdnem mind foglalkoznak szakkör vezetésével, ismeretterjesztő előadásokkal, meg effélékkel. A nemzet napszámosai. Milyen nézeteket vallanak a művészetről, annak céljáról, s mi az álláspontjuk az eszközök dolgában, a stílusproblémák terén?

A Képzőművész Szövetség keretében és támogatásával alakult szervezet alig kisebb területet fog össze, mint az ország egynegyede: kulturális vonatkozásban mindenesetre megközelítőleg ekkora. Ez a szervezet egyelőre csupán keret, amely a decentralizálási mozgalom kapcsán inkább adminisztratíve, mint eszmeileg szervezi egy nagyobb tájegység alkotóit. Senki nem várhatja tehát a „pannóniai" festészet újraéledését — (ilyen iskola a művészettörténet szerint egyébként sem létezett). Ha helyesen értelmezzük korunk szinte áttekinthetetlen zűrzavarát a művészeti törekvések dolgában — nem is nagyon kedvezne az idő efféle csoportosulásnak. Tehát hiába keressük a nagy „földik", Csók, Derkovits, Egry, Bernáth hatását: ők nem dunántúliak, fölibe nőttek a tájnak, fontos pillérei a magyar művészet egészének. Tehát nem őket folytatják az észak-pannóniai művészek, hanem hajlamaik és tehetségük szerint az ország többi képzőművészét foglalkoztató problémák egyik-másikánál horgonyoznak le, s gyakorolják, alakítgatják a maguk formátuma szerint. De ne feledjük a közönséget sem: ebben a vonatkozásban érdemes pillantást vetni egy olyan nagy kultúrájú városnak, mint Sopronnak a képzőművészeti életére.

A műemlékekben és hagyományokban gazdag város lakóit elég hidegen hagyja a XX. századi képzőművészet világa, elég nekik a város múltja, meg a múlt századbeli festői. Legfeljebb az időben és stílusban elkésett nagy aquarellvirtuózt, Horváth Józsefet emlegetik. Ezzel szemben Tatabánya — ez az össze-vissza, rendetlen, nehezen városiasuló város — elfogadja, sőt támogatja az ún. konstruktív törekvéseket — mintha érezné, hogy e stílustörekvések puritán racionalizmusa, művészi személytelenséget igénylő szabályai megfelelnek a város és a táj hangulatának, öntudatának. Erősen csábít a feladat, hogy városokról írjunk a művek helyett — hiszen annyi mindent elárulnak e művek a városokról és lakóikról. A kritika terjedelme azonban megálljt parancsol az effajta elmefuttatásnak és a konkrét megjegyzésekkel való előrukkolásra sürget.

A kiállítás anyaga nagyrészt festmény. Az idén először kiosztott Csók István-díj elég híven fejezi ki a művészek rangsorolását. Bizonyos, hogy a legkiforrottabb festő az első díjjal jutalmazott Áron Nagy Lajos. Korábbi festményeivel szemben meglepő színlátásának gazdagodása, a kolorit finom árnyalata, szuggesztív bensősége, amely szétbonthatatlan lírai látomássá szervezi képeit. Új, kiteljesülő stílusa ma már a képzőművészeti élet élvonalában jelöli ki a helyét. Hozzá hasonló festői eredetiség ugyan található a kiállításon, de még egyik sem olyan hibátlan, mint Áron Nagy. Ballagó Imre finom koloritja a hétköznapokat költői rangra emeli, de rajza mintha mostanában kissé a modorosság felé hajlana. A bensőséges, elemző, gazdag tartalomra törekvő festészetnek szép példája Cziráky Lajos Művésztelep című alkotása. Cziráky egyike azoknak a középgenerációhoz tartozó tehetségeknek, akik külső és belső okokból még mindig nem váltották be teljesen a hozzájuk fűzött reménységeket. Tóvári Tóth István sem szerepel olyan művekkel a kiállításon, mint amit elvárhatnánk tőle. A széles festői előadásra törekvő Kis István sokatígérően keresi a saját útját, egyelőre azonban még erős benne a mások műveire való visszaemlékezés. Francsics József szerkesztőkészségéhez bizonnyal hozzájárult Derkovits műveinek tanulmányozása: ezzel magyarázható feltűnő témagazdagsága is. Stílusát azonban kissé feszengve hordja, mint az új ruhát szokás, tónusai még kemények, nem keltenek érzelmeket. A nagyon tehetséges Csizmadia Zoltán stílusa Hódmezővásárhelyen formálódott — innen származik képeinek forró, drámai hangvétele. De a szerkesztés is erős oldala: példa erre szép női feje. A kolorisztikus törekvésű festőkhöz tartozik Gulyás Jenő; Cattaro című festménye szépen tagolt tájkép.

Külön világot képviselnek a már említett

Fery Antal: Exlibris — Ex-libris
Экслибрис

Komárom megyei képzőművészek. A szerkesztő monumentalitás és a társadalmi célokat szolgáló művészet alakításán fáradozik Krajcsirovits Henrik, s ebben az igyekezetében a színnel való formálást kissé elhanyagolja. Kevésbé határozott a célja a szintén nagyon tehetséges Szlávik Lajosnak, aki Nő kockás háttérrel című képének tanúsága szerint megtalálta a helyes egyensúlyt a szín és a nagyvonalú formálás között. Végvári János gondosan szerkesztett képeinek igazában a finom felületkezelés és a leleményes színtónusok adják meg az értékét.

A grafikusok között a Nyolcak tradícióját képviselő Nyergesi János az egyik kiemelkedő személyiség: kevés vonással és színnel előadott művei mindig megragadnak színvonalukkal. A grafikusok másik nagy erőssége Kerti Károly, aki a modern szerkesztő művészet stílusával az általános jellegű, klasszikus emberideált tudta újraformálni, olyan módon, hogy a mai ember életének nagy eszméit, problémáit fejezi ki velük.

A szobrászat képviselői, Alexovits László, Brém Ferenc, Egyed Emma, színvonalas, de nem világrengető művekkel szerepelnek.

Végvári Lajos

Havas Sándor iparművész emlékkiállítása

Az 1962-ben tragikus körülmények között fiatalon elhunyt iparművész emlékkiállítását a II. kerületi Hazafias Népfront Bizottság klubjában rendezte a művész özvegye.

Havas Sándor kötszövöttanyag-tervező művész volt. Az Iparművészeti Főiskola elvégzése után mint üzemi tervező dolgozott, majd néhány évig a Főiskolán tanított. Működését ismerve azt hittük, érdeklődése főleg a technológiához köti, hiszen ezt tanította és nem sokat beszélt művészi elképzeléseiről. Az emlékkiállítás azonban mást mutatott. A bemutatott anyag alapján a világot alaposan ismerő, derűs szemléletű, nagy színkultúrával rendelkező és élményeit a művészet nyelvén világosan kifejező művészt ismerhettünk meg Havas Sándorban. Művei meggyőztek arról, hogy a magasfokú technológiai felkészültséget a minél erőteljesebb művészi kifejezés eszközeként tartotta fontosnak. Állandóan új megoldásokat kereső dús képzelete számos technológiai újítást szült. Az öltözködésre szánt legkülönbözőbb kötszövött anyagok mellett a lakás díszítésére szolgáló szőnyegek, faliképek, dekoratív rafiafonások tanúskodtak alkotóerejéről. Figyelemre méltó technológiai újítása a textilgyárak kötszövött hulladékának felhasználása szőnyeg és faliszőnyeg készítésére. Ezzel a technikával készült munkáiból láthattunk néhány darabot. Ezek a tüzes színű, a mondanivaló lényegét kevés eszközzel világosan kifejező művek a kiállítás legszebb darabjai voltak, jó példák az anyag, a forma és a tartalom egységére, közvetlenségükkel, optimizmusukkal a lakás kedves, meghitt légkörének alakítói lehetnek.

Újszerű megoldásokat keresett a rafia felhasználásával is. A kiállított néhány kísérlet azt bizonyította, hogy itt sem követett el erőszakot az anyaggal szemben. A lazán bújtatott rafiaszálak adta mintázási lehetőségek kihasználásával könnyed, játékos felületeket alakított és a legegyszerűbb, legolcsóbb eszközökkel a lakásban kellemes sarkok díszítésére teremtett új lehetőségeket.

A bemutatott ruházkodási célra készített anyagainak kötésmódja, színkultúrája és formaadása képzett tervezőként mutatta be Havas Sándort.

Az iparművészet sokat vesztett korai halálával. Művészi tehetsége, tevékenysége nem nyújthatott annyit a társadalomnak, amennyire képes volt és amennyit szeretett volna adni. Emlékét ezen a kis kiállításon kívül tanítványainak tőle kapott tudása és az a szakmaszeretete őrzi, amire mindig oly önzetlenül és nagy lelkesedéssel nevelte őket.

Óvári Sándor

Fery Antal újabb exlibrisei

Méreteiben szerény, de jelentőségében és művészi értékben annál figyelemre méltóbb bemutatót rendezett az Országos Széchényi Könyvtár Fery Antal exlibriseiből és kisgrafikáiból. A hajdan könyv-magántulajdont jelző könyvjel itt korszerű, nemesen egyszerű eszközökkel fellépő, széles körben terjeszthető és terjedő önálló műfajjá nő, amely a legkisebb pénzű műbarátot is részesítheti a műgyűjtés örömeiben. Fery Antal és sok rátermett művész-pályatársának munkája a Kisgrafika Barátok Körén belül máris az exlibris-kultúra új fellendülését eredményezte, mely kiterjedt nemzetközi cseremozgalomban, országos találkozókban is kifejezést nyer.

A bemutatott exlibriseket további alkalmi (újévi, születésnapi stb.) kisgrafikák sora egészíti ki; számukra is a kézisajtóval történő sokszorosítás technikája biztosít stílusbeli egységet a költői hangulatú könyvjegyekkel. Ötletesség, gondolatgazdagság, kontrasztokban bővelkedő szabatos fametszőtechnika jellemzi ezúttal is Fery Antal érett művészetét. A kiállított 62 mű sorában a fekete-fehér tónusok puritánsága mellett számos, ízes színharmóniákat felmutató többszínű lapot is láthattunk.

B. J.

Kepes Ágnes: Vázák – Vases – Вазы

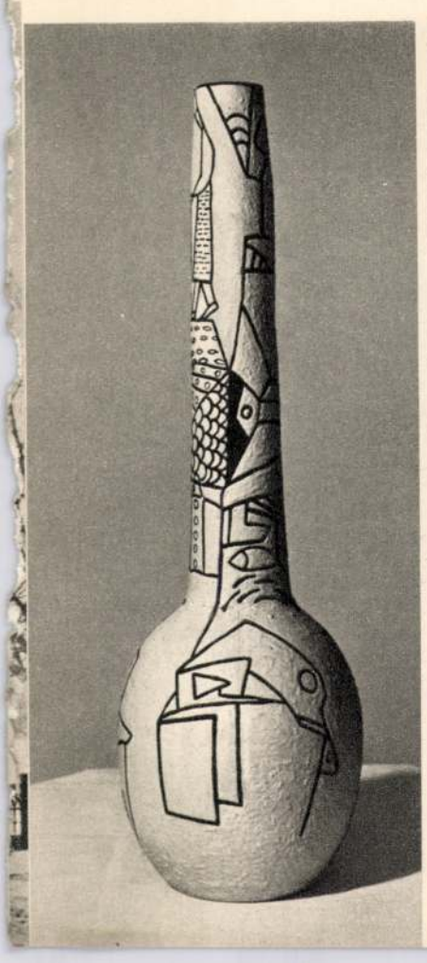

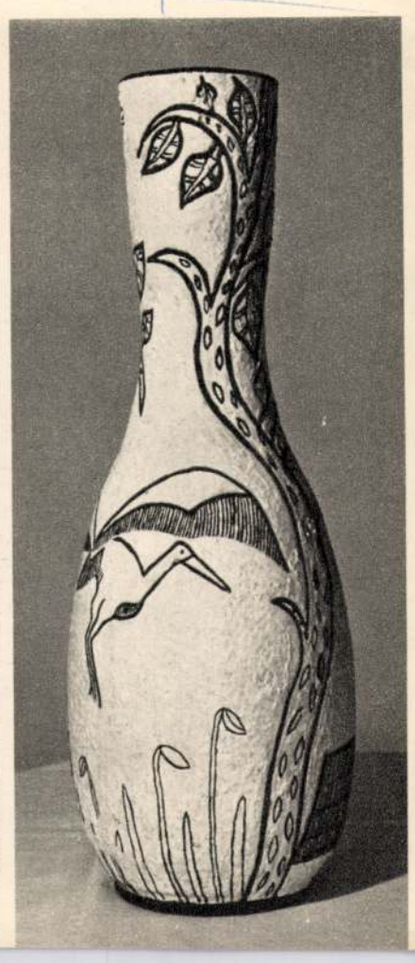

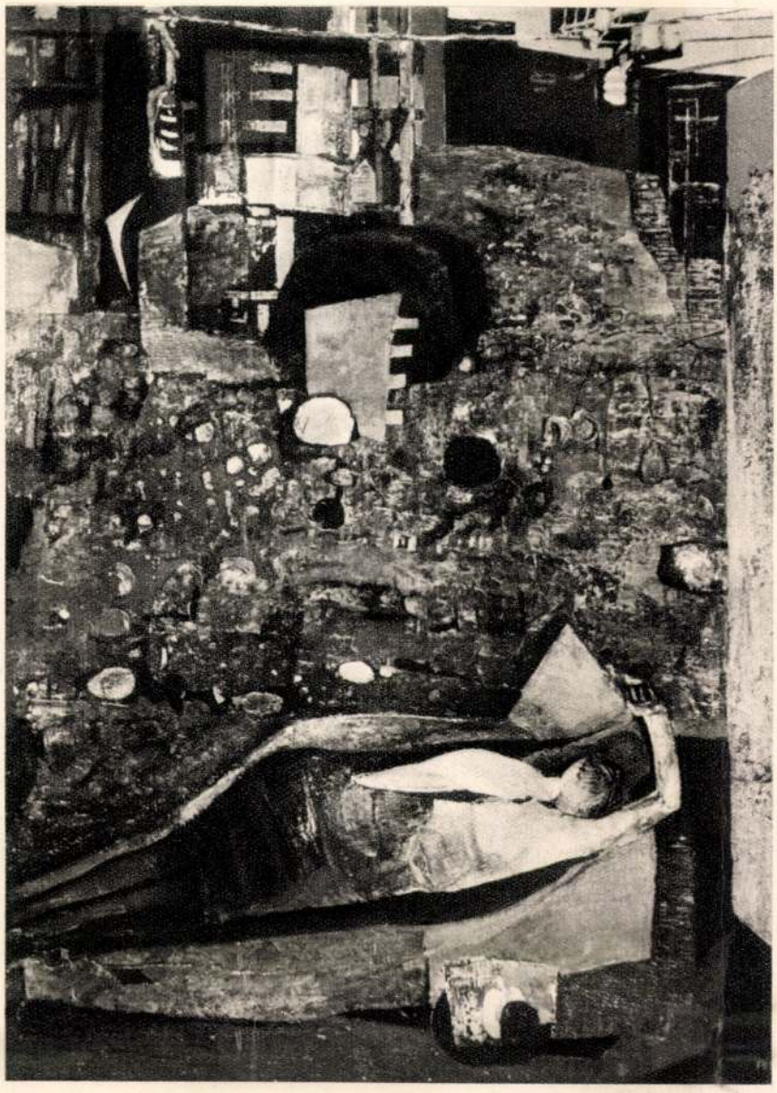

Fóth Ernő
Fekvő nő
Femme couchée
Лежащая

Kepes Ágnes kiállítása

Hajdúszoboszló művelődési házában voltak láthatók több héten át Kepes Ágnes kerámiái. Két pesti, egy debreceni és egy helyi kiállítás után ezúttal ötödször állt az érzékeny lelkületű művésznő nagyobb gyűjteménnyel a nyilvánosság elé, hogy megismertesse — néhány mutatóban felsorakoztatott régebbi munkája mellett — újabb termésével a közönséget, kedves pátriáját, az ország közvéleményét. Ez az újabb anyag a tiszta vonalak, szép formák, maradandó esztétikai örömök művészete, olyan vázák, díszedények sokasága, mely a szív és lélek nemes indulatait, meghitt ábrándjait örökítette meg. Használati tárgyakban is alakot ölthet a legigényesebb alkotói szándék, a művészi teremtő erő nem ismeri a műfajok, a kifejezéshez alkalmazott technikák hierarchiáját, mert aki megérti embertársai boldogulásának érdekeit, a maga módján elvállalja kisebb-nagyobb közösségek szolgálatát. Ki forradalmi harcban, más a laboratóriumok csendjében, a keramikus pedig korongozó fölé hajolva, az égetett agyag mázainak természetét kutatva.

Kepes Ágnes a cserép sok évezredes hagyományait átérezve dolgozik, az ősrégészeti leletek között található bütykös edények emléke éppenúgy vissza-visszajár műtermébe, mint a klasszikus antikvitás korsóinak képe, a népi fazekasság egy sor üde tanulsága. Minden idők legartisztikusabb kerámiáinak ez a továbbélése mégse okoz Kepes Ágnes életművében eklektikus összbenyomást, mert tehetségének néhány karakteresen egyéni vonása szerves egységbe fogja műtörténeti tájékozódásának tapasztalatait, a maga legközvetlenebb megnyilatkozásainak szellemiségével tölti meg az innen-onnan származó alapformákat. Legutóbbi dolgaiban ezt az egységet az egyszerűség biztosítja, a finom színeken megjelenő vonalas dekórok jellemzik pályájának mostani szakaszát, amikor is a romlatlan játékosság bámulatos szintézisre talál az áttekinthető tömörséggel.

Nem mindig volt a művésznő munkássága ilyen lakonikusan szűkszavú, s bár sohase tévedt önfeledt anyagpazarlásba, főként a növényi motívumok szellemes alkalmazása tekintetében érte el az egészséges pompa képzetét. Új művein grafikus egyértelműséggel jelennek meg a síkba terített motívumok, képletes ábrákba sűrített margaréták, népmesei figurák, konstruktívan kalligrafált gólyák, szalmatetős kicsi gunyhók, gémeskutak, gyürkőzzjánosok. A néhány vonalra redukált jelzések ugyanakkor vizuális epikává állnak össze, a folklorisztikus hangulatot vázanyelvre fordítják. Rusztikus gazdaságossággal idézik a falusi világ édes-bús regéit, természetes művészi vágyait, képzeletbe hajló élményeit, melyek végül is nélkülözhetetlenek az élet szebbétételéhez.

Tévedés lenne azt hinni, hogy Kepes Ágnes a manapság oly divatos neoprimitivizmuson keresztül érkezett működése új állomásához, ehhez a díszítménnyé párolt népi jelképrendszerhez. Mint ahogyan a pentatonika modern zenei alkalmazása se vezet naivista stílushoz, a pásztorfaragások, paraszti hímzések szögletes vonal- és foltritmikájának iparművészeti átírása se rafinált gügyögés, egzotikus szalonkellék. Jó művész, igaz ember számára a népiség magától értetődő közeg, frissítő lételem, ihlető valóság, az élet maga. S Kepes Ágnes elég alaposan végigjárta a mélységek és magasságok bugyrait ahhoz, hogy a végső bölcsességek, szerény, de vitathatatlan értékek tisztelője, őrzője, felmutatója, újjáteremtője legyen. Legendás alakja ő mai képzőművészeti életünknek, a sokat szenvedettek, a megbékélt erősek fajtájából való, akinek alkotótevékenysége hősi próbatétel, a művész hivatásérzetének példamutató energiával párosult derék helytállása. S ez a művészi helytállás a szocializmus építése idején azután különösképpen is jelentős társadalmi erénynek minősül, mert a műtárgyak még személyi tulajdonban is a nép kincsévé válnak, a művész etikus magatartása és a közönség kulturálódása valóságát alakító tényezővé egyesül.

Megírták már, hogy Kepes Ágnes emberségé, művészi hite miként lett urrá a náci kegyetlenségen, amikor Aba-Novák Vilmostól és Pátzay Páltól kapott útravalóval már mint felkészült tehetség került Auschwitzba, a pokol tornácán viszont lopva — egy hullott vasdarabbal — kavicsba, téglába anyafigurát faragott. Tizenegy évvel később, amikor maga is anya lett, a szülés után jobboldalára megbénult. S azóta megtanult balkezével dolgozni, újból beszélni, járni, de főleg azt bizonyította be ország-világ előtt, hogy az ember akaratereje, erkölcsi tartása legyűri a megpróbáltatásokat, ha bízik magában, a szűkebb és tágabb kollektívákban, s meggyőződött munkájának, hivatásának egyéni és társas értelméről; közügynek tartja a szépséget és igazságot.

Pogány Ö. Gábor

Fóth Ernő

Kiállítása akkortájt nyílt meg, amikor a szocialista realizmusról és a parttalan realizmusról vitatkozott mindenki. A vitázók az érveket konkrét hivatkozások nélkül vagy nagyon is kijegecesedett példák alapján vágták egymáshoz, de az érvelők és ellenvetők, amikor a Mednyánszky-terem küszöbét átlépték, felhagytak a polémiával. Kézenfekvő lett volna pedig, hogy épp Fóth Ernő képeinél az elvont szellemi csatározást kritikai szempontokká hasznosítsák. A kiállítás anyaga magasszínvonalú volt, a témák és a megoldások szokatlanok. Egyetértett abban minden hozzáértő, hogy igen tehetséges művész munkáit láthatta. De, hogy Fóth Ernő — a kiállított művek alapján — realista-e vagy sem, vagy hogy a szocialista művészetben képei ilyen vagy olyan helyet foglalnak-e el, erről nem igen nyilatkozott senki sem. Ez azt bizonyítja, hogy az elméleti viták nagyrésze légüres térben mozog, nem a konkrét művészeti produktumokból indul ki, nem azokra épül, épp ezért nem is nagyon lehet rájuk vonatkoztatni. Távol áll tőlünk, hogy az esztétikát praktikus receptkönyvnek véljük, de itt ez a konkrét példa is, amikor a jelentkező

1965 NOV

értéket nem tudtuk (vagy mertük) minőségében kellően meghatározni. A művésztársadalom úgy látszik megelégedik azzal, hogy tehetségesnek talál-e valakit, vagy sem, de a közönség konkrétabb minősítést vár, és magyarázatot meg bizonyítást. Ezt az igényt hűen tükrözi a kiállítás vendégkönyve számtalan szenvedélyes bejegyzésével, ahol egyesek magasztalták művészünket, mások szidalmazták és ugyancsak sokan kérdőjellel fejezték be beírásukat.

Fóth Ernő magát figuratív festőnek tartja. Konkrét természeti (látványi) élményből fogannak munkái, de alaposan átírja azokat. Az ötletek, élmények lerakódnak — mondja — és érzelmi asszociációk kapcsolódnak hozzá. Ez már egy ember belső világára jellemző. Ezt kell képzőművészeti formákkal megfogalmazni. Én ezt a belső valóságot — mert ez is a valóság — akarom megmutatni. Eddig a program. Fóth nem állítja, hogy a belső valóság feltárásával valamely konkrét távolabbi cél felé törne. Nem elhatározott, hogy általában milyen hangulatú, tartalmú kép kerekedik ki munkája során, már csak azért sem, mert most kutatja, hogy milyen ez a belső világ; nyomoz, megérteni akar. Természetes, hogy a mű formaadása határozza meg, hogy mi nézők mit kapunk szemünk elé. Amikor az ötlet, az asszociációsor, a domináns hangulat, a kicsengő tartalom Fóth szerint nem determinált, vagy előre elhatározott, ugyanakkor a festés módszere, a stílus már kötött, befolyásolja az eredményt. A formálás módja részben a főiskolán tanult, nagyobbrészt újonnan megszerzett, és mivel a tanult egyszerű alkalmazása akadémizmust eredményez, Fóth fáradhatatalanul próbálkozott (és kísérletezik ma is) újszerű formálási módokkal, színviszonylatokkal, faktúrákkal, kompozíciós elvekkel stb. A kép egy-egy részének kialakítása ilyen kikísérletezett és begyakorlott elemek összeszerelése, az egész kép pedig ezek egyensúlyba hozása során válik késszé. Bizonyos stílusokról, formálási módszerekről tele vagyunk előítéletekkel (hát még a tájékozatlan vagy félrenevelt néző), így Fóth konstruktivista, szürrealista, tasiszta stíluselemekből alakított formarendszere nem viszi-e tévútra a nézőt? Gondolom — vannak, akik a kép tartalmától függetlenül tapsolnak vagy fütyülnek, mert a forma felszíne erre vagy arra emlékezteti őket. A képek címe, témája, ikonográfiája nem tartalomhordozó, sőt mivel a motívumok sem a természeti, banális konkrétságukban jelentkeznek, gyors támpont nincs az ítéletre. Ezért félő, hogy e művészetet csak eszközei alapján ranqsorolják.

Fóth Ernő művészetének legfőbb problémája az, hogy a kép mások számára az élvezetes gyönyörködtetésen túl közvetíteni tudja-e a művész érzéseit vagy elég konkrét-e a művész gondolata és érzése, hogy az egyértelműen átvehető legyen. Fóth igényli ezt, bár nem szokta magyarázni képeit (a vizuálist egyébként is csak közelíteni lehet szavakkal s nem megmagyarázni), de örül, ha a néző érti munkáit.

Véleményünk szerint például a Figura I. és II., a Hangszerek, a Földmarkoló-sorozat, Kompozíció I. (faháncsok), Szobrok stb. megfelelően érthető (viszonylag csiszolt szemre és agyra kell gondolnunk, és nem mindenkire) épp azért, mert a művész érzéseit nem ködlő hangulati állapotukban próbálta képpé formálni, hanem mikor már gondolattá, sőt eszmévé kristályosodtak, azaz rendet teremtett köztük. Ez a konkrétság formai határozottsággal is párosult. Ezeknek a képeknek alapján Fóth Ernő művészetét realista jellegűnek és a szocialista művészet szempontjából jónak, hasznosnak tartom. Igaz, hogy a szemen kívül agyunkat is alaposan használni kell e művek koncipiálásához, nehéz befogadni s nem is mindig kellemes dolgokról beszél (pl. Félelem, Hatalom, Idegenség stb.), de fontos dolgokat tár fel meggyőzőn, megrázón. Kiállított munkáinak egy másik csoportja pl. Kompozíció III. és IV., Vágóhíd, Formák stb. csak sejtet és gyönyörködtet, tartalmuk, hangulatuk bizonytalan, a szemet laktatja ugyan, de a magasrangú táblaképművészet minden kritériumának (szocialista értelmezés szerint) még nem felel meg.

Ezek után írom csak le azt, hogy Fóth Ernő fiatal, 31 éves, hat éve van e nehéz pályán és három év termését (1962—65.) állította ki. Első kiállítása őt is és a nézőt is meggyőzhette arról, hogy bízhat eredeti nagy tehetségében.

Bolgár Kálmán

Kondor Béla: Férfi konstrukcióval — Homme, avec construction
Мужчина и конструкция

Kondor Béla kiállítása

Új értékek revelálódnak korunk társadalmában és sok régi veszti jelentőségét: az ember világot épít újra, eddig nem ismert relációk alakulnak körülötte. Ez a mozgás az, ami több mint fél évszázada leglényegesebb meghatározója a kor művészetének is, annak a művészetnek, amelynek meg kell találnia az új szépségeszményt, új kifejezhetőt, a kor új jelentéstartalmát. Keresés, kísérletezés, értéktagadás, régi ideákba kapaszkodás, új eszmények megsejtése: mindez egyszerre él ezekben az évtizedekben. Nincsenek elfogadott iskolák, amelyek a most indulónak utat mutathatnak, nincsenek kialakult szabályok, melyeknek ismerete az alkotómunkát segíti. Ellentétes törekvések, irányzatok váltják egymást, egyik a másikat tagadva. És sokszor jogos a meghökkenés, vajon nemcsak kuriozitás-hajhászás, puszta esztétikum-tagadás, antitézise mindennek, amit szépnek, művészetnek ismert a történelem? És meg kell érteni a gondolatot: a művészi múltnak, az esztétikai normáknak ez a fergeteges tagadása már önpusztítás. A művészet önmagát semmisíti meg, saját létére tör, amikor korunk mozgásából csak a megsemmisítés aktusát éli át és nem érti, hogy ez a megsemmisítés csak azokra az értéket elvesztett dolgokra érvényes, amelyek az új felépítését gátolják. A művészet önmagával kerül ellentmondásba, ha megakad a tagadásnál, mert ez minden konstruktív tettre képtelenné teszi.

Jogosnak látjuk a meghökkenést és megértjük a gondolatot, mely zsákutcát lát sok modern törekvésben. Azonban tudjuk, hogy korunk művészetének bölcsőjétől kezdve él, jelen van a jövőt építők tevékenysége. Az indulást Cézanne-ék, Van Gogh-ék törekvése határozta meg, akik először döbbentek rá, hogy nem lehet csak tagadásra alapozni az új művészet létét és máig követhetjük tőlük indulva az újat felépíteni akarók egész sorát. Művészeket és irányzatokat értünk meg, és

MŰVÉSZET
Budapest V., Petőfi Sán...
Telefon: 188-296, 188-307

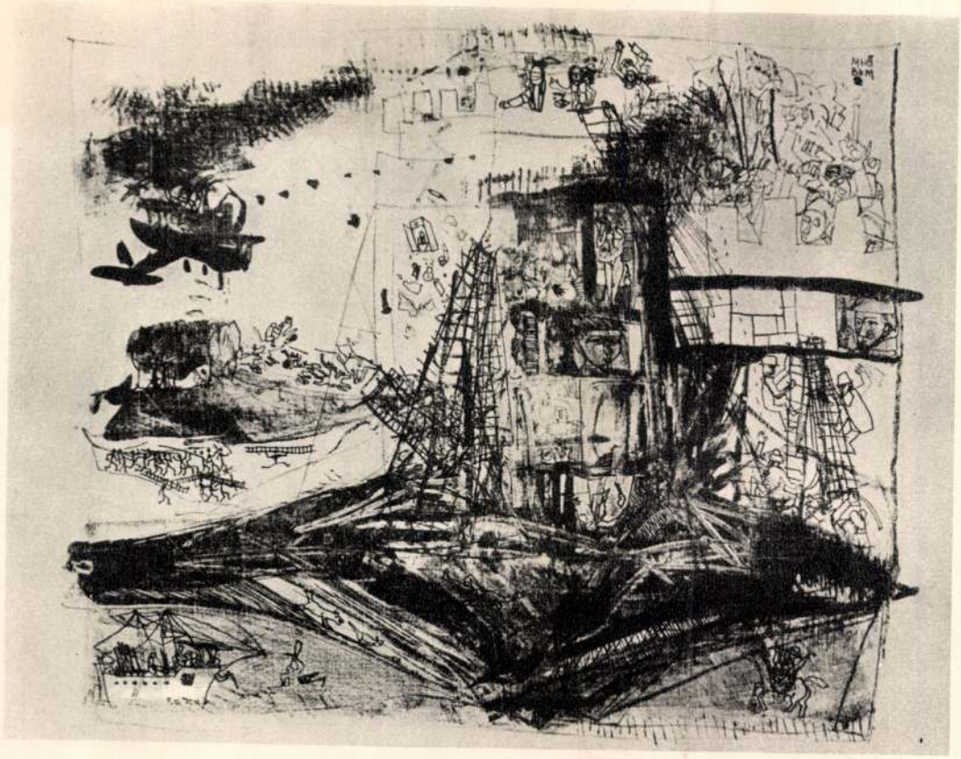

Kondor Béla: Várostrom – Siège d'une place forte
Осада крепости

tudjuk, hogy próbálkozásaik egy új élet kifejezésének formavilágát keresik. Kikísérleteztek egy újfajta lényegre egyszerűsítést, új kompozíciós lehetőségeket, új szimbólumokat és egy olyan szépségeszményt, mely távol élő népek művészetét ötvözi az európaival. Idegenként állni előtte lehet, de megtagadni idegensége miatt, már nincs jog. Itt a meghökkenés már a születő új tagadása és a művészet öngyilkosságáról beszélni érthetetlen. Ez már korunké, s ezek az irányzatok és életművek a kor kifejezhetőségéhez vezettek. Formát, eszközt, módszert teremtettek és lehetőséget a XX. század grand artjának megszületéséhez.

Kondor Béla művészetének jelentőségét — a modern művészet fejlődésének egészét tekintve — ebben a fejlődési szakaszban találjuk meg. Munkásságának ez a legjellegzetesebb vonása: egyike azoknak, akiknél már nem a kísérletezés, nem a formakeresés a döntő, a meghatározó. Sok kortárs művésztől éppen ebben különbözik: a beérés pillanatát dokumentálja. Az a mag, amelyet Cézanne-ék ültettek, s mely annyi ágra bomlott az őket követő évtizedekben, most termést hozhat. Itt már egyetlen művészi attitűd a tartalom megjelenítése, a nagy jelentések megfogalmazása. Úgy kell tekintenünk munkásságát, mint egyikét a kevesek közül azoknak, akik a modern művészet történetében egy új fejlődési szakasz határkövét jelentik.

A forma megszilárdult nála, a lényeg életet kapott művészetében. Szépen fogalmazza ezt egyik méltatója: „elve a forma, a meg nem formáltat kizáró."* Az az esztétikai élmény, amelyet átélt, s amelyen átvezet bennünket, totálisan valós és egyéniségének egészével telített egyszerre. Igazi művészet, amikor a festő akarja, átéli a dolgok egészét és ezt teszi úgy, hogy a lét végtelenségét nyitja meg. Paradoxon, melynek elvállalásával fogalmazható meg a valóság: akkor adjuk teljességében, ha megmutatjuk, hogy vég nélkül valósítható. Ez a magatartás teremti lényeget mutat. A lét nagyszerűségének megértése és ezért az esztétikai élmény már értékélményt is magába ötvöz: a megítélés képességét, az etikai vállalását, a humanitást. Mennyire érti az embert, gyengeségeit és erejét, bátorságát és félelmeit, többet akarását és megtorpanásait. De bármilyen vonatkozásban jelenik meg képein, a szeretet és megértés a művész relációja hozzá. Monumentálisnak látja legnagyszerűbb alkotásai mellett, s elcsodálkozik konstrukcióin, a világ emberalkotta tárgyain. Különösen a gépeken, ezeken a rejtelmes erőket magukban hordó csodákon. Néha, mint a gyermek a játékot, olyan fajta komolysággal vizsgálja, s ilyenkor titkaikat kutatja, szétszedi, szép formájuk értelmét keresi. Megtalálja építőerejüket, de rádöbben világpusztító lehetőségükre. Ilyenkor döbbenetes az átélés, amikor az értelem már nem uralkodik a világon, hanem a rettenet, melynek megadatik szemlélni az iszonyatot. Ez a művészet vallja, hogy az ember létrehoz szépet és nagyot, de övé a képesség, hogy a poklot is megszerezze magának. Félelmetesek és lenyűgözőek a látomásai, melyekben az embert nyitja meg előttünk. A legbelsőnek, a gondolatnak a világa tölti meg a teret, képpé formálva, vizuálisan kimondva azt, ami soha sem lett megvallva. A máskor nyugodt, nagy felületeket összefoglaló kompozíciói ilyenkor megmozdulnak, vonal-szín-jelenetritmus építi fel az alkotást. Mennyire rokon a poklot és mennyet megjárt Dantéval, a rejtelmes víziókat átélt Hyeronimus Bosch-sal, a titkokat magukbarejtő, kis méretükben is monumentális ikonokkal. Azt teszi, amit minden idők legnagyobbjai tudtak, megeleveníti a kor misztériumát, azokat a titkokat, amelyek a ma életét formálják.

Kondor Bélát művészi magatartása valóban a legnagyobbakhoz kapcsolja, de kifejező ereje és formája sajátos. A továbblépni tudók képessége az övé, mert a valóság kutatása, az ember és világának megértése táplálja alkotómunkáját. Vallhatjuk, hogy munkássága nemzetközi viszonylatban is jelentős eredménye a modern művészetnek. Mindössze egy évtized és ez alatt az idő alatt stílust teremtett, követői, iskolája van. A történésznek izgalmas feladat figyelni a jövő művészetének alakulását. Ebben részesítenek ezek a képek, melyekben megszületettnek látjuk a jövőt.

Dávid Katalin

* Német Lajos: Kondor Béla művészetéről. Művészet, 1964 április. 25. old.

MŰVÉSZET

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
ARADI NÓRA, D. FEHÉR ZSUZSA, ÉK SÁNDOR, FARKAS ZOLTÁN, GÁBRIEL FRIGYES, POGÁNY Ö. GÁBOR
Felelős kiadó: NEMES BÉLA, a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat igazgatója
Felelős szerkesztő: POGÁNY Ö. GÁBOR * Műszaki vezető: SZEDLÁK GYÖRGY * Műszaki szerkesztő: SÜTŐ LÁSZLÓ
Szerkesztő: SOLYMÁR ISTVÁN
A szerkesztőség címe: Budapest V. Szent István tér 15. Telefon: 125-022
Készült az MSZ szabvány szerint, 23,5×31,5 cm alakban, 48 oldal terjedelemben, 7200 példányban
653729 Athenaeum Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Soproni Béla igazgató. A képanyag mély-, a szöveg magasnyomással készült
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál (Bp. V. József nádor tér 1.) és a postahivataloknál
Előfizetési díj ¼ évre 30,— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni 61.280, közületi 61.066
INDEX 25.602

E bámulatos sokoldalusága mellett azonban a drámában a szende szerepkört, az operában a primadonna körét tartá szakmájának. Egyaránt kitünő volt, mint drámai és mint lyrai énekesnő, s a legmagasabb sopránhangra irt szerepek mellett a legnagyobb könnyüséggel énekelte a mély altot is. Az akkori hirlapok tele vannak a róla szóló magasztalásokkal s diadalai leirásával. Midőn még a magyar szinmüvészetnek nem volt állandó hajléka, s az ébredező nemzeti szellemnek oly leirhatatlan akadálylyal és közönnyel kelle megküzdeni, ő már akkor halmazszámra aratta a koszorukat, s a mi költeményt nevezetesebb föllépteinél lábaihoz szórtak, kitenne egy vastag kötetet. Kolozsvárott, Kassán, mely két város közt oszlott meg művészetének fénykora, alig volt ház, melynek falán ott ne lett volna arczképe. Hatása korára joggal mondható tehát bámulatosnak, s ha a magyar szinmüvészet uttörői között meg akarjuk osztani törekvésük sikerének dicsőségét, jelentékeny osztályrészt kell oda itélnünk abból Déryné számára, s oda kell őt állitanunk ama kevesek közé, kik a legszentebb ügy iránti tiszta lelkesedésből, és valóságos hivatással választották a művészi pályát, oly időben, midőn annak tövisei között oly fukaron termett egy-egy rózsa.

De Déryné a mellett, hogy első rendü művésznő volt, egyuttal ritka irodalmi képzettséggel is birt. A jutalomjátékára választott külföldi müvek közül sokat ő maga forditott le magyarra, oly tiszta, folyékony és kifogástalan nyelven, mely az akkori irodalmi férfiak figyelmét is felkölté. S hogy mint irónő is jelentékeny állásra emelkedhetett volna, ha ezt választja élete czéljának: annak legjobb bizonyitéka hátra hagyott kézirata, mely emlékiratait tartalmazza.

Ez emlékiratok, melyeket 1872-ben irt, bámulatos emlékező tehetségről tesznek tanuságot. A részletekig terjedő leirások, melyeket e naplóban találunk, néhol egész korrajzi jeletőségüek, s oly betekintést nyujtanak ama korba, minőt hiába keresnénk a krónikákban.

A közvetlenség, melylyel ir, az a kedves gyermetegség, mely az emlékiratok legtöbb helyén keresztül leng, — igazán megkapó, s a ki kezébe veszi e naplót, s főkép ha még emlékezik is egyikére másikára ama viszonyoknak és kiváló személyeknek, kik abban emlitve s nem ritkán jellemezve is vannak, nem fogja közönynyel letenni kezéből az érdekes könyvet, mely több élvezettel olvastatja magát, mint a legtöbb regény.

Leginkább ez volt, a mi bennünket arra birt, hogy eme igazán közérdekünek mondható naplóból nehány részletet e helyen bemutassunk, a mit ezennel meg is kezdünk.

I.

Jászberény a mult században. Egy karácsonyest. Mit hozott a Krisztuska? A fiu-leány.

1793 karácsony éjjelén sok járókelők siettek végig a hóval födött utczákon Jászberényben. Sietett mindenki, hogy födél alá juthasson, mert csak a sürü hófuvalom világitotta az utczákat, az ég borult volt s csak egyetlen csillagocska bádgyaszkodott halványan a fehéres felhők között.

Jászberény igen népes, jó nagyocska mezőváros volt már akkor is, egyetlen egy, a város közepén végig nyuló nagyon széles, hosszu utczával. De az messze fölhaladt, föl, föl, még a nagy pápista-épületen is jóval tul, a mi bizony jó távol van a város közepétől. Innen ismét az alvégbe visz ki a széles utcza, mélyen le, le, ugy hogy a szem be nem látja a végét. Itt vannak aztán a szükséges épületek, minő a mészárszék s több efféle. Azok igen disztelenitik a nagy utcza közepét, különben szépen megtartván az egyenes vonalban álló, két sor házzal szegélyzett nagy utcza szélességét, imitt-amott egy-egy mellékutczával hasitva be, mely ama tömeg épületekhez vezet, melyek a főutcza udvarai mögött vannak épitve összevissza, keresztülkasul vezető utczácskákkal, nád és szalmafödelekkel, mintha szégyenletökben bujtak volna a nagy sor ház háta mögé.

A főutcza közepén állt a nagy kórház, melyben mindenféle szegény, elaggott, beteg és koldus lakott. Egy kissé oldalt esett ettől egy igen nagy kökereszt a fölfeszitett Krisztussal. A kereszt magasan emelkedett föl a négy soros kőlépcsőzeten, körül keritve csinosan, farácsozattal, beárnyékolva a négy szögletére ültetett nagy ákáczfával, mely nyáron át kellemes illattal árasztotta el az egész nagy utczát. Ide szoktak gyülekezni nagy böjtben a katholikus nők és férfiak, öregek és fiatalok esténként, a sok csillogó lámpával, hogy ott a szenvedő Jézus emlékét dicsőitsék ajtatos böjti szent énekekkel, — mert még akkor nem volt szégyen ajtatosnak lenni.

Az utczán, nem messze a kereszttől, jobbra állt a patika. Nagy, hosszu épület, hat osztálylyal, meglehetős nagy ablakokkal, mely mind az utczára néz. Először is jő maga a patika, utczára nyiló szárnyas üveges ajtókkal, melyhez lépcsőkön kell fölmenni. A patika belsejéből nyilik egy ajtó a laboratoriumba, a hol az orvosságok töretnek, főzetnek, borzasztó nagy és kicsiny mozsarakban, melyek iszonyu fülhasitó konczertet hangoztatnak az innen benyiló első szobába, melyen ismét üveges ajtó van, s mely egyszersmind ebédlő, látogató szoba és az ur és asszony hálója; mert még akkor igen patriarchalis életet éltek a házasok, s nem kivánkozott a férj nejétől az épület másik szárnyába vonulni, a házi csend fönntartása miatt. Innen nyilt a gyermekek, azon tul a laborans és segéd szobája, mely után következett a nagy tágas szép fehér konyha, mely ragyogott a tálasokon álló sokféle czintálak és tányéroktól, a falon függő tömérdek kisebb-nagyobb rézkaszroloktól s formácskáktól. Mert a ház asszonya példaképe volt a tisztaságnak s hires nagy asztalt tartott. Ő igen fiatalon ment nőül először egy doktorhoz, kivel igen boldog életet élt; de férje korán elhalt, ugy ment ismét férjhez a patikáriushoz, ki őt hat kis fiuval vette nőül, kisebbel, nagyobbal, mint az orgonasip.

A patika szép tágas telken feküdt, nagy udvarral, nagy kerttel, melynek egy része egész évre ellátta a házat minden megkivántató zöldséggel, mig más része gyönyörü nagy virágágyakkal volt beültetve, mindegyik ágy rózsasorokkal szegélyezve. Más részét ismét a legnemesebb faju gyümölcsfák foglalták el. Egész paradicsomkert volt ez, zöldre festett csinos rácsozattal választva el a nagy udvartól, melyet ismét magas kőkeritès választott el az utczától, nagy kapujával s mellette kis bejáró ajtóval.

A szép egyenes, tágas utczának a patikától balra eső részén voltak épitve a kereskedő boltok, igen kicsinyek ily nagy városban. A kereskedők görögök voltak akkoriban. Azok mellett állt a postaház, a boltokon felül a nagy vármegyeház, kávéház, ezekkel szemben a városháza, melynek kinyuló eresze alatt volt a piacz. Ott következett egy nagy üres tér a két sor ház között, annak felső részén állt a nagy katholikus templom, mögötte a várost átszelő Zagyva folyóval, melyen keresztül széles nagy hid vezet a tul-átra, hol ismét roppant háztömeg épült nagy rendetlenségben, kisebb-nagyobb utczákkal, alacsony nád és szalma-tetőkkel. Nem tudom, ma is ugy van-e még, vagy tán azóta Jászberényben is földerült a müvelődés és izlés hajnala.

A mint mondám, a patika birtokosai jól birták magokat. Volt is ott mindig mulatás, szives vendéglátás. A ház ura ugy kivánta, hogy az asztalnál mindig legyen egy fölösleges teriték, hogy ha véletlen érkeznék valaki, ne támadjon semmi zavar és mozgalom, mint ilyenkor szokott s ő csak azt mondhassa: „tessék helyet foglalni, vártuk.“

A patika-ház ablakai ma jóval világosabban világitottak ki az utczára. Az egész sor ablak fénylett a sok gyertyavilágtól. Karácsony éjjele levén, nagy vendégsereg gyült össze, kik az estebédre valának meghiva: mert ezt a napot az akkori jámbor keresztyének böjtöléssel, imádkozással szokták tölteni, csupán öt órakor jövén össze az estebédre, hol a jó böjtös étkek, s a mákos és diós sütemények párologtak a jól megéhezettek étvágya elé.

Összegyültek tehát a bizalmas jó barátok és barátnők, komák, komaasszonyok s vidám csevegés közt végezték be az estebédet; minden eloszlott az asztaltól, hogy a terítéket elszedhessék s a kártyának adjanak helyet. Mert az volt a bevett szokás, hogy addig kártyázással töltik az időt, mig az éjféli misére az első harangszó megkondul, hogy isten házába szólitsa a jámborokat. Az idősebbek hát kártyázni ültek, mig a gyermekek szobájukba mentek, hol a Krisztuska fája ragyogott a kis Bethlehem körül, melyet az anyai kéz számtalan csillogó kis képpel s mindenféle czifra dolgokkal fölékesitett, s mely körül az apróság ugrált, vijjogott, lármázott, mind megannyi kis kobold, dicsekedve, czivakodva s minden száraz dajkai intések daczára olykor még egymás haját is czibálva, mig végre kifáradva, aludni nem mentek.

Végre megkondult az első harangszó. Rögtön bevégezték a játékot, s mindenki jól beburkolózva a hideg ellen, készült a templomba. A háziuron is fönn volt már a jó meleg farkasbunda; de a házi asszony csak sáppadozott s vontatva szedegetett elé egyetmást, mire a férj, kissé hirtelen természetü levén, rá rivalt: „Ugyan mama, siess már! a másodikat is elharangozták!“

A nő, ki igen szigoru asszony, de férje iránt mindig szelid és kiméletes volt, engesztelőleg mondá: „Édes Józsim, ti csak menjetek. Én nem mehetek, fájdalmat érzek.“ A férj komolyan rá nézett nejére, a vendégek elindultak, s utánok lassan a háziur is utolsónak. De az ajtóban még egyszer megállott s visszakiáltott az asszonynak:

„Aztán *fiu* legyen!“

(Folyt. követk.)

*

Képek a keresztes háborukból.

„Különös látványt nyujta Európának nem kis része a 11-ik század vége felé. Számtalanon sürögnek-forognak minél hamarabb uti költséget szerezni. A butorok és házak, földek és uradalmak csekély áron kelnek. Az egyháznak van a legtöbb kész pénze s az veszi leginkább, a mit eladnak. Utószülöttek és oldalrokonok, mert a országban a hűbérség járma, minél nagyobb a rosz termések után itt és amott támadt éhség, melylyel együtt rablás és vészhalál jár, s minél mulhatatlanabb a szükség a lovagok tuláradó erejét elháritani, annál örvendetesebben hangzik II. Orbán és a zarándok barátok szava. Minden bilincs, ugy látszott, leoldható, minden teher lerázható, sőt a röghöz kötött rabszolgát sem szabad a föld semmi hatalhitetleneket s felszabaditani a szenvedő hitsorsosokat.

Világot mozgató áramlat volt az akkor, mintegy megforditása annak, a mely megelőzte. A keletről nyugatra hullámzó embertömegek, melyeket népek vándorlásának nevezünk, viszszafordulni látszottak, mint a hullám, mely kicsap s az egyensuly örök törvénye szerint visszacsapni kénytelen, követve a kérlelhetet-

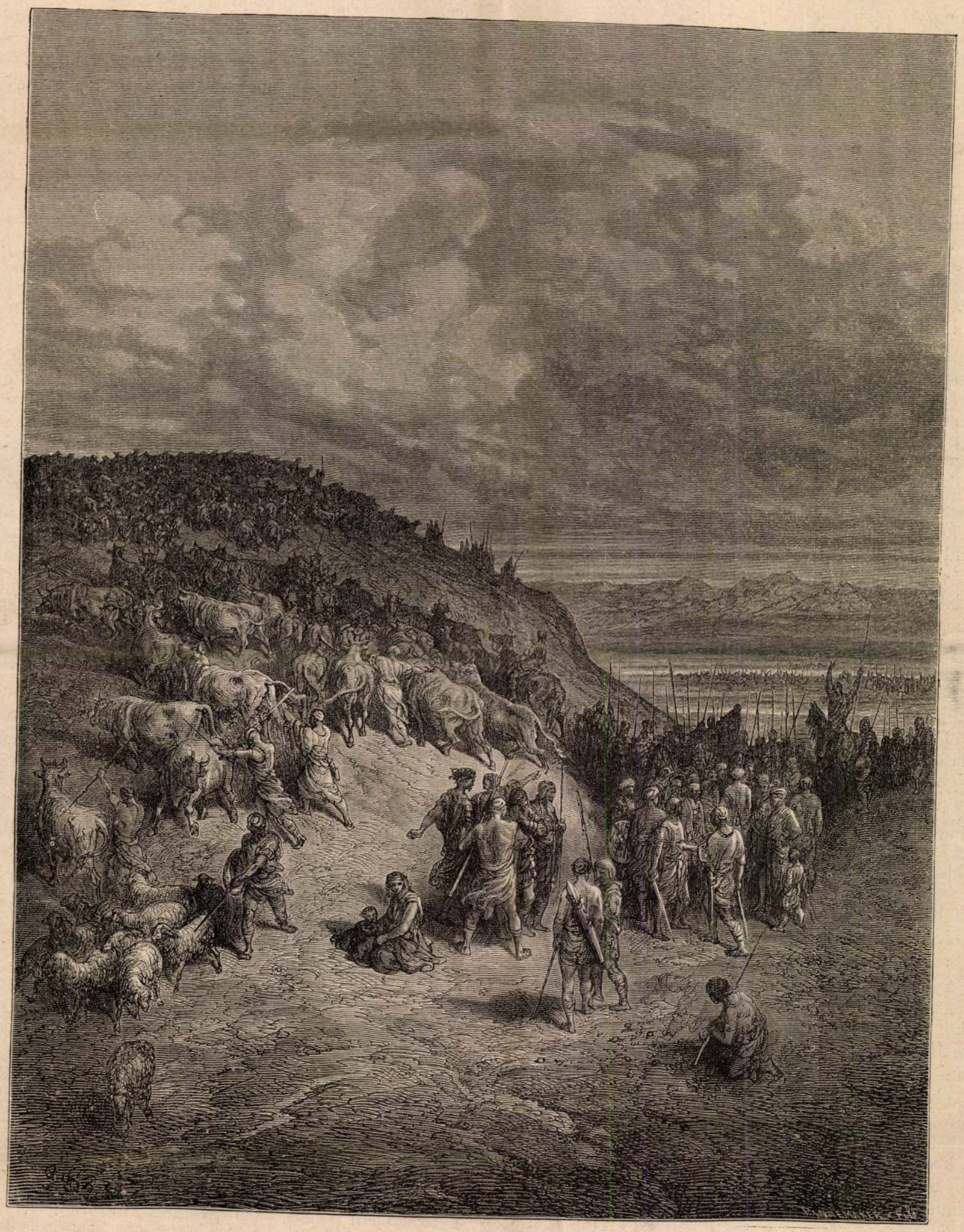

A KERESZTES HÁBORUKBÓL: A MAGYAROK TÁBORBA SZÁLLÁSA A KERESZTESEK ELLEN.

családi örökség birtokosai messze földön keresik szerencséjöket, váratlan birtokhoz jutnak. Legtöbben megvetve a jelen valót, csak a jövendőre gondolnak, melytől földi szerencsét és bűnbocsánatot remélnek. Mindenhol nyugtalanság, készülés, sátrak felütve, az utak fegyveresektől lepve, kik nejeik, gyermekeik, szüleik, testvéreik által kisérve, vonulnak gyülhelyeikre és vezéreikhez. Minél nyomasztóbb Franciamának meggátolni abban, hogy Jézusért harczoljon.“

Igy jellemzi a história a keresztes háboruk kezdetének korát, midőn a hitrajongó vagy kalandvágyó emberek százezrenként ragadták fel a fegyvert, egy szent jelben indulván a véres munkára, a béke mennyei hirnökének nevében népirtó háborura, elfoglalni a keresztyénség örökét, a szent sir földét, elüzni a len szabályt, mely minden akcziónak reakcziót füz sarkához.

A középkor e nagy, magasztos éposza nem érte végét az utolsó kereszthadjárattal. Utóhangjai később is feltüntek koronként, nagy időközökben, s most, annyi század után, mintha ismétlődni készülne az a szörnyü játék, melynek hullámzása akkor országokat kavart s az egekbe csapott.

A hitetlenek kiüzése, a szenvedő keresztyének felszabaditása most is a riadó s a szent kereszt a jel, mely alatt a hadviselés megindulni készül. De minő ég és föld különbség az akkori és a mai áramlat között!

A mi a századok előtti keresztes hadjáratok inditó okaiban magasztos, lélekemelő, eszményi volt, a mi gyujtólag hatott a képzeletre s költői rajongásra tudta ragadni a föld istent jelképezi, s mely a keresztes hadak harczmezői fölött lebegett: ma csak a holló van ott és a hiéna.

Nem arról van szó, hogy a szent sirt örökünkbe vegyük és bevigyük az örök igét oda is, hová még be nem hatott, s bevigyük a nagy és szabad népek Jézus tanán alapuló szabadságát, egyenlőségét és testvériségét: nem! most nem arról van szó, hanem hogy megöljük az embert, azért ragad kardot, hogy bilincset törjön vele össze, de hogy lánczot kovácsoljon abból, s ugyanarra a rabszijra füzze, mely saját népeinek nyakát fojtogatja, s melyet elfelejtett leoldani onnan, hogy a többi népek legalább elhigyjék, hogy a megváltó tanát, a szabadság, testvériség, egyenlőség hármas dogmáját viszi zászlaján.

Olyan keresztes hadjáratot, minő a hétnyolczszáz előtti volt, ma többé inditani nem

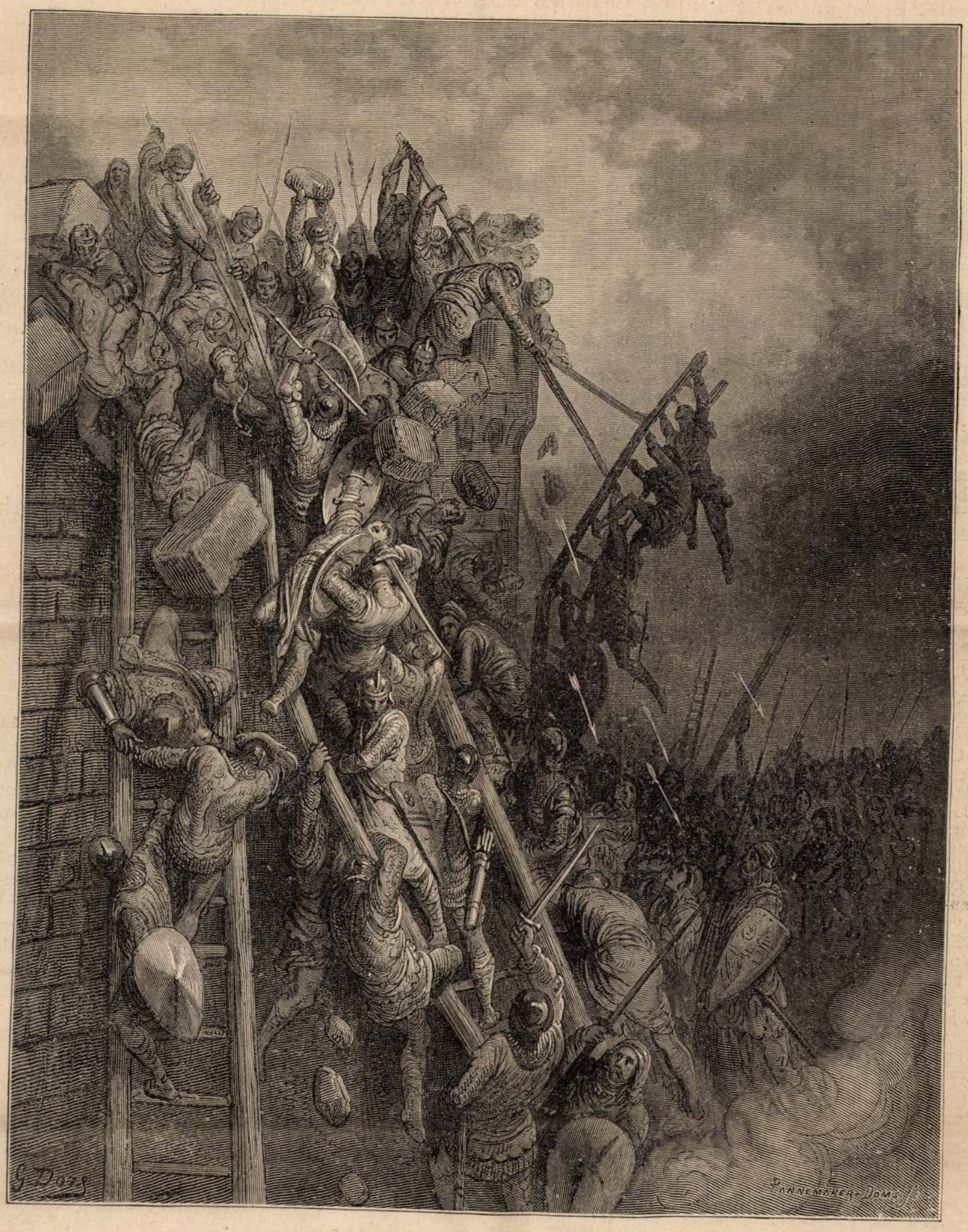

A KERESZTES HÁBORUKBÓL: MOSONY-VÁR OSTROMA EMICO KERESZTESEI ÁLTAL.

fiát, a mi azt a szörnyü erőfeszitést minden borzalmai, embertelenségei daczára égi aureola fényével vette körül, s az örök élet reményének derengését boritá a halál tarlója, a csatamezők fölé, — az ma mind nincs meg többé, s az inditó okok között nem maradt meg egyéb, mint a brutális, földhöz ragadt anyagiság, embertelen önzés. A hullák fölött hiába keressük most azt a fehér galambot, mely a szentlélek kitől megtagadjuk, hogy testvér, hogy isten képére teremtett, velünk egyenlő ember és hogy arra a szabadságra, melyet magunk számára igénybe veszünk, neki is joga van. Arról van szó, hogy megöljük vagy kiszoritsuk apái birtokából és elvegyük magunknak.

És az, a ki a szent kereszt nevében hirdeti ma a keresztes hadat, s bejáratja csillagos és rendkeresztes zarándokaival Európát, nem lehet. Nem azok az eszmék tartják ma már forrongásban a kedélyeket s a történelem maga sem tartja egyébnek a keresztes mozgalmat egy szent őrületnél.

De ha őrület volt is, legalább szent volt. A mit azonban az északi rabszolgatartó állam most akar, s a mihez Európa felhatalmazását, megbizását kivánja megszerezni, szentnek nem mondható; birtokot és hatalmat vágyó önző

czélból indul ki. S e czélra feltüzni a kereszt jelét s az emberiség megváltója nevét takarni rá — istenkáromlás.

Meddő lesz azért minden kisérlet, mely a nyugatot ma a kelet ellen kivánja inditani. Európa már kiábrándult a szent őrületekből is, s a szentségtelenekért rajongani nem fog.

De mindenesetre jellemző a történelem nagy eseményei e késő viszhangjának koronkénti visszatérése. Ha a pusztában elhangzó szózat is az, de szózat. S emlékeztet a borzasztó fegyverkonczertre, melyből századok után is visszamaradt, s mely időnként vissza-visszatolakodik az emlékezetbe.

E benyomás alatt emlékezünk a történelem e legérdekesebb korszakára mi is vissza, midőn az alábbiakban bemutatunk nehány képet *Doré* Gusztávnak, a geniális franczia művésznek abból a nagyszerü művéből, mely a „*Keresztes háboruk*“ czim alatt most jelent meg Párisban, s melynek bővebb ismertetését mai számunk más helyén közöljük.

I.

Az első keresztesek Magyarországon.

Midőn az első keresztes háboru megindult, az előbb pogány magyarok már egy keresztyén szenttel dicsekedhettek, első királyukkal, ki nem csak maga fölvevé, de népével is fölvétetté Jézus tanát. Amiensi Péter, a hitbuzgó s rajongásával másokat is magával ragadó zarándok barát, a szent földről visszajövet, igen meg tudá hatni I. László királyt, lefestvén előtte a keresztyének borzasztó szenvedéseit Palaestinában, s hajlandóvá tette, hogy segitségükre siessen.

Amiensi Péter a többi Európát is bejárván, feltüzelte annak keresztyén népeit a szaraczénoknak a szent sir mellől elüzésére. II. Orbán pápa 1094-ben Piacenzában egyházi zsinatot tartván, maga is felszólitotta a keresztyén fejedelmeket a szent föld visszafoglalására. A felhivás rokonszenvre talált a franczia, angol, spanyol, burgundi és német fejedelmeknél és népeknél: a kereszthadjárat el lőn határozva.

Európának akkoron nem volt fejedelme, ki akár bölcseségének és kegyességének, akár fegyverdicsőségének és keresztyén lovagiasságának hirére mérkőzhetett volna Lászlóval, a magyar királylyal. Őt, a legjelesebbet, legdicsőbbet választották tehát nyugat fejedelmei a közös erővel intézendő hadjárat fővezérévé. László 1095-ben Bodrogon üli vala a husvéti ünnepeket, midőn a fejedelmek követei nála megjelentek. Örömmel fogadta el a fényes hivatást, s késznek nyilatkozott a keresztes hadak élére állani, mihelyt azok birodalma határait elérendik. Azonban László nehány hónapra e követségi járat után (jul. 29-én) megszünt élni.

Utána Kálmán király következett a magyar trónon, ki épen Horvátországból érkezett vissza, midőn a keresztes hadak Magyarországon valának keresztül menendők. Amiensi Péter előcsapata, jobbára francziák, Gauthier Walther lovag vezérlete alatt 1096-ban május elején már az ország határaihoz ért, s Amiensi Péter Sopronnál megállapodván, követséget küldött Kálmán királyhoz, hogy szabad átmenetet kérjen országán keresztül. Az meg is adatott az alatt a föltétel alatt, hogy békén s a lakosság bántalmazása nélkül fognak keresztül vonulni. A sereg tehát megindult, s vendégszeretettel fogadtatván, háboritlanul haladt egész Zimonyig. De itt, miután a Száván átkeltek, tizenhatan közülök fegyvervásárlás ürügye alatt visszatértek a városba s garázdálkodni kezdtek. Ezeket a felbőszült polgárok fegyvereiktől megfosztván a városból kiüzték. A keresztesek, hallván társaik panaszát, szörnyü haragra gyuladtak, s csak nagy bajjal sikerült vezéröknek őket visszatartani, hogy a várost meg ne ostromolják. Gejza várispán a falakra tűzette a keresztesektől elvett fegyvereket, intő jeleül a többieknek, kik arra átmenendők lesznek.

A második csapat, mintegy 40,000 emberből álló, vegyesen francziák és németek, magának Péter remetének vezérlete alatt pár hét mulva jelentkezett a határokon. Kálmán király ennek is megengedte az átmenetelt s a szükségletek vásárlását, sőt nagy mennyiségben szállittatta az élelmi szert ama tájakra, melyeken átvonulandók voltak. E had is türhető rendben haladt egész Zimonyig. De midőn ennek falán ama tizenhat keresztes fegyverzetét megpillantá, haragra lobbanva, a várost ostrom alá vették.

Amiensi Péter, a helyett, hogy szigoruan fenntartotta volna hadában a fegyelmet, még inkább tüzelte a különben is szedett-vedett nép szenvedélyét. Ő adta a jelt a támadásra. A kürt harsant s a katonák rohantak a mészárlásra. A város megrémült népe mindjárt az első támadásra megfutott, s elmenekült egy hegyre, melyet egyfelől erdők és sziklák védtek, más felől a Duna. De a feldühödt keresztesek ide is követték, s feldulva a várost, öldökölni kezdték a menekülteket. Négyezernél több zimonyi keresztyén vérzett el a keresztes vitézek fegyvere alatt. A Duna pirosnak látszott, s hullákkal volt boritva egészen Belgrádig.

Ily méltatlan gyilkolással indult meg az első keresztes háboru. A magyarok meghallván a borzasztó gyilkolás hirét, fegyverre kaptak s haddá csoportosultak a keresztesek ellen. Egy ily csoportosulást mutat első képünk. A keresztesek még ott dőzsöltek Zimony romjai közt, osztoztak a prédán s ülték a tort a legyilkoltak fölött, midőn meghallák, hogy érkezik Kálmán király, százezernyi sereg élén. A gyáva söpredék, melynek csak védtelen polgárok ölésére volt bátorsága, s melynek vezetője rajongó volt ugyan, de minden hadvezéri képesség nélkül vala, nem várta be Kálmán királyt, hanem nyakra főre neki ment a Szávának, s ki átgázolt vagy átuszott rajta, ki bele veszett.

A franczia régi krónikások Zimony városát e szégyenletes kudarczról elnevezték Malle Villenak, a szerencsétlenség városának.

De mintha az egész nyugat keletre indult volna, vége hossza nem volt a zarándok csapatoknak. Nemsokára ismét két csapat, Volkmár és Gottschalk vezérlete alatt kért átbocsáttatást. A türelmes király ennek is megengedte. De Volkmár serege a népet bántani, zsarolni kezdé, mire ez föllázadt s Nyitra táján csaknem egy lábig leölé. Hasonló sorsra jutott Gottschalk 12,000-nyi serege, mert midőn Óvárott, hol vendégszeretettel fogadták, mindenféle kicsapongást üzne s az ellenálló lakosokat gyilkolná, — a hirtelen ott termett Kálmán megtámadta s ugy elverte, hogy alig 3000-en menekülhettek vissza hazájokba.

E csapatoktól alig szabadult meg az ország, midőn junius közepén egy minden eddiginél nagyobb, kétszázezerre menő gyülevész sereg jelentkezett a határszélen Emico, rajnai gróf vezérlete alatt. Klastromból megszökött apáczák, férfi ruhába öltözött feslett életü nők egész hada keveredett itt össze a kalandorok és martalóczok seregével. Vezérük maga már otthon is inkább rabló volt, s a merre vonult, mindenütt kegyetlenkedett. Már ettől Kálmán is megtagadta az átvonulást. De ők Óvárt bevevén, magát a királyt is ostrom alá fogták s erősen szorongaták Mosonyban. Ennek ostromát tünteti fel második képünk. A magyarok vitézül ellent álltak a tulnyomó erőnek, sokszor intéztek ellenök sikeres kirohanást; de egyszer a keresztesek cselt vetettek egy magyar hadosztálynak, megverték s vezéröket, ki talán maga Lambert vezér volt, daczára hófehér hajának, kegyetlenül megölték. E győzelem végső ostromra tüzelte a kereszteseket, kik különben is eleség hijában levén, itt sokáig már nem időzhettek. Kálmán, látván a keresztesek készületeit, maga is meggyőződött, hogy ez lesz az utolsó ütközet, mert a falak már tovább ellent nem állhattak. Összegyüjté tehát seregét, s lelkesitő beszédet intézve hozzá, oly erővel rohant a győzelmét már markában tartó ellenségre, hogy az rémült futással menekült. „Mint a juhok a farkasoktól, ugy szórattak szét a keresztesek a rájok rohant magyaroktól“ irja a magyar krónika. „Maga a mindenható Isten terjeszté el soraikban a rettegést, megbüntetni őket az ő vétkeikért, s hogy beteljesedjék a bölcsnek ama szava: „A gonosz fut akkor is, ha nem üldözik“ — irja De Tyr Vilmos a franczia krónikás.

De ezeket bizony nem hagyták üldözetlenül a magyarok.

A roppant keresztes had részben a magyar kardok alatt, részint a Duna és Lajta vizében, részint a mocsárokban csaknem egészen megsemmisült, sokan foglyul estek.

Emico visszamenekült hazájába, hol meg is halt. A monda azt beszéli róla, hogy halála után több társaival együtt látták őt lánggal égő páncélban bolyongani, kérve az embereket, hogy alamizsnát adjanak a szegényeknek, imádkozzanak lelkeért és büneinek bocsánatért.

E gyülevész nép után, szeptember utolsó hetében Bouillon Gottfried lotharingi herczeg testvére Balduin, Greis Werner és flandriai Balduin vezérlete alatt százezernyi jól fegyelmezett had érkezett az ország határaihoz. A vezérek innen tizenkét tagból álló követséget küldtek Kálmánhoz, megkérdezni, miért bánt ugy az Emico hadával? Kálmán fényesen fogadta a követeket pannonhegyi palotájában, s elmondván okait, találkozóra hitta meg Gottfriedot Sopronba, vele a sereg átkeléséről értekezendő. A fejedelem értesülvén Emico viselt dolgairól, teljesen megérdemeltnek mondá sorsát s 300 lovag kiséretében Sopronba ment, hol a fejedelmek találkozáskor barátságosan megölelték egymást. A herczeg látván, mily nagy lelkü, magas miveltségü uralkodóval van dolga, hátrahagyva kiséretét, tizenketted magával elkiséré Kálmánt Pannonhegyre, hol egy hétig értekezett vele a sereg átvonulásáról, s testvérét Balduint adta tuszul hozzá biztositék gyanánt, hogy a sereg békén vonul keresztül, mig viszont Kálmán megigéré a sereg élelmezését. Gottfried erre Kálmántól Sopronig kisértetve, visszatért seregéhez, s minden kicsapongást halálos büntetés alatt megtiltván, a sereget a legjobb rendben megindité. De Kálmán a tapasztalásból okulva, nem bizott egészen, s erős hadával mindenütt oldalt kiséré a keresztes hadat egész a Száváig; de a mint a keresztesek e folyón átkeltek, Balduint nagy ajándékokkal visszabocsátá társaihoz.

Igy szabadult meg Magyarország ez ősz derekán kelletlen vendégeitől.

Adriai képek.

Irta **Herman Ottó.**

(Folytatás).

Szmilchich. Zára.

A csakhamar elért dalmát falu Szmilchich volt, s mint dalmát falu elég ritkaság, mert zöld völgyben tömören épült, holott Dalmáczián voltaképen a „kucsa“ rendszert kényszeriti a természet az emberre. „Kucsa“ annyi mint ház, s leginkább azokat a házakat értik alatta, a melyek elszórtan állanak a sziklásokban, s melyek azután kerületenként községet alkotnak.

No itt azután nem pihentünk, nem elmélkedtünk, még a búsuló is elfeledte baját a sok dolog miatt. Arról volt szó, hogy másnap Zárába érünk, ott generálisok által megszemléltetünk, s ilyenkor azután járja az, a mit a katonai műnyelv „puczoválás“-nak nevez. Porolás, szijmeszelés, gomb- stb. fényesitès, toldozás-foltozás van elég. Ezt oly buzgósággal végeztük azután, hogy késő este pihenőre térhettünk.

Reggel nagy zajra ébredtem, s mire a ház elé léptem, bizony elnevettem magamat: pogyászunkkal rakodott a dalmát „kára“, mi szekeret akar jelenteni, de oly otromba alkotmányra van alkalmazva, mely egyetlen a maga nemében.

Deszkaformára durván faragott fából egy négyszögölnél nagyobb, összetákolt tábla ez, a négy sarkán egy-egy hegyes, ölnyi karóval; ez szekérfenék és oldal is, s rá van téve két otromba fatengelyre, melyen azután mesés ügyetlenségü kerék inkább ugrik, mint fordul. Ezek a kerekek négy, háromszögletre vágott deszkadarabból vannak összeverve, s minthogy a fa hosszában könnyebben kopik, hát bizony a kerekek voltaképen a négyszög felé szitnak. Nos aztán tartozik ehhez nyolcz járom, mi csak egy keresztfa, meghajlitott suhánggal, mely az ökör nyakát alulról körülfogja. A kékbugyogós, fezes, pisztolylyal és handzsárral bőven megrakott „ljubi“ urak aztán hozzáláttak a befogáshoz; az apró ökröcskék — rövidszarvu tarka faj — egy udvarba össze voltak terelve, két-két gazda közéje ment, fogta az egyik a szarván, a másik

Doré

l

Lykanemzromantika
150. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Doré Gusztáv

A keresztes háborukból mai számunkban közlött képek, melyeket több is követni fog, mint a szövegben is emlitjük, egy nagyszerü diszmunkából van véve, mely közelebb jelent meg Párisban, „Histoire des Croisades“ czimmel Furne, Jouvet és társa kiadásában. A munka gyönyörü aranynyomásos diszkötésben, aranyvágással, nagy folio alakban, finom velinpapiron két nagy kötetben jelent meg. A gondos tanulmányra mutató szöveget, melyet egyébiránt nem fogadtunk el közleményeink egyedüli forrásául, *Michaud*, a franczia akadémia tagja irta, melyhez *Doré* Gusztáv, a most élő franczia festők ez egyik kitűnősége, költői felfogással s bámulatos teremtő erővel s talán a legtöbb szorgalommal és termékenységgel dolgozó illusztrátora rajzolt 100 képet. A munka alakja tökéletesen hasonlit azokhoz, melyek a Doré nagyhirü illusztrácziói val eddig megjelentek, minők a Biblia, Dante Divina Comoediája, Don Quichote, Lafontaine meséi stb. A szép képeket a legjelesebb müvészek metszették fára, mint Bellenger, Doms, Gusman, Jonnard, Pannemaker, Pisan, Quesnel. A mind tartalomra, mind kiállitásra felette értékes két kötet ára 150 franc, vagy is 98 frt s nálunk Grill Károly könyvkereskedésében a háznégyszög épületben is kapható.

Vas. Ujs. 1877. 171. l.

Vasárnap
26
Kat. Cipr. Ju.

Hétfő
27
Kat. K. Dam.

Utolsó negyed 6 óra 43 p.

Ógörög Szept. 14 Kerfelm.
Izr. 22 Sem. azereth

Kedd
28
Kat. Vencel k.

Izr. 23 Szimkh. thor.

Szerda
29
Kat. Mih. főa.

Csütörtök
30
Kat. Jer. ea.

Szeptember

Péntek
1
Kat. Remig p.

Szombat
2
Kat. Örangy.

Izr. 27 S. Beresith

Október

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre .. 12 frt, félévre .. .. .. 6 »; Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre .. .. 8 frt, félévre .. .. .. 4 »; Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre .. .. 6 frt, félévre .. .. .. 3 »

12. szám. — 1877. Budapest, márczius 25. XXIV. évfolyam.

DORÉ GUSZTÁV.

Homlokán a lángész sugarával, szemeiben a szellem szikráival, ajkain a világfi mosolyával, kezeiben a soha nem pihenő rajzónnal: ime Doré Gusztáv, a Biblia, Dante, Cervantes stb. kifogyhatatlan illusztratora, a legtermékenyebb rajzoló, a kit a művészet történelme felmutathat, a ki ezerenként önti rajzait; néha ugyanazon egy alaphangulattal százat meg százat ad, a nélkül hogy egyhanguvá vagy fárasztóvá válnék, mert legkisebb alkotásán, csak futólag odavetett vázlatán is a művészet muzsája hagyta keze nyomát, félreismerhetetlenül.

Doré festő is, olajban, s ha nem adta volna magát tulnyomólag az illusztrációkra, mint festő is kétségkivül hirneves lett volna. Igy azonban a festő egészen elhomályosul a rajzoló előtt. Örökké munkás szelleme, eleven képzelődése, mely egy pillanatban képes felfogni, kizsákmányolni és rendezni tárgyát, és épen oly gyors keze: mindezek nem oly tulajdonok, melyekkel valaki hetekig ugyanazon vászonhoz köthetné magát, kezében az ecsettel és a festéklappal. Doré hihetetlen gyorsasággal rajzol, mint a hogy Dumas irt; csakhogy Dumasnak munkatársai voltak, Dorénak nincsenek. A mi az ő nevét viseli, az mind egyedül tőle eredt. S ki nem ismeri a Bibliát, harmadfél száz illusztrációival? A Dante poklát, a Cervantes Don Quixoteját, a spanyolországi táj- s népéleti képek nagy sorozatát, a keresztes háboruk nagy könyvét, száz illusztrációjával, s annyi sok mást, e nagy diszműveket, melyek a salonok asztalait diszitik, s a szellemes felfogás és művészi kivitel valódi remekeit foglalják diszkötésü tábláikba?

Végig tekintve e csaknem végetlennek látszó sorozaton, alig hihetjük el a kétségbevonhatatlan életrajzi adatot, hogy Doré Gusztáv még csak 44 éves.

1833-ban, január 10-kén született Strassburgban. Tizennégy éves korában látta először Párist, hova 1847-ben tanulmányai befejezése végett ment. De már ekkor inkább szerette a rajzónt, mint az iró tollat; s a következő évben a „Journal pour rire“ czimü élczlap humoros rajzokat közölt a tizenöt éves művésztől. Egyenlő mértékben birván a szellem és képzelődés elevenségét és készségét: ettől kezdve kizárólag művészetének élt s a mily könnyüséggel rajzolt sokat és mindig többet, ép oly könnyen tett szert hirnévre is — nem is emlitve a pénzt, melyet ép oly bőven és könnyen szerzett. Vázlatok, genre-képek, a csapongó képzelet s a valólét rajzai, gyorsan és tömegesen követték egymást kezeiből. Minden képes lap s illusztrált vállalat igyekezett megnyerni Doré közreműködését, ki csakhamar divatba jött a napi hatásra dolgozó vállalatok közönségénél.

Maradandóbb hatást azonban csak 1854-ben tett, midőn Philippon társaságában a „Musée anglo-français“ czimü képes vállalatott inditotta meg, melyben a krimi háboruban az angol és franczia szövetségesek által véghez vitt hőstetteket örökitette meg ép oly éles, mint finom rajz-

DORÉ GUSZTÁV.

Doré Gustav

ónjával. A legelevenebb felfogás, a festői hatás páratlan értékével egyesült e képsorozatban, mely a történeti s csataképek magas stylje helyett a rajz könnyedsége s a formák lángelmü kezelése által hatott. E cyclust gyorsan követték egymás után a Rabelais munkáinak (1854), a Bolygó zsidó legendájának (1855), a Balzac humoros elbeszéléseinek (1856) illusztrációi, melyek hirnevét megalapitották. Mindenütt ugyanaz a szellem, de végetlen változatosságban, a feltalálás kifogyhatatlan gazdagságával s eleven és szikrázó humorral párosulva, mely akkor sem hagyta el, ha nagyszerü, vagy épen komor alkotásról volt szó, melyhez a felcsillanó fényt a soha nem hiányzó szeszély adta.

Első müveit növekedő gyorsasággal követték a továbbiak; a művész képzeletének s munkásságának ere nem hogy fogyott: volna egyre gazdagabbá vált, minél többet meritett belőle. 1857-ben illusztrálta Taine művét „Utazás a Pyrenée-kbe", melyben a spanyol félsziget festői vidékeinek s népéletének feltüntetésére nyilt bő alkalma; 1861-ben a Dante Pokla jelent meg felséges, olykor groteszk, néha a fény és árny hatását a tulzásig feszitő képeivel, — mind a mellett e müve, a tárgy és a fölvett világhirü költemény szellemével leginkább összehangzásban levén, maradandó becsünek mondható. A Perrault beszélyei (1862), — Don Quixotte (1863), melynek rajzai versenyeznek a Cervantes elévülhetetlen humorával, ha a mai, kevésbbé egészséges izlés szerint néha tulzottaknak s igen is vaskos vagy bizarr humoruaknak látszanak is; a Biblia (1865), Doré legnagyobb müve s tárgyánál fogva (drágasága mellett is) talán a legelterjedtebb. A kelet eszményi, költői légkörében, a patriarchák, a próféták, a csodák honában egészen otthonosan érzi magát Doré szelleme; a biblia fenséges egyszerüségét nélkülözzük ugyan ez alkotásokon, de alig érezzük e hiányt, mikor az egyes képeket szemléljük s bennök a költészet, a festői hatás, az árny és fény csodás vegyülete, a formák könnyüsége és eleganciája, a felfogás szellemes, kedélyes, vagy igaz volta kapnak meg. Nem kisebb népszerüséget nyertek Dorénak a Lafontaine meséihez készült illusztrációi, melyek e minden franczia mü közt legnépszerübbet, ha lehetséges, még kedveltebbé tették s ujra bevitték a salonokba, ha már itt-ott kezdett volna feledésbe menni. Michaud művéhez, „A keresztes háboruk"-hoz száz illusztrációt adott Doré, melyek közül nehányat most és folytatólag mutatunk be e lapok közönségének. Ezekben is a rajz merészsége, az árny és fény hatásos beosztása, a képzelet ereje a feltünő sajátságok, melyek Dorénak semmi alkotásából sem hiányzanak.

Meg kell vallani, hogy néha a gyors munka s az elhamarkodás is meglátszik művein. Az igen sokat dolgozókat érő vádat, hogy kevesebbet adva becsesebbet s igy több maradandóbbat adhatnának, ő sem kerülhette el; ép oly kevéssé a sokat és folytonosan dolgozás másik szirtjét: a modorosságot. Nem egyhangu soha, de hatásai ugyanazok; különböző tárgyaknál is hasonló eszközökkel él; rajzai, alakjai, csoportjai, a fény és árny vegyitése, gyakran ismétlődnek. De lehet-e másképp?

Olajfestményei szintén erős s merész képzeletre, s az ecset bátor és hatalmas kezelésére mutatnak, de a szinek összhangzatát nem dicsérik rajtok a műbirálók. Az 1850-iki kiállitáson lépett fel először egy „Fenyves vadon"-nal; 1876-ban pedig „Krisztus Jeruzsálembe vonulását" állitotta ki. Óriási vásznakat fest tele, melyek egész falakat takarnak el. Leghiresebb képe a baden-badeni játék-szalon („A zöld mező"), melyet egy gazdag amerikai 50,000 frankon vett meg; bizarr alakokban gazdag, élénk, mozgalmas, szenvedélyes kép, de mely aligha fog századok mulva is hasonló becsben állni, mint a nagy mesterek művei.

Mind a mellett müterme a legérdekesebb és leglátogatottabbak közé tartozik Párisban. Egy amerikai folyóiratban érdekes leirását találjuk a nála tett látogatásnak s ujabb műveinek, melyeket még nem adott ki kezéből, sőt a melyek részint még ecset alatt vannak. Az amerikai iró valóban megkapólag irja le Doré egyes képeinek hatását, pl. a Dante Poklából azon jelenetet, mely a hazugok poklát ábrázolja; a bibliából a betlehemi kisdedek mészárlását, a Pontius Pilátus feleségének álmát, olajban is kidolgozta. Különösen nagyszerü ez utóbbinak konczepcziója. A római helytartó nejének álmában a keresztyénség egész jövőjének a képe vonul át. Oly nemü alkotás, mint a mi Zichy Mihályunkéi, a kit egyébiránt már a hires franczia műbiráló, Gauthier Teofil is hasonlitott Doréhoz.

Alig van azonban meghatóbb képe Dorénak, mint az a kis tragédia, melyet a haldokló komédiás-fiuról festett. A 6—8 éves fiu leesett a kötélről, vagy valamely magas állványról, s összezuzta magát. A sátor belsejében anyja, szintén czifra komédiás ruhában, tartja ölében a gyermek összezuzott, véres fejét; körül a komédiás felöltöztetett kutyái; a sátor vásznának nyilásán át látszik a publikum. Megható, szivet összefacsaró kép.

Doré alkotó szelleme egyátalában nincs még fogyatékán. Ha keze meglassulna egy kevéssé: az kétségkivül csak előnyére válnék alkotásai belértékének. De ne legyünk hálátlanok a gazdag szellemek iránt, melyek képzeletök teremtéseivel elárasztanak, ha néha csak felületesb hatást birnak is tenni kedélyünkre.

Doré a társaséletben is a legkedveltebb egyének egyike. Fiatal korában kissé esetlen, vidékies modoru volt; s első szerelme tárgya, egy elegáns párisi hölgy, azzal utasitotta vissza az akkor még kezdő és hirnévtelen művészt, — hogy csak nem mehet oly emberhez nőül, a ki a keztyüjét sem tudja kellőképen felhuzni. Doré aztán nőtelen maradt. S ma sok párisi nő sajnálja, hogy a 200 ezer frank évi jövedelmü művészre, mikor még kezdő volt, nem mosolygott nyájasabban. Fiatal korában ügyes szinjátszó (t. i. mükedvelő) volt, s nagy kedve telt abban. Állandóbb szenvedélye a szivar és pipa, melyet soha sem tesz le a szájából, kivéve hölgy társaságban. Doré eleven társalgó, szellemes, elmés ember, de ha eszébe jut rajzónja, akkor nem lehet rajta venni többé semmit. Fut és mütermébe zárkózik és dolgozik.

S ha igy dolgozik, s ha még harmincz évig él — a mire erős testalkatánál s munkás és mértékletes életmódjánál fogva lehet is reménysége — mi marad akkor utódainak, illusztrálandó?

—á—r—

Tavaszi kép.

Lágy szél sohajt, tavasz fuvalma,
Ébredez a táj völgye, halma,
Gyászát letépi a kopár,
Száraz torzsból zsenge fü sarjad,
Telt rügyek boritják a gallyat,
S zümmögve repdes száz bogár.

S melyet nyájas sugár melenget,
A dermedt rög lassan kienged,
Takarva termő magvakat.
A lányka kis kertjében mímel,
— Oh majd ha kedves, tarka szinnel,
A sok virág nyílik, fakad.

Faluvégen, a kertek alján,
Kis patakocska gyepes partján,
Vén topolyok, fűzek megett,
Van módja víg mulatozásnak,
Gallyból, földből épitnek, ásnak
A libapásztor gyermekek.

A völgynek el, ki a határba
Gyepút szalad, de vizbe, sárba
Vész el gyakorta a csapás.
Mellette rét, pataktól szegve
S itt-ott meggyülve holt vizekbe
A bő tavaszi olvadás.

De már hegyen s széljárta dombon
Csorda legel, juhnyáj kolompol
S a láthatár egy tiszta kép:
Messze a Mátra kéklő orma,
Távol faluk fehérlő tornya,
S körül a hullámló vidék.

Az őszvetés kihajta zölden
S barna ugarban, tarló földben
A gazda vígan szántogat,
S a mint a vas forgatja, fúrja,
Tavaszi szél hamvasra fújja
A porhanyó friss hantokat.

A lég folyója frissen árad,
Uj kedvre buzdul ember, állat,
Uj vér pezsgi az ereket:
S érzi a szív, sejti az ösztön,
Hogy a megifjult boldog földön
Az Urnak szent lelke lebeg.

Vargha Gyula.

Déryné naplójából.

(Folytatás.)

...Nem lett fiu! A szegény asszony, a ki heves fájdalmak után örömkönyek közt emelte magzatát keblére, remegve gondolt férje visszatérésére, ki többször mondá, hogy ha nem lesz fiu, elébe se vigyék.

A kis vendéget megfürösztötték, bepólyázták, bölcsőbe helyezték s szorongva várták a hazatérő apát. Egyszer csak megcsendül a patika-ajtó csengetyüje: jött haza az ur. Egyenesen a szoba felé sietett öröm s kétség között. Az éji lámpa csak halványan világitotta meg a szobát, midőn ő nagy sebbel-lobbal betoppant, s még a küszöbről kiáltá: „Nos mi lett?"

A szülésznő fölkapta a piczi pólyást s vitte az atya elébe, mosolygó örömmel a jó ajándék reményében s mondá: „Ime, uram, itt van egy veres haju sápadt kis leány" s ezzel magasra tartá, hogy hogy' fogja ezt most az atyja mindjárt összevissza csókolni!

Ez azonban kikapta hirtelen a gyermeket a bába kezéből s rárivalt nagy mérgesen: „Mindjárt a falhoz csapom ezt a rőt haju penészvirágot! Mondtam, hogy szemem elé ne hozzátok, ha nem lesz fiu!"

Az anya elsikoltá magát ott a beteg ágyban: „Az isten szerelmeért, mit beszélsz!" De a bába, ki meg is ijedt, méregbe

attól függ, hogy ő most mit fog mondani. Hogy hogyan tudja ezt a Kluger Gábor-ügyet Gyurinak úgy beadni, hogy se meg ne bántsa, se el ne riassza, de még csak el se kedvetlenítse vele.

Most ijedt meg ő maga is és dobogó szívvel eszmélt rá, hogy mindezt most milyen végtelen fontosnak, milyen életbevágónak érzi, mert arra is rájött ebben a pillanatban, hogy eddig nemcsak felületesen és gyerekesen, de a legnagyobb mértékben tévesen ítélte meg a mérnöknek a vele szemben való viselkedését. Egyszerre egészen más színben látta az egész embert.

Hát vak voltam én? — mondta magában, — hogy nem vettem észre, hogy amit én elbizakodottságnak és száraz, prózai puritánságnak néztem, az a legnagyszerűbb, legférfiasabb fegyelmezettség és önuralom? És hogy ez milyen komoly, igaz és mély szerelmet takar? Hogy nem láttam én, hogy milyen csodálatos és megható ez a nagy, nagy tisztesség és milyen megbecsülést jelent rám nézve, hogy engem nem akar lealacsonyítani és bűntársává tenni a Kató megcsalásában, amíg meg nem szabadult tőle? Hogy azért nem beszél nekem szerelemről, mert nem akarja, hogy valaha is joggal érhessen a szemrehányás, hogy kijátszottam a barátnőmet? Hogy kétszínű voltam és alakoskodtam!... Nem! Nagyon igazságtalanul és ostobán ítéltem meg addig, sőt léhán és gyerekesen! Hozzá még ez a frivol játék Kluger Gáborral! Ez a régi, naiv és mégis veszedelmes trükk, hogy féltékennyé tegyem! Szent Isten! Hogy is jutottam erre a gondolatra? Csak helyre tudjam hozni most az egyszer!... Soha, soha többet!...

— Beszéljen hát! — sürgette a mérnök. — Mi történt?

Judit nagyot sóhajtott:

— Elmondok mindent őszintén! Be fogja látni, hogy nem tehettem másként!...

Nem! Judit valóban nem gondolt egy pillanatig sem arra, hogy hazudjék. Ez a szándék távol volt tőle. De abban a percben ösztönszerűleg már úgy tudta csoportosítani az igazságot, hogy az ő ártatlansága napnál világosabban ragyogjon ki az elbeszéléséből. Az, hogy a hűtlenségnek a gondolata is távol volt tőle mindig, amit különben most így is érzett.

— A dolog azzal kezdődött, mikor idejöttem, hogy Kluger Gábor...

Elmondta az angol levél történetét, majd a Kluger Gábor közeledési kísérleteit, végül, hogy az öreg Kluger azt mondta, hogy boldog lenne, ha ő, mármint Judit, feleségül menne a fiához és embert faragna belőle.

Gyuri egész idő alatt nem szólt közbe, lehajtott fejjel ült, mozdulatlanul, csak az ujjai babráltak idegesen a kanapépárna bojtjával. Itt azonban kitört:

— Disznóság! — mondta. — Azt hiszik, mert pénzük van, minden szabad nekik!

Judit ijedten vágott közbe:

— Nem! Az öreg nem! Az öreg ezt csak mint... mint beteljesülhetetlen óhajtást mondta!... De éppen ő maga volt az, aki nem engedett a Kluger Gábor osztályába, mert... Mert, azt mondta, nem akar kitenni ízetlenségeknek a fia részéről. Ma azonban...

— Ma azonban?...

— Valahogy szóbakerültek ezek a mi kirándulásaink... Ugyanis Kluger Gábor hívott, hogy elvisz autózni. Persze a szemébe nevettem és azt feleltem, hogy sokkal jobb társaságom van, akikkel ki szoktam rándulni. Erre aztán megkérdezte, nem jöhetne-e ő is velünk. Sőt az öreg úr, aki meghallotta a dolgot, maga is azt mondta, örülne, ha a fia végre jó társaságba kerülne... Nem térhettem ki és... és azt mondtam, majd értesítem, hogy vasárnap hová megyünk. Rosszul tettem?

Gyuri nem felelt azonnal. Előbb átült a kanapé másik sarkába, rágyujtott, majd kijelentette:

— Legokosabb lenne azt mondani, hogy elmarad a kirándulás! Én például semmiesetre sem megyek!

Judit azt mondta magában: „Csak nem ellenkezni!" Hangosan tehát így szólt:

— Ebben igaza van! Csak az a baj, hogy ezzel csak elodázzuk a dolgot, de nem intézzük el. És azonkívül... ne haragudjék Gyuri, de maga is benne van a dologban. Mert én megmondtam, hogy magával és a maga menyasszonyával szoktam kirándulni.

— Ezt megmondta?

— Meg! Persze, hogy meg!

— És mit mondott rá?

— Semmit. Azt, hogy szeretne velünk jönni!... Nézze Gyuri! Ez magának sem lesz rossz!... Összebarátkozhatik a leendő gazdánkkal...

Gyuri vállat vont:

— Ez érdekel legkevésbbé! Különösen, ha az öreg úrral meg tudok egyezni...

Felállt és végigsétált a szobán:

— Ami pedig Gábor urat illeti, — szólott, — abban még semmi sincs, ha velünk jön! Igaza volt magának: ilyen körülmények közt nem térhetett ki előle, hogy meghívja!... Csak aztán kérem, vigyázzon és ne jogosítsa fel oktalan reményekre!...

Judit érezte, hogy fel van mentve minden elképzelhető vád, sőt gyanu alól. Ezzel visszatért nemcsak a biztonságérzete, de a — hogy mondják enyhébben a szemtelenséget? — hát szóval az is. Azt felelte:

— Hát az már attól függ!... Lehet, hogy közben annyira meg tudja magát kedveltetni, hogy talán még az öreg úr óhajtását is teljesíthetem és hozzámegyek!...

Gyuri idegesen kapta fel a fejét, de ahogy a Judit arcába nézett, elnevette magát:

— Nem félek! — szólott. — Maga felől biztos vagyok egészen!

Amit kár volt mondania, mert Judit, aki a veszedelem elmultával már teljesen megfeledkezett az iménti lelkiállapotáról, megint felbosszankodott:

— Pedig erre, tudtommal, igazán nem adtam okot magának! — felelte.

Gyuri azonban most már csak mosolygott, éppen úgy, mint eddig, ha ez a téma szóbakerült:

— Azt csak bízza rám! — felelte, és miközben kezet csókolt, hozzátette: — Hát szóval a viszontlátásra! Estére! Folytatjuk

---

Az igazságtól több embernek van oka félni, mint az igazságtalanságtól.

*

Előbb tartalmat adj életednek s csak azután keretet.

*

Próbaidő alatt vagyunk a leghasználhatóbbak.

*

Okosságunkhoz férhet szó, de butaságunkat soha sem vonják kétségbe.

KARÁDI EMIL

Uj Idők 1933. 6-7.

Doré-centenárium. Gustave Doré világhírű Biblia-illusztrációiból. Hágár és Ismáel a pusztában

Művészet

A százesztendős Doré

Nincs még egy festő, akinek illusztrációi világszerte olyan népszerűek volnának, mint Gustave Doré rajzai. A nagy hírt elsősorban az a temérdek rajz szerezte neki, amelyekkel a Szentírást díszítette. A „Doré-biblia" fogalommá lett, sok nyelvre fordították le s vele ezernyi ezer családba került a neve, híre, megbecsülése. Világhírű mester lett, neve sokkal ismertebb, mint akárhány nála nagyobb művészé.

Elsősorban képzelete frisseségének köszöni rendkívüli hatását. Gall könnyedséggel ragadja meg témáit, leleményesen ad új formát a számtalanszor megfestett jeleneteknek és rendkívüli dekoratív érzékkel fokozza hatásosakká. Mestere a megvilágítási fogásoknak, anélkül, hogy félárnyékaival, tovasikló fényeivel misztikus látszatot adna képeinek. Ellenkezőn: minden rész világos, határozott, logikus, ebben is telivér francia. Nagyrétű illusztrációit fametszők reprodukálták s Dorénak szerencséje volt, hogy legfontosabb lapjait egy oly mester metszette fába, aki teljesen egyvágású volt vele: Pannemaker.

De a Biblia illusztrációi csak egy része az ő bő termelésének. Hatalmas époszokat is illusztrált, így Dante Poklát, az Őrjöngő Rolandot; azonkívül a világhírű Gargantua és Pantagruelt, végül főművei közé tartozik a Don Quijote. A sok kép, amelyeket e nagy munkához rajzolt, illusztráló művészetének másik

Doré-centenárium. Gustave Doré világhírű Biblia-illusztrációiból. Eleázár halála

pólusa: itt szabadjára engedhette elmésségét, amely már fiatal korában kedvelt torzképrajzolóvá tette, festményszerű hatások helyett itt a hevenyészett rajzvonalra bízza a hatást ritka virtuózitással.

Száz év választ el minket születésétől, ötven év a halálától. Ebből a távlatból úgy tűnik fel nekünk, mint aki szerencsésen eltalálta kora többségének ízlését: sohasem mély, de nem is közönséges, súlyos művészeti problémákkal nem nyugtalanít, de biztos ráérzéssel talál a dekoratív hatásra; nem a jellemzés, hanem az előadás mestere, nem sugall mély érzéseket, hanem csodálatot kelt a rendezés elmésségével. Csupa olyan tulajdonság, amely rögtön és könnyen megérthetővé teszi rajzait, nem fáraszt, nem igényel különösebb felkészültséget. Innen magyarázható meg, hogy a szó szoros értelmében népszerűvé lett és maga is hozzájárulhatott ahhoz, hogy néhány régi klasszikus éppen az ő illusztrációi révén forgatott könyvvé lett olyan körökben is, amelyekben különben csak mint könyvtári kellék szerepelt volna.

L. K.

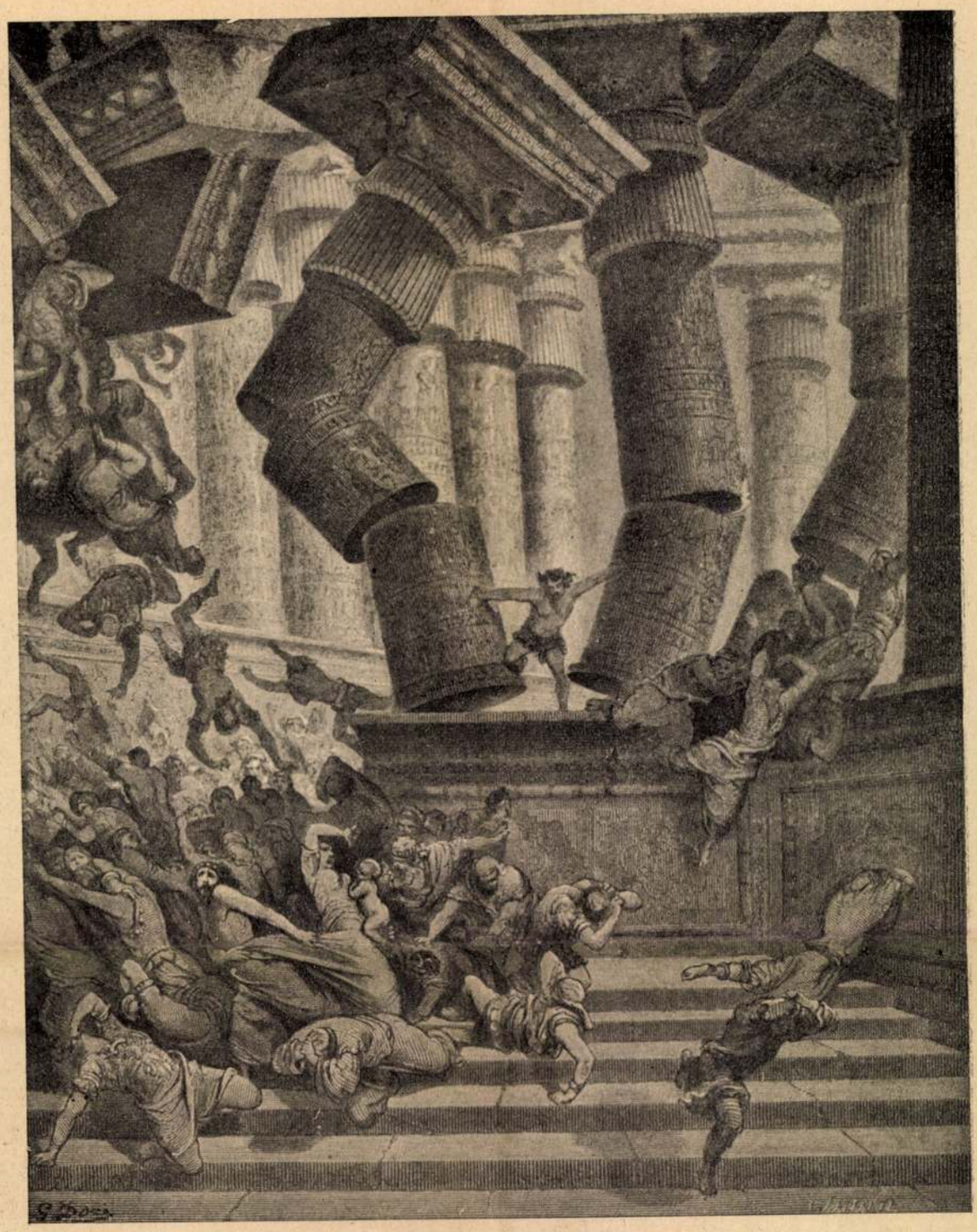

Doré-centenárium. Gustave Doré világhírű Biblia-illusztrációiból. Sámson összedönti a filiszteusok templomát

Nehéz búcsú

— Elbeszélés —

Irta: **Komáromi János**

Tudtam, hogy utoljára megyek végig a diákváros utcáin ... Azonban nem volt búcsúznom kitől, legfeljebb az üres virágos ablakoktól, amelyek alatt annyit húzattam valamikor egy-egy kislánynak. De hová lettek azóta a kislányok? Eltűntek nyomtalanul, ám lehetséges lehetett éppenúgy, hogy férjhez találtak menni valamennyien.

Ember alig mutatkozott az alkonyatbasikló utcákon.

Tíz napja alig múlt, hogy átestünk a maturán s tíz napon belül halott lett a diákváros: minden teológus, jogász, fika, mendur és prepa elszéledt a négy világtájnak. Magam jártam csak a szélescsöndű utcákon, elkeseredett szívvel. Mert holtbizonyos volt már, hogy másfelé szólít az élet és ide sohase fogok visszatérni többet.

Egyetlenegy embert láttam csak felbukkanni pillanatra azok közül, akik a kollégiumhoz tartoztak egyébként: Pecsenye Pál ősteológust. De az is jóval előbb történt. Pecsenye Pál a Kürt felől jött szemlátomást, ahol is tetemes számadásait intézhette el minden föltevés szerint a bús csaplárossal s most az állomás irányának tartott maga is. Mintha elfelé készült volna mindörökre ... Fényesható zsakettben mendegélt sok dignitás közt Pecsenye Pál vénteológus, mialatt a kájzer szárnya egyet-egyet lendült a Pecsenye Pál minden lépésére.

Mélyet lendítettem feléje a kalapommal:

— Isten éltesse, Pali bácsi!

— Köszönöm, öcsém, — válaszolt flegmával és gyomorhangon. — Nos, mint vágott be a maturai kalkulus?

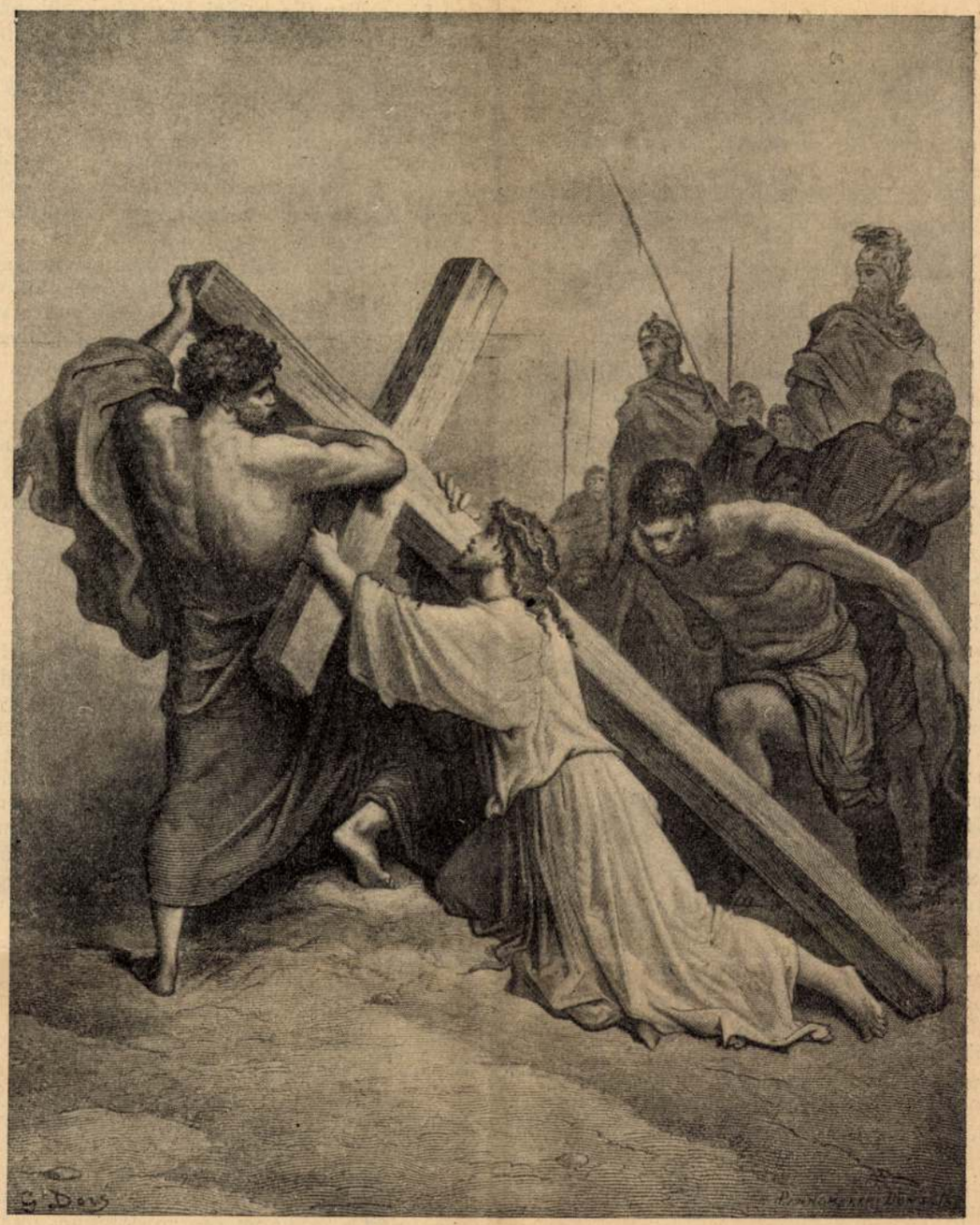

Doré-centenárium. Gustave Doré világhírű Biblia- illusztrációiból. Krisztus összeroskad a kereszt alatt

— Mindenből egyes vagyok, Pali bácsi, — szóltam vissza némi szorongó meghatottsággal.

Pecsenye Pál, aki Korpa János után a legélemedettebb diáknak számított a kollégiumi annáleszek kimutatása szerint, elismerően bólintott:

— Jól van, öcsém, ezt már szeretem!

Arról hallgatott persze, hogy ő kilencedéves hallgatója volt csupán magának a teológiai fakultásnak. De mert éreztem, hogy itt senki sem fog látni ezentúl, érzékenykedve mondtam:

— Isten vele, Pali bácsi!... Őszre én már nem jövök vissza..

— Isten vezéreljen, öcsém! — s búcsúra nyujtotta széles és eres markát. — Magam is alighanem rektórián maradok, mivel úgy tapasztalom újabban, hogy telemes ittlétem miatt szégyenkezni kezd személyem miatt az Alma Mater...

Pillanatra megállt a Templomközben s maga elé borongott:

— Nem is ütköztem meg rajta. Mert egykori gimnáziumbéli osztálytársaimnak fiai járnak immár a gimnáziumba... No, Isten vezéreljen, öcsém!

S bütykös ujjaival, melyek barnák voltak a pipaszutyoktól, másodszor is megrázta a kezemet.

Elment aztán Pecsenye Pál ősteológus, mögötte viszont Hersli, a városka egyetlen és féleszű hordárja szuszogott a málha terhe alatt. S káromkodva fenyegetőzött, hogy menten árokba vágja az egész pogygyászt. Pecsenye Pál úgy tett mindazáltal, mintha árva betűt sem hallana a Hersli kifakadásaiból. Ámbár lehetséges lehetett éppúgy, hogy csak nem volt hajlandó tudomásul venni a kótya hordárt.

Ment-ment Pecsenye Pál a kájzerben s penészszínű ferencjózsefkabátja hol az egyik, hol a másik lábára libbent egyet, aszerint, hogy melyikkel lépett ki.

Ő is eltűnt aztán a Templomköz végében. Magam pedig továbbróttam az utcákat, mert búcsúztam a városkától. Elnehezült szívvel.

Búcsúztam a kapuktól, melyeket víg nótázás után oly gyakran emeltünk ki a sarkaikból; búcsúztam az utcai lámpásoktól, amelyeket — éjfélnek évadján — nem egyszer srófoltunk le és vittük ki a rétre, hadd világítsanak tovább; búcsúztam a templomtornyoktól, a Rákóczi-vártól, a főiskolától és búcsúztam árván a

kislányoktól, akiknek csak puszta emléke maradt meg a számomra, mert ők maguk eltűntek végleg ezen a délutánon, mintha mindegyikük egy-egy új fiatalemberrel bújt volna össze kertjük lugasában, egyszersmindenkorra megfeledkezve rólam.

Még Bontha Pirinek is elveszett a híre s egész nap hiába kerestem a kis cipője nyomát.

Pedig alig volt három hete még, hogy teljes félóráig húzattam az ablaka alatt. Nem holmi kocabandával pedig, hanem Jónás Jancsival magával és nevezetes zenekarával. Azt a szívfacsarót húzták mindvégig:

Rácsos kapu, rácsos ablak,
Nemsokára itten hagylak...

Bontha Piri a hajnali zenére következett délelőttön csaknem a nyakamba esett s hajszálon mult, hogy nyakam köré nem fonta a liliom-két karját... De így is könnyes maradt a szeme, mert tudta jól: nagy áldozatot hoztam érte. Hogy hajnali zenével tüntethessek mellette, Gutmán úrnál, a borostásállú őszeresnél zálogba csaptam vadonatúj szmokingomat... Most már bizonyos volt, hogy soha többé nem fogom kiváltani azt a szmokingot.

Búcsúztam... Búcsúztam...

Elhaladtam tízszer is a Péchy Lenkéék ablaka alatt, de zárva maradt az az ablak. Tudnom illett volna pedig, hogy reménytelen itt minden erőlködés, miután Péchy Lenke kilenc hónap óta volt már irigylésreméltó menyasszony s úgy tudta mindenki, hogy szeptember végével, amikor kékegű és ökörnyáleregető délutánok szoktak járni, a volt jogászelnök oltár elé fogja vezetni a diákváros legszebb leányát... Ugyan mit érdekeltem volna ezekután Péchy Lenkét, ámbár voltak napok, amikor szívesen elbeszélgetett velem.

S mialatt a Bodrogköz felől sűrűsödni kezdett az alkonyat, mind üresebbekké váltak az utcák. Egyesegyedül álltam az egyik sarkon s a kollégiumkert felől mintha egy kicsi szél sétált volna errefelé.

S abban a pillanatban, mikor a világ legárvájának éreztem magamat, a Kutyaszorító felől váratlanul csak kibukkant Gutmán úr, a diákság közkedvelt őszerese.

Jött, mint rendesen!

Balhónalja alatt összegyömöszölt zsák, szájában hosszúszárú pipa s jobbkezével e pipának szárát fogta. Meggyőződés nélkül fogta: annyira megszokta az idők folyamán. És mert Gutmán úrban mindenekelőtt a realitások iránt való érzék volt kifejlődve, tisztelettel bár, mindazáltal szenvtelenül kérdezte:

— Mudrony úr, nincs valami eladó?

— Nincs, Gutmán úr, nincs, — szóltam elfogódva.

Gutmán urat meglephette a hangom, mert részvét lett úrrá rajta is:

— El teccik menni valahová Mudrony úrnak?

— Elmegyek, Gutmán úr és soha-soha nem térek vissza ide...

A vén ócskás, aki mindazáltal soha nem változott testi-külsőre, rosszalón csóválgatta a fejét:

— Nagy kár ez, Mudrony úr: jobb ittmaradni a kipróbált helyen... Meg teccik emlegetni még ezt a várost, amelyik kvártélyt-kosztot ad mindenkinek.. Mért teccik elmenni Mudrony úrnak?

— Mert költő leszek, Gutmán úr!

— Az más, — bólintott mélyen Gutmán úr, ámbár holtbizonyos volt, hogy fogalma sincs, mi az a költő? De úgy tett azért, mintha nagyon tudná.

Továbbment aztán, némi körútra, előbb azonban kezet nyujtott:

— Isten áldja meg, Mudrony úr!... Pesten se felejtse el azért a vén Gutmánt!

— Sohasem felejtem el, Gutmán úr!

S kezet ráztunk érzékenyen.

Jött-jött az alkony s Tróconfalva fölött felbukkant egy kis csillag. És a régi leányok közül, akikre annyi érzelmet pazaroltam el, nem akadt egyetlenegy, aki szembejött volna velem, hogy titokban mégegyszer megsímogassa a hajamat és hogy (éppoly titokban!) kezet csókolhassak neki. Utoljára.

A halottnak-sejlő utcán át megindultam ekkor az állomás felé, mert egy óra mulva mennie kellett a vonatomnak az északi nagy hegyek irányába, ahol borulat van a legtöbbször. Tudtam, hogy a főutcán végig most megyek utoljára.

Közel voltam már a kollégiumkerthez, amikor meg kellett állnom. Mert mintha szívenvágtak volna.

Közel az iskolakerthez ugyanis nyitva volt egy kis ablak, virágok lángoltak az ablak párkányzatán s egy kislány könyökölt ki a virágok fölött.

Megismertem: Kesseő Ilus volt.

Jószívvel szólt le hozzám:

— Hová, hová, Sanyi? Hát maga még mindig nem utazott el?

Összeszorult a torkom... Mert Kesseő Ilusra én soha addig nem gondoltam komolyan, verset nem írtam hozzá s egyáltalán alig vettem tudomásul. És most mégis ő volt az, aki gondolt reám. Mintha csak szándékosan várt volna a virágos ablakban.

Mosolyogva szólt le másodszor is:

— Hát maga még mindig nálunk csatangol?

Akadozva válaszoltam neki. Mert volt ideáljaim nagy hűtlenségére gondolva, élesen fájt a szívem:

— Itt maradtam még keveset, mert alaposan el akartam búcsúzni a várostól, Ilus. El is búcsúztam már. Búcsút vettem a Rákóczi-vártól, sokáig álltam a Bodrog partján s tünődöztem a vízen, elosontam mindazok alatt az ablakok alatt, amelyeknél hajnali-zenét adattam valamikor... Sajnos, meg kell állapítanom, hogy elfelejtettek valamennyien. Mert egykori eszményképeim közül nem akadt egyetlenegy, aki kihajolt volna mégegyszer az ablakon s csókra nyujtotta volna le a karját...

— Dehiszen azóta mind menyasszonyok lettek, Sanyi! — csodálkozott el Kesseő Ilus.

Úgy tettem, mintha nem hallottam volna. Egyhangon beszéltem magam elé.

— Búcsúztam egyszóval. Bejártam egyszer még a kollégium zúgait, az iskolakert rejtekhelyeit, a kanyargó utacskákat s leültem utoljára a Patkóban. Azon a félkörpadon, Ilus, amelyet maga is ösmer... Megálltam a Kürt előtt és hosszan, igen hosszan néztem el vén falait s csaknem összeroskadtam, mikor az Alma Mater előtt átöleltem mégegyszer a vaskapu rácsozatát...

Kesseő Ilus csodálkozva emelte reám a fejét:

— De mért ez a nehéz búcsúzkodás, Sanyi? Valahogy nem értem magát...

— Mert többet nem fogok ide visszajönni... Ma lát utoljára, Ilus.

Erre a kijelentésre a kislány is tenyerébe temette csinos arcát s meg-megrázkódott egész testében.

Esteledni kezdett... A hamvas mennybolt kupoláján egyik csillag bújt ki a másik után és mert holdvilág nem ígérkezett erre az éjszakára, egymás után csillantak meg az utcai lámpák... Messze, igen messze jártak már a kollégium diákjai: szerteszórva hét vármegye földjére. A nyolcadik osztály tagjai, miután kezükbe nyomták volna az érettségi-bizonyítványt, szintén hazaszéledtek. Ki Beregbe, ki Borsodba, ki Gömörbe.

Magam voltam már, egészen magam a városban.

Kesseő Ilus úgy maradt sokáig, meg-megremegve és tenyerébe bocsátott arccal, mintha könnyekre fakasztotta volna reménytelen sorsomat. S ahogy fölnézett végül, csakugyan könnyek peregtek vonzó arcocs

Doré Gusztáv

Vas. Ujs. 1871. 409 l

** (*A szentirás képes diszkiadása.*) „Az ó és uj szövetségi szentirás, a Vulgata szerint figyelemmel az eredeti szövegre, Káldy György forditása nyomán jegyzetekkel kiadva az ap. szék jóváhagyásával“ czim alatt a szentirásnak, *Doré Gusztáv* 230 nagy külön képével és a szöveg közé igtatott diszrajzokkal ékesitett kiadása jelenik meg Pesten. A vállalatot dr. *Hatala* Péter és *Riedl* Szende tanár urak tervezték, azonban a pártolás hiánya miatt abban maradt; találkozott azonban valaki, kicsoda, nem tudjuk? ki a már-már elejtett vállalatot magáévá tevén, a füzetek megindítását átvette. Az egész mű 60 füzetben fog megjelenni, és pedig 3—4 heti időközökben. Egy füzet előfizetési ára 1 ft 20 kr., mely a vállalat kiadóhivatalába, (Pest, lövész-utcza 12. szám II. emelet) küldendő. Eddig két füzet jelent meg 4—4 képpel; az első: „Legyen világosság“, „Éva teremtése“, „Kiüzetés a paradicsomból“, „Ábel áldozása“, — a második: „Ábel halála“ s a vizözönből „A vizek emelkedése“, „Minden testek elenyészése“, „A galamb kiküldése“ czimü szép képeket tartalmazza.

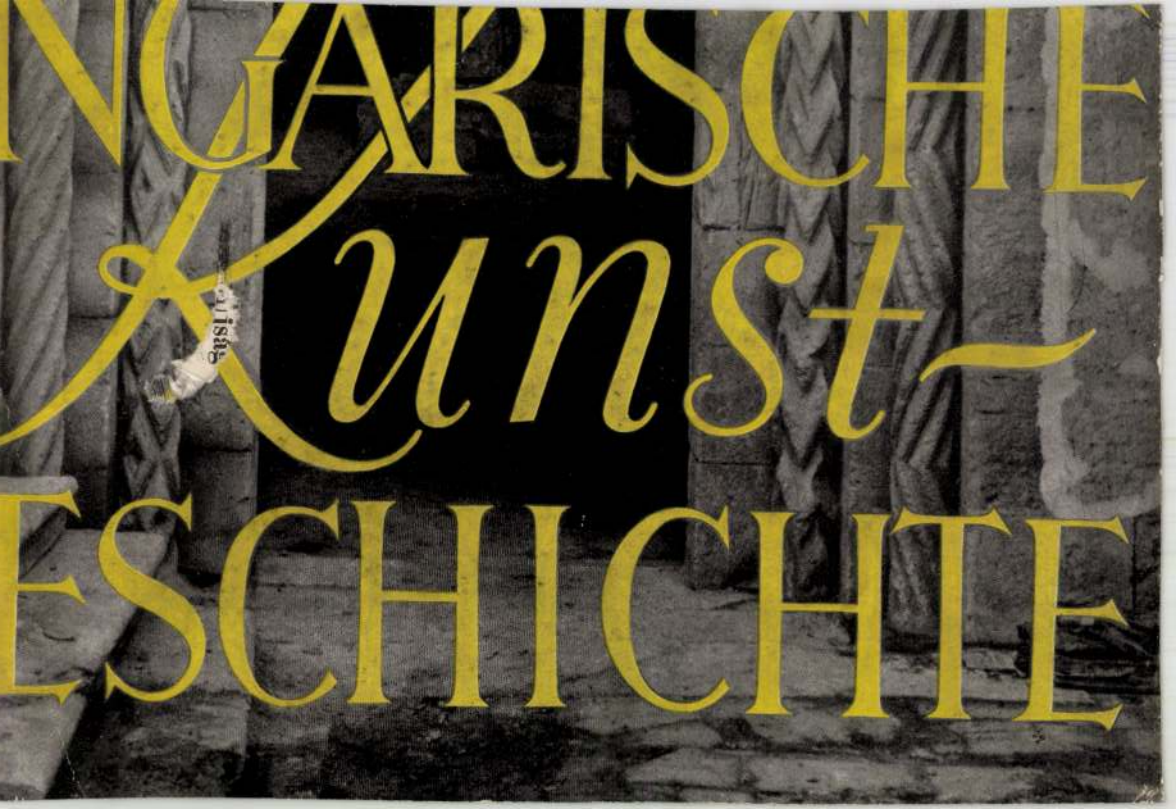
NGARISCHE
Kunst-
ESCHICHTE

VASÁRNAPI UJSÁG

5-ik szám 1883. BUDAPEST, FEBRUÁR 4. XXX. évfolyam.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 «

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 «

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 «

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

DORÉ GUSZTÁV.

(1832—1883.)

Még nincs hat éve,* hogy harmincz évet igértünk a világhirü művésznek, a ki ma már a sir lakója. Teljes hittel tehettük, mert akkor még csak negyvenöt éves volt, testi ereje virágában, teremtő szelleme egész frisseségében. Ah, de nincs magaslat, melynek meredekje ne lenne; s a művész háromszorosan él és gyorsabban elég, mint a túlságosan kieresztett gázláng. Művészek élete olyan, — irja róla egy franczia nekrolog — mint a virágház hő legében dúsabban tenyésző virágé, mely a túlságos mértékben magába vett meleget túlságos s épen azért életerejét fölemésztő virágzásban adja ki.

S most, az 51 évét épen betöltött erőteljes, eleven férfi, a ki harminczöt évig rajzolt és annyit rajzolt, mint harminczöten ennyi idő alatt, a ki oly nagy szellemek alkotásainak, mint a biblia ihletett irói, mint Dante, Cervantes, Rabelais, Goethe, Schiller, Tennyson, stb. adott szemléltető alakot s nevét a világirodalom legnagyobb neveivel kötötte elválhatatlanul össze: ma már csak egy néma árny az árnyak országában!

Művészetét és szellemét más alkalommal tüzetesebben méltányoltuk. Ma még egyszer végig lapozzuk óriási diszműveit, a felségesen s megkapóan illusztrált nagy műveket, melyekben a rajz genialitása, a fény és árny csodás beosztásában, a humor és a tragikai iszony egyenlő erejével tündököl. A Dante «Poklá»-nak borzalmait s a «Paradicsom» fényhatásait csak a Doré ónja magyarázza meg annak, a ki szédülve áll a Dante «vizének mélységei fölött» s szemkáprázva egének alsó peremén, felpillantani sem merve. A Don Quichotte szomoru és Sancho Panza nevetséges alakjai, elpusztithatatlan humorral vonulnak el szemeink előtt s a Tennyson király-idylljeiben festett négy női jellemkép (Enid, Vivien, Helén és Guinevra) uj magyarázatot nyernek attól az óntól, mely az ó-testamentom patriarkháit és hölgyeit — Évát a paradicsomban, Sárát a ház-ajtóban, Rebekát és Rákhelt a kutnál, Deborát a harczban és Zsuzsánnát a fürdőben, ép annyi igazsággal állitotta elénk, mennyi eszményiséggel az uj testamentom szentjeit s köztök a szentek szentjét, az emberiség megváltóját. Ezerekre meg ezerekre mennek azok a jelenetek, melyek a történelem és költészet által irott sorok betüiben vázolva, az alakitó művész által uj megteremtetést vártak és nyertek. A legjobb kommentárt, a minden rejtett szépségeiket megvilágitó magyarázatot Doré készitette e halhatatlan művekhez.

De mint a nagy irók illusztrálásában, nem kisebb Doré a különböző országok és éghajlatok népéletének föltüntetésében is. A középkor életét a keresztes háboruk történetének eleven csoportozataiban, a pyrénei hegységek tájait és lakóit (Taine uti könyvében), a spanyol népet eredeti, olykor bizarr és czigányos vonásaival, mind oly elevenséggel és élethűséggel tünteti föl, mely meglep és elbájol egyszerre.

Mig a művész él s mindennap ujat teremt, bámulatba s elragadtatásba ejtve a világot alkotásaival és szelleme gazdagságával: addig mindenki csak a művészről és műveiről beszél. De

DORÉ GUSZTÁV.

* A «Vasárnapi Ujság» 1877. márczius 25-diki számában.

ha meghalt s koporsóját a szeretet virágokkal árasztja el, akkor előveszi az emlékezet az ember jellemvonásait is, s azon a ponton — a hol mindenki, király és koldus, lángész és köznapi szellem, nagy és kicsiny egyenlővé lesz, s a mi volt, csak műveiben és hatásában marad meg.

Doré Gusztáv oly szeretetre méltó ember volt, mint művész. Meginditó különösen anyja iránti szeretete s ragaszkodása, melyről egy pár jellemző vonás hadd álljon itt is. Imádta anyját, az egyetlen nőt, a kit szivből szeretett. Mert soha sem házasodott meg. Midőn anyja unszolta rá, mosolyogva ölelte át és megcsókolván, ezer kifogást tett s azt mondta neki: «Hát ki lenne hozzád hasonló? ki pótolhatna téged nekem? hogy oszthassam én meg szivem, mely egészen a tied, és lakásomat, melynek minden zuga a te szelid, szeretetteljes lényed fényével van tele?» Husz éve lesz, hogy Audebrand Philibert-t, az ismert irót, a Philipon-féle musée tulajdonosa felszólitá Doré életrajzának megirására. Egy napon Audebrand ellátogat Doréhoz, hogy adatokat kérjen tőle. A mint belép, meglepetve áll meg a küszöbön. Doré egy emelvényen áll és hegedül, mig tizenöt lépésnyire tőle édes anyja járja a keringőt — egyedül. A mint észreveszi a művész a belépőt, a nélkül, hogy félbeszakitaná játékát, nevetve kiált feléje: «Ne ütközzék meg, barátom s foglaljon helyet. Öt percz mulva elvégezzük.» Midőn az öt percz lefolyt, hozzá sietett. «Lássa, barátom, az orvos rendeletéből minden reggel anyám és én ezt a gimnasztikai műtétet csináljuk, a mi naponként fél óráig tart.» Egy negyed óráig a fiu hegedült s az anya táncolt; egy negyed óráig az anya hegedült s a fiu keringőzött.

Az öreg asszony később kissé rosszul látott, ugy hogy az olvasás nehezére esett. Pedig roppant érdekelte minden jelesebb uj irodalmi mű, mely a franczia könyvpiaczon megjelent. Hogy ez élvezettől meg ne legyen fosztva, Doré olvasott föl neki mindennap, esteli 9-től 11-ig. Tiz éven keresztül nem volt egy nap sem, hogy a művész bármily okból is elmulasztotta volna ezt a kötelességet. Egyszer az udvarhoz hivták meg ebédre. Sietett a főudvarmesterhez. «Mentsen ki uram, ő felsége előtt, — mondá, — de nem fogadhatom el a meghivást.» «Hogyan, ön visszautasitja?» kérdé az udvarmester megütközve. — «Nem, sőt megköszönöm, mert érzem a megtiszteltetés jelentőségét, de kétségbe vagyok esve, mert lehetetlen eljönöm.» «Mért?» «Mert ugy nem lehetnék otthon 9-kor, midőn édes anyámnak kell felolvasnom.» A főudvarmester e furcsa visszautasitásról értesité a császárt, ki ezt oly becsülendő oknak tartotta, hogy kijelenté: a nagy művész, akár be lesz fejezve, akár nem az ebéd, háromnegyed kilenczkor eltávozhatik. És ez az engedély minden következő meghivásra is szólt, és Doré mindig is igénybe vette.

A föld legboldogabb embere lett volna, ha ezelőtt mintegy tizenöt évvel a magasröptü ambiczió nem szállja meg, hogy nagy történeti képeket fessen. A kisérlet nem felelt meg várakozásainak, az az ő azt hitte, hogy a kritika és a közönség elfogult irányában, és mert ő a világ első illusztrátora, kétségbe akarják vonni, hogy történelmi festményekben is hasonlóan kitünőt tudjon alkotni. Barátai kiméletesen megértették vele, hogy maradjon ő az utánozhatlan illusztrátor és mondjon le azon pályáról, melyen csak közönséges jót tud nyujtani. Doré ez őszinte tanácsot rossz néven vette, s utó[illegible]kben némileg világ és emberkerülővé v[illegible]lt. [illegible]gy milyen jó barát volt, arról Dalloz, a «Monde Illustré»-ben megjelent meleghangu nekrologjában, a többi közt a következőt jegyzi föl. «Csak egyetlen példát erre — ugymond. — Egy izben valami művészeti kérdés fölött összevesztünk. Nehány nap telt el haragunkban. Egyszer nyilik az ajtóm: Doré volt. — Öleljük meg egymást! — mondá. — Ostobaság összeveszni azoknak, a kik szeretik egymást. De ne beszéljünk többé a festészetről, csak a rajzról. Aztán ugy hiszem, neked igazad is volt, meggondoltam.... Egymás keblén voltunk, összeölelkezve. Ő jött először hozzám, ő volt a jobb barát kettőnk között. S most ő hagy itt először! s ez az igazság! mivel a más világ kétségkivül jobb emennél!»

A művész halála nem hosszas betegségre következett be; rögtöni, váratlan és annál kinosabb volt az, mert még egy héttel ezelőtt meglehetős egészségben tudták. Egy társaságból hazamenet meghüté magát és négy nap mulva meghalt.

A veszteséget egész Páris, egész Franczia-ország érzi; érzi az egész művelt világ, hol a szép iránt érzék s a szellem iránt tisztelet és rokonszenv uralkodik.

—*á—r*—

WÜRTTEMBERGI EBERHARD GRÓF.

Csatadal.

(*Schiller* költeménye.)

Ti népek a nagy világon,
Ne oly fen orrotok'!
Nekünk is szült e Svábhon
Békébe' jót, csatákon
Nem egy hős bajnokot!

Károlyt s Lajost s Edvárdot
Fennen dicséritek.
Károly s Lajos s Edvárd ott,
Nekünk gróf Eberhárd volt
Jobb mint a tieitek!

A fia is, az Ulrik,
Szerette a harczi zajt;
A gróf fia, az Ulrik,
A kutba ő se bújik,
A tüznek neki hajt.

Reutlingiek, dicsünkre
Boszúsan, irigyen,
Gonosz szivök nem türte
Babérunkat — s vesztünkre
Készültek ám igen.

Reájok tört... de verve
Tért vissza, szegény fiú.
Az apja bosszus erre,
Az ifjut búvó helyre
Üzi szégyen, tépi bú.

S mind marja. — «Várj, te gaz-nép!»
S evődik éj-napon.
«E csorbát én azonkép',
Apámra! — helyre hozom még,
De abba' nem hagyom!»

S harcz tört ki nemsokára.
Ló s ember ezre mén,
Döfflingennél, csatára.
S boszú reménysugára
Csillan az ifju szemén.

És jelszava hadunknak:
A vesztett csata volt.
S mint szélvész-forgatagnak
Viharja, mindannyiunkat
A véres harczba sodort.

Az ifju hős, oros[illegible]
Dühhel csatára s[illegible]
Előtte vészes orkán,
Nyomán jaj orditozván,
Körűle sir s halál.

De jaj, egy kard-csapásban,
Ifju nyaka megszegék!
Száz kar felfogja, hjában!
— Mit látni? — a halálban
Megtört tekintetét!

Megdöbben, bomlik a hadsor,
Sir ellen, sir barát.
— De gróf szava mást parancsol:
«Fiam, mint más — olyan volt!
Fiúk, előre hát!»

Láncsák jobban süvöltnek,
Boszú sarkantyut ad.
Száz hulla boritj' a földet,
Futók egymásba ütődnek,
Fut a vert reutlingi had.

Ittasan győzelemtül
Hadunk haza vágtatott.
Nő, gyermek tánczra perdül,
Pohár cseng, trombita zendül,
— Igy ültük a napot.

S a gróf, az öreg gróf mit tész?
Előtte holt fia.
Sátrában ül, merőn néz,
Szemén köny csillog, — oly kész
Reá borúlnia.

Azért oly drága nékünk
Jó grófunk, az öreg.
Ő a mi dicsőségünk,
Ha harczra száll ki értünk:
Maga egész sereg!

Hát népek a nagy világon,
Ne oly fen orrotok'!
Nekünk is szült e Svábhon
Békébe' jót, csatákon
Nem egy hős bajnokot!

Szász Károly.

A LUDAS, VÉRTÓ, MEG RADENOVÁCZ.

(Kirándulási emlékek.)

Egy a fehér-cselédben nem igen válogatós barátom, ki olyan boldog, hogy neki minden nő tetszik, azzal akarta kimagyarázni ebbeli igénytelenségét, hogy ő addig nézi, nézi a legrútabb nőt is, mig valami szépet fedez föl rajta. És valami szép csak van mindegyiken, talán még Pasztranán is.

Valóban a természet «végére mehetlen» a maga jóságában. Megvan a maga jótékony törvénye még a másik szélsőség számára is: a ki tudniillik csak a legszebbet válogatja. Hát ez utóbbi rendesen kifogyhatlan abban, hogy minduntalan talál egy legszebbet.

Nagyra voltam eddig én is a velenczei tóval. Beszélhetett nekem bárki a Sárrétről, az ecsedi lápról; mindegyiknek csak az volt a válaszom: «de mi ez mind a tenger — azaz hogy a velenczei tó sima tükréhez képest?!»

Mert az való is, hogy mi haszna a vizi madarak teméntelen sokasága, ha nem lehet hozzá férni a gázlók, ingoványok regeszerü tévegében? Eredményesen csak oly vizeken lehet vadászni, a melyek csolnakkal széltében-hosszában járhatók. Eredményesen és hozzá még — kényelmesen is. A velenczei tóban minden együtt van: vadak sokasága, kényelem, a fővároshozi közelség, a táj szépsége, a mi nádasok körül nem mindennapi «ganérung».

És csak most, itt egy másik «legszebb» csillogó hullám ölén ringatózva tudom, hogy mit is jelentett a gárdonyi részt legszebben körítő dombláncolat?

Mert egy három öles póznával csónakot hajtani még a fővárosi csónakász-egylet tagja se tud; de ha tudna is, mit használna ez itten?

Fogadni lehet rá, hogy mint a ketreczben nevelt oroszlán, ha egyszerre a Szahara közepén elszabadulva, a végtelenben találná magát, ugy egy olyan városi kalitkájából kiszabadult ka-

Dorffer János.

püchsenschiffer

Sopron

1655. febr. 5.

polg. esküt

Hází

Agitrat. n. IX. 164.

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZ. FŐFELÜGYELŐSÉGE
BUDAPEST.

82. sz.

.....

.....

Az idezárt előte
kérelemmel küldöm vissza,
szóló elszámolást, az évi
kelendő kimutatásokat két-
azt mult évi 1002. szám al
s előterjesztését ekként h

M. D. K

DORFFINGER Antal

I. Csónak u. 3. – Magas u. 4. Katolin (Catilini) Antal szabó Pszt. Lóránok kiépítési és tehervendezési terve (1822.)

Elpusztult 1944-45-ben

Zakariás G. Sándor: Adatok Buda építéséhez a XIX. Sz. első felében Tanulmányok Bp. multjából XII. Bp. 1957. 286. l.

M. D. K.

DORFINGER Antol

A Bau-Direktio alkalmazottakint szerepel

Zakoriás G. Sándor: Adatok Buda építésztetéhez a XIX. sz. első felében.
Tanulmányok Bp. multiából XII.
Bp. 1957. 307. l.

Dorfler, Daniel MDK

"faber serrarius"

1583. ~~[illegible]~~ jun. 17. Az 1582. évi országgyülés alkalmából a kamara pozsonyi palotájában végzett javitási munkákról szóló elszámolás névsorában szerepel.

324.o. 511. adat.

Kapossy János: Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és remdeletekből. III.
(Közzéteszi Bánrévi György)
Müv. Ért. 1956. V.évf. 4. sz. 318-330.o.

mdk

Dorffinger J. András

pesti ülikalauza, boltok, gyárak stb
nív, ennjegyzék (1827.)

Bertalan Vilmos. A Kiscelli Muzeum 24. l.
Bp. 1962.

Dorffinger József, térképrajzoló. 1827-ben Dorffinger J. A. »Wegweiser für Fremde und einheimische durch die königl. ung. Freistadt Pesth« című munkája részére megrajzolta Pest város térképét, amelyet Csintalan (l. o.) metszett kőre. A térkép felirata: »Plan der königlichen ungarisch: Freystadt Pesth.«

Budapest Székesfővárosi Múzeum katalogusa. Budapest, 1907. 21. l.

DORFFMAISTER Istvân

SZERDA ESTI CSEVEGÉSEK

» hattól kilencig «

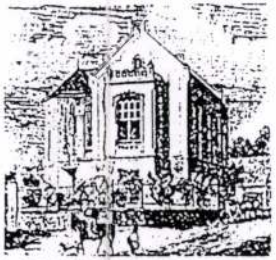

Tizenkettedik előadás: 2002. május 29. 18.00 (szerda este)

Dr. KOSTYÁL LÁSZLÓ

DORFFMAISTER

Zalai munkássága

Helyszín: Fejér György Városi Könyvtár,
(Keszthely, Zeppelin tér 3.)

A Sala terrena falképei a szombathelyi püspöki palotában

A szombathelyi püspöki palota Sala terrena terme, a magyar művészeti emlékek, európai mércével mérve is egyik legkiemelkedőbb alkotása. A terem különlegességét három tényező szerencsés találkozásának köszönheti. Ezek a következők:

- Szombathely gazdag történelmi múltja, illetve az előkerült római emlékek sokasága,
- Szily János püspök Rómában végzett tanulmányai és ebből következően a római művészet iránti érdeklődése és nagy szaktudása,
- a falképek elkészítésének időpontja. Dorffmeister István munkásságának legszínvonalasabb szakasza.

Mielőtt rátérnénk a terem ismertetésére, röviden vázoljuk az említett három tényezőt.

I.

Szombathely története: Augustus császár uralkodása idején (Kr. e. 27 – Kr. u. 14) nyilvánvalóvá vált, hogy a birodalom egyik legsebezhetőbb pontja a Duna és az Alpok közötti terület. Ezért a határt a Duna vonaláig kell kitolni. Ezt a nehéz feladatot Augustus örököse Tiberius császár oldotta meg a terület teljes bekebelezésével (Kr. u. 12–19). A meghódított új tartomány Pannonia provinciává szervezése csak Claudius császár (Kr. u. 41–54) uralkodása idején történt meg. Az újonnan létrehozott Pannonia provincia tartományi székhelye, stratégiai és gazdaságpolitikai okok miatt Savaria lett. Mivel Savaria Claudius császártól kapta a teljes jogú városi rangot, innen származik a teljes neve: Colonia Claudia Savaria. A város első lakói az észak-itáliai eredetű, de Carnuntumban szolgáló legio XV. Apollinaris veteránjai voltak. Mivel Savaria a provincia politikai, vallási és gazdasági központja volt nagyszabású építkezések színtere lett. Ez a gazdag művészeti tevékenység az 1. század második felétől a 4. század végéig tartott. A város első virágkora a Flavius dinasztia uralkodásának idejére (Kr. u. 69–96) esett, Domitianus korában (81–91) érte el fénypontját. Valószínűleg ekkor készült el a töredékesen előkerült capitóliumi triász szoborcsoport, amely a római klasszicizáló szobrászat egyik igen jeles emléke. A szoborcsoport töredékeit Szily püspök gyűjtette össze. A Sala terrena falképein is központi helyet foglalnak el ezek a torzók, amelyek korábban Szombathely házaiba beépítve sarokkövek, kerékvetők voltak. Szintén Domitianus császár idején épültek a díszes városkapuk, melyek közül kettő felirata szintén előkerült. A 4. század elején a keletről egyre sűrűsödő barbár betörések növelték Savaria stratégiai jelentőségét. Erről tanúskodik I. (Nagy) Constantinus, II. Constantinus, I. Valentinianus, Valerius és Gratianus Savariaban kiadott, illetve keltezett törvénykezése.

(Nagy) Constantinus a mai Püspökkert területén császári téli szálláshelyet építtetett. A palota díszterme[n]ek csodálatos padlómozaik töredékeit 1938-ban tárták fel. Ma már tudjuk, hogy a feltárt hatalmas terem sohasem volt Szent Quirinus-bazilika, hanem a császári palota díszterme (aula palatina). A város lakossága a 3. század végén és a 4. század elején részben már keresztény volt. Erről számtalan régészeti lelet tanúskodik. Minden bizonnyal az itt élő keresztények megfélemlítésére a Savariai Theatrumban tartották Szent Quirinus Siscia püspökének nyilvános perét a Diocletianus-féle keresztényüldözések idején. A vértanú akták szerint kivégzése 303. július 8-án történt. Egyes nézetek szerint a középkor egyik legnépszerűbb szentje Tourosi Szent Márton püspök itt született. Sulpicius Severus, a Szent Márton (316–379) életrajz írója szerint „Martinus Savaria Pannoniarum oppido oriundus fuit".[1]

Mivel a szövegben oppido (mezőváros) és nem colonia (császári város) szerepel, más nézetek szerint a mai Győrszentmárton (Pannonhalma) helyén lévő Savaria Sicca település a tényleges születési hely. Az évszázados vita nem tartozik a dolgozatunk tárgykörébe, de figyelembe kell venni, hogy Szombathelyen a 13. századból kimutatható a Szent Márton-kultusz.[2] Savaria 395-ben szerződés alapján került kun kézre. A lakosság egy része Itáliába menekült. Szent Quirinus ereklyéit Rómába vitték és a San Sebastiano-katakombába helyezték el. A város teljes pusztulását a 433. szeptember 7-én bekövetkezett földrengés okozta. Annak ellenére, hogy a római lakosság egy része Savariaban maradt, a honfoglalásig tartó kontinuitást nem lehet igazolni.

A régészeti feltárások szerint a romba dőlt császári palota fürdőépületének felhasználásával egy kör alakú vár, illetve lakótorony épület a 13. században. Ez a vár a mai székesegyház építésének megkezdéséig, 1791-ig állt. Sem a vár, sem pedig a város nem játszott jelentős szerepet a középkorban. Egyházi szempontból a város jelentősége 1578-ban kezdődik, amikor a vasvá-

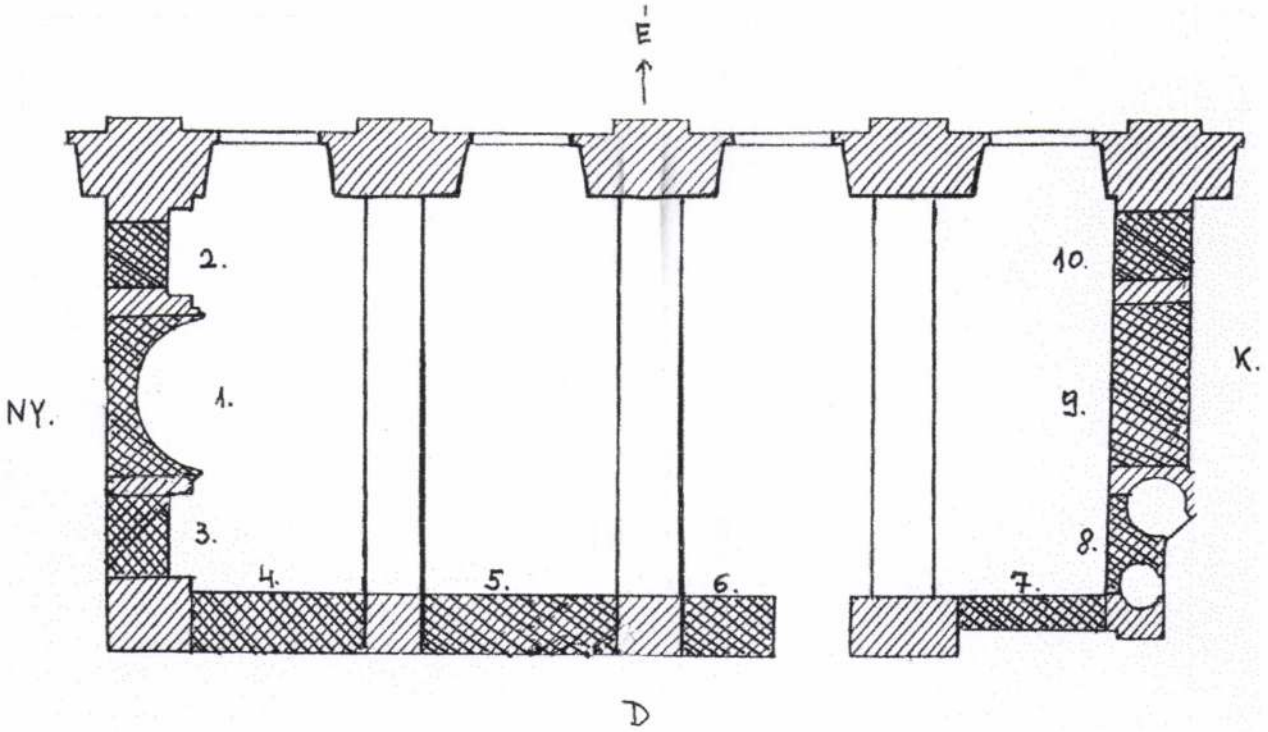

1. kép. A Sala terrena alaprajza. A falképek sorrendje: 1. Neptun-kút, 2. Venus Genitrix, 3. Belvederei Apollo 4. Titus diadalív, 5. Arco di Druso (római palotarom?) 6. A lapidárium kertjének részlete, 7. Porta Maggiore, 8. Mars Borghese (Turnus?), 9. Tellus (Dea Muta?) 10. Velletrini Minerva

ri káptalan teljes irattárával a szombathelyi várban keres menedéket a török közelsége miatt.

Az egyháztörténészek véleménye szerint ez a tény jelentősen befolyásolta Mária Teréziát abban, hogy a győri püspökség területéről leválasztva az új egyházmegye székhelyét 1777-ben Szombathelyre tette. Az első püspök a királyi kinevezés alapján Felsőszopori Szily János lett.

II.

Szily János kisnemesi családból származott.[3] A győri szemináriumban elért kiváló eredményei tették lehetővé számára, hogy 1755–1758 között a római Collegium Germanicum Hungaricumban fejezze be tanulmányait. Szily kinttartózkodása idején XIV. Benedek (Lambertini) pápa (1740–1758) uralkodott. A bolognai születésű, felvilágosult szellemű, művészetet pártoló pápa nevéhez több fontos kulturális esemény fűződik. 1748-ban a Colosseumot szent helynek nyilvánította és kiátkozás terhe mellett megtiltotta a kövek kibányászását. Az ő parancsára végezték el a nagybecsű rom első statikai megerősítését és a támasztó falak felépítését. Kezdeményezte a Sta Maria Maggiore és a Sta Croce in Gerusalem bazilikák barokk homlokzatának felépítését. 1756-ban XIV. Benedek megalapította a Vatikánban a Museo Sacro-t, a keresztény művészetek egyik legnagyobb gyűjteményét. Ugyanez évben jelenik meg Giovanni Battista Piranesi (1720–1778) 1748-ban kiadott Vedute di Roma folytatásaként a Antichità Romane metszetsorozata. 1758-ban állítják fel a Trevi kút szoborcsoportozatát. Mindezek az események a későbbiek folyamán jelentősen befolyásolták Szily munkásságát. 1777-ben Szily székfoglalásakor Szombathely jelentéktelen mezőváros volt, ahol három templomán kívül csak a romos középkori vár tornya emelkedett ki a földszintes házak közül. Az átmeneti püspöki rezidenciául szolgáló várban Szily jelentése szerint alig volt öt szoba lakható. A Szent István napi beiktatáskor az első püspök nagyon határozott, konkrét fejlesztési programot hirdetett ki. Először megfelelő építészt keresett. Választása igen jó érzékkel, a kor egyik jeles mesterére, Hefele Menyhért (1716–1794) bécsi építészre esett. Az ő tervei szerint 1778-ban felépítteti a Szeminariumot, majd 1779–1783 között a püspöki palotát, végül 1791-ben megkezdik a székesegyház építését.[4] Az épületbelsők kifestéséhez, hasonló igényességgel a legjelentősebb Magyarországon működő festőt Franz Anton Maulbertschet (1724–1796) választotta. Ezt a tervét azonban nem tudta maradéktalanul megvalósítani, mivel Maulbertsch egyéb elkötelezettségei és betegsége miatt nem tudott minden vállalkozásának eleget tenni. Ezért a kisebb munkák elvégzésére 1782-től egy igen

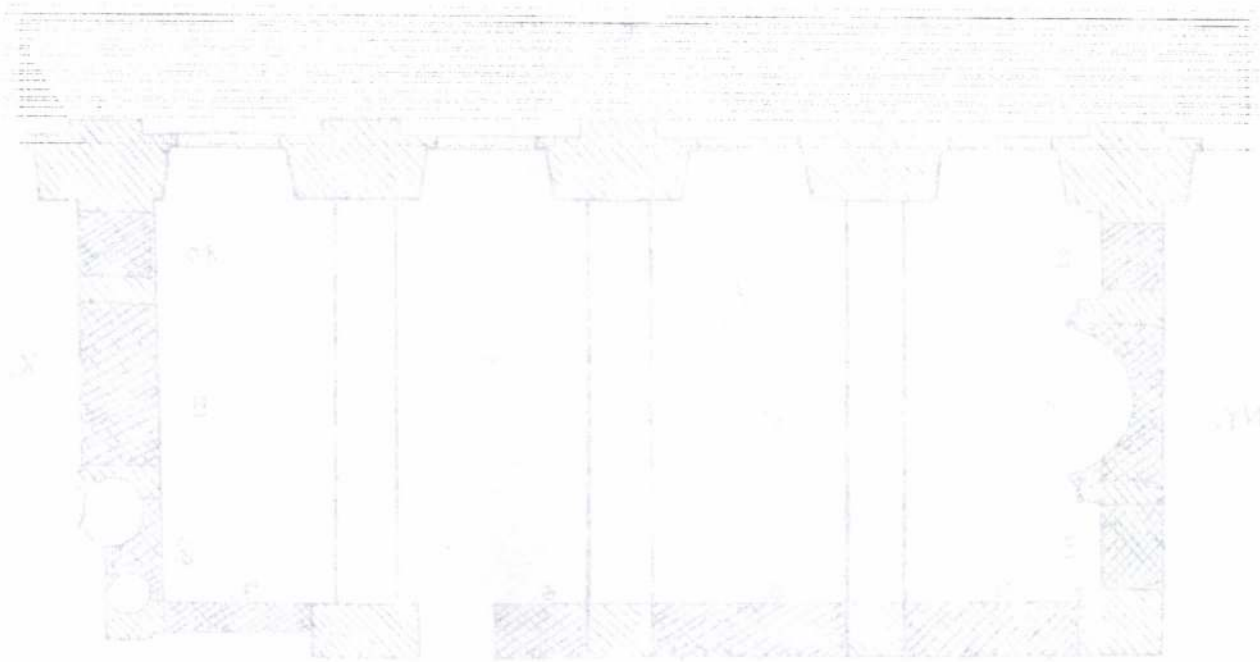

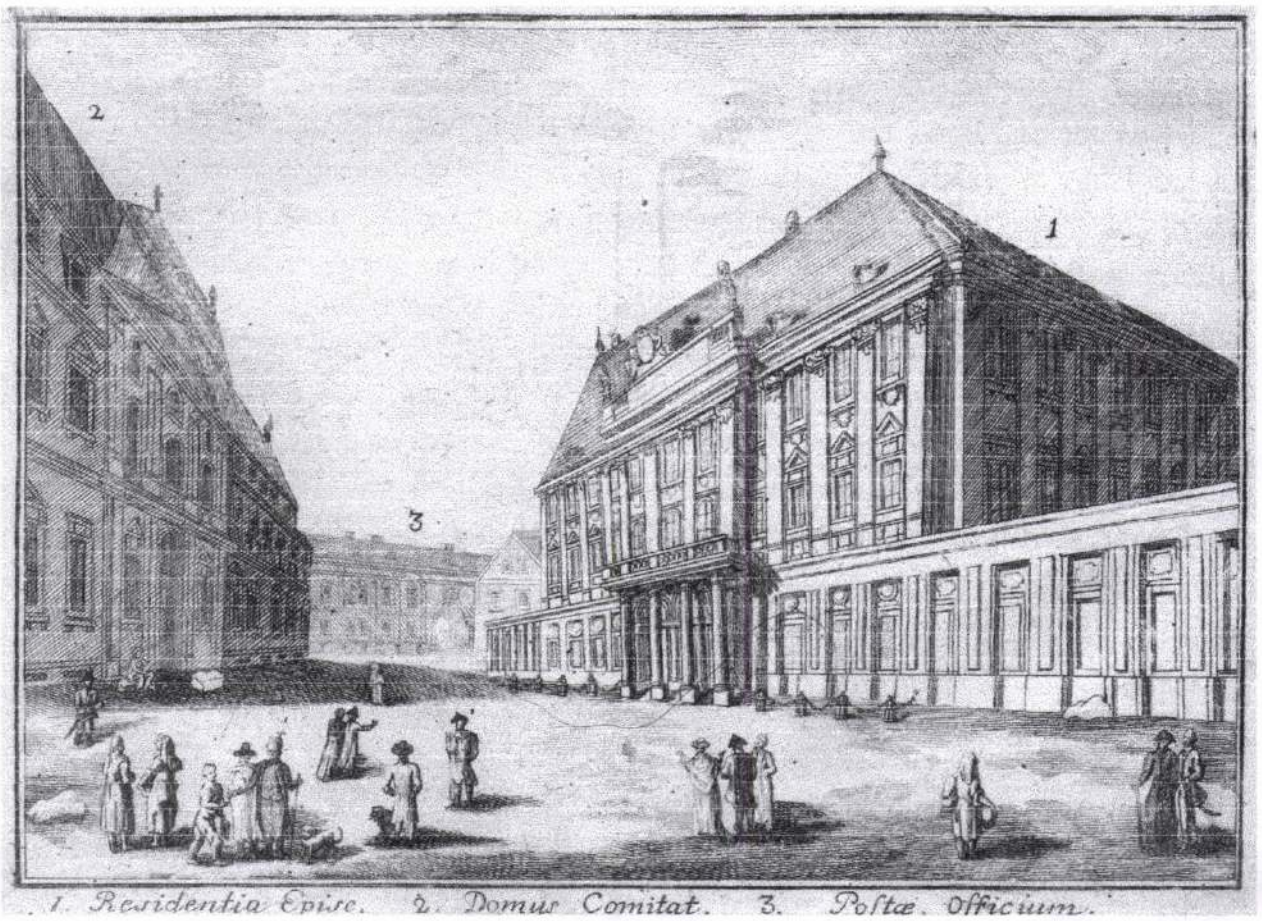

2. kép. A Sala terrenához csatlakozó zárt kert fala a püspöki palota és a Szeminárium között

kedvelt hazai festőt Dorffmaister Istvánt alkalmazta. Így került sor a Sala terrena falképeinek elkészítésére.

III.

Dorffmaister István (1729–1797) Bécsben született, az Akadémiát is itt végezte el 1751-ben.[5] 1761-től kizárólag Magyarországon dolgozott. Munkásságának első húsz éve nem tartozik dolgozatunk tárgyához, de azt leszögezhetjük, hogy festészete jellegzetes késő barokk, akadémista jellegű volt, ami némi provincializmussal párosult. Az 1780-as évektől kezdve stílusa nagy változásokon ment keresztül. A kompozíció kitisztult, a késő barokk jelleg a korai romantikára emlékeztető hangulati elemekkel gazdagodott. Festményeinek témája történelmi tartalmú (1784: Szentgotthárdi csata, 1787: Mohácsi emlékkápolna, 1788: Szigetvár), amelyet bizonyos történelmi hitelességgel ábrázolt. Így a magyar történelmi festészet előfutára lett.

Szily püspök ebben a szerencsés stílusperiódusban, 1782-ben bízta meg a palota Szent Pál történetét bemutató falképének megfestésével. 1784-ben a szentgotthárdi képek festése közben kapta a megbízást a Sala terrena falképeinek elkészítésére. A püspöki palota építését 1782-ben fejezték be. A rezidencia környezetét és a belső díszítés ikonográfiáját Szily püspök már jó előre megtervezte és a munkák előrehaladásával párhuzamosan végeztette. Ezt mutatja az a tény is, hogy a palota északi szárnyán elhelyezkedő Sala terrenahoz csatlakozó kert építését már 1781-ben megkezdték, míg a falkép festési munkák csak 1783-ban készültek el. A püspöki palota belső festését az első emeleten kezdték el. Itt a díszteremben Savaria történelmének négy jelentős eseményét bemutató freskót festett Maulbertsch. Ezek a következők: 1. Claudius császár megalapítja Savariát. 2. Septinus Severust császárrá kiáltják ki a pannoniai legiok. 3. Constantinus Clorus törvényt hoz Savariában. 4. A hunok elpusztítják Savariát. A mennyezetet a város két szentjének Szent Quirinus és Szent Márton püspöknek képei díszítik. Az ebédlőteremben helyezték el Piranesi híres metszeteit, amelyeket valószínűleg Szily vásárolt római tanulmányútja idején. Az ábrázolások tematikájából világosan kitűnik,

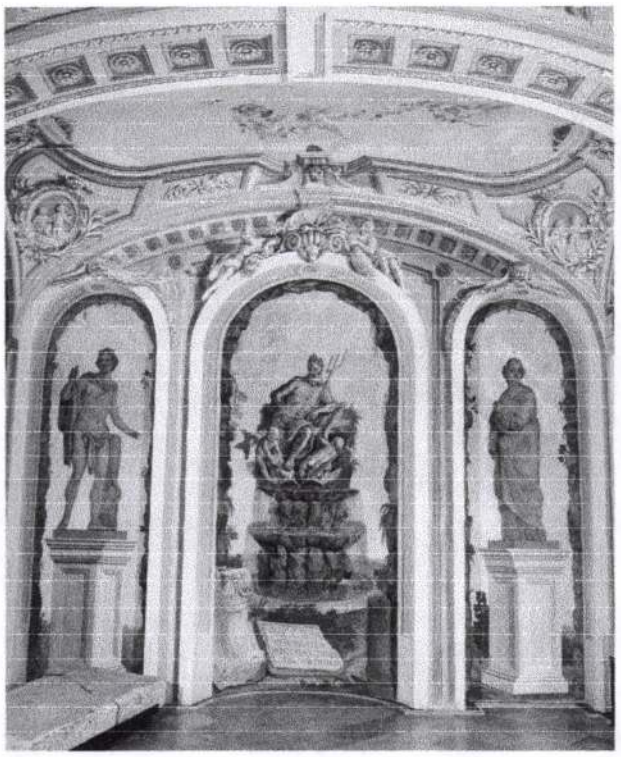

3. kép. A Sala terrena nyugati fala

hogy Szily János a szentéletű római püspökök örökösének, székhelyét pedig Savaria jogutódjának tekinti. Ezen szándékát bizonyítja a Sala Terrena falképeinek ikonográfiája is. A terem a palota földszintjének északi szárnyán fekszik. (1. kép) Ablakai a Szeminárium felé, a székesegyház előtti térre néznek. Eredetileg a palota és a szeminárium homlokzatát egy látszatarchitektúrával díszített fal kötötte össze. Így a jelenlegi tér zárt volt. Itt, és a székesegyház helyén volt az a kert, amelyet a palota építése közben létesítettek. (2. kép) Ezt az állapotot ábrázolja a Schoenvisner könyvében látható metszet.[6] A díszkertet és a szabadtéri kőtárat Szily eredetileg véglegesnek tervezte. A székesegyház helyét a püspöki palotával szemben a tér másik oldalán jelölte ki. A tulajdonosok azonban nem voltak hajlandók a telkeiket eladni, ezért kényszerült az eredeti koncepció megváltoztatására, ami a szabadtéri kőtár felszámolását jelentette.

A Sala terrena falképein mitológiai jeleneteket, illetve festett istenszobrokat, játszadozó amorinókat és Piranesi metszetei alapján festett római romokat láthatunk. A dolog érdekessége az, hogy a mitológiai ábrázolásokba és a Rómában lévő romokat bemutató képek előterébe belekomponálták azokat a Szombathelyen talált római kőfaragvány töredékeket, amelyek több más faragvány társaságában, a díszkertben voltak elhelyezve. Így az ablakon kitekintve, vagy az oldalajtón kisétálva eredetiben megtekinthetők voltak az itt megfestett antik műtárgyak. Így ez az együttes prezentálta a római kontinuitást, másrészt tökéletesen megvalósította a Sala terrena azon funkcióját, hogy a belső teret összekapcsolja a kinti természettel.

IV.

A megoldás terve minden bizonnyal Szily püspök nagyszerű műve, amely nemcsak gondolatgazdagságát, de nagy műveltségét is mutatja. Szily szerzőségét mutatja a rendelkezésre álló levéltári anyag, amelyből kitűnik, hogy az általa megrendelt műveknél a legapróbb részleteket is megszabta, illetve előírta.[7] Sajnos a Sala terrenára vonatkozó iratanyag teljes egészében hiányzik. Felvetődik a kérdés, hogy a falképek tematikája milyen előképek, analógiák vagy ötlet alapján készültek. Azt tényként fogadhatjuk el, hogy a Sala terrenával foglalkozó terjedelmes szakirodalom szerzőinek mindez ~~eddig~~ nem sikerült közvetlen analógiát találni. Itt pusztán azt mondhatjuk el, hogy Mantegna híres Szent Sebestyén képe óta (1459) igen kedvelt lett az antik műtárgyak, romok háttérként történő szerepeltetése. A 17–18. században szokás volt az ún. „házi múzeumok" festése, ahol a lefestett műtárgyak pótolták az eredetit. Erre igen jó példa a bécsi Hofbibliothek előterében lévő falkép. Ez VI.(III.) Károly császár megrendelésére készült 1767-ben. A képen valóban létező antik faragványok láthatók, de ebben a formában maga a gyűjtemény nem létezett. Ez tulajdonképpen analógiaként is tekinthető lenne, azonban figyelembe kell venni, hogy Szily mindig itáliai mintákat vett alapul, másrészt létezett egy szokatlan helyi sajátosság is. A római kőfaragványok és feliratos táblák bemutatásának szokása Szombathelyen már a középkorban is meg volt. Ugyanis a várat a 13. században a volt római császári palota helyén, az ott talált kőanyag felhasználásával építették. Az építkezés közben

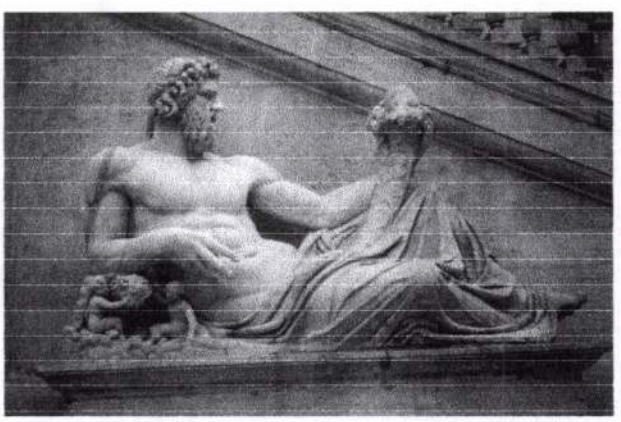

4. kép. A Tiberis allegorikus alakja. Róma, Campidoglio, Kr. u. 4. század

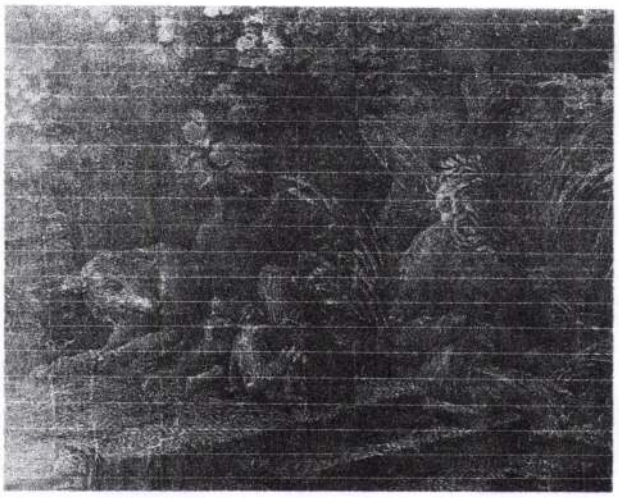

5. kép. Pater Tiberinus és a Lupa az ikrekkel. (18. századi római térkép sarokdísze)

talált érdekesnek ítélt faragványokat és feliratokat jól látható helyre a várkapu fölé beépítették. A beépített római kövek már a 16. században felkeltették az utazók érdeklődését. Első említése Bonfini művében található. A feliratok szövegét és pontos rajzát először Marsigli publikálta 1726-ban. Bél Mátyás kéziratához szintén készített rajzokat.[8]

Így tehát Szily János püspök, amikor 1777-ben beköltözött a rezidenciául szolgáló romos várépületbe, egy már a több száz éve fennálló lapidárium birtokosa is lett. A kőtár gyorsan gyarapodott, ugyanis Szily összevásárolta a város területén előkerült antik faragványokat. Így került gyűjteményébe az egyik kocsmaépület sarkán kerékvetőként használt capitoliumi triász Jupiter torzója is. A Sala terrena és a hozzá csatlakozó romkert azonnal igen nagy feltűnést keltett, annál is inkább, mivel a nagyközönség számára is megtekinthető volt. S mint ilyen, ez az ország első nyilvános gyűjteményeként tekinthető. Jelentőségét mutatja, hogy mindez a Magyar Nemzeti Múzeum alapítása (1802) előtt történt. Giuseppe Grampi bécsi pápai nuncius 1784. augusztus 14-én kelt levelében meleg hangon dicséri Szilyt a kőtár (Museo Lapidario) kialakításáért. Ez a levél azért is fontos, mert segít Dorffmaister itteni tevékenységének időpontját tisztázni. A nuncius augusztusi levele már az elkészült múzeumról tudósít, tehát Dorffmaister a Sala terrenát az év első felében festette. Így a szentgotthárdi csatakép festését 1784 nyarán kezdhette meg. Lehetséges azonban, hogy a két munka párhuzamosan folyt fiai segítségével.[9] A szombathelyi püspöki hivatal számlakönyve szerint (No 389–93) Dorffmaister 1784-ben egy meg nem nevezett festési munkáért 300 forintot vett fel.[10] Ez feltételezhetően a Sala terrena honoráriuma volt. A korábbi szakirodalom, nem tudta a falképek készítésének pontos idejét megjelölni.[11] Pedig a keleti falon a következő szignó található: Stepha. Dorffmaister pinxit CICDCCLXXXIV. Mindez azért történhetett, mert restaurálás előtt a falkép felülete teljesen el volt sötétedve és a helyiség oldalfalait a 20. század eleje óta nagy kiállítási szekrények takarták el. Az említett Dorffmaister szignót az 1989-es restauráláskor tisztították meg.[12]

V.

A Sala terrena a püspöki palota északi szárnyán helyezkedik el. A téglalap alakú terem tengelye kelet-nyugati irányban húzódik. *(1. kép)* A nyugati fal trichinumszerűen van kiképezve, a középső fülke íves a két oldalsó pedig egyenes záródású. Mindkét fülke keretezése fent félköríves. A termet négy szakaszban tükörboltozat fedi. A boltozat szakaszait széles hevederek választják el, amelyeket a falba futva 1–1 hermaszerűen kiképzett grisaille festésű Atlasz alak tart. A hevederek csúcsát 1–1 Gorgó-fej díszíti. A boltozat csegelyszerű sarkaiban 1–1 tondó található. Az oldalfalak leírása előtt, ismét szeretném hangsúlyozni, hogy a Szily püspök által összeállított tematika iratanyaga hiányzik. Kellő attribútumok és analógiák hiányában pontos meghatározásuk helyenként ez idő szerint bizonytalan. B. Thomas Edit tanulmányában egy nagyon jól átgondolt rendszert dolgozott ki, de egyes meghatározásai nem bizonyíthatók.[13] Ezért ezek ismertetésénél igyekszem feltárni a lehetséges értelmezés variációit és az előképeket.

I. Nyugati fal (1. kép: 1–3.)

1. Középső fülke: Vízi istenség alakja. A fal középső íves záródású fülkéjében egy díszkút tetején, kagylóban elhelyezett sziklán ülő vízi istenség alakja látható. *(3.*

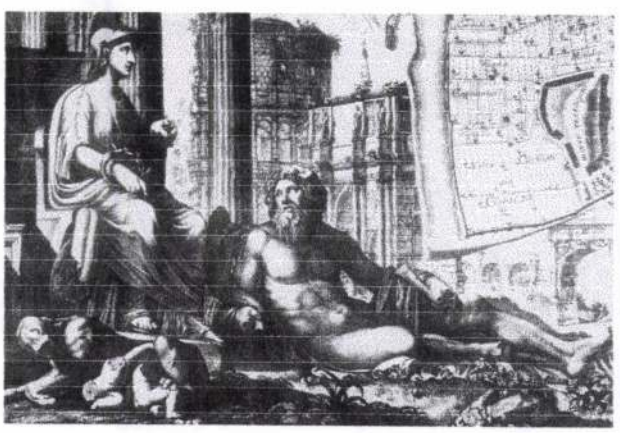

6. kép. Roma Dea és a Pater Tiberinus (szárnyakkal) Gianbattista Nolli metszete, 1748

7. kép. A Tiberis, az Arno és a Po folyamistenei. Giralomo Frezza, 18. századi metszetének részlete

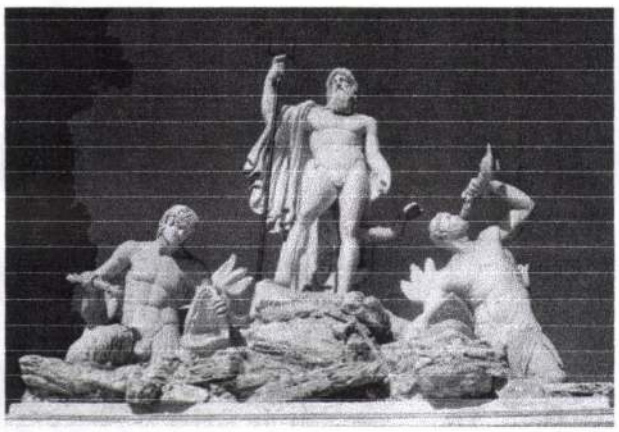

8. kép. Fontana di Nettuno. Róma, Piazza del Popolo

kép) A három egymás fölé helyezett kagyló alakú medencét sziklából összerakott törzs köti össze. Az istenség fejét vízinövényekből font koszorú övezi, baljában háromágú szigonyt tart. Lábai előtt két delfinnel játszadozó gyermek alakja látható. A fülkét körben vadnövényekkel benőtt szikla szegélyezi. Tehát nézőjének az az érzése, mintha egy barlangból nézné a díszkutat. A fülke felett bal oldalon, egy nő virágokkal teli bőségszaruval a tavasz, a jobb oldali szakállas férfi búzakévével a nyár allegorikus alakja. A vízi istenség meghatározásában zavar mutatkozik. B. Thomas Edit szerint a Romulust és Remust megmentő Tiberis folyamistenség. Hivatkozva az Aeneisben szereplő leírásra. A VIII. énekben Aeneasnak álmában megjelenő „agg véd-isten" leírása a következő: „populeas inter senior se attollere frondes / visus (eum tenuis glauco velabat amictu /carbasus, et crines umbrosa tegebat harundo)" („Vékony zöld-színű vászonnak fedi leple palástúl / Fürtjét meg sürü sás koszorúja kőríti.")[14] Abban az esetben, ha valóban a Tiberinus Pater, Tiberis Atyáról van szó, akkor a két játszadozó gyermek Romulus és Remus.[15] Itt azonban ezt az attribútumok nem támasztják alá. A Vergilius idézetben szereplő koszorú áll, de a háromágú szigony és a delfin mindig Neptunus jelvénye. A delfin pedig „a cetfajhoz tartozó tengeri állat, amely az ókori népeknél a tenger és a tengeri isten szimbólumaként szerepel és egyszersmind a hajózást és a tengeri kereskedelmet is jelképezi."[16]

A Tiberinus Pater ábrázolásoknál az istenség erőtől duzzadó testű férfi, általában könyöklő vagy fekvő pózban. Arca azonban öreg, megfáradt. Haja szakálla rendezett, fején sás és hínár koszorút visel. Néhol szárnya van (mert megszemélyesít), és nádasban fekszik. Gyakran a könyöke alatt feldőlt korsóból víz folyik. Kezében hajólapátot tart. Előtte a Romulust és Remust szoptató anyafarkas a Lupa pihen. *(4–7. kép)* Ha megnézzük Rómában a Piazza del Popolo, a Sala terrena falképével közel egyidős, Neptunus kútját akkor láthatjuk az attribútumok teljes azonosságát: Egy szikla tetején áll Neptunus. Teste szinte teljesen fedetlen, csak a jobb vállát takarja drapéria. Arcát dús haj és szakáll övezi. Kezében háromágú szigonyt tart. Lábánál két vízi teremtmény delfinekkel és búgócsigával játszik. *(8. kép)* Az teljesen elképzelhetetlen, hogy Szily püspök a vízi istenek attribútumaival nem volt tisztában és jelvényeiket felcserélte. Így biztosak lehetünk abban, hogy a terem falképe egy Neptunus-kutat ábrázol.

A díszkút előtt, az alsó sávban három Szombathelyen előkerült antik kőfaragvány festett képe látható. *(9.*

9. kép. A díszkút előtti alsó sáv kőfaragványai

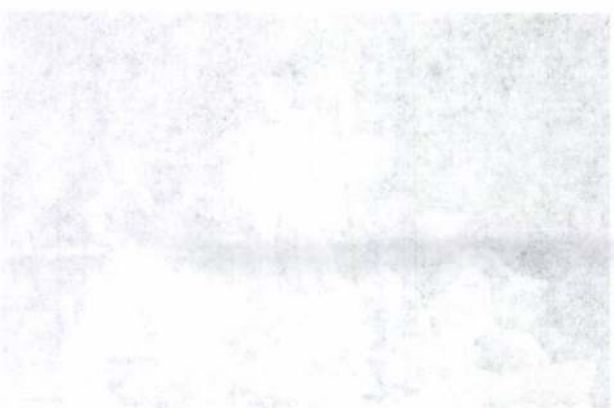

10. kép. Oszlop talp. Schoenvisner 1791. IV. t.

11. kép. Oszloptöredék a Savaria Múzeumban

kép) A jobb alsó oldalon egy gránit oszlop töredéke áll. Ebből több darab is található a Savaria Múzeum kőtárában. *(10–11. kép)* Schoenvisner metszetén is szerepel.[17] Középen a kút medencéjének támasztva egy felirattöredéket tartalmazó tábla hever. Ez Savaria egyik városkapuja feletti tábla volt. A jobb oldali rész hiányzik. Pártdarabja teljesen ép, ez a Titus diadalívet ábrázoló kompozícióban kapott helyet. Az eredeti tábla 65x85 cm, amely a felirat szerint Domitianus császár idejében készült Kr. u. 82-ben. A felirat a következő: /IMP. CAESAr divi/VESPASIANI Filius Domitianus Augustus/PONTifex MAXimus TRIBunita POTestate IMPerator/II.Consul.VIII DISEGN.et VIII. pater patriae/.[18] (12–13. kép) A bal oldalon álló Minerva torzó a Domitianus korában készült savariai capitoliumi trias részét képezte Magassága 120 cm.[19] *(14-15. kép)*

2. Jobb oldali fülke: Ebben Venus megfestett szobor alakja áll. A hagyományos felépítésű oszloptalapzaton álló istennő a Venus Genitrix típusát követi. A ruhában ábrázolt Venus ugyanis nem a szerelem, hanem a Szülő Istennőt testesíti meg. Kultusza különösen a római császárkorban volt rendkívül népszerű. Ez pedig arra vezethető vissza, hogy az Aeneis története szerint a császári dinasztia alapítója Julius Caesar nemzetsége a Gens Julia ősanyja Venus volt. Innen a császárok isteni származása. Átvitt értelemben az egész római nép őse. Ezt Lucretius így fogalmazza meg: „Aeneandum genitrix, hominum dirumque voluptas Alma Venus" („Római népünk anyja, halandók s istenek üdve / Megtartó Venusunk, ki a bolygó égi jelet s a / Gályás tengert, dús földünket megsokasítod")[20] Maga a Venus Genitrix ábrázolás típus Alkamenes (Kr. e. 440–400) görög szobrásztól származik. Az eredeti szobor ugyan elveszett, de a római korból számtalan másolata ismert. A képtípus kiválasztásánál nem kell feltétlenül a római eredetmondásra gondolnunk. Lehetséges, hogy Szily szigorú erkölcsi normái miatt írta elő ezt az ábrázolási formát. A Tridenti zsinat határozata ugyanis tiltja a teljes aktábrázolást az egyházi intézményekben. Ezért lett az itt szereplő másik két istenszobor is „felöltöztetve".

3. Bal oldali fülke: Apollo alakja áll. Az itt látható ábrázolás az un. Belvederei Apollo tükörképe. *(16. kép)* Az eredeti szobortól annyiban tér el, hogy a jobb és a bal kéz fel van cserélve, továbbá derekát drapéria fedi. Mindezek a torzítások a nagy számban készült 18. századi olcsó metszetek jellemzői.

II. Déli fal (1. kép: 4–7.)

1. mező: Titus diadalív. Piranesi metszetének felnagyított másolata. (4,95x2,20 m) *(17–19. kép)* A metszet és a falkép között annyi a különbség, hogy Piranesi fekvő ez pedig álló téglány alakú. Ebből adódóan a metszet bal oldalán látható Casina Farnesiana a festményen nem kapott helyet. Hiányoznak továbbá a metszeten

12. kép. Domitianus városkapu feliratának töredéke. Schoenvisner 1791. III. t.

13. kép. Domitianus császár feliratának töredéke jelen állapotban

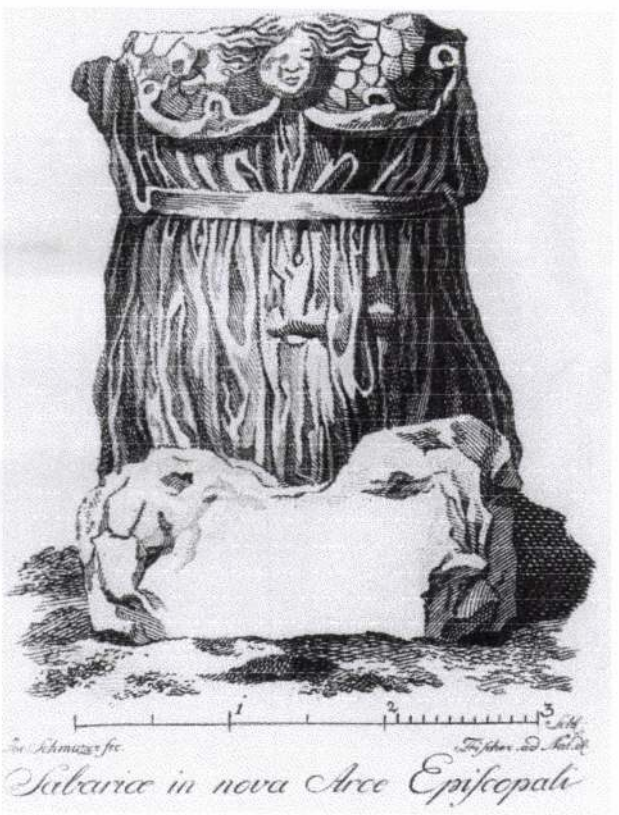

14. kép. Minerva torzó. Schoenvisner 1791. XII. t.

látható korabeli alakok, de hiteles és pontos az ív feletti tábla szövege és a domborművek ábrázolása is. Az előtérben elhelyezett savariai kőfaragványok:

a.) A jobb oldalon egy ledőlt oszloptörzsre átlós irányban fektetett sírtábla. Szövege kiegészítve a következő: „/Quintus MVLLIVS SEXti Filius/CLAudia FLORENTINVS/Anorum Vinus Fecit Sibi CAENATII/VSTA CONgugi Amorum eT Q MVLLIO/MARCELLO SEVERIO Colonia Claudia Savaria Anorum XX/ET MULLIAE MARCELLINAE FiLio NEPti"/ A felirat szövegét először Marsigli közölte és értelmezte. Ezt ismétli Schoenvisner is.[21] *(21. kép)*

b.) A kép tengelyében egy oszloptalp áll. Teljesen azonos a nyugati falon látható oszloppal.

c.) A kép bal oldalán átlós irányban hever a savariai városkapu feletti nagyméretű tábla festett mása.

Az eredeti táblát Szombathelyen az ún. Körmendi Kapu táján találták. Felirata a következő: /IMPerator CAESAR DIVI VESPAsiANI Filius/DOMITIANVS AVGustus PONTIfex Maximus tribunita/potestate IMPerator II ConSul VIII./DISIGNATus VIII. Pater Patriae"/= Kr. u. 82. A tábla már Marsigli idejében is a ma látható módon a 2/3 résznél átlós irányban törött volt. Ugyanígy ábrázolja Schoenvisner is.[22] *(20. kép)*

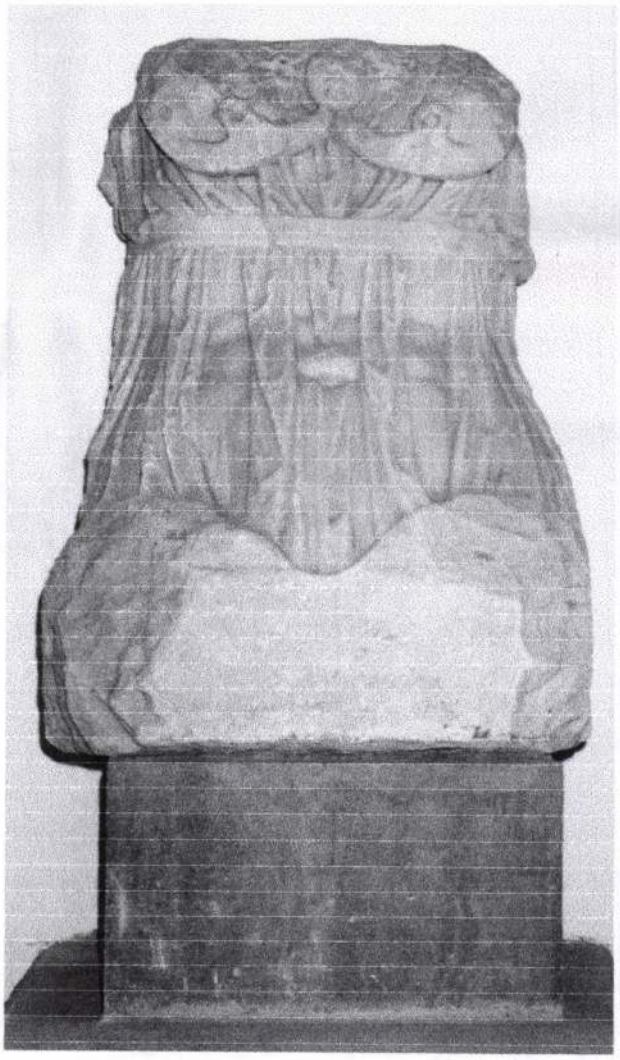

15. kép. Minerva torzó jelen állapotban

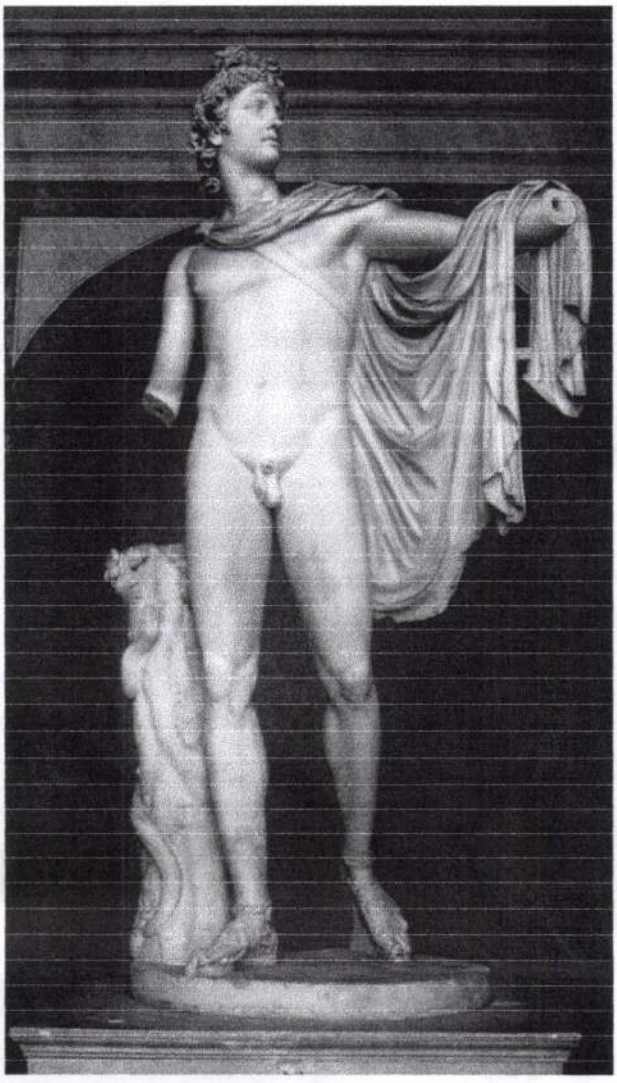

16. kép. A Belvederei Apollo szobra. Róma, Musei Vaticani

17. kép. A Titus diadalívet ábrázoló falkép. Az előtérben az eredeti Domitianus kori feliratos tábla

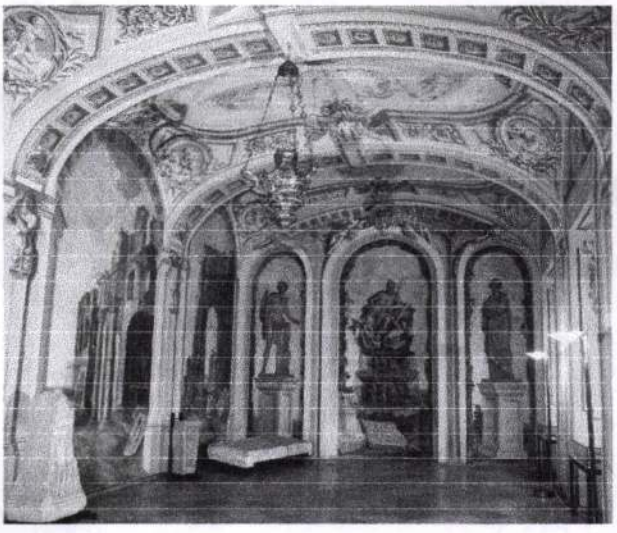

18. kép. A terem délnyugati szeglete a kiállított eredeti, antik faragványokkal

Mindkét tábla szombathelyi vonatkozása abban mutatkozik meg, hogy a Titus diadalív és a savariai városkapu feletti tábla Domitianus császár megbízásából készült és Vespasianus fiainak dicsőségét hirdeti. A savariai feliratból Domitianus nevét, meggyilkolása után a szenátusi határozat alapján kimondott átok, a „damnatio memoriae" alapján kivésték.[23] *(22. kép)*

2. számú mező: A Sala terrena falképei közül a 2. sz. mezőben ábrázolt rom meghatározása a legnehezebb. Ugyanis nem Piranesi metszete alapján készült, de szemmel láthatóan egy ismeretlen eredetű festmény vagy rajz másolata. A szakirodalom ezen bizonytalanság miatt „emeletes palota romjai" néven említi.[24] Teljesen lehetetlen, hogy az egyik legexponáltabb helyen lévő ábrázolás fantázia szüleménye és nem az ikonográfiai program része. Ha a képet jól megnézzük, itt is, mint a másik két oldalon, egy oszloppárral határolt kaput látunk, amelyhez furcsa várfalszerű, nyílásokkal tagolt építmény csatlakozik. Mivel a másik két metszet alapján festett kapu, illetve diadalív (Porta Maggiore, Titus diadalív) sávariai vonatkozású, ezért itt is a római kontinuitásra utaló építményt kell keresnünk. A legkézenfek-

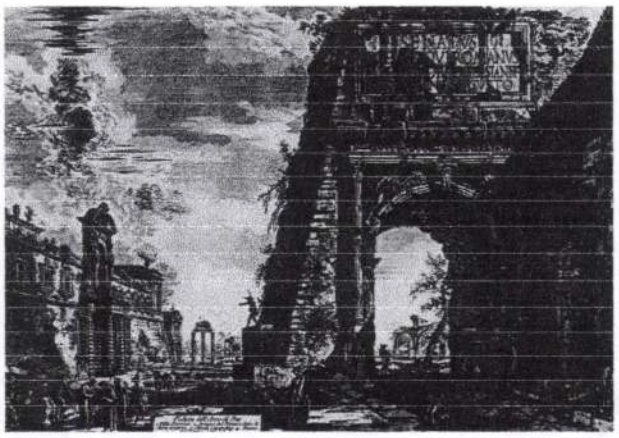

19. kép. A Titus diadalív Piranesi metszetén

20. kép. Domitianus városkapu felirata. Schoenvisner 1791. II. t.

21. kép. Quintus Mullius sírköve. Schoenvisner 1791. VI. t.

vőbb megoldás az ún. Arco di Drusoval való azonosítás. Ez a kisméretű diadalív az Acqua Antoniniana vízvezeték van beépítve, és a Porta di San Sebastiano városfalakon belüli oldalán áll. Az út, amely áthalad alatta tulajdonképpen Via Appia falakon belüli folytatása. A Szent Sebestyén-kaput Belizar és Narsete az 552-es ostrom után átépíttette. A magas bizánci tornyok, lőrések és a várfalak miatt a kapu elvesztette antik jellegét és komor középkori építménynek hat. Ezért látványilag alkalmatlan a másik két antik ív közötti bemutatásra. A falképen látható romos fal az egykori vízvezeték része, amelyre a Gorgó-fejes díszkút emlékeztet. *(23–24. kép)*

A mellékelt 19. századi archív fényképfelvétel készítésekor a vízvezeték nagy részét már lebontották, az oszlopok feletti golyvák is leomlottak, de a hasonlóság nagyon is szembetűnő. Savariai vonatkozása pedig az, hogy Szent Quirinus vértanú ereklyéit a hunok elől a Via Appia mentén fekvő San Callisto-katakombába menekítették. Így a kapu alatti úton haladtak el az ereklyékhez igyekvő zarándokok. Tehát az ív utalás Szent Quirinusra. A vértanú püspök kultuszának újraélesztéséért Szily kormányzása idején sokat tett.

Az előtér savariai kőemlékei:

a.) A jobb alsó sarokban a Medusa-kút peremének döntve egy kezében pálcát tartó katonát (centurio?) ábrázoló síremlék töredék látható. (26. kép) Metszeten közölte Schoenvisner.[25] (38. kép) Az eredeti római síremléket a falkép restaurálás után a kép mellé helyezve állították ki. *(23. kép)*

b.) Szokatlan módon a kompozíció középpontjában egy falszeglet sarkába beépítve látható a kőtár egyik legérdekesebb sírkő töredékével festett képe. Ez a fehér márványból faragott gúla egy gazdagon díszített savariai nagyméretű sírépítmény oromzati díszítménye volt. Elülső oldalán laposan faragott Medusa-fő alatt, kezét felemelve táncoló férfialak látható. *(27. kép)* Sajátságos a kissé esetlen táncmozdulat, az oldalra dőlő test, és a nyakon átkötött lebegő köpeny. A kezei között lévő tárgy erősen megrongálódott. A hasonló rendeltetésű kultikus táncok résztvevői kezükben gyakran kígyót tartottak. Ez a dombormű is a táncost valószínűleg kígyóval ábrázolja. A gúla keskenyebb oldalát tobozpikke-

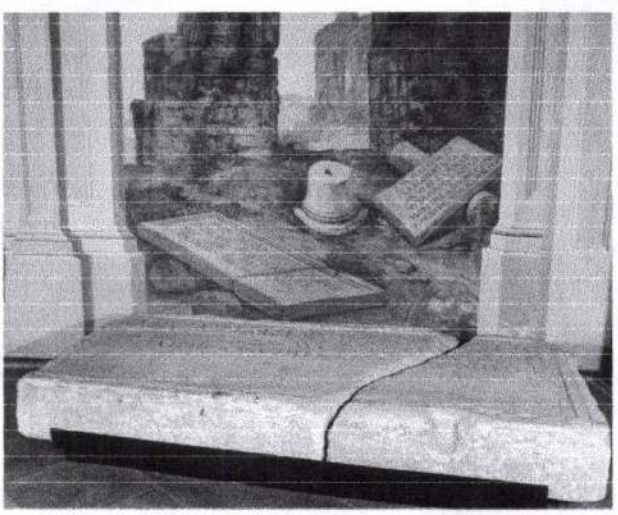

22. kép. Az eredeti városkapu feletti kőlábla elhelyezése a restaurálás után

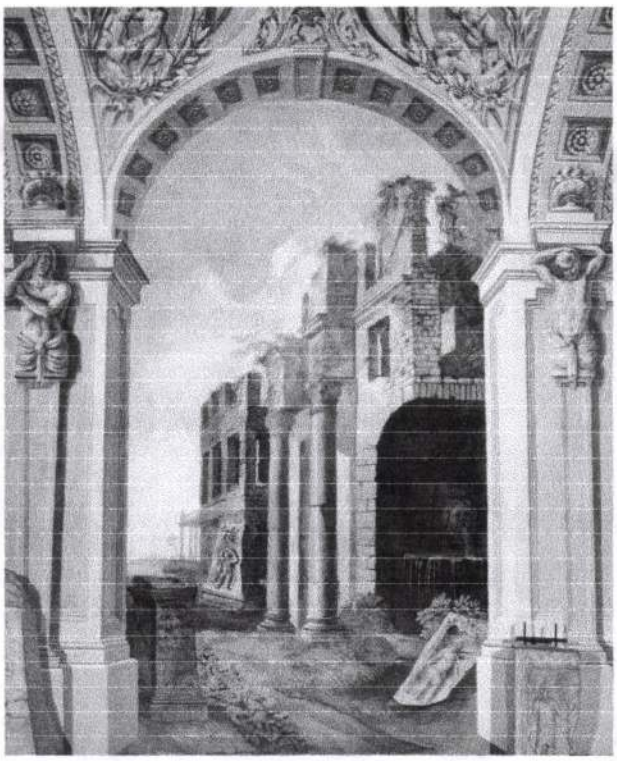

23. kép. Az Arco di Druso

lyek borítják. *(28. kép)* Ezek a felismerhető jegyek mind a Dionysos isten kultuszával kapcsolatosak.[26] A Dorffmaister másolatának érdekessége a talapzatra festett mérce, mellette a felirat: „1 Schuh". Ez is a falképeken látható ábrázolások pontosságra törekvését jelzi. *(30. kép)* A kőfaragványról Bél Mátyás készíttetett először rajzot, majd Schoenvisner.[27] *(29. kép)*

c.) A kép bal oldalán Heliodorus fogadalmi oltárköve áll. Felirata kiegészítve a következő „/NEMESI/AVGustae SACrum/ /HELIODORVS/AVGugusti Nostri VILicus/STATionis SAVARiensis/PRO,SAluteSVA/ET SVORVM/Votum Solvit Libeus Merito/". *(21. kép)* Rajzát és szövegét először Marsigli közölte. Schoenvisner értelmezése szerint a STAT rövidítése alatt Stationarius értendő.[28]

3. számú mező: A bejárati ajtótól balra egy keskeny (55 cm) sáv húzódik. Itt Dorffmaister egy ideálisan szép romkert részletét ábrázolja. Feltételezhető, hogy az elpusztult kert képe az itt látotthoz hasonló volt. Az előtérben egy szépen profilozott kő talapzat vagy fogadalmi oltárkő látható. Felirata: „/MVNICIPIVM/AVG/ /SCARBANT/". *(31–33. kép)* A szombathelyi kőtárban található kőemléket Óperinten találták Szily idejében Martinovics Ferenc házánál. Az emléket Schoenvisner is közölte.[29] Feltételezhetően egy soproni városi tisztségviselő állította fogadalomból.

4. számú mező: A Porta Maggiore, Piranesi metszete alapján készített, felnagyított másolata, (4,95x10 m). A terem falképei közül ez a legkevésbé sikerült kompozíció. Ennek az oka az, hogy a rendelkezésre álló felület túl keskeny. Így a hatalmas méretű kapuépítmény kissé nyomasztólag hat. A Porta Maggiore Róma legszebb és legépebben maradt városkapuja. Tulajdonképpen egy vízvezeték része, amelyet lent három dí-

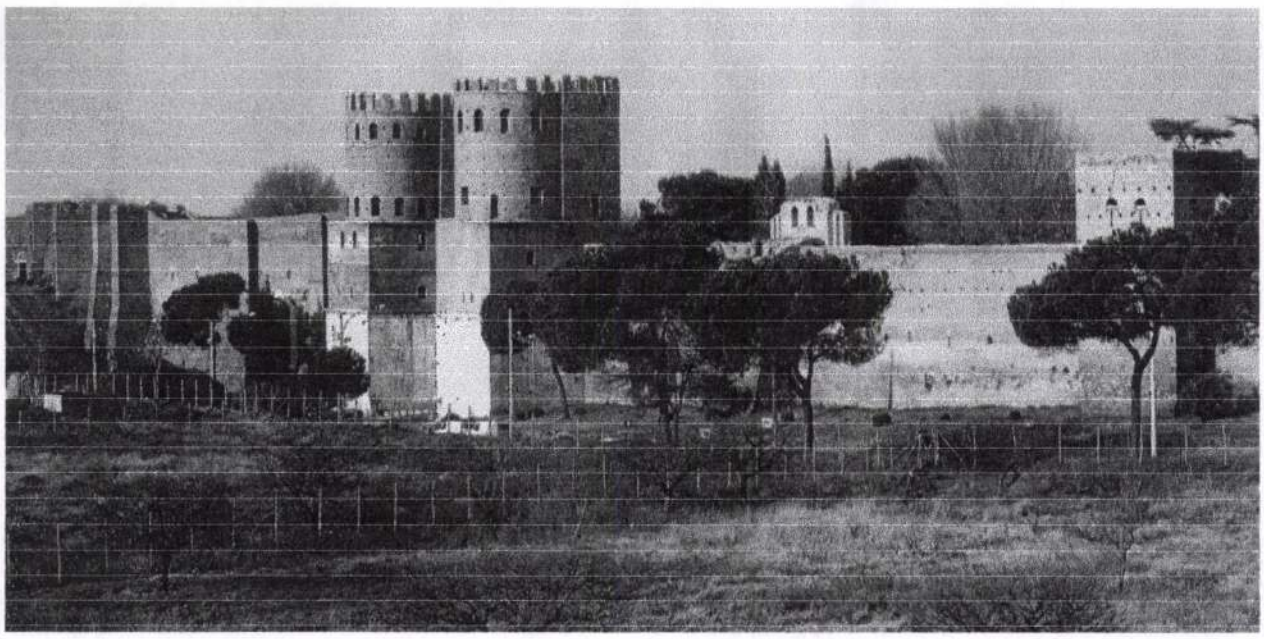

24. kép. A Porta di San Sebastiano

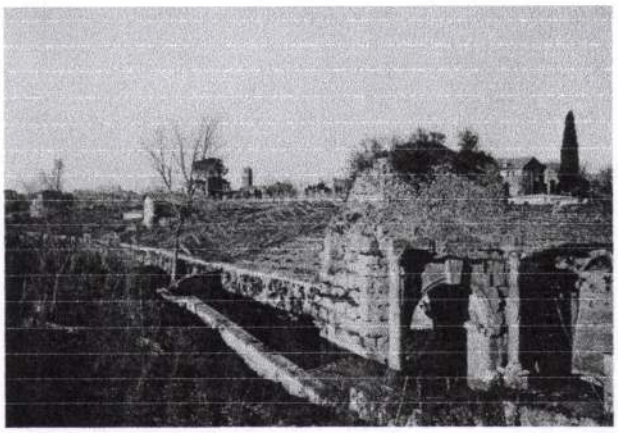

25. kép. Az Arco di Druso 1860 körüli állapotban (Parker felvétele)

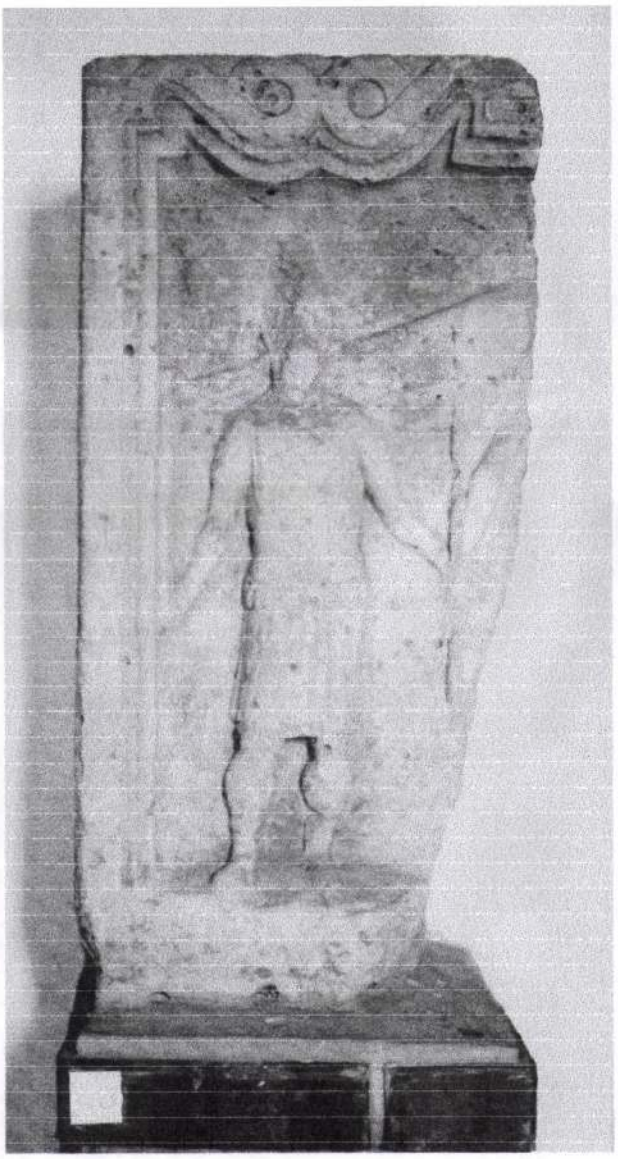

26. kép. Római centurio síremléke

27. kép. Táncoló férfialak egy sírkő építmény oromzatán

szes nyílással kapuvá alakítottak ki. A vízvezeték az Aqua Claudia, Claudius császár építménye. Mivel Savaria a Colonia Claudia címet viselte, így nyilvánvaló az utalás Szombathely ókori múltjára. Az előtér ábrázolása nem követi Piranesi metszetét, hanem fantázia szüleménye: Egy bozóttal benőtt vízparton antik sírkövek és faragványok hevernek. Az egész előtér kissé zsúfolt. A kőtáblák elhelyezése sem esetleges, hanem inkább kiállítás jellegű. *(33–37. kép)*

a.) A jobb oldali sírkő Paulovics szerint 4. századi ókeresztény síremlék.[30] Véleményét a szövegben használt Bonae memoriae formulára alapozza. A kiegészített szöveg a következő: „/bonae MEMORI /AVRELIAE IVS/TINAE ANNorum XL /CONIVGI CARIS/SIMAE AVRELIVS/GAIANVS ET GAIVS/ ET IVSTINVS FILI MA/TRI PIENTISSIMAE ViVi Fieri Fecerunt Diis Manibus/ majd utólagos bevésés: ETFILIA SYRICA. Paulovics elgondolása szerint ez egy félkész sírkő volt, vagyis az alsó részt előre elkészítették a D-M rövidítéssel. A felirat készíttetője viszont keresztény volt, ezért

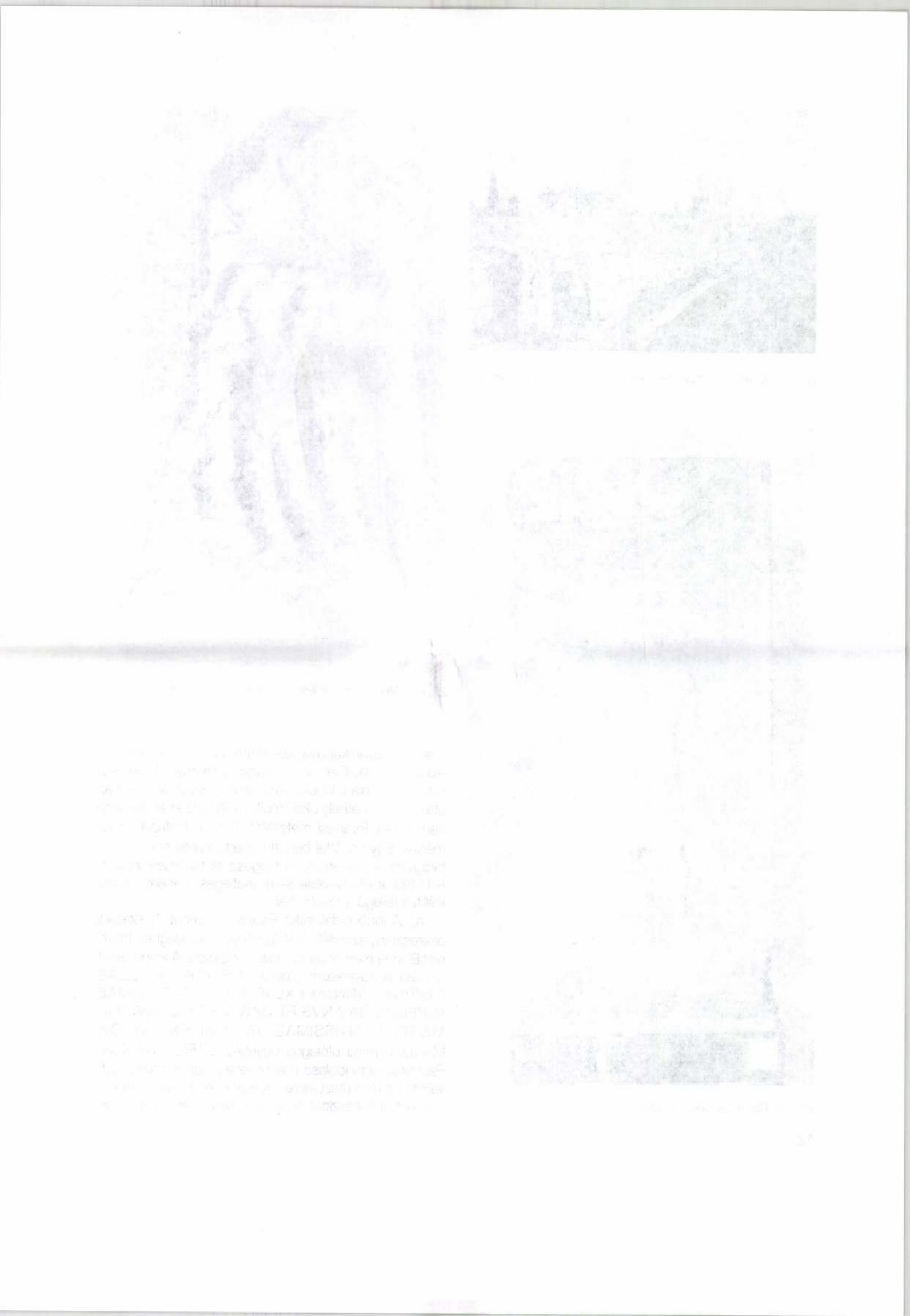

használta a Bonae Memoriae kifejezést. Meg kell azonban jegyezni, hogy a Bonae szóból csak az utolsó E betű maradt meg a többi feltételezett kiegészítés. Közölte Schoenvisner is.[31] *(38–39. kép)*

b.) A bal oldali sírkő szintén vallástörténeti szempontból érdekes. Felirata a következő: „/Titus GNORIVS SABINIANVS/EX PRAEFeto ALAE CONTARIO/RVM Vir Egregius ET Lucius VALerius VERVS DECurio/ Coloniae Claudiae SAVARiae SACERDOTALIS/Praninciae Pannoniae Superiaris CRYPTAM CI IGNIS/EXVSTAM SVMPTIBVS SVIS/REFECERVNT/". A szöveg szerint egy kriptát, amelyet tűz pusztított el, helyreállították a város és egyben a provincia tisztségviselő papjai. Ez kétségtelenül bizonyítja, hogy a Superior tartomány vallási központja Savaria volt. Bonyolultabb kérdés azonban a crypta szó értelmezése. Schoenvisner szerint ezen színház alépítményt kell érteni: „Cryptae nomine inteligebant veteres non sepulchra tantum, aut sacella subterrenea, venum etiam partem theatri". A papi testület pedig azért kapott ez ügyben szerepet, mert bizonyos játékok rendezése a papság feladata volt, minvel a savariai színház felépítése régészeti feltárással nem tisztázott, ezért ez a magyarázat még bizonyításra szorul.[32]

28. kép. A gúla oldallapja tobozpikkelyekkel

~~29~~ *kép.* Schoenvisner 1791. XIV. t.

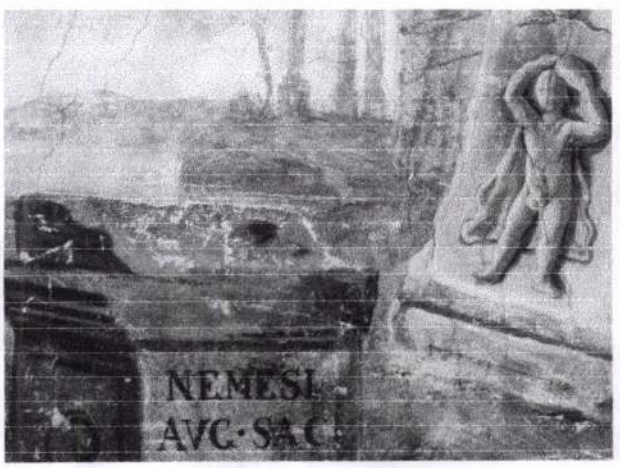

~~30.~~ *kép.* A talapzaton látható „1 Schuh" felirat. Restaurálás előtti állapot

c.) A középső mezőben lévő dombormű két, eredetileg össze nem tartozó részből áll. A falképen lévő állapot Dorffmaister önkényes egybekomponálásának eredménye. A felső rész az alvó Ariadnét ábrázolja. Ezt a faragványt több más Dionysos kultuszra emlékeztető faragvány töredék társaságában Szily püspök idején találták Völgyi György szombathelyi polgár telkén. Az alsó rész kehely alakban elrendezett leveleket, virágot és két madarat ábrázol. Paulovics szerint 4. századi ókeresztény emlék.[33] A kacsok bogyóit csipegető madarak motívuma a késő hellenisztikus időktől kezdve általánosan elterjedt profán díszítmény volt. A késő ókeresztény művészet is felhasználta és így az ábrázolás új szimbolikus jelentést kapott. Rómában a 3–4. századi kata-

31. kép. A bejárati ajtó melletti falkép részlet

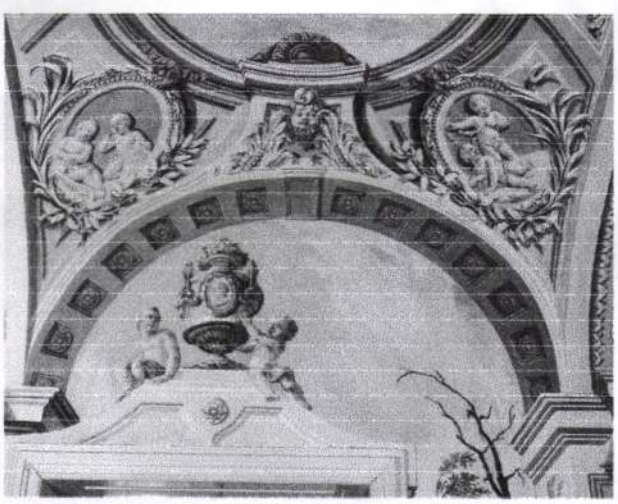

32. kép. Az ajtó fölötti lunetta díszítményei

kombák díszítőfestéseként igen gyakori, de szerepel a Sta Constanza mozaik díszítésén is. Azonban azt is figyelembe kell venni, hogy a 4. században vallási tartalom nélkül is a profán szférában általánosan elterjedt volt ez a díszítő motívum. A falképen való szerepeltetése nyilván az ókeresztény emlékek gyakoriságát igyekezett demonstrálni. Mindkét kőfaragványt közölte Schoenvisner.[34] *(40–42. kép).*

III. Keleti fal (1. kép: 8–10.)

1. számú – középső – mező: Az itt látható nagyméretű kompozíció, a szemben lévő és már ismertetett vízi istenséget ábrázoló kút kép párdarabja. A kép témájának meghatározása nagyon problematikus. B. Thomas Edit már említett cikke szerint „Dea Muta és a Larok alakját festette meg Dorffmaister.[35] Az ikonográfiailag rendkívül ritka ábrázolás középpontjában egy hasáb alakú sziklatömbön ül Dea Muta, jobb kezével a lábánál játszadozó gyermekeire mutat. A vizes, algás, moszatos sziklát nagyméretű békák és varangyok népesítik be. A fülkét itt is vadnövényekkel benőtt sziklák szegélyezik. A fülkét lezáró ív felett, fekvő nő kezében gyümölcskosárral az ősz, a jobb oldali idős férfi kezében tűzzel a tél jelképes alakja. A mitológia szerint a Dea Muta (= Hallgató vagy néma istennő) eredetileg a Tiberis egyik fecsegő nimfája volt. Rossz szokása okozta a vesztét: kibeszélte Jupiter szerelmi ügyeit, ezért a főisten megharagudott rá. Kitépette nyelvét és az alvilág ingoványaiba száműzte. Mercuriust bízta meg Jupiter, hogy a száműzöttet kísérje le az alvilágba. Útközben azonban Mercuriusnak megtetszett a lány. Ebből a kapcsolatból születtek iker gyermekeik a Larok,[36] akik az útkereszteződések, birokhatárok és a házi tűzhely védői lettek. B. Thomas Edit elgondolása szerint ez az ikonográfiailag unikális ábrázolás azért került ide, mert a Tiberis nimfája volt.[37] Írja ezt annak ellenére, hogy az általa kialakított Vergilius illusztráció gondolatba már csak azért sem fér bele, mert a Dea Muta történetét Ovidius ünnepi kalendáriumában olvashatjuk. Tehát egy más értelmezési megoldás lehetőségét sem szabad kizárnunk. Van egy olyan elképzelés is, amely sokkal kézenfekvőbbnek látszik. Ez pedig a Földet megszemélyesítő Tellus nőalakban történő ábrázolása. A vatikáni Museo Chiaromantiban található egy antik szobor, amely egy bő ruhába öltöztetett Tellust jelképező nőalakot ábrázol. A sziklában fekvő nőalak előtt az őszi és téli hideg esőzéseket jelké-

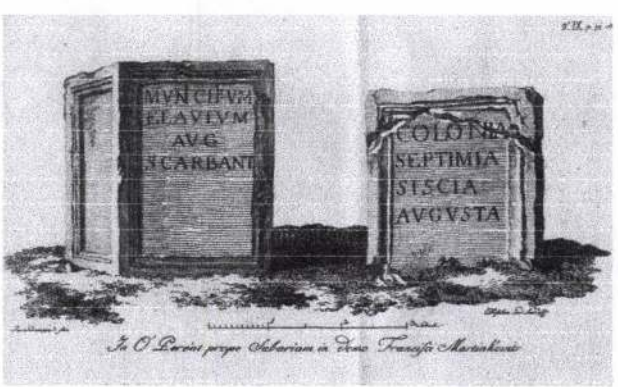

33. kép. A scarbantiai tisztségviselő feliratos kőfaragványa. Schoenvisner 1791. IX. t.

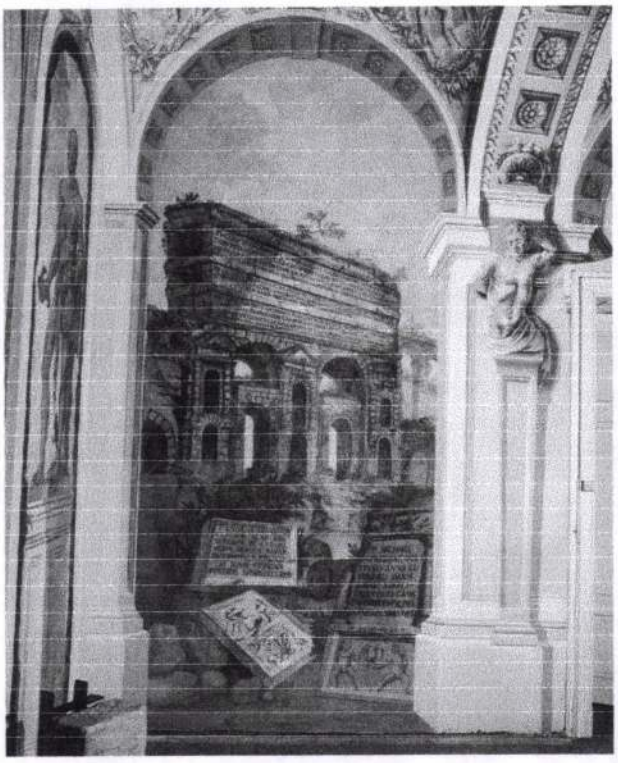

34. kép. A római Porta Maggiore képe Piranesi metszete alapján

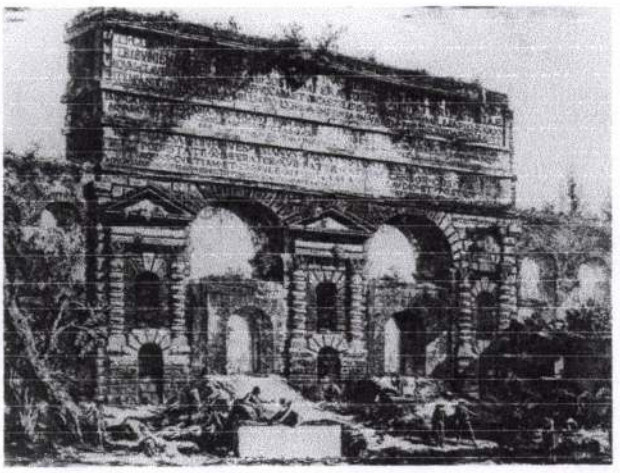

35. kép. A római Porta Maggiore. Piranesi metszete, 1748

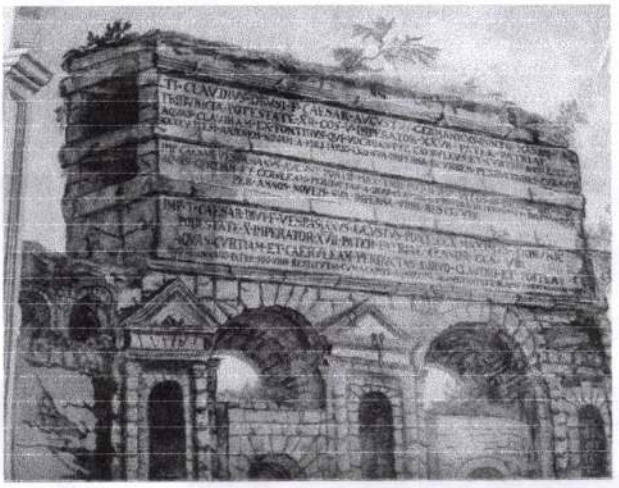

36. kép. A római Porta Maggiore felirata Dorffmaister falképén

37. kép. A római Porta Maggiore előterében elhelyezett savariai kőfaragványok

pező kacsákkal és teknősbékákkal játszadozó gyermekeket láthatunk. Kissé más, mégis hasonló típusú domborművet találunk az Augustus császár által emelt Béke-oltáron. Itt a Tellust megszemélyesítő nőalak az „édes anyaföld" képében jelenik meg. Az ülő nőalak ölében gyümölcsök, amellyel táplálja két kis gyermekét. Lábainál állatok legelésznek. Mivel Tellus gyermekei az Élet és a Halál, ezért egyes ábrázolásokon ujját szája elő teszi, utalva a Halál birodalmának némaságára. Ezért Trencsényi Waldapfel Imre szerint a Dea Muta szinonímája.[38] Ha elfogadjuk, hogy itt Tellus ábrázolásról van szó, és figyelembe vesszük, hogy a terem mennyezetén az égbolt van megfestve, akkor a három őselem: A Föld, a Víz és a Levegő allegóriája. Ez pedig a Parthenon-fríz ikonográfiájával egyezik meg. A frízen ugyanis ~~ő~~ a három őselem alakjai fogadják a felvonuló Athénieket. Figyelembe kell venni a műtárgytörténeti szempontokat is. A Parthenon-frízről 1674-ben Jacques Carrey 416 rajzot készített. Az Ara Pacis Augustae Tellus ábrázolása a 16. században került elő a Ripetta építésekor. Majd a Medici pápák uralma idején került a firenzei Uffiziba, ahonnan az 1937-es Mussolini-féle római városrendezéskor került vissza a Béke oltár rekonstrukcióba. A Chioromantiban levő Tellus szobor is a 18. század óta megtekinthető kiállítási tárgy. Tehát Szily római tartózkodása idején többféle Tellus ábrázolást, illetve arról készült rajzot, metszetet láthatott. Elképzelhetet-

38. kép. Ókeresztény síremlék. A jobb szélen római centurio síremlékének rajza a Titus diadalívet ábrázoló kép előteréből. Schoenvisner 1791. VI. t.

39. kép. Az ókeresztény síremlék jelen állapotában

lennek tűnik, hogy minden képi előzmény nélkül Szily püspök egy új Dea Muta képtípus megalkotására vállalkozott volna. A sziklákon csúszó-mászó békák sem a Styx mocsarát jelképezik, ezek Dorffmaister szignójának kísérői. A nemrég restaurált szentiványfai oltárkép sarkában a Dorffmaister szignó mellett, ugyanilyen békák láthatók.[39] *(44–47. kép)*

Az 1. mezőben két jeles sávariai antik kőemlék festett képe látható:

a.) A jobb oldalon a „falnak támasztva" egy fogadalmi tábla helyezkedik el. A feliratából készítésének évszáma is pontosan megtudható: Kr. u. 228. A táblát Lévai János házában találták a 18. században. A kőtábla két részre oszlik: a felső harmad fekvő tégla alakú. Ebben egy soha nem létező fantasztikus szárnyas szörny fekszik. Mancsával az előtte lévő amfora alakú edényhez nyúl. Az alsó harmad álló tégla formájú, a benne lévő szöveg kiegészítve a következő: „/SIGNum VICTOriae/Quintus GAIus MAXIMVS/Quintus PORcius PRISCIANVS/Magistri COLlegii GENio/Inventutis Pannonicae Superioris AELius EXVPE/RATVS ET Titus AVRelius/PECVLIARIS SCRIbae/COLLegii Dant

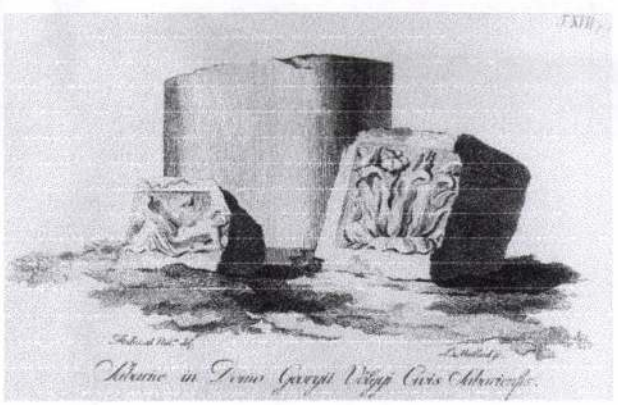

40. kép. Az alvó Ariadné és bogyót csipegető madár kőfaragvány töredéke. Schoenvisner 1791. XVII. t.

Dedicant/MODESTO ET PRO/BO ConSulibus/. A tábla szövegének elemzése nem ide tartozik, de két dolgot érdemes megjegyezni. A Genio Pannonicae Superioris kifejezés Savaria jelentőségét mutatja. A másik érdekesség ez a griffszerű képzeletbeli szörny. Lipp Vilmos feltételezése szerint ennek heraldikai jelentése van.

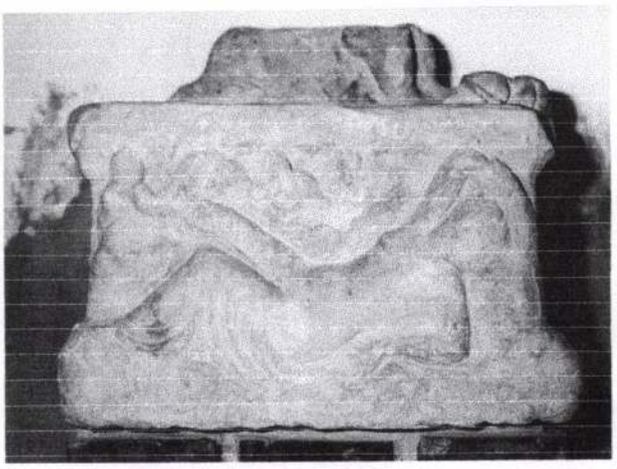

41. kép. Az alvó Ariadné dombormüve jelen állapotban

42. kép. A bogyót csipegető madár dombormüve jelen állapotban

Nézetét arra alapozza, hogy a szombathelyi leletek között 5 db hasonló griffszerű embléma található.[40] *(49–50. kép)*

b.) A bal oldalon álló Jupiter torzó a pannóniai szobrászati leletek egyik legkvalitásosabb darabja. A Domitianus-kori klasszicizmus remek példája. A capitoliumi triász fő alakja. (A törzs magassága: 132 cm). A szobor jelentőségének vizsgálatától eltekintve, műtárgytörténeti szempontból érdekes a falképen és a Schoenvisner metszetén látható állapotot összehasonlítani a jelenlegivel.

Ebből kitűnik a mellrész teljes pusztulása, amely az utóbbi 200 év alatt következett be.[41] *(51–52. kép)*

2. számú mező: Szokványos posztamensen antik harcos szobra áll. Jobb kezében törött kard nyele, baljában a hóna alatt drapériával fedve a kard letört pengéje. Fejét sisak takarja. Erős, izmos testét a derekánál és a bal karnál drapéria fedi. B. Thomas Edit szerint ez Turnus, a rutuluszok királya, akit Aeneas legyőzött, majd földjére, Latiumba letelepedtek a rómaiak ősei.[42] A tö-

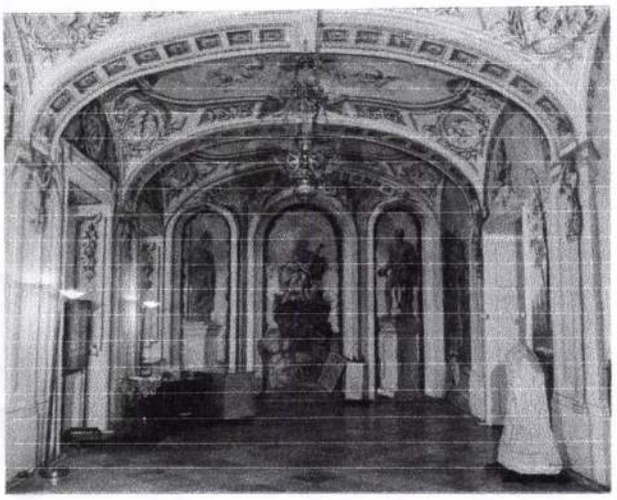

43. kép. A keleti fal összképe

44. kép. Középen Tellus (Dea Muta?), jobbra Mars Borghese (Turnus?), balra Velletrini Minerva

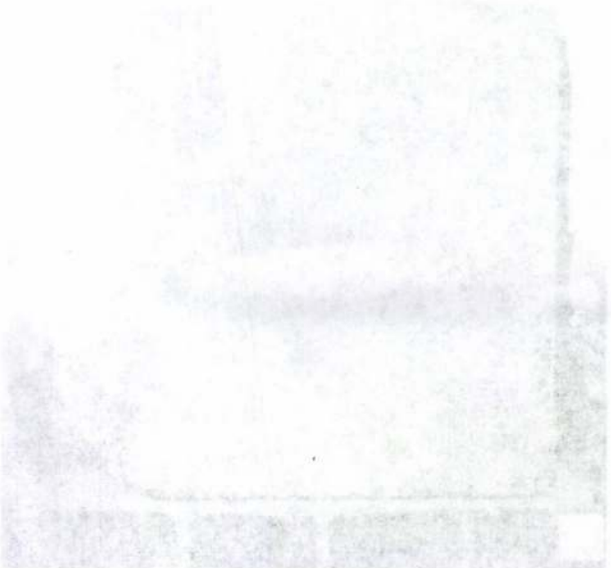

45. kép. Dorffmaister szignója Tellus lábánál

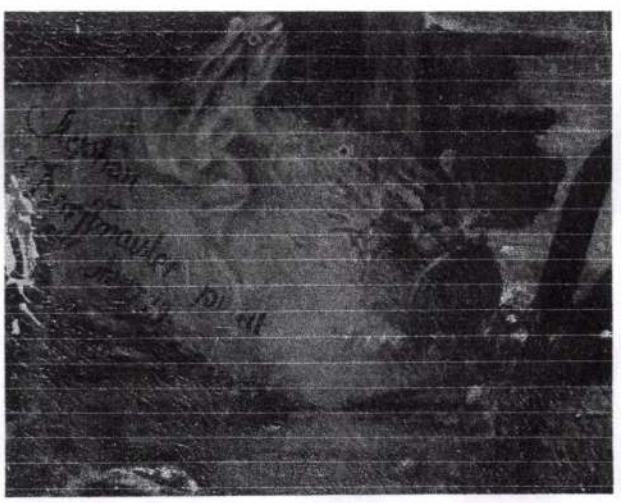

46. kép. Dorffmaister szignója a szentiványfai oltárképen. Restaurálás közbeni állapot

rött kard valóban lehet Turnus attribútuma, de nem egészen világos, hogy a legyőzött ellenség vezére hogyan került az istenek közé. Az azonban tisztán látszik, hogy az alak az ún. Mars Borghese szoborról készült rajz, vagy metszet alapján készült. Ez a Pheidiasznak tulajdonított, eredetileg bronzból készült híres szobor eredetije elveszett, de a római korban a Mars isten ábrázolásának prototípusa lett. Két hitelesnek tekinthető római kori másolat maradt fenn, az egyik a párizsi Louvre-ban, a másik a római Museo Nazionalében látható. Mindkét másolaton a test teljesen fedetlen, csak fejét borítja férfi sisak. A jobb kéz ernyedten lóg, kezében nincs kard, pedig a testtartás ezt sugallja. Bal kezével pajzsot tartott maga elé. *(53. kép)* A bronz szoborról készült márvány másolatok készítésekor természetszerűleg a pajzsnak csak a fogantyúját faragták meg, magát a pajzsot nem.

47. kép. Roma, Ara Pacis Tellus alakja

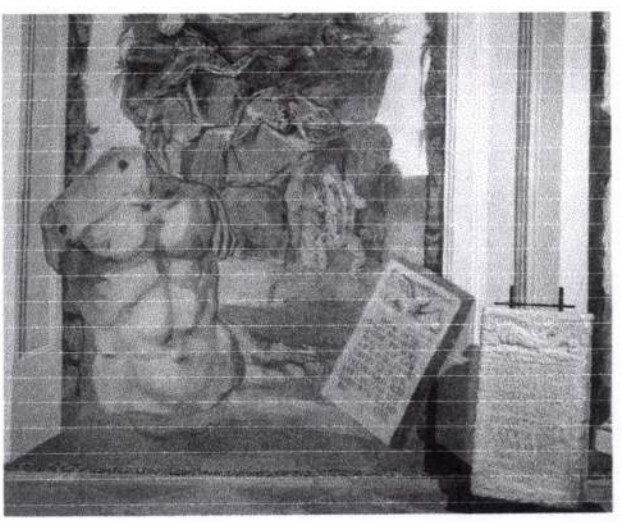

48. kép. Az alsó sáv kőfaragványai

49. kép. A griffes – feliratos – tábla. Schoenvisner 1791. IV. t.

50. kép. A griffes tábla jelen állapotban

A Dorffmaister féle ábrázolás lényegében egy teljes és nem túlságosan sikeres átalakítás eredménye.

3. számú mező: Hasonló a helyzet az álló Minerva szobor alakja esetében is. A kompozíció teljesen hagyományos felépítésű, jobb kezében lándzsát tart. A pikkelyezett peploszán Gorgó-fej díszeleg. Az arc profilba fordított, kissé jellegtelen. A testtartás és a drapéria elrendezése alapján feltételezhető, hogy a Musei Capitoliniben őrzött ún. Velletrini Minerva átrajzolt másolata. *(54. kép)*

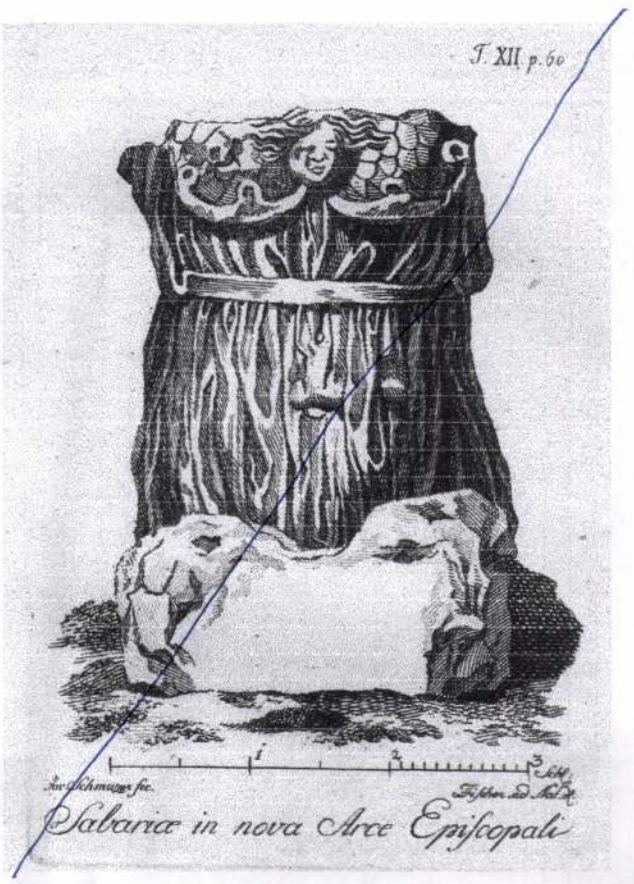

51. kép. A Jupiter torzó. Schoenvisner 1791. XIII.

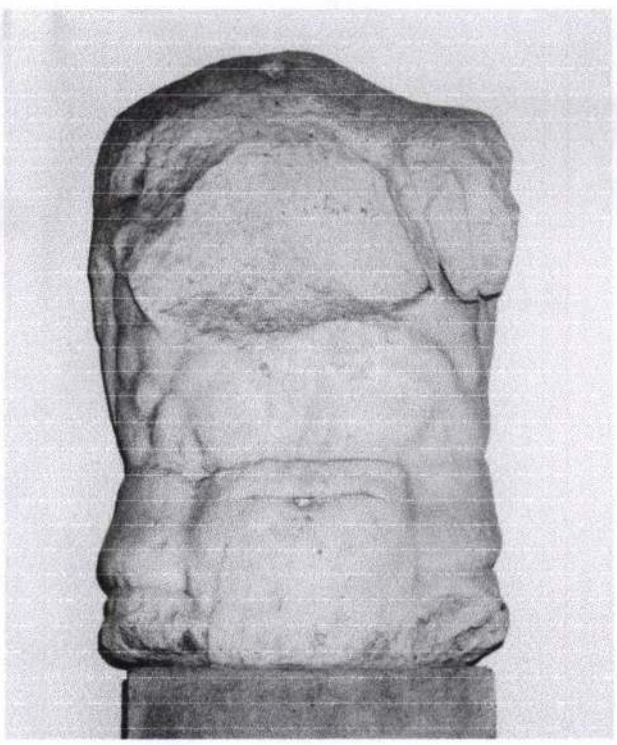

52. kép. A Jupiter torzó jelen állapotban

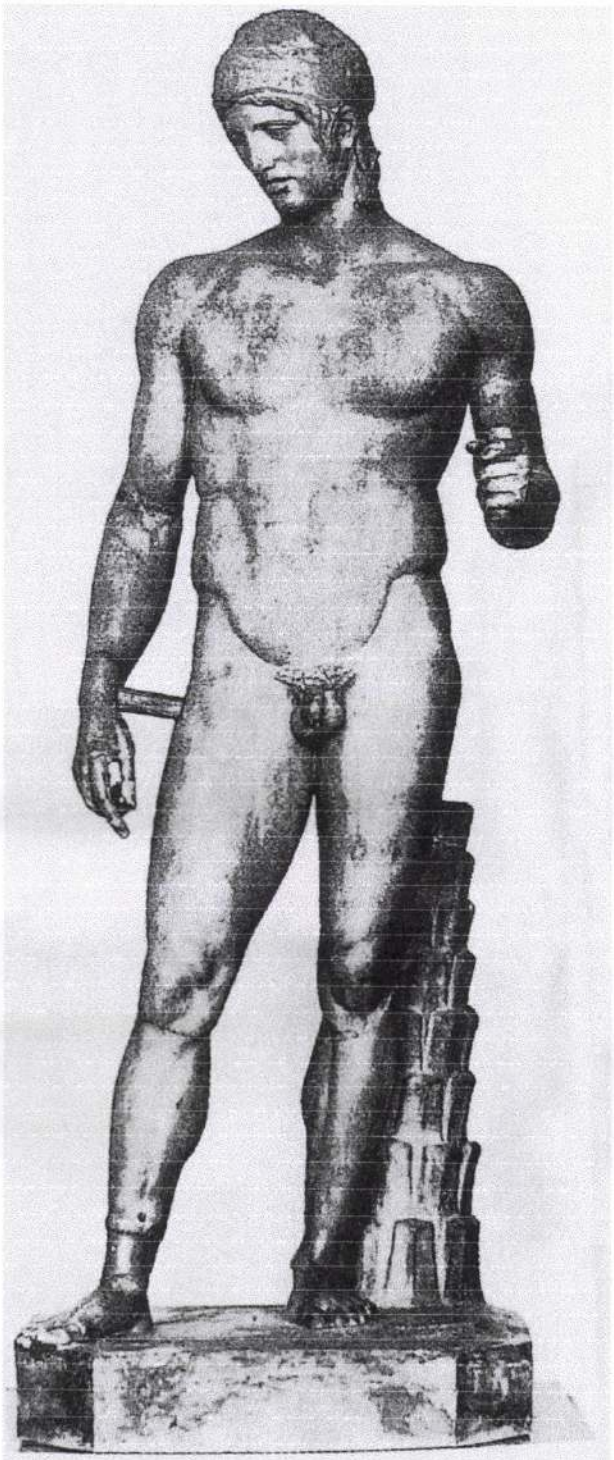

53. kép. A Mars Borghese. Róma, Museo Noriande

Mind a négy festett szoborképre jellemző, hogy hiányzik belőlük az antik plasztikára jellemző zárt, határozott kontúr és a szobrokból áradó nemes fenség. Ennek az lehet az oka, hogy Dorffmaisternek nem állt módjában eredeti antik szobrokról rajzokat készíteni, vagy a kézhez kapott rajzok és metszetek színvonala nem volt megfelelő.

IV. Északi fal (1. kép)

Az ablakok feletti négy lunettában 1–1 tondó található, ezekben kedves antikizáló grisaille képeket láthatunk. Témájuk a következő: 1. Pán fiúcska cintányérral felriasztja álmából az alvó amorinót. 2. Pánsíppal vigasztalja a felkeltett Bacchus gyermeket. 3. A kecskét meglovagló kis szatírt az amorino hajánál fogva visszarántja. 4. A Pán gyermek fuvolaszóval altatja el a kis Bacchust. A mennyezet festésének témája mind a négy boltszaka-

54. kép. Az ún. Velletrini Minerva. Róma, Musei Capitolini

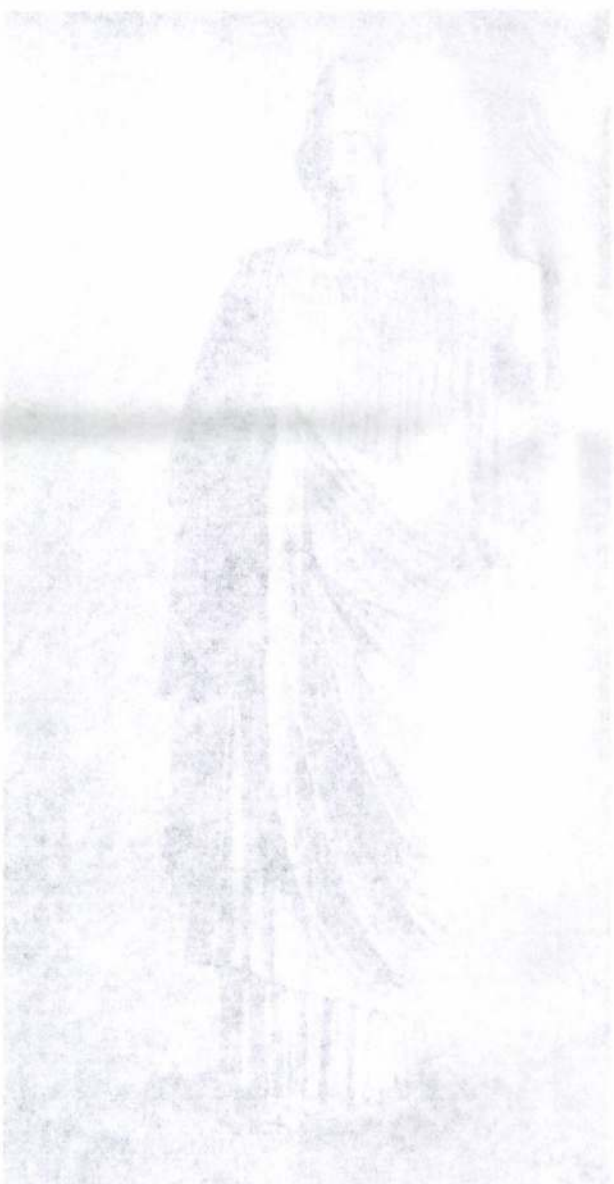

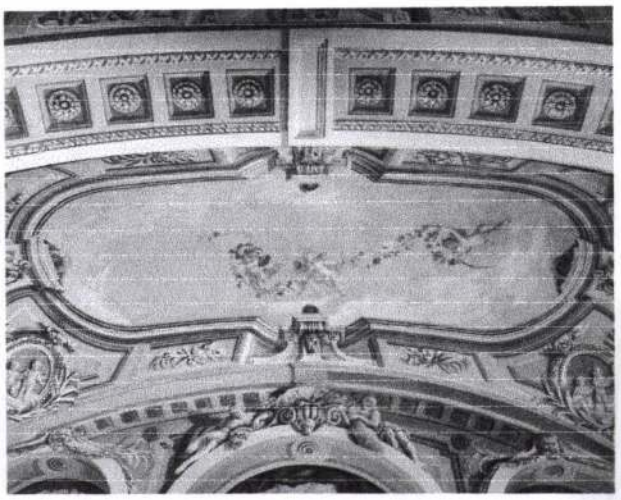

55. kép. A Sala terrena boltozati képe

szon azonos. A felhős égen virágfüzérekkel puttók repdesnek. *(55–57. kép)* A boltindítás háromszögében elhelyezett tondók témái allegorikus jelentésűek. (Építészet, régészet, festészet, zene, tánc, színészet.) A keleti falhoz érő boltszakasz esetében pedig gyermekjátékokat mutat be: sakkozás, sárkányeresztés, kakashintázás, labdázás. A festmények közötti részeket kitöltő architektonikus és ornamentális festés teljesen szokványos, XVI. Lajos stílusban készült.

V.

Összegzésként megállapíthatjuk, hogy a Sala terrena falképeinek ikonográfiája rendkívül összetett és a teljességet igyekszik láttatni. Ezért nehezen hihető, hogy a 18. századi festett műgyűjtemények divatja lett volna a terem előképe. Meg kell jegyezni, hogy a püspöki palota többi római és vallási tárgyú falképei, valamint metszetei a Sala terrena falképeivel alkotnak ikonográfiai egységet.

A Róma, Savaria, Szombathely történelmi, művészeti emlékeinek térben időben való összemosása a metszetekkel és eredeti antik faragványokkal, kerttel való kiegészítése egy Kis-Róma képét kelti. Ugyan úgy, ahogy a római Campidoglio épületeinek berendezésénél láthatjuk. A Palazzo dei Conservatori termeiben a Város antik bronz és márvány szobrainak gyűjteményét helyezték el úgy, hogy grisaille képeken megfestették a Vatikánban lévő, de a Város számára vissza nem szerezhető híres szobrokat. A 16. század végi állapotban megfestett antik romok közé római ruhába öltöztetett alakokat helyeztek. Így érzékeltetik az időtlenséget. Van még egy párhuzam is, amelyet érdemes megemlíteni: Amikor 1471-ben IV. Sixtus pápa Róma városának

56–57. kép. A Sala terrena boltozatának grisaille tondói

„visszaadta" a híres antik bronz és márványszobor gyűjteményt kikötötte, hogy azokat bárki megtekinthesse. Így ez lett Európa első nyilvános közgyűjteménye. Mint a bevezetőben említettem Szily János a „Museo Lapidario" megnyitásával az első magyarországi múzeumot hozta létre.

Befejezésül néhány szót a gyűjtemény további sorsáról: A Sala terrenához csatlakozó kert élete nem volt hosszú életű. Mivel Szily a püspöki palotával szemben lévő telkeket nem tudta megvásárolni, az új székesegy-

házat kénytelen volt a régi vár helyére felépíteni. 1791-ben megkezdett hatalmas munka során a kert területe az építkezés felvonulási területévé vált. 1799-ben Szily János meghalt, utódai alatt ugyan gyarapodott a gyűjtemény, a tudományos vizsgálódás is folyt tovább, de régi fényét elvesztette. 1908-ban megalakult a Szombathelyi Múzeum. Ekkor a püspökség a kőanyagot átadta az új múzeum részére. Ezután a Sala terrenába a falképeket eltakaró hatalmas szekrényeket helyeztek el, amelyekben különböző régiségeket őriztek. 1938-tól Egyházmegyei Múzeum. A termet alig használták, a szellőzés hiánya és a falak nedvessége miatt a falképek állapota nagyon leromlott. A terem teljes helyreállítását és a falképek restaurálását az OMF megbízásából 1988–1989-ben végezték el.[43] A Savaria Múzeum a terem helyreállítása után a Szily-gyűjtemény több darabját kiállítás céljából kölcsönadta a püspökség részére, s így a mai látogató fogalmat alkothat az egykori gyűjtemény szépségéről.

Bércz László

FÜGGELÉK

A szombathelyi püspöki palota Sala terrena termének Dorffmaister-freskóin látható római kövek feliratainak feloldása és szabad fordítása

Hövidítek

P. Buocz 1962. P. Buocz Terézia: A Szombathelyi Savaria Múzeum kőtára. 4. = Vasi Szemle, 2. 1962. 100–108.

P. Buocz 1963. P. Buocz Terézia: A Szombathelyi Savaria Múzeum kőtára. 6. = Vasi Szemle, 3. 1963. 91–102.

P. Buocz 1994. P. Buocz Terézia: „Lapidarium. Savaria Múzeum. Szombathely, 1994. (A Vas megyei múzeumok katalógusai, 151.)

CIL III. Mommsen, Theodor: Corpus Inscriptionum Latinarum III: Illyricum.

RIU I. Barkóczi, László – Mócsy, András: Die Römische Inschriften Ungarns. 1. Savaria, Scarbantia und die Limes-Strecke ad Flexum–Arrabona. Budapest, 1972.

B. Thomas 1981. B. Thomas, Edit: Dorfmaister-Fresken in Bischöflichen Palais von Savaria (Steinamanger). Wien 1981. (Österreichische Akademie der Wissenshaften, Philosophish-Historische Klasse. Denkschriften, 153.)

1. NEMESI / AVG(ustae) SAC(rum) / HELIODORVS / AVG(usti) N(ostri) VIL(icus) / STAT(ionis) SAVAR(iensis) / PRO SAL(ute) SVA / ET SVORVM / V(otum) S(olvit) L(ibens) M(erito)

„A legfenségesebb Nemezisnek szentelve, Heliodorus, a mi Augustusaink savariai vámállomásainak tisztviselője állította a saját és övéi üdvére. Fogadalmát szívesen teljesítette, mert az istenség mogórdomolte" (Bórczi László fordítása)

CIL III. 4161. = RIU I. 19.
Kép: B. Thomas 1981. 30., Taf. X., XV., XXXI/1.

2. SIG(num) VICTO(riae) / Q(uintus) Gav(ius) MAXIMVS / Q(uintus) TOR(ius) PRISCIANVS / M(a)G(istri) COL(legii) GEN(ii) P(rovinciae) P(annoniae) S(uperioris) / P(ublius) AEL(ius) EXVPE/RATVS ET T(itus) AVR(elius) / PECVLIARIS SCRI(bae) / COL(legii) D(ant) D(edicant) / MODESTO II ET PRO/BO CO(n)S(ulibus)

„A győzelem jeléül állították Q(uintus) Gav(ius) Maximus, Q(uintus) Tor(ius) Priscianus, Felső Pannonia provincia geniusa collegiumának magisterei, P(ublius) Ael(ius) Exuperatus és T(itus) Aur(elius) Peculiaris, a collegium írnokai Modestus Secundus és Probus consulsága idején" (P. Buocz Terézia fordítása)

CIL III. 4168. = RIU I. 31
P. Buocz 1962. 101.

3. T(itus) CNORIVS SABINIANVS / EX PRAEF(ecto) ALAE CONTARIO/RVM V(ir) E(gregius) ET L(ucius) VAL(erius) VERVS DEC(urio) / C(oloniae) C(laudiae) SAVAR(iensium) SACERDOTALIS / P(rovinciae) P(annoniae) S(uperioris) CRYPTAM VIIGNIS / EXVSTAM SVMPTIBVS SVIS / REFECERVNT

„Titus Cnorius Sabinianus a lándzsás lovas alakulat volt parancsnoka, kiváló férfiú, és Lucius Valerius Verus Colonia Savaria városi tanácsának tagja és Felső-Pannonia volt főpapja a tűzvész által elpusztult cryptát a saját költségükön helyreállították" (P. Buocz Terézia fordítása)

CIL III. 4183. = RIU I. 39
P. Buocz 1994. 35.

4. IMP(erator) CAESAR DIVI VESPA(si)ANI F(ilius) / [DOMITIANVS] AVG(ustus) PONTI(fex) MAX(imus) TR(ibunitia) / POT(estate) IMP(erator) II CO(n)S(ul) VIII DESIGNAT(us) VIII P(ater) P(atriae)

„Imperator caesar, az isteni Vespasianus fia, a fenséges (Domitianus), a legfőbb pap, a tribunitia potestas birtokosa, imperatos másodszor, consul nyolcadszor, kijelölt consul kilencedszer, a haza atyja" (P. Buocz Terézia fordítása)

CIL III. 4176 = RIU I. 43
P. Buocz 1963. 95

5. IMP(erator) CAES[ar divi] / VESPASIANI F(ilius) [DOMITIANVS AVG(ustus)] / PONT(ifex) MAX(imus) TR[IB(unitia) POT(estate) IMP(erator) II] / CO(n)S(ul) VIII DESIG[NAT(us) VIIII P(ater) P(atriae)]

„Imperator caesar, az isteni Vespasianus fia [Domitianus] Augustus, a legfőbb pap, a tribunusi hatalom birtokosa, imperator másodszor, consul nyolcadszor, kijelölt consul kilencedszer, a haza atyja" (P. Buocz Terézia fordítása)

CIL III. 4177 = RIU I. 44
P. Buocz 1994. 33

6. [Q(uintus)] MVLLIVS SEX(ti) F(ilius) / [CLA(udia tribu)] FLORENTINVS / [AN(norum)] V(ivus) F(ecit) SIBI ET CAENATI (sic!) [IVST]AE CON(iugi) AN(norum) ET Q(uinto) MVLLIO / [MAR]CELLO

SEVIR(o) C(oloniae) C(laudiae) S(avariensium) AN(norum) XX / [ET M]VLLIAE MARCELLINAE FIL(io et) NEP(oti)

„Quintus Mullius Florentinus, Sextus fia a Claudia tribusból életében állította magának és feleségének Caenia Iustának, aki élt ... és Quintus Mullius Marcellusnak, Colonia Claudia Savaria sevirjének, aki élt 20 évet és Mullia Marcellinának, a leányának és unokájának" (P. Buocz Terézia fordítása)

CIL III. 4194 – RIU I. 61
P. Buocz 1994. 47.

7. [BONA]E MEMORI/ [AE] AVRELIAE IVS/TINAE ANN(orum) XL / CONIVGI CARIS/SIMAE AVRELIVS GAIANVS ET CAIVUS / ET IVSTINVS FILI MA/TRI PIENTISSIME V(i)V(ae) F(ecerunt) / ET FILIA SVRICA / D(is) M(anibus)

„A jó emlékű Aurelia Iustinának, aki élt 40 évet, az igen kedves feleségnek, Aurelius Gaianus és Caius és Iustinus fiúk az anyjuknak, a legjóságosabbnak életükben állították és leánya Surica" (P. Buocz Terézia fordítása)

CIL III. 4197 = RIU I. 79
P. Buocz 1994. 64.

8. MVNICIPIVM / FLAVIVM / AVG(ustum) / SCARBANT ia)

„Municipium Flavium Augustum Scarbantia (polgára(i) állította(k)" (Bérczi László fordítása)

RIU I. 134
Leírás: B. Thomas 1981. 30

JEGYZETEK

1 *Sulpice Sévere:* Vie de Saint Martin. Paris, 1968. No. 133–135.; Kiss Gábor – Tóth Endre – Zágorhidi Czigány Balázs: Savari–Szombathely története a város alapításától 1526-ig. Szombathely, 1998. 8–67.; Tóth Endre: Szent Márton és Sabaria-Szombathely. = Életünk, 35, 1997, 11/12. 1227–1238.

2 A Szombathely contra Pannonhalma vitáról: A Pannonhalmi Főapátság története. Első korszak. A megalapítás és a terjeszkedés kora 996–1243. Szerk. és részben írta Erdélyi László. Budapest, 1902. 1–8.; B. Thomas Edit: Savaria Christiana. In: A 200 éves szombat helyi egyházmegye emlékkönyve. Szombathely 1977. 72-75.

3 Szily és Herzan püspökök tanulmányairól, valamint a Piranesi metszetek gyűjtéséről Szombathellyel kapcsolatban: Cs. Dobrovits Dorottya: Piranesi. Budapest, 1993. 235–236.; Heckenast János: Szombatholy, Hofolc Monyhórt ós Szily János. = Vasi Szemle, 48. 1994. 375–394.

4 Melchior Hefele (1716–1794) építész emlékkiállítása. Katalógus/Szombathelyi Képtár, 1994. Szerk. Zsámbéky Monika. Szombathely, 1994.

5 Dorffmaister István emlékkiállítása. Katalógus/Szombathelyi Képtár, 1997. Szerk. Kostyál László, Zsámbéky Monika. Szombathely, 1997.

6 Schoenvisner, Stephan: Antiquitatem et historiae Sabariensis ab origine usque ad praesens tempus libri novem. Pestini, 1791.

7 Dorffmaister István emlékkiállítása 1997. (5. jegyzetben i. m.) 183.

8 Bonfini, Antonius: Rerum Ungaricarum decades. Dec. 1. Lib. 1. Lipsiae, 1771. 26. magyarul: Bonfini, Antonio: A magyar történelem tizedei. Ford. Kulcsár Péter. Budapest, 1995. 1.1.375. Lazius, Wolfgang: Commentariorum Reipublicae Romanae illius, in exteris prouinciis bello acquisitis, constitutae, libri duodecim. Francofurti ad Moenum, 1598. 965–968.; Marsigli, Lodovico Ferdinando: Danubius Pannonico-Mysicus, observationibus geographicis, astronomicis, hydrographicis, historicis physicis. Hagae Comitorum-Amstedolami, 1726. II.: 101–103., 39. t.; Bél, Matthias: Notitia Hungariae novae historico-geographica, divisa in partes, quatour... (Descriptio Comitatum-Comitatus Castiferrei) Kézirat. Bécs, 1174? (Esztergom, Érseki Könyvtár) Magyar fordítása: Vas vármegye leírása. Ford. Tihanyi Tiborné, Szálka Irma. = Vasi Szemle, 31. 1977. 277–284.; Pococke, Richard: A description of the east and some other countries. III. London, 1743/1745. II.: 243–252.; Bonbardus, Michel: Topographia magni regni Hungariae. Viennae, 1750. 114.

9 Az egyik szegélyen található felirat szerint Dorffmaister József segédkezett apjának. Fábián Mária: Dorffmaister István művészi munkássága a szombathelyi egyházmegyében. Szombathely, 1836. 40.

10 Szombathely, Püspöki Levéltár, I. polc, 66. p.

11 Garas Klára: Magyarországi festészet a XVIII. században. 89–90., 199–200. (korábbi irodalommal)

12 A szignatúra képét közli: B. Thomas, Edit: Affreschi di Dorffmaister a Szombathely. = Acta Historiale Artium, 12. 1966. 116.; Dorffmaister István emlékkiállítása 1997. (i. m.) 183.

13 B. Thomas Edit: Dorffmeister freskók a szombathelyi püspöki palota sala terrenajában. = Soproni Szemle, 16. 1972. 114–123., 242–265.; B. Thomas 1966. (12. jegyzetben i. m.) 113–154. Németül: B. Thomas, Edit: Dorfmaister-Fresken in Bischöflichen Palais von Savaria (Steinamanger). Wien, 1981. (Österreichische Akademie der Wissenshaften, Philosophish Historische Klasse. Denkschriften, 153.). Értelmezése nyomán: Dobri Mária: Szombathely. Püspöki palota. Budapest, 1998. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 587.); Calavics Géza: A szombathelyi püspökség mint műalkotás. = Új Művészet, 1, 1991, 8. 29–31.; H. Vladár Ágnes: A „Sala terrana" helyreállítása a szombathelyi püspöki palotában. Építész: H. Vladár Ágnes. = Magyar Építőművészet, 82, 1991, 4. 39–41.; H. Vladár Ágnes: A szombathelyi „Sala terrana" műemléki helyreállítása. = Magyar Építőipar, 41, 1991, 1-2. 28–29.; Dorffmaister István emlékkiállítása 1997. (5. jegyzetben i. m.) 183–184.

14 Vergilius: Aeneis. VII–XII. Budapest, 1990. VIII. 32–34. , magyar fordítása: Vergilius összes művei. Fordította: Lakatos István. Budapest, 1967.

15 B. Thomas 1966. (12. jegyzetben i. m.) 124.

16 Ókori lexikon. Szerk. Petz Vilmos. I. Budapest, 1902. 535.

17 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 59. és XI. t.

18 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 48. és III. t.; Marsigli 1726. (8. jegyzetben i. m.) 39. t.

19 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 60. és XII. t.

20 Titi Lucretii Cari: De rerum natura libri sex. Leipzig, 1909. I. 1–2., magyar fodítása: Titus Lecretius Carus: A természetről. Fordította: Tóth Béla. Debrecen, 1957.

21 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 47. és VI. t.

22 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 47. és II. t.

23 C. Suetonius Tranquillius: De vita duodecim Caesarum. Leipzig, 1912. VIII. 23.

24 T. Hudik Katalin: A szombathelyi Sala Terrena története és ikonográfiai értelmezése. = Vasi Szemle, 51. 1997. 761.

25 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) VI. t.

26 Kádár Zoltán: Savaria. Bp. 1958. 22.
27 Bél Mátyás rajzát közli B. Thomas 1966. (12. jegyzetben i. m.) 144.; Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 61. és XIV. t.
28 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 15. és I. t.
29 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 51. és IX. t.
30 Paulovics István; Lapidarium Savariense. Szombathely, 1943. 47.
31 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 50. és VI. t.
32 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 49. és IX. t.
33 Paulovics 1943. (30. jegyzetben i. m.) 8.
34 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) Tov.XVII.
35 B. Thomas 1966. (12. jegyzetben i. m.) 126., 129–130.
36 P. Ovidius Nasonis: Fastorum libri sex. Budapest, 1954. II., 581–616.
37 B. Thomas 1966. (12. jegyzetben i. m.) 129–130.
38 Ókori lexikon (7. jegyzetben i. m.) 780–781.; Trencsényi Waldapfel Imre: Mitológia. Budapest, 1960. 269.; T. Hudik 1997. (24. jegyzetben i. m.) 757-758.
39 A szentiványfai oltárképet M. Nagy Éva és M. Bán Beatrix restaurálta az ÁMRK műtermében. Művészettörténész: Pattantyús Manga. Mivel ez egy újszerű megfigyelés, további művészettörténeti kutatásra van szükség.
40 Idézi: B. Thomas 1966. (12. jegyzetben i. m.) 141. és 152~~101~~.
41 Schoenvisner 1791. (6. jegyzetben i. m.) 61. és XIII. t.
42 B. Thomas 1966. (12. jegyzetben i. m.) 130.
43 A falkép restaurálást Faragó Ferenc, Mányoki Sándor, Törő Rozália és Verebes Dóra festő-restaurátorművészek végezték el.

(A Sala Terrena falképeiről a fotókat készítette: Kenéz Pál. A 29., 30. képet készítette: Faragó Ferenc.)

Die Wandbilder der Sala terrena im Bischofspalast von Szombathely

László Bérczi

Die Sala terrena des Bischofspalastes in Szombathely ist auch mit europäischem Maßstab gesehen einer der herausragendsten Werke der ungarischen Kunst. Die Besonderheit verdankt der Saal dem glücklichen Zusammentreffen von drei Faktoren. Dies sind: die reiche historische Vergangenheit von Szombathely bzw. die Vielzahl der freigelegten römischen Denkmäler, die in Rom geführten Studien des Bischofs János Szily und daraus folgend sein Interesse für die römische Kunst und sein großes Fachwissen, der Zeitpunkt des Entstehens der Wandbilder fällt in die qualitativ beste Schaffensperiode des Malers István Dorffmaister.

Einer der verwundbarsten Stellen des römischen Reiches ist das Gebiet zwischen Donau und den Alpen. Deshalb musste die Grenze bis zur Linie der Donau hinausgeschoben werden. Diese schwere Aufgabe löste der Erbe von Augustus, Kaiser Tiberius mit der vollständigen Einverleibung des Gebietes (12 – 19 n. Chr.). Die Organisierung des eroberten Landes zur neuen Provinz Pannonien erfolgte erst unter Kaiser Claudius (41 – 54 n. Chr.). Die Hauptstadt von Pannonien wurde Savaria, wo man imposante Bauwerke errichtete. Diese verfielen zur Zeit der Völkerwanderung größtenteils, aber ihre Überreste waren auch im 18. Jahrhundert noch gut sichtbar. Diese arbeitete Stephan Schoenvisner in seinem Buch „Antiquitatem et historiae Sabariensis ab origine usque ad praesens tempus libri novem. Pestini, 1791." detailliert auf. Maria Theresia trennte vom Győrer Bistum eine neue Diözese ab, deren Sitz 1777 Szombathely (Savaria) wurde. Zum ersten Bischof ernannte die Königin János Szily von Felsőszopor. Seine ausgezeichneten Ergebnisse im Győrer Seminar ermöglichten ihm, seine Studien 1755 – 1758 im römischen Collegium Germanicum Hungaricum zu beenden. Zur Zeit des Amtsantritts von Szily war Szombathely ein unbedeutender Marktflecken, wo außer den drei Kirchen nur die Ruinen der mittelalterlichen Burg zwischen den eingeschössigen Häusern hervorragten. Der Bischof verkündete ein sehr entschlossenes, konkretes Entwicklungsprogramm. Zuerst suchte er einen entsprechenden Architekten. Seine Wahl fiel mit sehr gutem Gefühl auf einen bedeutenden Meister seiner Zeit, den Wiener Architekten Melchior Hefele (1716 – 1794). Nach seinen Plänen ließ Szily 1778 das Seminar erbauen, dann zwischen 1779 und 1783 den Bischofspalast, schließlich begann man 1791 den Bau des Domes. Zur Ausmalung der Gebäudeinneren wählte er mit gleich hohem Anspruch den bedeutendsten, in Ungarn wirkenden Maler, Franz Anton Maulbertsch (1724 – 1796). Dieser Plan konnte aber nicht vollständig verwirklicht werden, da Maulbertsch wegen anderer Verpflichtungen und seiner Krankheit nicht allen Vorhaben nachkommen konnte. Deshalb verpflichtete Szily ab 1782 für die Verrichtung kleinerer Arbeiten den beliebten ungarischen Maler István Dorffmaister (1729 – 1797). So kam es auch zur Anfertigung der Wandbilder der Sala terrena. Die Innenausmalung des Bischofspalastes begann man im ersten Stockwerk. Hier malte im Prunksaal Maulbertsch vier bedeutende Ereignisse aus der Geschichte von Savaria: 1. Kaiser Claudius gründet Savaria; 2. Die pannonischen Legionen erklären Septinus Severus zum Kaiser; 3. Constantinus Clorus gibt in Savaria Gesetz; 4. Die Hunnen verwüsten Savaria. Die Decke schmücken die Bilder der beiden Heiligen der Stadt: hl. Quirinus und der Bischof hl. Martin. Im Refektorium wurden die berühmten Stiche von Piranesi plaziert, die wahrscheinlich Szily während seiner Studienreise in Rom gekauft hat. Aus der Thematik der Darstellungen geht eindeutig hervor, dass János Szily sich als Rechtserben der römischen Bischöfe, seinen Sitz als den von Savaria betrachtete. Diesen Willen bezeugt auch die Ikonographie der Wandbilder in der Sala terrena. Der Saal liegt im Nordflügel des Erdgeschosses. Seine Fenster sehen zum Seminar, dem Platz vor dem Dom. Ursprünglich verband die Fassaden des Palastes und des Seminars eine mit Scheinarchitektur geschmückte Wand. So war der heutige Platz geschlossen. Hier und an der Stelle des Domes war jener Garten, der während des Palastbaus angelegt wurde. Auf den Wandbildern der Sala terrena sind mythologische Szenen, gemalte Götterstatuen, spielende Amoretten und nach den Piranesi-Stichen gemalte römische Ruinen zu sehen. Interessant ist, dass in die mythologischen Szenen und in den Vordergrund der Ruinen aus Rom darstellenden Kompositionen römische Steinfragmente hineinkomponiert wurden, die man in Szombathely fand, die gemeinsam mit vielen anderen Schnitzwerken im Ziergarten plaziert waren. So konnte man die hier abgebildeten antiken Kunstdenkmäler beim Blick aus dem Fenster oder beim Herausgehen durch die Seitentür im Original besichtigen. So präsentierte dieses Ensemble die römische Kontinuität, erfüllte andererseits jene Funktion der Sala terrena völlig, dass sie den Innenraum mit der Natur verband. Die Studie gibt mit Hilfe der bislang unberücksichtigten Analogien die Interpretierung und an mehreren Punkten neuartige Erklärung des ikonographischen Programms der Wandbilder.

DORFF MAISTER

MM XI 2002

Dorffmaister István

néhány hónappal a Szent István oltárkép elkészi
tése előtt készitette a Szent Márton oltárképet,
amelyet ugyan csak Szily megrendelésére készitett a
szombathelxi papi szeminárium kápolnája számára. Ál
talában kerüli az éles szinkontrasztokat.

Galavics Géza: Program és müalkotás a 18. század végén
Akadémiai Kiadó 1971 34.o.

Dorffmaister István

Szent István oltárképének vázlata igen közel állhatott ahhoz a képéhez, amelyen a szentgotthárdi ciszterci apátság számára 1795-ben-három évvel a szombathelyi kép elkészitése után- az apátság alapitását festette meg. Itt klasszicizáló diadalkapu előtt foglal helyet III Béla és udvara, s oldalról nagyszámu szerzetes járul elébe.

Galavics Géza: Program és müalkotás a 18. század végén Akadémiai Kiadó 1971 13.o

Dorffmaister István

szombathelyi oltárképvázlata Vinzenz Fischer egy rézmetszetének erős hatását mutatja a kép kompozíciójában.

Galavics Géza: Program és müalkotás a 18. század végén
Akadémiai Kiadó 1971 14.o.

Dorffmaister István

a szombathelyi oltárkép festőjét 1790-ig három alkalommal bizták meg világi vonatkozású, magyar történeti ábrázoláselkészitésével. Igy 1784-ben a szentgotthárdi ciszterci apátság templomának boltozatára a szentgotthárdi csata megfestésével, 1787-ben a mohácsi püspöki nyaraló számára a két mohácsi csata megörökitésével, 1788-ban a szigetvári plébániatemp számára kupolafreskó elkészitéséve

Galavics Géza: Program és müalkotás a 18. század végé

Dorffmaister István

soproni müvész, akit a püspök a Keresztelő Szent János és a Szent István oltárkép elkészitésével biw zott meg. Néhány mellékoltárkép végül is nem készült el.

Galavics Géza: Program éa müalkotás a 18. század végén Akadémai Kiadó 1971 13.o.

DORFFMAISTER István festő

KOSTYÁL László: Adatok a Szent István-ikonográfiához néhány zalai ábrázolás alapján. = Zalai Múzeum 4 (1992) 195, 198, 199.p.

DORFFMAISTER István festő

GRANASZTÓI Györgyné: Magyar oltárok a XVIII. században. In: A barokk kor műemlékei. Bp.,1992 69.

DORFFMAISTER István festő

GALAVICS Géza: A barokk művészet Magyarországon.
In: A barokk kor műemlékei. Bp., 1991
18.

id. DORFMEISTER Hivar

Mária látogatása Erzsebetnel

Kőrnegyi plébániatemplom

Barinka 1995 55

emlékvédelem, 30, 1986, 4. 297-298. ill.
HEGYI Gyula: A koronázástól az újjáépítésig. Györgyi Dénes építész emlékezete. = Magyar Hírlap, 1986. december 24. 9.

1122. Herter, Samuel

HERTER, Balduin: Geneaologie bietet der Kunstgeschichte ihre Hilfe an Samuel Herter, der Maler von zwi St. L. Roth-Bildnissen. = Siebenbürgische Familienforschung, 3, 1986, 1. 13-18. ill.

1123. Hild János

BOR Ferenc: Hild János. = Eseménynaptár, 1986, 1. 50-51. ill.

1124. Hirémy-Hirschl Adolf

DOMENICO-CORTESE, Gamma di: Hirémy-Hirschl un politico ritrovato. = Bollettino de Musei Yomunali di roma, 32-1985 (1986) 89-101. ill.

1125. Hofbauer János

BUZA Péter: reformkori városképek. = Budapest, 24, 1986, 7. 23-29. ill.

1126. Holléy Simon

SORBAN, Raoul: O vistă de artist intre München si Maramures. Bucuresti, Meridiane, 1986 215 p., ill.

1127. Höller György

VARGA Gyula: A pusztacsaládi Szent István szobor. = Soproni Szemle, 40, 1986, 2. 179-184.

1128. Huber József

BUZA Péter: Mi lesz a Diana megkerült szobrainak a sorsa? Huber faragta az Apollót és a Minervát [beszélgetés Pusztai Lászlóval]. = Magyar Nemzet, 1986. április 11. 5.

1129. Hugo, Victor

GELLÉR Katalin: Victor Hugo ma. = Művészet, 27, 1986, 8. 56-58. ill.

1130. Huszár Vilmos

GERGELY, Mariann: A Modern-Classic. = Interpress-

Dorffmaister István

Ú. Mír. 2001. 12. p. 27.

I-24742 and GYKI-24743

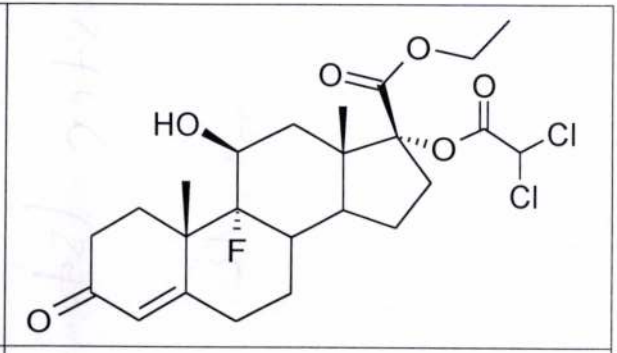

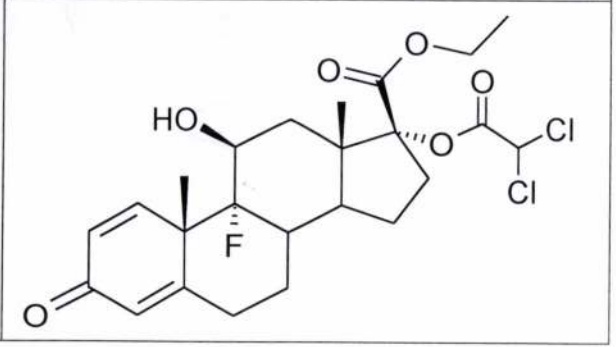

ifj. DORFMEISTER István

Szt. tune hercegi fogadalma

Kőszeg, plébániatemplom

Barinka 1995 55.

1641. Dallos Marinka
kiáll. Perbál, Falusi Galéria, 1985 **ism.** PÁTZAY Mária: Dallos Marinka kiállítása. = Művészet, 27, 1986, 1. 63-64.
LINTNER Sándor: Dallos Marinka világa. = Magyar Hírek, 39, 1986, 3. 24-25. ill.
LINTNER, Sándor: Die Welt der Marinka Dallos. = Budapester Rundschau, 1986. március 24. 10.
1642. Darabont Tamás
kiáll. Bp., Mednyánszky Terem, 1986 **ism.** szeghalmi [SZEGHALMI Elemér]: Darabont Tamás képkiállítása. = Új Ember, 1986. október 5. 6.
1643. Darabos Iván
BOTOS János: Darabos Iván emlékezete. = Népszabadság, 1986. augusztus 2. 6.
1644. Dargay Lajos
kiáll. Bp. Józsefvárosi Galéria, 1986 **ism.** ACSAY Judit: Dargay Lajos szobrai és grafikái. = Új Tükör, 1986. szeptember 21. 3. ill.
1645. Darvas Tamás
DARVAS Tamás: Építészvallomás. = Szegedi Könyvtári Műhely, 25, 1986, 3-4. 129-132.
1646. Deák Sándor
BANNER Zoltán: A könyvépítő állványai. Beszélgetés Deák Ferenc műtermében. = Utunk, 1986. február 14. 7.
1647. Decsi Ilona
DECSI Ilona, Kéri Imre, Ajka, Nagy László Városi Művelődési központ, 1986. március 27. - április 13. Ajka, 1986 12 p., ill.
kiáll. Bp., Fészek Művészklub, 1986 **ism.** KENESSEI András: Decsi Ilona és Kéri Imre grafikái. = Új Tükör, 1986. február 16. 4.

DORFFMAISTER István festő

Türje, premontrei tanyon

az 1825-ben lemenelt oldalfa-
lakon feltárt falképei

Mv 1995/4. 190.

+ restaurálások: Lenti, Csesztreg, Szigetvár

193. p.

ŐRMEZŐI LAKÓTELEP
(Cirmos utcai autóparkoló)

KELENFÖLD
(Vahot utcai bevásárlóközpont autóparkolója)

Kérem Önöket, hogy adják le a veszélyes hulladékokat (használt autóakkumulátorokat, festékmaradványokat, olajszűrőket, lejárt szavatosságú gyógyszereket, vegyszereket stb.).
Környezetünk védelme érdekében kérem, Ön is használja ki ezt a lehetőséget.

Közreműködését köszönöm.

Szegedi Ferenc
polgármester

DORFFMAISTER István festő

Kostyál László: Dorffmaister Zalaban.
= MÉrt 1995 211-237. ll

DORFFMAISTER Ulvan

Mentegnjö, vr. templom oltarkepei

MU Szle 1995 236-250. és ill

Jánossal.[3] 1845. november 25-én
mann Ludmillával (1826-1919), a
nyával. (Ekkor sobolovi
k.)[4] E házasságból első gyerekként
vén Biala bei Bielitz, ma Bielsko
ickedanz Albert.[5] A családfa

önéletrajzi fogalmazványai
lajdonában. Gaál Mózes 1908 táján
etrajzában, feltehetően az
jékoztatás alapján, tényként
kapcsolatot. (MNG adattár 1342/20.)

chickedanz Tuchmaker (Görlitz,
1817. XI. 20.), Gottlieb Heinrich
Tuchmachermeister (Görlitz, 1781.
. A családfát Dr. Horányi-Sárffy
zony - Schickedanz Albert húgának
össze és bocsátotta
ítségét ezúttal is hálásan

járól az irodalomban előforduló
z 1886 március 17-én Prágában kelt
eplő születési dátummal. (A levél
ajdonában, ahol sem születési, sem
onat nem található.) Schickedanz

DORFFMEISTER, Ilván festö

Pannonhalma 1996/2. 131, 139.

13. 44, 48, 56, 71, 72. cell

DORFMEISTER István

KOSTYÁL László: Adatok a Szent István-ikonográfiához néhány zalai ábrázolás alapján. = Zalai Múzeum 4 (1992) 195-2o4.p. ill. G

Gutorfölde, R.k.templom
Letenye, R.k.templom
Mihályfa, R.k.templom
Zalaapáti, Bencés monostor temploma,
Zalaegerszeg, Szent Mária Magdolna plébániatemplom
Zalakomár, R.k.templom

DORFMAISTER István festő

Somogyszentpál
főoltárkép

Szilárdfy 1995 23

ŐRMEZŐI LAKÓTELEP
(Cirmos utcai autóparkoló)

KELENFÖLD
(Vahot utcai bevásárlóközpont autóparkolója)

Kérem Önöket, hogy adják le a veszélyes hulladékokat (használt autóakkumulátorokat, festékmaradványokat, olajszűrőket, lejárt szavatosságú gyógyszereket, vegyszereket stb.).
Környezetünk védelme érdekében kérem, Ön is használja ki ezt a lehetőséget.

Közreműködését köszönöm.

Szegedi Ferenc
polgármester

DORFFMAISTER ISTVÁN

KOSTYÁL LÁSZLÓ: DORFFMAISTER
ZALÁBAN.
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRTESITŐ
1993, 211-237

KÖRNER Éva

Derkovits Gyula, Bp, 1968. Corvina, 351 lap,
24 cm, 455 fehér-fekete és szines szövegközti kép,
25 szövegközti rajz

in: Bibliográfia ... -tól ... lap
: oeuvre-katalógus ... -tól — ... lap

DORFFMAISTER István festő

sárvári falképeiről

GALAVICS Géza: Francia regény két XVIII.századi falképsorozaton. = Müvészet és felvilágosodás. Bp., 1978. 410.p.skk. és ill.

freuen wir

Réka Euge

... vorstellen zu können
Klára Sebastian Margit Emese Jak

Dorffmeister István

Dorffmeister „Szentgotthardja"
1795-ben készült és példa arra,
hogy a konkrét táji környezet áb-
rázolása módosította a hagyo-
mányos láthép típust.

Szakoczi Ildikó: Művészet Magyarországon...
(Művészet, 1980. június - 18 lap.

Dorffmaister István

A festői törekvések korszerűségé-
vel is kiemelhednek Dorffmais-
ter művei „A mohácsi csata 1526-
ban: II. Lajos kipmása."

Szabolcsi Hedvig: Művészet Magyarországon...
Művészet, 1980. június - 18 lap.

DORFFMAISTER ISTVÁN

Levárdy Ferenc: Dorffmaister nyomában Somogyban

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 98-102. l.

Dorffmaister István

1792 januárjában megküldött vázlatán már nem Szent Istvánt mutatja be, amint országát és koronáját felajánlja Szüz Máriának, hanem az alapitás jelenete szerepel. Szily felülbirálta a vázlatot és változtatásokat javasolt, amit a müvész elfogadott.

Galavics Géza: Program és müalkotás a 18. század végén

Akadémiai Kiadó 1971 13.o.

Barg Dorffmaister József, festő

Dorffmaister István pozitív vonásai jó példával szolgáltak József és István fia számára, akik apjuk segítőtársaiként, illetve követőjeként működtek a Dunántúl nyugati részén. / Sopronkörpüs, Kőszeg, Sitke, Csesztreg, Lenti, Szentgotthárd. 271.old.

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István

A Képzőművészeti Akadémián folytatott tanulmányait sikeresen befejezte s ezt a végzettségét müvein is feltünteti. Legkorábban szignált munkája szerint neve 1761-ben jelenik meg Magyarországon. Ekkor Türjén működik. Egy másik adat szerint már 1760-ban is itt dolgozik. Telekkönyi adatok bizonyitják 1762-ben történő letelepedését Sopronban.
A tanulmány dátum szerint felsorolja tartózkodási helyeit és az ott készitett müveit. 1769-ben Sárváron a Nádasdy-kastély freskóit festi és a celldömölki apátsági templom oltárképét, utána a soproni szinházban dolgozik. Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1974. XXIII. évf. 4.sz. 269-282. lap.

Dorffmaister István

1774-ben Ligvándon a Niczky-kastély mennyezet-freskóit festi, majd 1775-76-ban Komárom megyében Császáron fest, utána Sitke számára /Vas megye/ készit oltárképet. 1777-1778 években Sopron és Kismarton következik. 1779-ben Balf, Kemenesszentpéter, Nova, Kenyeri számára ismét freskókat fest. Pannonhalmán, Sopronban a Liszt Ferenc Muzeumban szereplő müvei, valamint a jászói képei is ugyanebben az évben készültek. 1781-82. esztendőben Kiskomárom, Toponár s főleg Sopron látja el munkával.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 269-282. lap.

Dorffmaister István

1783-ban a szombathelyi püspöki palota Páltermét festi, 1784-ben Szentgotthárdon freskókat készit, majd 1785-ben ujra Sopronban s ezt követően Kemenesmihályfán dolgozik. 1787-ben a kaboldi evangelikus templom, a vajszlói és a szigetvári plébánia-templom oltárkepeit készíti el. 1788-ban ujra Baranyában működik egyik legjelentősebb müvén a szigetvári plébánia-templom kupolafreskóján. 1791-92-ben készülnek Incéd, Szentiványfa, Oszkó, Ötvös templomainak oltárképei.

Müvészettörténei Értesitő, Bp. 1974. XXII.évf. 4. sz. 269-282. lap.

Dorffmaister István

1793-ban Kiskomárom /Zalakomár/ és Gyóron /Győr-Sopron megye/ freskókat készit a helybeli templomok mennyzetére és olajképeket fest Csehimindszentre és Szarvaskendre.
A tanulmány részletesen ismerteti a müvész négy és fél évtized alatt Magyarországon végzett munkáját, életét, családi körülményeit, magatartását, alkotó tevékenységének szélesivü skáláját. Ezután müveinek felsorolása következik egy-egy alkotásának bemutatásával a szöveg illusztrációjaként.

Müvészettörténei Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 269-282. lap.

Dorffmaister István

Baranyai munkássága: Pécs:
A pécsi székesegyház egykori képeinek leirása: a mennyezeti freskó négy részből áll:
1./„Nőalakkal szimbolizált Hit angyalokkal"
2./ "Krisztus Emmausban két tanitványával"
3./ "Ábrahám és Melkizedek találkozása."
4./ Orgonakórus felett zenélő angyalok. Ugyancsak a pécsi Corpus Christi kápolnában függött az "Utolsó vacsora" c. nagyméretü olajkép /250 X 158/ a kép tartalmának részletes leirásával. Ezt a témát a müvész 1784-ben a szombathelyi püspökség számára is megfestette. Müvészettörténeti Értesitő Bp. 1974. XXIII. évf.4. sz. 269-282. lap.

Dorffmaister István

A 6./ sz. cédulán szereplő "Utolsó vacsora" c. olajkép,-melynek tartalmát részletesen leirja a tanulmány, a pécs-kertvárosi templomból 1950-51-ben eltünt, valószinüleg bünc selekmény következtében.
A továbbiakban folytatja a müvész tevékenységének egy-egy állomását:
"Szigetvár" A szigetvári templom tizennyolc méter magas kupolájában a müvész freskója Zrinyi halálát és Szigetvár felszabadulását ábrázolja. "A szigetvári kupolafreskó" cimmel. Repr./2.-es sz. kép/
Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 269-282. lap.

Dorffmaister István

A templom orgonája fölötti kupolában Dávid királyt zenélő angyalokkal ábrázoló freskóját és az oltárképet emliti még, mely Szent Rókust ábrázolja, amint a pestises betegeket gyógyitja. A kép középpontjában a keresztre feszitett Megváltó. Ez a 3.-as sz. kép, „Szt. Rókus és a pestises betegek" cimmel. Repr. A volt Feren ces plébánia helyiségében helyezték el "Nepomuki Szent János"/4.sz. kép/ és a "Szent Anna" c./5. sz./képet.
"Vajszló" A r. kath. templomban "Mária mennybemenetele" c. /6.sz./ kép szerepel. Repr

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 269-282. lap.

Dorffmaister István

"Görcsöny" "Levétel a keresztről" /7.sz./ kép a pécsi püspökség számára készült. Ma Görcsöny-i templom tulajdona. Repr.
"Sásd" A sásdi templom főoltárán helyezték el "Szüz Mária születése" c. /8.sz./ képet. Repr.
"Himesháza" A község templomának főoltár képe: "Szüz Mária születése" c. /9.sz./ kép. Ugyanitt a bal oltárképen: "Mária Magdolna a keresztnél" c. /10.sz./ és a jobb mellékoltáron "Szent Antal" c. /11.sz./ képe látható. Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 269-282. lap.

Dorffmaister István

"Mohács" "Az 1687.-i mohácsi csata" c. /12.sz./ képnek tartalmával és történetével egyaránt foglalkozik a tanulmány. Repr.
"Domolos puszta" A helybeli kápolna számára tizennégy stációképet festett, közülük kettő maradt meg, ez is magántulajdonban.
"Siklós" Itt Oroszlánszivü Richárdnak állitott emléket, s a Várkápolna számára készült. Ez a kép az első világháboru alatt eltünt.
Valamennyi felsorolt kép tartalmát részletesen ismerteti a tanulmány.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 269-282 lap.

DORFFMEISTER Istvan

Katolikus templomok Magyarországon. Szerk. Dercsényi Balázs. Irta: Török József, Marosi Ernő. Bp. : Magyi és Tsa., 1991 L, L III,

DORFFAMISTER István

Sala Terrana részletes ismertetése

SZENTLÉLEKY Tihamér - H.VLADÁR Ágnes: Savaria-Szombathely: püspöki központ az ókori város romjai felett. = Műemlékvédelem, XXXV.évf.2.sz. 1991

123.p.skk. ill.

; nem szivesen büntetnélek. Legyen
elyes útra térj és hátralévő életed-
; tisztelve szolgáld Róma istendit

miatt? Hitemet a kinzások meg nem tö-
zásai meg nem másitják, még a halá-
tja meg.
alált, és miért tagadod meg az éle-
gy élj és tiszteld Róma törvényeit.
; is ingatja ez a beszéd, mert
engem ugyan nem. Tudom, hogy arra
, ami meg nem szünik. A ti törvényei-
sztus, az én Istenem törvényeit tar-
ek is ezeket hirdettem.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

A szigetvári freskó az óramutató járásával megegyezőleg értelmezendő. Keleti oldalon Zrinyi XVIII.sz.-i ruhában. Kardját magasra tartja, zsebében a vár kulcsa. Mögötte klasszikus várkapú. Antheusként ábrázolja a hadvezért. A törökök felemelik, hogy megölhessék, mert amíg lába a földet éri, legyőzhetetlen. 273.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvári freskóján Zrinyitől jobbra a halott Szulejmán nyitott sátrában. A kaputól balra rohamozó törökök az előtérben konkrét előadásbeli alakok kontraposztos beállításával mozgalmas harci jelenetek következnek. A déli részen Szigetvár visszafoglalásának jelenetei 273.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művtört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaiaster István, festő, 1729-1797

Szigetvári freskója:A várfalon megjelenő katonák Szigetvár jelképei,a falhoz láncolt rab kötelékeit oldják meg. Teste erőteljes,miként munden fedetlen testü alakja.Anatómiai felépitése kifogástalan.Mellette kövön szignója: Stepha Dorfmaister inve et pinxit..Majd a visszavonuló törököket látjuk. 273.old

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyaban 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorftmaister István, festő, 1729-1797

A szigetvári oltárképet is ő festette.Szt.Rókus,pesti
ses betegeket gyógyit/250+500/Központi alak a keresztén
függő Megváltó,aki felé Szt.Rókus keze mozdulával gyó
gyitó hatalmának forrására utal.Az élettelen test arán
yos művészi kivitelü,a kompozició legfőbb értéke.
3.kép. 274.old

Boros László: Tanulmányok. Dorfmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Prt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A pécsi Corpus Christi Urvacsora képe:Az asztalon Krisztus előtt a tálban a húsvéti bárány.Felülről egy többágú gyertyatartóról özönlik le a világitás a jelenetre,és hatásos fény-és árnyékjátékot idéz elő.Szélesen van festve,a színek felolvadnak és általában barna tónusban. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A pécsi Corpus Christi kápolnában lévő Urvacsora témát már a// 1784-ben a szombathelyi püspökség számára is megfestette hasonló felfogásban. De itt a szereplők kerek asztal köré csoportosúlnak. Szt. Jánosnak ismét fontos szerepet ad az érzelmek kifejezésére és megint itt látjuk Júdást a pénzes zacskóval. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Miv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvár főterén áll az 1568-69-ben épült dzsámiból átalakitott templom, melly mai formáját az 1780-as években nyerte. 18 méter magas kupolájában Dorffmaister hires freskója, Zrinyi halálát és Szigetvár felszabadulását ábrázolja. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv.Tört.Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Dorffmaister s igetvári kupolafreskójáról gr. Teleki Domonkos erdélyi főúr útinaplójában így emlékezik:"... egy Török Metset volt, kerek és magos szép Boltozata, és kis templom, kivált a Boltozatján való festés, mely Szigetnek a Töröktől Ihség által lett visszavételét amblémákban ábrázolja. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

MMv. Tört. Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

S-igetvári freskója. A kompozició a teátrális elrendezés helyett koncentrikus körökre épül. A képmező alján körül földi jelenetek jól komponált csoportokban. A kupola központja felé körvonal mentén az égi ekhez kapcsolódó átmeneti alakok helyezkednek el, majd a legszűkebb égi jelenet

272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában

269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 6729-1797

A pécsi Corpus Christi k Urvacsora képe:A csoport igen mozgalmas lelkiállapotot tüntet fel.Krisztus bal kezében a kenyeret tartja,jobb kezével az áldás szavait kisóri.Mellén fekszik Szt.János,balra Péter tekint kérdőleg az Ur felé.Jobbról-balról a többi apostol ül és élénken gesztikulál. 272.old

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Égi jeleneteinek valóságfelettiségét lágy, szelid tónusok érzékeltetik, míg földi ábrázolásai diszkrét alapszínek előadásában valósulnak meg. Szinkultúrájában kerüli a harsogást, Alakjai: könnyed, természetes báj jellemzi egyéni karakterek, Nem az erő, de a poétikus hangulat az uralkodó. Kevés a drámaiság. 270.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Érzéseit, gondolatait szerény eszközökkel juttatta ki fejezésr. Kevés beszédű, halk szavu, szerény de határozott egyén lehetett. Mérsékelten nyilvánitott érzelmekről tanuskodnak visszafolytott szinei, melynek alapján egy befelé forduló, lelki életet élő, zárkózott egyéniség lép elénk. 270. old

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Barenyaban 269. old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

DORFFMAISTER ISTVÁN, festő, /1729-1797/

"Szt.István megalapitja a pannonhalmi apatságot" c.képe a szombathelyi székesegyhaz mellékoltaran.-A II.Józsefel élesen szembenalló Szily püspök nemcsak a kép témajat határozta meg,hanem a neki bemutatott vazlatonszereplő szerzeteseket Dora nemesi izlésének megfelelően magyar ruhas alakokkal cseréltette fel. 92.old

MOLLAY KÁROLY: Galavics Géza: Programm és műalkotás a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtatása Bp.Akad.Kiadó 1971. 92.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1972. 1.szám

DORFMAISTER ISTVÁN, festő /1729-1797/

Soproni festő. A szombathelyi püspöki palotában felfedezett freskóit Thomas Edit ismertette a Soproni Szemlében 1962-ben, 114-23, 242-65. lapokon. 92. old

MOLLAY KÁROLY: Galavics Géza: Programm és műalkotás a 18. sz. végén. - Egy festmény születése és fogadtatása Bp. Akad. Kiadó 1971. 92. old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI/. évf. 1972. 1. szám

DORFFMAISTER ISTVAN, festő, /~~xx~~ 1729-1797/

"Szt.István megalapitja a pannonhalmi apatsagot"c.müve szombathely,székesegyház,mellékoltar.-Vinzenz Fischer, Maria Terézia udvari festőjének 1774 elott keltezett részmetszete ad inditast a témahozmelyet Szily utasitásai alapjan is erösen historizálva /pl.a viseletek,a kiralyi korona megfestésében/oldott meg. 92.old

MOLNAY KÁROLY: Galavics Géza:Programm és müalkotás a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtattása Bp.Akad.Kiadó. 1971. 192.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1972. 1.szám

DORFFMAISTER ISTVAN, festő, /1729-1797/

"Szt.István megalapitja a pannonhalmi apatságot" c.müve Szombathely,Székesegyház,mellékoltár.-A képről két korabeli óda,egy magyar,egy német.Czinke Ferenc szombathelyi tanár nemcsak a képet irta le,de elitéli a magyar főnemesség Habsburg -hüségét,elnéetesedését.Még a festő nevét is magyaritja:Palumestert csinalt belole. 93.old

MOLLAY KÁROLY: Galavics Géza:Programm és müalkotás a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtattása Bp.Akad.Kiadó. 1971. 292.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1972. 1.szám

DORFFMAISTER ISTVÁN, festő, /1729-1797/

"Szt.István megalapitja a pannonhalmi apatsagot"c,müve. Szombathely,Székesegyház,mellékoltár.-Két óda korabeliek egy magyar,egy német.-Geiger Seraphinus,soproni domonkos szerzetes ,gimn.tanár,ódájában a hazai németségnek a középkor óta kimutatható hungarus tudatat példazza,de egyúttal a hazai németség öntudatat is éleszti. 93.old

MOLNÁR KÁROLY: Galavics Géza:Programm és műalkotás a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtattása Bp.Akad.Kiadó. 1971. 292.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 1.szám

DORFFMAISTER ISTVAN, festő, /1729-1797/

"Szt.István megalapitaj a pannonhalmi apatsagot"c.müve Szombathely,Székesegyház,mellékoltár.-Dorffmaister képe nemcsak megrendelőjének,Szily püspöknek allasfoglalasat a müvész fejlődését a klasszicizmus felé,hanem a tarsadalom aktualis problémait is közvetiti. 93.old

MOLLAY KAROLY: Galavics Géza:Programm és müalkotas a a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtatasa. Bp.Akad.Kiadó. 1971.

Soproni Szemle,Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 1.szám

DORFMAISTER ISTVÁN, festő, 1729-1797/

"Szt.István megalapitja a pannonhalmi apatsagot"c.müve Szombathely,székesegyház,mellékoltar.Szily levelében két Vinzenz Fischer részmetszetet küld a soproni művésznek,ho ezek alapjan hitelesen festhesse meg a kiralyi koronat. A megrendelő Szily püspöknek e hőstorizaló kivansaga a b rokk művészt a klasszicizmus felé viszi,mögötte azonban a nemesi ellenallas ideológiája all. 92.old

MOLLAY KÁROLY: Galavics Géza:Programm és müalkotás a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtattása Bp.Akad.Kiadó. 1971. 192.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1972. 1.szám

DORFFMAISTER ISTVAN, festő, /1729-1897/

A szombathelyi székesegyházban mellékoltárán képe: "Szent István megalapítja a pannonhalmi apátságot".- 1791-92.-Galavics Géza belehelyezi keletkezése korának társadalmi összefüggéseibe. Tisztázza a kép témajának irodalmi előzményeit, a Szt.István kultuszalakulását. 92.old

MOLLAY KÁROLY: Galavics Géza: Programm és műalkotás a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtatása Bp.Akad.Kiadó 1971. 92.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1972. 1.szám

DORFMAISTER ISTVAN, festő, /1729-1797/

"Szt.István megalapitja a pannonhalmi apatságot" c.képe a szombathelyi székeygyház mellékoltarán.-Galavics Géza szerint:Az alapitó Szt.Istvant abrazoló képeéppugy afelvilagosodas és a józseri abszolutizmus hatása alatt-de azokkal szembefordulva-s a nemesi ellenallas eszméinek befolyasa alatt,azokhoz csatlakozva formalódott, 92.old

MOLLAY KÁROLY: Galavics Géza: Programm és müalkotás a 18.sz.végén.-Egy festmény születése és fogadtatása Bp.Akad.Kiadó 1971. 92.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1972. 1.szám

DORFFMEISTER ISTVAN, festő

Mihályi Ernő 1916-ban Dorffmeistert a barokk festőt népszerüsitette éa a gimnaziumi Értesitőben és külön nyomatban is.Sopronban.-Dorffmeister és a barokk képirás cimmel.Sopron,1916. 62.lap. 279.old

CSATKAI ENDRE: Mihályi Ernő,1887-1969 278.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXIV.évf. 1970. 3.szam. Sopron

Dorffmaister István, festő

Az 1780-90-es években a historizáló tendenciájú török-magyar csatái t Dorfmaister a Dunántúlon festette meg.
23.old.

Galavics Géza: A törökellenes harc és egykorú világi képzőművészetünk 1.old

Müv.Tört.Ért. 1976. XXV. 1.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnajában a boltozaton négy képe.1.Őslakok,szimbolizált Hit alakokkal.-2.Krisztus Emmausban két tanítványával.-3.Ábrahám és Melkizedek találkozása.4.Az orgonakórus felett zenélő angyalok.És szakioldalfalon Mózes húsvéti bárányevben,délen Mózes mannagyüjtő zsidók közt. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A pécsi Corpus Christi kápolna Urvacsora képe: Az asztal elülső részén csak egy apostol és Jódás ül, ki sötéten előre néz, jobb keze az asztalon nyugszik, bal kezében a pénzes zacskó. Az előtér ürességét egy lábmosáshoz való ércedény és jobbra kis polcon egy tál enyhiti.
272.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

MŰv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

A Dunántúlon működő néhány ismeretlen festő fennmaradt művében Dorffmaister architektonikus motivumait/Alsópáhok/freskómegoldásait/Simontornya/Gelse/és a tőle megszokott oltárarchitektúra mellékalakjaiként szereplő Szt. István és Szt.László grisaille képeit véljük felismerni /Vaszoly/. 270.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A szentgotthárdi,mohácsi és szigetvári csataképekben egyezések vannak.Azonos elrendezésben a küzdőcsoport, Az elesett török katona testhelyzete.-A hátán fekvő ló tetem.-Az elbukó ló.-A lovak mozdulata,lószerszám.- Azt alakoko kontraposztos beállitasa.,stb. 281.old

-

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Munkáin akadémiai végzettségét is jelezte. Legkorábbi szignált müvével bizonyitható, hogy 1781-ben jelent meg Magyarországon, amikor Türjén dolgozott. A "Memorabilia Praposituráe Türjensis" kéziratból kiderül, hogy már 1760-ban az ugyanitt vállalt munkát be is fejezte. 269.old. 11.j jegyz

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729- 1797.

Akadémiai végzet ségét minden müvén jelezte.Pl.Valszlón Stepha Dorffmaister inve.et pinxit Ex Caesa.Reg.Vienne Accad/8 1787.Soprony.--Kemenesmihályfán:Stephan Dorff maister Vien Acad.MDCCLXXXV...--Ötvösön:Stepha.Dorffmaister pinxit Ex.Caesa.Reg.Vien.Accad.Anc 1791.Soprony. 282.old. 10.jegyz

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1897.

1769-ben festi a sárvári-Nádasdy-kastély freskóit.Pit
toni velencei festő metszetei alapján.-1769-ben elkészí
a celldömölki apátsági templom egyik oltárképe..Majd a
soproni színkázban fest.Betegség,vagy kevés munkája miat
1771-ben elengedik az adóját.Ekkor csak Rum községben
dolgozott. 270.old. 14.jegyz

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Barnyában
269.old

Művt.Tört.Irt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvár, Ferences plébánia. Két képe. Egyik a Szt. Anna kép. Szinvonalában elmarad a Nepomuki Szt. János kép mögött. Az átmeneti kor stilus jegyeinek felhasználásával készült. Mindkét kép szerkezete diagonális felépitésü, de az architektúra az eljövendő klasszicismust jövendöli. 275. old. 4. 5. kép.

Soros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
209. old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaister István, festő. 1729-1797

A Vajszlói templom 1747-ben épült. Dorffmaisternek oltá
képével. Mária mennybemenetele. /172+350/ A kompozició ket
tős felépitésü, földi és ég csoport. A földi jelenet közép
pontjában Mária nyitott szarkofágja áll. A csoportban vil
lágos ruhájával Tamás apostol a legfeltünőbb. 275.old.
6.kép

Boros Lajosné: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Sásd.Borromei Szt.Károly kép.A jobb mellékoltár képét Michael Alexander Bachmayer festette Pécsben 1779-ben. Petrus Martyrt dominkánus ruhában ábrázolja.A puttók és a színharmónia arra utal,hogy a Borromei Szt.Károly kép sem Dorffmaister sem Bachmann Gáspár müve,de Bachmayeré 276.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Sásd, Mária születése pép. Sok elrajzolás benn: Mária túl méretezett alakja, háttér figuráinak elrendezése, A mosd dótál primitiv rajza. Csak a drapéria mesteri kezelése művészi. Az az érzés, mintha a kép egyes alakjait más festette volna. Keletkezése 1771-78 közé tehető.
276. old. 8. kép

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269. old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Himesháza, Szűz Mária születése, c. képe. Szerkezete a hagyományos. Főoltár. /245-470/ Hasonló a sásdi, kemenessömjéni, és ötvösi oltárképekhez. Hasonló funkció és beállítás. A sásdi és kemenessömjéninek tükörképe. Közös vázlat után. Az arcok, kezek, a drapériák azonosak. 278. old. 9. kép.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269. old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Levétel a keresztről c. képe Görcsöny templomában van. Va
lószinüleg a pécsi püspökség számára készült. A kompozici
magva a kép alján van. A halott test szineiben, tehetetle
ségében is kifejező. A drapéria fontos szerepet játszik.
A több i alak jól kapcsolódik a témához, a képcentrum kie
meléséhez. 276.old. 7. kép

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister ~~f/~~ István, festő, 1729-1797

A szigetvári volt ferences plébánia lépcsőházában tovább
bi két jelzett Dorffmeister kép van. Eredetileg a turbé
ki templom két mellékoltárát díszitették. A Nepomuki Szt
Jánost ~~ákxxxxx~~ócellájában ábrázoló kép közepeesnél jobb
munkája. /100+180/ Az arc szenvedélyes átélése az imájába
merült szetéletü ember erős hitét tükrözi. 275.old
4.kép.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Himesháza. A bal mellékoltárkép kétalakos, a felfeszitett Krisztus és Mária Magdolna. Háttérben Jeruzsálem. /152-300/. Hosszztengelykörüli csavarodás a corpuson. Az anatomiai ábrázolás a festő tudásszintjének megfele. A drapéria természetes mozgású. Barokk fénykezetlés. 278. old
10. kép.

Boros László: Tanúlmányok. Dorffmaister Baranyában
269. old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaister Istvan, festő, 1729-1797

Szentgotthárdi, mohácsi, szigetvari csatajeleneteiben a l
következtető alakok mind megtalálhatók, de kivétel nélkül t
tükör-képi átforditásban jelentkeznek:
2,/. A Tata visszavételét, és Buda 1602-i ostroma képén
szerepel egy-egy azonos helyzetü és mozdulatúelfordi
tott fejü ló. 283.old. 62.jegyz

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaisger Istvan, festő, 1729-1797

1773-ben Ligvándon a Niczky-kastély mennyezetreskóit ké
szíti el.1775-76-ban Komárom megyében Császáron dolgozi
Majd a Vas megyei Sitkére készit oltárképet.-1777-78-ba
Kismartonban ,Sopronban dolgozik.1779-ben freskókat fes
Bail,Kemenesszentpéter,Jova,Kenyeri helyeken.Ez évben
készül a pannonhalmi,a soproni Múzeumban a Fecher-gyüjt-
ből és a jászói képe. 270.old.

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorfmaister István, festő, 1729-1797

Valószinüleg későbbi keletü az "Utolsó vacsorát ábrázoló nagyméretü olajképe/250+158 cm./amely ugyancsak a Pécsi Corpus Christi kápolna északi falán függött. A sokalakos konpozicióit a Leonardotól horizontális szerkezettől eltérően álló helyzetü képen ábrázolta. Téglalap alakasztal körül ülnek, de nem síkban, a tér mélységében csoportositotta. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1792

A mohácsi ferences templom festménye nem Dorffmaisteré a kompozició azonos a zombai főoltarképpel, amely viszont Baumgarner János munkája. Nem valószinü, hogy Dorffmaister a tehetséges művész szolgaian lemasolta volna e képet. 282.old.

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyaban 269.old.

Müv.tört.Ért. 1974. XIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szentgotthárdi, mohácsi, szigetvári csatajeleneteiben a k
következő alakok mind megtalálhatók, de kivétel nélkül ti
tükörképi átforditásban jelentkeznek:

1./Hans Rudolf Miller mester Pápa 1597-i visszafoglala
sát ábrázoló képén a fehér ló. Dorffmaister a HRM-től
kölcsönzött lovakra a kor divatjának megfelelő katonákat
ültetett. 283.old. 62.jegyz

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szüz Mária Születése, Sásdon.-Mozgalamsság. A csoport alakjai arányosak, A háttér homályából is érvényesül az anya és az újszülött kapcsolata. A kötözőpólyát tartó asszony nag sterüen m grajzolt alakja. Fentről fény angya csoportot világit meg. Diszkrét szinharmónia. E témából a legsikerültebb. 278.old. 9.kép.

Boros László: Tanúlmanyok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A nyolcvanas évek közepétől jelentkező csatajelenetek, /Szentgotthard,1884,Mohács,1787,Szigetvár,1788,/historizáló kompozíciók./Kiskomárom,1793,Szentgotthárd,1796/ és a politikai tartalmú koronа-és országfelajánlások /kiskomárom,1793/a megrendelők és a művész bátor állás foglalását fejeték ki az elnyomó politikával szemben.
279.old

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István festő, 1729-1797

Ricci bécsi Mária mennybemenetele c.képe ihlette meg Schaller István szinkén soproni festőt, amikor 1757-ben Borsmonostorra készítette oltárképét Maulbertsch nem egyéni elképzeléseinek adott helyet, amikor a győri székesegyház főoltárán 1778-ban elkészítette hasonló képét Dorffmaister csak a soproni bencések főoltárképén 1780 és vajszlón alkalmazta ezt a kompozíciót. 276.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Vajszló Mária mennybemenetele képe. Az előtérben jobb ról és balról térdeplő alakok a térérzetet fokozzák. A virágokat szóró angyalok révén jutunk a felhőn trónoló Máriához, aki figyelmünket magáról tovább irányitva a képen kivüli térbe tekint. Ez rokon a barokk mennyetezet festés illuziótkeltő, térnövelő törekvéseivel. 275.old 6.kép.

Boros László: Tanúlmanyok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Vajszlói képe a:Mária mennybemenetele.-YA hozzánk közele
álló földi jelenet színeinek többsége tompított alap
szín,míg a kompozició felsőrésze halványabb,világosabb
tónusú.Jelzás alúl jobbra:Steph.Dorffmaister inve et
pinxit Ex Cesa.Reg.Viene Accad.1787.Sopron.276.old.
6.kép.43.jegyz

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

2.kép. Dorffmaister István: A szigetvári kupolafreskó.
Fekete repr. 273.old

Bosos László: Tanúlmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1897

3.s .kép.-Dorffmaister István: Szent Rókus és a pestises betegek. Fekete repr. 274.old.

Bosco Bálint: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Mohacson az egykori ferences templom festménye korona felajánlást ábrázol. Állitólag Dorffmaister müve, melyet 1772-ben Klimo püspök rendelt meg. A kép rajzi sajátosságai és festői stilusa alapján nem illeszthető a 70-es években készült müvei közé. 282.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old.

Müv.Tört.Ert. 1974.XXIII. 4.sz. Bp.

143

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

4.sz.kép.-Dorffmaister István:Nepomuki Szent János. /Szigetvárott/.-Dekete repr. 274.old

Bosos László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1997.

Bosos László: Tanúlmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

9.sz kép. -Dorffmaister István: Szűz Mária Születése. Hímesháza. Fekete repr. 278.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

10.sz.kép.-Dorffmaister István,:Mária Magdolna akeres
a keresztnél. Fekete repr. 278.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Barnayában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Ep

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

---

11. sz. kép.-Dorffmaister István; Szent Antal.-Fekete repr, 279.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Írt. 1974. XXIII. 4.sz. dp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

---

12. sz.kép.-Dorffmaister István:Az 1737-iki mohácsi csata.- Fekete rapr, 280.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. 4p

Dorffmaister, istván, festő, 1729-1797

5.sz.kép.-Szent Anna.-Szeigetvár,Ferences plébániaban.
Fekete repr. 270.old

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

6.sz.kép.-Dorffmaister István:Mária mennybemenetele. /Vajsló/.- 275.old. Fekete repr.

Boros László: Tanúlmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

7.sz.kép.-Dorffmaister István:Levétel a keresztről. /185+240 cm./. Görcsöny. Fekete repr. 276.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

8.sz.kép.-Dorffmaister István: Szűz Mária születése.
Sásd. Fekete lepr. 277.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Bereznyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A pécsi Corpus Christi kápolnában festett képének jelzése: "Pinxit Stephanus Dorffmaister e caes.R.Vindobon Academia 1786.".- 272.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1897

A pécsi Corpus Christi Kápolna Urvacsora képe a püspöki palotába került, majd onnan pécs-kertvárosi templomba, innem eltünt, csak szerete maradt meg. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Vajszlói Mária mennybemenetele képének alapjait Tiziano nál, Rubensnál, 1733-34-ben festi Ricci hasonló képét a bécsi Karlskirche számára. 276.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Eddigi ismereteeink szerint Dorffmaister kilenc assump
tiót festett.A vajszlói a sorrendben az ötödik.A té-
mat más kompanálásban is megfestette,/Pannonhalma/. 27

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Sásd.Mária születése kép.llég pongyola kidolgozás.A pé
csi dominikánusoktól kerülti ide.Restaurálták,szélét le
vágták,jelzés eltünt,de szerző megállapitható.4 m.magas
250 m.széles. 276.old. 8.kép.

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXXII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Szigetvár, Ferences plébániában Szt. Anna képe. A kép bágyadt színhatásában, fénykezelésében, de különösen tónus értékeinek hangsúlytalanságában elég gyenge. Jelzés balról: Stepha Dorffmaister. 5. kép. 275. old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269. old

Müv. Tört. Ert. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaister István, festő. 1729-1797

A pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnájának lebuontásakor előkerültek gotius és reneszánsz falfestés maradványok. Ezeket Szónyi Ottó lefesttette és Dorfmeister képéről leirást adott. 272.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvári freskóját.-A festett párkányzaton xxkixmxlt négy tábla egy.egy kronosztikont tartalmaz,melyeken a kiemelt betük Szigetvár történelmi dátumait adják. 273.old. 41.jegyz

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvári freskóján egy női alak látható, amint a lá
bán levő bilincset gyertieke segitségével igyeksik le
oldani. Ez a szimbólum az egyháznak hivei által történő
felszabaditását fejezi ki. 273.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvári oltárképe. A kép hangulatkomom. Hiánnzikkabe képből a hatásos fény-árnyék kontraszt alkalmazása, valamint a barokkra jellemző lendületes diagonális szerkezeti felépités. 3.kép. 274.old.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyahan 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

A festő leveléi, jelzett munkáit ritkán Dorffmeister /Celldömölk,1767/,Dorffmaister/Szigetvár,1781/de csak nem minden esetben -mint végrendeletét is-Dorffmaister alakban irta alá. 182.old. 10.jegyz

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

1790-ben egy alkotása ismeretes, a zirci baldachin. -1791-1792 jórészt a szombathelyi püspökség szolgálatában telik el. Ekkor festi Incéd, Szentiványfa, Oszkó, Ötvös, templomainak jelzett oltárképeit. 270.old

Boros László: Tanulmányok. -Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1897.

1788-ban Baranyában dolgozot .Ekkor készült legjelen
tékenyeb alkotása a szigetvári plébániatemplom kupo
lafreskója.- 17 0-ben fele ége,Franc z Anna elhunyt.-
Másodszor is nősült,Gillig Kat lint vette el. 270.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

1793-ban Kiskomáromban /Zalakom.,ár/és Győrön /Győr-Sopron m./freskót fest a helyi templomok mennyezetére, valamint oltárképek kerülnek ki keze alól Csehimindszentre, Szarvaskendre. 270.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő. 1729-1797

Gyakran hivatkozik akadémiai végzettségére, ez nem szerénytelenség, de megkülönböztető jelzés, mert sokan próbáltak megélni a "képirás"-ból, akik a tanúlt festők hátrányára vállaltak legtöbbször silány munkát. 271.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv.Tört.Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Vaszló.Mária mennybemenetele.-Hiányzik a sötét tónusu ba
barna háttér [illegible] az indiai vörös árnyak,s a piros
színnek nyers húsra emlékeztető változatai.275.old
6.kép.

Boros László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Himesháza plébániatemplomban az oltárképeket a hagyomány szerint Dorffmaister festette.Szűz Mária születése,-Mária Magdolna a keresztnél és Szent Antal c.művei.
278.old. 9,-10.-11.-sz. képek.

Boros László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister Istvan, festő, 1729-1797

A macseknadasdi három kvalitásos képet neki tulajdonit jak.A Historia Domus is erről tanuskodik.De a stilus vizsgalat nem támasztja alá az é szerzőségét. 282.old. 86.jegyz

Boros László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Művt.Tört.Irt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A siklósi várkapolnában volt Dorffmaisternek egy hó
képeamely I.Oroszlánszivü Richard fogságának állitott
emléket.A festmény az első világháborúban,vagy később
állitólag aferenoesektől tünt el. 281.old.

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

MMv.Tört.Int. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Himesháza, Dorffmaister István jobb mellékoltár képét Szent Antal álmát, felújotották először 1853-ban. Boros N, J.-1851-ben--második 1907-ben Bethlenfalvy Fáy Ferenc: 283, old. 63. jegyz

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269. old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Dorffmaisternek a nyolcvanas-kilencvenes évekből származó történelmi tárgyú kompozicióji egyben a magyar historizmus századának méltó bevezetőjéül szolgáltak.
279.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Műv.Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Két olajképe Mohácson. a kat. temető kápolnájában. A mohácsi ütközet az egyik, A másik oldalon a török megverése a mohácsi mezőkön Pallffy által. 279.old.12.kép 70.jegyz

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorfmaister István, festő, 1729-1797

Dorfmeister csataképei sem egykorú alkotások, de a mohácsi csata képének tájábrazolása mégis valósaghü, Ezt a sátorhelyi ásatások is igazoltak. 12.kép. 279.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorfmaister Baranyában 269.old

Müv.tört. Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Valószinüleg rodeszül beszélt magyarul. Leveleit németül irta. Nmeztei hovatartozásáról történelmi tárgyú képein nyilatkozik, amikor a magyar nemzeti hősöknek állit emléket., sőt magát magyar vitéznek abrázolja egy képém
271.old

Boros László: Tanúlmanyok.-Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Nevét Baranyában általában csak a szigetvári plébénia templom kupolafreskójával kapcsolatban említik. De volt más müve is ott. Az a tény, hogy a soproni festő a távoli Baranyában is kapott munkát, bizonyitja, hogy hirneves fetsőként tartották számon. 271.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv.Tört. Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

1786-ban a sopronbánfalvi kolostor és templom képeinek felbecsülésével bízták meg. Ez évben Pécsett a székes egyházban is dolgozott. -1787-ben a kaboldi ev. templom a vajszlói és szigetvári plébánia templom számára kupolafreskóját festi. 270.old

Boros László: Tanulmányok. -Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

1794-ben a/ Hegyfalum, Gludovácz család kastélyában ké
szülnek freskói. Dorffmaister rossznéven vette, hogy Szil
szombathelyi püspök a szombathelyi székesegyház 1796-ba
elkészitendő falképeinek festési munkálatait Maulbert
schre bizta. 270.old. 22.jegyz

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört. Szt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Négy és fél évtizeden keresztül, mint soproni festő alkotta sok dunántúli templom, kolostor és kastély falképeit, táblaképeit. Mindig a hazai, helyi viszonyokhoz alkalmazkodott., s ha nem is volt magyar, életműve a XVIII. sz. magyar festészet szerves része. 270.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv.Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Egyéniségét,ideáit csak az a kor formálhatta,amelynek s
szülötte volt.Müveinek nagy része,valamint végrendelet
te bizonyitják, hogy hivő ember volt.Egyházi képein a
szereplők arcán megjelenitett átszellemült vallásos érz
ületet néha az extázis állapotáig fokozta. 270.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Berenyában
269.old

Müv.Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

1781-82-ben Kiskomárom, Toponár, de leginkább Sopron fog
lalkoztatta. A szombathelyi püspöki palota un. Pál-termét
festi. -1784-ben Szentgotthárdon freskót készit. 1785-be
Sopronban, majd Kemenesmihályfán dolgozik. Nehéz anyagi
helyzetben volt. 370. old

Boros László: Tanulmanyok. -Dorffmaister Baranyaban
269. old

Müv. Tört. Ert. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaiaster István, festő, 1729-1797,

Életrajza, életműve nem teljesen ismert. Tevékenysége cs
csaknem az egész Dunántúra kiterjedt. Az eddig még elégg
át nem kutatott Zala és Somogy megye kisebb templomai
őriznek még nehány példányt feltárásra váró müveiből.
269.old.

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő

Munkásságának java része Győr, Vas, Zala, Sopron megyék re korlátozódik. Rendkivül termékeny, gyorskezü mester korának jelentős festőegyéniségs volt. Szinke Ferenc sopron tanár még versbe is foglalta a hegyfalui Gludovácz-kastéllyal együtt azóta elpusztult freskókat. 269.old

Boros László: Tanúlmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Elhalálozásakor/1797.máj.29./az anyakönyvbe,bizonyára fe
lesége azt iratta,hogy 68.éves volt,tehát 1729-ben szület
hetett.Talán Bécsben született.Első hiteles adat,amikor
a bécsi Képzőművészeti Akadémia festőművészeti szakosz
tályára iratkozott be.1751.ikt.13. 269.old.

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

--

Sopronban 1742-ből telekkönyvi bejegyzésben találkozunk nevével. Ezek a legkorábbi adatok magyarországi letelepedésével kapcsolatban. A város lő dékalrat nyújtott a munkához. Műhelye is itt volt, bár sokat tartózkodott vidéken is. 270. old.

Boros László: Tanulmányok. - Dorffmaister Baranyában 269. old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dorffmaister István, festo, 1729-1797

A szigetvári freskód. A festett tambur architektúráját már az átmeneti kor stilusjegyeinek alkalmazásával készitette. A rokokó elemek már nem hivják nagukra a figyelmet, A copfot képviselő formák, virágfüzérek mellett a klasszicista formakincs uralkodik, amely már az új stilus térhódítását érezteti. 272.old

Boros László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvári freskoja:A visszavonuló törökök f[illegible]alakja az égaskodó fehér lovon ülő tiszt és török gyalogos.A be fejező szerkezeti egységet képezi a győztes Vecchi ezre des és amellette álló zászlós magyar vitéz.,amint a vár feladó Hasszán bég hódolatát fogadják, 274,old

Boros László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A szigetvári freskó:A győztes felett lebegő Mária alakja a angyalokkal együtt fontos szerepet játszik a földi és az égi csoportok összekapcsolásában.A kupola közép pontjában a lágy,világos tónussal megjelenitett Szentháromság zárja a teret. 2.kép. 274.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

A szigetvári kupolafreskója a hazai korai klassicis
ta festészetnek a maga nemében páratlan emléke.
Központi témája a történelmi esemény, mellyel kapcsolat
ban a művésznek nyilván behatói ismeretei voltak.
274.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A szigetvári templomnak az orgona feletti lapos ovü kupolájában freskó:Hárfázó Dávid király zenélő angyalok közt.A bal oldali angyal kezében cimbalomütő.A több i fúvóshangszeren játszikDávid arca kifekező,a többi gyengébb. 274.old

Boros László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A szigetvári kupolafreskó:A legfelső égi jelenet nek má: már határozatlan kontúrjai,és paszetlszinei segitségével a barokk festészetre oly jellemző térnövelő törekvések nagyszerüen érvényesiti.A kompozició mozgalmas, gomolygásában is perspektivikus. 272.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

A pécsi Corpus Christi Urvacsora képe:Két oszlopos függő gönnyel diszitett szobában áll a fehér abroszos asztal melynek hátsó vonala mentén vannak csopaortositva Krisztus és az apostolok közül tizenhátuk mögött egy gyertyát tartó alak és egy ételfelhordó van. 272.old

Boros László: Tanúlmanyok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A pécsi Corpus Christi Urvacsora képe:A kép fölé irva: Sacrum convivium,és alább:In pace in idipsum dormiam et rw uiescam.Magyarázata,hogy Esterházy László gróf,pécsi püspök itt rendelt sirhelyet magának.1799-ben itt temették el. 272.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A szombathelyi Orvacsora kép:A mesterséges világitással járó festői problémákat ügyesen oldotta meg.A világos és sötét tónusok váltakozása a barokk mozgalmas és plasztikus kifejezésmódját idézi. Ennt a pécsi,mind pedig ez Tiepolo hasonló témájú képére vezethető vissza, 272.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister Istvan, festő, 1729-1797

Szigetvári kompozicióját a barokk illuzionista festészet modorában készülő az egyetlen XVIII.sz.-i hazai festő, aki a templomok mennyezetén különböző, de ahelyi hagyományokhoz almazkodó történelmi eseményeket ábrázolt
272.old

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
269.old

MMv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

1786-ban tárgyalt a pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnájának festéséről.800 forintban állapodtak meg. A freskók a barokk székesegyház korhű ábrázolásai,az átmeneti kor szellemében fogant alkotások.lehettek. Ezek megsemmisültek. 272.oli

Boros László: Tanulmanyok.-Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő. 1729-1797

Pozitiv vonásai jó példával szolgálhattak József és István fia számára,akik apjul segitőtársaiként,illetve követőjeként müködtek a Dunántúl/ nyugati részén. /Sopronhorpács,Kőszeg,Sitke,Cseszteneg,Lenti,Szentgotthárd. 271.old

Boros László: Tanúlmanyok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A szigetvári oltárkép. Már az átmeneti kor terméke. a klasszicizmus jeleivel./háttér. lépcső/A XVII. sz-i faragott ajtóval ellátott tabernákulum részben takarja a jelenést: Stephan Dormaister inve et pinxit Ano 1787.

3.kép. 274.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797.

Szigetvári képe a ferencesek templomában.-Nepomuki Szt
János.-A jól megrajzolt angyal a Szentháromságra irá
nyitja a figyelmet.Színei erőtlenek.A fakó színharmóni
át fehér foltok teszik élénkebbé.Jelzés a jobb alsó sa
rokban:Stepha.Dorffmaister,1781. 275.old 4.kép.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaiszter István, festő, 1729-1797

Valószínű képe.-Remek drapériái itt is könnyed lebegéssel vesznek körül az égieket. A szarkofág körül elhelyezkedő alakok ruházata természetes eséssel érzékelteti a földi valóságot. Színkultúrája nem szélesskálájú, de finom hangulati különbségek érezhetők 275.old. 6.kép

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Barenyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1723-1797

Levétel a keresztről c.képe Görcsöny templomába,-
Fer nc József ottlétekor 2400 korcnát igért a képért,
ugyanennyit Hettyei püspök is,de Szauter Antal,a hely
béli plébános megőrizte a képet a templom számára.
276.old. 7.kép.

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Szigetvár. Szt. Rókus oltárképe. Feszületábrázolásai mindiganatómiai hűséggel készültek. Izomzatán a függő helyzet jól érzékelhető. Krisztus arcán a halálban oldódott szenvedés nyomait láthatjuk. A bőven redőzött aláomló ágyékkendő anyagszerü. 274.old. 3.kép.

Bosos László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Möv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A sásdi templomban a bal mellékoltárképet Dorffmaisternek tulajdonitják. Bonomei Szt. Károlyt ábrázolta, mikben alamizsnát oszt a szegényeknek. A kép egyesek szerint Bachmann Károly műve volt. 1966-ban ellopták a képet. azonositása igy lehetetlenné vált. 276.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

MMv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

"A sásdi Bor omei Szt.Károly kép megmaradt püttófejei kö
kö ül egyik sem hasonlit Dorffmaister puttóihoz.Ellenebn
a jobb mellékoltár képén oly felületek találhatók,me-
lyeknek szine a Károly képéhez hasonló. Ez szól Dorffmais
ter ellen. 276.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Levétel a keresztről, c.képe Görcsönyben. A felülről jövő fény Krisztus testén felerősödik. Kerülte a vizszintes i irányok hangsúlyozását, mert a barokk hagyományok még él tek. Élénk szinei nincsenek. Sikerültebb alkotása.
276.old. 7.kép.

Boros László: Tanúlmányok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv. Tört. Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A sásdi Borromei Szt.Károly kép.Neki tulajdonitják.A karing csipkéjegondos,precíz munka volt.Hasonló a sziget vári Nepomuki Szt.János kép hasonló kidolgozásához.Hegy falui Nepomuki Szt.János képén is szép az ing csipkézet Dorffmaister szeretett néha ilyen munkát is végezni. 276.o

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister Istvan, festő, 1729-1797

Szentgotthárdi, mohácsi, szigetvari csatajeleneteiben a következő alakok mind megtalálhatók, de kivétel nélkül tükör-képi átforditásban jelentkeznek:

3./.A budai ostromkép előterében ágaskodó fehér ló.
283.old. 62.jegyz

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

A domolospusztai stációképek azért is jelentősek, mert ed ig Dorffmaisternek ilyen jellegü munkairól nem volt tudomásunk. A kis falvak, családok részére is festett. Portré festészetéről nem tudunk, bar feltehetően azt is müvelte. 281.old

Boros László: Tanúlmanyok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Do,olóspusztan,a kastély kapolnájában Dorffmaister fres kója.volt.Szt.György hosszu landzsajával agaskodó fehér lóon abrazolja az ellene tamadó sárkánnyal való harc közben.1788-ban készült.elpusztult.Két stációkép is megmaradt ott az ő szignójával. 281.old

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister Ostvan, festő, 1729-1797

A mohacsi kép az 1687-es győztes csata évfordulójara készülhetett;éppugy mint a szentgotthárdi freskóa helyi csata 100 éves évfordulójara/1784/valamint a szigetvari freskó isszigetvár felszabadulasanak centenari umara /1788/készült. 281.old

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyaban
269.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister Istvan, festő, 1729-1797

A formaismétlések arra is rávilágítanak, hogy az 1784 ben készült szentgotthárdi csatakép kompozíciójából ki emelt részletek 1787-ben a mohácsi képek .majd 1788-ban a szigetvári freskó vazlatának megszerkesztéséhez szolgáltak alapul. 281.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister Istvan, festő, 1729-1797

Szentgotthárdi, mohácsi, szigetvari csatajeleneteiben a következő alakok mind megtalálhatók, de kivétel nélkül tükör-képi átforditásban jelentkeznek:

4./.Kanizsa 1601-i ostromát idéző képen a halott török katona. 283.old. 62.jegyz

Boros László: Tanulmanyok. Dorffmaister Baranyában 269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő

L: Donát János

Jávor A: A felvilágosodás művészete 1007-1010

Élet és Tudomány, Bp. 1980. aug. 8 XXX U/32

Dorffmaister István /1729-1797/

Boros László: "Dorfmaister István Baranyában" cimmel ir a müvész munkásságáról. Szerinte a születési dátum nem biztos. Nevét főleg a Dunántulon ismerték, Legtöbb munkája Győr-Sopron, Vas és Zala megye területén készült. Az 1794-ben festett hegyfalui freskói a Gludovácz kastéllyal együtt elpusztultak. Életrajzi adatai hiányosak, születési helyét nem ismerik. A tanulmány szerint egyetlen hiteles adat: a bécsi Képzőművészeti Akadémia festőművészeti szakosztályára való beiratkozás 1751 okt. 13.-i dátum.

Müvészettörténeti Értesitő Bp. 1974. XXIII. évf.4. sz. 269-282. lap

Dorffmaister István, festő, 1729-1797

Kemenesmihályfai Szt.István vértanú megköveztetése című képe, majd kemenessömjéni Mária születése kép összefügg a sásdi Mária születése kép kompozíciójával. Ezeket 1785-ben festette, tehát a sásdi kompozíció 1785 előtt már ismert volt. 276.old

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dorffmaister István, festő,

Himesházán a jobb mellékoltár képe Szt.Antal álmát jeleniti meg.Művészi színvonala nem a legjobb.Mária és gyermek Jézus rajza a legjobb.Nagy tónuskülönbségek nem élénkitik.A felülről áradó fény csak a képtér közepét világitja meg. 279.old. 11.kép. 63.jegyz

Boros László: Tanulmányok. Dorffmaister Baranyában
269.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

ifj.Dorffmaister István, festő, +1807.

Csehy József katonatiszt Nagykanizsán lefetette magat ifj,Dorffmaister Istvánnak,id.Dorffmaister fiával. gy ő is Dunántúli festő volt és soprni lakos. ~~28X~~old 280.old.- 72.jegyz.283.old

Boros László: Tanúlmányok.-Dorffmaister Baranyaban 269.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

ifi. Dorffmaister István, festő

Dorffmaister István pozitiv vonásai jó példával szol
gáltak József és István fia számára, akik apjuk segit
tőtársaiként. illetve követőjeként működtek a Dunán-
túl nyugati részén. / Sopronkörpács, Kőszeg, Sitke, Csesztr
tereg, Lenti, Szentgotthárd. 271. old.

Boros László: Tanulmányok.-Dorffmaister Baranyában
289. old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

DORFFMAISTER István
91 8.30,31

Új Müvészet

Új Művészet

megírva

Dorfmeister István

mód

Ádám Iván: A veszprémi székesegyház
Veszprém, 1912. I. 24. l.

Irodalom

Dorfmeister István

l.

Arch. Ért.

1914. 243. l.

(– d.: Morsing műanlézei
(hörism.)

Dorffmeister István

A türjei templom
falképei 1763-ból
Jenstöl

l. Arch Köl 1876.

X. k. II f. 58. l

M. EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVESBOLTJA

UNG. UNIVERSITÄTSDRUCKEREI
NIVERSITÉ ROYALE HONGROISE
NGARIAN UNIVERSITY PRESS

---

mlékek Országos Bizottsága

Budapest

Dorfmeister István

l.

J:

Bán Sopron ujkori egyházt. tört. cikk u.o. 1939

328, ~~379-81~~, 382,

378 ~~f~~, 400. l

jobbrafordult, szembenéz. Egyszer
s, szeműldöke barna, szeme kék, ba-
t. Rendjelei közül az aranygyapjas,
endnek jelvényeit ~~viselte~~ vi-
: bal válra vetett hermelines pa-
kkendő, paszományos mellény és ka-
zári korona tünik szemünkbe. A hát-

2 cm.-- Lelt.sz.1385.-- Értéke 300 K.--
ánya 1908 október 15-én (1643-908).--
n (1646-908).-- Az adomány elfogadta-
-913).

.n.4-908.
43-908-2.
.lelt.9856.

58

Dorfmeister István

1720 - 1797

2 rod Barát - Eber -

Takács

A művészet története.

II. k. Európa művészete.

Bp. 1934. 286. l.

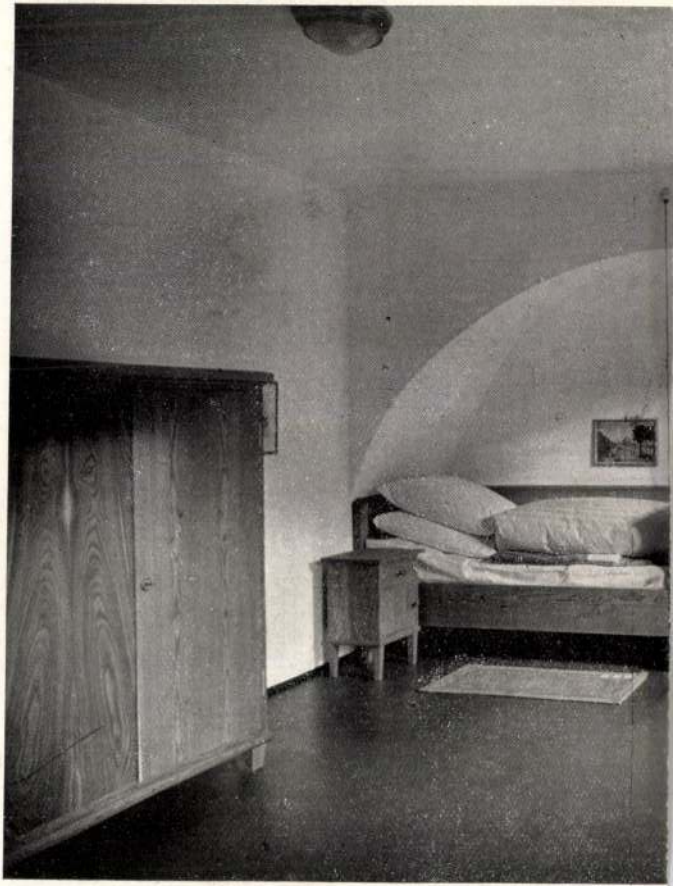

Dorfmeister István

a soprom végi városházát, lebontottak a XIX. sz. végen. Ekkor pusztultak el fenti-nek a városházát díszítő freskói.

Bergmann Pál:

Sopron városfejlesztési tervének főbb irányelvei.

MMÉEKözl.

1939. 243. l.

Több községben pedig arra kényszeritették a hivatalos közegeket, hogy tüzzék ki a középületekre az ellenzék választási lobogóját.

Barabás Bélát Gyomán már egyhangulag képviselővé választották. Nem volt szüksége mandátumra, csupán azért lépett fel Nagyváradon is, hogy megkisérelje Tisza Kálmán kibuktatását, de ebben maga sem tulságosan bizott.

Barabás a választás előestéjén érkezett meg Nagyváradra. A pályaudvaron mindössze a nagyváradi függetlenségi párt vezére, Szokoly Tamás és néhány fehérpap fogadta. A váradi nép azonban szimpatizált az ellenzéki törekvésekkel és amint meghallották, hogy Barabás megérkezett, fáklyákkal a Fekete Sas-szálloda elé vonultak, hogy ünnepeljék jelöltjüket. Háromszáz fáklya világitotta meg a Szent László-teret és sokezer főnyi tömeg éljenzett Barabás szobájának erkélye alatt. Barabás Szokoly Tamás és Halász Lajos szerkesztő társaságában jelent meg az erkélyen és pár szavas beszédet intézett a sokasághoz:

— A legkisebb balkán államok is küzdenek már szabadságukért. Remélem, ebben a harcban nem marad el Nagyvárad népe

Dorffmeister István

Erod

Biró Béla. Szárad-
dok. 1936-23 i. l.

Szmrecsányi Marianne
A novai templom és
falképei c. könyvé-
nek ismertetése.

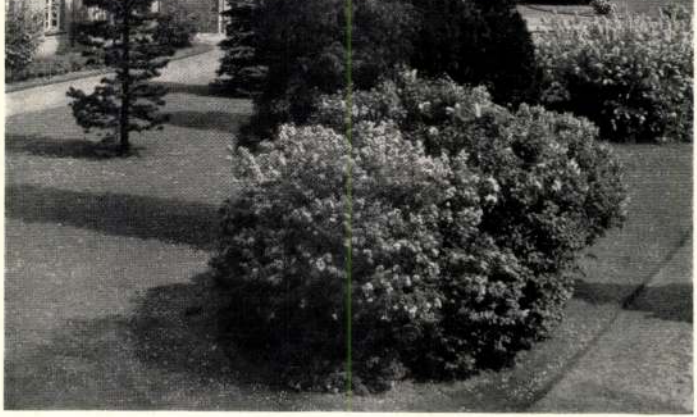

Universität (Hofgartenseite)

Bildarchiv: BUB

fennforgó helyes viszony állandó volt
számára hazánk közönségét, nem teki
hiában keresett volna belföldön.

Hogy a közönség e viszonyt legelő
ipar termékeinél vélte feltalálhatni,
azt épen nem csodáljuk. Mérvadó v
ma is az, a világforgalomra nézve, s
tekintett a közönség tulnyomó része,
lett volna, miképen tudja vala Franczi
nalat elérni és fenntartani, miáltal lett
val idegen nemzetek millióit saját ner
Egyszerűen úgy, hogy legyőzött e tér

Az itt elmondottakból, azt hisszük,
hogy valamely ipar virágzása nem a
ideális tényezőktől függ. Evvel kapc
földi fogyasztás csak fele részben járu

Visszagondolván tehát arra, hogy
tengődött, másrészt meg, hogy a külf
megértendjük, hogy a közönség nem s
s conservativ maradt érzelmeiben.

sal van, azt könnyű belátni. A midőn
ódről behozott tárgyak után kapkod,
zabb azoknál.
íteni sem azon szemrehányást, melyet
; elismerem, hogy sokszor sajátszerű
iányát tanúsítja néha, mely valóban
gy önmagát becsmérelve és megvetve
ıt van akárhány példa, hogy a közön-
áltatás kilátása nélkül, sok oly hivatalt
eket a külföldön illendő díjazás nélkül

embeszökőbb tanúság arról, hogy a
? Nem igen tudnánk esetet idézni,
agadó hévvel karolt volna fel ügyet,
lattal, a melyről fél éven át egyhangú
ig közönségünk zöme keveset szokott
kat, nem képes pontos összehasonlítá-
országos tárlatot úgyszólván minden
álni nem akart és nem tudott? Azért,
mzeti munka fényes eredményét látta

Dorfmeister István

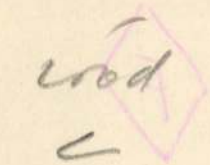

wód

Csánky Dénes

A Szépmüvészeti Múzeum
ujonnan rendezett
gyűtemenyei -

MAGYAR MUVESZET

1936. 247 l.

-11

S F

Esrt. hg. 32.
(nem ar)

~~28~~

~~16~~

~~94~~

Dorfmeister István

l.

Szépirvészet

1943. 150. l.

Csányi K

A régi Kor

epedését Szelepcsényi György prímás nemeslelkű
gyatéka tette lehetővé. Ebből vásárolták a templom
lyén állott Perger-házat és a csatlakozó katonai
vatal épületét. Ez utóbbit Domonkos testvér vezeté-
vel átalakították. Később azonban nagyobb rend-
zra volt szükség, az új rendház 1714—20 közt épült
l. Úgy a rendház, mint a templom terveit Athanasius
rmelita testvér, családi nevén Martin Witner
666—1732) készítette. A tervrajzot, 1722-ből, a
ndház ma is őrzi. A linzi karmelita-templom is az
alkotása. A templom középtere elliptikus, fölötte
tetőzet alá rejtett kupola emelkedik, a mellékoltárok
szére négy oldalfülke bővíti a belső teret. Az oltár-
peket a nápolyi születésű Martino Altomonte
657—1745) festette. Sajnos a főoltár nagy festményét
sőbb feldarabolták. A mai kép Kastner János bécsi
stő száraz felfogású műve. A templomhoz csatlakozó
lső és külső sekrestye szép, intarziás bútorai szintén
XVIII. század alkotásai.

A már említett magyar Ispitát Széchenyi György
apította 1666-ban. A mellette emelkedő kis, egyhajós
mplomot Telekessy prefektus alapítványából, 1735-
en kezdik építeni. A szentély mellett emelkedő
arcsú tornya festői képet ad a templom apszisával.

Dorfmeister István

Győr, orsolita apácák temploma az Apáca utcában. Egy hajó belsejét fenti (*1729 + 1797) ma már erősen átfestett falfestményei díszítik -

Csányi Károly

Győr műemlékei.

Magyar Építőművészet

1943. 287 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dorffmeister

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 282. l.

Csatkai Endre dr. Újabb adatok Dorffmeister-ről.

$\overline{III}_3 - 139$

239

Pl.
N. M.
1907

084
780

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

31 /1923 szám

Érk.: 1923-év január hó 22 n.

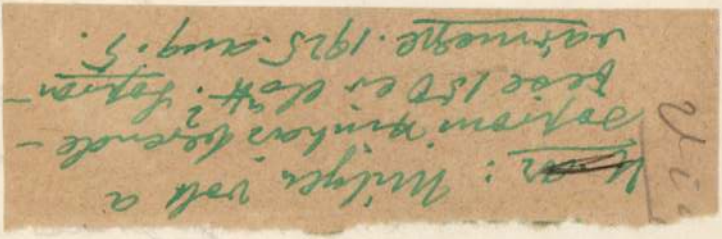

Nagytekinte

Műemlékek O.

Anlizott

mel fordulok a Nagy

Országos Mizottsága mu

elhalálozása folytán p

nyozása iránti kér

méltóságu Vall. és Ke

jentemi méltóztass

Budapest 1923. j

Csatkai E

A soproni pikture tört. váylate

MM. 1928
553-54. l

U.a: Műpártolás, műrgyűjtés sopronban

MM. 1928
583-84. l.

U.a: Náray ujabb adat a soproni műv. törhez

MM. 1929. 237. l

		11.260	2.815	[illegible]
Öszesen		146.280	36.570	

Medy

Szám v. főtanácsos,
osztályvezető.

Dr Kovács

Dorfmeister István

festő

l.

Csatkaisoprvmmüeml

II. 95. l.

III. 83, 127. l.

Sofron vm müemlékei

Sofron 1935

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Dorfmeister István

wód
3

Csatkai Endre: Schaller István győri származású barokk festi.
Győri Szemle
1935. 196.) 198. l.
197. l

Dorfmeister István

festő

l.

Csatkaisopróházak

72. l.

Régi soproni házak, régi soproni családok.

Sopron 1936

jékozást nyújtva, annak megismerésére
unk.
jegyezzük végre, hogy függelékül szer-
i azon alapelveket, melyek a rajzokta-
követendők volnának és melyeket a
kanton rajztanárainak, 1888 nyárán
gyülekezete alkalmával állapítottak

Jakabffy Ferencz.

K.

re de Gaspard Deburan. Öt képpel.
Leroi, *La Peinture française à l'Exposi-*
écennale. (Fin.) Öt képpel. P. G.
nti, *Venise qui s'en va.* A. Hustin,
c-Napoléon Lepic. Egy képpel. Képek
egen kívül: *La Tricoteuse.* Eau-forte
s le tableau de J. F. Millet. *Henri*
de Latude. Par Vestier. — 1889. nov.
ro. 612. Szöveg: A. Hustin, *Les Pein-*
Centennaire. Nyolcz képpel. John
uloz, *L'Exposition historique de la Révo-*
française. Louis Brès. *L'Art dans nos*

Dorfmeister

A kismartoni plébánia templom Heutelgiuch freskója fentiszot

Wód

Csatkai Endre dr.

Ham Jakab kismartoni rokokószobrasz

Magyar Művészet

1938. (153. l.

157.)

Dorfmeister István

A soproni első zsinhárat fenti festette ki, ugyanó készítette a díszleteket. Ezeknek lajstroma 1779-ből fennmaradt.

A díszletek 1769-ben készültek, de csakhamar tönkrementek, úgy hogy 1782-ben újra kellett felszerelni a díszlettárt

Csatkai Endre dr.:

A soproni zsinhász ruhatára 1800-ban.

Soproni Szemle 1938. 170. l.

Mart két adat.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest,

Visegrádi-utca 36.

Dorfmeister István

iord

Csatkai Endre dr:

Bécsben hagyangó Dorfmeister-festmények. Soproni Szemle 1940. 285. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dorfmeister István
festő
l.

Csatkai Endre dr.
Három klasszicista
építész
Soproni Szemle
1942. 118. l.

~~Könyvtárunkban~~

Dorfmeister István

Lvod
2

Csatkai Endre dr:

Aki megverselte Dorfmeister festmé-nyeit. ÚSV. 1943. febr. 27. (Új Sopron-vármegye)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dorffmeister Iván

itt Dorfmeister I.

Csatkai - Dercsényi: Sopron és környéke műemlékei. Dercsényi D: Mora. műeml. topografiája. II. K. Bp. 1953

Sopron 1953

l. neumutatót

111, 112, 151, 157, 171, 189, 213, 218, 220, 230, 232, 250, 259, 285, 287, 290, 291, 322, 328 – 329, 341 – 43, 362, 379, 391, 393, 403, 410, 417, 457, 462, 511.

Dercsényi

Dorfmeister, Stefan

festö

l. hai

Csatt-Frey (Wolkan: Ö St Kunstt

XXIV. k.

XXIX, 11, 18, 24, 36, 48, 93. l.

Die Denkmale des polit. Bezirkes Eisenstadt u. der freien Städte Eisenstadt u. Rust.

Österr. Kunsttopographie

Bd. XXIV. Wien 1932

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
323

Gozzadini, G. Intorno ad alcuni sepulcri di Bologna.
1875.

4.

tol.

Dorffmeister István

festette a soproni német
Hunház díszleteit.

iród

M. Császár Edit: Újabb
színészettörténeti irodal-
munk. Századok. 1934.
202.

~~Vatter Ilona kompenek~~
~~ismeretésében.~~

Dorffmeister István

Dáni Géza: A nagytétényi plébániatemplom, szent Juliána freskójának feltárása.

Nagytétényi Ujság

1935 máj. 1.

Keppel

A fenti falrefestett mellékoltárkép fentstöl - 1935-ben restaurálták

~~Páké h.n. VII. 290~~

Dorfmeister István

festő

lásd

Dehio-Gerhart

171, 186, 187,
279, 284, 341,
351, l.

Handbuch der deutschen Kunstdenkmäler in der Ostmark. I. k. ~~Wien u. Niederdonau~~. 2. kiad. Wien-Berlin. 1941

III
879 (1308)
805 (1.)

ában.

jobbjával
balra fordul és a térdére
~~A lefelé néző gyermek~~ jobb-
anyjának baljában lévő gömbön
re vetetten viseli és piros ruhát
dicsfény veszi körü.

VII. 26-án 400 lirán. (185 frt.)
31-én. (246/95.)
54347/95 min. számot.

re,

34

unkaadó, aki a biztosításra kötelezett munka-
táridőben szándékosan meg nem fizeti

Társadalombiztosító ~~Intézet.~~

Bp.

s nyomda, Budapest. 45504.

vált esedékessé. (1927:XXI. t.-c.)

Ha ezt a tartozását jelen értesítés l
kedjék ezt a felhívást tárgytalannak tekinte

Ellenkező esetben ezzel a

Fizetési m

felhívjuk, szíveskedjék ezt az összeget az alanti **törzssz**
fent megjelölt postatakarékpénztári csekkszámlájára h

E fizetési meghagyás ellen az 1927:XXI.
számított 8 nap alatt felszólamlást lehet az Intézetnél

Részletes tudnivalók a hátlapon.

Kelt ..... P.

A munkaadó **törzsszáma** és címe:

323771

Dr.Szentiványi Gyula

XI.Lágymányosi ut 16.

1942 VII 1 - IX. 3

Dorffmeister István

Szigetvári kupolafest-
ményről részlet =
Zrínyi halála 1788.

Repr.
Divald Magyarův eml.

207. l.
231

Mort. mův-i
emlékei
1927

Dorffmeister István

~~a somlóvásárhelyi vk. pléb. templom főoltárkeje, Kent István véstanu megkövezte-tése, valószínűleg fentz műve~~

Dor nyay B: Bakony

44, 235, 333, 372, 375. l.

Thirring-Vigáró: Rezl.

m. uti kalauzok. II.

Dunántúl. 5.

1927

Dorfmeister István

l.

Régi

Dornyay Tatai várkerek

36, 37 l.

Tata 1936

Czirnay József X. 136

Dorfmeister István

falképei a soproni
szentlélek templomban
(Ifestve). Az Oltárképek
is tőle. Csatkai szerint
Maulbertsch, ami tévedés, szerintem

Endredy L.S. 23
26.l.
28

Boldogasszony Sopron
falett.

Sopr. 1948

Dorfmeister István

vrád

a Entzfőpapok

263-l.

M. főpapok művészeti és
művelltési tevékenysége
a XVIII. sz.-ban.

Regnum V.k. 1942.
43

M.N.MU

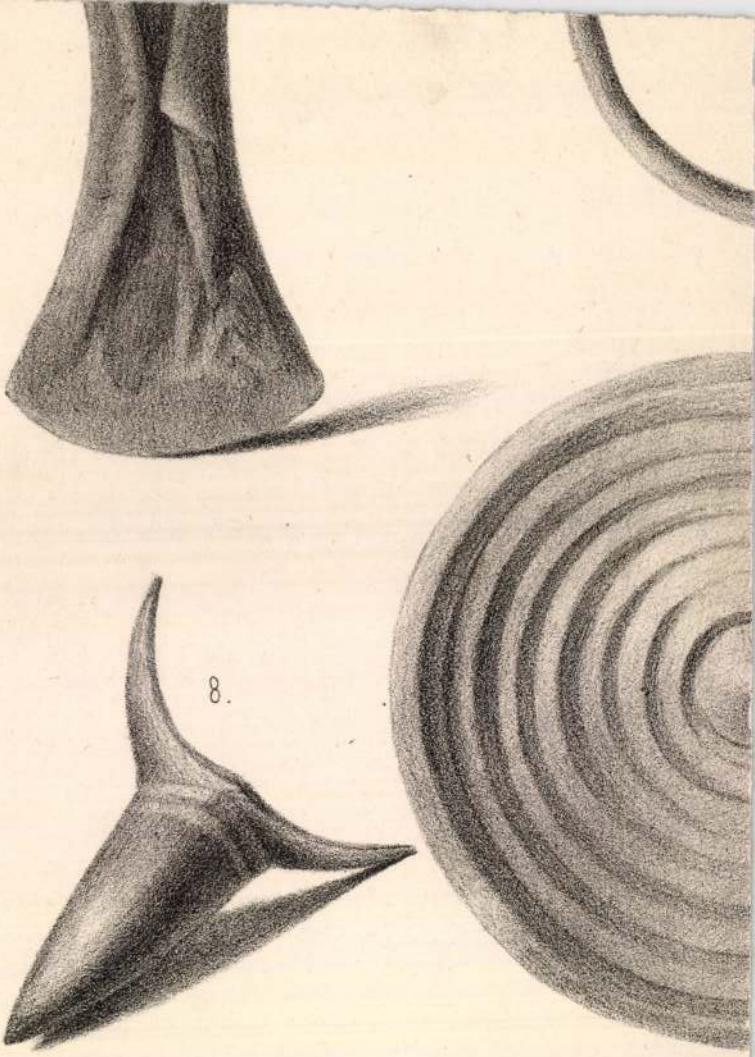
8.

Dorfmeister István

a győri (Sopron vm.)
rk templom freskói és
főoltárképe fentitől

Erőss István: A ci-
raki körjegyzőség és
plébánia története -
Győr 1943.

És e Komp ismertetése-
ben Cs. E. Soproni Hemle
1944. 39. l.

Fábián Mária

Dorffmaister István művészi munkássága a szombathelyi egyházmegyében.
~~Vasi Szemle könyvei 63.~~ 7.
Szombathely, 1936. ~~8°, 48 l.~~,
képekkel, fűzve.

Dorffmeister István

H. 3. p. e.

1.—

Dorfmeister István

~~Az illavai trinitarius templom~~

l. ~~főoltárkepe.~~

Repr

7)

Fallenbüchl Trinit

77 l

A rabváltó trinitárius szerzetesek Mosz-on

1940

zeti igazgató urnak

Budapest

Dorfmeister István

láid

y.)

Fára Zalaegerszeg

9, 29. l. és a Göcsej

33 l. részl. kalacsa

1934

Dorfmeister István

a kismartoni kastély
diszitésén is dolgozott.

Fleischer Gyula

Századok 1935. 95. l.

Dorffmeister István

Das Burgenland, seine Bauten u. Kunstschätze Wien 1929

Frey Burgl 1929

IX. l.

XII. l. XXII. XXVIII. l.

özoktatásügyi minisztertől.

hatáskörében teendő megfelelő in-
el, hogy a koronázási napon e hó
talos szünet tartandó.
zember hó 23.

Dorfmeister Istvan
festő

und

Gál, Stefan:
Ungarische Städte-
bilder. Bpp. é. n.
168. 204. l.

L V Á N Y.

ogy dr. Szentiványi Gyula a Müemlékek
ivatali minőségben Sopronon át Hideg-
likus templomokban feltárt középkori

gy őt hivatalos tevékenységében támo-

a Müemlékek Országos Bizottságának
elnöke

Dorfmeister Istvan

l.

v.

Garas Kracker

János Lukács 67. l.

1717-1779.

1941

Dorfmeister István

wód

Garay Alajos. A pécsi székesegyház érdekében. Szekszárd 1882. 47. l.

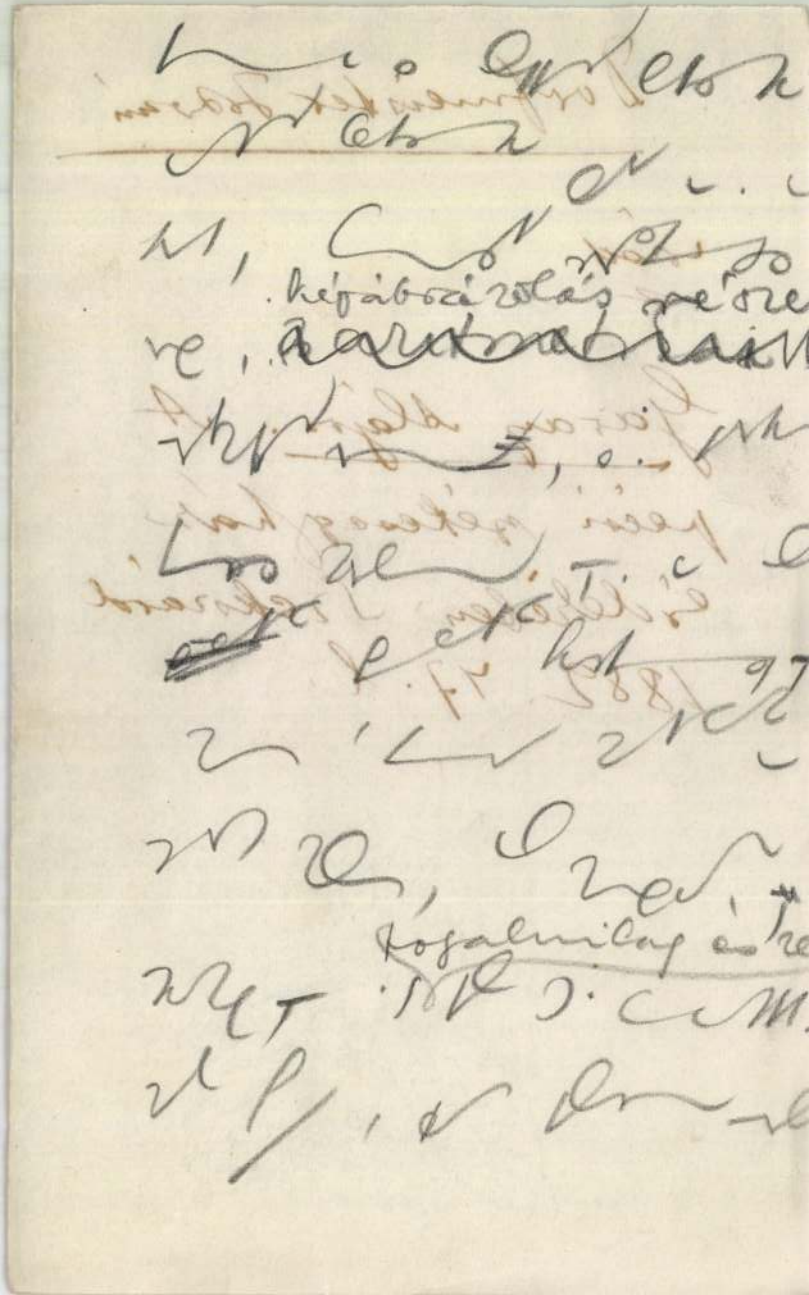

Dorfmeister István

l.

Gépiszombhegyhu (lyi)

I. 40. l. 59, 61, 69, 87, 88, 103, 143 l.

[illegible] tart. 1929

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterto

14/1939.III.

szám.

A Müemlékek Orsz. Bizottsága t. Elnökségének,

Budapest, IX. Hőgyes Endre-u. 1

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.

Dorfmeister István

l.

Gépszombhegyhu.

II. 181, 182, 185,

236. l. 254. l.

Dorffmaister István

Jessö

wód

z

Géfin Gyula dr.:

Kombathely legrégibb

látkepe. Kombat-

hely 1936. 10-l.

Dorffmeister István

lásd

Gépin Gyula dr.:

Adalékok Sopron
művészettörténetéhez.
Sopron, 1941. 1–3. l.

Helz

Európa hírlap iroda

v Ger Visegrádi ut 36

Budapest

Dorfmeister István

írád

Gépin Gyula dr

A szombathelyi Szeresegyház.
Szombathely, 1943. 33. l.
34. l. 37. l. 17, 18. tábla -

~~Irodalmát~~

~~ellenőrizni e könyv~~
~~64 – 66 lapján~~
~~levő irodalommal~~

egdiákok Szövetsége
ványai.

s Múzeum. 60 és XXXII. l. 1938.

ékei Tatán. Irta: Csát Géza. 8. l.

ek. Ténymegállapító tanulmány a
ól. Irta: Magyary Zoltán és Kiss
et. 1939. *Ára 20 pengő.*
ráfia. Irta: Fél Edit. 200 l. (Sajtó

D o r f m e i s t e r István
festő

Géfin Gyula: Sabaria 1900 éves. Képes Vasárnap. 1943.máj.25. (Képekkel.)

Dorfmeister István

Novai templom freskói:
és főoltárkép.

Magyar Művészet

1936. 125. l.

Gentron!

A novai templom és falképei

Szmrecsányi Marian
könyvének ismertetése.

VERLAG ERNST WASMUTH

Dorffmeister István

Gentkörökmüemlékek

322. l.

Budán

1944

(kny.
Bp. Tört.
III. k.)

~~Erdélyi Múzeum~~ III. 142.

Dorffmeister István
ifj

festő

(Mohr)
Gentmüemlékei 1951

~~447 456 l.~~

Laid. Névmutatót.

BUDAPEST 914 JAN 20 63

unde/ tek. Elnökségének Nagyszeben

gatóságának..... Kolozsvár

8.sz.

nökségének Bpest, VIII. Fherceg Sándor-u

3 int.

h János, biboros-hercegprimás Esztergom

dor Venprém

~~Hornig Károly, XXXX biboros-püspök~~

Veszprém

Eger

l. Arpád

~~azgatóságának~~ Kalocsa

Csáky Károly, v.b.t.t. püspök Vácz

Majláth Gusztáv " " Gyulafehérvár

Széchényi Miklós " " Nagyvárad

~~i Viktor. g.kath. érsek metropolita~~

~~Balázsfalva~~

~~8888888888888888888888888888888~~

~~eter " " Nagyvárad~~

Antal g.kath. püspök Munkács

iu T. Valér " " Lugos

István " " Hajdudorog

Dorfmeister István

győri ossolya-apá-
cák templomának fal-
képei áttitolag fen-
titol

l. (P: Mon. rési)

Gerecze falképek

499. l.

521, 522, 523, 538, 539
542,

Ennek
jegyzéke
és vrodalma
Forster M:
Mon. mü-
emlékei
I. k.
1905

Prof. Blecher, Wirtschaftliche Übungen	11—13	402
Krüger, Wirtschaftliche Übungen	11—13	403
Buchdruck	14—16	100
Bleischneiden	15—17	412
Zieger, Papierkunde	17—19	400
Handsatz	8—13	200
Buchdruck	8—13	100
Linotypesatz	8—13	200
Stereotypie, Galvanoplastik	8—13	412
Wirtschaftliche Übungen (Kalkulation)	14—16	402
Zeichnerische Entwürfe	16—18	403
Handsatz	8—11	200
Buchdruck	8—11	100
Prof. Blecher, Wirtschaftliche Übungen	11—13	402
Krüger, Wirtschaftliche Übungen	11—13	403
Buchdruck	14—16	100
Informations-Unterricht, Akademie	14—17	
Langer, Wissenschaftliche Grundlagen	17—19	400
Handsatz	7—12	200
Buchdruck	7—12	100
Kalkulation (3. Semester)	8—10	402
Monotypesatz, Buchgewerbehaus	10—14	

Dorfmeister István

türjei freskói

l

Gerevich Tibor

Gerevich romankori emlékei

66. l 1938

Pichler H. Alajos III. 238.

Dorfmeister István

vid

Gerevich Tibor – Genthon

István: A magyar tör-
ténelem képeskönyve.
Bpest, 1935. X. l.

Dorfmeister Istvan

l.

Gosztbarokk Pécs.

14. l.

Böv. kny. Sorsunk. 1942. II.

4. Sz.

ovoji lu; Pécs [illegible] l

Dorffmeister István

festő

vőd

Haas Mihály

Baranya.

Pécs 1845. 306 l

336 l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Dorfmeister István

Freskói a pléb. templomban.

U.o. Szt. Rokus oltárkép.

Hauptmann Pálés

Hal Pál:

Szigetvári kalauz.

Szigetvár, 1925.

29. l.

30, 31, 32,

33. 34. l.

49. l.

A freskót restaurálta

1902-ben Kern Péter

A turbéki templom 2 oltárképet tentázót (Sz. Anna és Nep. Sz. János) jelenleg az ottani pléba nián őrzik

BUDAPEST
LKb.

BUDAPEST

Dorfmeister István

sopron ~~bences~~
templom főoltárképe
repr

Heimler Károly dr. -

Sopron képeskönyv.
Nejszerű kiadás
Bp. 1933. 26. l - 49
69. l.

Oltárkép a sopron
dómtemplom egyik
oltárán -

T. 5619.

. megerősitett város foglalja el,
'ől látszik a hegyen. Felirata
'kövön:

10.6 :13.5 cm.
lischen Pforten, Augsburg 1700.

A másod
délnek van, a
jának területe.
A Mária
ló és II. Lajos
temető terült.
Magyarország
a temetőben
ország nádori
A török
utazók, nevez
dhior, 1591-be
egyetlen kere
fölváltva tarto
tornya és kap
ferencrendiek
vel. 1792-ben
minden szabad
ció itt fosztott
a Vérmezőn
érdemes, a m
doknak.
A Boldog
leti peremére volt építve a domokosrendiek Szt. Miklós egyháza és

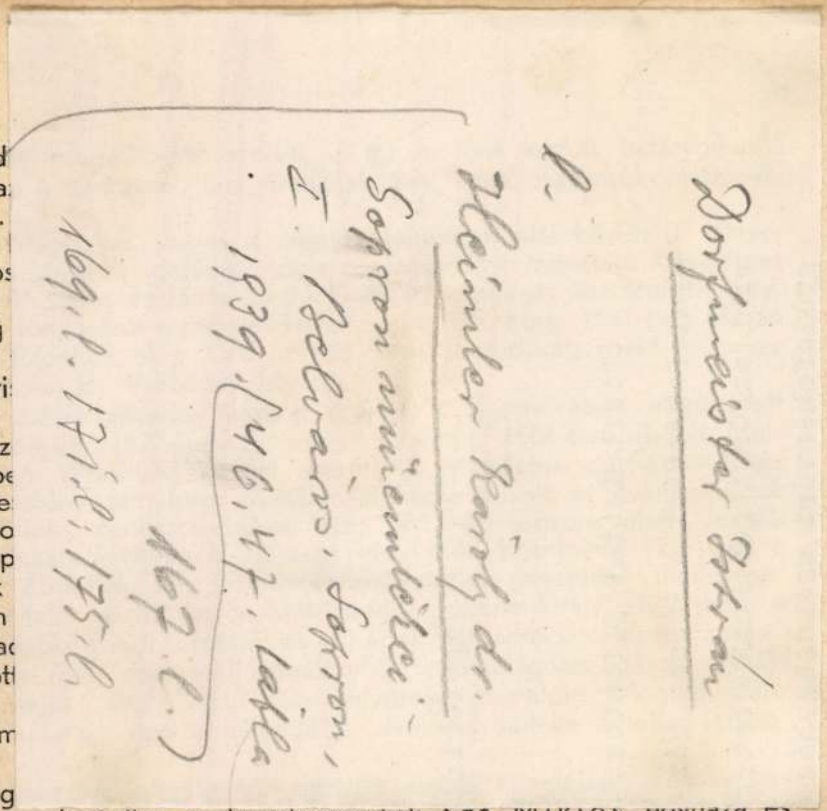

nyom nélkül eltünt Szt. György temploma állott. Előtte terült a vár főpiaca a Szt. György-tér, mely ma azonos a Dísz-térrel.

Erről a templomról jegyzi meg Izabella királynénak egyik meghitt embere, hogy mikor a törökök 1541-ben Budavárába csellel benyomultak s több mint háromezeren a várba bejutottak, »a Szt. György templom mellett, a Szt. Györgyről nevezett piacon összecsoportosultak s feltűzték a török császári zászlót jeléül annak, hogy Buda a császár birtokában van. A zászló mellé odaállott a janicsárok agája a Szulejmán pasa, egyik pedig a törökök közül felment a Szt. György templom párkányzatára s onnan erős hanggal, az örvendetes győzelem jeléül, török szokás szerint elkiáltotta a: Halla... halla... hoi!-t.«

Másnap aztán »a polgárok és katonák a töröktől megfélemlítvén, életük és fejük vesztése miatt minden fegyverüket a Szt. György templomába összehordották és a janicsárok főnökének átadták.«

A török birtokolás alatt a templom egy részét mecsetnek alakították át, más részét pedig fegyvertárul használták. Hogy a templom szobrászati műveit már a törökök széttördelték, azt Tafferner Pál jezsuita páter közléséből tudjuk. Ő ugyanis 1666-ban Konstantinápolyból jövet, Budán is átutazott s ekkor látta, hogy a »vár közepén állott Szt. Györgynek szentelt épület kapuzatán levő remek faragású kő, mely a vértanú alakját ábrázolta, fejétől kegyetlenül megfosztva állott, sőt még a lábai alatt levő sárkánynak sem kegyelmezett az otromba pusztítási vágy...«

Kívül a váron, a Gellért-hegy közelében Szt. Gellért-, a Víziországban Szt. Péter tiszteletére épült imaházak állottak, ámde ezek is úgy

Dorffmeister Johann

HEGYFALU

Gludovác-kastély: Dorffmeister-freskók

Heckel Ottótól: A magyar művészettörténelem
forrásadatai: Századok, LV–LVI–1921–1922, 170 l.

Dorfmeister István

festő

l.

Hekler) a M. M. Tört. 1934

38. 149 195. l – 196. l.

Tört. tárgyu falkepek
a stigetvári és kőszegi
pléb. templomban

nsberg), ev. templom.
lom, kastély.
dorf), ev. templom.
rd), védelmi templom.
ev. templom.
emplom.
-Kopisch), ev. templom.
plom.
ev. templom.
k és bástyák.
nplom.
templom.
y.
plom.
dorf), ev. templom.
, ev. templom.

m-korus.
templom.
k. templom.
plom.

Dorfmeister István

l.

Hekler Ung. Künst-
gesch.
117. l. Berlin
1937

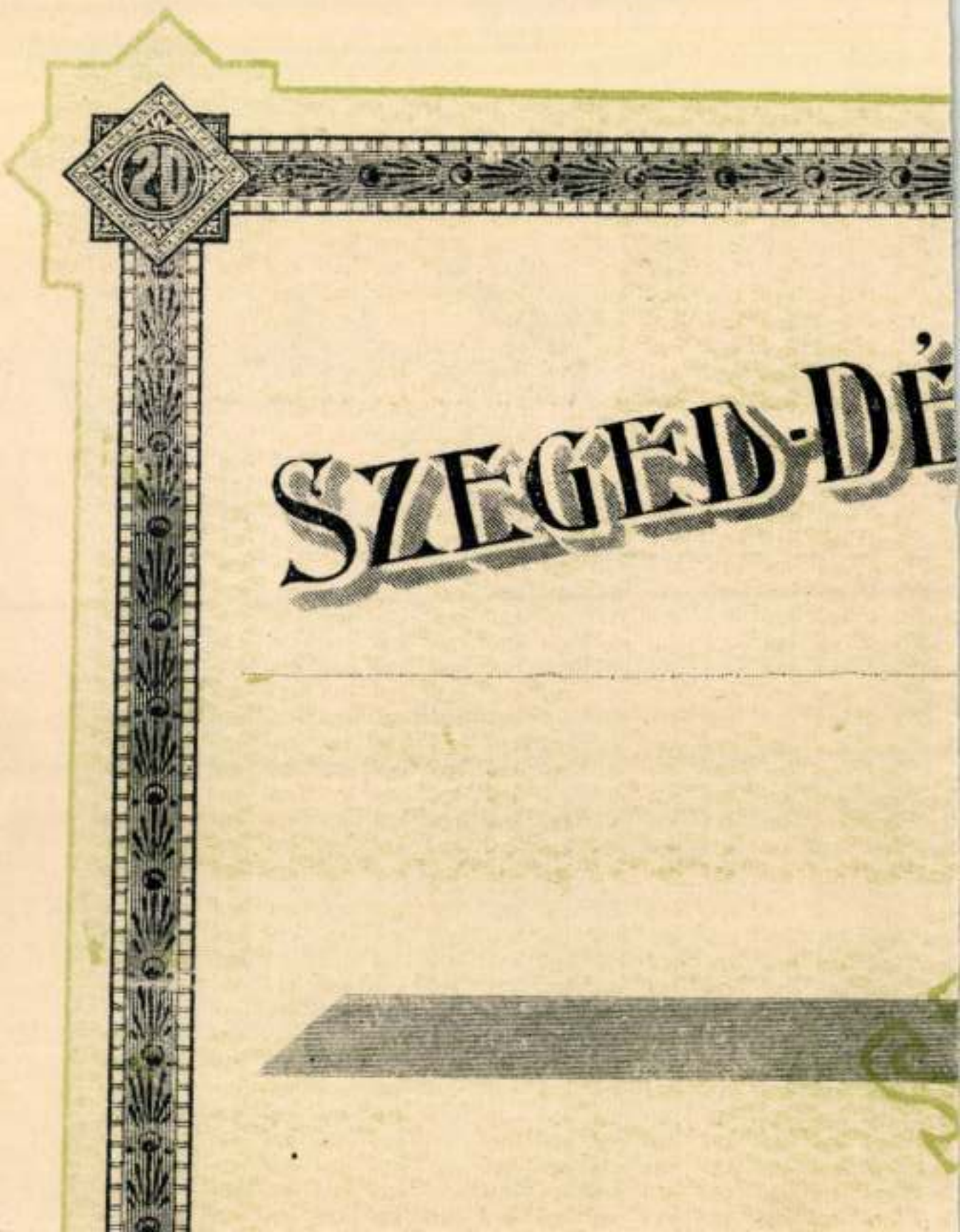
SZEGED-D

Dorfmeister István

lásd

Ki

Lyka emlékkönyv

Bp. 1944. 181. l.

Hoffmann Edith

A felajánlás a szt. István ábrázolásokon

A RÉPAWAGGONOK HELYES KIHASZNÁLÁSA

*

HIVATALOS ADATOK ALAPJÁN SZERKESZTETTE
SCHÜLLER JÓZSEF
a Hatvani Cukorgyár Részvénytársaság nyug. felügyelője

NEGYEDIK (HELYESBÍTETT) KIADÁS

BUDAPEST, 1926
A Magyar Cukorgyárosok Országos Egyesületének kiadása.

Dorfmeister István

2 képe a mohácsi csatáról a mohácsi csata emlékkápolnájában és oltárképe a mohácsi ferencesek templomában.

Horváth Dr. Károly

Mohács. Kurze Geschichte und Beschreibung der Stadt. Mohács 1936. 12, 14. l.

Könyvkiadó Rt. –

Budapest

V. Rottermere – u. 12. III. 2

Dorfmeister István

Szt József a kis Jezussal, oltárkép, olajf, vászon 77 X 147 cm. Jelzése: Stef. Dorffmeister pinxit reg. Viene academia 1773.

Kiállító: Rk. plébánia Rába hidvég.

Hor[illegible] Radnai

Szombathelyi univ.

Tört. és kultur tört. 41. l.

Kiáll. tm.

Szthely 1934

Dorffmeister István

bakonybéli apátság
templomában fenti képe

Horváth – Tóth Pápa

170-l

Mezei város
multja, jelene
és közjéke
Pápa 1936

Dorfmeister István

vod

Iványi Béla: A Festetics család keszthelyi levéltára. – Levéltári Közlemények

1946. 187. l.

Póto

1944. évi 103. tétel: Genthon
~~Salátk pósztatok~~ Alo

Dorfmeister István

kéje 1793 bol

lásd

Jaksa István:

Dorffmeister István
kéje a szarvas-
kendi templomban.
Vasi Szemle
1937. 186. l.

lott 200 db. Magyar Hitel részvény
Amint az értékpapirokat meg
Válaszukat várjuk és vagyunk

Németh

Dorfmeister István

irod

olly J. A.

60 - 61. l.

Kapszombat 116 - 118 l.

helyi tiszteszárány és
mennyezetkepei

1922

Lemayer Vil. Wald III. 227, 231,

Dorfmeister István

l.

Kapbarokk

O. M. Rég. Társ. Evk

II. 259. l.

1923-26. Bp. 1927 261. l.

[illegible] J.

művészetünk olaj hegedőlatainak kérdéséhez.

Dorfmeister István

Ívód

Kaposy János:

A barokk memyczetfestés emlékei Székesfehérvárt. Magyar Művészet, 1930. 445. l.
450. l.

Dorfmeister Istvan
festo

Kap Ung Jahrb
53. l.

Kapossy, J:
Stellung des ungar-
ländischen Barock
in der europäischen
Kunstentwicklung.
Ung Jahrbücher
Bd. XI. Berlin-Leipzig
1931

Komárommegyei és Komárom sz. kir. városi Történeti és Régészeti Egylet

VIII. 3.

— — Jelentése. 1886–1892. VIII. 3.

Nagossy J

A mosty-i barok
cur-i helyzete
MM. 1931. 25, 27. l

4.	Pollakovits Margit* napidíjas	–

Budapest, 1923. május 5.

Dorffmeister István

festő

vród

s

Kapossy János

1900 ei művenete

Savaria fórumán

Bp. 1944. 9. l –

10. l

Zárgyűjtemény, budapesti VII. 34.

Dorfmeister István

1729 – 1797

irod.

Katolikus Lexikon

I. k. Bp. 1931. 439. l.

HELYSÉG

Jaglo

VÁRMEGYE

Szepes

ÓRZÉSI HELYISÉG

kath.templom.

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

1549.

MÉRET

95

TÁRGY

Keresztelő medence.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS)

Bronz.Két részben öntött. Ki
dombormüvek mellett ,babérlevélk
melyek a szár nyas angyalfejek
a késöi keletkezést igazolják.

FÉNYKÉP, RAJZ

Dorffmeister István

a celldömölki kis-
máriacelli kegytemplom-
ban néhány oltárkép
fentitől -

Vrod

Kismáriacelli kegy-
templom, Celldömölk
kis 8-r, képekkel

~~megvan könyvtarámba~~

Dorfmeister István

l.

Kiss Péter és a Mecsek
rétsl.
28. f. kalauza

Thurnay-Viaáró:
Rétsl. beki kalauzok
X. 4.
IIp 1926

Caesarion, l. *Julius Caesarok* és *Kleopatra.*

Caesarizmus. Az az uralom, mely fegyveres erejére támaszkodva a maga önkényét demokratikus szinezetű intézkedések által igyekszik az alsóbb társadalmi osztályok szemében népszerűvé tenni.

Caesar non supra grammaticos (lat.). A császár nem parancsol a nyelvtudósoknak. Zsigmond csász. és kir. egy alkalommal tévedésből a *schisma* szót nőneműnek vette s megparancsolta, hogy ezentúl nőnemű legyen Mindazáltal a szó nem változtatta meg nemét, mert *C.*

Caesura : az időmértékes verssorban az a nyugvópont, amely a sort az egyik taktus közepén osztja kétfelé.

Café-chantant (fr. kafé-sántán), azelőtt Café-concerts, zenés kávéház, ahol zenedarabokat adnak elő. Az első *C.*-ok a nagy forradalom alatt keletkeztek Párizsban.

Caffagiolo (kaffadzsóló). Toscanai város Bologna mellett, ahol a XVI. sz.-ban művészi értékű majolikaedényeket készítettek.

Caffieri (kafiéri), *Jaques* (1678—1755) és ennek fia, *Philippe* (1714—74), neves párizsi bronzöntők és diszitőszobrászok.

Cagliari (kályári). Szardinia fővárosa. 61.000 l.

Cagliostro (kalyosztró), *Alexandre gr.* (1743—95). Valódi neve Balsamo József, szemfényvesztő, nagy sikerrel szerepelt több európai udvarban. Párizsban a nyaklánctolvajban való részessége miatt, Rómában pedig mint szabadkőművest zárták el.

Caillaux (kajjó), *Joseph Marie Auguste* (* 1863). Francia államférfi, több izben pénzügyminiszter. Családi ügyeinek szellőztetése miatt felesége Calmette szerkesztőt (Figaro) 1914 márc. agyonlőtte, kit a bíróság előtt férje védelmezett, emiatt lemondván a miniszterelnökségről is. Sokan hiszik, hogy C.

Angliába Doverrel szemben. Századokig az angolok birtokában volt, 1558-ban szabadult fel. 73.000 l.

Calamus (C. rotang.) Kuszó pálmafaj Keletindiában ; szárai spanyolnád néven kerülnek kereskedésbe.

Calasanzi (-zanci) *szent József* (1556—1648). Előkelő spanyol család sarja. A hazájában fényesnek igérkező egyházi pályáról lemondva Rómába megy, hol az ifjúság vallásos nevelésének szenteli életét. A piaristarend alapitója. Ünnepe aug. 27.

Calcit, l. *Mészpát.*

Calcium, l. *Kalcium.*

Calderon de la Barca, *Pedro* (Madrid, 1600—1681). Lope de Vega és Tirso de Molina mellett a spanyol aranykor egyik legnagyobb drámaköltője. Jezsuita-kollégiumban nevelkedett s Salamancában végezte egyetemi tanulmányait. Első színművét tizenhárom évés korában irta s tizenkilenc esztendős fővel már a korabeli legkiválóbb költők közé számították. 1625 és 1635 között részben a megszállt olasz területen, részben Flandriában katonáskodott. Ebből az időből való gyönyörű szimbolikus drámája, Az élet álom (1633). 1635-től kezdve IV. Fülöp hivatalos udvari költője s a madridi királyi színház igazgatója. Nevezetes fordulópontot jelent életében az 1651. esztendő, melyben A zalameai bíró remek lélekrajzával népszerűségének tetőpontját érte el s melyben hátat fordítva a világi hiúságnak, de

Calderon.

kori formája, melyh
iparosai egyesültek.
társulatok voltak,
get nyertek, törvé
mányzati joggal bí
a mesterekre, a segé
formán kötelező vo
mester s rajta kívü
legény alkotta az
főcélja volt saját ü
iparuk fejlesztése, n
hogy csak a céhtag
ruk gyakorlását, m
árát és minőségét, a
jából a segédeket v
gilag támogatták. A
lásával s a családi é
lalkoztak és a tagok
tek. A legrégibb m
ben kelt. A C.-eket
szüntette s helyet
majd az 1884 : X
(l. o.) szervezte.

Céhbeliek. Bpest
egyesület. Első eln
dár volt.

Cejador y Frauca,
nyol irodalomtörté
lomtörténete kitün
nebb spanyol irodal

Cékla. A burgund
Orsós, bordó szinű
melynek egyrésze
elkészítve fogyaszt

Céladók. Azok az
ban állami, illetől
sok fedezésére, ha
vaztatnak meg.

Celebes. A Nagy-
land birt., 197.500
vulk. Tropusi égh
rizs stb.

Dorfmeister

A Szigetvári templom
kupolafestménye
(1770) repr.

Kisskiklay kath. Magy
389-l.

A katol. mozgáy
I-II. k.

1902
(két)

Dorfmeister István

1769-ben Sopronban a Városmalomból átalakított színház falképeit festette. 300 forint. Ugyanő festette a soproni régi városháza mennyezetképét.

Kugler Alajos: A soproni színészet története. Sopron 1909. 10. l.

T. 5469.

apon STRIGONIUM vulgo GRAN-tól
u, [Totfalu, Megia, Sz. Andre,
a fölül jobbra:

.

7 cm.

Dorfmeister István

festő

cred

3

Kuthy István: Szent István kiritz tiszteletét őrző egyházi műemlékeink Székesfehérvárott.

Székesfeh. Szemle

1938. 66. l.

255

118

Dorfmeister István

l.

A: l'iconografie del re Santo

Lepold Stefano. 1938

33 l.

Rutot X. 44.

Dorfmeister István

1729–1797

ivód
2

Lepold Antal

Szent István király
ikonográfiája.
Szent István emlékk III 1938

140. l.

Dorfmeister István

Az alábbi templomnak az angyali üdvözletet ábrázoló oltárképét, valamint a falképeket festette.

Lux Géza dr: A tüzjei premontrei prépostsági templom. Magyar Építőművészet. 1944. 24. l.

Képpel

800/43
800/1
800/1

800
800
80(

a magyar műgyűjtés legnagyobb becsű és egyik legtanulságosabb műgyüjteménye.

beállított alak alkotja. Az átlósirány a katonák dárdatartása által is hangsúlyt kap. A jobboldali csoportban a római katonák helyezkednek el. A baloldalon az összeroskadó Szűz Mária, kit Szent János, a kedvenc tanítvány támogat, Mária Magdolna és Szent Anna. A gobelin komponáló mestere, — úgylátszik —, híven tartotta magát a bibliai leíráshoz és a korbeli túlzsúfolt, sokalakos kompozicióktól eltérően, csupán három női alaknak juttat szerepet a Kálvária-jelenetben. A római katonák teljes lelki passzivitásával szemben, — kik egykedvűen állnak, — a baloldali csoport lágyabb, megtörtebbvonalú felépítése a fájdalmat, de nem a jajveszékelő vigasztalanságot, hanem az Isten akaratában való szelíd megnyugvást fejezi ki. A két ellentétes lelkiállapot érzékeltetése nemcsak az arcokon történik, hanem a részletek rajzában, a kéztartásban is. A háttérben, a baloldalon a kopár, kietlen Golgota sötétedik, a jobboldalon hegycsúcs várral és

MM.

1925. 282-83. l. (cs.c.: hjakkadatok D-ről)

1928. 485. l. kép

1931. 40. l. kép

hiteléül:

bet

ät.

a számfejtéskor!

3 évi április hó 23 n.

Pósly

Balán

Dorffmeister István

Tata bevétele, 1597-ben. Reprodukció fentinek a sárvári vár ebédlőjében 1769-ben készített freskóiáról.

Magyary Zoltán dr.: A Tatai piarista rendház és múzeuma. Bpest, 1938. 30. l.

2.

Fedezzük fel!

Dorffmaister a Göcseji Múzeumban

Zalában a legtöbbet foglalkoztatott barokk festő Dorffmaister István volt. Bár osztrák származású művész, tevékenységét mégis teljes egészében hazánkban, a Dunántúlon fejtette ki. A bécsi Képzőművészeti Akadémia elvégzése után, az 1760-as évek elején költözött Sopronba, s itt is lakott haláláig (1797). Rendkívül termékeny mester volt, kimutatható munkáinak száma jóval meghaladja a nyolcvanat, ezek közül két kompozícióját a zalaegerszegi Göcseji Múzeum őrzi.

Az első kép a Golgota keresztjén függő Krisztust ábrázolja. Dorffmaister 1793-ban készítette és tíz aranyat kapott érte Mlinarics Lajos zalai alispántól. Igen finoman festett alkotás, a művész legjobb munkái közé tartozik. A keresztfán szenvedő Megváltót nem csak enyhén alulnézetből mutatja (ezzel monumentalitását hangsúlyozza), hanem kissé oldalról is. A kép alján, a háttérben a megsiratott város, Jeruzsálem sziluettje látszik. A Krisztus meggyötört testének fehérségét kiemelő sötét égbolt a teljes magárahagyatottságot nyomatékosítja. A magányosan kínlódó Megfeszített és az Őt elutasító város ellentéte drámai töltést ad a képnek. Jézus teste már elernyed, szeme felfelé fordul, lelke az Őt kitaszító világból Atyjához készül. A dereka köré csavart, igen érzékletesen megfestett drapériát meglebbenti a szél, lábai alatt a koponya Istennek Ádámhoz intézett szavaira utal: „Porból vétettél és porrá leszel". A kereszt tetejére tűzött cédula három nyelven hirdeti a világ vádját Megváltója ellen.

A színezés erősen visszafogott. Bár kétszáz év alatt a festék jócskán besötétedett, színskálája korábban sem lehetett túl széles. Szinte kizárólag a barna árnyalatait használta a festő, s evvel kihangsúlyozza a fény—árnyék ellentétet és a keresztfán függő test plaszticitását. A megvilágítás balról, a hátunk mögül jön, szinte glóriaként emeli ki a Megváltót s megcsillan a koponyán is. Képünk két, méretében eltérő, kompozíciójában, megfogalmazásában erősen hasonló változatát — ugyancsak Dorffmaiestertől — a Magyar Nemzeti Galériában, illetve a szombathelyi Smidt Múzeumban őrzik.

Dorffmaister: Szt. Pál megtérése (18. század vége).

A másik festmény egy ma már ismeretlen helyről származó oltárkép, amely Szent Pál megtérését ábrázolja a damaszkuszi úton. A 70-es évek derekán egy magángyűjteménnyel került a múzeumba. Ugyanúgy szignálatlan, mint a Kálvária-kép, s az sem biztos, hogy maga Dorffmaister festette. Azok, amiért mégis szólnunk kell róla az, hogy kompozíciója egészen biztosan e mestertől származik. Fábián Mária a Vasi Szemle 1935-ös évfolyamában közli Dorffmaister addig kevéssé ismert, ám de hitelesen szignált művét, amely — a formátumból adódó eltérések kivételével — pontos tükörképe ábrázolásunknak. A neves festők ismert alkotásai gyakran az eredeti rézbe metszéssel történő sokszorosításával terjedtek, ami együttjárhatott a kompozíció megfordulásával. Esetünkben is talán erről van szó, s lehet, hogy hiába is keresnénk Dorffmaister közvetlen kezenyomát a képen, ugyanakkor az invenció mégiscsak tőle származik.

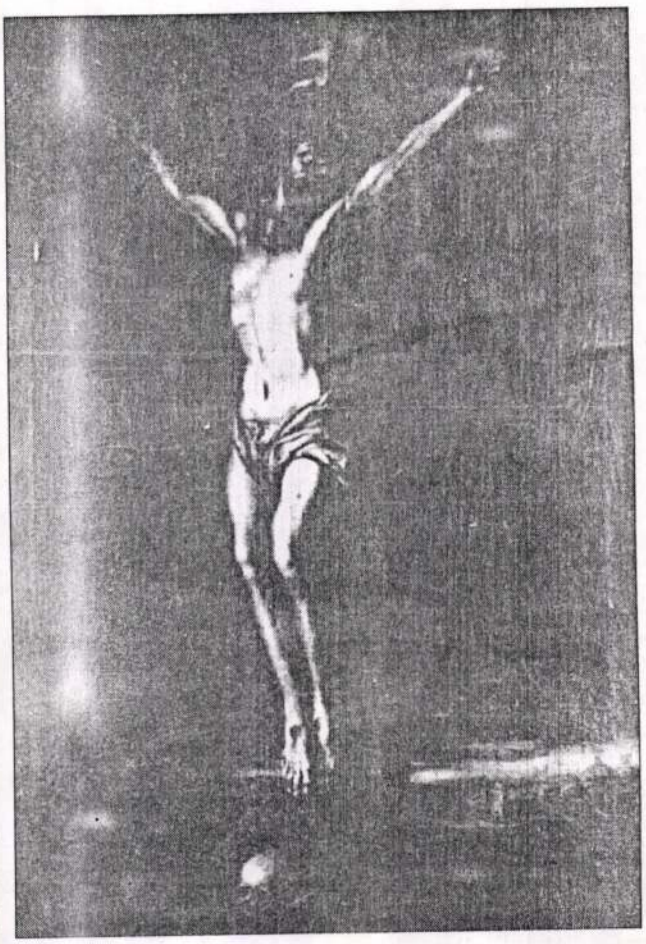

Dorffmaister: Golgota (1793).

A rézlemezre festett oltárkép azt a pillanatot jeleníti meg, amikor a fényárban megjelenő Krisztus szavainak hatására a keresztények üldözésére induló Saul lesiklik lováról. Kísérői maguk is megrettennek, s igyekeznek rémült lovaikat megfékezni. Egyikük turbános török, s mint figura, már évszázadok óta a keresztény ellenségeinek szimbóluma. A kitárt karokkal, vakon fekvő Sault egyik szolgája igyekszik felemelni az út porából, baloldalt egy katona ijedten emeli magasra hosszúnyelű zászlóját. A páncélos, fegyveres csoport rémülete jól kiemeli a napként sugárzó, mindössze vörös palástjába burkolózó Krisztus túlvilági hatalmát.

Megállapításunk, mely Dorffmaiester kompozícionális szerzőségét bizonyítja, némiképp meglepő. Bár igen népszerű festő volt, műveinek pontos másolására még nem volt adatunk. Miután az utóbbi időkben is előfordul, hogy egy-egy, eddig nem azonosított falusi oltárképről kiderül a szerzősége (legutóbb kompozícionális párhuzamok alapján Tüskeszentpéteren), elképzelhető az is, hogy a megfordítással s az álló formátumú oltárképpé alakítással saját maga módosította eredetileg fekvő téglalap alakú művét. Ennek pontos megállapítása — írásos adat híján — jelenleg nem látszik lehetségesnek, de a róla eddig elmondottakkal szemben nem is tartozik a legfontosabb kérdések közé, inkább a témához kötődő érdekességként említhetjük.

Kostyál László

(Folytatjuk)

Június 15-én bezárt a megyei könyvtár

dett az intézmény villamos hálózata; korszerűtlen a légbefúvásos fűtés, szóval megértünk már erre a bővítésre.

Fedezzük fel!

Dorffmaister Zalában (1.)

A 18. SZÁZAD második felét — többnyire 1740-es vagy 1750-es korszakhatárral — a magyar művészettörténet részben vagy egészben önálló korszaknak tekinti. Vezető festői osztrák származásúak, képzettségüket a bécsi képzőművészeti akadémián a század derekának neves mesterei — Daniel Gran, Michelangelo Unterberger, Paul Troger, — keze alatt nyerték, s a bécsi akadémizmus szellemében dolgoztak hazánkban is. Barokk festészetünk utolsó generációját képezik, közülük a legismertebbek Franz Anton Maulbertsch, Johann Bergl, Franz Sigrist, Johann Lucas Kracker, Joseph Ignatz Mildorfer és a ma már mindenhol magyar nevén szereplő Dorffmaister István.

Utóbbi a legtermékenyebb s nem csak a Dunántúlt, hanem megyénket tekintve is. Egyik legkorábbi megrendelése Türjére szólította (1761—64), ahol a templom szentélyét, a Szent Anna kápolnát és a rendházat dekorálta freskókkal, továbbá oltárképeket is festett. Itteni művein még erősen érezhető mesterének, P. Trogernek hatása. A templom Angyali üdvözletet bemutató főoltárképe ugyanakkor igen jól sikerült kompozíció. Húsz évvel később a kiskomáromi templomban újra megfestette, de ez a variáció jóval fáradtabb, statikusabb. A képen Mária hódolóan összefont kezekkel ereszkedik térdre a felhőn, nagy lendülettel érkező Üdvözlégy...-et mondó, s neki a szüzesség liliomát nyújtó angyal előtt. A misztikus megvilágítás kiemeli kettősüket, az égi hírnök kinyújtott keze és a Szűz meghajló felsőteste erőteljes diagonalitást, a csavarodó, kontraposztos testek mozgalmasságot kölcsönöznek a kompozíciónak.

AZ OLTÁRKÉP FÖLÖTT a Szentháromság látható, majd négy ábrázolás külön boltszakaszokba szerkesztve: Mária és Erzsébet találkozása, Mária eljegyzése, Jézus születése és bemutatása a templomban. A Szent Anna kápolna oltárképén Szent Anna oktatja Máriát, a háttérben Szent Joachimmal s a felülről dicsőségének, sugarát Máriára bocsátó Lélek-galambbal. Az oltárkép itt nem vászonra, hanem közvetlenül a falra készült, de mindkét oltárt falra festett architektúra veszi körül, illuzionisztikus szoboralakokkal. A kápolna oltára felett a három sarkalatos erény jelképei tűnnek fel a boltozaton az Atyaisten az evangélisták szimbólumaival.

A rendház egykoron nyilvánvalóan teljesebb kifestéséből mára jószerével csak az ebédlő mennyezetfreskója maradt, mely a hollók által táplált Illés prófétát, illetve a szamaritánus asszonnyal beszélgető Jézust mutatja. Ugyancsak Dorffmaister műve lehet a lépcsőforduló falfülkéjének Szent Antal-képe.

Közel húsz évvel később Dorffmaister magától a szombathelyi püspöktől, Szily Jánostól kapott megbízást a novai templom kifestésére (1779). Nagyszabású falképegyüttese az egész templombelsőt beborítja. A főoltárkép Mária mennybevitelét mutatja, mintaképe Maulbertsch győri székesegyházbeli, hasonló témájú főoltárképe, melyet néhány részletében módosít. A két mellékoltárkép a Kálváriát, illetve Szent Péter és Szent Pál búcsúját ábrázolja, a harmadik freskója Krisztus keresztelését jeleníti meg. Ez utóbbi az Unterberger testvérek által népszerűvé tett típust követi (Brixen, Burneck stb.). A szentély mennyezetét a Szentháromságnak az ekkori templomokban szinte kötelezően megfestendő képe, a hajóét az Angyali üdvözlet és Jézus templomban való bemutatásának jelenete díszíti.

Legművészibb igénnyel ez utóbbi ábrázolás bír. Az alulnézetből látott Mária festett álkupola alatt, a templomlépcső alján térdel, s gyermekét áldásra nyújtja az oltár előtt álló agg Simeon püspöknek. A másik oldalon a családját kísérő, kezében botot tartó Szent József lépked felfelé, körben a különböző szertartásokat végző papok látszanak. A gazdag építészeti környezet antik és barokk elemek keveredéséből áll, magát az egész jelenetet ovális, gazdagon díszített, festett architekturális keret fogja körbe, s a képek mellett szabadon maradt falfelületeket is figurális és ornamentális elemek borítják.

TÜRJE UTÁN NOVÁN érettebb, higgadtabb, nagyvonalúbb Dorffmaistert látunk viszont. Képeinek jelentős részével közismert toposzokat ismétel, melyeket azonban saját szájíze szerint módosít és egyéni világába illeszt bele. További zalai alkotásain e folyamat megvalósulását láthatjuk.

Kostyál László

(Folytatjuk)

Angyali üdvözlet (a türjei plébániatemplom főoltárképe, 1761).

Mária mennybevitele (a novai plébániattemplom főoltárképe, 1779).

Múltba néző

Ez a hang, pártellenes

Valamikor, a 30-as években egy revolverlapnál, Klár Zoltán Társadalmunk című „újság"-jánál tanulta a szakmát: nem voltak skrupulusai.

A zalaegerszegi Kossuth utcán, a szerkesztőség ablakai alatt elzörgő, a begyűjtőhely felé tar-

Fedezzük fel!

Dorffmaister Zalában (II.)

A TÜRJEI, MAJD A NOVAI freskók után Dorffmaister harmadik zalai falképegyüttese a kiskomáromi templomban található. Készítésének időpontját tekintve a szakirodalomban az 1781-es és az 1793-as dátum egyaránt szerepel. A képek a pozsonyi generális szeminárium megrendelésére készültek (az oltárképek kivételével). A hajó mennyezetét három nagy történelmi kompozíció díszíti: Szent István felajánlja a koronát, I. András visszaállítja a kereszténységet, II. Ferdinánd adománylevelet ad a nagyszombati szemináriumnak. Sokalakos, mélységben jól tagolt, összefogott, egy nézőpontú jelenetek, jó reprezentánsai a dorffmaisteri művészetnek.

A szentély mennyezetképe alatt a művész szignója is olvasható. A kép a két apostolfejedelem, Szent Péter és Szent Pál mártíromságuk előtti búcsúját ábrázolja. A két fehérszakállú szent átöleli egymást, de Pál apostolt a karjára csomózott kötéllel már húzza maga után a mögötte lévő pribék. Jobb oldalt két katona, félmeztelen segítője közreműködésével éppen felállítja Szent Péter keresztjét, bal oldalt ülő társuk lándzsára támaszkodva sürgeti a kivégzés végrehajtását. A szentek lába előtt attribútumuk — a kulcs, illetve a kard — látható, a felülről érkező angyal pedig mindkettőjüknek a mártíromság pálmaágát hozza. Az ábrázolás két szélén, a háttérben további figurák tűnnek elő (jobbra egy vágtató lovas), az ő jelenlétük azonban a cselekmény szempontjából jelentéktelen. Tulajdonképpen töltelékalakok, valódi céljuk az eredeti kompozíció kiegészítése. Ezt az eredetit a császári templom főoltárképén (1775-76) láthatjuk, majd Dorffmaister nem sokkal később csekély módosítással a zalai Tüskeszentpéter főoltárképén megismételte. Ezek álló formátumukból adódóan térnek el a kiskomáromi képtől, így például a bal oldali katona nem ül, hanem áll rajtuk. A három variáns közül a két zalai áll egymáshoz igazán közel, melyek a császárinál kiérleltebb változatok.

A két mellékoltárkép egyike Szent Pált, másika az Angyali üdvözletet jeleníti meg. Ez utóbbi a türjei főoltárkép szűkebb kivágatú, kevésbé sikeres utóérzete. A templomot a Szentháromságnak szentelték, s ez a témája a főoltárképnek is. Érdekessége, hogy az Atyát és a Fiút nem közvetlen egymás mellé helyezi el (felettük a piramidális kompozíció csúcsát képező Lélek-galambbal), hanem spirálisan, alul a Megváltóval, az előtérben (lent) adoráló angyalokkal. A kiskomáromi egyház igazi művészi értékeit azonban a mennyezetképek képezik.

1781-HEZ KÖTHETŐ Dorffmaister nagylengyeli működése is. A templom szentélyének mennyezetét az Angyali üdvözlettel díszítette, az oltár köré álarchitektúrát festett, melynek fülkéibe Szent István és Szent Imre szobrát helyezte. Maga a mennyezetfreskó erősen átfestett, így nehezen értékelhető. Kompozícionálisan hagyományosabb, a fényeffektusokat tekintve kevésbé sejtelmes, kiegyensúlyozottabb a téma türjei-kiskomáromi változatánál.

Minden bizonnyal ugyancsak Dorffmaister műve az ormándlaki templom oltár-architektúrájának festett Szent István és Szent László szobra, valamint a Mária mennybevitelét ábrázoló főoltárkép. Meglepően szűk kivágású, piramidális alapsémára felépített kompozíció, mely Mária és az őt kísérő két angyal figurájával szoros rokonságot mutat a novai főoltárképpel, de annak színvonalát nem éri el, s feltétlenül későbbi is nála.

Felmerül Dorffmaister szerzősége a milejszegi templom falképei (Szentháromság, Szent Flórián, festett oltárfelépítmény) kapcsán is. Erős átfestettségük miatt egyértelmű meghatározásuk ma már nehézségekbe ütközik, valószínűbbnek tűnik azonban, hogy egy kevésbé jelentős kismester műveiről van szó.

DORFFMAISTER ISTVÁN a bécsi akadémiáról megbízható rajzkészséget, helyes térszervező-, és tetszetős, bár nem túl élénk színérzéket hozott magával. Számtalan megbízásnak kellett megfelelnie, ennek köszönhetően kevés lehetősége volt önmagát továbbképezni s művészileg továbblépni. Pályája második szakaszában művein több alkalommal a kifáradás jelei mutatkoznak, kompozíciói egyre inkább rutinból készülnek. Szerepe ennek ellenére fontos, mert korának leghangsúlyosabb festői irányzatát sikerrel ötvözte a helyi igényekkel és témákkal, művészetét így joggal érezhetjük a magunkénak. **Kostyál László**

(Folytatjuk)

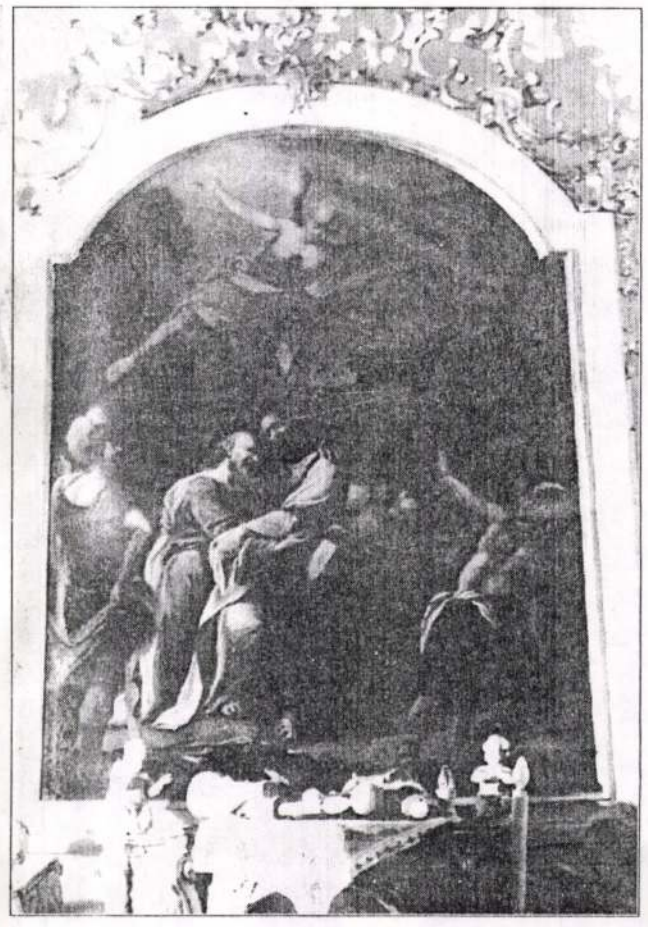

Szent Péter és Szent Pál búcsúja. A tüskeszentpéteri templom oltárképe.

(Mazur Ildikó felvételei)

András helyreállítja a kereszténységet. A kiskomáromi plébániatemplom mennyezetképe, 1793.

Kegyetlenül

gyűlölte, amióta felesége otthagyta. Zátonyra futott házasságáért őt hibáztatta, mert szeretőjévé tette.

fordult elégedetten nézett körbe.

— Ez a hely megfelel neki! — jegyezte meg. Széket vett elő a sarokból és ráült. Cigarettát dugott

Ifjabb Dorffmaister István zalai tevékenységéről

Apja nyomdokain haladva

A 18. század második felében oly népszerű barokk festő, Dorffmaister István munkásságának körülhatárolását hosszú ideig nemcsak a műhelymunkák és a mester követőinek alkotásai nehezítették, de művészetének legközvetlenebb, bár tehetségben jóval szegényesebb folytatójának, fiának, ifjabb Dorffmaister Istvánnak (1770—1807) tevékenysége is. Az ún. műhelymunkák nagy része éppen az ő nevéhez köthető.

Több éven keresztül volt a bécsi Művészeti Akadémia növendéke, képzettségét azonban elsősorban apja mellett szerezte, akinek öregkori alkotásain már aktívan közreműködött. Életútja mindmáig feldolgozatlan, így csak sejthető, hogy a ma ismertnél jóval szélesebb körben mutathatók ki művei.

Megyénkben — mai ismereteink szerint — öt templom festészeti dísze köszönhető — részben vagy egészben — őneki. A 19. század első éveiben munkálkodott itt, a klasszicizáló, ekkorra már régiessé váló késő-barokk egyik utolsó képviselőjeként.

1802-ben festette a galamboki templom főoltárképét (szignált, Krisztus mennybemenetele), Immaculata-oltárképét, mennyezetfreskóját (Szentháromság) és a szentély dekorációját, továbbá a lenti plébániatemplom főoltárképét (Szent Mihály) és szentélyfreskóit (a boltozaton a Szentháromsággal és az Utolsó ítélettel). 1803-ra keltezhető a csesztregi templom kifestése, ez a legteljesebb zalai falképegyüttese.

Mind az Angyali üdvözlet (szignált), mind a királyok imádása a legsikerültebb kompozíciói közé tartozik. Előbbin — csekély módosítással — apjának a soproni Szentlélek templomban lévő sémáját veszi át, az utóbbin — úgy tűnik — csak egyes részleteket, ugyancsak tőle.

Ez a kép érdekes módon eltér az épület többi boltozati ábrázolásától azzal, hogy több nézőpontú, s a nézőnek körbe kell fordulnia, hogy az egész jelenetet lássa. A szegény istállóban is kis emelvényen ül Mária, kendőben tartva újszülött gyermekét, mögüle az öreg Szent József tekint aggódó arccal az ajándékát térdreborulva nyújtó három királyra. Hátrébb a királyi kíséretek tagjai tolonganak, egy félmeztelen fiú pedig szorosan tartja a keleti vándorok tevéinek kantárját. Jobbra, a Szent Család másik oldalán két hódoló figura kevéssé illik a képbe, ők a donátorok lehetnek.

Nem tudjuk pontosan évszámhoz kötni, de ugyancsak 1801—03 körül készülhettek a festő gelsei és szentgyörgyvölgyi falképei. Gelsén a főoltárkép (Mária és Erzsébet találkozása) ma még csak feltételesen tulajdonítható neki, a festett oltárarchitektúra azonban minden bizonnyal az ő műve.

A boltozatot díszítő Mária koronázása-freskó eredetije ugyancsak apjának a soproni Szentlélek templomban lévő alkotása, míg a Krisztus keresztelése-képé a novai templomban látható. Az Immaculata-kompozícióval saját, galamboki művét ismétli. A szentgyörgyvölgyi mennyezetfreskó — a templom névadójának, Szent Györgynek mennybevitelét mutatja — stíluskritikai alapon köthető hozzá.

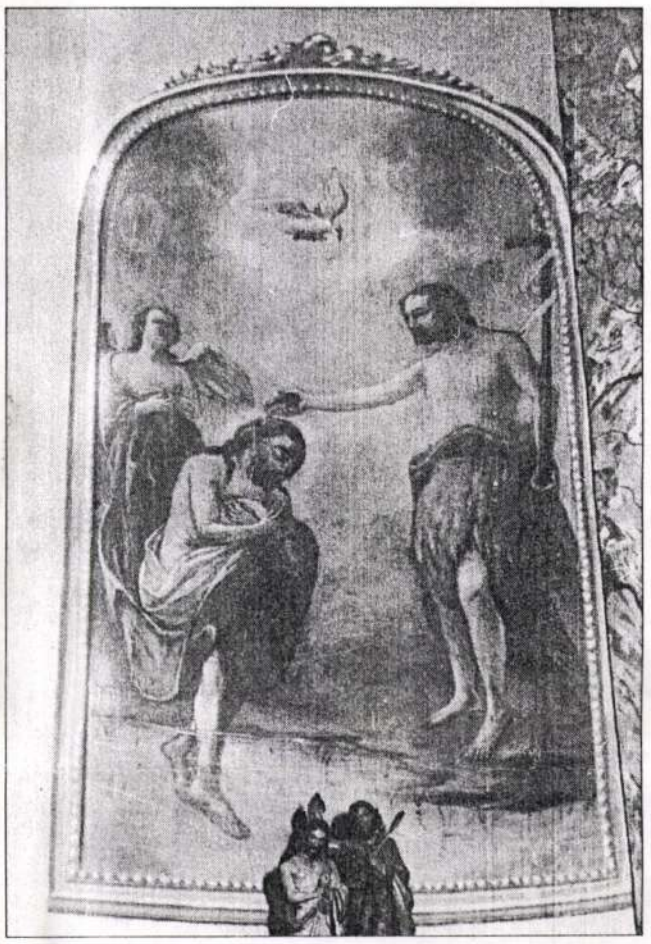

Ifj. Dorffmaister István: Jézus keresztelése, 1801-03. Gelse, plébániatemplom.

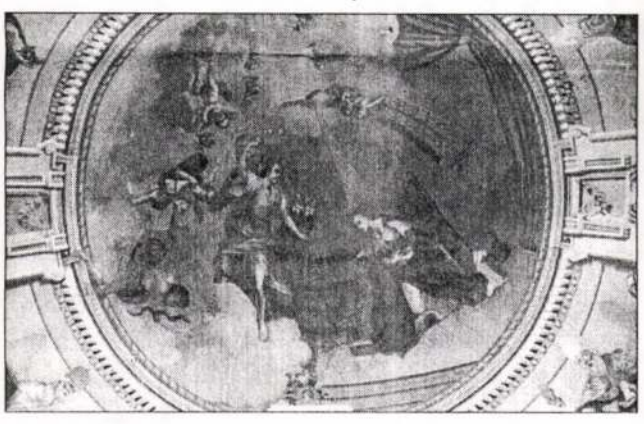

Ifj.Dorffmaister István: Angyali üdvözlet, 1801-03, Szentgyörgyvölgy plébániatemplom.

Ifjabb Dorffmaister István alkotásainak művészi színvonalát vizsgálva önként adódik az apjával való összevetés, akinek művészi hírneve nem kis mértékben hozzájárulhatott fia sikereihez is. Megállapíthatjuk, hogy mind rajztudásban, mind komponálókészségben elmarad apja mögött. Figurái nemegyszer esetlenek, jeleneteinek teatralitásából már hiányzik a misztikus meghittség, színvilága fáradt. Apjához hasonlóan több helyen festett oltárképei köré álarchitektúrát.

Elképzelhető, hogy tevékenysége apja műhelyében éppen e területhez köthető. Mennyezetfreskóinak jellegzetessége az illuzionisztikusan kerekre, kupolaszerűre kialakított képfelület, melynek csegelyeiben a négy evangélistát, a négy egyházatyát vagy más szenteket helyez el.

Szerepének szemléltetésére talán a legalkalmasabb a gelsei Krisztus keresztelése-kép. Michelangelo Unterberger 1740 körül készült kompozícióját a bécsi akadémián ismerhette meg az idősebb Dorffmaister István, s hullámzó felületének barokkos feszültségén némileg oldva festette újra a novai templomban 1779-ben. Bő két évtizeddel később ismételte meg fia a témát Gelsén. Ez az utolsó változat az eredetihez képest kiüresedett, szétesőbb, elrajzolt.

A kor egyik vezető mesterének — az általános gyakorlat szerint vándorló — sémája hat évtized alatt elérkezett a falusi festőhöz, s ezzel útja véget ért. Rontani tovább nem nagyon lehetett rajta, és az ekkor kezdődő új korszak már más felfogású ábrázolásokat követelt.

Kostyál László

Nyelvművelő jegyzet

DORFFMAISTER btrau

A TIHANYI BENCÉS APÁTSÁGI TEMPLOM ALTEMPLOMA. (XI. SZ.)

Die untere Kirche der Tihanyer Benediktiner-Abtei. (XI. Jahrhundert.) — La cripta della chiesa dell'Abbazia benedettina di Tihany. (Sec. XI.)

A FELSŐÖRSI TEMPLOM KAPUFRIZÉNEK JOBBOLDALI RÉSZLETE. (XII. SZ.)

Teilansicht des Torfrieses der Kirche von Felsőörs. (XII. Jahrhundert.) — Dettaglio a destra del fregio della porta della chiesa di Felsőörs. (Sec. XII.)

DORFMEISTER: A SZENT KERESZT FELTALÁLÁSA. FALFESTMÉNY A BALATONKERESZTURI TEMPLOMBAN.

Dorfmeister: Die Auffindung des Heiligen Kreuzes. Wandgemälde in der Kirche von Balatonkeresztur. — Dorfmeister: Ritrovo della Santa Croce. Affresco nella chiesa di Balatonkeresztur.

DORFFMAISTER István

Jávor Anna: Megnyitó beszéd a Dorffmaister - emlékkiállításon, 1997. november 10 = Soproni Szemle, 52, 1998, 1. 53-58.

hrsz: 096/1
román Rom
1150 - 1200

Településtől távol, dombtetőn
keletelt templom poligonális s
a főhomlokzat fölött huszárto
homlokzatának sarkain egy-eg
szentély É-i oldalán féltetős se
templomtól délre síremlékek.
A 12. sz-i maradványok máso
felhasználásával épült gótikus
romjaiból a 18. sz-ban épült.
években felújították.

Bükkszék

R.k. templom
Templom utca
hrsz: 66/1 római katolikus egy
önkormányzat;68 magyar izra
képviselete;74 önkormányzat
barokk
18. század

A település fölé emelkedő teme

M.D.K.

Dorfmeister ; festő

Szombathelyről származó magyarországi képeiről, melyeket új vászonra vontak, a Restaurátor Osztály 1956-évi munkálatai körül történik említés:

A Szépművészeti Muzeum 1956-ban. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts, 1957. 10.sz. 110. old.

Dorffmaister István (életrajzát lásd Kat. 3.)

128 Szent Márton megdicsőülése, 1791 30. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 120 x 68 cm
Jelezve balra lent: – Stepha. Dorffmaister inv. et pinxit Ano 1791 Sopronii)
Szombathely, püspöki palota

A szombathelyi papi szeminárium számára 1791-ben Szily püspök megrendelésére készült oltárkép.

Felhőcsoporton, püspöki öltözékben látható a szent; attributumait, a kardot, a pásztorbotot és a mellvértet páncélsisakkal a körülötte lebegő három angyal tartja. A pannóniai születésű Tours-i püspök Nyugat-Dunántúlon elterjedt kultusza a századvég történeti érdeklődése folytán a többi helyi szenttel együtt – Quirinus és a magyar szent királyok – előtérbe került. A téma aktualizáló megjelenítése újszerű formanyelvvel párosult: Dorffmaister késői műveiben a klasszicizáló törekvések értő alkalmazása figyelhető meg egyrészt a letisztult, zárt formák, egyszerű szerkesztési mód, másrészt az előbbieket hangsúlyozó fénykezelés révén.

Irod: Galavics 1971, 31.
Kiáll: Egyházi művészet, 1970; MNG Maulbertsch és kora, 1974. SzM.

lításáról szóló, 1740-ből származó adat szerint a kép festője J. S. Hötzendorf – nem kizárt, hogy ezt a festményt az 1770-es években Kracker vagy Zirkler művére cserélték. Valószínűbb, hogy Zirkler a pápai oltár előkészítéseképpen Hötzendorf pesti képét másolta le a megrendelő Esterházy Károly utasítására.

A MNG állandó barokk kiállításán szerepel.

Irod: Garas 1941, 42–43; Garas 1955, 176; Voit: Heves I. 355; III. 331–332.

HUSZÁR FERENC (Pozsony, 1743 – Eger, 1798)

1760-ban iratkozott be a bécsi Képzőművészeti Akadémiára (Fleischer 1935, 53), Egerben 1780-tól mutatható ki. Műhelyt örökölve (Voit: Heves I. 253–255; 343) a kismestereknél szokásos módon, aranyozással és dekorátor festői munkával szerezte jövedelmének nagy részét (Kömlő, 1782; Hejce, 1785; Besenyszög, 1787; itt freskókat is készített). 1768-ban az egri Vármegyeháza számára püspökök arcképeit festette meg (közülük kettő az esztergomi Keresztény Múzeumban). Adatokból is ismert oltárképei: Kisköre, 1783; Tiszaörs, 1783; Besenyszög, 1787; Szucs, 1789; Kömlő, 1790. 1794-ben Esterházy püspök nála rendelte meg a felsőtárkányi plébániatemplom Magdolna-főoltár-

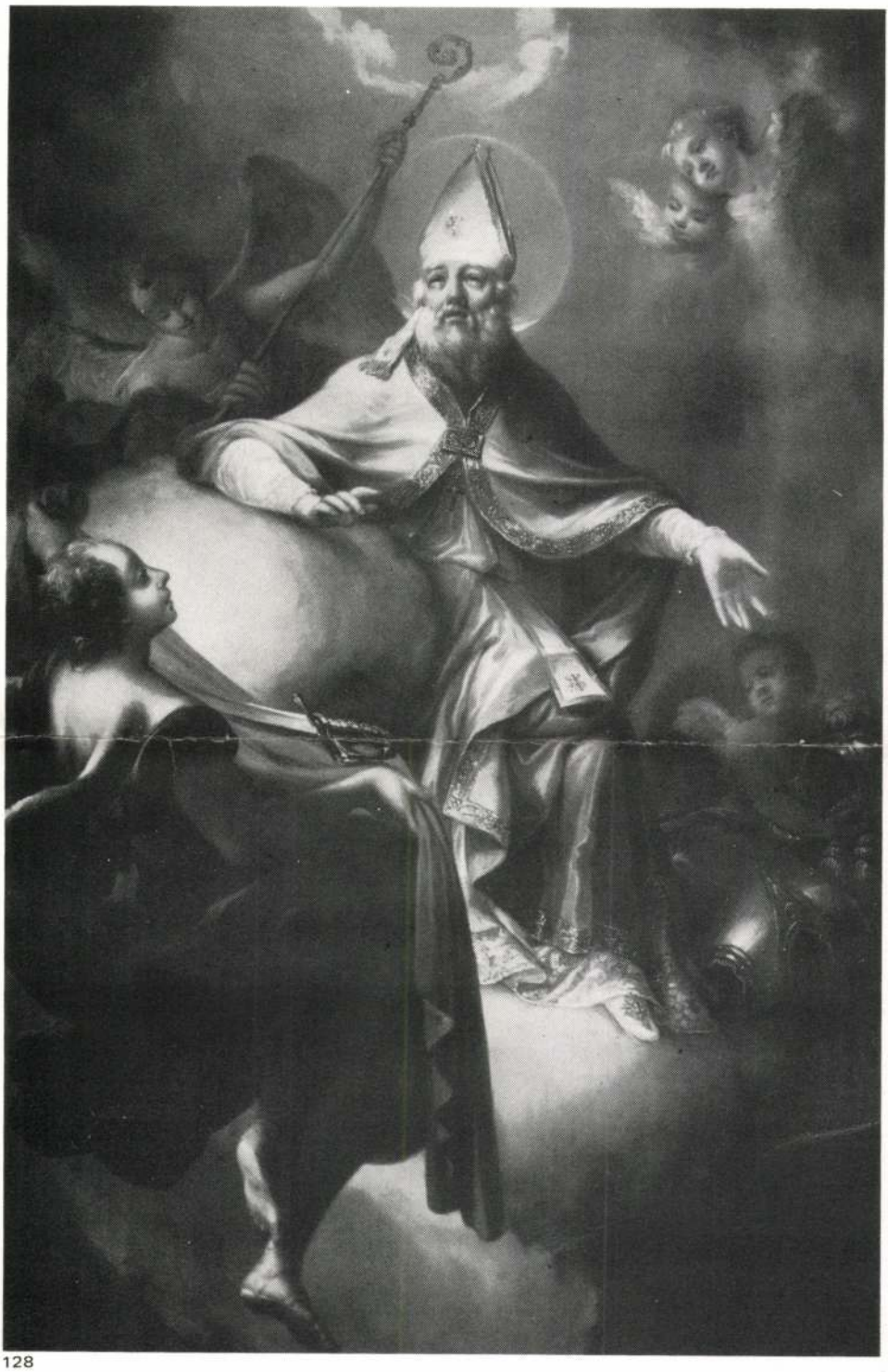

128

Művészet Magyarországon 1780 - 1830
MTA MKCs - MNG Bp. 1980

125

A második világháború pusztításaiból megelevenedő, újjászületö ország városaink, falvaink képét átformáló, alkotó munkája nyomán értjük meg igazán, mit jelenthetett történelmünkben a 150 éves török pusztítás romjait eltüntető barokk újjáépítés. Üszkös romokon teremtett új életet egy szétesett, beszállásolásokkal, hadiadókkal sarcolt, s az uralkodó nemzetellenes politikájával küszködő társadalom optimizmusa. Ma már világosan érzékeljük, hogy ebben a heroikus munkában milyen szerepe volt a százéves késéssel hozzánk átplántált és sajátos nemzeti arculatot öltő barokk művészetnek. Garas Klára hatalmas tablóban mutatta be a barokk újjászületés festői vetületét, s egyetlen mű elemzése során Galavits Géza azt is megmutatta, — éppen egy Dorffmaister-mű aprólékos vizsgálatával —, hogy az egyházi képek illúzionisztikus köntösébe takarva milyen politikai tartalmak húzódhattak meg.[1] Hiányoznak azonban még ma is azok a részletfeldolgozások, amelyek az egyes mesterek munkásságát alapos kritikai elemzéssel körülhatárolják s tényeket és legendákat szétválasztva tárják fel a nagyok nyomában kibontakozó kisebb mesterek tevékenységét, részletes és többszempontú elemzéssel.

Folyóiratunk somogyi számának előkészítése során alkalmat kaptam, hogy idősebb Dorffmaister István somogyi tevékenységének utánajárjak. Viszont lapunk terjedelme korlátot is szab: csupán nagy vonalakban vázolhatom föl, hogyan került kapcsolatba Somoggyal, s milyen szerepet vállalt a soproni mester Somogy művészi újjáteremtésében.

Rómában, akár a Trevi kút előtt ácsorgó rendőrt, akár a Piazza Navonán Berninszobrai előtt sütkérező öregurat kérdezzem a művek alkotója felől, „naturalmente Michelangelo" a válasz. A Dunántúlnak is megvan ez a mindent beborító művészlegendája: minden valamire való barokk falképet, festményt Dorffmaister nevével rangosítanak. Nem hinném, hogy ennek a legendának csupán a mester páratlan munkabírása lenne az alapja: a német anyanyelvű soproni polgár templomdíszítő művészetében, egyházi kompozícióiban is olyan gondolatokat tudott megszólaltatni, amelyekkel belopta magát magyarságukat féltő megrendelői szívébe.

A Dunántúl későbarokk művészetének szerves részévé váltak Dorffmaister alkotásai s mindmáig hiányzik életművének elemző feldolgozása. Viszonylag jól ismerjük szombathelyi, Szombathely környéki munkásságát, Baranya megyei tevékenységét,[2] lényegében azonban még mindig Éber, Mihályi, Csatkai és Garas publikációira vagyunk utalva, ha életét, tanulságát ismerni akarjuk.[3]

Dorffmaister István 22 éves korában, 1751. október 13-án iratkozott be a bécsi Képzőművészeti Akadémiára, ahol Paul Troger volt ez időben a festőosztály tanára. Unterberger Michelangelo rektorsága után 1754-ben Troger vette át az intézmény vezetését, s 1857-ig ő irányította tanítványai művészi iskolázását. Troger lényegében Itáliában, a velencei Akadémián, Nápolyban és Rómában tanulta a festőmesterségét. Itt ismerkedett meg Piazzetta, Pittoni, Sebastiano Ricci, Tiepolo festészetével (Velence: 1717—21), Nápolyban Solimenával, s Rómában a klaszszicizmus festői előfutárával, Marco Benefiallal. 1724-ben Bolognában Crespi közvetítette számára Correggio, Caravaggio, Reni, Guercino hatását. Hagyatékában 417 metszet maradt hátra Bartolo, Pozzo, Correggio, Tintoretto, Moretto, Rafaello, Cortona, Veronese, Pittoni, Piazzetta stb. műveiről. Ez volt a „tananyag", amellyel tanítványait formálta. Nem csodálkozhatunk, ha Winterhalter, Kracker, Bergl, Maulbertsch, Sambach, Sigrist művein is ezeknek a mestereknek a hatását észlelhetjük, hogy csak Magyarországon tevékenykedő tanítványait említsük. Dorffmaister Bécsben került közelebbi kapcsolatba Maulbertsch, Sigrist, Pozzo, Rottmayr, Bartolomeo és Martino Altomonte festészetével. Feltehetően 1759—60-ig élt Bécsben s megszerezte az „akadémiai festő" címét,

4. A helyreállított szenyéri templom külseje. (Fotó: Lőrincz F.)

5. A helyreállított szenyéri templom belseje. (Fotó: Horváth J.)

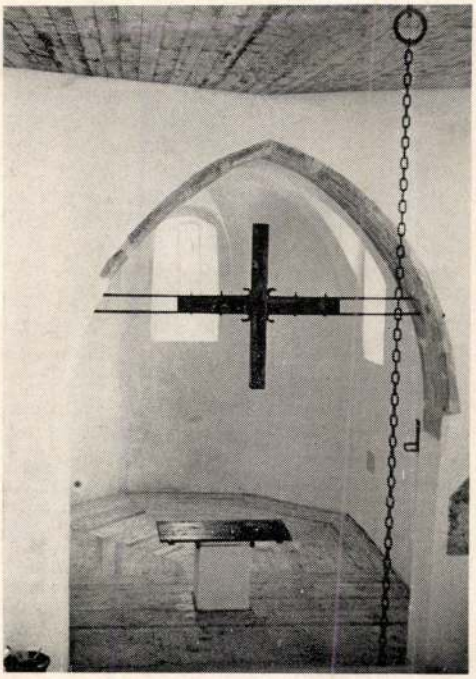

Dr. Körmendy József esperes úr egy látogatás kapcsán a templom románkori ablakaira utaló részeket talált, melyre felhívta az illetékesek figyelmét. Közreműködését ezúton is köszönjük. — A kutatást végző régész dr. Valter Ilona volt. — A helyreállítás pénzügyi fedezetét Somogy megye, Országos Műemléki Felügyelőség és a Veszprémi Egyházmegye vállalta. — A kötött összeghez való ragaszkodás miatt a tervezett állapottól eltérő adottsághoz (mely a bontások közben derült ki) sajnos igazodni kellett. — A kőműves munkákat az egyházmegye kivitelező brigádja, az asztalos és lakatos munkákat Szenyér falu ügyes mesterei nagyrészt társadalmi munkában vállalták. — A munka megértő lelkes közreműködője, támogatója Tar László plébános úr volt, úgy Neki, mint készséges gárdájának köszönetünket fejezzük ki.

Erdei Ferenc

1. Toponár rk. templom oltárkép

amelynek használatát éppen Troger vezette be, s amely mentesítette a céhek kényszerétől.

1760-ban tűnt fel neve Sopronban, hogy aztán 37 éven át — 1797. május 17-én bekövetkezett haláláig — elválaszthatatlanul egybeforrjon a Dunántul művészi életével. Csornán és Tűrjén dolgozott a prémontrei kanonokok megbízása alapján, majd 1769-ben végre Sopronban is sikerült munkát kapnia. A színház azóta elpusztult mennyezetképét, galériáit festette, a színház függönyét, s díszleteket készített. Ugyanebben az évben Szily Ádám, a sárvári vár akkori bírtokosa vele fejeztette be a vár díszterménének freskódíszét. Az itt festett ószövetségi jeleneteken érezhetjük talán leginkább mesterének és mestere metszetgyűjteményeinek hatását. Legsikerültebb képei a megejtő bájú velencei kolorista, G. B. Pittoni hasonló tárgyú koncepcióinak utánérzései. A sárvári Dávid és Góliátot ihletö Pittoni-metszetet nagyon szerethette: Taranyban, a szentély Keresztelő szent János fővételét ábrázoló freskóján is ennek a képnek a remininscenciái térnek vissza. A próféta izmos, fejetlen teste a sárvári Góliátra emlékeztet, míg a tollas kalapos Dávidot a kép baloldalán, az egyik udvaronc figurájában látjuk viszont. Írásos adat nem szól taranyi működéséről. Az architektúra rajza, a Pittonihoz kapcsolható kompozíciós elemek, de különösen a szentély oldalfalán a Keresztelő grisaille-figurája eléggé meggyőzően bizonyítják Dorffmaister szerzőségét.

1770-ben a kismartoni ferencesek refektóriumában festette az Utolsó Vacsorát, Alcantarai Pétert, Bonaventúrát, szent Antalt, assisi szent Ferencet és toulousei Lajost.

A ferences kapcsolat jelentős mozzanat művészi pályafutásában. 1772-ben a gutatöttösi templom kifestése után a mesztegnyői ferences klastrom templomában dolgozott. A templom 1754-ben épült, építéséhez a barátok igénybevették a környékbeli birtokosok — Hunyadiak és Festeticsek — anyagi segítségét is. Húsz év elteltével kerülhetett sor a templom festői kialakítására, az architektúrafestés és a nagyméretű oltárképek elkészíté-

2. Toponár rk. templom oltárkép

3. Gálosfa rk. templom oltárképe. Szent Lukács és a Madonna

sére. A főoltár festett épületébe állított szent István és László (grisaille) figura közel egyidőben készülhetett a taranyi Keresztelővel. Először bizonyára a freskók készültek el, majd a főoltár Nepomuki szent János (olajképe) s a mellékoltárok szent Ferenc, Erzsébet, Szűz Mária és páduai szent Antal képe.

Szomorú tény, hogy Dorffmaisternek ez a jelentős alkotása ilyen elesett állapotban van. Az architektúra-festés nagy részét még meszelés fedi, s az oltárképek gyatra „restaurálása" veszélyeztetetheti ezeket a Dorffmaister-kutatás szempontjából is jelentős képeket.

1772-ben dolgozott a soproni Voss-árvaház kápolnájában, majd 1774-ben a magyaróvári plébániatemplomban festett mennyezetképet. Ekkor került kapcsolatba a Niczky-ekkel: a ligvándi kastély dísztermének mennyezetét díszítte hatalmas mitológiai kompozícióival.

Berzencére is a Niczkyek révén került. Niczky György 1760—63 között építtette a plébániatemplomot. Birtokuk 1767-ben gazdát cserélt, a keszthelyi Festeticsek kezére került, akik a régi kastélyt kibővítették s patronátusukat gyakorolva gondoskodtak a templom festői díszéről is. A hagyomány szerint az új kegyúr Keszthelyről hozatta át kedvenc képét s azt a templom szentélyében, az oratóriumból jól látható déli falon helyeztette el. A kép elég szokatlan előadásban Jézus fürösztését ábrázolja. Középen szép-arcú idős nő ül, ölében a gyermekkel. Az érett női arcot Barabino modorában kimunkált kendő keretezi és valószínűleg szent Annát ábrázolja. Jobbra mögötte rózsás arcú, kékruhás nő: Mária. Előttük erősen rafaellós, erőteljes női alak bontogatja a hosszan elomló gyolcskendőt. A csoporttól balra József áll, lábánál szépen munkált ezüst fürösztőtállal, vizeskancsóval. A csoport felett angyalos felhőkön trónol az Atyaisten, jobbra tőle meleg aranysárga ragyogásban a Szentlélek galambja.

Nyilvánvaló, hogy mesztegnyői munkássága során bízták meg a tótszentpáli (ma Somogyszentpál) templom szent Antal oltárképének megfestésével, amire a szépen restaurált kép most előkerült szignatúrája (Stef. Dorffmaister pinxit ex Caesa. Reg. Vieñen. Academie Anno 1776) szerint csak 1776-ban került sor.

1775—76-ban festette ki a császári templomot, bizonyára a győri püspökség művészi életét irányító Szily János ajánlására. 1777—78-ban ismét Kismartonban, 1779-ben pedig a felsősegesdi ferences templom szent Katalin oltárképén dolgozott, majd a jászói kolostor kápolnája számára; ekkor készülnek a kenyeri, kemenesszentpéteri, balfi falképei, s megfesti a bakonybéli apátság szép Egyiptomi Menekülését, amelynek kicsinyített változatát a toponári templomban látjuk viszont.

A bakonybéli kép keletkezésében már Szombathely első püspökének lehetett szerepe. Szily János korábban Győrben tevékenykedett, Zichy Ferenc győri püspök mellett irányította a győri székesegyház barokk újjáteremtésének művészi munkáit. Jó érzékkel válogatta össze a bécsi művészgárdát s nyilván ekkortájt ismerkedett meg Dorffmaisterrel is. Szombathelyi püspökségét (1777) elhanyagolt egyházkerülete regenerálásával kezdte, templomokat építtetett, plébániákat létesített. Ebben a nagy munkában jelentős feladatokat juttatott a soproni mesternek is, aki 1779—80-ban a soproni ferences rendházban dolgozott.

1778–80-ban kifestette a novai templomot, 1781-ben a fülesi kastélykápolna és a kiskomáromi plébániatemplom falképein és oltárképein dolgozott, s elkészítette nagylengyeli falképeit.

1781-ben került sor a toponári templom kifestésére. Toponárt a nagy birtokgyarapító Festetics Kristóf szerezte meg családja számára. A hatalmas birtok megosztásakor a toponári hitbizományt kisebbik fiára, Lajosra hagyta, aki a birtokot a Szily Ádámtól vásárolt szigetvári uradalommal gyarapította. Lajos gróf, Somogy megye másod-alispánja, az abszolutizmussal szembenálló nemesi törekvések összefogója, talán Szily püspök révén, (vagy a berzencei Festeticsek révén) került kapcsolatba Dorffmaisterrel. Újonnan épített kegyúri templomát vele festtette ki. Sajnos, az 1840-es tűzvész megrongálta a császári és novai kompozíciót továbbfejlesztő falképeket. Az 1876-os és méginkább az 1937-es „helyreállítás" (Koggensauer József, ill. Soós István) teljesen meghamisította a képeket, annyira, hogy még az is kétséges: visszaadhatja-e egy szakszerű restaurálás dorffmaisteri jellegét? Az oltárképeket is átfestették, itt azonban egy szakszerű beavatkozás még jóvátheti az okozott károkat. A főoltárkép (Szentháromság) tipikus Dorffmaister-kompozíció, a Szentcsalád menekülése Egyiptomba egész szorosan kapcsolódik a hasonló tárgyú bakonybéli képhez, s a Mária oktatása is jobb képei közé tartozhatott.

A „toponári gróf" művészetpártolásához kapcsolódik a gálosfai templom szentélyében látható szent Lukács kép is, amely a közeli Szentluka-puszta kápolnájából került mai őrzési helyére. Az evangélistát széken ülve ecsettel, palettával, festőállvány előtt ábrázolja. Felette mennyei jelenés: Mária a gyermekkel. A festőállványon a jelenés miniatűr mása. Az apostol szépen munkált, erősen egyénített arca tökéletesen megegyezik a szombathelyi székesegyház szent István képén szereplő művész arcával. Hihető, hogy szent Lukácsban, mestersége védőszentjében saját magát örökítette meg Dorffmaister.

1784-ben Szentgotthárdon festette hatalmas magyar történelmi kompozícióit, amelyeknek jelentős szerepük van a soproni mester teljes magyarrá válásában. 1785—87 között Kemenesmihályfán, Nyúlon, Pannonhalmán dolgozik, majd az egyedi Festetics kastélyban, s kapcsolatba kerül Klimó pécsi püspökkel: Pécsett, Görcsönyben, Siklóson dolgozik, s végül, 1788-ban Szigetváron festi meg hatalmas Zrínyi-képét.

4. Tab, rk. templom szentélyében levő freskó egy részlete püspök alakjával. (Fotó: Pintár A.)

Somogy megyei munkái között jellegzetes csoportot képeznek zicsi, tabi (és feltehetően az elpusztult nágocsi) falképek. A zicsi templom számára festett baldahin szignatúrája alapján úgy gondolom, hogy 1790 körül dolgozott ezen a környéken az öregedő mester. Az 1783-ban épült templom mennyezetét Szentháromság, Angyali üdvözlet és Mária koronázása kompozícióival díszítette, a főoltár képe Mária és Erzsébet találkozását ábrázolja, a mellékoltárok számára pedig Nepomuki szent János és szent Julianna képét festette meg.

1788-ban épült a tabi templom, s nem sokkal utána sor kerülhetett a templom kifestésére is. Csak a szép szent Miklós fejet idézem, amely világosan mutatja, hogy Dorffmaister ebben az időben még mindig ereje teljében van. A tabi képek elkerülték a kontár restaurálások veszedelmét, s igen nagy nyeresége lenne a megyének, ha a rongálódó képek szakszerű helyreállítása visszaadná eredeti frisseségüket.

Élete utolsó szakaszában egyre inkább beszűkül a mester tevékenységi köre. Lényegében Szily püspök patronálja, s a szombathelyi egyházmegye területén (Feketeváros, Felsőőr, Incéd, Oszkó, Vásárosmiske, Szentiványfa, Csehimindszent, Gyóró, Hegyfalu) dolgozik, s a szombathelyi papneveldében.

Dorffmaister művének tartom a kisbárapáti plébániatemplom nagyon kvalitásos főoltárképét, amely avilai szent Teréziát gazdagon díszített főúri hölgyként ábrázolja, s a mennyezet szimbólikus témájú falképeit.

Levéltári adatok hiányában egyenlőre nem köthető határozott időponthoz, (feltételesen a 90-es évekre, Festetics Lajos másod-alispánsága idejére tenném,) a kaposvári megyei börtön-kápolna egykori Nepomuki szent János oltárképe, amely jelenleg szakszerűen helyreállítva a megyei levéltárban található. A szuloki templom 1797—99 között épült. A szent Simont és Júdást ábrázoló szép oltárkép már aligha sorolható Dorffmaister oeuvrejébe.

Csokonai Vitéz Mihály 1799-ben Csökölyben élt, s amint ő maga írja: „szerencsém vala sok vídám házaknál esmeretségben lenni." Itt írta meg a Dorottyát. Ha a csengős szánokon parádézó nemes uraságok farsangi pompájáról olvasunk furcsa vitézi versezetében, szinte Dorffmaister képei elevenednek meg előttünk, s teljesen megértjük a puritán debreceni környezetből Szigetvárra tévedt gyarabb epikus alkotását.

Levárdy Ferenc

JEGYZETEK

1. — *Garas* Klára: Magyarországi festészet a XVIII. században. Bp. 1955. — *Galavits* Géza: Program és műalkotás a 18. század végén. Bp. — 2. *Fábián* Mária: Dorffmaister István művészi munkássága a szombathelyi egyházmegyében. Vasi Szemle 1936. — *Boros* László: Dorffmaister Somogyban. Somogy megye múltjából 1974. 61—83. — ua.: Dorffmaister Baranyában, Művtört. Ért. 23 (1974) 269—284. — 3. *Éber* László: A szigetvári plébániatemplom kupolafestménye. Magyarország Műemlékei 3 (1913) 193—220. — *Mihályi* Ernő: Dorffmaister és a barokk képírás Sopronban. Sopron 1916. — *Csatkai* Endre: Adalékok Sopron barokk festészetéhez. Soproni Szemle 22 (1968). — ua.: Sopron és környéke műemlékei. Bp. 1956. — Köszönettel tartozom somogyi barátaimnak, elsősorban Szigetvári Györgynek és L. Szabó Tündének, akik lehetővé tették számomra a somogyi Dorffmaister művek tanulmányozását, s akiknek lelkes lokálpatriotizmusa kötelez, hogy e rövid kis esszé után kiadósabban is foglalkozzam a szűkebb pátriámban is jelentős műveket alkotó soproni mesterrel.

A konferencia nyelve magyar, angol és német. Az előadások szinkron tolmácsolása biztosított. Az előzetesen jelentkezőknek a részletes programot várhatóan május végén elküldjük.

A háromnapos rendezvény részvételi díjai:

– A Nyugat-Európából érkezőknek 290 DM.

– A Magyarországról, illetve volt szocialista országból érkezőknek 220 DM, vagy ennek megfelelő Ft.

A részvételi díj a konferencia idejére a szállást és a teljes ellátást is tartalmazza.

A fakultatív program részvételi díja (plusz egy napos teljes ellátás, szállás, autóbusz) 70 DM

A különféle szálláskategóriák miatt a fenti összegek irányáraknak tekintendők, a visszaigazolások beérkezése után pontosítjuk azokat.

Írásbeli regisztráció 1996. április 10-ig az alábbi címen:

Pusztatourist Kft. (Ikrényi Tünde) H-6000 Kecskemét, Pf.: 102. Fax: 36-76-321-215 Szakmai témákban: Simon Magdolna 76-480-776 illetve Hadik András 1-188-6170

Dorfmeister Konferencia

1996. február 16.
Városi Könyvtár, Szigetvár

A szigetvári Várbaráti Kör és Szigetvár Önkormányzata a városnak a törököktől való visszafoglalása 307. évfordulója, és Dorfmeister István 1789-ben, az egykori Ali pasa dzsámiból plébániatemplommá alakított, törökkori kupolája freskójának 1995. évi restautálási munkálatainak befejezése alkalmából szervezett konferenciát. – A rendezvény egyúttal a magyar honfoglalás 1100. évfordulójának városi megnyitó rendezvénye volt.

A konferencia előadói: dr. Kostyál László, a Göcseji Múzeum igazgatóhelyettese „A Dorfmeister-jelenség", Boros László tanár *„Dorfmeister Somogyban és Baranyában"*, Dr. Gerő Győző, az ELTE professzora, turkológus *„Az Ali pasa dzsámitól a barokk templomig"*, Seres László restaurátor-művészettörténész *„A szigetvári Dorfmeister-freskó bemutatása"* címen tartott előadást, melyeket Hanczik János *„Gondolatok a szigetvári plébániatemplom freskójának restaurálása kapcsán"* c. videofimje követett.

Mátéfy György

MULTIMÉDIA

EMESE ÁLMA – A magyar őstörténet és az államszervezés kora (a kezdetektől 1038-ig)

Úttörő vállakozásként, de professzionális kivitelben látványos és hiányt pótló interaktív taneszközt mutatott be 1996. március 11-én az OMIKK Klubhelységében Szentpéteri József régész. A CD-ROM fejlesztője az ENCIKLOPÉDIA HUMANA EGYESÜLET, forgalmazza a HUNDIDAC, a Magyar Taneszközgyártók, Forgalmazók és Felhasználók Szövetsége. A CD-ROM fejlesztése a továbbiakban is a Nemzeti Kulturális Alap Millecentenáris Emlékbizottságának támogatásával folytatódik.

Alapcélkitűzése az, hogy középiskolásoknak és tanáraiknak enciklopédikus műveltséget adjon múltunkról, jelenünkről.

A CD-ROM anyagának összeállítása során tanárok és kutatók együtt dolgoztak. Szakmai tanácsadók voltak: Bóna István, Engel Pál, Madas Edit, Dobos László és még sorolhatnánk. László Gyula régész festménye jelenik meg a jelenlegi és a következő bejelentkező lapon. Részei: múltunk történeti emlékei, anyanyelvünk múltja, szájhagyomány és emlékező írásaink, alkotásban élő szellemiség, pogány világkép–keresztény hitvilág, környezet és gazdaság, hétköznapok és ünnepek őseinknél.

A CD-ROM 1996. április 1-től elsőként és kizárólagosan a Mentor könyvesboltban kapható (Rákóczi út 54.). Ára: 6.000 Ft + 25%ÁFA. Kedvezmények: iskoláknak egy példány vásárlása esetén 500 Ft engedményt, 2–3 példány esetén 1000 Ft árengedményt adnak.

a szerk.

SZÁMÍTÓGÉP A MÚZEUMBAN

Miért? Görbe?

Virtuális világ – előadás és konferenciafelhívás

Mint az az utóbbi időkben nyilvánvalóvá vált, kiállítást nemcsak a múzeumban – falon, tárlóban és modelleken – lehet rendezni, hanem a „cyperspace" virtuális világában is. Ez a megoldás a múzeumoknak nem csak technikai lehetőséget, de egyben komoly szakmai kihívást is jelent – kié is a múzeum? a teher? az eredmény? Kinek van joga – lehetősége közzé tenni a múzeumok kincseit, és ebből kinek van – erkölcsi, anyagi – sikere?

Mi a garancia a minőségre és a hitelességre?

A felmerülő gondok egy kedves-szomorú viccet juttattnak az eszembe. A szegény ember és a gazdag ember együtt tűnődnek.

– Miért görbe a banán? – így a gazdag.

– Miért? Görbe? – kérdez vissza a szegény.

A fenti gondolatok jegyében szeretném a múzeumok multimédiás kiállítási letőségeiben érdekelt kollégákat meghívni egy előadásra, amelyet a Múzeumi világnapi események között május 18-án rendezünk a Magyar Nemzeti Múzeumban.

Konferenciafelhívás: DAT '96

Budapest, 1996. október 28–november 1.

A Magyar Adatbázisforgalmazók Kamarájának 1995-ös Konferenciáján a múzeumok önálló szekcióban, *„Múzeumi adatbázisok"* címmel szerpeltek.

Annak ellenére, hogy a konferenciát a magunk szempontjából sikeresnek mondhatjuk (érdekes volt és mindenki jól érezte magát...), a külvilág ebből nem sokat profitált. A fő szervezőkkel egyetértésben úgy gondoljuk, hogy ebben az évben szeretnénk egy kicsit „nyitni" a külvilág felé. Szeretnénk olyan előadásokkal jelentkezni, amelyek a múzeumi szakembereken kívül is vonzanak látogatókat, és ugyanakkor saját belterjességünket is oldják.

A múzeumi szekciót ennek megfelelően *„Virtuális Múzeum"* néven hirdettük meg:

Szervezője: T. Biró Katalin, Magyar Nemzeti Múzeum, tel.: 210-1330.

Szeretettel várjuk a szekcióra az érdeklődőket és a potenciális előadókat. Számítunk minden olyan szakemberre, aki a múzeumi anyag multimédiás eszközökkel való bemutatásán dolgozik, vagy ezek iránt érdeklődik. Az előadásokat inkább „tárlatvezetésként" fogjuk fel, de természetesen helyt adunk az elméleti és technikai megközelítésnek is.

Részvételi feltételek, márciusi regisztráció mellett:

Szekciójegy – ebéd nélkül: 5 000 Ft
ebéddel: 7 500 Ft
Konf. jegy – ebéd nélkül: 25 000 Ft
ebéddel: 37 500 Ft
Kiállítói díj: 64 000 Ft (3 m^2)

A részletes program mindenki rendelkezésére áll a Múzeumi Hírlevél szerkesztőségében.

T. Biró Katalin

Tanácskozás? Meghívó! a múzeumi informatika helyzetéről és aktuális problémáiról

1996. április 23., 10 óra
MNM Könyves K. krt-i Szakkönyvtára

A vitaindító előadások két nagyobb téma köré csoportosulnak:

1. A múzeumi adatgyűjtés, adatszolgáltatás problémái. Formai, technikai és jogi kérdések.
2. A múzeumi informatika és a múzeumi informatikusok helyzete, szerepe, feladatai és lehetőségei.

A részletekről további felvilágosítást ad:

T. Biró Katalin (h5852tbi@ella.hu) és Fejes Ildikó (h7964fej@ella.hu)

CEU

Részlet az Internet-en hozzáférhető felhívásból:

„Kedves mindenki!

Immáron elkezdődött a tavasz, s hamarosan nyár lesz. Ha már elúntátok, hogy mindig csak a Kanári-szigetekre vagy Tasmániába mentek, és szeretnétek valami új, igazán látványos, felkavaró, extatikus és az irígykedő szomszédoknak évekig mesélhető KALANDBAN résztvenni, akkor hagyjátok a Camel Trophy-t, vagy a Marlboro Adventure-t és más effélе olcsó bohóckodásokat: vár benneteket a budapesti Nádor utca, ahol egész júliusban a középkorászat (értsd Medievalisztika) és a számítástechnika közös nevezőre hozásáról értekeznek és avatnak be mindenkit a neves, alább felsorolt professzorok. Nem csak történészeknek, de könyvtárosoknak is melegen ajánlott. LÉGKONDICIONÁLT TERMEK a forró júliusban!"

Király Péter

Summer University, Department of Medieval Studies, CEU
Nyári Egyetem, Medievalisztika, Közép-európai Egyetem

1996. július 1–26.

Szervezők: Department of Medieval Studies, Central European University, Budapest; Institut für Realienkunde des Mittelalters und der frühen Neuzeit, Krems (Austria); Max-Planck-Institut für Geschichte, Göttingen (Germany).

Előadók: Axel Bolvig, University of Copenhagen; Milena Dobreva, Institute of Mathematics and Computer Science, Bulgarian Academy of Sciences, Sofia; Michael Greenhalgh, Australian National University, Canberra; Gerhard Jaritz, CEU, Budapest, and Institut für Realienkunde, Krems (Austria), Kevin Kiernan, University of Kentucky, Lexington, Ky.; Beatrix Romhányi, ELTE and CEU, Budapest; Seamus Ross, British Academy, London; Tamás Sajó, CEU, Budapest; Manfred Thaller, Max-Planck-Institut für Geschichte, Göttingen; László Veszprémy, CEU, Budapest.

A kurzus vezetője: Gerhard Jaritz, Department of Medieval Studies, CEU

Az alábbi címen jelenthetik be részvételi szándékukat:

Miriam J. Green, Program Coordinator
Summer University
1051 Budapest, Nádor u.9.
Tel. (+36 1) 327 3069 – fax (+36 1) 327 3101
E-mail summeru@ceu.hu

A kurzus angol nyelvű, a részletes programot lásd: moldovan@puli.bke.hu

Az elektronikus információkhoz, szolgáltatásokhoz és hálózatokhoz való hozzáférés jogáról

Tervezet. 2. változat, 1995. 12. 26. (Draft Interpretation of the LIBRARY BILL OF RIGHTS on Access to Electronic Information, Services, and Networks Version 2.)

BEVEZETÉS

A világ az elektronikus kommunikációs forradalom közepén tart. Az amerikai könyvtárostársadalom – alkotmányos, erkölcsi és történelmi örökségénél

DORFFMAISTER ISTVÁN (Bécs, 1741 – Sopron, 1797)

Festő, aki 1751–1759 között a bécsi Akadémián tanult, majd Kroměřížben dolgozott. Már 1761-ben Magyarországon volt, ahol Sopronban telepedett le (1762) s négy évtizeden keresztül szinte az egész Dunántúl számára dolgozott. Mint a magyarországi barokk festészet legtermékenyebb, közepes színvonalon dolgozó képviselője, számos fa-

Művészet Magyarországon 1780-1830
Katalógus MTA MKCS - MNG Bp. 1980

tájképek bukolikus hangulatába ugyanígy bele tudott helyezkedni.

Viszonylag kevés olajfestményét ismerjük. A MNG öt képét őrzi, s a közülük az itt kiállított kép a Mechetti gyűjteményből származik, s az 1902-es bécsi Wawra-aukcióról került akkor a Szépművészeti Múzeumba.

Irod: Zádor 1928, 610, kép 611; Sz. Lajta 1953, 500, 5. kép; Garas 1955, CXIV. kép.

lusi és városi templom egész belső terét (Gutatöttös, Császár, Balf, Nova, Toponár, Sopron, Szt. Lélek templom, Szigetvár, Kiskomárom), oltárait és szentélyét (Türje, Mesztegnyő, Kenyeri, Kemenesszentpéter) festette ki. De dolgozott különböző dunántúli kastélyokban (Sárvár, Ligvánd, Füles, Hegyfalu) és soproni polgárok, különböző szerzetesrendek – premontreiek, ciszterciták (Kat. 3, 66) – számára, valamint a pécsi püspökség (Kat. 63, 64, 65) s legtöbbet a szombathelyi püspök Szily János megbízásából (Szombathely, püspöki palota, székesegyház, szeminárium – Kat. 128). Elsősorban freskófestő volt, de igen sok oltárképet is készített s maradtak fenn portréi, valamint olajvázlatai is. (Kat. 67).

Művészetének jelentősége a barokk művészeti köznyelv széles körű terjesztésén túl abban van, hogy a 18. század végén kapcsolatba került a magyar nemesi-nemzeti mozgalommal s egyházi megrendelőinek olyan magyar történeti témájú alkotásokat készített, amelyek a 19. századi történeti festészetünk előzményeit képezik: Szentgotthárdi csata (Szentgotthárd, ciszterci templom, 1784), a két mohácsi csata (egykor Mohács, püspöki palota, 1787. Kat. 63, 64, 65), Szigetvár, plébániatemplom, 1788 , Szt. István megalapítja a pannonhalmi apátságot (Szombathely, székesegyház 1791), jelenetek a Szentgotthárdi apátság történetéből (egykor Szentgotthard, apátság, 1795–96; ma MNG; Kat. 3, 66). Munkásságára a hazai művészettörténetírás korán felfigyelt (Éber 1913), s tevékenységét egy-egy területre vonatkozó részkutatások eredményeként (Mihályi 1916; Fábián 1936; Csatkai 1968; Boros – Baranya 1974.; Boros–Somogy 1974.) viszonylag jól ismerjük, jóval ritkább azonban egy-egy művének behatóbb elemzése (Galavics 1971.)

3 Fritz Alberik apát bemutatja a szentgotthárdi apátságot 58. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 344 x 266 cm
MNG Régi M. O., ltsz. 55.386

Az antikizáló tájképtípus (római kövekkel) és a valóságos táj (a Rába és a Lapincs patak völgyében Szentgotthárd és környékének ábrázolása) ötvözetéből kialakított képen, a feudális „birtok-portré" jellegzetes példáján, két szerzetes az apátságra s birtokaira mutat, amelyen jobbágyaik szorgoskodnak. A kép további öt történeti ábrázolással együtt 1795/96-ban a szentgotthárdi ciszterci kolostor apáti fogadótermébe készült s mint sorozat, az egyházi funkciójú történeti kép típusának nálunk leginkább letisztult, a 19. század felé is nyitott megjelenési formája.

A sorozat tematikája részben hagyományos, rendtörténeti jelenetekből áll (III. Béla 1182-ben megalapítja a szentgotthárdi apátságot – MNG; R. Leeb apát 1734-ben visszaváltja Szentgotthárdot III. Károlytól – Heiligenkreuz, Képtár; az itt kiállított kép; Reutter Marián apát – a sorozat megrendelője – az épülő Szombathellyel s az itteni líceumban tanító ciszterekkel – MNG). A rendi események mellett azonban helyet kapott két magyar történeti esemény, a mohácsi csata (Kat. 66) és az e tájhoz kötődő szentgotthárdi csata ábrázolása is, s ez utóbbit ugyancsak Dorffmaister Istvánnal korábban már a templom mennyezetén is megfesttették (1784).

Bár a sorozat funkciója, megjelenési formája teljesen tradicionális feladatot jelentett, a nagyalakos történeti képtípus szerepeltetésével, a hangsúlyozott valószerűségre törekvéssel, a tisztán történeti jelenetek sorozatba iktatásával ez az egyházi megrendelé-

Művészet Magyarországon 1780-1830 Katalógus
MNG - MTA MKCS Bp. 1980

sű sorozat olyan hangsúlyozottan világi karakterű lett, amely ekkor egyedülálló volt művészetünkben.

Irod: Dóczy 1830, 212; Köll 1834, 271; Éber 1913, 214–215; Fábián 1936, 40–41; Garas 1955, 109; Galavics 1971, 63; Z. Sternegg – Szentgotthárd

SCHRÖTT, ERASMUS (Kbely pri Prahe, 1755 – Kassa, 1804)

Festő, rajztanár és grafikus, feltételezhetően a bécsi akadémián tanult. Művei Magyarországon kívül nem ismeretesek. Első ismert műve a kassai városháza két allegorikus mennyezetképe (1781). 1789. március 16-án polgárjogot nyer Kassán, majd 1790-től a Nemzeti iskola rajztanára lett. Tevékenysége az akkori É–K Magyarország területére esett, Kassán a mennyezet-képek mellett festett színházi díszleteket, oltárachitektúrát és oltárképet s dolgozott a városkörnyéki falvak templomaiban is (Kavecsány, Miszlóka). Rajzoktatói képességeivel felettesei meg voltak elégedve (Szabolcsi, 1972. 48.), azonban tanítványának, az ötvös Szentpéteri Józsefnek visszaemlékezései szerint (Mihalik, 1954. 44–49), pedagógiai készséggel igen kevéssé rendelkezett.

Történetileg legjelentősebb alkotása az a rézmetszet-sorozat (1798–99), amellyel Magyarországon elsőként tett kísérletet arra, hogy hazai festőként a hazai táj szépségeit programszerűen, széles közönségnek szánva, önálló kompozíciókban jelenítse meg. „Mahlerische Ansichten von Ungarn" című sorozata azonban félbemaradt, s még ebből is csak az itt kiállított 3 lapot ismerjük. (Kat. 3, 4, 5). Készített hagyományos típusú ábrázolásokat, céhlevél-vedutákat is (Kassa, Eperjes) s újszerű tájképfelfogását itt is igyekezett kifejezésre juttatni (Kat. 7).

4 A Tarpataki vízesés a Tátrában – 1799 1. TÁBLA

színezett rézmetszet, 46,2 x 29,8 cm (körülvágott)
Jelezve: Nach der Natur gezeichnet von Prof. Schröt Gestochen von J. Ziegler
Felirata és ajánlás József nádor címerének két oldalán: Ansicht des Wasserfalls in der Kahlbach am Fluss des Carpathus. Serenissimo Hungariae et Bohemiae Regio Hereditario Principi, Archid: Austr: Josepho Hung: Palatino. etc. dedicatum ab obsequentissimo Cliente Erasmo Schröt. (C. P. S. C. M. nicht nachzustechen) Zu finden in Wien Pest und Kaschau
MNM TKcs, ltsz. 62.54

Meredek hegycsúcsok tövében hatalmas fenyők között négylépcsős vízesés zuhataga hull alá, s jobbra az előtérben öt alak szemlélődik. Mivel az ajánlás a legmagasabb rangú magyarországi tisztségviselőnek, József nádornak szól, úgy véljük, ez a lap lehetett a rajzoló által „Mahlerische Ansichten von Ungarn" címmel kiadott sorozat (lásd Kat. 6) első, 1798-ban keletkezett lapja. A sorozatnak ez a legsikerültebb kompozíciója s vele Schrött sikerrel ad vissza valamit a tátrai táj fenségének hangulatából.

ZIEGLER, JOHANN a lap metszője (Meiningen, 1750 k. – Bécs, 1812 k.) tájképrajzoló és rézmetsző volt, a bécsi Akadémia neveltje. Saját és mások előképei után számos lapot metszett bécsi, bécs-környéki, Rajna és Duna-menti tájakról s egyik szerzője a Collection de 50 vues de la ville de Vienne... c., az Artaria-nál 1779-től kiadott sorozatnak.

Irod: Galavics–Kassa 1968, 372–379; Galavics–Košice, 1968. 76.

DORFFMAISTER ISTVÁN (életrajzát lásd Kat. 3.)

63 A mohácsi csata 1526-ban

olajfestmény, vászon, 553 x 271 (a legnagyobb magasság) cm
Mohács, temetőkápolna (1859-ig a mohácsi püspöki kastélyban)

A katalógus készítése idején még rossz állapotban lévő, félköríves, apróalakos képen felhős ég elé kúpos hegy magasodik, s az előtérben balra felágaskodó lováról II. Lajos a Csele patakba zuhan. A középtérben gomolygó csata zajlik, jobboldalról előrevágtató csapatokkal, balra a menekülő magyar seregekkel. A kép történetét lásd Kat. 66-nál.

A képet 1837-ben Borsos József lemásolta – erről is lásd Kat. 66. – s ez az olajkép 1928-ban az Ernst aukción szerepelt (XXXVIII. Aukció, 49. sz., 115 x 190 cm), azóta lappang. Borsos Dorffmaister kompozíciójáról 10 évvel később még egy litográfiát is készített (kiadta Schmid János Pesten), amelynek egyetlen példánya a Hadtörténelmi Múzeumban van (Repr. Mohács emlk. 64 lap után).

64 A mohácsi (nagyharsányi) csata 1687-ben

61. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 553 x 271 (a legnagyobb magasság) cm
Mohács, temetőkápolna (1859-ig a mohácsi püspöki kastélyban).

Az előző kép párdarabja, a Kat. készítése idején még szintén rossz állapotban. A félköríves kép magas horizontja, kúpos hegye előtt az előtérben friz-szerűen csata zajlik, balsarokban a császári vezérek, jobbról elővágtató huszárcsapat, háttérben füstfelhő mögött küzdő seregekkel. A kép az ún. második mohácsi csatát ábrázolja, amely a mohácsi csatamezőn Nagyharsány közelében 1687-ben a császári seregek győzelmével végződött.

A két képen a restaurálás előtti állapotban szignatúra nem látszik, s mindeddig készítésükre vonatkozó szerződés vagy levelezés sem került elő, mégis bizonyos, hogy Dorffmaister a festőjük. A 18. század végétől a század közepéig kísérhető említések és a festő többi történeti képével azonos részletek (pl. Rubens Szt. Pál megtérése című képe után festett kompozíciós részlet – itt a jobboldali fa mellett – szerepeltetése 1784-es Szentgotthárdi csatajelenetén és 1788-as szigetvári mennyezetképén), valamint stílusösszefüggések egyaránt bizonyíthatják. Az együttesbe tartozott még II. Lajos 3/4 alakos, páncélos képmása is, amelyet itt szintén kiállítottunk (Kat. 65).

Megrendelőjük Esterházy Pál László pécsi püspök volt, aki a 18. század elején épült püspöki kastélyt 1785-ben helyreállíttatta s e 3 képet ezt követően a 2. mohácsi csata 100 éves jubileuma alkalmából 1787-ben rendelhette. Dorffmaister a püspök számára már korábban is dolgozott s 1786-ban a pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnáját festette ki. Mivel a korszak hazai történeti tudatában a mohácsi csata helyszínén ez volt az egyetlen művészeti emlék, amely az odalátogatóban a csatamező eseményeit fölidézhette, a képeket sokan felkeresték, leveleikben, naplójegyzeteikben ezekről megemlékeztek, így Dorffmaisternek ez a két csatakép lett a legismertebb alkotása.

Itt csak az ismert legkorábbi feljegyzést idézzük, amely Dorffmaister halála évében (1797) keletkezett, amikor az íróként, nevelőként ismert Péteri Takács József meg-

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Gy. 1980.

Galavics Géza

A TÖRTÉNETI TÉMA

WRABETZ FERENC (Český Brod,? – Pozsony, 1799)

Franz Wrabetz festő, földmérő, építész. Cseh zenészcsaládból származott, Prágában, majd a bécsi akadémián tanult. Néhány, szülővárosában 1766-ban készített, művén kívül, csak magyarországi és erdélyi tevékenységéről tudunk. (Koroknay 1963; B. Nagy 1970.) Kezdetben állítólag Pozsonyban működött, ahol egy festő lányát vette feleségül, (ebből a periódusból műveit nem ismerjük), majd kinevezték földmérőnek. Első ismert műve a nagykállói megyeháza vezérsorozata 1783-ból. Ekkor már Nagymihályiban lakott, ahol később (1789, 1791) Sennyei Jánosnak bélyi kastélyhomlokzatát tervezte. Másik megbízója Vécsey Miklós 1793-ban perbe fogta, s hasonlóképpen Sennyei János is, s a festő 1794-ben, Kassán az adósok börtönébe került (peranyaga a kassai levéltárban még feldolgozatlan).

Innen előbb Andrássy Károly szabadítja ki 1796-ban s görcsönyi (Gîrceiu) kastélyépítkezésénél foglalkoztatja, majd ugyanez évben Wesselényi Miklós, akinek zsibói kastélyépítkezésénél vállal építészi és díszítő munkát. Tevékenységét inkább periratokból, mint műalkotásokból ismerjük.

62 Szabolcs vezér képmása 61. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 231 x 130 cm.
Felirata: Zabolch Dux Hungarorum Comitatus ejusdem Nominis Fundator
Nyíregyháza, Jósa András Múzeum, ltsz. 54.6
(Jelenleg letétként az MNG-ben)

A kép Szabolcs megye akkori székhelyére, Nagykállóba, a megyeháza dísztermébe készült, Attila, Buda, Árpád, Kund, Örs, Lehel, Bulcsu és Béla vezérek, valamint Mátyás király képeivel együtt. Valamennyi a Nádasdy-féle Mausoleum (1664) megfelelő metszetének kompozícióját követi, s mindegyiket Wrabetz festette. A képekről egy kifizetési nyugta ismert, amelyben a festő Nagymihályiból 1783. szept. 29-én igazolja, hogy a megyeháza számára készült 4 képért 200 Ft-ot vett fel. 1784-ben már a képkeretek készülnek s az 1785-ös számlaösszegzés szerint Wrabetznek más alkalommal az ülésterem belső festésért 150 Ft-ot fizettek ki. Ez a ma már ismeretlen munkája talán falkép lehetett.

Irod: Koroknay 1963, 69–72; Rózsa 1973, 71.

látogatta a mohácsi kastélyt: „Földszint van egy szoba, melynek két oldalán van vászonra ritka szépséggel Dorfmeister soproni képírótól lefestve egyik oldalon ama szerencsétlen mohácsi ütközet, melyben az ország főembereivel maga a király is, II. Lajos 1526-ban elveszett... A másik oldalon levő kép a törökneк Pállfy János által legutóbbi megveretésöket a mohácsi mezőn adja elő" s ugyanitt van II. Lajosnak is „az ő képe különösen [azaz külön] is a történetet ábrázoló kép mellett festve egy bécsi originális után" (Erről és a következő említésekről lásd Boros-Baranya 1974). Feljegyzéseket készített a képekről a helyszínen 1802-ben a történész Kresznerits Ferenc s a képeket a történeti hitelesség szempontjából bírálta (pl. „a király szakállatlan vagyon festve, pedig pénzei csalhatatlanul bizonyítják, hogy szakállas volt"), említi Kazinczyhoz írt levelében Csehy József (1806), útleírásában az ismert pesti orvos Bene Ferenc (1833) s István nádor és kísérete is (1847) s valamennyien Dorffmaister szerzőségét is számon tartják.

Egy eddig figyelmen kívül hagyott útleírás pedig arról is tudósít, hogy Dorffmaister mohácsi csataképei a hazai későbarokk történeti képek utóéletében egyedülálló módon a 19. századi történeti festészetnek is közvetlen inspirálói lettek. Bárány Ágost írja le, hogy 1837-ben felkeresve a mohácsi képeket „a 15 éves Borsos Józsefet Pestről egy kis asztalnál elmerülve lelők föstésében a mohácsi ütközetnek, melly előtte a szoba egész oldalát elfoglalá, mellyel szemközt, hasonló nagyságban a siklósi harc vászonra föstve díszlik, ha jól emlékezem Dorfmeister ecsete által ... Főnököm [Hertelendy Ignác főispán], ki a művészeket becsben tartja, az ifjúnak ösztönt nyújtandólag fölszólítá a kis Borsost s ez a két ütközet s Lajosnak képe lemásolását fölvállalá." (Erre az adatra még Csatkai Endre hívta fel figyelmemet.) Borsosnak e képeit (1. mohácsi csata – lappang, csak fényképe ismeretes; 2. mohácsi csata MNG; II. Lajos portréja MNM TKcs) művészettörténetünk régóta számontartja, előképeinek nem ismerete azonban számos téves következtetés kiindulópontja lett. (Vö. Kopp 1931, 15; Rózsa 1961, 292; Borsos Kat. 1971.)

Irod: Péteri Takáts 1890, 60; Kresznerics 1832, 20; Kazinczy levelek IV. 335 (Csehy); Bene 1833, 6; Bárány 1837, 363; Várady 1897, II. 672 (István nádor); Éber 1913, 219; Szendrey–Szentiványi 1915, 393; Horváth 1926, 67–68; Garas 1955, 112, 183, 214; Boros 1961, 258; Galavics 1971, 23; Boros–Baranya 1974, 279–281.

65 II. Lajos képmása (1784 körül) 19. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 92,6 x 74,6 cm
Mohács, Kanizsai Dorottya Múzeum, ltsz. 70.1.21.

A tájháttér előtt, feltolt rostélyú sisakkal, páncélos 3/4 alakban ábrázolt fiatal férfi jobbjában buzogányt tart, balját csípőre teszi. A mellrészen összefonódó SE betűvel díszített páncél azonos azzal a több évszázadon át a bécsi császári gyűjteményben őrzött páncéllal, amelyet – mivel hagyományosan II. Lajos magyar király páncéljának tartottak – 1933-ban mint magyar érdekű műtárgyat Magyarországnak adtak át s azóta is a Nemzeti Múzeum kiállításán áll.

II. Lajos képe a mohácsi püspöki palotában ott függött a két csatakép mellett, amint arról Péteri Takáts és Bárány leírása (lásd kat. 64) tudósít, s hogy ott ez a páncélos képtípus volt, azt a Várady monográfiában már a mohácsi temetőkápolnából kö-

zölt reprodukció bizonyítja. Ebből a képtípusból azonban több változatot ismerünk, így a mohácsi múzeum egy másik, fémlemezre, a pécsi püspöki levéltár, a siklósi vármúzeum s a MNM egy-egy vászonra festett páncélos II. Lajost ábrázoló kompozícióját. Az itt kiállított képet a szakirodalom nem ismerte, s Boros úgy vélte, hogy a pécsi püspöki levéltár példánya volt a mohácsi palotában, ez a kép azonban a 19. századból való ugyanúgy, mint a MNM-ben őrzött, Borsos Józseftől származó másolat is. Ez utóbbival kapcsolatban, mivel a kutatás nem ismerte Borsos mohácsi előképét, arra következtetett, hogy a fiatal Borsos Bécsben festette meg a páncélos II. Lajos kompozícióját (Rózsa, 1961, 292; Borsos Kat. 1971).

Mivel az itt kiállított képen kívül a többi változat mind a 19. századból származik, úgy gondoljuk, ez a kép függött egykor a mohácsi püspöki palotában, annak ellenére, hogy ennek a képnek az alján ma nem áll ott a felirat „Rex Patriam Populosque suos Regnique Penates Propugnaturus fortiter occubuit", amely Bárány leírása s Borsos másolata szerint is ott volt a mohácsi püspöki palota II. Lajos képe alatt. Feltételezzük, hogy az arcképnek ugyanúgy Dorffmaister István lehetett a festője, mint a két csataképnek is. A 18. századvégi látogató (Péteri Takáts, lásd Kat.64) még tudta, hogy a kép „bécsi originális" után készült s ez talán nem annyira festmény, mint inkább maga a páncél lehetett. Ebben a páncélban festette meg Dorffmaister II. Lajost a pécsi püspöknek készült mohácsi csata (Kat. 63) s a Szentgotthárdnak festett mohácsi csata (Kat. 66) ábrázolásán, s ennek lemásolására adott megbízást a fiatal Borsosnak 1837-ben Bárány Ágost „főnöke" (ez lehet a MNM példánya), míg a többi páncélos portrék már gyengébb kézből való, későbbi másolatok. Dorffmaister e kompozíciója – Borsos József másolata közvetítésével – még a 19. sz. második felében is hatott, amikor J. Grünwald átrajzolásában G. Händelmayer 1866-ban Pesten a páncélos képmást litográfiában sokszorosította. A páncélról egyébként azóta kiderítették, hogy a több évszázados hagyomány ellenére – minden bizonnyal mégsem II. Lajos páncélja volt, hanem Zsigmond Ágost lengyel királyé, s Jörg Seusenhofer innsbrucki mester készítette I. Ferdinánd megbízásából, aki 1533-ban adományozta Zsigmond Ágostnak, mikor az Erzsébet nevű leányát eljegyezte (B. Thomas 1939. és 1971. Zygulski 1975).

Irod: Péteri Takáts 1890, 60; Bárány 1837, 363; Várady 1898 II, 372; Boros–Baranya 1974, 279, 283.

66 A mohácsi csata 61. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 344 x 254 cm
MNG Régi O. ltsz. 55.387

A horizonttal kettéosztott csatakép előterében II. Lajos király páncélosan, lovával együtt zuhan a mocsaras patakba, míg a középtérben törökök és magyarok csatája zajlik, háttérben a Duna kanyargó kék csíkjával s a fény-foltos folyómenti tájjal. A kép a szentgotthárdi apátság fogadótermének 6 jelenetes sorozatához tartozik, amely 1795–96-ban az apátság történetének reprezentálására készült (lásd Kat.3). Bár a mohácsi csata az apátság történetét közvetlenül nem érintette, hiszen a kolostor már korábban elnéptelenedett s ugyanez áll a szentgotthárdi csatára is, mégis a rend történetírója Theofil Heimb már az 1760-as években is úgy érezte, hogy ezek az ország egészét érintő események a rend történetébe is beletartoznak, s a szentgotthárdi apátság történetében

mindkét csatát részletesen tárgyalta (Heimb 1764; II. rész 79–97). Ezért tervezték már 1764-ben, hogy a szentgotthárdi csatát a templom boltozatára festetik (elkészítette Dorffmaister István 1784-ben) s ezért került a mohácsi és szentgotthárdi csata az 1795/96-os olajfestménysorozatba is. Heimb is, s az ő nyomán a festő is, a mohácsi csatánál Istvánffy Miklós leírását követték. Bár Dorffmaister több részletmotívumot – így a jellegzetes páncélba öltözött, lováról lebukó király alakját, s több harcoló csoportot is – átvett az 1787 körül festett mohácsi csataképéről (Kat. 63), mégis ez a csatajelenet nagyalakos ábrázolásmódjával a képi kifejezés intenzitásában messze túllép az alig néhány évvel korábbi mohácsi csatajeleneten.

Irod: Dóczy 1830, 212; Köll 1834, 261; Éber 1913, 214–215; Fábián 1936, 40–41; Garas 1955, 109; Galavics 1971, 63; Z Sternegg–Szentgotthárd; Repr. Mohács eml. 56. old. után.

67 I. András visszaállítja a kereszténységet (freskóvázlat) 18. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 37 x 61,7 cm
Sopron, Liszt Ferenc Múzeum, ltsz. 54.358.1

A kiskomáromi plébániatemplom hajójának egyik mennyezetfreskójához készült vázlat témáját az 1046-os Vata-féle pogánylázadás idejéből vette. Jobbra pogány magyarok végeznek Gellért püspökkel és társaival, középen II. András több püspöknek adománylevelet ad át, míg baloldalt vitézei mögött építőmestere már az új templomok tervrajzait készíti. A vázlat nyomán készült mennyezetképen a „Stepha Dorffmaister inve. & pinxit Ano 1793" jelzés olvasható. Kiskomárom a Központi (esztergomi) papi szeminárium (Seminarium Generale) birtoka volt, s templomát két szakaszban festtették ki Dorffmaisterrel. 1781-ben, amikor a szeminárium Budán volt, készült el a szentély kifestése (mennyezetkép: Szt. Péter és Pál elfogatása, s festett architektúrába foglalt Szentháromság főoltárkép), s 1793-ban már a pozsonyi egyetemes papnevelde kegyurasága alatt a hajó mennyezetképei. Itt 3 falkép mintegy felidézi a magyarországi katolikus egyház történetének egy-egy kiritikus periódusát, a kezdeteket „Szt. István felajánlja a koronát Máriának" jelenettel, a pogányság visszaállítási kísérletét a kiállított kompozícióval s a reformációt követő időszakot a „III. Ferdinánd adománylevelet ad a nagyszombati egyetemes szemináriumnak" (Collegium Rubrorum) mennyezetképpel, amely egyúttal arra is utal, hogy Kiskomárom e donáció alapján került a papnevelde birtokába.

A két utolsó mennyezetkép egyértelműen történeti jelenet, valóságos szereplőkkel, táblaképszerű megjelenítésben, ahol a szakrális funkció követelményeként mindössze egy-egy halovány angyal maradt diszkréten a jelenet fölé festve. Megrendelőjük és programadójuk a II. József által létrehozott pozsonyi központi papnevelde, amelynek vezetői és növendékei a korszak új világnézeti, politikai áramlataira érzékenyen reagáló egyháziak voltak s általuk került a kis zalamegyei falu templomának mennyezetére a két újszerű történeti ábrázolás.

A kiállított vázlat már a múlt században kismartoni magángyűjteményben volt, onnan Csatkai Endre, majd Scholz János soproni születésű amerikai műgyűjtő tulajdonába került, aki azután a soproni múzeumnak ajándékozta.

Irod: Éber 1913, 217–218; Szendrey–Szentiványi 392; Mihályi 1916, 43; Garas 1955, 177.

SCHMIEDHAMMER FERENC (Bécs, ? – Kassa, 1796)

Festő, 1767-ben a bécsi akadémia növendéke. 1787-ben a váci püspökség ingóságait becsli, s előbb Budán, majd Kassán működött (lásd még Kat. 82).

68 A magyar koronázási jelvények 61. TÁBLA

színezett rézmetszet, 33,5 x 41,5 cm
Jelezve: Aug. Meyer sc. Pest
Felirata: Ichonographia geometrica Sacrae Coronae Hungariae Apostolicae ex eadem desumpta mensura naturalis magnitudinis delineata coloribus itidem naturalibus adumbrata. [Ajánlás:] Excellentissimo ac Illustrissimo D. L. B. Ladislao Orczi, de Eadem S. R. A. Maj. Consiliario Actuali Status Intimo et V. Thesaurario Regni Optimo Patriae Ciui dicata a devoto Cliente Joanne Lippert et Schmiedhamer Pictore Academico
MNM TKcs, ltsz. T 1257.

A magyar koronázási ékszereket, a koronát, a jogart és az országalmát vörös bársonypárnán, szembenézetből ábrázoló metszetet pest-budai művészek készítették 1790 első felében, s Orczy Lászlónak, a Korona őrzésére alakult nemesi bandériumok vezetőjének ajánlották. Ez a nagyméretű, reprezentatív lap volt az első megjelent metszet a koronáról, amely hitelességre és pontosságra törekedett, bár az egykorú kritika (Schauff) a rajzban számos pontatlanságot fedezett fel, s a metszést is sikerületlennek tartotta.

A lap lemezére – úgy tűnik – 1790 vége felé még a nápolyi királyi pár tiszteletére készült érmet is rámetszették, s az így készült levonatot Orczy László ajándékozta egy-egy bandérium vezetőjének (Vö. Várady 1898. II. 621, 623). Az első, még érem nélküli állapotról pedig „Czetter sculp. 1790" jelzéssel kisebb formátumú rézmetszet-másolat készült, amely a Magyar Hírmondó 1792. szept. 17-i számában jelent meg.

A kiállított lap metszője MEYER, August pesti rézmetsző volt, aki 1784–1820 közötti működése alatt főleg céhleveleket, ex libriseket s néhány könyvillusztrációt készített, az ajánlásban Schmiedhammer Ferenc akadémiai festő mellett szereplő LIPPERT Jánosról pedig csak annyit tudunk, hogy rajztanár lehetett s még 1822-ben rajzórákat adott Budán (Lyka MM 156).

Irod: Schauff 1790, 46–47; Kazinczy Pályám 1967; Pataky 1951, 180; Galavics 1971, 61.

LUMNITZER JÁNOS GYÖRGY (Igló, 1783 – Brünn, 1864)

Működvelő rézmetsző, a debreceni kollégium rézmetsző diákjainak egyike. Itt rajzolta 1804-ben – minták után – Sárváry Pál rajzkönyvének illusztrációit (lásd Kat. 222), s metszette a bemutatott Rákóczi arcképet, majd a következő évben szülei képmását. 1805-től Lipcsében tanul tovább, majd volt tanár Bécsben, Drezdában, Késmárkon, Tešinben, ev. lelkész Tešinben és Brünnben s egy-egy lapot életének e szakaszából is ismerünk (Berlin, Kupferstichkabinett).

64 (részlet)

65

20. tábla

77

66

67

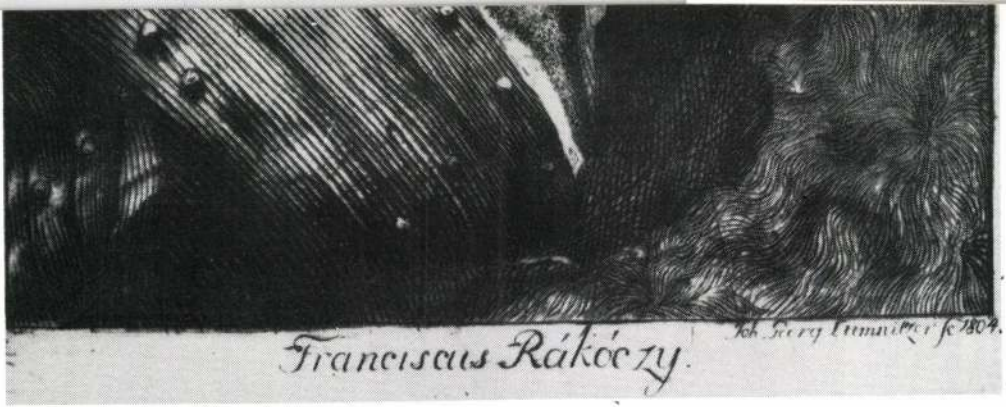

69

62. tábla

63. tábla

75

DORFFMAISTER ISTVÁN (életrajzát lásd Kat. 3.)

75 Gróf Niczky György képmása, 1790 63. TÁBLA

olajfestmény, vászon, 158 x 92 cm
Jelezve balra középen az oszlop talapzatán: Stephā. Dorffmaister pinxit Academicus Añ̈o 1790 Sopronÿ.
MNM TKcs, ltsz. 63.9

Az ábrázolt Niczky Kristóf országbíró fia, Verőce megye főispánja volt. A festmény családi galériából származik, de az egészalakos kivágat és a háttér megoldása a megyeházán függő Niczky Kristóf-képhez történő alkalmazkodást mutatja. A beállítás kötetlensége, a szék támlájára vetett balkar és a lábak elengedett tartása a hivatalos portrétípus fellazítása.

Irod: Galavics 1965, 231–233; Rózsa 1977, 24. sz.

negyedében a szellemi élet egyik központja volt. Jelentős irodalompártoló tevékenységet fejtett ki. Könyvgyűjteménye a Ráday-könyvtár alapjává vált.

MARK, QUIRIN (Littau, 1753 – Bécs, 1811)

A bécsi akadémián Jakob Schmutzer tanítványa volt, majd reprodukciós rézmetszőként működött. Számos magyar vonatkozású művét ismerjük. A portrén majdnem teljes jobb profilban megnyerő arcvonású öreg urat látunk, aki megértő szeretettel tekint a világba. A hálósipka az ábrázolt kívánságára került a képre paróka helyett, kifejezésre juttatva, hogy képmását nem reprezentatív formában kívánta elterjeszteni, hanem méltóság helyett a közvetlenség megörökíttetését tartotta fontosnak. A metszeten az arcképet fent keretező babér- és tölgyágak a hírnévre utalnak. Alul a koszorúval díszített lant és a pánsíp a költészetet, a családi címer mellett látható könyv és váza a gyűjtő tevékenységet szimbolizálja. Mark rézmetszete nagy népszerűségnek örvendett, több szövegváltozattal is kiadták. J. G. Mansfeld rézmetszetben, Rohn és Grund litográfiában másolta.

Irod: Kazinczy 1903, 272; Kazinczy Levelek I. 210, 213; Szinnyei XI, 345; Thieme–Becker XX, 497; Szemző 1954, 139, 160; Garas 1955, 226; Rózsa Kazinczy 1957, 176, 188; MNM TKcs kat 1959, 17.

Dunántúli Napló
Főszerkesztő: Pauska Zsolt
Cím: 7623. Pécs, Rákóczi út 34.
Telefon: 72/505-000
Fax: 72/236-345
Megj. pl. sz.: 55 343; Megj. gyakor.: napilap

» OBSERVER «
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
OBSERVER Budapest Médiafigyelő Kft.
1084 Budapest, Aurora u. 11.
Telefon: 303-47-35, Fax: 303-47-44
marketing@observer.hu http://www.observer.hu

1999. Június 12.

Megújul-e a templomkülső?

A megszépült templombelső FOTÓ: MÜLLER ANDREA

SZIGETVÁR

Öt év után tavaly ősszel fejezték be tízmillió forintért a Szent Rókus belvárosi templom belseje és a híres Dorfmeister freskó felújítását, ám a külső tatarozásra már nincs pénz.

A templom külső falán tábla hirdeti. „Ezt a dzsámit Ali pasa építtette 1589-ben. II. József császár 1789-re barokk templommá alakíttatta. Kupoláját Dorfmeister István freskója ékesíti. A templomot a töröktől való visszafoglalás 300. évfordulójára állami, egyházi és helyi erők összefogásával restaurálták. 1989. február 13."

Csoma Dezső római katolikus plébános reménykedik, hogy az árajánlatok szerint 5,5 millió forintból végre kívülről is megszépülhet a templom. A munkák elvégzésére a város önkormányzata 300 ezer, egy vállalkozás 400 ezer forintot adott, azzal és a hívek adakozásából eddig összesen egymillió forint jött össze. Ez kevés. A hiányzó összegért a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához nyújtott be pályázatot a plébánia.

A belülről megújult templomot június 26-án a bérmálás előtt *Mayer Mihály* megyéspüspök áldja meg. Június 20-án 18 órakor a Szigetvári Tinódi Vegyeskar ad jótékony célú hangversenyt a templom külső felújításáért.

Ki tudja, még meddig lesz főteret csúfító a hámló vakolatú templom? **B. M. L.**

Dorfmeister Ltda

Dorfmeister István

cíd

Mihalovits János:

Oltárkép a Voss-féle árvaház kápolnájában. Soproni Hírlap 1936. nov. 3.

Dorfmeister:

Három királyok imádása.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Dorfmeister István

lásd

Mihályi Ernő

Dorfmeister és a barok képírás

Sopronban

Sopron

1916.

~~Könyvtáramban~~

555. szám.

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A bead

Mellékle

Egyúttal

Előirat

Utóirat

Másolta

Összeol

Dorfmeister István festő

lásd oka

Mihályi Ernő dr

Dorfmeister és az olasz, osztrák, délnémet freskófestés – Pannonhalmi Szemle

1927. 105–110. l.

MOBKvt. 4382. n

Vegesack

C. 8

1 Bd. 8°

Bielz /

E. Albert

Die Dakischen Tetradrachmen
Siebenbürgens,
ein Beitrag zur Kenntniß der
Barbar-Münzen
Mit 6 Tafeln Abbildungen.

Mihályi E

Pannonhalme. MM
19-20. l. 1928

---

u.a. Sopron képe építészet-
tört-i szempontból.
MM. 1928
516, 518. l.

---

u.a: Dorfmeister Sopronban.
M. M. 1928, 540-552. l
(képeszel)

Dorfmeister István

Jestő

l.

~~Mihályi falu egyhm~~

~~41. l.~~

~~43. l.~~

Mihályi E. i. A. m.

falu egyházmüvészete.

Pannonhalma, 1934.

41, 43. l.

hajat, tajuszt és körszakált hord. Paszománt
nalaknak s mellét kitüntetés díszíti. Felira-

ysága 9.6 cm.

39/94 № 9.

Dorfmeister István

festő

vrád

Mohl Adolf: A soproni Szent György-templom és plébánia rövid története. Győr 1926.

Közzétesz egy eddig ismeretlen Dorfmeister képet 1781-ből

Mihályi Ernő dr

könyvismertetése

Pannonhalmi Szemle

1927. 183. l

1.-37. ll., I.-VI.
Repes tabla

Königsberg
W. Koch
1872

Dorfmeister István

festő

Wod
2

Mózner László:

A régi népségébecharjak vinzállítani Balaton-keresztúr freskódiszes templomát.

Balatoni Kurír

1943. nov. 18.

97. kép. *Niccolo da Foligno: Szentháromság.*

OLASZ FESTŐ, XVIII. század
Szalmakalapos nő mellképe
Papír, pasztell, 45×35·5 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

OLASZ FESTŐ, 1770 körülről
Magyarországi Szent Erzsébet.
Vászon, olaj, 80×70 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század vége
Férfiarckép
Vászon, olaj, 83×66 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

OLASZ FESTŐ 1820 körülről
Női arckép
Vászon, olaj, 56×45·5 cm.
A San Marco-gyüjteményből.

Dorfmeister - tele oltárkép Sopronban

Muz. és Kvt. Et VII/155. 179

1913

Dorffmeister István

Mohácsi ferenczrendiek templomának

főoltárképe Dorffmeister-

töl VIII. 161. 1914

Muz. és Kst-Ert

Dorfmeister István

Művészet 1914. 263–274. (Dorfmeister)
~~264–271~~ kégelkel

Magyar Művészet
1925. 282–3, 579–80
1928. 19–20, 476, 477
485, 516, 518, 540–552
553–554, 583–584

Kard, honfoglalaskor · IX · 79

1916 – X
1915 – IX
1914 VIII
13 VII
12 VI
11 V
10 IV
09 III

Dorffmeister Istvánné

v
Mühlheisz J. l.

Műv. Mecenások Barátainak
Egyes. Hírei és tervezései.
1913-1933. Kp. 1934

Báthori Zsigmond:

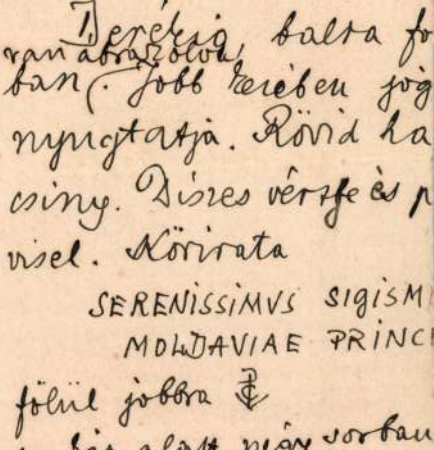

Derékig, balta fo
van abrázolva,
ban. Jobb kezében jog
nyugtatja. Rövid ha
csiny. Díszes vértfe és p
visel. Körirata

SERENISSIMVS SIGISM
MOLDAVIAE PRINC

fölül jobbra ⚓
sa két alatt négy sorban
Aere tuos vu
finximus, at
metem cum
us esto.

Rézmetszet, méretei

9791.

Sz. N. 3301
205-98-25

Dorfmeister István

a nagytétényi (pléb.) templom
főoltárképe Mária
mennybémenetele,
fenti műve –

Repr. –

Nagytétényi Ujság

1936. aug. 15. (Jegyzet
ter plébánia templom-
unk főoltárképe-
hez.)

Pinkovics Sándor dr. főgimn. tanár

VII. 290.

Dorfmeister Istrán

Lásd

Nemeth Imre:

Kőszeg város mű-
veszettörténetéből.

Szombathely, 1934.

32 l. 18 t.

auch dy hüt heten ab getan
und dy peretlein lassen stan
sy sprachen das zu dunde
jst unser gwunhait nichten
gegen dem kaiser tun wir der
peretlein kains ab nümmer mer
in kainer handlei pflichten.

90. Der drakal sprach eur gewunhait
wil ich euch zu gerechtikait
pringen und ach pesteten
sy dankten im ser hach und uerr
und sprachen gnedigester herr
mit allen guten teten
welt wir daz dienen ümmer
ob ir uns solch genad peweist
ewer lob würt von uns gebreist
uon euch wenken wir nümmer.

Dorffmeister István

freskói díszítettek
a pécsi székesegyház
Corpus Christi ká-
polnáját az ujá-
építés előtt (1786-
ból)
Az Utolsó vacsora
c. képe jelenleg a
pécsi papnevelő in-
téret ebédlőjében
van, azelőtt a székes-
egyházban volt

Nik. elvesz. Pécsképzműelete

2, 3. l.

Előadás Pécsitt
1945 okt. 9. kérésé

a szabadon maradt boltozatot nyomba

Ad 3./ A szentélyb

ázási nyomokat nem észleltünk.

Ad 4./ Erre a ponti

Ad 5./ A templom ös

tő a XVIII. század végén készitette.

bécsi leopoldaui plébániatemplom fre

kerkaszentmiklósi plébániatemplom és

és összes mellékoltár-képei is tőle

lentékenyebbek a zalaegerszegi plébá

értékűek.

Ad 6./ A tetőt sürü

vihar is károkat okozhat. Hogy a zal

tetejét mikor tatarozták utoljára, a

Z Zalaegerszeg, 1939.

Dorffmeister István

Festő

l.

Szépmüvészet

1943. 192. l.
193. l.

Grosslau F

A Müv. Mur. Barátai
Egy. 15 esztendeje

GOTTHARD JEDLICKA: Edouard Manet. Eri Zürich, Rentsch Verlag.1941. 8°. 430 l, 145 kép.

A XIX. századművészetének tanulmányozása nen lan feladat, bár alkotásai egybeesnek a művészet módszeres munkájának megindulásával. Így nem l a korból a tudományos önismeret s *trattato*-k és helyett tudományos feldolgozások születnek, majdne huzamosan a műalkotásokkal. Ennek ellenére épp anyag áll még ma is a szorgalmas kutató rendelk hiszen a közelmult lehetővé teszi a legrészletesebb szintétikus összefoglalását. Jedlicka művének főerénye galom. A könyv a leggondosabb adatgyűjtés erec éppen ezért történeti jellege erősen kiemelkedik. I nagyobb értéke: nemcsak Manet életének adja pontos rajzát, hanem az egész környezetnek, melybe ez beleilleszkedik. Akit Manet Párizsa érdekel, a C iskola intimitásai, a divatos modellek neve, az eli szellemességek, Jedlicka művében mindezt megtalálh ez az aprólékosság nem válik nehézkessé, vagy una a könyv ma, az életrajzok nagy konjunktúrájának kors olvasmánynak sem kellemetlen. Viszont nem emlekc műből a művészi fejlődés tárgyalása. Ezért a kitűzött c valósítása: hogy bemutassa a németeknek e legfranciál ciát, csak részben sikerül, vagy legalábbis nem eg programmul adott értelemben. Ehhez túl németes

Dorfmeister István

soproni festő

Donát: a

Pacherdömölkiapátság

296. l. – tört.

A pannonh-i tit. Bendek-
Rend tört.
XII/a. K.
1912

rubus loganobaccus

malmasgadar

Dorfmeister István

festő

l.

Péter II

70. l.

72. l.

73 l. képpel

A m. nem. tört. 1930

Második kiadásban hagyta e

„ÖNTUI

c. kátéja, a református egyházba bel
védelem céljaira. A 10,000 példányb
ez arra mutat, hogy e mű a magyar
tárgya. A második kiadást a szerző
hasznavehetőségét. Egyebek mellett e
nevezett faji vallásosságról". Ebben
igyekszik felvilágosítani a lelkeket. D
tisztasága *minden egyéb front felé is*
benne domborítva. A gazdag tartalm

Dorffmeister István

festő

írod

Petrovics jegyzetek

7. l. – mův. nuk
tört. her
a 19. sz.
első felé-
ben.

1933.

~~Szalay Imre~~ VIII. 115.

Dorffmeister István

l.

Petrélet és művészet

II. l. 1937

Nyét

12

8–9, 29–30,

Dorfmeister István.

1794. bőt.

Irád
z

Pig A pápai. 17. l.

pléb. tepl. és unyerét-
hejei. 1922

Sárosmegye III 178.

Dorfmeister István

1729 – 1797.

A győri Orsolya-apáczák
templomának mennyezetfestése,
meg állítólag tőle ered, azonban
a barbár átfestés egészen kivet-
köztette eredeti mivoltából,
még ebben az állapotában is elárulja
hogy javarészben Troger győri
freskóinak hatása alatt keletkezett.
Különösen áll ez az orgona-
karzat fölötti zenélő angyalok
képére.

Mihályi Ernő: Dorfmeister
és a barok képírás Sopronban.
Sopron, 1916.

Piggyőri. 15. l.

(ler A:A)

tit Ignác templom és
mennyezetképei

1923

Selmeczbánya III. 84.

Dorffmeister István

festő

erőd Sambach tanít-
ványa

Pig Művel

549. 560. l
561. l

A barok mennyéhez

M. Művel. Tört

IV. k.

„[illegible]
abaujszántó

„Turán"

könyv és lapterjesztő Vállalat

Budapest

VI. Eötvös

Dorffmeister István

és fia festette a
Szentgotthárdi ciszterci-ta
templom kupolájának
falképeit, mely a Szent-
gotthárdi csatát ábrázolja

Pirchegger Imre dr.:

Szent Gotthárd, püspök
és a szentgotthárdi cisz-
tercita apátság rövid
története. Szombathely
1938. 16. l.

Dorfmeister István

festette 1784-ben a soproni Szent Sélekről címzett plébánia templom falképét, a fő- és két mellékoltár képét. 1871-ben restaurálták a falképeket, melyek a javítás következtében nevedtek. (Legnyabban Legenyei Pintér barmolt oltan)

ivód

~~Pódafai~~ | Póda Endre

A soproni kath. „Parochia" és a soproni kath. hitközség története. Sopron, 1892. 119. l.

Lanfranconi.

(Tan
ordul) áll. Jobbkezével a derekát
djának kosár nélküli markolatán nyug-
sza és körszakálla sötétbarna. Vállra
llája és szük nadrágja piros, sárga
nyrojtos teritővel letakart aszta-
d van, ~~a melyek[illegible] ékkövesek~~ a falon. Fölül
ak látképét szemléljük. Az égbolt felhőzött

m.
yéből.
án kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95
etúj

(56)

307: III.26

292

Dorfmeister István

l.

Radoskastély II.

34, 59. l.

M. kastélyok.

Mort. mév. eml.

IV. k. 1939.

chnung). 25.5×40 cm.

de Magdalena). Dr. Binder bizonylatával (mit Expertise

Illusztr. IX. tábl.

Verkstatt des).

352.
Bezeichnet): Kacziány Ö.

52.

PE 1854-BŐL (Bildnis der Königin und Kaiserin Elisabeth,

hie). 53×42 cm.

Dorfmeister István

festette állítólag a csepregi Szent Miklós templom főoltárlejét, mely Szent Miklós egyik legendáját ábrázolja. Eredetileg a templom freskokkal volt díszítve, mégeket szintén fenti festett. A templom legutobbi helyreállításakor a falképeket eltüntették.

Rajczy Mária Mechtilda: Csepreg irodalmi multja és népköltészeti hagyományai. Soproni Szemle. 1943. 109. l.

Dorffmeister István

Richly Emil: A soprom
nentlélek templom. ~~Kr.~~
Kézirat.)
Bajtanári értekezés.

~~Képzőmův. Tőisk. Évk.~~
~~1936/37. 89. l.~~

Dorfmeister István

1769-ben készíti a sárvári vár lovagtermének oldalfalani lévő bibliai tárgyú freskóit.

Scherg Károly

Sárvár. Bp. 1934. 8. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **NOVEMBER** 48. hét

23 Vasárnap		Kelem. *Kelemen*
24 Hétfő		Ker. János *Emma*
25 Kedd		Katalin *Katalin*
26 Szerda		B. Sz. János *Milos*
27 Csütörtök		Érm. Mária *Virgil*
28 Péntek		Pignatelli *Stefánia*
29 Szombat		Szaturnin *Noé*

Dorffmeister István

festő

Schoen Arnold =

Paumgartner és Buffleur.

Székesfehérvári Szemle

1932. 4-6. sz. 26. l.

A vörösberényi rk. templom freskóit nem Buffleur Gáspar ex jezsuita festette, aki Székesfehérvárt 1758-tól jezsuita magyar szónok volt s később jószágigazgató lett Vörösberényben.

A freskok valószínű mesterei

Dorffmeister István.

Esetleg lásd még Buffleur G. alatt is

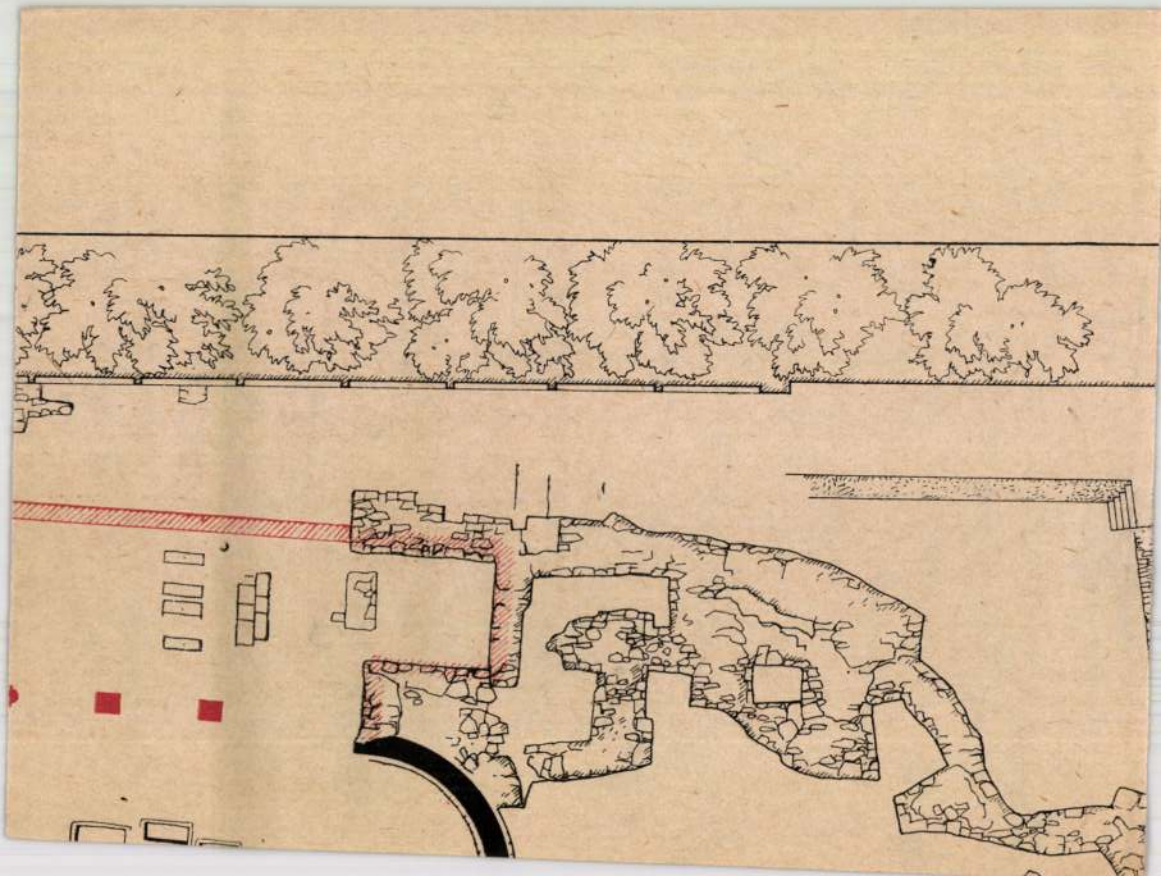

Dorffmeister

Szombathelyi szeresztház
főoltárképe –

édi j. / Tanulhoz / lin. kalálmát 900. cof. án

Ser Szt Istvánemlékk

III 1938 241 l.
242. l.
247. l.

Dorfmeister Istvan

[illegible]

2

17-18.)

Stengyör (35. 36. l.

(mucsulékée, kör 1932

Emlitve abból az
alkalomból, hogy a győri
Kledorffere hatással
volt.

Kláv. sz. P., Ádám

10 HÉ

Miklós, Erik

11 KE

Protáz, Teodóra

12 SZE

Mária neve, Guidó

13 CSÜTÖ

Notburga, Ludovika

14 PÉN

Sz. ker. felm., Szerénke

15 SZOM

Hétfájdalm. Sz., Nikodém

Dorffmeister István

Zestő

Lásd

2

Storno Miksa

"A Storno-család magángyűjteménye

Sopron 1942. 20. l.

~~MOB kat 3547~~

359.

a. Oldalt fürtözött haja, szemöldöke szuji-
tétbarna s arcza leberetvált. Körülsza-
óra van kötve, kissé kivágott mellénye fe-
ge sötétkék. Balra az iróasztalon túl,
látnuk, talapzaton nyugvó oszlop van felte
balra az asztal sarkán: „Joh. Szentgyör-

éretei 74:65 cm.
1888. aug. 31. (97/88 N:o 4.).

97/88 N:o 4.

Dorfmeister István

ivód

Szabó magyfest

110. 111,

112. l.

1916

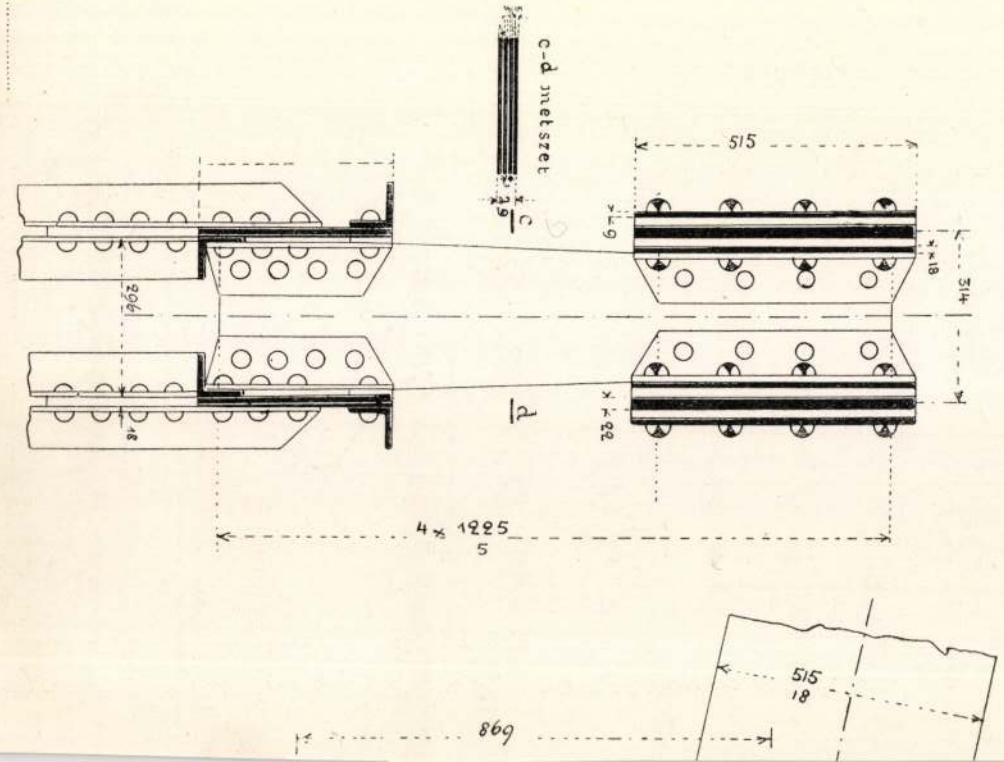
c-d metszet
c
d
515
314
296
18
4 × 1225
5
515
18
869

Dorfmeister István

festő

a kutasi (Somogy vm) rk. templom (épült 1780) freskói fenntitől.

F. Szabó Gy. Somogyvm

és kaposvár város ált. ismertetője és címtáre az 1932 évre Dp. 1932 3.00 . l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Dorfmeister István

Szántó Iván:

Császár község plébánia-temploma

Bp. 1941. Ism.

Cs. E. Soproni hemle

1942. 101. l.

Dorfmeister István

ivód

i

Szeder Fábián A Pécsi

Székes Templomnak

leirása. Vallási és

Egyházi Tár, 1832. II.

f. 189. l.

Az Úr teste kápol-

nájának oltárképet

penti festette 1786-ban

F Pest,

kiugrik. XIX. sz. k. — COMMODE, Nussholz und Nusswurze, politiert, Vorne geschwungen ; vier Laden, die oberste gerade und hervortretend. Mitte XIX. Jahrh.

946. **Commode,**

fényezett cseresznyefaborítással, hullámos előrésszel és három fiókkal. — COMMODE, Kirschholz, politiert, in gebauchter Form, mit drei Laden.

947. **Commode,**

fényezett diófaborítással és jávorfaberakással, hullámos elején három fiók, arabeszkes berakás, az oldallapokon egy-egy angyalalakkal. XVIII. sz. — COMMODE, Nussholz, politiert. Die Vorderseite geschwungen, mit drei Laden. Intarsierte Arabesken, an den Seitenwänden je ein Engel. XVIII. Jahrh.

948. **Cabinet-szekrény,**

felső része ébenfával és békateknővel borított, ónberakással és aranybronzveretekkel díszített. Oszlopos kiugró középrész, harcos szobrával, az oldalrészben 4—4 fiók. Német, XVII. sz. e. Későbbi alsórésszel. — KABINETSCHRANK, der Oberteil mit Ebenholz und Schildplatt furniert, Zinnintarsien und Goldbronzebeschläge. Hervortretender Mittelaufbau mit Säulen und bekrönt von der Figur eines Kriegers. Die Seitenteile mit je vier Laden. Deutsch, Anfang XVII. Jahrh. Die Etagere eine spätere Ergänzung.

949. **Irószekrény,**

mahagonifa-borítással, aranybronzveretekkel. Kétajtós alsórész, a felső részen lecsapható írólap mögött fülke és fiókok. XVIII. sz. vége. — SEKRETÄR, Mahagoni, politiert, mit Goldbronzebeschlägen. Im Unterteil zwei Türen. Oberteil mit aufklappbarer Platte. Im Innern Nische und Laden. Ende XVIII. Jahrh.

Dorffmeister István

cred

Steghalmy Gyula

Dunántúli vármegyék. Bp. 1937.

99. l.

R. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

es Országos Bizottságának,

Budapest.

---

ttságnak folyó évi január hó 29-én
s átiratára van szerencsém tisztelet-
olyómi várban levő járásbirósági
alakitási munkák költségeire az
elettel utalványozott 228 K.-ról

Dorfmeister Istvánné

l.

Székely-Thirring

Magyarórai

1932

12. l.

Budapest.

A keletről felvett látké
Buda várát és városát a Gellért
innenső feljáróját kocsik, járó
tik; a folyon pedig számos csol

Kny., alányomással, mely

Sp. Tvoří Gy.

Mihálik E.

Dorfmeister és a barok Képirás

Sopronban X. 208, 209.

Muz. és Kst. Ést.

Dorffmeister István

1729 – 1797.

Lásd

Képm. műv.
régi képét. kat.
1937. 86. l.

Dorffmeister István

Szmresányi Marian:

A novai templom és falképei. 8-r 20 kép, 83 l.
Bp. 1935. 13, 36-66.
l. ~~Gent (2147)~~
(Képekkel.)

ÁRVERÉSI NAPTÁR.

2.	Kedd, április 23.		Szerda, április 24.	
8	Festmények	61—161	Festmények	162—262
20	Ezüst	521—557	Ezüst	558—590/d
51	Porcellán	652—702	Porcellán	703—752
71	Üveg	872—901	Üveg	902—930/a
58	Szobor	959—986	Érem	1051—1100
028	Érem	1031—1050		
25.	**Péntek, április 26.**		**Szombat, április 27.**	
363	Festmények	364—468	Butorok	1401—1626
326	Fém és vegyes	1201—1300		
-1200	Szőnyeg és Textil	1301-1400/a		

Dorffmeister István

vod

Szőnyi Ottó:

A mohácsi szentferencrendi templom tő oltárképe.
A Pécs-Baranyamegyei Múzeum Egyesület Értésitője. 1913. 88. l.

A püspöknádasdi templom 3 oltárképét fenti festette 1770. ben.
A pécsi szekesegyház Corpus Christi-kápolnájának falképeit. Ezek ma már nincsenek meg. Az itt volt utolsó vacsora-kép meg valóminüleg az ő műve a pécsi papnevelő-intézet ebédlőjében függ.

A mohácsi tőoltárkép Szőnyi szerint valóminüleg D. alkotása.

Marburg
N. G. Elwert
1883.

Dorfmeiszter István

A mohácsi szentfe-
renczrendiek főoltár-
képét (5 m. magas)
Klímo püspök hozta Bécs-
ből. Szt. István ábrázolja
amint Szűz Máriának
ajánlja országát. A ké-
pet restaurálták. Most
már határoz ottan fenti
művének állítja a nerző

Szőnyi Ottó dr. – A pé-
csi városi muzeum 1913. évi
fejlődéséről és állapotáról
szóló jelentés. A Pécs – Ba-
ranyamegyei Múzeum

NEMZETI SZALON

Egyesület Értesítője.

SZTALIN-TÉR

1914. 29. l.

DÍSZBIZOTTSÁG

FRANCIAORSZÁG:

HENRI GAUQUIÉ
meghatalmazott miniszter és rendkívüli kiküldött Budapesten

LOUIS JOXE
államtanácsos, a külügyminisztérium kulturális ügyosztályának főigazgatója

ROBERT DANIS
építészeti főigazgató

ROBERT REY
a plasztikus művészetek igazgatója

ERLANGER
a „Művészeti Tevékenység" elnöke

RAYMOND WARNIER
a budapesti Francia Intézet igazgatója

FRANCOIS GACHOT
sajtóattasé

MAGYARORSZÁG:

VERES PÉTER
építés- és közmunkaügyi miniszter

KODÁLY ZOLTÁN
a Magyar Művészeti Tanács elnöke

DR BORBIRÓ VIRGIL
építésügyi minisztériumi államtitkár

FISCHER JÓZSEF
a Fővárosi Közmunkák Tanácsa elnöke

DR NÉMETHY KÁROLY
Budapest székesfőváros kulturális ügyosztályának vezetője

DR SEBESTYÉN PÁL
rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter

DR SŐTÉR ISTVÁN
a közoktatásügyi minisztérium külügyi osztályának vezetője

Dorfmeister István

1786-ban festette a pécsi
székesegyház Corpus Christi
kápolnájának falképeit.
Itt leírva, jelzéssel együtt.
A restauráláskor megsemmisül-
tek.

A

Szőpécsi székesegyház 88. l.

leírása az 1882. évi
át építés előtti
állapotában.

A Pécs-Baranya megyei
Mus. Egyes. Tár. VIII. k.

1916

Dorffmaister

Szigetvár, rk. plébániatemplomában (török dsámiból átalakítva) fenti híres kupolafestménye 1786-ból –

Szö. Pécs. 128. 1.

Útmutató a városba, a közjéren és a Mecsekben.

Pécs 1927

Dorffmeister István

festette a pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnájának freskóit, majd a dóm restaurálásakor megsemmisültek.

Szönyi Októ dr. A pécsi székesegyház. Magyar Művészet 1929. 473. l.

489. l.

1904. V. 18.

Gyulafehérvár.

Ezredéves dísztmi (21/1904.)

Dorfmeister István

l.

Tájékozó. 1881.

351. l.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

933.
.....szám.

ságos

Sándy Gyula Urnak

müegyetemi ny. r. tanár

Budapest.

Dorffmeister István

und

Thieme-Becker

IX. 472. l.

(Lyka)

Porinac

Dorfmeister Johann

0-

Thirring Gustav dr

Sopron Civitas fi-
delissima -
Sopron 1926.
10-0-12.0-
68.0.

~~Kögolyó VII. 247~~

Dorfmeister István

festő

irod

Tóth József: a

Toszombath nékeseg h.

püspöki

levéte

3. kiad

tithely 1920

3190. Madarász Viktór
Sz. Csetneken 1830 decemberi

Fischer Jakab arc

Mellig látható, kissé ba
fésült haja, szemöldöke, szem
bajusza barna. Csokorra kötött
bátja fekete, vasalt ingének go
jobb karnál monogrammképen: MV
Vászon, mér. 72.3:58.8 cm
Gillming Herminá úrnő ajá

Sz. n. 2331-9

Dorffmeister Istvánné festői

Tört. Szemle 1918. 131 lap (Éber Lászlótól)

Dorffmeister István

vrád

Tzinke Ferenc = A

Szent István szombathelyi új képének leírása.

Szombathelyi Újság

1897. 12. 27.

en folgende Institute und Gesellschaften:

Auskunft und nähere Angaben sind zu erhalten von:

Dorffmeister, Stephan

l. Varga-Hollrigl:
Ernst Lajos m. Tört. rejt
M.N. Mur. Mall. VII.
1932

Va Hö Ernst gyüjt

VI/I.4

e a kormánnyal, hogy megállítsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
djek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
asági megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

us zászlaját a fővárosban!

ályért, Hazáért"

Dorffmaister Istvan

l.

Vasi Semle

1936. 14. l.

Dorfmeister Istvan

laid

Vas Gereb

1937. 286, 287. l.

288. l

Dorffmeister István

l.

Vasi Szemle

1938. 15. l.

Kazinczy F. Levelezése. IV. k.

428 – 9. l

(l. ott)

Kidolgozni megcgyszer.

Dorffmeister Istvan

Lásd

Vasi Szemle

1938. 343. l

Dorfmeister István

Festette a sopron német kincsház diszletét

vod

Vatter Ilona: A sopron német kincszet története 1841-ig. Bpest, 1929. 15. l.

Dorffmeister

ivód

Végh Gyula

Muzeumbarátok

kiállítása régi

Műcsarnokban.

Magyar Művészet

1934. 67. l.

Dorffmeister

Szombathely

Velics László. Az egyházi művészetek tanulmányozásáról. Bpest, 1894. 76. l.

Vasárnap

1

Eligius pk.

Hétfő

2

Bibiana vt.

Kedd

3

Xavér Ferenc

☽ Első negyed 8 ó. 28 p.

Szerda

4

Protestáns naptár

December

V	1	Elza
H	2	Aurel
K	3	Olivia
S	4	Borbál
C	5	Vilma
P	6	Miklós
S	7	Ambr.

Ó görög naptár

November

V	18	Román
H	19	Barl.
K	20	Gerg.
S	21	B. A. a.
C	22	Fil.
P	23	Amfil.
S	24	Kelem.

Izraelita

Dorffmeister Istrán

inód

Velvándor -

(ill. L.)

előadásaim 171. l.

az egyházi

mův ról 1912

9_58

Dorfmeister István

Lőrd

a

Ybl képfőm-ek

320. l.

Lukácsy: Magazok

a kult-ért

1929

Zádor A

Soproni könyvek.

MM. 1933. 94. l.

A hivatalos másolat

Máthé Erzsé

~~shiv. igazgat~~

irodatu

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERIUM * Művészeti ügyosztálya

Latta

Budapest, 192

M. KIR. VALLÁS- és KÖZOKT. MIN. SZÁMVEVŐSÉG III. K. OSZTÁLYA *

DORFMEISTER István festő

csornai premontrei temolomban elpusztult falképeiről

VIRÁGNÉ Szalontay Judit: Csorna, Helytörténeti Muzeum. Bp. : TKM, 1990. - (Tájak, Korok, Muzeumok kiskönyvtára ; 378.) 2.p.

volitásáról.
s a veszély jellegének megfelelő mentő-
felfrissiteni.

ervszerü karbantartásáról gondoskodni kell.
ő hiányosságokat azonnal, közvetlen baleseti
pedig legkésőbb a következő tervszerü

használatba vétele előtt a kezelők kép-

jogosultak az alábbiak:

cesztyü

záru cipő

ként a gazd. hivatal gondoskodik. Ha a
e be akkor uj eszközt kell venni. A vé-
adoskodik.

id. Dorffmeister István festő M.D.U.

Freskói (Angyalok, Kr. betegeket gyógyít, Angyali üdvözlet 1779) a balfi r. k. fürdőkápolnában.
Oltárkép: Szt. nő galambbal 1777.

Gentl. Müzeml. 1959 I. 30

M.D.K

id. Dorffmeister István festő

A berzencei r. k. tplom oltárképei, jelezve.

Genth. Müeml. 1959 36.

id. Dorffmeister István festő M.D.U.

Büssü, r. k. kápolna rongált freskói állítólag tőle.

Genth. Müeml. 1959 I. 52.

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

Celldömölk, bencés tplom: bep. ut. János képe a kápolnában. A sekrestye feletti kincstárban 2 D. freskó.

Genth. Müeml. 1959. I. 53

id. Dorffmeister István M.O.K.

Jestő

A császári r.k. templom freskói, 1776-ból.
Szentélykupola, közép és harmadik kupola, fő és 4 melléboltárkép.
A csekimindszenti templom oltárképe
D. (?) műve, 1793

Genth. Kulml. 1959 I. 58, 59

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

Csempeszkopács, r. k. tyrlom északi falán: Szentháromság.

Genth. Müeml. 1959 I. 59.

M.O.K.

ifj. Dorffmeister István

Jertő

A csesztreg-i r.k. templom freskói

Gerth. Müeml. 1959 I. 60

M.D.U.

id. Dorffmeister István

festő

Dabronc, r. k. kápolna: ~~kt.~~ Anna oltárkép 1791.

Genth. Müeml. 1959 I. 65.

id. Dorffmeister István M. D. K.

festő

Dozmat, r. k. tplom baloldalfalán:
Lebegő nentek.

Genth. Kühnel. 1959 I. 70

id.Dorffmeister István festő M.D.K.

Felcsut, r.k. templom oltárképe:Mária mennybemenetele, jelzett 1792

Genth.Müeml.1959 I. 96

id.Dorffmeister István festő M.D.K.

Görcsöny r.k. templom:Krisztus levétele a keresztről.

Gutatöttös rk. templom falfestményei és főoltárképe.

Genth.Műeml.1959 I. 1o6 , 1o7

id.Dorffmeister István festő M.D.K.

Gyóró r.k. templom szentélyében freskók

Genth.Müeml.1959 I. 108

id.Dorffmeister István festő MDK

Kisbárapáti r.k. templom a szentély mennyezet-freskói állitólag D.től

Genth.Müeml.1959 I. 161

id.Dorffmeister István festő MDK

Kiskomárom r.k. templom falfestményei 1781,1793

főoltár és két mellékoltár képe

Genth.Műml.1959 I. 163

ifj. Dorffmeister István festő M.D.K

Kőrneg, ut. Imre tyrlom oltárlép: ut. Imre fogadalma 1805.

Genth. Müeml. 1959 I. 174

ifj. Dorffmeister István festő M.D.K.

Lenti r.k. templom főoltár; ut. Mikály

1802.

menyezetfreskók

Genth. Műaml. 1959 I. 184

M.D.K

Dorffmeister István festő

hecseknádasd, r. k. templom, főoltár és 2 mellékoltárhép

Genth. hüeml. 1959 I. 194

Dorffmeister István festő M. D. K.

Mesztegnyő, r. k. templom, ~~[illegible]~~ jobbol dali mellékoltárok, szt Ferenc és szt. Erzsébet. 1772.

Genth. Mücsel. 1959 I. 196

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Nova, r.k. templom mennyezetképei

1779.

Genth. lücml. 1959 I. 226

Dorffmeister István M.D.K.

Jestő

Nyul, r. k. templom mentényében
falképek. 1786.

Genth. hüeml. 1959 I. 228

id. Dorffmeister István M.D.K.

Jestő

Oszkó, r.k. templom, nentély bal-
oldali falán Pieta rép.

Genth. Müeml. 1959 I. 231

M.D.K.

id. Dorffmeister István (?)

festő

Pinnye r. k. templom, Joachim, szt Anna és Pál képe.

Genth. Mücml. 1959 I. 271

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Rábahidvég r. k. templom menyezeti freskók, átfestve. 2 oltárkép: Fájdalmas sz. Mária és ut. József Krisztussal.

Genth. Mücml. 1959 I. 277

M.D.K.

id. Dorffmeister István

festő

Sárvár, a vár dísztermében ószövetségi jelenetek 1769.

a toronyszobában allegória a tudományokról és művészetekről.

Gerevich Művtört. 1955 I. 288

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Sásd, r. k. templom bal mellék-
oltár-kép.

Genth. Müeml. 1959 I. 289

M. D. K.

ifj. Dorffmeister István

Jestő

Sitke r. k. templom, jobb mellék-
oltár, Immaculata kép
1801

Genth. Mitteil. 1959 I. 293

id. Dorffmeister István M.D.K.

Jestő

Sitke, nagysitkei r. k. templom.

Leutháromság főoltárkép, jel-

zett 1774.

" Felsőbüki Nagy-kastély freskói

ma bemeszelve

Genth. hüeml. 1959 I. 293

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Som, r. k. templom oltárképe esetleg
tőle vagy műhelyéből.

Genth. hüeml. 1959 I. 294.

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

Somogyszentpál – tótszentpáli r. k. templom, főoltárkép: 1776

Genth. Mücml. I. 1959 297

id. Dorffmeister István festő M.I.K

Sopron, volt Voss árvaházi kápolná-
jának oltárképe: Pásztorok imá-
dása 1772.

Gerevich. Művészet. 1959 I. 305.

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

Sopron, Kolostor u. 11, Zichy-Mesko palota fogadószobájában és ebédlőjében freskók

Genth. Mitteil. 1959 I. 306

M.D.K.

id. Dorffmeister István

festő

Sopron, Lenin krt. 25, katolikus konventház, Immaculata kép.

Genth. Müeml. 1959 I. 308.

id. Dorffmeister István festő M.D.K

Kegymadonnájának másolata Sopron, nb. Gyöngy templom, Jótanács anyja kápolna 1781.

Genth. Müeml. 1959 I. 315

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Sopron, Lentlélek-templom szignált freskói 1782-ből.
balmellékoltár Kálvária képe 1782

Genth. Müeml. 1959 I. 317

M.D.K.

id. Dorffmeister István

festő

Sopron, Liszt Ferenc kupeumban

számos műve.

Genth. kücml. 1959 I. 320

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Sopron, bencés tplom, az orgonakar zat 2 szélén grisaille képek: hária és Krisztus.

Genth. hüsme. 1959 I. 321.

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Sopron, volt bencés kolostor lépcsőhéz
zában nt. Ferenc, mennyezetfreskó.
1779

Gentli Müeml. 1959 I. 322

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

1770-72 között Sopronban a Templom u. 16. ban (Pálovich ház) lakott.

Sójtör, r. k. templom főoltára talán tőle.

Genth. hücml. 1959 I. 323, 329

ifj. Dorffmeister István festő M.D.K.

Sopronhorpács r.k. templom oltárkép valószínűen az ő műve.

1800 körül

Genth. Müeml. 1959 I. 327

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Szarvaskend, r.k. templom, st Annát és Máriát ábrázoló jelzett kép, 1793

Gentl. Müeml. 1959 I. 336.

M.D.U.

id. Dorffmeister István festő

Szentgotthárd, ciszterci templom freskói
1784

" ciszterci kolostor apátsági
diszteremének falán freskók.

Genth. Műeml. 1959 I. 347

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Szentiványfa, r. k. templom főoltárkép,
jelzete 1779.

Genth. hüeml. 1959 I. 348.

id: Dorffmeister István festő M.D.K.

Szigetvár, r.k. plébánia templom freskója: Zrinyi kirohanása. 1789.
(357. Zép)

fővltár Zép: vt. Rókus.

Genth. Müeml. 1959 I. 362.

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Szombathely, Papnevelő Intézet
freskói s egy oltárkép

Genth. Mühlm. 1959 I. 364.

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

Szombathely, püspöki palota
freskók

Genth. Müeml. 1959 I. 365.

ick. Dorffmeister István Jestő M.D.K.

ht. Norbert, nt. Ágoston képe: Szombathely, Szegedy ház.

Genth. Mücml. 1959 I. 369.

M. D. K.

Id. Dorffmeister István freskó

Szulok, r. k. templom, oltárkép: ut. Simon és Judás

Tab, r. k. templom, freskó: a hit allegóriája

Tatany, r. k. templom mennyezetfreskó

Gerevich: Művtört. 1959 I. 374, 378

Dorffmeister István Jestő M.D.K.

Pét – szentkuti r.k. templomban régei

Genth. Müeml. 1959 I. 393

id. Dorffmeister István festő

M.D.K.

Türje – prépostsági tyrlom, főoltárképe, grisaillek. Jelzett 1763
a mentély boltozatfreskói, a ut Anna kápolna freskói
" prémontrei rendház ebédlő jének freskói.

Genth. Müzeml. 1959 I. 399

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

Vásárosmiske, r.k. templom főoltár
képe: hindosenteh.

Genth. Müeml. 1959 I. 412.

M. D. K.

id. Dorffmeister István

festő

Vörösberény – r. k. templom freskói valószínűen D. I. művei.

(428. kép)

Genth. hüeml. 1959 I. 430

M.D.A.

Dorffmeister István

festő

Kálvária a zalaegerszegi vármegye háza disztermében.

Zanat, r. k. templom, oltárkép 1795 előtt

Genth. Mülml. 1959 I. 434.

Dorffmeister István festő M.D.K.

Zics – r.k. templom freskói valószínűen D.I. művei.

Genth. Kühnel 1959 I. 440

Dorfmeister István/1731-1797/ MDK
soproni festő

A bécsi akadémián tanult.

A szigetvári plébániatemplom mennyezetképe: Szigetvár felszabaditása.1788. /Részlet repr. 398.o. 305. kép/
A szentgotthárdi ciszterci templom kupolafreskója /Szetngotthárdi török-magyar csata/.
A császári, novai,kiskomáromi, kenyeri stb plébániatemplom, a sárvári, lígvándi stb kastély fal- és mennyezet képei.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 397 sk. o. és 402.o.

MDK

Dorfmeister Johann Georg
szobrász /1736-1786/

Grassalkovich márványtumba Máriabesnyőn.

?

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 405.o.

Dorfmeister István
festő MDK

Zrinyi apoteózisa.
Szigetvár.

Magy.Müv.Tört. I./szerk. Dercsényi/ 419.o.

MDK

Dorfmeister István, festő

a késő-berokk legtermékenyebb mestere volt. Müvei: szigetvári templom mennyezetképe/1788/, szentgotthardi cisztertemplom kupolafestménye, császári, novai, kiskomáromi, kenyere plébániatemplom freskói, sárvári és likvándi kastély falfestményei.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 442.l.

MDK

Dorfmeister István, festő

Szigetvár felszabaditása. Mennyaztkép-részlet.
Szigetvár. Plébániatemplom. 1788. /foto/

A magyarországi művészet története. I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 444.l.

Dorfmeister István, festő MDK

a történeti ábrázolás első mesterei közé tartozik. Zrinyi Halála, Szigetvár stb.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1901. II. kiadás. 465.l.

Dorfmeister István, festő MDK

méltatása:

Mihályi Ernő: Dorfmeister és a barokk képirás Sopronban./Sopron, 1916./

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 474.l.

Dorfmeister István, festő

méltatása:

Fábián Mária: Dorfmeister István munkássága a szombathelyi egyházmegyében./Vasi szemle, 1936. 296. old./

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 474.l.

re. D. K.

DORFMEISTER István festő
megh. 1797. Sopron

1762 óta Sopronban él

Sopron volt árvaháni kápolna oltárképe
" Szt. Sélek t. freskói 1782. (fotó). Angyali üdvözlet.
Bencés t. és Zolostor freskói. Szt. Sélek t. ban egy feszület

Csat. Sopron 17. l. 19., 29, 40., 45. l.

M. D. K.

DORFMEISTER István festő

Sopron. Szt. Mihály-plebánia két feszületes kép.

Sopron Dóm Jó tanács anyja kép

Kamper Jakab képe

Oltárkép vázlat az árvaház számára (fotó) 1772.

Csat. Sopron 45. l. 46. l.

M. D. K.

DORFFMEISTER István festő

Balatonkeresztúr. Rk. Templom fal-
képei

Büssü (Somogy m.) Rk. kápolna fal-
képei

Magyar építészet. Bp. 1954. 77. l.

M. D. K.

DORFFMEISTER István festő

Mesztegnyő (Somogy m.) Rk. Templom falképei

Tab (Somogy m.) Rk. Templom falképei

Kéc (Somogy m.) Rk. templom mennyezet-képei

Magyar épitészet. 1954. 77. l.

Dorfmeister, Stefan

MDK

festő

A győri v. orsolya-templom freskói.

74.o.

Czigány Jenő: Führer durch Győr.Raab/. Sopron 1958.

~~Dorffmeister~~ Dorffmeister István
/ 1730-1797/

MDK

Szigetvár történetét ábrázoló freskója a törökkupola belsején.

26. o.

Bp.

Molnár József: Szigetvár török műemlékei. 1958.

MDK

Dorfmeister István

Récsey Viktor dr.: A pannonhalmi ebédlő-terem régi falfestményei és stukkói. Művészet 1903. 241-251.l.

id. Dorffmeister István festő M.D.K.

Kőszeg, ut. Imre templom, főoltár:
Mária és Erzsébet találkozása.

Genth. Mücml. I. 1959 174.

id. Dorffmeister István M.D.K.

festő

Magyarfalva, r.k. templom: ut.

András és Péter vértanuhalála.

Genth. Müeml. 1959 I. 189

M.D.K

id. Dorffmeister István

festő

Mohács, ferences templomban egy

képe

Mohács, r. k. emlékkápolna: Az 1526 os

és az 1687 es mohácsi csata

Genth. Müzeml. 1959 I. 200

id. Dorffmeister István M.O.K.

festő

Nagylengyel, r. z. templom falképei 1787 körül.

Genth. Müeml. 1959 I. 217.

id. Dorffmeister István festő MDK

Gör, Orsolya apácák templomának freskói.

Genth.Müeml.1959 I. 124

Stefan Dorfmeister festő M.D.K.

Sopronban élt 1797 ben bekövetkezett haláláig.

1760 csornai prépostsági tplom freskói.
Falképek: türjei tplom (1761) sárvári kastély (1769), gutaöttösi tplom (1771), kesztegnyő (1772), Császár (1775) plébánia tplom freskói:
1778 Kismarton, 1779 Kenyeri, Baff.

Kampis, hag. mův. Bp. 1960 449

Stefan Dorfmeister festő M.D.K.

1779 novai tplom, 1780 soproni feren
es tplom, 1782 soproni ut. Lélek tplom
1782 Szombathely, 1784 Szentgotthard,
1793-94 győrói és nyuli tplom.
Világi freskók: 1781 fülesi, nagylengyeli
1786 egyedi, 1794 hegyfalusi Zastély
falképei.

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 450

R. D. K.

DORFFMEISTER István építő

Csempeszkopács (Vas m.) Rk. templom falképei

1771-72

Gutaállós (Vas m.) Rk. templom falképei

Kenyeri (Vas. m.) Rk. templom falképei

1769.

Magyar építészet. Bpn. 1954. 78. l.

M.D.K.

Dorffmeister István festő

Szigetvár, plébánia templom, volt Ali pasa dzsámija török kupolájának freskója.

Műemlékvédelem 1 66/2. 126.1.

Dorfmeister István festő M.D.K.

a mecseknádasdi templomban elhelyezett táblaképek valószinüleg az ő müvei.

Müemlékvédelem 1966/2. 124.1.

Dorffmeister István, festő M.D.K.

mozgalmas freskója díszíti a diósgyőri plébániatemplom fából készült kupolájának belsejét.

Huba László: Budapest - Pécs - Mecsek

Bp. /é.n./, Panoráma ,/Magyarország írásban és képben 10.köt./

175 old.

Dorfmeister István, festő

M.D.K.

1793-ban festett hepe disúti a Zalaegerszegi volt vármegyeliér alispáni helyiségét.

Huba László: Budapest - Somogy - Zala

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 11.köt./

99. old.

Dorfmeister István

A győri volt orsolyita Templom mennyezetképéhez készült ceruza vázlat a Soproni Zettl-Langer gyűjteményben.

Soproni László: A Zettl-Langer gyüjtemény Sopronban
1960. Sopron

28. l.

M.D.K.

Dorfmeister István festő

/1731? - 1797/

soproni mester

Lyka: A müvészetek története, Bp. 1965. 174.1.

Dorffmeister [István], festő M.D.K.

képei díszítik a püspökvárban. Szily János szombathelyi püspök által létesített első magyar múzeum falait, antikizáló stílusban. Dorffmeister tudásban elmaradt Maulbertsch és annak kiváló tanítványa Winterhalder mögött, mégis jelentős helyet foglal el a magyar festészet történetében, márcsak munkássá-

Pethő Tibor: Budapest - Szombathely - Kőszeg ./.

Bp. /1960/, Panormáa, /Magyarország irásban és képben 12.köt./

64.old.

M.D.K.

Dorffmeister [István]. festő

... gáner gazdagsága miatt is. A Cegtöbő 1765 és 1790 között épült vasi plébánia templom oltárképe tőle származik. A szombathelyi papnövelde könyvtártermének falait is az ő festményei díszítik. Szélypüspök a szeregyház számára is rendelt tőle oltárképet

Pethő Tibor: Budapest - Szombathely - Kőszeg

Bp. /1960/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 12.köt./

64.old.

Dorfmeister István (1729-1797.)

magyar mester. A bécsi Akadémián tanult. A szentgotthárdi templom kupolafreskóján 2 szimpi köstettét örökítette meg, a sárvári ~~[illegible]~~ kastély dísztermében történeti kompozíciókat festett (törökellenes háborúk)

Artner Tivadar: A barokk müvészete. Bp. 1968.
Móra k., 129 l., képes.

120. l.

Stefan Dorffmeister

Sopronban megtelepedett ontrák meiler
Bécsben műletett 1729 körül. A bécsi
Akadémián tanult. 1760-ban jött
Magyarországra a csornai premontrei
prépostsági templom kifestésének meg-
bízásával. 1762-ben Sopronban tele-
pedett le. Három fia folytatta mes-
tersségét.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

140 - 142. l.

2.

Dorffmeister István

1797-ben halt meg
Soproni műtermében oltárképeket festett,
a Dunántúl helypégeiben falfestő is arc-
képmegbízásoknak tett eleget.
Jelentősebb falképei: ~~ta~~ Türje (1761), Császár
(1775) Nova (1780) templomaiban.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig.
Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

142-l.

Dorffmeister István

a nemtgotthárdi templom menyezetkupolájában a nemtgotthárdi csatát (1784), a nigetvárban szigetvár elestét és bizmavételét ábrázolta. A sárvári kastélyban 1769-ben őrövetségi jeleneteket ábrázoló falképeket festett.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

142-l.

Dorffmeister István 3.

Megyfalusi falképsorozata (1794) elpusztult (világ két csodája), csak az általa írt német nyelvű vesses magyarázatból s ennek magyar fordításából tudunk róla

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

142. l.

M.D.K.

Dorffmeister, Stephan, festő

Kilenc festménye díszíti a Sárvári vár disztermének oldalfalait, ó-testamentumból merített témákkal, valamint a kaputorony második emeleti szobáfában lévő mennyezetet mitologiai allegorikus alakokkal. A művész 1769-ben érkezett Sárvárra.

Pethő Tibor: Budapest - Szombathely - Kőszeg

Bp. /1960/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 12. köt./

45 old.
+ 46. "

M.D.K.

Dorfmeister [István], festő

„egy freskójában gyönyörködhetünk a soproni, 1733-ban épült Katolikus konventház udvari folyosóinak falán."

Horváth László: Budapest - Győr - Sopron

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 13.köt./

114. old.

M.D.K.

Dorffmeister [István], festő

hatalmas freskója diszíti a szentgotthárdi apátsági templom kupolamennyezetét (melyen a szentgotthárdi csatát ábrázolja), s úgyszintén az ő művei a templom déli falánál támaszkodó egyszerű monostori épület díszterméner falfestményei.

Pethő Tibor: Budapest - Szombathely - Kőszeg

Bp./1960/, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 12.köt./

113. old.

Stephan Dorfmeister

Nepomuki Szt. János képe a lovászi templom oltárképével való összevetés alapján Stephan Dorfmeister alkotásának tekinthető.

Végvári Lajos A sümegi Maulbertsch freskók ~~13. l~~ 13.-14. l.

Budapest 1967

Dorfmeister István, festő MDK

Feszület c. Vépe 64x37.5 cm Szépmův. Mus.
Felirat: „Morientem Jesum pinxi Stepha Dorf-
meister 90 1785 aetát. Mae 44 Anno" Tehát
1741-ben szül. ~~Eddig~~ Eddig 1730 át tudtunk.
376 old

Mojzer Miklós: "Amagyar barokk művészet kiállitása
a Fabricius házban. 375.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XVII.196[illegible].

Dorfmeister István, festő MDK

„Női arckép" v. műve 1773-ból. Szép-
műv. Múz. Fekete repr. 379 old

Mojzer Miklós: "A magyar barokk művészet" kiállitás
a Fabricius házban. 373.o.

Soproni Szemle, Helytört, Folyóirat. XVII. 1963.

Dorfmeister István, festő MDK

„Férfi arckép" c. Mnive 1763-ból: Szépmüv
Mús. Fekete rajz. 378 old.

Mojzer Miklós: "A magyar barokk müvészet" kiállitás a Fabricius házban. 373.o.

Soproni Szemle, Helytört, Folyóirat. XVII. 1963.

Dorfmeister, festő MDK

A kiskomáromi freskók egyikének olaj-vázlata a Soproni Múzeumban van. 136 old.

Nováki Gyula: A Soproni Liszt Ferenc Múzeum tiz éve a fel zabadulás után/1945-1955/.1. Általánao történet. 134.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1955. Kiadja Sopron Város Tanác a

Dorfmeister István, festő MDK

Soproni kisö barokk festő. „Feszület" c. képe a Szép Műv. Múzban. Fekete repr. 376 old. 64 x 37.5 cm.

Mojzer Miklós: "A magyar barokk müvészet" kiállitása a Fabricius házban. 373.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XVII. 1963.

Dorfmeister István, festő MDK

A Szt. Lélek templom oltárképének vázlata. Egy változat a ~~Liszt F. M~~ Störno gyűjtben, egy másik a Liszt F. Múzban. A múzeumi 19. századi másolat. 376 old. 2 jegyz.

Mojzer Miklós: "Amagyar barokk müvészet kiállitása a Fabricius házban. 373.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XVII. 1963.

Dorfmeister István, festő MDK

Sopronban működött. A magy. barokk legtermékenyebb festője. Freskó, oltárkép, arckép, kis vallásos tárgyú képek, tört. kompozíciók. 375 old.

Mojzer Miklós: "A magyar barokk művészet" kiállítása a Fabricius házban. 373.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XVII.1963

Dorfmeister Istvén, festő MDK

Férfi arcképe és párja a Női arcképe a mü-
vész legjava alkotásai közé tartoznak.
Az első 1763 ban, a másik 1673 ban készült.
A személyeket nem is nevjük. 376 old

Mojzer Miklós: "A magyar barokk müvészet" kiállitása
a Fabricius házban. 373.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XVII.1963.

Dorfmeister István, festő.

Soproni barokk mester. Mindent fest Maulbertschtól, Kremseeschmidtől, Grantól, Trogertől sokat vesz át, Vesőbarokk „manierizáló" mester. 3 Mold

Mojzer Miklós: "A magyar barokk müvészet" kiállitása a Fabricius házban. 373.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XVII. 1963

Dorfmeister István, festő

M.D.K.

„Soproni képtárban található képeit (Férfi portréja, Szent György, Szent Anna, II. József allegóriája) említi."

Horváth László: Budapest - Győr - Sopron

Bp. /é.n./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 13.köt./

135. old.

M.D.K.

Dorffmeister István „festő"

műve a bakonybéli, XVIII. sz. közepén épült cisztercita Benedek kolostor templomának nagy oltárképe

Huba László: Budapest - Veszprém - Bakony

Bp. /1959/, Panoráma, /Magyarország írásban és képben 14.köt./

65. old.

M.O.K.

Dorffmeister István, festő

ifjuhori műve a Zala-megyei Lenti plébánia templomának főoltárképe (1800.), mely Szt. Mihály hűrdelmét ábrázolja Mózes holttestestéért.

- Szilárdfy Zoltán: Adalékok Szent Mihály és Mózes ikonográfiájához
- Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII. 1-2. sz. 127. old.
+ 1 kép " "

Dorfmeister István

jelzetelen és neki tulajdonított, illetve jelzett műveit összehasonlítva, hogy szinthűlőbséget figyelhetünk meg s nem Dorfmeister javára. Az 1948 nyarán Sopronban rendezett barokk kiállításon szerepelt két hiteles képe:

- egy fenület 1761-ből (legkorábbi ismert műve. a kat. konvent biztokában), N
- Szt. Anna neveltetése (a soproni domonkos zárdában) 1778-ból. Nem legjobb műve

A hagyomány szerint egy kézi rajz is tőle származik. Az biztos, hogy a gőzi Orsolya zárdatemplom egyik mennyezethépéhez hérült, de a freskót nem lehet Dorfmeisterhez kötni.

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. n. 76. l.

MDK

Dorfmeister, István

A vörösberényi XVIII. n.-i barokk Templom falán talált Dorfmeister-freskókat az idén helyreállítják.

– : Restaurálják a Balaton-felvidék és a Bakony műemlékeit

Népszabadság, Bp., 1968. jan. 17.

Dorfmeister István festő

Vicky György veröcei főispánt ábrázoló életnagyságú olajfestményét 1963-ban vette meg a Magy. Nemz. Múz. 294 old.

Korek József: Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1963. évi munkájáról. 291 old.

Folia Archaeologica, XVI. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bpest

M.D.K.

Dorfmeister, István, festő

(1729-1797)

soproni születésű volt, s csarnem oly termékeny, mint Maulbertsch. Templomi felfestményei körül a súgetvári érdemel említést. Tehetsége nem közelítette meg Maulbertscét; általában kora polgári ízlésének felelt meg. Számtalan kastélyban is készített felfestményeket

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, 1968. 906. old.

Dorffmeister István, festő M.D.K.

Az 1779-ben festett Niczky Kristófot ábrázoló képének másolata a Magy. Tört. Képcsarnokban. Ltsz. MTKCs. 64.1. 158+92.cm. 84.ábra. 227.o. Fekete repr.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorffmeister István, festő

Festetics Károly arcképe 1906-ban Bécsben volt kiállítva. Valószínüleg az ő alkotása. 234.o Mint fia Vince képe volt kiállítva, de ez akkor még nem élt. 1780-ban festette.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorfmeister István. 225

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorffmaister István, festő

Legkorábbi arcképe a művész rokokó periódusában készült, 1763-ban. Ismeretlen házaspár arcképpárja. A férfiportrén évszám: 1763 és Dorffmaister neve. A női portrén 1773-as szignatúra, de ez téves lehet. Ennek hátlapján: Step. Dorffmaister pinxit 1773... Caes. Reg. Vienen Acad. Szépmüv. Múz. Férfiportré. Ltsz.: 8280, Női. Ltsz. 8281 226.o. 88 5 x 67 cm és 88 5 x 67 cm

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő M.D.K.

Niczky György portréja. Sokban hasonlit Atyjának Kristófnak képéhez. Egészalakos, ülőhelyzetben. Szignatúra: "Stepha. Dorffmaister pinxit Academicus Ano 1790. Soprony". A rajzbeli hibák talán a szerényebb képességü mindvégig mellette dolgozó ifjx Dorffmeister István kezétől származtak. 231.o. A Tört Képcsarnokban van. Ltsz. MTKCs. 63.9. 157+91.5. cm.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő M.D.K.

1792-ben festette Jankovich Antalné, szül. Kiss Katalin ravatali képét. Magántulajdonban, rossz állapotban. A XVII. századi hasonló tárgyú képeknek kései utóda. E kép oldottabb, a gyertyák perspektivikusabb elhelyezése révén. Bizonyára családtag. vagy közeli rokon számára készült. Jelzés: "Stepha. Dorffmaister pinxit Accad. 1792. Sopron. 66.7+38.5.cm. 234.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő M.D.K.

1774-ben készült egy félalakos, magyar ruhás, jelzett férfi arcképe. Az Ernst gyüjt. darabja volt. 1939 után nyoma veszett. Méretei: 94-78. cm. vagy 98+78. cm. 227.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmaister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorfmaister István, festő M.D.K.

1783-ban festette Desfours Ferencet fiával. Sopronban állomásozó ezred parancsnoka. A kép csehországba, Grossrohozec-i kastélyába került. Elkallódott. A kép jelzése Stephan Dorffmaister pinxit anno 1783. 230.o.12.jegyz

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő

M.D.K.

1779-ben festette meg Niczky Kristófnak temesi főispánnak képét. Egész alakban, ami a magyar barokkban ritka. A Monarchia magas állású személyiségeinél volt szokásos. Temesvári megyeházán volt, de elkallódott. Másolata a Tört. Képcsarnokban. Ltsz. MTKCs. 64.1. 158+92.cm. 229.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorfmaister István, festő M.D.K.

Kamper Jakab, a soproni városi tanács tagjának képe a soproni Liszt Ferenc Múz.-ban. Hasonló Voss Károlyról festett képéhez. Hátlapján felirat: Stephanus Dorffmeister pinxit ex-Casa Reg. Vienen. Acad. 1777 19-ten February. Mtsz. 54.766. 96+73.cm. 228.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő M.D.K.

Niczky György arcképe. Teljes alakban, ülőhelyzetben. Szignatúra: "Stepha. Dorffmaister pinxit Academicus Ano 1790. Soprony." Lehet, hogy ifj. Dorffmeister István is dolgozott rajta. A Tört. Képcsarnokban. Ltsz: MTKCs. 63.9. 157+91.5.cm. Fekete repr. 86.ábra. 233. o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorfmaister István, festő M.D.K.

1784-ben festette meg Weimayer Lőrincnek és feleségének, soproni épitésznek portréit. Szingazdagságát emelik ki. Bár elkallódott, de nejének arcképéről fennmaradt fénykép alapján fogalmat alkothatunk a képekről. 230.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorfmaister István, festő M.N.K.

Az 1783-ban készült házaspárt ábrázoló két képém 1928-ban került árverésre a bécsi Dorotheum aukcióján. Mind kettőn akadémiai végzettségét hangsúlyozó szignatúra v van. A képek mérete: 65+47.cm. 230.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmaister István. 25.o.

Folia archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Lumoratotrjesz-tő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorffmaister István, festő

Niczky Kristófnak ligvándi kastélyában mennyezetképeket festett. 230.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő M.D.K.

Az 1783-ban festett Desfours Ferencet fiával ábrázoló festmény. 85.ábra. 228.o. Fekete repr.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő M.D.K.

1906-ban kiállított ismeretlen épitész portréjaát is valószinüleg ő festette. 234.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Müzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorfmaister István.festő M.D.K.

Festetics Ignác arcképe/egykor a polgárdi kastélyban/ valószinüleg szintén az ő alkotása. 234.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorfmaister István. 235.o.

Folia Archaeologica.XVII.1965.Múzeumi Kamerateriesztő Központ.Bp.

M.D.K.

Ifj.Dorffmeister István,festő

Id.Dorffmeister István fia.A XVIII.sz.végén,a XIX.sz. elején a Gógánfán élő Gyömörey Györgynek és Feleségének,Csapody Borbálának arcképét apja vagy ő festette. 234.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorfmeister István. 225

Folia Archaeologica.XVII.1965.Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorffmaister István, festő

A XVIII.sz végén, a XIX.sz. elején a Gógánfan élő Gyömorey Györgynek és feleségének Csapody Borbálának arcképét az Idősebb és fiatalabb Dorffmaister is festhette. 234.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorfmeister István. 225

Folia Archaeologica. XVII. 1966. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorffmaister István, festő

Voss Károlynak, az általa alapitott soproni árvaházban őrzött, de elkallódott képe. Ez Dorffmeister gyengébb alkotásai közé tartozik. 226.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorfmaister István, festő

1778-ban készült portré állitólag Paur kismartoni városbiró. Ez valószinütlem. A kép a burgenlandi Nezsideren Nikolaus Tietz tulajdonában van. 229.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorffmaister István, festő

A bécsi akadémián nevelkedett. Sopronban telepedett le, ott nősült. Freskókon kivül a város polgárságának, főúri megrendelőknek, szegényebb szerzetesrendeknek is dolgozott, egyébb területein a festészetnek. 226.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

Dorffmaister István, festő M.D.K.

Tizennégy jelzett és több, ma már nem ellenőrizhető de valószinüleg tőle származó arcképről tudunk. Ezek bizonyára csak töredékei ez irányú munkásságának. 225.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István. 225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

M.D.K.

Dorfmaister István, festő

A szigetvári Plébániatemplom, a Szentgotthárdi ciszter-
citatemplom, a kismaxtanikomáromi plébániatemplom
mennyezetfestését végezte, amelyről egy megrendelőjének
irt levelében emlékezett meg. 225.o.

Galavics Géza: Az arcképfestő Dorffmeister István.
225.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesz-
tő Központ. Bp.

MDK

Dorfmeister „festő"

Itt idén állítják helyre a vörösberényi XVIII. sz.-i barokk templomban található Dorfmeister-freskókat.

— : Műemlékvédelem a Balaton partján

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 18.

Dorfmeister, festő / 1729-1797/

1788-ban készült "Szigetvár felszabaditása" c. képán a hosszúnégyszőges lakatok XVIII.sz.-i formáját tanúlmányozhatjuk. 126.o.

Temesváry Ferenc: Kulcstipusok és zármechanizmusok fejlődése a XVI-XVIII.században. 107.o.

Folia Archaeologica, XV. 1963. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bpest.

Dorfmeister M.D.K.

Müve a Szépmüvészeti Muzeum tauljdonában

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, p. 1956.

M.D.K.

Dorfmeister István festő

Müve a Szépmüvészeti Muzeumban

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 143.1.

Dorfmeister István
1729 - 97

Csak Magyarországon dolgozott, ezért magyar művészként tartják számon. Freskói félig allegórikus, félig politikai jellegűek. /Szentgotthard, Szigetvár/

A. Tyihomirov: Iszkussztvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 42. l.

MDK

Dorffmeister István /?/
/Bécs/?/,1729-Sopron,1797/

Az Utolsó Vacsora

Az Utolsó Vacsora, o.

Az Egri Képtár vezetője. Dobó I.Vármuz. 1966.

Dorfmeister István

3.

döcögő stílusán mesze felülemelkedik egy kudületes olajvárlat (az 1948-as soproni barokk kiállításon), mely Neptunt ábrázolja s rokonságot mutat a bécsi barokk múzeum egy Maulbertsch-lapjával (29. sz., Phaeton bukása).

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 76. l.

Dorfmeister István

Mihályi Ernő bencés tanár 1914-16 kiadott 3 képes füzetében a müvész életét ismertette.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Sopron 1962. 21.l.

Dorfmeister István

Dorfmeister-életrajzokban szereplő két képet azért mutatott be a soproni (1948) barokk kiállítás, hogy a világ szeme előtt lehessen elvenni a festő műveiből: az egyik Vaghini soproni kéménysepső arcképe, 1810 ~~-ből~~ táján készülhetett, tehát halála után másfél évtizeddel, továbbá egy csapszéki jelenet, melyen a hagyomány szerint a festő önarcképe is látható volna, ezt már a Magyar Művészet 1928-as soproni száma a 19. század közepével keltezte.

—

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 76. l.

Dorfmeister István

festette a soproni ~~[illegible]~~ Szentlélek templom freskóit a meglévő nerzödés nevint 1782-ben. A nerzödés az egyik mellékoltár képét, a fenületet is az ő számára biztosítja. A másik mellékoltárról nincs említés, nem is emlékeztet művészes és éppen így el kell venni művei sorából a főoltárképet, mely a Szentlélek érkezését ábrázolja. A nerzödésből kitűnik, hogy az oltár és a kép már megvolt 1782-ben, mikor a nagy átalakítások folytak.

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 76. l.

Dorfmeister István

nevéhez kapcsolta a hagyomány a Sopron-környékén összegyűjtött több barokk festményt (melyek ki voltak állítva az 1948-as soproni barokk kiállításon), de hitelesnek csak két oltáshépvázlata és egy arckép fogadható el.

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2-sz. 77. l.

Dorfmeister István

1.

soproni barokk festő műveit gyűjtötte főleg egy

Teicher nevű kárpitos

Sopron barokk festészetét egy szóval noktók kifejezni: Dorfmeister. Több tanulmány eltúlozza jelentőségét. Hekler (Háradok, 1920. 161. l-től) Péter András (A magyar művészet története. 1930. II. k. 70. l.) helyesen a középszerű, szorgalmas mesterek sorába állítja. Dorfmeister, Schaller Istvánnal* való rivalizálása miatt jelzi műveit és nem győri hangsúlyozni akadémiai tagságát. (*és még több soproni festővel)

Gatkai Endre: Barokk kiállítás Sopronban. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 76. l.

MDK

Dorfmeister, festő

A sárvári Nádasdy-várban lévő, Dorfmeistertől származó, bibliai tárgyú fal- és mennyezetfreskókat restaurálták.

– : Kastélyok, várak, templomok és freskók 3

EST. HIRLAP, Bp. 1967. aug. 29.

08

M.D.K.

Dorfmeister István, festő

(1729-1797)

arok köré a külföldi művészek köré tartozik, akik csakis Magyarországon dolgoztak, tehát magyarnak számít. Sorat működött Sopronban. Különböző fal- és mennyezetfreskói még a barokk monumentális festészet szellemét őrzik, erős rövidüléseikkel, kupolákkal és lépcsőkkel, erős aszimmetriával és az ./.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl. 1966.Bd.V. Die Kunst des 17. und 18.Jahrhunderts, 864 o.

Magy.fejezet: A.N.Tichomirov, 517-518. old.

 M.D.K.

Dorfmeister István, festő

... eles ellentétek hatásaival. Legjobb műve a Császár-ban, lévő plébánia templom menyezetfreskója (Peter szentbeszéde, a Kulcsok átadása, 1775-1776), melyek kompozíciós készségről és ötletgazdagságról tanuskodnak. Kevésbi jelentőses történelmi tárgyu freskói (ig Zrinyi Miklós, hősi cselekedete), melyeknek templomi ábrázolásai ./.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl. 1966.Bd.V. Die Kunst des 17.und 18.Jahrhunderts, 864 o.

Magy.fejezet: A.N.Tichomirov, 518. old.

M.D.K.

Dorfmeister István, festő

... semmiképp sem állnak összhangban az egyházi feladatokkal és témamegadásokkal. Dorfmeister művein gyakran előforduló halvány kolorit kellemetlen benyomást kelt.

Allgemeine Kunstgeschichte, Leipz.Veb.Seemann,I.Aufl. 1966.Bd.V. Die Kunst des 17. und 18.Jahrhunderts, 864 o
Magy.fejezet: A.N.Tichomirov, 518. old.

DORFMEISTER István (1729-1797)

bécsi akadémiai tanulmányok után 1760-tól fejtett ki széleskörű munkásságot, Dunántúl bazi-tilyaiban és templomaiban számos freskót és még több oltárképet hagyva hátra. Életmű-vét lényegében magyar városi és megyei köznemesi igények határozták meg. A 70-es évek során stílusa átalakult. Érdeklődése a történeti ábrázolások felé vonja, mint szigetvár plébániatemplomban. Arckép festőként is működött.

Aggházy Mária: Magyarországi barokk művészet, Bp. 1960, TIT József A. szabadegy. előad. 42.

Dorfmeister Istmán

XVIII. sz közepén Sopronban telepszik le. A tanácsi jegyzőkönyvek emlitik adóelengedésre vonatkozó kérelmeit. A müvész nem kötelezhető adófizetésre. Fia börtönbe is került, mert egy hatósági személyt megvert,

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története 1962 5-6.l.

Dorfmeister István MDK

A szentlélek eljövetele, olf.

Műcsarnok 1934 Husz év szerzeményei

Dorfmeister [István], festő MDG

Veszély fenyegette a sárvári Nádasdi várban levő Dorfmeister freskókat. A süllyedő várfal megerősítése után most a freskókat restaurálják.

— : Hír 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1964. dec. 9.

Dorfmeister [István], festő- MDK

A sárvári Nádasdy-vár díszterének híres freskóit, köztük Dorfmeister értékes jeleneteit a közelmúltban restaurálták.

–: Kulturális hírek 8.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jan. 1.

R. D. K.

DORFFMEISTER István festő

Türje (Zala m.) Prépostsági templom; falkének.

Magyar építészet. Bp. 1954. 42. l.

Dorfmeister István

Szül Bécs/?/ 1729, megh. Sopron 1797.

Talán tőle van:
"Az utolsó vacsora"

o. réz.

33.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

Dorfmeister István, festő MDK

Restaurálják a sárvári Nádasdy-vár Erdődi Sylvester János-emlékszobájának freskóit. A freskókat az 1700-as években Dorfmeister István festette.

—: Hír

8.l

Népszabadság BP. 1960. jan. 27. [Vidéki]

id. Dorffmeister István festő MDK

Pannonhalmi Boldogasszony templom oltárai, 1768.

Genth. Müeml. 1959 I. 130

id.Dorffmeister István festő MDK

Káld, r.k. templom főoltár és mellékoltárkép

Genth.Müeml.1959 I. 151

id.Dorffmeister István festő MDK

Kám, r.k. templom oltárképe, szt.András apostol valószinüleg D. müve.

Genth.Müeml.1959 I. 152

id. Dorffmeister István festő MDK

Kemenesmihályfa r.k. templom freskói és főoltár-
képe.1785
Kemenessömjén r.k. templom Mária születése 1785
Kemenesszentpéter r.k. templom freskó és főoltár
kép 1779-ből jelzett
Kenyeri r.k. templom freskó 1799

Genth.Müeml.1959 I. 154,155

Hoffmeister István festő

M.D.K.

Sopron palotáit, templomát látja el freskókkal.

Csatkai Endre: Építő törekvések Sopron multjából. Soproni Szemle 1921 aug. 7.

Dorfmeister István
festő

M.D.K

Soproni templomban van kupolafestménye.

Budapest und Umgebung. Ungarn. Budapest, 54.

Stephan Dorffmeister festő M.D.K.

A nombathelyi katedrális főoltárának festője. Sopronban halt meg.
A sárvári kastély freskói (repr: 210)
A sigetvári templom kupolája

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931
216

MDK

Dorfmeister Stephan

a sümegi ferencestemplom Nep. Szt János oltárképe /1750-ben helyezték el/ a lovászi templom oltárképével való összevetés alapján Dorfmeisternek tulajdonitható.

13-14.o.

Végvári Lajos: A sümegi Maulbertsch freskók.
Bp. 1958.

D

MDK

Stephan Dorffmeister Jestő

Szivesen abrázolja a magyar történelem és kentek életéből vett jeleneteket.

Andreas Angyal: Barock in Ungarn. Bp. – Leipzig – Milano. é.n. 69.

Dorfmeister, Stephan festő M.D.K.

A magasban a boltozaton egy allegorikus kép, mely 2 nőt ábrázol, egyiknek a fejét fátyol fedi. Az Igazság, istenei gondviselés, és Geniuszok vergelnek még

Dorfmeister: Kurze Erklärung des historisch gemalten Bilder-Saals zu Hegyfalu. 1794. 3-4,

Dorfmeister, Stephan festő M.D.K.

A falakon a világ 7 csodája látható ábrázolva: Semiramis alsó Babilon bástyáit emelte. Semiramis alakját Joachim von Sandrat munkájából vette.

Dorfmeisters: Kurze Erklärung des historisch gemalten Bilder Saal zu Hegyfalu. 1794. 4-5

Dorfmeister, Stephan festő

M-D.k.

Követhető példája a rhodosi kolosszus, majd ezután az Egyiptomi piramisok ábrázolása követhető.

Dorfmeister: Kurze Erklärung des historisch genealogischen Bildes Saal zu Hetzendorf. 1794. 5-7

Dorfmeister, Stephan festő M.D.K.

Következik a Mauzoleum,
majd a Kolosszeum,
az Ephezusi Diana Aplom,
s a pharosi világítótorony. Mindnek történeti leírása.

Dorfmeister: Kurze Erklärung des historisch gemalten Bildnis Saal zu Hegyfalu. 1794. 7-12

Dorfmeister, Stephan festő M.D.L.

A nyolcadik falon Horváth Zsigmond é Gludovács József barátságát ábrázolja a festő, mellettük Castor é Pollux alak ja jelképezi a „Vera amicitia"-t.

Dorfmeister. Kurze Erklärung des historisch gemal ten Bilder Saals zu Hegyfalu. 1794. 12

Dorfmeister, Stephan festő M.D.K.

A három ajtó fölé díszes vázákat festett a festő, olyanokat, aminőket a római Bacchus ünnepeken használtak.

Dorfmeister. Kurze Erklärung des historisch gemalten Bilder-Saals zu Hegyfalu. 1794. 12-13.

Dorfmeister, Stephan Gertő M.D.K.

Az ablakok felett híres férfiak képmásai láthatóak: Aratus, melyet egy rézmedaillon után készített; Alkeus görög költő, Pindaros thébai költő és Pittacus az egyik görög bölcs, s Filémon, görög verselő.

Dorfmeister: Kurze Erklärung des historisch gemalten Bilder Saals zu Hegyfalu. 1794. 13–16

MDK

Dorfmeister István

magyar festő 1731-1797)

A bécsi festőakadémián tanult, magyarországon működott.

A sügetvári plébániatemplomban van Sügetvár felszabadítása c. falfestménye

Dombi: tüv. tört.

267

M. D. K.

DORFMEISTER István Jerbó

Szombathely, püspökvár, freskók

Brenner-kajtheiné: Savaria ....
Szombathely, 1956.

M. D. K

DORFFMEISTER István festő

Csempeszkopács (Vas. m.) Rk. temp. lom. Falkép.

Gutaöttös (Vas. m.) Gutahási rk. t. falképei. 1771–72.

Magyar építészet. Bp. 1954. 40. l.

M. D. K.

DORFFMEISTER István festő

Sopron. Bencés kalostor rekonstrukciós

Magyar építészet. Bp. 1954. 49. l.

H-DK

DORFFMEISTER István festő

Szigetvár. Rk. plébániatemplom kupolájának falképei

Magyar építészet. Bp. 1954. 67. b

M. D. K.

DORFFMEISTER István festő

Tuzsér (Szabolcs-Szatmár m.) Volt

Lónyay-kastély allegórikus falképek

Magyar építészet, Bu. 1954. 78. l.

R.D.R.

DORFFMEISTER István festő

Rábahidvég. Rk. templom falképei

Szentgotthárd. Ciszterci templom kupolaképe

Magyar építészet. Bp. 1954. 79. l.

M. D. K.

DORFFMEISTER István festő

Vörösberény. Rk. templom falképei

Nagylengyel (Zala m.) Rk. templom falképei

Jürje (Zala m.) Prépostsági templom falképei

Magyar építészet. Bp. 1954. 81. l.

Dorfmeister István

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

3 l.

Dorfmeister István festő
(1729-1797.)

Religio, 1858. dec. 22. 396. o.

Egy kis körut... etc.

Dorfmeister Istvani
testő

Religio, 1853. jan.
18. 57. o.

Haas Mihály: Vasme-
gyei Kolostorok

Markó Károly ifj., festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.nov.24.68.1381.

Iró- és müvészélet.

Dorfmeister István festő (1729-1797) Ybl

Krisztus a keresztfán képe a Nemzeti Muzeumban

Budapesti Hirlap, 1882, VIII.13
222.sz.3.o.

Dorfmeister István festő (1729-1797)-ről

Krisztus a keresztfán képe a Nemzeti Muzeumban

Budapesti Hirlap, 1882, VIII.13.
222.sz.3.o.

M.D.K.

DORFMEISTER István festő

+ 1797

1952

Művért. Csatkai Endre: Altomonte és Schaller István szerepe a soproni barokk festészetben 69 l.

70. l. 71., 72., 74. l.

MDK

Dorfmeister, István

Zrínyi kirohanása

Vigilia, 1947. jan.XII. 1.sz.53.l.-Jajczay János: A magyarországi barokk és Maulbertsch. 52-55.l.

Dorffmeister István festő N.D.V.

1797-ben bekövetkezett haláig egyrészt a sop
roni műtermében festette oltárképeit, másrész
a Dunántul helységeiben falfestő és arckép-
megbizásoknak tett eleget.
Legjelntős ebb falképei: türjei /1761/
császári/1775/ nevai /17806 templomokban.

Kampis Antal: A képzőművészetek története
A Kultura Világa Bp. 1963.
659.1.

Dorffmeister, István festő M.D.K.

Szentgotthárd, templom mennyezetkupoláján a szentgotthárdi csata /1784/

Szigetvár, templom Szigetvár eleste . és vissza vétele.

Sárvár , kastély falképek. /1769/

Megyfalu, falképsorozat / megsemmisült /

Sampis Antal:A képzőművészet története 659 e

A Kultura Világa Bp. 1963. 68

Dorffmeister, Stefan festő M.D.K.

Szül. Bécs 1729 körül

Ui. tanult az aka démián

1760-ban jött Magyarországra, a csornai premont-
r i prépostság templom kifestésének megbizásával
Sopronban letelepedett. 3 fia született it , aki
szintén festők lettek

Kampis Antal: A képzőművészetek története
- Világ Bp. 1963. 659.1.

MDK

Dorffmeister István,

Velló István: Győri képeskönyv. Bp.1942. 24.l.Off/ieinw

MDK

Dorffmeister István festő

Meghalt 1797, Sopron. A vörösberényi ref. templom freskóit készitette.

Schoen Árnold: Paumgartner és Buffleur

Székesfehérvári Szemle 1932. 4-6 sz. 26.l.

Dorfmeister MdK

négy műve látható a Fabriczius -házban megnyilt muzeumban.

(-d): Rákóczi-kincsek a Fabriczius-házban. Kisalföld, 1962. jul. 4.

1/. MDK

Dorfmeister, festőm.

Ki bár nem született Magyarországon, de élete nagy részét itt töltötte, itt halt meg de ezideig művészetünk történetében szinte egészen ismeretlen. Bár a Dunántul készült számos képe nevét ott szinte fogalommá avatta, életéről mindazonáltal semmit sem tudott az irodalom.

? : Dorfmeister.
Művészet. 1914. 263.l.

2/.

Dorfmeister ,festön.

Ismeretlenül volt, míg végre Köberl János tanulmányt irt róla 1897. egy vidéki ujságba, most pedig Éber László összeállította egész oeuvrjét , egybefoglalta életrajzi adatait ,jellemezte művészi stilusát ,s egy sor reprodukcióban bemutatja művei javát.

Megjelent a Magyarország Müemlékei c. kötetsorozat III. kötetében. /Troger Pálról is Éber L. irt hasonló ismertetést. /

? : Dorfmeister.
Művészet 1914. 263.l.

Dorfmeister István,festő

alkalmazza a látszatarchitektura módszereit:oszlop, szoborut nzatok,oltárkép helyett falfestmény:novai csáazári stb.templomban.

A magyarorsz gi művészet története I. 445.l.
Bpest,1961.II kiadás.

Dorfmeister István

MDK

Krisztus a keresztfán

a Nemz. Muz.-ban

Budapesti Hirlap 1882. VIII. 13. 222.sz. 3.o.

Dorfmeister István

Szerepel a Képművészeti Múzeum „XVII. és XVIII. n-i magyar festészet c. kiállításán

Vigilia, 1962, 1 sz, 53 old.

Stefan Dorfmeister, festöm.MNK

A három ve fennálló Müvészeti Muzeumok Barátainak Egyesülete/ a régi"Muzeumbarátok Egyesülete" elődje volt/ - komoly értékeket szerzett két müvészeti muzeumunknak.

Igy: a soproni Szentlélek-templom oltárképéhez készitett olajvázlatát.

Magymüvészképm. 3.l. ,4.l.

MDK

Stefan Dorfmeister, festő,

Troger és Sambach tanitványa. Ma is a legismertebb mester, ki Sopronban megtelepedett.

Kapossy János:A magyarországi barokk európai helyzete. - Magyar Művészet, 1931. 25.l.

Dorfmeister István,festő

MDK

freskói a főuri kastélyokban is megtalálhatók.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 455.l.

id DORFMEISTER, István, festő M.D.K.

/1731-1797/

Hohecker pintér arcképe .Feltehetőleg ő festette.

XVIII.sz.2 .fele. repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella9 Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 222.1.

M.D.A.

DORFMEISTER, István festő

(1729? – 1797)

Idegenből származó egyházi festő

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar müvészet 1800-1945

Bp. 1958. ~~485~~ 22.e

mdk

Dorfmeister István

Szentlélek Eljövetele. Olaj; vászon
M. 51.5 sz 31.5 cm.
vázlat a soproni Szentlélektemplom főoltará-
hoz. Vásárolták 1931 ben Bpesten magán tulajdonból.

Műv. Muz. Barátainak Egyesülete
Huszév Szerzeményei (1913-1933) Bpest 1934.

M.D.K.

Dorfmeister [Stefan] festő

freskóival együtt lebontottár
„a XIX. sz. végi szerencsétlen város-
renderések korában, ... a gjönyöri,
soproni, régi varos harát."

Bergmann Pál: Sopron város fejlesz-
tésének főbb irányelvei.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.
1939. 73. kót. 243. old.

MDK

4/8

Dorfmeister István, festőm.

A Rákóczi-fölkelés utáni nemzetietlen időben mind az építészet, mind a festészet magyarországi alkotásai többnyire osztrák művészektől erednek, a dorfmeisterről is oly kevéssé vesznek tudomást, mint a XVIII sz.-i talán két legkiválóbb osztrákmüvészről: Troger Pál/1698-1762/ és ?aulpertsch Antal /1724-1796/ kik szintén dolgoztak Magyarországon.

Dorfmeister grekója : a szigetvári plébániatemplom kupolafestménye. Repr. 264.l.

?: Dorfmeister.
Művészet.1914. 263.l.

MDK

Dorfmeister István,
a XVIII.sz. második fele ill vége.

A képtár igyekszik a régi művészek alkotásaihoz is hozzájutni, kik Sopron város szülöttei.

Egyik alkotását: Kain agyonüti Ábelt. c művét Trinkl István adományozta a muzeumnak.

A helyi művészet megbecsülése.
Muz. és Kvt.krt. III. 1909. 2-3.yz. 144-145.l.

MDK

Dorfmeister,
osztrák származásu festöm.

a 18.sz derekától XXXXXXXXX nagyobb müvészi pezsgés a pikturában általa és még több, felfedezésre váró mester által indul meg.

Csatkai Endre dr.: A soproni müpártolás multja. Szépmüvészeti kiállitások magyar mesterek müveiből.II. Sopron, 1931.ápr. 5-6.l.

Dorfmeister István festő M.D.K.

Bakonybél pléb te mplom / épült 1750 -1782 között/
oltárkép

Veszprém megye helytörténeti lexikona Bp . 1964.

105.1.

MDK

Dorfmeister, festő

róla írt tanulmányt.

dr. Mihályi Ernő: Dorfmeister és a barok képírás Sopronban.
Bencés gim. Érf. 1915/16.

Horváth Detre: Sopron vázlatos története.
Sopron. 1928. 12. l.

MDK

Dokumentacja [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Dorfmeister festő MDK

művei: Bencés- és Ilfélek templom oltárképei, kath. Árvaház oltárképe, Zichy-Mesko palota, városház tanács termeket mennyezetfreskói, több templom kifestése.

Horváth Dénes: Sopron várlatos története.

Sopron, 1928. 12. l.

M 41

MDK MDK

Dorfmeister ,festőm.

Dorfmeister István a XVIII.sz.-ben a Rákóczi-féle szabadságharc utáni nemzetietlen időben a fellendült építészeti tevékenység szolgálatában számos ujonnan épült templomokat, nyilvános épületeket, főuri palotákat dekorativ és monumentális festményekkel látta el ,mint az akkori festők legtöbbje.

?: Dorfmeister
Művészet. 1914. 263.l.

Dorfmeister /István/, festő MDK

szombathelyi püspöki palotabeli képei (1782-83) a felvilágosult , haladó korszakba tartoznak; együtt szereplésük az eddig ismeretlen1760 körüli pátervásárai, az 1770-es monoki és edelényi freskókkal , szembeszökő formai ~~külö~~ különbségek láttán, legalább is meggondolandónak látszik.

226.o.

Aggházy Mária ism. Garas Klára: Magyarországi festészet a XVIII. században.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3. sz. 225-227.o.

MDK

Dorfmeister /István/, festő

A balatonkereszturi és novai falfestményeinek restaurálása egyenlőre alig megoldható feladat.
-.-
317.o.

Entz Géza: Az utolsó három év müemlékvédelme.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 314-317.o.

Dorfmeister / István/

mak.

Dorfmeister István

1779 ből való kepéne szabályszerü felajánlást látunk

Hoffmann Edith: A Felajánlás a Szent István ábrázolásokon.

Bpest 1944. 181. l

MDK

Dorfmeister István

fal- és oltárképei a szombathelyi székesegyházban.

Kemény Lajos: Hefele Menyhért.1716-1794. Pozsony, 1915, 3o l.

MDK

festő

Balás Piri L: A m. tört. fest. a 19. sz-ban. 60-61 l.

M.D.K.

Dorfmeister Istvan

festő

Történelmi tárgyú képei.

R.D.: A XVII.–XVIII. század magyar festészete

Művészet. 1962. február. — 2 l.

M.N.M.K

DORFMEISTER István festő
(1728? – 1767)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 22.

MDK

Dorfmeister , Stephan
soproni festő

Härich János szerintő is végzett diszletfestői munkát Eszterházán.

Horányi Mátyás: Eszterházi Vigasságok. Bp. 1959. 68.l.

M.D.K.

Dorfmeister István
festő

„Csatakép"-e, „Női képmás"
(repro)

—: A magyar barokk festészet kiállítása
Nők Lapja, 1961-dec 2. — 22 kep

MDK

Dörfmeister Stefan,

Sambach egykori tanitványa Szily püspöknek irt levelében Maulbertsch müvészetével szembe állitja mesterét.
/V.ö.: Kapossy János: A szombathelyi székesegyház és menyezetképei. Bp. 1922.117.s. k.l./

Kapossy János: A barokk menyezetfestés emlékei Székesfehérvárt.
Magyar Müvészet. 1930. 437-448.l.

-16-

M.D.K.

DORFMEISTER István

Dozmat rk. t. falkép ?

Nágocs rk. t. freskók

Kám rk. t. Szt. Anarás oltárkép ?

Obér rk. t. oltárkép ?

Pinnye rk. t. oltárképek ?

Turbék rk. t. oltárképek ?

Garas XVIII sz. 54, 62, 68, 74, 90-96, 103-114, 133,
LXXXVI - 140, 158-159, 163-165, 168-171,
XCVII, X. t. 173-178, 180-184, 186-189, 191-196,
198-203, 205-206, 213, 253, 272, 274-276,

 M.D.K

DORFMEISTER István

Lovasherény egykori rk.t. freskói

Siklós rk.t. oltárkép

Sitke Felsőbüki Nagy kastély polképek

Czirák rk.t. Szt. Mihály főoltárkép

Farád rk.t. egykori főoltárkép

Polgárdi Festetich kastély, családi arcképek

Csempeszkopács rk.t. Szt. Háromság oltárkép

./.

 M.D.R.

DORFMEISTER István

Milejszeg rk. t. szentélyfreskó

Ormándlak rk. t. szentélyfreskó, Mária menny bevitele

Tab rk. t. mennyezet és falképek

Büssü kápolna mennyezetképek

Sopron törvényház kapolnája, Mária oktatása főoltárkép

Lenti rk. szentély mennyezetképe

Darufalva rk. t. főoltárkép

./.

M. D-K.

DORFMEISTER István

1794 Hegyfalu Gluckovács kastély mennyezet és függőképek, A hét világcsoda

1795-96 Szentgotthárd ciszter rendház ajtósáji szoba mennyezet és történeti képek

1797 Kismarton Kálvária t. kápia látogatása főoltárkép

Rábahídvég rk. t. két oltárkép

Sárd, Rágócs rk. t. oltárképek a pécsi domonkosoktól

/.

 M.D.K.

DORFMEISTER István

1792 Felcsut rk.t. Mária mennybevi-
tele oltárkép

1793 Csehmindszent rk.t. Mindenszentek
oltárkép

1793 Szarvaskend rk.t. Szt. Anna oltár-
kép

1793 Zalaegerszeg Vármegyeháza Krisztus
levétele a keresztről

1793-94 Győró rk.t. szentély mennye-
zetkép és főoltár

./.

11. M. D. K.

DORFMEISTER István

1791 Incéd rk. t. Mária mennybevitele fő oltárkép

1791 Oszkó rk. t. Pieta falkép,

Vásárosmiske rk. t. Mindenszentek fő-oltárkép

1791 Szentivánfa rk. t. Krisztus keresztelése oltárkép

1791 Szombathely szeminárium mennyezetképe, A négy egyházatya fotó,

1792 Szombathely székesegyház, Szt. László, Krisztus keresztelése oltárképek

-/.

10. M.D.K

DORFMEISTER István

1787 Mohács emlékkápolna A mohácsi csata két képe a püspöki palotából

1787 Pécs székesegyház Corpus Christi kápolna memyezet és falképek

1787 Kabold ev. t. oltárkép

1788 Szigetvár rk. t. memyezetkép, Szigetvár eleste és visszavétele, fotó

1789 Feketeváros rk. t. Szt. Csalá a oltárkép

~~1789~~ 1789 Felsőőr rk. t. Mária memyebevitele, oltárkép

9. M. D. R.

DORFMEISTER István

1785 Zanat rk. t. Szt-László oltárkép

1785 Kemenesmihályfa rk. t. szentély mennyezetképe, oltárkép

1785 Krisztus keresztén

1786 Nyúl rk. t. mennyezetkének

1786 Pannonhalma pl. t. fő- és mellékoltárkének

1786 Egyed Festetich kastély falkének

Sopronbánfalván becslési munkát végez

./.

 M.DK.

DOREMEISTER István

1782 Sopron Városháza egykori tanácsterem mennyezetképe

1782 Sopron Szt. Lélek t. mennyezet-, fal- és oltárképei, fotó

1782-83 Szombathely püspöki palota Szt. Pál legendája

1784 Sopron Múzeum Neimayer Lőrinc és neje arcképe

1784 Szentgotthárd ciszter t. mennyezetkép, A szentgotthárdi csata

./.

DORFMEISTER István

1780 Sopron Szt. Miháj t. oltárkép, Szt. Kereszt.

1781 Sopron Szt. György t. oltárkép, Jó tanács anyja

1781 Fülek kastély kápolna mennyezetkép és fő oltárkép

1781 Kiskomárom rk. t. mennyezet és falképek, fotó

1781 Nagylengyel rk. t. szentély freskók

Angyali üdvözlet, menyek ./.

6. M.D.K.

DORFMEISTER István

1779 Balf fürdő kápolna mennyezetképek

1779 Bakonybél apátsági t. oltárkép, Menekülés Egyiptomba

1779-80 Nova rk. t. mennyezet, fol- és oltárképek, fotó

1779-(80) Sopron ferences t. és rendház mennyezetképek, fő oltárkép

-/.

DORFMEISTER István

1779 Jászó prem. prépostság házi kápolna, fő oltárkép. Levétel a keresztről

1779 Kenyeri rk. t. szentély mennyezetkép, Szt. Háromság

1779 Kemenesszentpéter rk. t. szentély mennyezet keret, fal- és oltárképek

/.

DORFMEISTER István

1774? Mohács ferences t. Szt István főoltárkép
1775-76 Császár rk. t. mennyezet-fal- és ollár képek Szt. Péter legenda fotó
1776 Somogyszentpál rk. t. Szt. Antal főoltárkép
1777 Kamper Jakab képmása
1777 Kismarton rk. t. főoltárkép Szt. Márton
1778 " " szentés mennyezetkép, falképek
1779 Felsőegesd rk. t. oltárkép Szt. Katalin
1779 Fenyvár, megyeháza Niczky Kristóf arcképe

DORFMEISTER István

1772 Sopron Voss árvaház kápolnája, Királyok imádása főoltárkép Voss arcképe

1772 Mesztegnyő ferences t. mennyezet és oltárképek

1774 Sigvánd Niczky kastély díszterem mennyezetképe, Helios szekere

1774 Silke rk. t. Szt. Háromság főoltárkép

1774? Magyaróvár rk. t. szentély mennyezetképe, Mária Szt. Domonkossal

DORFMEISTER Istvánu

1769 Sárvár Kastély, lovagterem falképei, toronyterem mennyezet- és falképei fotó

1769 Sarton Színház mennyezetkép és galériák Szt. József

1770. Kismarton ferences rendház, at rend. Képe: Utolsó vacsora, Alcantarai Szt. Péter, Bonaventura, Szt. Antal, Assisi Szt. Ferenc, Szt. Lajos

1771-72 Sutatöltés rk.t. mennyezet és falképek Szt Cecilia legendája

/.

1. M.D.K

DORFMEISTER István

1729-1797 Sopron

1760 k. Csorna premontrei prépostság, freskók

1761 Krisztus keresztén

1761-62 Türje premontrei t. szentély és szt. fotó Anna kápolna menyezetképe

1763. Szombathely premontrei kanonok háza

1767 Celldömölk apátsági t. Nep. szt. János oltártárkép

Dorfmeister István [festő] MDK

készítette a Rózsa Ferenc utcai (Győr) volt Orsolya-apácazárda falfestményeit.

Borbíró-Valló: Győr, Bp. 1956. 123. l.

DORFFMEISTER István festő M.D.K.

Kohács, temető kápolna falképek

Művért. 1952.

Dercsényi Dezső: Magyar műemlékvédelem a felszabadulás után 148. l

M.D.K.

Dorfmeister István

Festőművész Sub Luna His Plaxit c. freskója disziti Szigetvárott a volt törökmecsetből átalakitott plebánia templom kupoláját.

Városok Lapja 1940. XXXV.évf. 13.szám. 154.oldal
dr Medriczky A: Szigetvár a történelmi nevezetességü városis nagyközség.

M.D.K.

Dorfmeister István.

Festőművész több freskója és képe disziti a soproni szt.Mihály templomot ami a XIII.-ik században épült.

Városok Lapja 1937. XXXII.évf. 3.szám. 62.0
Sopron idegenforgalma.

M.D.K.

Dorfmeister István

Festőművész oltárképe disziti a szombathelyi püspöki palota kápolnáját és szemináriumot.

Városok Lapja 1937. XXXII.évf. 13.szám. 434.o.
dr Ujváry Ede:Szombathely idegenforgalma.

M.D.K.

Dorfmeister István.

Dunántuli barokk festő 1729 körül született Bécsben. A bécsi akadémián tanult. 1761-ben Türjén fresz kókat készitett. Sopronban telepedett le. Ott is halt meg.

Csatkai Endre: Dorfmeister István festő fiai.

Müv.Tör.Ért. 1960. 1.szám. 40.lap

M.D.K.

Dorfmeister II.István.

Hasonló nev- festő fia. 1770. I.26-án született.
Apja mellett tanult.

Csatkai Endre: Dorfmeister István festő fiai.
Müv.Tört.Ért. 1960.I.szám. 41.lap

M.D.K.

Dorfmeister II.István.

Bogsch soproni ev.pap arcképe. Reprodukció.

Csatkai Endre: Dorfmeister István festő fiai.
Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 42.lap

M.D.K.

Dorfmeister II.István.

Festőművész. Ismert művei: Szeplőtelen fogantatás. Nagysitke. Oltárkép és freskók Lentibe. Csesztregi templom szentélye. Kőszegi templom főoltár képe.

Csatkai Endre: Dorfmeister István festő fiai.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 43. lap

Dorfmeister Stefan MTK

Hárich János szerint 177b-ben diszletfestői munkákat végzett az esz terházi szinház számára.

261.o.

Sallay Marianne/könyvismertetés/:Horányi Mátyás, Eszterházi vigasságok. Bp. 1959.
müv. Ért. 1960. IV. évf. 3. sz. 260-261.o.

MDK

Dorfmeister István, 1729-97.

Magyarruhás férfi arcképe, of.

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. 1.rk.sz. 1939.jan.

21 l.

M. D. U.

DORFMEISTER, Stefan testő

Maulbertsch kotaja műveiben

Balatonzeresztur templom freszók

Javany " "

Gavas: Maulbertsch Bp. 1960. 169. l.

Dorfmeister István, festő

A szentgalleni Kolostor részére festett oratóriumi képei közül hetet (– Mohácsi vész és a szentgalleni ütközet ábrázolása –) láthatunk a Történeti Múzeum udvarán a 17. – 18. sz.-i magyar festészeti Kiállításon.

Péter Imre: Jegyzetek Kiállításokról

8-p

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. nov. 23.

M.D.K.

Dorfmeister István festőművész

Bécsben született 1729-ben, meghalt Sopronban 1797-ben.
1927-ben utcát neveztek el róla Sopronban.
Dr. Heimler Károly könyvében hivatkozik Mihályi Ernő: Dorfmeister és a barokk képirás Sopronban. 1916. c. művére.
A csucsives toronnyal-1221-ben-épitett Szentlélek-templomot Dorfmeister falképei és oltárképei diszitik.

Dr. Heimler Károly: Sopron topográfiája. Utca és házjegyzékkel. Sopron. 1936. 42. és 247. l.

MD4

Dorfmeister, [Stefan] festő

A szombathelyi püspöki székesegyház freskóinak alkotói között.

Pálóczi Antal: Bogdányi Ödön: Szombathely város fejlődése és műszaki létesítményei.
Városi Szemle, Budapest 1911. IV. évf.
[10. sz.] 754. l.

M.D.K.

Dorfmeister [Stefan], festő
(+ néha két „t"-tel írva!)

1786-ban kifesti a pécsi
Corpus Christi kápolnát.

Gosztonyi Gyula: A barokk Pécs. Pécs műemlékei.
Bőv.klny. a Sorsunk 1942. II. sz.-ból. 14.old.

MDK

Dorffmeister István, sz. 1729 k. +1797 máj. 9.
Sopron.

A Szentlélek eljövetele, olaj

Szépmüv. Muz. uj szerzeményei kiáll. 1926-31. 1931.
16-17 l.

M.D.K.

Dorffmeister István festő

Sopronban telepedett le. Nevét saját maga mindég 2 f-el írta.

Született Bécsben 1729 körül. Egy bécsi műöntő fia. Testvérével együtt a bécsi festőakadémia növendéke lett. D. J. 1751 okt. 13-án vették fel az Akadémiára.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága a szombathelyi egyházmegyében. Kombathely 1936, 2, 3,

Deutsche Datum Form

M. D.

Dorffmeister György nobrán M.D.K

D. István öccse. 1750 ben került a bécsi akadémiára. Egy kis a kerenten ábrázoló alabástrom nobrát a nombathelyi püspöki palota kápolnája ötzi.

Fábián Mária: Dorffmeister J. munkássága a nombathelyi egyházmegyében. Nombathely 1936, 3

Hoffmeister Christian Heinrich

D. Johann Ernst. 1752 den [illegible] e. [illegible]
Schwabenheimer. Sep. II: a Heinrich ohne
Tode. Hofbesitzer Andreas e. Margarethe
Philipp. Peter Hofmeister "Tee

Katharina Maria Hoffmeister 3 Margaretha d.
Jo. e. Anna Elisabeth Hofmeister. Hochzeit
1736. 2

Dorffmeister István festő M.D.K.

1764-ben telepedett le Soptonban, de lehet, hogy 1762 ben már ott lakott (Csatkai)

1761 ben már a tüzjei typlomban festett, ahogy az egyik pillér felirata tanusítja, u. ott 1763 ben elkésül a typlom ki festésével – az oltárkeszekkel.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága a szombathelyi egyházmegyében. Szombathely 1936, 3–4,

Dorffmeister Antoni Jestö M. 54

1764 ben telegrafed te Sopronban, de lehet, hogy 1762 ben más at lalat (Lantaan)

1761 ben más a tüzes tylomban festet, ahogy az egyik pillér felirata tanúsítja, M. at 1763 ben elhesül a tylom ki festésével – az eltérhetjelzel.

Fabricia Mónica. Dorffmeister J. munkásszag a nonbatthely egyházmegyeben. Sambathely 1936, 3-4.

M. O. K.

Dorffmeister József István festő

D. István fia, aki apjának kompozícióiban az architektúrát és díszítő (1797) elemeket festette. Apja halála után csak az István nevet használja és önálló an dolgozik. A Heutgotthárdi tyloni dekorációját festi.

Fábián Mária: Dorffmeister S. munkássága
... Kombathely 1936, 4-5, 40

M. O. L.

Coffmeister Józef Istorin Jestö

D. Istorin fia, aki apjának hongvi-
tiókban az architektúrát és dézsfő
elemeket jestette. Apja halála után
vak az Istorin vezet harmélja e ünnep
az dolgozás. A kentgottlaisti tyban
dehordcsióját fest.

Fabian Maria. Coffmeister: I. munkásnyi
hondrathely 1936, 4-5, 40

Dorffmeister István festő M.D.K.

1797 máj. 29-én halt meg.

Végrendeletének növege körölve:

5 old.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága...

Szombathely 1936, 5

Dorffmeister Tobiás festő M.D.K.

1791 máj. 25-én halt meg

Végrendeletének nőnege bőrötve:

5 old.

Fabián Mária. Dorffmeister 7 mulatónegye.

Kamarahely 1936, 2

Dorffmeister István festő M.D.K.

1791 ben a szeminaháriumi könyvtár freskóit festi:

Szt Ágoston, szt Gergely, szt Ambrus és szt Jeromos figuráit, mellékalakokkal (repr. 7 o.) Jelzve a mennyezet déli oldalán: „Stephã Dorffmaister inve & pinxit 1791"

Fábián kérics: Dorffmeister I. munkássága... Grombathely 1936. 6.

M.D.K.

Dorffmeister Antonín Jestě

1791 ben a nemínaveném hospodářství předvídá Jestě:

Na Ligotou, na Gerzely, na Ambrus a na Jeremiáš Pepřík, [illegible] (mezi 7 a 8) Jelenec a nemocnost [illegible] „Hegha Dorffmeister [illegible] 1751"

Fabián [illegible] Dorffmeister J. [illegible] [illegible] 1786 6.

Dorffmeister István festő M.D.K.

Lily püspök meglivza a kombathelyi szeminarium kárikápolnájának ut. Márton életéből vett népekkel való diszítésével. Ezek közül a ut. Mártont ábrázoló oltárkép maradt meg. (repr. 9 o.)
A képre vonatkozó levelezés: 8-10 o.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága ..... Kombathely 1936 8

Dorffmeister István Jenő M. D. H.

Bily jungrök meglivos a kombattagy.
Nemzetkeresem kiszkopolmajónak ut.
Mástor ellenőtől vel nepellel való elv
hiteréivel. Ezek körül a ut Mástor ab
Tároló ollásfelé mozadt meg. (Sept. 30)
A lépre vonatkozó levelejés. 8 10 0

Fábián Mária. Dorffmeister A. minkaiszi
Ja ... Kombattagy 1936 8

Dorffmeister István festő M.D.K.

A kombathelyi Seminarium őrzi a D. által festett Nagy József kanonok portréját. Készült 1780. (repr.: 12 o.)

Fábián kária: Dorffmeister I. munkássága.
Kombathely 1936, 10

Dorffmeister Zoltán Je.Ré. M.D.A.

A kombathelyi kiemeneszmen ötvi a D.
Által jestett Nagy József Kanonok
portréját. Mérmet 1980 (vegy: 12 o)

Fábián mária. Dorffmeister J. munkássága.
Kombathely 1936, 10

Dorffmeister István festő M.D.K.

Lily püspök megbízza a nombathelyi püspökvár egyik nagy termének kifestésével, ez az u.n. ht. „Pál terem" (1782 ben Zéhül a nemződés, szövege közölve: 10-11 o.)
A festménynyelven jelenetek ut Pál életéből (repr: M-[illegible] o.)

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága... .... Kombathely 1936, 10, 11,

Dorffmeister Fabián festő M.D.K.

Igen pontos, meglehetős a [illegible] jó-
tatás egyik [illegible] [illegible]
[illegible] (1782 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] : [illegible])
A festőnőnek jelentése [illegible]
([illegible] : M. [illegible])

Fabián Mária Dorffmeister [illegible]
[illegible] 1736, 10, 11.

Dorffmeister István festő M.D.K.

A ut Pál terem jelenetei: Ut Pál Apríppa előtt, Hajótörést szenved Málta szigetén, Athénben, az efezusiak elégetik könyveiket, Pál Miletosban, Pál és a pogány papok, Pál és Barnabás lyszrai csodatétele, Ut Pál és a kígyó

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága ... Kombathely 1936, 11, 12, 13, 14, –16

Dostmeister Tobiáš Jenő M. D. K.

A ut Pál lesen jelenetes: Lé Pál Apsiggelők, Ha jótérést nemzed kérte hígetlenél, Ellenben, ha eferenced elégetés hőmyeket, Pál Miletoban. Pál és a gyógány pogok, Pál i Barnabás lyszt vodatétele, ha Pál és a kígyó

Fabián Lucia Dostmeister I. munkácsaja
Kombathely 1936, 11, 12, 13, M, -16

Dorffmeister István festő M.D.K.

A kombathelyi urnapi oltárok egyik képét, mely az Utolsó vacsorát ábrázolja, 1784 ben festette D. mint a kép szignaturája alapján megállapítható.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkaisága..... Kombathely 1936, 16, 17, 18

H. D. K.

Hofmeister Johann Jesto

A nemzetiegyi utnagi oltásos egyi-
hígét, meg az Attalás varicsát alkó-
volgyi, 1784 ben fertelte D. mint a bés régen
tusája elapjá megállapítható.

Fábián Lázár: Hofmeister J. munkaisá-
ga ..... Kombathely 1956, 16, 17, 18

Dorffmeister István festő M.D.K.

A készülő nézeseghán számára festi hily megbízásából: „Ut István"-t és Jézus megherentelését ábrázoló oltár képeket. A kepekhez vázlatokat is készítet.

Fábián Mária: Dorffmeister István munkássága ... Kombathely 1936, 18, 19, 20, 21

M.D.K.

Dolfmeister István jestő

A hérzelő nézeséghez számára fest-
hely meghirázatsáig. Jó Istvánt és
fénus meghesztelédt abszolló oldal-
tzéjszet. A tegyebbey vizlatokat és
hésitet.

Fabián Mária: Dolfmeister István
munkássága. Szombathely 1936, 18, 19,
20, 21

Dorffmeister István festő H.D.K.

Ujabban előtérült D. tejek Kombathe-
lyen:
Saul megtérése. S.D. A o 1789 (repr: 15 o)
Mózes a réztigyával. Ugyanakkor készült.
(repr: 20 o.)

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássá-
ga.... Kombathely 1936, 21

M.D.K.

Dotfmeister Sebrén Jenő

Ugyabban előtesült D. Gépek Rombattelyen

Saut megjelése. I. D. A. 1789 (rep. 150)

Előtesa reitegyával. Ugyanaldos Beisült.

(rep. 201)

Fáliám Mária Dotfmeister I. mennyiséga ... Rombattelyi 1936, 21

Dorffmeister István festő M.D.K.

A premontrei kanonokrend szombathelyi székházának kápolnájában 2 Türjéről származó D. kép van:

ht Norbert é rego: 23 o

ht. Ágoston rego: 22 o

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága.... Szombathely 1936, 21–26

Dosztrovnik Zdravin Jozef M.D.H.

A [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] 2
[illegible] [illegible] D. [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 23 0

[illegible] [illegible] [illegible] 22 0

Fabián Mária: Dosztrovnik J. [illegible]-
[illegible] ... [illegible] 1936, 21–26

Dorffmeister István festő M.D.K.

1760 ban D. Türjén vállal munkát. A tyrlom fővoltárképe 1763 ban készült: Angyali üdvözlet. A falon: Anna tanítja kóriát. A türjei rendkár ebédlő mennyezetét is ő festebe: Illés prosféta a pusztában és Kr. és a szamariai asszony jelenetekkel.

Fábián Mária: Dorffmeister J. munkás sága..... Szombathely 1936, 25-26

Dorffmeister István festő M.D.K.

1760 bom D. Tünjen vállal munkát
A Lyon fő oltáriszége 1762 ban, hiszünk:
Ungyak ucharat A falon: hana ta-
vulja hiszi. A tünjen vendkiér ebédlő
mennyezetét is ő festete. Ellés grafika a
punktban és Kr. és a szamarian ar-
hany gelemetéhel.

Fabián Mózes: Dorffmeister J. munkás
sorga..... Gombathely 1936, 25-26

Dorffmeister István festő M.D.K.

Szombathelyi magántulajdonban:
Kr. levétele a keresztről.
Lignálva: Steph. Dorffmeister A.O. 1787.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkásná-
ga.... Szombathely 1936, 26-27

H.D.K.

Dorffmeister Tobias Feste

Sambatkeli, m. egyetlenjelenben:
Kt. levétele a hasonkőtől
Kiegyélva: Hepa Dorffmeister h.D. 1787

Fábián Mária: Dorffmeister V. [illegible]
ga ... Sambatkeli 1936, 26-27

Dorffmeister István festő M.D.K.

A celldömölki apátsági Szentmiklós van egy oltárképe, mely Nep. nt. János apotheozisát ábrázolja. Jelzése: „St. Dorffmeister pinx." Az itt levő ut Anna oltárképet a nevező D. munkének tartja.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága ..... kombathely 1936, 27

Dorffmeister Tatsächlich Jesto

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Dorffmeister István festő M.D.A.

A csehimindszenti tyrlom oltárképének aláírása: „Stephan. Dorffmaister pinxit Academicus 1793. Soprony." A mindszenteket ábrázolja, különösen kiemelve a magyar szenteket.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága.... Szombathely 1936, 27

Dr. Pierre Jaboin fils

M. D.

A exercé successivement à Lyon et à Paris
clinicien, biologiste, hospitalier, privat-
docent à la Faculté de Médecine de Paris,
lauréat de l'Académie de Médecine, Prix
Civrieux 1923, Legroux 1924, Mauriac
1926, Barbier 1927, Bellion 1928, Bour-
neville 1929, Chomel 1930, Fournier
1931, Duchenne 1932, Trousseau 1933,
Moynac 1934, Bouchard 1935, Laennec
1936, Dieulafoy 1937, Potain 1938,
Huchard 1939, Vaquez 1940, Widal
1941, Gaucher 1942, Lemierre 1943,
Rathery 1944, Debré 1945, Lian 1946,
Leriche 1947, Lemaire 1948, Lereboullet
1949, Lenègre 1950, Lelong 1951,
Lemoine 1952, Lemaître 1953, Lenor-
mant 1954, Lemoyne 1955, Lemasson
1956, Lemercier 1957, Lemonnier
1958, Lemoine 1959, Lemaire 1960,
Lemoine 1961, Lemaître 1962, Lemoine
1963, Lemaire 1964, Lemoine 1965,
Lemaître 1966, Lemoine 1967, Lemaire
1968, Lemoine 1969, Lemaître 1970,
Lemoine 1971, Lemaire 1972, Lemoine
1973, Lemaître 1974, Lemoine 1975,
Lemaire 1976, Lemoine 1977, Lemaître

Dorffmeister István Jestő M.D.K.

A felszőöri tplom oltárkjen hária mennybemenetele. Signálva: „Stephan Dorffmaister 17..." az utolsó 2 szám lekoptat. 1932 ben restaurálták

Fábián hária: Dorffmeister I. munkásságar.... Szombathely 1936 28

M. D. K.

Dorfmeister Fabián Jenő

A felszólási tilom ellátszigen hasza
neumgesemenetele. Lignálva: „Steplag
Dorfmeister 17." az utolsó 2 szám
lehagyar, 1932 ben mellanváltás

Fabián hasza Dorfmeister 7 mutatás
tagyar... Szombathely 1936 28

Dorffmeister István festő M.D.I.

1794-ben a hegyfalusi Gludovácz kastély 8 szögletű dísztermét 8 függő zippel, mennyezetét pedig festménnyel látja el. Ezekről maga D. írt verses német megyarázatot. A mennyezeten mitológiás alakok, az oldalfalak körül hét a világ 7 csodáját mutatja be, a 8. kor a megrendelő és családjának képmása.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága... kombatlug 1936, 28–30

Dorffmeister István Jeno 4.5.1.

1794-ben a hegyfalvi Gludovácz hasz-
lég 8 mögletű dintemét 8 piggő réggel,
mennyezetét jedig festvényel látja el.
Egyszerű mogyoró vi veres vizmet me-
gyasárolat. A mennyezetben mitológiai
alakok, az oldalfalak körül bélés a
világ 7 vodáját mutatja be, a 8 ha-
a negyedelő a valódjának bizonyára.

Fabián Mária: Dorffmeister I. munkásá-
ga... Honbathely, 1936, 28-30

Dorffmeister István festő M.D.K.

Hegyfalubban van egy kep. ht. János ábrázoló kép, melyet a nerző D.-nek tulajdonit.

Az incédi tylom főoltárképe: Mária mennybemenetele. Hlerve: „Dorffmeister invenit et pinxit 1791."

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága.... kombathely 1936, 30

Dorffmeister István Jezdó M.D.L.

Hegyfelubban van egy kép ki János alsóvadó kép, melyet a nevő Dr. Ruh tulajdonit.

Az ismeretlen Jelenet Jézus: hasonlóan mennyhemenetele. Alatta: „Dorffmeister invent et pinxit 1791"

Fábián hasonlóan Dorffmeister 3 mennyhasonlóan ... Kombathely 1936, 30

Dorffmeister István festő M.D.K.

1785 ben Kily püspök megbízásából a kemenesmihályfai tyrlom ventélyét és oltárképét, „Szt. István megkövezé sét" festi meg. Munkájáért 160 Ft-ot kapott.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkás-sága ..... Szombathely 1936, 30-31

[illegible]

1785 ben tehát [illegible]
a [illegible]
és [illegible], „[illegible]
[illegible]" [illegible]
[illegible].

Fabián [illegible]
[illegible] [illegible], 30-31

Dorffmeister István festő M.B.K.

1779-ben a kemenesszentgyéteri tplom kifestésére hívják meg. Ht Péter életéből vett jeleneteket ábrázol a tplomban, a mennyezeten Kr. mennybemenetelét ábrázolja.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága.... Kombathely 1936, 31-32

Dr. Hermann Otto Frank M.D.

1773-Ein a Tennessee-Geschichte Tyler
Tuckahoe Jurisdiction Ist Tyler ein-
heirat Ist Jefferson ethnisch a Tyler
Town, a Montgomeries Mr. Montgomeries
Heirat Historisch.

Charles Irvin Hartshorne Jr. Immunologie
Jan Immunology 1936, 31-32

Dorffmeister István festő M.D.K.

1774 ben a nagyzitkei tyolom számára fest egy nagyméretű Rentháromsá got. (kb 5+2 m, repr: 32 o.) Várlata a szombathelyi püspökvárban.
A nova i tyolom kifestésére kötött szerződés szövege: 33 o.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága.... Szombathely 1936, 32, 33

Dorffmeister Tobias Jakób H.D.K.

1794 ben a nagyrétben tyllom rámá
ra fest egy nagyméretű kentkoszorú
jed (tab 5×2 m, nagy 32 °) Várlor-
ba a nombathely gyűjtőkörben.
A mova i tyllom tájfestésére lustrá-
rendés nőrege 33 °

Fábián Mária: Dorffmeister J. munkás-
sága. Szombathely 1936, 32, 33

Dorffmeister István festő M.D.K.

A rábahidvégi tyrombau két zéje:
ut József (repr: 35 s.)
és a Fájdalmas kűz.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkás-
sága.... Szombathely 1936, 34-35.

Bestimmter Integral

A mathematischer Ausdruck der Art:

$$\int_a^b f(x)\,dx$$

wird Integral genannt.

Folgende Regeln: Differential und Summenregel

Beispiel Thomas Berkhoff, 3H-35.

Dorffmeister István festő M.D.K.

Gutaháza könnég ut Cicelle templo mának falait D. Freskói diszitik. 3 oltára mintén tőle való: ht Cecilia főoltár: s a 2 mellékoltár: ht Anna halálát és ht. József ábrázolja. A menynyezeten ut. Cecilia megdicsőülése, 3 kéjen vértanusága.

Fábián hária: Dorffmeister J. munkásságá ..... Szombathely 1936, 35-36.

M. D. L.

Hoffmeister Adam Jacob

Geboren Herzog in Cecilie Jungle
meines Lebens D. Geboren Hinrichs.
3 weitere minder tiefe Furche: Ist Cecilie
Hoffte: 2 c 2 weiß Gottes: Ist Hans der
Liebe? Ist Johnster abwesend? Hans
Jungen ist Cecilie ausgeblieben, 3
Jungen mitkommen?

Stehen Heute: Hoffmeister 3 mannsch.
Lagen ..... Frankfurt 1936, 32-36

Dorffmeister István festő M.D.K.

1769 ben a sárvári vár lovagtermét diszíti. A menzgeretben a törökök elleni hiresebb csaták, az oldalfalakon biblicai jelenetek. Sámson és Delik jeleneten dláirása: „St. Dorffmaister pinxit, ex Caesa. Reg. Vien. Academia Anno 1769." A sárvári vár egy torony hobájában is festett freskókat.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága ..... Kombathely 1936, 36-38

Bibliothèque de Thiers, Paris M.D.R.

1765 De — a autorisé par lettre patente
divrait. A manqué à [illegible]
[illegible] Thiers, en réclamant
[illegible] Thiers à [illegible]
Thiers [illegible] M. Bibliothèque
Thiers et [illegible] Thiers
[illegible] Thiers [illegible]
[illegible] Thiers [illegible]
[illegible] Thiers [illegible]

Dorffmeister István festő M.D.U.

A neutgotthardi ciszterci tyrkom kuyo-
lájában: A neutgotthárdi csatát festi
meg. (repr: 39 o.) Az apátság épüle-
tének egyik nobájában egén sor
D. rép van: III. Béla, a mohácsi és neut-
gotthardi csata, a kombathelyi liceum
alapítása ...stb.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássá
ga ..... Kombathely 1936, 38-40

Dotfineister István Jestő M.D.K.

A neutgotthardi vinteri tyloni kongre-
lájabon: A neutgotthárdi vatát jesti
meg. (nyp: 39 o) Az apátság épülete
lévén egyik nobájában egyén rad
D. Nyír nem III Béla, a nobáni, a neut-
gotthardi vata, a nombathely lieum
alapítása ... stb.

Tábán hára: Dotfineister 7. minimása
Ga ..... Szombathely 1936, 28-40

Dorffmeister István festő M.D.K

A zalaegerszegi megeházán: Krisztus a szeremben lép D. műve. Művéért kapott 45 frt-ot.

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága .... Szombathely 1936, 42-43

N 23 N

Hoffmeister Heinz Paul

* Sandhagen (Siegerland) 13.5.1906
† Hannover 15.9.1945 (Hannover-Kleefeld)
Begraben in Hannover

Tischler, Bildhauer, Hoffmeister 1 Monat bei Ernst Barlach, 1930 Studium an der Kunstakademie Dresden, 1932-33

Dorffmeister István festő M.D.K.

A szentiván-fai tenyelem oltárképe: Jézus megkeresztelése, 140 x 280 cm.
Jelezve: „Pinxit Steph. Dorffmaister 1791"

Fábián Mária: Dorffmeister I. munkás sága..... Kombatheg 1936, 42

Dorppmeister Tatián Jestő M.D.K.

A rendiváni jai hungarom elkészítése: Jérus megbízottelése, 140, 220 cm.

Jelenre: „Pinkit lépe. Dorppmeister 1791"

Fabián Lésia. Dorppmeister a munkás nágos.... Szombathely 1936, 42

Dorffmeister István festő M.O.K.

A zanati templom szentélyében egy szent László ábrázoló oltárkép D. munkája.

Fábián Kálmán: Dorffmeister István munkássága ..... Szombathely 1936, 43

Dorfmeister Istvan Jenő M O N

A zanati lemezlem rekreskegélés
egy rent darabot akarok oltárig
D. munkája.

Fabián Lesia. Dorfmeister Istvan
munkaiszaja. Sombathely 1936, 43

Dorffmeister István festő M.D.h.

Feltételesen neki hulajdonítható:
Felsőoszkó, a tyrlom sekrestyéjében Pieta, 50-90 cm.
Kám, a főoltár Zége (ht András)
Kemenesszömjén: kisz Mária hületése, oltár Zége
Kőszeg: Vizitáció a ht Imre tyrlomban
Nagylengyeli főoltár, Ormándlak, a tyrlom freskói, Vasszécheny: Mária Terézia.
Fábián Mária: Dorffmeister I. munkássága ... Szombathely, 1936, 43-44

Hoffmeister Ottavi Jenő M.D.M.

Fekete lelesen vesi kulajdonithato:

Kerőszhó, a tyúkon lehvesügyjeben Pi-
ula, 50-200 cm.

-Kám, a fóaltás tége (ut kiadás)

Kemenszőnyen: Kaus Mária kutetése,
oltásrég

Kőszeg: Vizitáció a ud Szure tyúkon
Nagyleugyeli fóaltás, Csanádlak, a
tyúkon jeszkói, Vasmécheky: Mária Teréz

- Fáltán Mária: Hoffmeister I. imun-
kaisága. Bombathely, 1936, 43-44

ifj. Dorffmeister István festő M.D.L.

Művei: Nagyszitke, melléköltár, Immaculata. 190 x 95 cm. Jelezve: „Stephan Dorffmaister pinxit Anno 1801"

Lenti. Oltárkép. 1802

Kőneg. ht. Imre tpl. főoltára mely ut. Imrét ábrázolja. 1805.

Fábián Mária: Dorffmeister István munkásságar ... Szombathely 1936, 44-45

Ilg, Dorfmeister Johann Jerdi

Hüvely: Vaggitte, [illegible], Fama

Vulaba. 190 × 95 cm. Jelenre: „Stephan

Dorfmeister gemalt Anno 1801"

Jenki: Oltárkép. 1802

Vöneg. Ki Fuse [illegible] [illegible] [illegible]

Fuzét [illegible]. 1805

Fábián Mária: Dorfmeister Johann

[illegible] [illegible] 1836,

44-45

M. D. 6.

Dorfmeister István festő

Szt. Mihályt ábrázoló képe a ciráki plébánia typlom oltára felett függött 1910-es évek elejéig. 1928-ban a plébánia 400 P.-ért eladta gr. Csirády Györgynek.

Erőss István: A ciráki körjegyzőség és plébánia története. Győr 1943, 159

Dorfmeister István

falképei a szombathelyi püspökvárban

l.

Thirfelső-dunántúl

264. l.

1. Mérleg
2. Pénztár
3. Váltó
4. Folyószámla
5. Áru
6. Berendezés
7. Elfogadványkamat
8. Váltódiszkont
9. Elfogadvány
10. Kovács János tőkeszámlája
11. Magyar Béla tőkeszámlája

Dorfmeister István

képei a sárvári
várban 1769

l.

Thirfelsödmaütüb

280 l.

STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER
STÜHMER

Dorfmeister

és Maulbertsch hatása alatt festették ki a XVIII. században a veszprémi székesegyházat. Hogy ki, azt nem mondja.

Ádám Iván: A veszprémi székesegyház. Veszprém 1912. II. r. 400. l. 408. l.

a-

ra-

a

ke-

diai

elet

k

mü-

i

k

em-

é-

em

ib-

szem-

Dorfmeister János (igy!)

A pécsi domonkosok templomának a bold. Szűz születését ábrázoló főoltárképét fenti festette, ki a szigetvári templom freskóit is festette. Ez oltárkép jelenleg a sásdi templomban van, mégpet az 1891-ki restauratio alkalmával, mutbog a kép szélein igen kopott volt, kénytelenek voltak 30 centiméterrel meghosszabbítani. A kép jelenlegi magassága 4 m, szélessége 2·5 méter.

Németh Béla. A pécsi dominikánus-ház története. Pécs, 1903. 45. l.

A fenti oltárképet az oltárral együtt és a templom másik két oltárát a képpel együtt hg. Esterházy vette meg az 1796-97-ben épített sásdi templomba vitette s ott vannak jelenleg is.

u. o. 61. l.

Dr. SUGÁR GYULA
ÜGYVÉD
MISKOLC
SZÉCHENYI-U. 80

TELEFON: 113

Méltóságos

Dr Szentiványi Gyula

igazgató urnak

Budapest

Arena út, Szépművészeti [illegible]

M.D.K

DORFFMEISTER J. Jestő

Győr Rózsa Ferenc-u 41-43-45:
Orsolyák templomának falképei
(1726)

Gerő László: Magyar építészet
Kolacó hagyományai 35. l.
Bp. 1951.

M. D. U

DORFMEISTER J. Pestő

Császár (Komárom m.) R. k. Templom (1772-1803)

Falképei

Gerő László: Magyar építészet holadó hagyományai Bp. 1951. 44. l.

M.D.K

DORFFMEISTER J. festő

Nova (Zala m.) R. k. templom fal-
képei (1779)

Gerő László: Magyar építészet Bala-
ton környékén Bp. 1917. 46. l.

M.D.K.

DORFFMEISTER J. Jestő

Fuzsér (Szabolcs-Szatmár m.) volt Lónyay kastély allegórikus tal-képei (XVIII. sz. v.)

Eserő László: Magyar építészet hala-ló hagyományai Bp. 1951. 49. l.

M.D.K

DORFMEISTER J. festő

Szombathely Berzsenyi Dániel tér
Püspöki palota freskói
(1779-83)

Gerő László: Magyar építészet barokk
korszakai Bp. 1951. 49. l.

M. D. K.

DORFFMEISTER J. festő

Győr. Orsolyák templomának falképei

Magyar építészet. Bp. 1954. 71. l.

M. D. K.

DORFFMEISTER J. Jenő

Sopron. Volt Jencés kolostor fol-
képei

Magyar építészet. Bp. 1954. 72-l.

Dorfmeister J. Jestő M.D.K.

emlitve:

Sopron és környéke műemlékei c. könyv vitája. hűvtört. Ért. 1954 1 sz. 190

M.D.K.

Dorfmeister István festő

III. Béla király, az Hpátság alapitója, az első 13 francia cist. szerzetessel.

repr:

Emlékfüzet szent Gotthárd halálának 900 éves évfordulóján. Szentgotthárd 1938 13 l.

Dorfmeister István festő M. N. M.

A mentgotthárdi Rendház apáti szalonjának körülfutó képein ut. Gotthárd életéből ábrázolt jelenetek.

Emlékfüzet ut. Gotthárd halálának 900 éves évfordulóján. Mentgotthárd 1938, 26

Dorfmeister István festő M.D.M.

A soproni szent Lélek templomot látta el freskókkal

Gábor géza: A katholikus Sopron. Sopron
1925, 24

Mr. Mrs. Miss

Postmaster, Town, State

Please deliver to Mr. Mrs. Miss

at Street, Town, State

Sender's name & address

Date

Dorfmeister István, festő

Kresznerics Ferenc útleirásaban birálja Dorfmeister Mohácsicsata képét. A király szakálltalan, lefelé fut, messziről ágyúz a török, stb. 1802-ben irta. 257. old
Nem valószinü, hogy az ő munkai.

Beres László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei. 257. old

Dorfmeister István, festő

Két képe a mohácsi csatavesztés és felszabadítás a mohácsi kat. temetőkápolnában volt. A mohácsi püspöki kastélyban találta 1797-ben Takáts iró ezeket József császár képével együtt. 257. old. Nem valószinü, hogy az ő munkái.

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei. 257. old

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Dorfmeister, festő

Soproni barokk festő. Megörökitette az 1526-os mohácsi csatavesztést és az 1687-es diadalmas harcot is. 257. old. Nem valószinü, hogy az ő munkái

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei. 257. old

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Dorfmeister István, festő

Egyik ritka mester, aki templomban harci jelenetet mert festeni. Szigetvárott 1788-ban egyik legjobb műve egy ilyen tárgyú kupolafestmény. De nagy a különbség ax e festmény és a mohácsi kápolna csataképei között. Valószinütlen, hogy ő festette. 258.old

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 257.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

L.9 V.G.

Dorfmeister István (Bécs, 1725 körül. -- Sopron, 1797. máj. 29.): festő. A bécsi Képzőművészeti Ak.-án folytatva tanulmányait, alkalma volt megismerkedni az osztrák- és olasz dekorativ festészettel. Képességei falképeiben bontakoztak ki leginkább (Sárvári vár freskói, 1769; a császári plébánia templom

freskói, 1775; a soproni bencés székház lépsőháza, 1779). Kiemelkedő alkotása a szentgotthárdi apátsági templomnak a szentgotthárdi csatát, valamint a szigetvári plébániatemplomnak a Zrinyi halálát ábrázoló kupolafestménye (1788), és a szombathelyi püspöki szeminárium részére készült munkái (1791—92). Oltár- és arcképfestészettel is foglalkozott. -- M. Phaeton bukása; Szent József a kis Jézussal (1769,); Házaspár képmása; valamint a szigetvári és a mohácsi csatát ábrázoló képei a Szépmüv. Muz.-ban. -- Irod. Fábián M.: D.I. munkássága a szombathelyi egyházmegyében (Vasi Szemle, 1936); Garas K.: Magyarországi festészet a 18. században (Bp., 1955).

Dorfmeister István festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Festészet.

Szigetvári templomban Zrinyi freskója

fest. Dorffmeister.

HISTORIA. 1928. 7. sz. 6. l.

Festészet, falkép
a soporni Bencésrendház lépcsőházi freskója és a városház mennyezetképe, Dorfmeister, 18. sz.

Győri Szemle, III., 1932. 215.
Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Dorfmeister, festő

Győri Szemle, III., 1932. 215.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Dorfmeister, Jerto"

Erzkärmür. Lsp

1881. 50-51.

Festészet, alkalmazott táblakép
a győri Ursolyita-templom főoltárképe,
Dorfmeister, 18.sz.

Győri Szemle, III., 1932. 215.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Festészet, alkalmazott táblakép a szombathelyi székesegyház oltárkéoei, Dorffmáster

Művészet, III., 1904. 200-203.
Adatok művészetünk történetéhez.

Festészet - falkép

a pécsi székesegyház Corpus Christi kápolnájának f.-i - Dorfmeister J.

Magyar Művészet, 1929

455-507.o.

Szőnyi Októ: A pécsi székesegyház.

Festészet, falkép
a ligvándi kastély disztermének
mennyezetképe, Dorfmeister, 18.sz.

Győri Szemle, III., 1932. 216.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Festészet

Falkép,
a győri Orsolya-templom mennyezetképei, Dorfmeister

Győri Szemle, III.; 1932. 215.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Táblakép. Mohácsi csata. Dorfmeister.

Mohács.

Tud. gyűjt.

1832., VIII., 20-21.

Dorfmeister festő

Magyar Művészet, 1928

1-59.o.

Mihályi Ernő: Pannonhalma.

DORFMEISTER ISTVÁN festő

DOKUMENTUM

LICHTENSTEIN JÓZSEF 1848-AS JAVASLATA EGYHÁZMŰVÉSZETI EMLÉKEINK ÁLLAPOTÁNAK MEGŐRZÉSÉRŐL

(Közli: Valkó Arisztid)

Az évszázados küzdelmek folytán a nyugateurópai fejlődéstől lemaradt Magyarország életében az 1825. évvel új korszak kezdődött. Politikai, gazdasági, művelődési stb. reformok egész sora várt megvalósításra; mindezek az 1848. évi forradalom, majd az uralkodó által kinevezett első felelős minisztérium intézkedéseivel oldódtak meg.

Az új alkotmány a társadalmi élet megváltozásával járt, a honpolgárok különféle javaslatokkal, tervekkel egyengették a kibontakozás útját.

Bár kezdetben a nemesség egy része, s az egyház nem mindenben értett egyet a forradalmi vívmányokkal, később a megyei, felekezeti szervek hűségnyilatkozatot tettek. Kossuth Lajos és Széchenyi István lelkesítő szavaira mindenki képessége, tehetsége szerint kívánta a hazát szolgálni.

A Magyar Országos Levéltárban szerencsésen megmaradt vallás- és közoktatásügyi minisztérium iratanyaga[1] bőséges adatot, bizonyítékot nyújt hazánknak e feszültségekkel telített művelődési és egyéb viszonyaira. Bár az egyházak jövedelme a dézsma, a papi tized eltörlése folytán erősen lecsökkent, így a vallási intézmények, templomok fenntartása átmenetileg lelassult. Amikor azonban a minisztérium, élén Eötvös Józseffel, a kívánt támogatást a vallás-alapból megadta – az ellentmondások hamarosan elsimultak. Fennállt és fokozódott azonban a bécsi udvar ellenszenves, aggasztó magatartása a kivívott demokratikus népképviseleti alkotmánnyal szemben, s ezáltal a kormányra egyre súlyosabb terhek hárultak, amelyek a művészeti életben is éreztették kedvezőtlen hatásukat.

A tanulmányunkban szereplő Lichtenstein József, akadémiai festő, művészeti író, zsurnaliszta, ki hol Pozsonyban, hol Pécsett élt, már a reformkor végén, 1846-ban felfigyelt e káros jelenségre: a templomok kezdődő elhanyagolására, művészeti értékeinek gondatlan kezelésére. Kremnicska János pozsonyi apát tudtával e körülményt a római szentszéknek is bejelentette röpiratban, kérve, hogy a magyarországi templomok művészeti és berendezési tárgyait, azok állapotát számba vehesse. Ezt a munkálatot utazásai során, hercegprímási engedéllyel előzetesen meg is kezdte.

A Magyar Tudományos Akadémia kézirattárában fekvő[2] eredeti iratok tanúsága szerint a római levél címe, amelyről másolat nem maradt, a következő: „Zustande der kath. Kircheneinrichtungen in Ungarn und einige Verhältnisse." („An dem heil. Stuhle nach Rom, eine Flugschrift abgesendet.")

Lichtenstein a Magyar Tudományos Akadémiához is nyújtott be a rómaihoz tartalmilag hasonló tárgyú tudósítást 1847. évben, melybe belefoglalta a helyreállítás, megőrzés tényét. Ezt Toldy Ferenc az akadémia április 26-iki kisgyűlésén ismertette és az Értesítő ugyanez évi számában közzé is tette: „Festvények és faragványok" cím alatt. Ennek teljes szövegét az I. számú Függelékben közlöm.[3].

Ez a tudósítás a Lichtenstein által tervbe vett: „Project zu einem Beschäftigungs Verein für Individuen welche keiner Innung, Zunft, oder Terminen uterlegen. Fünfkirchen den 5-t Apr. 1847" című foglalkoztatási egyesületi szabályzat melléklete[4].

A reformeszmékkel telített haladó gondolkozású Lichtenstein, akinek életéről alig tudunk valamit, olyan társulás létesítésének tervezetét dolgozta ki, mely összefogná a szakmához még közelálló egyéneket, akik semmiféle céhhez, közösséghez nem tartoznak, foglalkoztatva lehetnének s ezáltal a haza ügyét szolgáló, megbízható, kereset szempontjából megelégedett polgárokkal gazdagodna hazánk. Mivel az egyesületi tervezetnek különösebb művészettörténeti jelentősége nem volt és nincs, az akadémia e kérdéssel nem is foglalkozott, Toldy is csupán mellékletét ismertette az akadémia kisgyűlésén.

Lichtenstein más irányú működése során egy neveléstörténeti munkát is írt: „Uiber den Erziehungswesen Generale Ansicht". Holléte ismeretlen.

Művészettörténetileg jelentős 1848-ban írt értkezése: „Reform zur Einrichtung der röm. kath. Kirche in Ungarn, in Hinsicht des Kunstwesens", amelyet a pesti egyetemhez nyújtott be. E művéről is csupán töredékes beadványából szerezhetünk tudomást.

Felsoroltak előrebocsátása után ismertetni kívánom 1848. július 15-én, kelt, az előző évivel tartalmilag azonos értekezését, mellyel Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter figyelmét szándékozott fel-

hívni a római katolikus templomok művészeti és berendezési tárgyainak megóvására és szükség szerinti megújítására, síremlékek gondozására (Panteon).

Írása a bontakozó történeti festészet gondolatkörében született és alkalmasnak mutatkozott a forradalom vívmányaival való kapcsolatokra, továbbá Eötvös által irányított haladó művészetpolitikai elgondolások kiegészítésére. Javaslat-tervét a Magyar Országos Levéltár őrzi[5], beadványával egyetemben, melyben annak elfogadását és a maga számára munkalehetőséget kér a minisztertől.

Az egyre súlyosabbá váló politikai helyzet azonban e kérdés megoldását nemcsak késleltette, hanem Eötvös távozása után elintézetlen is maradt.

A német szövegű tervezetet a II. sz. Függelékben közlöm.

Valkó Arisztid

Reformterv a katolikus templomok berendezésére
(Rövidítve. A sorszámok a német szöveg bekezdéseire utalnak.)

A katolikus templomokban csak a hasznosat és szépet, valamint a szükségeset kell megőrizni, a nem odavalót el kell távolítani. (Függ. II. 1–2.) E templomok ékessége az eredeti főoltárkép, olykor művészi másolat. Vannak egyéb műbecsű képek is, de találkozunk helytelen felfogásúakkal is. (F. II. 3–4.)

Előfordulnak művészi mesterművek, festmények, szobrok, amelyek nem templomba valók. (F. II. 5.) Az eltávolítandó festmények, képek, szobrok a következők:

a) festmények, ha tartalmuk érthetetlen és gondolkodásra késztetők,
b) ha rémalak jellegűek,
c) ha a bibliai történetet nem híven adják,
d) rejtélyes, allegórikus kivitelűek,
e) melyeket nem lehet restaurálni hibás voltuk miatt,
f) melyek személyeket ábrázolnak és rátekintésük kellemetlen benyomást kelt, mint az űzérkedő óbudai Zsigmond prépost,
g) vagy szatirikus jellegűek,
h) fogadalmi képek bucsujáró helyeken,
i) szentek melleti nem természetes állatképek.

Egyes templomok állatkerti festmény kirakathoz hasonlítanak, mivel csak csupán állatfejeket mutatnak allegórikus ábrázolással, szatirikus benyomást keltve. Ilyen például a szent család menekülése Egyiptomból, ahol egy szamárfej van, Lukácsnál egy ökörfej, vagy Krisztus születésénél szamár és ökörfej, Szent Antal vitelénél egy térdeplő szamár, sőt olyan ábrázolás is van, ahol a szamár térdepelve mellét verni látszik. Más alkalommal a Szentlélek galamb képében jelenik meg, a Szentháromságot pedig állatjelenettel kapcsolják össze; Szent Jánosnál és Flóriánnál sas madarat is látni. Ádám és Éva sohse volt szent, azt se tudjuk, hogy léteztek-e, de a kígyó ott van. Mária terhessége, fogantatása nem világos. A sárkány, Szent György ábrázolásoknál, a kutya Szt. Rókusnál, Márknál az oroszlán, Szt. Mártonnál a libák. (F. II. 6–7.)

Ha a felsorolt állatok a valóságnak megfelelően ábrázoltatnak, úgy művészi alkotásoknak tekinthetők és ennek megfelelően helyezendők el [múzeumban]: pl. a ló és lovasa a pozsonyi koronázó templomban, mely valóságos remekmű, de ebben a felállításban nem katolikus felfogású műtárgy. (F. II. 8.)

Célszerű lenne egy művészeti szabályt felállítani a Krisztus ábrázolásokról, amikor ismerjük Pilátusnak a római császárhoz küldött levelét: amely szerint szikár magas személy, kék szeme van, magas homloka, sas orra, szabályos piros ajka, gödrös álla, vöröses kétágú szakálla, világos barna fodros haja. Ruházata varratnélküli lepel. Ezért visszás az, hogy ugyanazon templomban többféleképpen ábrázolják. (F. II. 9.)

A történelem szerint Krisztust 12 éves koráig ismerjük, amikor templomban találkozunk vele, majd 30 éves korában Galileában tűnik fel. Mégis érthetetlen, s nem fedi a valóságot, hogy egyes képeken fiatalok között találjuk, másfajta öltözékben.

Még bizonytalanabb Szent Márton ábrázolása hazánkban. Hol püspök, hol lovag, de mindenkor a köpeny játssza a főszerepet, melyet félbeszakítva egy koldusnak nyújt. Ábrázolják ludakkal, vagy horvát népies viseletben, másképp Pozsonyban, másképp Pannonhalmán, csak egyformán soha (F. II. 10.) (41. és 42. sz. kép.)

Ez a helyzet más szentek képeivel is, akár nagy Kristófot, akár Joachimot, vagy Jánost vesszük szemre. (F. II. 12.)

Legellentmondásosabb az az ábrázolás, mikor Krisztus a sírban fekszik már, és Mária a kisdedet karjaiban tartva siratja. Vagy amikor Éliás tüzes szekéren hajt az égbe szilaj paripákkal. Ilyen kirívó, amikor a terhes Mária hasára egy gyermeket festenek. (F. II. 13.)

Oly képek, melyek gúnyossá teszik a másfelekezeteket: mint Luther ábrázolás a disznóval. (F. II. 14.) Ide sorolandók azok a festmények, amelyeken Krisztust a keresztfáról leemelik és ebben papok segédkeznek. Vagy a keresztfa vitelénél püspök is halad ornátusban bottal, s nem tiltakozik a kivégzés ellen. (F. II. 15.)

Nem illenek az oltárképhez a különféle undortkeltő betegségben szenvedők ábrázolásai, mert a hívőben csak rossz érzést keltenek. (F. II. 16.)

Ide kapcsolódnak a különféle véres gyilkoló eszközök, amilyeneket legtöbb kegytemplomban találhatunk. Ugyancsak nem ízléses a hajcsomók felaggatása az oltárokra. (F. II. 17.)

A plébánosok, vagy magasabb rangúak saját jövedelmükből nem igen áldoznak templomuk renoválására, holott kisebb összegekből ki lehetne a kezdődő meghibásodásokat javítani. (F. II. 19.)

Visszatetsző látvány az, ha egy templomban olyan síremlékeket találunk, melyet sirató géniuszok, angyalok vesznek körül, akiknek végtagjait megcsonkították; az a látszat, mintha önmagukat siratnák. Nagyon sok templomban vannak megrongált egyházi festmények, szobrok, bútorok, ezért a fenntartókat kellene felelősségre vonni. (F. II. 20.)

Egyes templomok festményekkel, metszetekkel túl vannak halmozva, elhelyezésük gondatlan, vásárok alkalmával kegytárgyakat árulnak bennök, s így elvesztik hivatásukat. (F. II. 22.)

Azért egy katolikus templom mégse legyen üres, mint egy református imaház. Ne forduljon elő, hogy református templomokban festmények, szobrok legyenek, mert ezek a katolikus templomokat illetik. Ugyancsak visszás az istenanya képe luteránus templomokban. (F. II. 23.)

Azért fordulnak ilyen esetek elő, mert a vallási villongások idején egyes templomok hol katolikus, hol református felekezetűek birtokába jutottak, akik hitük szerint alakították át, mindezt a viszályok elkerülése céljából szükséges rendezni. (F. II. 24.)

Amikor II. József a szerzetes rendeket feloszlatta a jezsuita, pálos, ágostonrendi stb. templomokban sok kegytárgy maradt vissza, valamint a rendre utaló oltárkép is különösebb érték nélkül. (F. II. 25.)

Templomaink tisztaságára ügyelni kell, ez legyen a gondnok feladata. Ezt kövessék a szerzetes rendek is. (F. II. 26.)

Aranyozások és ezüstözések mindenkor díszei a templom-belsőknek, de megfelelően kell azokat alkalmazni. Isten neve, a szentlélekből áradó sugarak, a nimbusz a szentek fején, szép és nemes vonás. De már elentmond ennek a töviskorona aranyozása, vagy a szemérem lepel Krisztus testén, az ökörszarv, a szamárfül, a sas csőrének aranyozása. (F. II. 27.)

Búcsújáró helyeken a papság viselkedése, a reform kezdete óta nem megoldott. A zarándokok elszállásolása nem kielégítő, hiányosak az egészségügyi követelmények. Visszaélések történnek a kegytárgyak árusításánál Máriavölgyön, Kismartonban, Gyüdön; Máriagyüd Batthyány birtok, protestáns település. Az istenanya képe több mint 150 éve Eszéken van, így a hívőket csalódás éri. (F. II. 28.)

A búcsújáró helyek közül, ahol igen szép kálváriák épültek: Kismarton [43. sz. kép.] és Selmecbánya [44. sz. kép.], tűnik ki. Ezeken életnagyságú kő- vagy faszobrokat találunk, de sajnos legtöbbjüket megcsonkították. (F. II. 30.)

A keresztek és mártír emlékművek, ha jól meglapozták azokat, különösebb renoválást nem igényelnek, de ha ledőlnek, közönyös hatást váltanak ki. (F. II. 31.)

A templomok legértékesebb műtárgyait, ha nem gondozzák és rongálásnak vannak kitéve, legcélszerűbb Pestre a múzeumba szállítani, ahol mindenki megtekintheti és az utókornak megőrzik, mivel állami tulajdonba kerülnek. (F. II. 32.)

Így a pozsonyi dóm nagyszerű alamizsnás szobra, a pécsi székesegyház művészi Szent Imre oltárképe, amelyek jelenleg alig látható helyeken állnak – a múzeumban hazánk díszei lennének. (F. II. 33.)

Ugyancsak a pozsonyi dóm mesteri oltára, a pécsi katedrális római alabástrom szobra, a pannonhalmi trónszék, a múzeumban ragyogna, míg a mostani helyén a kegyeletet sérti. (F. II. 34.)

A hazánkban még feltalálható Donatus atya által készített oltárképek és metszetek, amelyeken Rubens hatása érződik, mind a múzeumba valók. Donatus ferencrendi szerzetes volt, képei 1768–1777 közötti időkből származnak[6]. Előfordulnak Fra Antonio Palko[7] képek is, aki kortársa volt Donatusnak. (F. II. 35–36.)

A művészi alkotások közé kell sorolni a keleti szőnyegeket is. Egyes darabok oly szépek, mint a neuburgi kolostor hódolat szőnyegei, vagy a bécsi Szent István dóm ünnepi szőnyege. Megszüntetést kíván a megyés püspökök azon joga, hogy korlátlanul rendelkezzenek az elődök által szerzett műtárgyakkal.

Migazzi váci püspök és Batthyány pozsonyi prímás rezidenciáiból művészi értékű festmények tűntek

el, silány másolatokkal cserélték ki. Elvesztek azok az értékes festmények és keleti szőnyegek, amelyeket Mária Terézia királynő ajándékozott a besztercebányai püspöknek. Szcitovszky pécsi püspök, a Mária Teréziától kapott keleti szőnyegeket szétvágatta és azokkal házi kápolnáját ékesítette fel. A nagyváradi művészi elefántcsont faragványok, valamint Esterházy egri püspök alabástrom figurái sehol sem találhatók. (F. II. 37.)

Egyes művészi festményeket és híres régi műtárgyakat, melyekről leírások is tanúskodnak, tévesen jelöltek meg, vagy hamisítványokkal cserélték ki. Ilyen a máriavölgyi istenanya képe és a győrié is, amely silány metszet. A pécsi havasdombi Madonna, melyet a Magyar Tudós Társaság egyik tagja sokra értékelt – egyszerű tucatmunka. A siklósi várkápolna mozaik képe, melyet: 40.000 forintra becsültek, egyáltalán nem mozaik, viszont hátul a velencei iskolából származó oltár látható, amely mind eddig elkerülte a figyelmet. (F. II. 38.)

Feltűnő, hogy egyes képekre mennyire ráterelődik a figyelem, mégha egyszerű kivitelűek is, amikor mesterművekről nem mindenkor szerzünk tudomást. (F. II. 39.)

Minden monstrancia, ciborium, kehely, kereszt, amely aranyozott ezüstből készült, bronzból öntött kegytárgyakkal cserélendő ki, hogy a templom-rablás elkerülhető legyen. (F. II. 40.)

Hazánk sok templomában fogadalmi ezüst szívek, végtag részek találhatók felfüggesztve, melyek a tolvajok zsákmányává válhatnak. Előfordulnak aranyozott ezüst koronák, csillag-fűzérek, amelyek Madonnát és Jézust ékesítik és ezeket a legjobb festményekre erősítik, rongálva a festményt. Olykor átszúrják a szívet, kezet, lábat, hogy ezekbe erősítsék az ezüst szíveket. (F. II. 41.)

A képrombolók nem tettek annyi kárt az értékes festményekben, mint amennyi a mostani nemtörődömség folytán történik. (F. II. 42.)

Most még kevesebb költséggel egy renoválás, vagy restaurálás elvégezhető lenne, de e téren a legnagyobb takarékosság figyelhető meg, így teljes pusztulás a sorsa a műtárgyaknak. (F. II. 43.) Templomainkban semmilyen műtárgy ne maradjon szabadon, ha a fenntartás biztosítva nincs. (F. II. 44.)

Egy templom a település díszét képezi, ezért a meghibásodást idejében kell észlelni és kijavítani, így elkerülhetők a nagyobb költségek. (F. II. 45.)

A külső és belső Jászó, Zirc, Pannonhalma monostorainál még sok kívánni valót hagy. Jászón az ebédlőterem, Zircen a télikert és pince, Pannonhalmán a vízvezeték és könyvtár sokat mond. A klérus feladata a templomok fenntartása, mégis elhanyagolják. (F. II. 46–47.)

Hazánk legszebb templomai, mint a szombathelyi, az ősi kassai, a pompás váci, a gótikus ferences pozsonyi, a pécsi minaret kívülről igen elhanyagolt képet mutat, holott városuk dísze lehetne, mégha kevés is a bevétel a munkálatokra. (F. II. 48.)

A temetőkben a sírfeliratok ne legyenek gúnyosak, ócsárolók, inkább emeljék ki az elhunyt érdemeit, erényeit. (F. II. 49.) Síremlékek, amelyek jobbárá nem művészi alkotások, időszerűtlenek és nem illenek a templomokhoz. (F. II. 50.)

Egy templom soha se hasonlítson egy kriptához, mert akkor a pénzes emberek pompás síremlékeket állíttatnának maguknak és holtuk után is ragyogni látszanának, ami a jelen egyenlőség korában ellentmondásos. (F. II. 51.) A sírfeliratokról egész irodalmat lehetne összeállítani. (F. II. 52.)

Senki sem foszthető meg attól a jogától, hogy szeretteinek síremléket állítson, ezeknek azonban kizárólag a temetőben van helyük. Templomokban nem állítható fel emlék és a megmaradt síremlékeket is el kell távolítani. (F. II. 53.)

Ha Pest-Budán megvalósulna egy Panteon, amelyben a művészi síremlékeket összegyűjtenék – felekezetre tekintet nélkül – ez egy felemelő érzést nyújtó csarnok lenne, ahol a jeles és egyszerű emberek nyugodnának, feltéve, hogy életökben erre rászolgáltak. (F. II. 54–55.)

Jelképes síremlékek is állhatnának itt, akiknek teteme valamilyen csapás folytán elpusztult, vagy sosem került elő; így a szabadságért küzdő nagy magyarok, mint Rákóczi Ferenc, Bercsényi stb. (F. II. 56–57.) Továbbá az eperjesi vérfürdő mártírjai, valamint a kivégzett Nádasdy, Zrínyi és Frangepán, a Vérmezőn lefejezett Martinovics, Zsigray, Hajnóczy. Jelképes síremléket kapna a Zrínyi család, Corvin Mátyás. (F. II. 59.)

Helyes, hogy az osztrák származású zeneművész Haydn tetemét a kismartoni kegytemplomban temették el. (F. II. 60.) [45. sz. kép.]

A templomokban levő síremlékek zavarják az áhitatot, utalnak a gazdagabb nemességre, ellenmondanak a szabadság, egyenlőség eszméjének. Még jöhet egy olyan irányzat, mely a képrombolókhoz hasonlóan az ilyen kirívó síremlékeket megrongáltatja – nem művészi mivoltuk, de személyiségük miatt. (F. II. 62–63.)

A képzőművészetben a síremlékek kivitelezése jelentős, ezért a szobrászattól ezt a területet megvonni nem szabad. Hasonló az eset a vallási történeti festészetnél, főleg az oltárképek kivitelénél. (F. II. 64–65.)

A freskó-festészetre, mint legmagasabb művészeti ágra különös gondot kell fordítani, nehogy avatatlan kezekben a néhány alkotás elsorvadjon. (F. II. 65.)

A tervezet további része a következő alapgondolatokat foglalja magában: célszerű reformok által kapjanak a katolikus templomok egyszerűbb berendezést, figyelemmel az egyéb keresztény vallásokra, anélkül hogy ártani kívánnának. A meglevő művészetileg értékes műtárgyakat a múzeumba kell beszállítani, és egy szentcsarnoknak nevezett részben kiállítani olyképp, hogy a tisztelet-adástól ne fosztassanak meg.

Egy Panteont kell felépíttetni, a megbecsülés templomát, amelybe elhalt kiválóságaink síremlékei felállításra kerülnének. A most élő nagyjainkról készülő feliratok, vagy síremlékek is itt helyezendők el, haláluk után. Végül évente ünnepi megemlékezést kellene tartani e Panteonban, a vallási egyenlőség szellemében. (F. II. 67.)

Kelt Pécsett, 1848. július 15-én

Lichtenstein József[8-9]
akadémiai művész és historikus.

I. sz. Függelék

Magyar Academiai Értesítő. Pest 1847. 91–92. old. **Festvények és faragványok.**

Lichtentstein József academiai képíró, Pécsett apr. 5. költ levelében többféle a' hazában található festmények és faragásokról adott hírt. Általában megjegyzi, hogy hazánkban nem kevés festett és faragott művek vannak, mik a külföld legjobbjai mellett megállhatnak, mik többnyire külföldről ide származott főpapok által hozattak be, de rendszerint olly nyomorult állapotban találtatnak, hogy nem mindennapi tapasztalás és gyakorlati tapintat kívántatik hozzá megítélhetni, melly országból iskolából és mestertől erednek azok. Sokszor a' tudatlan tatarozó kéz az eredetinek szépségét eltörölte, s' nem ritkán a' monogramot elmázolván a' maga nevét és évét helyettesítette.

Nagy károkra voltak a' képzőművészet' munkáinak az egyházújítás, a' török és belháborúk, mellyek alatt nemcsak képek és szobrok dúlattak el, hanem az illyeknek emlékezetét-megóvó egyházi levéltárak is eltüntek.

Legtöbb szépműveket a' levél írója a' pécsi egyh. megyében talált. A pécsi főtemplom, a városi anyatemplom, a' kórházi templom, melly még egészen ép minarettel bír, figyelemre méltók. E megyében találtatnak Pater Donatus, (ferenczi barát 1771–81) és Dorffmeister academiai történet és fresco festő' szép műveik; emettől név szerint a' pécsi főtemplom Corpus Christi-kápolnájában, és Zrinyi életéből némelly részek a' szigeti nagy templomban, melly régebben mecset volt. Ugyan ebben látható tőle egy jeles főoltárkép is, mellyen Krisztus kezébe bevágások történtek s' azokba ezüst szívek akasztattak: melly német a' művandalismusnak a' levél írója sok helyt tapasztalta, hol gyakran a legjobb olajfestések átfúrva, összevagdalva találtatnak, hogy holmi ezüst és arany koronák, csillagok, szívek, kezek és lábak, csinált virágok, ékszerek megerősíttethessenek.

A jezsuiták és szentpáliak e megyében gazdag jószágokkal levén egykor megáldva, számos jeles mű birtokában voltak, mik e szerzetek' eltöröltetése után részint elsikkadtak, részint sokfelé elosztattak, s' jelenleg nyomorult állapotban találtatnak, a' miért a' mostani püspök azoknak megújíttatását elrendelte.

A' pozsonyi főtemplomban két mű kiemelendő: Alamizsnás János' szobra a' kápolnában, a' térdelő alak életnagyságú, a' legfinomabb carrarai márványból készült, imazsámolya magyar veres márvány, a többi részek, elég különösen, a legközönségesb gipszből valók.

A főtemplom Szent Márton lovas szobra, a koldussal együtt érez. A' szent magyar huszár öltözetben van, valóságos acrobata állással. Ez alkalommal megjegyzi tudósító, melly különbözőleg fogák fel' s' adák elő szobrászok, festők e' szentet.

A' pannonhalmi főapáti templomban német lovag' képében van előállítva, gyalog, köpönyegét a' koldussal megosztva. A két életnagyságú szobor fából van, de tetemesen összerepedezve.

Baranya vármegye Szent Márton oltárképen a' szent egy ing és gatyában lovagolva, egész köpönyegét veti oda ' koldusnak, föld és levegő téli időre mutat. Ezzel ellenkezőleg a pécsi főtemplomban levő oltárképen Szent Márton d' Arc Johannának hű mása, lováról leszállván egy kis darabot nyújt a' koldusnak palástjából, hogy az vele szemérmét elfedje.

Dráva-Sz-Mártonban (Somogyban) találta jelentő e' szentnek legjobban kivitt képét. Egy dűlő félben levő anyatemplomnak, melly vadon vidéken fekszik, s' melyhez posványos utak vezetnek, főoltárképén Szt. Márton püspöki díszruhában áldja a' népet s' oszt neki ajándékot. A' térdelő párok öltözete a XVI. századbeli horvát divatot tünteti elő. Különös, hogy már a' két mellékoltárlap végkép elromladozott, ezen, gondolatban és kivitelben olly nemes kép pedig, teljes épségben, tatarozatlan maradt fenn. A' velenczei

iskolához látszik tartozni, de a' művész' névjegye és ideje fel nem található, mert a kép eredetileg nagyobb volt, s' szélei vagy elvágvák, vagy behajtvák.

Pozsonyban, folytatja a' közlő, a legszebb és legépebb oltárképek az Erzsébet szűzeknél találtatnak, s' véleménye szerint olasz munkák. A' Salvator egyházban két nagy oltárlap (Mária megjelenése a' kis Jézussal, és Sz. Ferencz halála) s' egy oldalkép (Krisztus a' keresztfán, előtte Mária, Márta és Magdolna) találtatik, Fra Antonio Palko mesterművei 1773. A' keresztes templom jó képei rossz fénymázozás által rontattak el.

A' szentpáliak' régi klastromában, mellyet jelen birtokosa, Schwarzenberg Fridrik herczeg lakjává változtatott által, az ebédlő jeles falfestményekkel s' gipsz domborművekkel bír, miket a' herczeg megújíttatott. Itt vannak felállítva mind azon nevezetességek, miket birtokosuk Algirban, Spanyolországban, Keleten összeszedett, úgy hogy ez épület jelenleg valóságos kis museumot mutat. –

A levélíró tudósításainak folytatását ígéré.

Toldy F."

II. sz. Függelék

„Project zur Reform für der Einrichtung in der röm. Cath. Kirche.

1 §. Schon lange würde es nöthig gewesen sein, eine Reform in der Einrichtung der röm. Catholischen Kirche in Ungarn einzuführen, dessen Tendenz darin zu bestehen haben würde.

a) das gute schöne und nützliche zu behalten, und

b) das widersinnige, hässliche und zur Aergerniss stoffgebenden daraus zu entfernen.

2 §. Es möge in einer Kirche nur das beibehalten werden, welches darin unungänzlich als zweckmässig anerkant wird.

3 §. Die Hauptzierde einer Catholischen Kirche sind die Altargemälde. Es gibt deren original Kunstgemälde, herliche Kopien, welche gleich den besten Originalgemälden, als meisterwerke da stehen, auch sonstige Kunstgerechte Bilder.

4 §. Hingegen gibt es manche Kirchenmalerein, welche in ihrer skandalösen Aufstellung, und verfehlten Auffassung, die Gottes Häuser entweihen.

5 §. Es gibt aber auch prächtige Meisterwerke und Kunstmalereien, als auch sculpturen welche ungeacht ihres Kunstwerthes, doch in keinen Gotteshause passen.

6 §. Gemälde und Statuen welche aus den Gotteshäusern herausgeschaft werden sollen sind:

a) Jene Kirchengemälde welche Rebusartig ausgeführt sind und über welche man erst nachdenken muss, um dessen Inhalt zu errathen.

b) Welche kreaturartig sind.

c) Welche der Kirchengeschichte oder der biblischen Historie zuwider, oder ungetreu handeln.

d) Deren Allegorie rätzelhaft sind.

e) Welche dermassen ruinirt sind, dass sie nicht mehr restaurirt werden können.

f) Welche Figuren enthalten, welche aus Personen bestehen, deren Anblick in unseren Zeiten einen unangenehmenen Eindruck machen z.B. Prister und Layen aus des Jesuiten, Templern, den Kreuzhern u.d.g. Orden.* Der Probst s. Sigasmundi zu Ofen, ein bämischer Geistlicher von diesen Orden ist ein wahrer Schandfieck für Ungarn. Wie betrügerisch er in der Abtei Drävaszentmärtor bezeigen. So ist auch dieser Pächter, welchen der Probst als seinen Benanten ausgabt, um die Comitats taxen mit seiner Hochwürden zu theilen ein wahrer Bauerschinder und Erzwucherer.

g) Welche vermög ihrer satirik und lascivität, pikant auf die gemüther würfen.

h) Welche als Eckel abscheuerend vorhanden sind, und wovon vorzüglich die ex voto Bilder in dem Wallfahrtsorten eine besondere Erwähnung verdienen und

i) Wiedersinnige Thierstucke, als wahrhafte oder – zweifelhafte Sinnbilder zu denen Heiligen. –

7 §. Manche Kirche gleicht einer Menagerie Gemälde Auslage. Es kommen darinen allegorische Figuren vor oder als apretirt blos die Thierköpfe, welche nicht allein bei der nichtkatholiken, sondern selbst für der ehtesten Erzkatholiken satirisch pikant einwürken. Z.B. Das Sinnbild bei der Flucht nach Egypten gar dort wo es heist die heilige Familie der Eselkopf. Beim H. Luckas der Ochsenkopf. Bei der Geburt Christi, der Esel und Ochsenkopf. Bei Tragung des H. Venerabile durch den H. Antonius v.P. wo sich blos ein Esel niederkniet.* Ja es gibt Bilder, wo sich der Kniende Esel, mit seinen Forderfuss auf der Brust zu klopfen scheint.

Nicht allein das wir Gott den H. Geist als eine Taube versinnlichen, und somit auch die allh. Dreifaltigkeit mit einen Thiere verbinden, so folgen nach diesen Vogel, der Adler beim H. Ev. Johannes und beim H. Florian. Die Schlange bei der H. Eva*. Die Historie weis nichts davon, das Adam und Eva heilig ge-

worden. Ja ob sie sogar extiret haben. Man weis nicht einmal ob ein Wilhelm Tell richtig existiret habe, obwohl eine Tellskapelle existirt. Und bei Maria Schwangerschaft (nicht Maria Empfängniss); der Drache oder fingirte Lindwurm beim H. Georg. Der Hund beim H. Rochus, der Löwe beim H. Markus, die Gänse beim H. Martinus u.s.w.

8 §. Wenn dergleiche Thiere der Naturgetreu skulptirt oder gemahlen sind, so mögen sie als Kunstgegenstand dahingehn wie z.B. Ross und Reiter um Hochaltare der Pressburger Krönungskirche, ein Kunstwerk der Bildhauerei genant werden kann, so gleicht es doch eher einem Götzenbilde, als einen religiösen katholischen Werke. So wie es auch alle Altäre desgleichen sind, religiöse Sinnbilder vorstellen.* Die Gr. katholischen haben nach ihren Ritus blos Flachgemälde, und Sie betrachten die Gemälde als Schatten der Heiligen, (der Sinn ist hier mehr Wahrhaft).

9 §. Es könnte füglich eine Norm für den Bildnisse des Heilandes Jesus Christus – nach dem Briefe des Pilatus, den er den Kaiser nach Rom sahnte, und welcher noch dort vorhanden, worin Jesus als eine hohe stämmige Person, mit blauen Augen und offenen Blick Hohe Stirn, Adler Nase, schön geschlossenen Mund mit vollen rothen Lippen, Etwas gespaltenen Kinn, daran einen rötlichen Gabelbart, Lichtbrauen länglich gekrausten Haaren geschildert wird. Schade dass wir von den Kleidungen sonst nichts wissen, als dass sie ohne Näthe gewesen.* Es macht einem unangenehmen Eindruck in ein und derselben Kirche, ein Duzend Christus zu sehen, wo von ein jeder anders gebildet und geformt is.

10 §. Nach der Historie, ist uns Christus von seiner Geburt bis zu seinen zwölften Jahre bekannt, wo wir ihn in Tempel verlassen. Von hier schweigt die Geschichte, und beginnt wieder mit seinen dreissigsten Lebensjahre, in Kana in Galilea. Daher in Kirchen wo man hie und da Christus als Jüngling vorfindet, so wie es der Fall ist beim Tod des H. Josef in der Gesellschaft der Maria und Martha, seines Freundes Lazarus, Seines Prodekdors Simon Josef u.s.w. – ist eben so unsinnig als ihn in einen Kaputrock oder eine Bluse mit seinen Jüngern wandeln zu sehen. Kein Heiliger erleidet in Ungarn eine solche veränderung, als der Ritter und zugleich Bischof S. Martinus. Bald trifft man ihn als Husaren, bald als deutschen Ritter, und überall spielt der Mantl eine Hauptrolle. Dort zerschneidet er die Hälfte, hier nur ein Stückhen. Nirges wirft er ihn ganz den Bettler hin, bald befindet er sich als Bischof unter Günsen, bald unter kroatisch kostümirten Volk. Kurz von der Martinsdomkirche in Pressburg, und den Martinsberg der Benediktiner, durch den verschiedensten Markflecken und Orte St Márton welche in Quantität in Ungarn vorhanden sind, existiren an den Altäre nicht zwei gleichförmige H. Martin, und doch ist nur von den Einen die Rede, nämlich: welcher um 11 November gefeuert wird.

12 §. So ergeht es auch bei manchen Gemälde der andern Heiligen und von kleinen Simon bis zum grossen Christoph, von jungen Johann bis zum alten Joachim, werden die Figuren der heiligen entstelt zu Tage befördert.

13 §. Die Wiedersinnigsten Gemälde die man hie und da trifft z.B. jene, wo Christus im Grabe liegt, und Maria mit den Jesukindlein auf den Arm, weinet beim Grabe steh.

Wo der Profet Elias auf den feurigen Wagen zum Himmel fährt, und zwei muthige Pferde mit der Peitsche kutschirt.

Wo auf den Bauche der schwangern Gottesgebärerin ein Kindlein gemalen und d.gl.w.

14 §. Gemälde die andere Religionsgenossen verspoten, wie z.B. das fumose Gemälde Martin Luther mit der Sau.

Die Peinigung des Johann Calvin durch Luzifer u.s.w.

15 §. Der Geschichte zuwieder laufende Gemälde. z. B. Wo bei der Kreuzabnehmung verschiedene Mönche behilflich sind. Christi Kreuztragung, wobei ein Bischof in moderner Ornate, samt Bischofstab mit wandelt, gleichsam, als liese er Jesum hinrichten.

16 §. So wenig passen aussätzige Kranke, Blutscheiende, verwundete und geschwolene, als auch Kindbetterinen als ex voto Bilder in den Gotteshäusern manches dergleichen manches Bild ist so lasier oder eckelhaft in der Ausführung, dass sich nicht allein schwangere Frauen, sondern auch andere Personen sich davon abwenden müssen.

17 §. Krüken und blutrostige Mordinstrumente, siehet man fast in jeder ungarischen Wallfahrtskirche. Doch das ekelhafteste sind verschiedene Haarpüschel welche gewönlich rückwärts dem Altare aufgehängt sind. Uiberhaupt existirt in Vaterlande keine Wallfahrtskirche, welche nicht durch einen auffallenden Unsine sich Kund gebe, oder durch Wiedersinnigkeiten verunstaltet wären. *Mehr aber als Wiedersinnig sind die Ablässe Ertheilung bei den Marien Rosenkranz Vereine und der fumose bömische enterten Pater in Pressburg, hat leider viele Anhänger in Ungarn gefunden. Für einen Ave Maria Betten, gibt ein Prister 300 Tage vollkommenen Ablass. Ja man hat die Gelegenheit an einem Marientag nicht bloss mit Leuchtigkeit seine Sünden los zu werden, sondern sich auf mehrere tausend Jahre nach dem Tode, zu reinigen. Wen man so leichten haufes seiner Sünden los werden kan, so wird sich mancher damit nicht lange besinnen, um zu sündigen.

18 §. Die Frage wo der Uibergang der edleren Religion sei, und ob ein Unterschied zwischen den Beten in der gemeinen Dorfkirche und noblen Kathedrale ist, indem die Intelligenz eben so oftmalen in der Dorfkirche, als das Bauervolk in den Dompfaren ihre Andacht verrichten. Dies dürfte schwerlich richtig beantwortet werden.

19 §. Es ist doch sonderbar, dass weder ein Pfarrer, Prior oder Quardian seinen eigenen Beutel, etwas in seiner anvertraute Kirche restauriren liesse, und wen sich gleich noch so grossen Renten von der Kirche selbst ziehen und doch könte manchmal mit wenigen Kosten eine Verhinderung des gänzlichen Ruin erzielt werden.

20 §. Es gibt keine widersinnlichere Anschauung als wen in einer Kirche bei einem Grabmonument, weinenden Genien, Matronen oder Engeln mit abgeschlagenen Füssen, Händen oder Fingern sich befinde, und allegorisch ihren Trauer über den Verblichenen bekunden. Eine solche Figur läst die Meinung von sich fassen, als wen es aus Schmerz über sich selber weinen möchte.

Die Conventionsmachereien bei der Behandlung zur Ausführung neuer und alter Kirchenarbeiteten, welche man mit manchen Pfarrer oder Administrator, und sofort mit den Kirchen Vater bis zum Sakristan einzugehen hat, sind stats die Hauptursachen dass es so viele schlechte und verdorbene Kirchengamälde, Statuen und Möbeln gibt. Jeder Kirchenvorsteher sollte in diesen Bezug verantwortlich gemacht werden.

22 §. Manche Kirchen sind so sehr mit Gemälde und Schnitzwerke überfült, und so bund und ordnungslos gemischt und ausgestelt, dass sie eher eine Trödelbude als einem Gotteshause gleichen. In mancher Kirche wird beinache ein Jahrmark mit religiöse Gegenstände gehalten und über einzelne Stücke gefeilscht und gehandelt.* Mein Haus ist ein Bätthause sprach Cristus, und jagte die Verkäuffer aus dem Tempel. Was wurde jezt dazu Christus sagen, wenn er dieses Komödienspiel sehen würde (doch hatt ich vergessen dass er es als Gott ohnehin sieht).

23 §. Eine Katholische Kirche hingegen darf eben so wenig dermassen leer sein, wie ein Kalvinisches Betthaus. Aber auch eben so wenig solten in den protestantischen Betthäusern Gemälde oder Statuen vorhanden sein, welche allein der Katholischen Kirche angehören. Denn das Bildniss der Muttergottes welches man in luterischen Kirche vor findet ist eben so wiedersinnig als in einer Altgläubigen eine Figur von Bildhauer gemacht.

24 §. Da es mehrere Kirchen in Ungarn gibt welche durch die Religionskriege und sonstige Wirren, bald von den Protestanten genommen zur Katholischen verändert, oder eine Katholische zur protestantische Kirche gemacht. So auch mit den altgläubigen Kirchen und türkischen Moscheen, wesentliche und Zeitgemässene Veränderungen erlitten. So wäre es nothwendig und zweckmäsig, wen alles das, was in solche Gotteshäusern vorhanden, und auf andere Glaubensgenossen hinweist, wie möglich beiseite geschaft würde, um nicht bei sich der bittende Gelegenheiten, ein übles blut zu machen.

25 §. Nach den Aufhebung der Klöster durch den Kaiser Josef, blieben den noch in manche Kirchen die Gemälde und Statuen zurück welche den Geruch des aufgelösten Ordens dadurch zurück liesen. So findet man in den ehemaligen Jesuiten, Paulinen, Kreuzpatern und Augustinern die Altäre noch immer mit Bilder und Figuren gezieret, welche blos je nach den Orden bezug haben. So findet man noch verschiedene Nebengemälde in solchen Kirchen, welche nicht allein zweckwürdig, sondern gäntzlich verthlos sind.

26 §. Reinlichkeit in den Gotteshäusern sollen die erste Bedüngnisse sein, auf welche der Administrator oder selbst die weltliche Behörde zu sehen hat. Das man hingegen sicher in keinen Lande, in den katholischen Kirchen so vielen Schmutz, Staub und Ungeziefer findet, als in Ungarn, ist leider nur zu wahr, und das vorzüglich die Franciscaner gleichsam ein Verdienst drinn zulegen scheinen die Matadore dieser Unsaubrigkeiten läst sich nicht läugnen. Es wäre würklich an der Zeit mit diesen Orden eine Änderung zu treffen, denn es ist so wohl in der weltlichen als in der geistlichen Welt Stein des Anstosses.* Unter denen fünferlei Provinzialien kommen noch die Marianer vorgezogen werden. Diesen folgen die Salvatorianer und denen die Kapistraner. Die Ladislauanern und die Serviten sind Ausbund der Dumheit und der Gemeinheit.

27 §. Vergoldungen und Versilberungen zieren allerdings die Gotteshäuser doch darfen selbe nicht an unrechte Orte angebracht werden. So schön, edel und passend der Name Gottes, die Strahlen des H. Geistes, die Nimbus an den Köpfen der Heiligen und dg. sind, so entgegengesetzt, und wiedersinnig ist ein H. Geist vergoldet, oder vergoldete Dornenkronen und Schamtücher an Christus. Vergoldete Ochsenhörner oder Eselsohren, Adler Schnabel, Hundschweif u.d.gl. lassen manches zum denken übrig.

28 §. Wie sich seid begin der Reform, die Prister in den Wallfahrtsorten, in ihren Wesen und Betrugen der indirekt geforderten Geschencken und Stikpendien benehmen, möge dahin gestelt sein. Hingegen sei hir bemerkt, dass in Wallfahrtsorten, wo entweder die Einwohner lauter Protestanten sind, oder die Gast und Wohnhäuser meistens von den Juden verpachtet, und gepachtet werden, es stets ein übles kontroli-

rendes Licht auf das Leben und Treiben der Katholischen Geistlichkeit wirft, ja nicht selten zu denen böswilligsten Streitigkeiten und mit unter zu tödlichkeiten Anlass gibt.* Für den denkenden Christen bleibt es eine Sonderbarkeit ohne Gleichen, wen er das Treiben in Schaschin und Marienthal, Eisenstadt, Dubnitz, M. Gyüd u.s.w. in Betracht zieht. Zu Schaschin und Dubnitz dreiben die Israeliten Handel mit Rosenkränze und H. Reliquien, so haben sie auch Traiteurien und Getrödler in Pacht. Zu Marienthal stopfen sich die Wallfahrter ihre Wasserkrüge anstatt mit Wasser aus den H. Brun zu fühlen mit Tobak und Zigaren und so wandeln sie über der March. Wie es in Eisenstadt mit den Schnupftobak geht, ist Weltbekannt. Doch weniger dürfte es sein, dass in den berühmten Wallfahrtsort M. Gyüd (den L. Batthyány gehörend) nicht allein lauter Protestanten wohnen, sondern dass die Gnadenreiche Muttergottes, seid länger als 150 Jahre sich in Esseg befindet, ist doch ein bischen zu lange die Wallfahrer zu Narren gehalten.

29 §. Was die Ungebung der Wallfahrtskirchen betrift, so gleicht fast eine den andern, in ihren Menschlichschwernissen Verunreinigung. Auf Beícht und Predigstühle wird sicher gesehen, aber Retiraden ... wird nirgens gedacht...

30 §. Unter der Kalvarienbergen welche zugleich Wallfahrtsorte sind, zeichnen sich besonders Eisenstadt und Schemnitz aus. Was aber die Figuren der Stationen betreffen, welche dort in der Natürlichen grösse sind, und von Stein oder Holz geformt, sind meistens alle schändlich verstimmet, indem das glaübige Volk ein recht zu haben vermeinet an den Häschern und Juden ihr Mütchen zu kühlen indem sie ihnen Nasen, und Ohren, Finger und Hände gewaltsam abschlagen. Das schänderlichste aber bestehet darin, wen der Anführer einer Procession des Judens Ischkariot in das Gesicht spuckt und die Nachfolger ein jeder seiner dosis spukt.

31 §. Krucifixe und Martersäulen, oder sonstige H. Monumente an den Strassen selbst wen sie gut fundirt sind erhalten selten eine Renovirung. Hingegen vor einen Christus wen er beschädigt, ungestaltet und beschmuzt ist, oder wen das Kreuz schief steht oder gar am Boden liegt, niemt selbst der andächtigste Bauer seinen Hut nicht mehr herab, und keine Weibsperson, macht davor das Zeichen des H. Kreuzes.* Dies ist auch der Weltlauf, bei denen gefallenen Grossen.

32 §. Wen z.B. die Grössten Merkwürdigkeiten und Kunstgegenstände, welche sich annoch in den Kirchen des Vaterlandes vorfinden, dort vernachlässiget, und der Zerstörung anheim fallen, in dem Museum nacht Pest gebracht, und dort für Jedermann sichtbar aufgestellt würden, so werden diese Wercke einseits für der Nachwelt erhalten, und anderseits einen wahren Schützung gewürdiget werden.* Es scheint doch das sie ein Eigenthum des Staats seind.

33 §. So würden die prächtige Figur des Heil. Almossinarii in der Pressburger Dom, und das wunderschöne Altarbild des H. Emrich in der Kathedrale in Fünfkirche, welche dorch beide in Kapelen versteckt sind und des Anblickes beinache entzogen werden-würden als Landeszierde in den Museum glänzen.

34 §. Wie würde das Meisterwerk des Pressburger Dom und Hochaltar, die römische Alabasterskulptur in der Fünfkirchener Kathedrale, der Königstuhl in der Catacomba zu Martinsberg u. dgl. in den Museum auf den Platze sein, und daselbst brilliren, während sie dort zweklos sind, und nur die Illusion der Andacht stören.

35 §. Die in Ungarn, manche Kirche vorgefundene Altargemälde und herlich ausgeführte original Skizzen von Pater Donatus: welche durchschnittlich meisterwerke sind, und den Rubenschen Malereien, an nächsten stehen, verdienten alle in den Museum gebracht zu werden.* Pater Donatus war aus den Orden der Franciscaner, doch hatte ich noch nicht die Mitteln ihn ausfindig zu machen in welcher Provinziat er gelebt, (seine Bilder sind vom Jahre 1768–1777); bei denen Ladislauer war er nicht.

36 §. Auch so verhält es sich mit den prächtigen Gemälden und Altarbilder des Fra Antonio Palko. Diese Kunstbilder gleichen sehr seinen früheren Collegen der Fra Bartholomeo. (Palko scheint Jesuit gewesen zu sein, und lebte in derselben Zeit wie P. Donatus.)

37 §. Zu den Kunstwerken welche man in den Vaterlande vorfindet, gehören vorzüglich die orientalischen Tepiche. Manche von sie sind eben so schön als der Huldigungstepich in Kloster Neuburg und die Hohe Feiertepiche bei sanct Stephan in Wien*. In wie weit ein Diözöse Bischof in seinem Siegregel ein Recht geniest, möge dahin gestelt sein, doch auf keinen Falle kan sich dieses Recht dahin ausdehnen, um das vor einen andern Bischof zurückgelassen, welches auch dieser ererbt hat, nach gnädigen belieben schalten und walten zu können, mehrere wertvolle Gemälde von Cardinal Migazzi, und von Primas Batthyány sind aus den Residenzen von Waizen und Pressburg verschwinden, oder durch schlechte Copirungen ausgetauscht werden. Die Gemälde und Prächtigen Orienttepiche, welche die Kais. Maria Theresie den ersten Neusohler Bischof schenkte, sind verschwunden. Der Fünfkircher Bischof Scitovsky lies die schönsten or. Tepiche, welche von der K. M. Theresia herstamen, umbarmherzig zerschneiden, und mit einen Theil davon seine Hauskapeln zu schmücken. Die kunstvolle Elfenbein Schnizwerke in Grösswardein und alabasterne Figuren von Bischof Eszterházy in Erlau sind nirgens mehr vorzufinden.

38 §. Einige berühmte und wahrhaft merkwürdige Kunstgemälde, und Antiken wovon man theils in den alten beschreibungen und auch theils in den neueren Werken, als Kusntwerke beschrieben findet sind entweder falsch bezeichnet worden, oder sie wurden Betrügerischerweise ausgetauscht. So sind z.B. die wunderthätigen Muttergottes in Marienthal und Raab nur elende Schnitzwerke. Die Madonna auf den Schneberge bei Fünfkirchen, welche vor drei Jahren durch einen Mittglied der Ung. Gelehrten Gesellschaft, mit so viel Wesens belobt wurde, ist eine gemeine Duzendkünstler Arbeit. Und das mit 40 000 Cm. geschätzte Mosaikbild in der Hofkapelle in Siklos ist gar keine Mosaik, wo hingegen diesen Bilde rückwärts sich ein grosses Hochaltar, aus der Venetianischer Schule befindet, welche bisher gar keine Anerkennung gefunden u.dgl.

39 §. Es ist zu staunen, wie manches Gemälde in der Bewunderung kommt, ohngerecht dessen, dass es blos eine gemeine Ausführung bekundet, wo man hingegen echte Meisterwerke vorfindet, welche oft kaum mit mitleidigen Achselzuken betrachtet werden.

40 §. Alle Monstranzen, Ciborien, Kelche, Krucifixe u.s.w. welche vom vergoldeten Silber in dem Kirchen sich befinden, solten schon dessentwegen kasirt und durch Bronzene vertauscht werden, indem sie hindurch keine Gelegenheit zum Kirchenraub geben würden.

41 §. Man findet in denen Kirchen in Ungarn nicht allein eine Quantität silberne ex voto Figuren Herzen und Gliedmassen, welche dort aufgehänget werden, und Gelüste zum Diebstahle hegen, aber man trifft auch viele vergoldet silberne Kronen und Sterngewinde, welche verbunden mit dergleichen Nimbuse die Madonna mit den Jesu zieren, und solche an den besten Gemälden befestiget wurden, und sodurch die Oelgemälde schimpflich ruiniren. So trift man auch meisterliche Kreuzigung, wo die Hände und Füsse und die Herzgegend durchtstochen wurden, um silberne Herzen daran zu befestigen.

42 §. Die Bildzerstörer haben zu ihrer Zeit, nicht so viele, schöne und wertvolle Gemälde verdorben, als was durch der Unwissenheit der Geistlichkeit, durch den ruin (41 §.) und durch der Bilder restaurateurs geschehen.

43 §. Wo noch durch wenigen Kosten eine Restaurirung oder Renowirung hätte entzuckt werden können, da wird meistens im Vaterlande eine geizige Sparsamkeit beobachtet, wodurch der Zahn der Zeit allein, den völligen ruin hervorbringt.

44 §. Weder Gemälde noch Monumente, so auch Bildnissen und Statuen, sollen in einer Kirche, oder in freien verbleiben wen sie nicht gehörig zur Aufrechthaltung fundirt sind.

45 §. In wie fern das – äussere eines Gotteshauses Phisiognomik und Zierde einer Stadt, oder eines Ortes beiträgt so soll auch absolute darauf geschaut werden, dass dieselben beim kleinsten ruin, schleinigst ausgebessert werden, denn nur allein hindurch können die grösseren Unkosten erspart werden.

46 §. Das innere und äussere der reichen Abteikirchen in Jászó, Zirz, Martinsberg u.s.w. geben sowol von denen Prämonstratensern, Zisterziten und Benediktiner, ein übles Licht, und doch solte das erste eines reichen Klosters sein, auf der Erhaltung des Hausgottes zu sehen.* Was hingegen die Küche und Refektorium in Jászó, das Treibhaus und Weinkeller in Zirz, die Wasserleitung und Bibliothek in Martinsberg betrifft, so bleibt nichts staunungs würdiges übrig.

47 §. Die Gotteshäuser welche sicher die ersten Bedingnissen des Clerus sein sollen, werden hie und da so vernachlässiget, dass sie gleich einer unbedeutenden Neben Sache in Betracht kommen.

48 §. Dass die schönste Kirche in Vaterland, nämlich die Kathedrale in Steinamanger, von aussen so ununständig verbleibt, wie auch der antike Dom in Kaschau, das herrliche Rondo in Waizen, die gothische Franziskaner Kirche in Pressburg, die Mosche samt Minaret in Fünfkirchen u.s.w. das mag der liebe Gott wissen, nachdem sicher, wenn auch keine sichere Einkünfte hienzu wären, doch eine jede Stadt für ihre Zierde sorgen sollte.

49 §. Die Grabschiften auf denen Friedhofs Monumente dürften auf keinen Falle lächerlich-komisch oder pikant-satirisch sein. Sie mögen die Tugenden der verstorbenen loben und preisen, hingegen weder durch aufschriften die zurückgebliebenen Verwante beschimpfen, noch die Todten selbst in ihren gehabten Lebenstreiben tadeln.

50 §. Die Grabmonumente, welche nicht selten zu den tüchtigsten Kunstwerken gehören, haben ihre Zeit verloren, und passen nicht mehr in den Kirchen.

51 §. Eine Kirche soll keines Falls das Ansehen einer Krufte haben. Anderseits scheinen die Geldaristokraten durch prächtige Grabmonumente, selbst noch nach ihrem Tode prunken zu vollen, welches mir der jezigen Gleichheit, in einem Gewaltigen widerspruche kommet.

52 §. Man könte über das unverdiente Preisen der guten Tugenden welches man in den Aufschriften findet, ein satirisches Werck schreiben, welches doch zur Steuer der Wahrheit gelten dürfte, oder der belobenden Aufschrift eine tadelnde beisetzen.* Doch de Mortuis nil nisi bene.

53 §. Es soll zwar Niemanden das Recht beraubt werden, seine Lieben Todten ein prächtiges und kost-

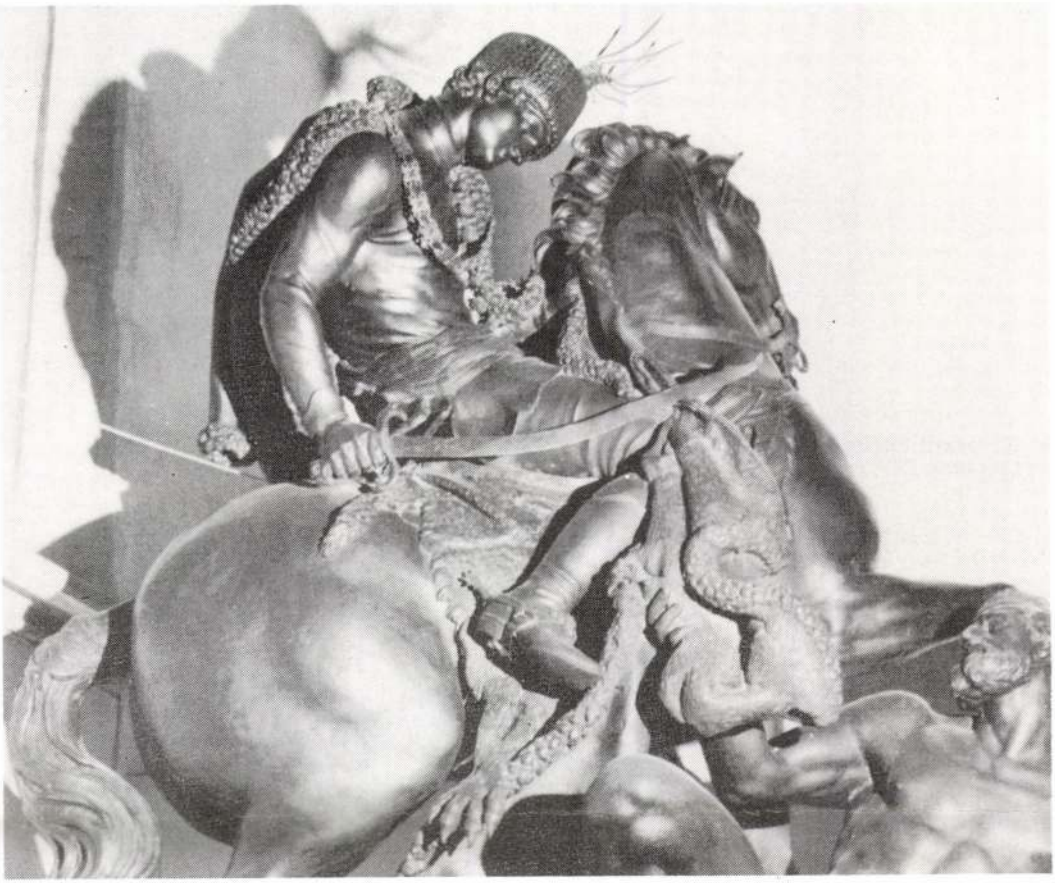

41. G. R. Donner: Szt. Márton. Pozsony

42. G. R. Donner: Szt. Márton (Fej részlet). Pozsony

43. Kismartoni kálvária. Részlet. (Krisztus megostorozása)

44. Selmecbányai kálvária. Részlet

45. Kismartoni kálvária templom

spieliges Monument zu setzen, doch hiezu soll einzig und allein nur der Friedhof bestimmt sein. In den Kirchen solte von nun an keines mehr gesetzt werden, und die dort noch vorhandenen daraus verschwinden.

54 §. Wen in Pest Ofen ein Pantheon* – es möge nur als ein pia desideria gelten – entstehen würde, wo die kunstvollen Grabmonumente ohne Unterschied der Religion – in geordnete Reichenfolge an den Seiten-Wänden aufgestellt würden, so wäre dies eine Halle, von welchen man sich das erhabenste und das edelste denken würde.

55 §. Man würde an die Grabmonumente eines denkwürdigen ungarischen Königs neben den, eines berühmten Vaterländischen Gelehrten, eines merkwürdigen Prälaten neben einen grossen Künstler, eines Millionärs neben einen würdigen Bettler, einen kräftigen Riesen, neben einen elenden Zwerge u.s.w. treffen.* Das heist, wen er sich im Leben dieser Ehre theilhaftig machte.

56 §. Es könnte mit unter fingirte Grabmonumente da stehen, nämlich: von solchen merkwürdigen Männern und Frauen deren Leichname durch Ereignisse, oder durch Elemente zerstört, und daher nie zu einer Grabstätte kammen, oder die sonst niemals vorgefunden worden.

57 §. Vorzüglich die für der Freiheit, oder einer Reform gelebten merkwürdige Ungarn wie z.B. Franz Rákóczy, Gr. Bertsényi u.s.w.

58 §. Merkwürdige Märtiren für der Freiheit z.B. die Matadors der Hingerichteten beim Eperieschcr Blutbade, z.B. Bonis, Mudrányi, Bárczay u.s.w. Die in Oesterreich gerichteten Grafen Nádasdy, Zrínyi und Frankipány. [!] Die auf der Ofner Generalwiesen enthaupteten Martinovits, Zsigray, Hainoczy usw.

59 §. So därften auch fingirte Monumente des Niklas Zrinyischen Familie, des Mathias Corvinus, Toldy Miklós usw.

60 §. Monumente für merkwürdige und berühmte Ungarn wen sie auch von rein deutscher Abkunft waren, wie z.B. Fessler, Haydn usw.* Fessler liegt zwar in Tangorok, aber Hydn wurde von Wien nach Eisenstadt übertragen, und seine Gebeine ruhen in den dortigen Wallfahrts Kirche.

61 §. Auf den in Laxenburg heillos verbranten Palatin Erzh. Alexander dürfte nicht vergessen werden.

62 §. In den Gotteshäusern machen die Grabmonumente stets einen widerwärtigen Eindruck auf das Gemüth. Erstens hindern Sie vermög ihres Anblickes die Illusion, und hindert manche ein Gotteshaus zu besuchen. Zweitens. Zeigt es von einen geerbten oder erworbenen Vermögen und wo doch die Geld und Adelaristokratie mit der Reform in Wiederspruche steht. Drittens. Scheinen sie die Freiheit und Gleichheit für das Jenseits durch das prunkende zu rauben.

63 §. Es stehet zu erwarten, dass so wie die Kelchner einst durch ihre Bilderstörung sich wichtig machten noch eine Seckte auftauchen wird, welche die Prunkvollen Grabmonumente zerstören werden, und wen es auch nicht wegen den communismus, so doch aus böswillige Rechte geschehen könnte.* Das heist in wie weit selbe auf den Personen, und nicht auf der Kunst hindeuten. Aber selbst gegen uns für der Kunst sei es besten die Kunstvollen und Monumente bewachet, als beklagt ausgesetzt zu haben.

64 §. War ist es, dass sich in nichts die bildende Kunst so sehr auszuzeichnen vermag, als gerade in der Ausführung der Grabmonumente. Dieses Feld darf der Skulptur nich entrissen werden, den wen diese Allegorie und Hieroglyphen aufhören zu tage gefördert zu werden, so nähern wir uns wieder denenen chinäsern.

65 §. Dies ist derselbe Fall in der Historien Malerei in Oel zur Schilderung der religiöse Geschichte, bei Ausführung durch Altarblätter.

66 §. Die Freskomalerei als die höchste Kunst, liegt bereits in den lezten Zügen, und das Vaterland sollte sehr drauf sehen dass die noch vorhandenen schönen Fresko Malereien,nicht profanisirt werden, wie es bereits in mancher Vaterländischen Kirche der Fall ist, und die Kontureingeschnittenen Fresken findet man nur noch in einzelnen Partien in einigen Kirchen, Kapelln und Refektorien vor.

67 §. Die Schlussprincipien und Grundideen dieses Projektes bestehet wesentlich darin:

a) durch eine Zweckmässige, passende und einfachere Einrichtung der röm. Kathol. Kirchen eine Reform zu entzwecken, welche in der Ansicht ein näherführen aller christlichen Religionen durch solcher mässigen Gleichheit entzwecken würde, ohne den Katholismus nahe zu treten, oder in seine eingebildeten Vorrechten schaden zu wollen.

b) das vorhandene schöne, in betret der Kunst, in einigen Sälen des Museums zusammen zu tragen, gefällig aufzustellen, und ihn den Namen einer Heiligen Kunsthalle zu geben, ohne das hindurch die Kraft der Weihe beraubt würde.

c) ein Pantheon zu errichten, welches: Erstens als Ehrentempel für die vorhandene Kunstwerke, welche annoch in denen Kirchen als Grabmonumente vorhanden sind, und zweitens als ein Ehrenort für berühmte verstorbenen, so wie sie in den 57, 58, 59, 60 und 61 § benennet worden.

Drittens Namen oder Monumente der noch lebenden Ungarn, nach ihren Todte ins Pantheon bringen, die sich dieser Ehre theilhaftig machten.

68 §. Es könte vermög der Religions Ausgleichung alle Jahre ein Todtenfesttag zur Feuerlichkeit geordnet werden, und z.B. am Tage Allerseelen ein Gleichheitsfest abgehalten werden, wo in den Pantheon ein grossartiges requiescat in pace, oder ein requiem aeternam dona eis domine für die röm. Katholischen abgehalten würde und abwechselnt könten protestantische Prediger, Popen und Rabiner, ja selbst Muhametane, passende Leichenreden, und je nach ihren Ritus, zeremonien abhalten.

Uibrigens möge entschuldigst sein, dass ich diese Schrift in der deutschen Sprache verfasst, in dem wie der Gesuch bezeigt, ich in der ungarischen Sprache und Literatur zu schwach bin. Doch die Uibersetzung ins ungarische, wird diesen Fehler ausgleichen.

Mit den gehorsamsten Respekt verharret der tief Ergebenste Josef Lichtenstein
Akademischer Künstler und Historiker
Geschrieben in Fünfkirchen den 15 Juli 1848"

[Beadvány külzetén:]
„Katholische Kirchen Angelegenheiten, zur ungarischen Uibersetzung bestimmt dem Ministerium des Cultus tiefgehorsamst gewittmet von Verfasser".

JEGYZETEK

1. Magyar Országos Levéltár: H. 54. 5. csomó. Elnöki iratok L. 1848/1849 Vallás és közokt, minisztérium.
2. Magyar Tudományos Akadémia. Kézirattár: 141/1847 sz.
3. Magyar Academiai Értesítő 1847. 91–92.
4. V. ö. MKCS.: Lyka hagyaték; és Művészet 1912. 411. L. 2. alatti iratoknál.
5. L. 1. alatti iratokban.
6. Boros László: A pécsi székesegyház a 18. században. Akadémiai füzetek. 1985.
7. Palko festő család a 18. században. Ismerteti: K. Garas: Zu einigen Problemen der Malerei des 18. Jahrhunderts. Die Malerfamilie Palko. Acta Historiae Artium. VII. 1960.
8. Algemeines Lexikon des bildenden Künstler von Antike bis zur Gegenwart. Thieme–Becker, Künstler Lexikon XXIII. Lichtenstein József, Historienmaler und Kunstschriftsteller. Pressburg 8. 12. 1856.
9. Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich, Dr. Constant von Wurzbach. Wien 1866. 15–16. köt. 84. Lichtenstein J. Historien Maler und Journalists der Pest – Ofner Zeitung. Gestorben, Pressburg 8. Dec. 1856. – Halálhíre fenti lap 1856. No. 292. számában. [Életéről, tanulmányairól az akadémiai és levéltári iratokból csupán pécsi és pozsonyi tartózkodási helye állapítható meg, s hogy többször tartózkodott fiánál, Pécsett.]

*

Köszönetet mondok a felvételeket készítő munkatársaknak, a MKCS. fotó-archívumának a rendelkezésemre bocsátott filmekért és segítségért.

József Lichtensteins Vorschläge im Interesse der Erhaltung der Denkmäler der sakralen Kunst aus dem Jahr 1848 (Herausgegeben von Arisztid Valkó)

Der akademische Maler, Historiker und Journalist József Lichtenstein behandelt in seiner Eingabe an Kultusminister József Eötvös die Innenausstattung und die Kunstschätze der katholischen Kirchen.

Nach seiner Meinung sei das Altarbild der Schmuck der Kirche, es brauche aber nicht immer ein Kunstwerk zu sein, oft sei es nur eine wertlose Nachahmung. Die Merhzahl der Gemälde entbehre des realen historischen Hintergrundes, stelle die biblischen Ereignisse verwirrt dar, die Tierdarstellungen seien wirklichkeitsfremd. Christus erscheine auf jedem Bild in einer anderen Gestalt, obwohl in Rom eine authentische Beschreibung seiner Person vorliege.

Es sei bedrückend, daß die Pilger wertvolle Bilder durchstechen, um am Herz und an den Wundmalen Christi Silberstücke aufzuhängen, wodurch Kunstwerke verunstaltet und entwertet würden. Die Bilder und Statuen von Seltenheitswert seien nach Pest zu transportieren und in Museen unterzubringen, wo sie entsprechend zu pflegen wären. Die Reiterstatue im Dom von Preßburg, die Statue des Elemosynarius, das Altarbild des heiligen Emmerich in der Pécser Kathedrale seien museale Werte, desgleichen der Thron in Pannonhalma.

Die vergoldeten silbernen Gnadenbilder und Altargeräte seien durch bronzene zu ersetzen. Die hie und da verwahrten Orienteppiche seien ebenfalls museale Gegenstände.

Die Kirchen sollten mehr Sorgfalt auf die Renovierung der Kirchengebäude verwenden, seien sie doch der Stolz der Siedlungen. Aus den schönsten Grabmälern sei in der Hauptstadt ein Pantheon zu errichten, dis sei ein künstlerisches Erfordernis der Zeit.

Ifj. Dorfmeister István, festő

Csehy József katonatiszt képét festette Nagykanizsan,
Irja: "kinek az Attya a Mohacsi veszedelmet festette".
1806-ban. Ez a Dorfmeister is Sopronban lakott, 1807-be
halt meg. 257. old 3. jegyz. Ez nem valószinü.

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei.
257. old

Dorfmeister István, festő

Takáts József 1797-ben naplójában irja; A mohácsi püspöki kastélyban: "II. lajosnak le vagyon az ő képe különösen is a történetet ábrázoló kép mellett festve egy bécsi originális után". Tehát Dorfmeistertnek tulajdonitja. 257. old

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei. 257. old

Dorfmeister István, festő

Mihályi Ernő Dorfmeister monográfiája szerint a mohácsi két polna két csataképe nem biztos, hogy azövé. A hagyomány tartja annak. 258.old. 7.jegyz

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 257.old

Sopron Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Dorfmeister István, festő

A mohácsi kápolna két csataképét a hagyomány Bécsben készülteknek tartja 1787-ből. Szemben függenek a falon, rossz a megvilágitás, állapotuk romlott. 258. old

Beres László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 257. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Dorfmeister István, festő

A mohácsi kápolnában levő két csataképxxxxx festőjének tartják. Névjelzés nincs rajtuk. O jelezte képeit.
258. old

Beres László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei
257. old

Sopron Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Dorfmeister István, festő

A mohácsi kápolna két csataképe nem valószinü, hogy az ő munkája. Talán inkább a bécsi festőé, aki II. Lajos képét festette. 258.old

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 257.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Dorfmeister István, festő

1853-ban Albrecht főherceg megtekintette a mohacsi püspöki palotaban két csataképét. Megjegyezte gondatlan elhelyezését. Megjegyzés szerint Esterházy Pal László pécsi püspök épittette és a képeket a bécsi hires Dorfmeister festette. 258.old. 5.jegyz. Nem valószinü, hogy az ő munkai.

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 258.old

Sorpeni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Dorfmeister István, festő

Éber szerint rongált a mohávsi kápolna két csataképe, nem nagy művészi értékü, a szokásos XVIII.sz-i csatakép. Szerinte valószinü, hogy Dorfmeisteré. 258.old 6.jegyz

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 258.old

Sorponi Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Dorfmeister István, festő

A mohácsi kápolna két csataképe talán annak a bécsi festőnek a müve, aki II. Lajos képét a Bécsben másolta. Dorfmeister szaerzősége kétséges. 258.old

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Boros László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 258.old

Sorpeni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Dorfmeister István, festő

Lehet, hogy Bécsben született, de Sopronban élt és onnan járta a Dunántúlt. Festett Baranyában, Pécsett, Szigetvárott, stb. Neve ismrős volt, azért tulajdonitották neki a mohácsi kápolna két csataképét. 258. old

Beres László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 258. old

Sorpont Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Dorfmeiszter István, festő

1833-ban Bene Ferenc orvos is említi utazásakor "Nem volt időnk a püspöki kastélyban ditsért két tsa tsataképet megszemlélni"./Két képét a Mohacsi csatáról. 257.old 4.jegyz. Nem valószinü, hogy az ő munkái.

Veres László: Dorfmeister állitólagos mohácsi képei 259.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Az egri Dobó István Vármúzeum képtárá
ban két kép szerepel Dorfmeister neve alatt. Vajjon mil
lyen joggal viselik ezek az ő nevét? ℞ 358.old

Kövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonitott képek az
az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Az Egri Dobó István Vármúzeum katalógusában egyik képéről ez áll: "Dorfmeister István sz. Bécsben 1729: Az utolsó vacsora. Olaj, rézlemezre. 22+17 cm. A képet Szmrecsányi egri érsek vásárolta Kerekes Árvád hagyatékából 1931-ben". 358. old

Kövecses Rezső: Dorfmeister-festmények tulajdonított képek az egri képtárban 358. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965
Sopron

Dorffmeister István,festő

Soproni mester.Az egri képtár kétkerubfejes képéhez hasonlóakat találunk tőlea soproni városház mennyezet képéhez készült vázlaton,az árvaházi oltárképen,a nyíli Szt.Norbert oltárképen,stb.de teljesen azonos nincs. A szinek világa,a meleg szürkés és zöldes hangulat elvitatja a mestertől. 361.old

Kövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonított képek az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965 Sopron

Dorfmeister István, festő

A magyarországi barokk festészet kiemelkedő alakja teljesen összeforrt Sopronnal, mégis jelentősebb művei nem Sopronban vannak. Sok Sopronban található képről kiderült, hogy nem ő festette. 258.old

Kövecses Rezső: Dorffmeistertnek tulajdonitott képek az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

Dorffmeister István,festő

Soproni müvész.Az egri ~~xx~~ képtárban lévő Két kerubfejes képet az 1926-os katalógus minden kétely nélkül neki tulajdonitja. 1938-ban restaurálták.Könnyedén fetett kép.A jobbik fejet valahonnan másolták,a hátsó fejet ügyefogyottabb kéz festette,de a zöldes hangulat ellene szól. ~~xxxx~~ 361.old

Kövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonitott képek az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965
Sopron

Dorffmeister István,festő

Soproni Művész. A Storno gyüjt-ben van 3 angyalfej kiállitva,több a raktárban.Dorffmeisternek tulajdonitják,mert több vázlatával együtt kerültek a gyüjt-be. Rubens ang-alaira emlékeztetnek,nincsenek jó karban. 761.old

Kövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonitott képek az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965 Sopron

Dorffmeister István,festő

Soproni művész.Az egri képtárban egy neki tulajdonitott két kerubfejet ábrázoló kép,ltzs.:55.47,a képtár raktárában van.Falemezre ragasztott olajkép.
44+39.cm.1946-ban került el a kiállitásból. 361.old

Kövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonitott képek az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Dorffmeister István, festő

Soproni művész. Jelezni szokta műveit. Az egri képtár két kerubfejes képe jelzetlen. Több más mellett ez is amellett szól, hogy nem az ő műve. 361.old

Tövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonított képek az az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész.- Dorffmeister István nevén szereplő kép az egri képtárban. -Fekete repr. 360.old

Kövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonitott képek az az egri képtárban 358.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. - Helytelenül Dorfmeister Istvánnak tulajdonitott kép az egri képtárban. Fekete repr. 359 old

Kövecses Rezső: Dorffmeisternek tulajdonitott képek az az egri képtárban 358. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Sopronban 1802-1804 között az Uj utca 5.sz.alatt lakott,majd 1806-ban a Szt.György u.6-ban.E házak mar nem állanak fenn.1807-ben az Ikvahid és Balfi u.sarkánn álló kétemeletes házban halt meg márc.27.én tüdővizenyőben. 168.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a müvészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Épitészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

Ifj.Dorfmeister István,festő

1806-ban Nagykanizsán lefe ti Cs hy József katonatiszt
tet.A kép ismeretlen,de Kazinczy a bécsi Mansfelddel
metszetet csináltatott róla és kilenc kötetes összkiadá
sában hozza. A metszet valószinüleg hüen követi az ere
deti festmény hibáit.Felirata feltünteti Dorfmeister
nevét. 168.old. 6.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez
s a müvészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister,
Épitészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Sopron városa vadászati tilalmat elrendelő táblákat festetett vele 1805-ben.1806-ban vidéken van.Csehy József katonatiszt irta Kazinczynak,hogy Nagykanizsán lefestette Dorfmeister."A portrait jól el van találva, s annak fogom küldeni Olgyara",irta.Csehy a francia háborúban elesett. 168.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, építészet,kőfaragas,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj,Dorfmeister István ,festő

Sok művét ismerjük.1801.Nagysitke,Vas m."Szeplőtlen fogantatás".-Lenti:Zala m.a főoltárkép:Szt.Mihály,kerete festett,szélén Mária és ker.Szt.János.A szentély jobb oldalán a halottak feltámadása,balról aránytalanul nagy szent alakok.A hajó mennyezetén angyalsereg és a négy evangélista és egy jól fe tett jelenet az angyalok bukásával.. 168.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, építészet,kőfaragas,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

---

ifj.Dorfmeister István,festő

Dorfmeister Istvan soproni festő fia.Szintén festő. 1770-ben született.Atyja mellett dolgozott.Annak halála után,1798-ban megnősült,a 27 éves Heinbacher Klárát vette feleségül.4 gyermekük született.Kettő élte túl atyját. 168.oldNem talált gyermekeinek oly előkelő keresztszülőket,mint atyja.A Hintenecker és Braun családok vállalták ezt. 168.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez és a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Építészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969. Sopron

Dorfmeister István, festő

Gyermekei közül hárman lettek festők. József és Vince el zakadtak Sopront ól, István, aki 1770-ben született atyja mellett maradt annak haláláig, nyilván tőle tanúlt de atyja szintjét nem sikerült elérnie. 168.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez és a művészet egyéb ágaihoz III. Az ifj. Dorfmeister, Építészet, kőfaragás, szobrászat 168.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 23.évf. 1969. Sopron

---

ifj.Dorfmeister István,festő

Sopronban 180[illegible].nov.17-én Rossi Lénárt zágrábi keres kedő követel rajta6.ft.7 krajcárt.180[illegible].júl.13-ánLöfler József zágrábi pénztáros panaszolja a tanácsnál,hogy 80 ft t vett felelőlegül,de alig dolgozván,továbbállot Majd Zalamegyéből,Csesztregről jön pahasz:Györkös Ferenc plébánossal megalkudott templom festésre 250 ft-ból 80 et felvett és eltünt. Zalában a Boronkay családnál dolgozik ott elérhető,válaszolt a tanács. 168.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a müvészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Építészet,kőfaragas,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

---

ifj.Dorfmeister István,festő

Akár atyja,ő is sokszor összeakasztotta a tengelyt a hatósággal és rendelőivel.1802-febr.21-én új kulcs alapján rá is kirótták az adót.Apjára hivatkozva,hogy az akadémiai festő volt és annak nem kell adót fizetnie megtagadta azt.De az volt -e atyja?De fizetni kellett Az adócédula kézbesitésekor szitkozódott és ezért három napi börtönre itélték. 168.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a müvészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Épitészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister Istvan,festő

Éber László szerint a balfi ev.templom kettős oltárképe is az ő müve,de igazi mazolas.Lehet,hogy a hegyi templom oltárképe,Szt.Wolfgang,lábainál Balf és a Ferto is tőle származik,de inkább atyjától.Jelenleg bpesti magántulajdonban. 169.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a müvészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Épitészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969.
Sopron

---

ifj,Dorfmeister Istvan,festő

1805-ben festette a kőszegi Szt.Imre templomban a főoltárképet.Az ifjú királyfi felett Szt.Mihály,Maria és gey angyal.Zsúfolt kép. 169.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, építészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

id.Dorfmeister István,festő

A balfi heg i templom oltárképe,Szt.Wolfgang,lábainál Balf és aFertő talán fianak Istvánnak a müve,de valószinübb,hogy id.Dorfmeister festette.Jelenleg bpesti magán gjemén-ben. 169.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz XII.Az ifj.Dorfmeister, Építészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969. Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

1803-ban festi ki a csesztregi templomot.A mennyezeten a négy evangelista és angyalsereg,oldalt Szt.Péter és Pál;a hajóban mennyezetkép az angyali üdvözlettel /jelzett/,a királyok imádása,sarkokban négy szent képével. 169.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Építészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

---

ifj.Dorfmeister István,festő

1803-ban festette meg Bogsch lelkész portréjat.Ez a soproni Ev.Konvent birtokában van.Jelzet.1803. 169.old

Csatkai André: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz. III.Az ifj.Dorfmeister, építészet,kőfaragas,szobrasszat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969 Sopron

Ifj.Dorfmeister István festő

Az 1806-ban Nagykanizsán Csehy József katonatisztről készitett képének Metszete.Ezt a metszetet a bécsi Mansfeld készitette,Kazinczy rendelésére. 169.old Fekete repr.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Épitészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969 Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Kisebb falu-i templomokban,talán Zala megyében bizonyára még több képe lappang. 169.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Építészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

---

ifj.Dorfmeister István,festő

Hagyatékából egy keményfaasztal,egy zöld,viaszosvá-
szonnal takart asztalka,egy kecskelábú keményfa asztal
egy szofa hat székkel,puhafa asztal zöld szegéllyel,eg
egy ajtós kis szekrény,szalvétaprés,viaszos vászonnal
fedett puhafa asztal,tálaló asztal,egy keményfa ágy,eg
egy sárga asztalka,egy nagy öreg szekrény,egy toalett
asztalka és különböző üvegek, tb apróságok keltek el
1-8 ft.11 krajcáron. 170.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festé
szethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeis
ter építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Sorponi Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969.Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Hagyatékából Spiess Antalnal lévő képek.Valószinüleg Dorfmeister művei.Limbacher Tadé Godwin festő értékelte azokat.-Krisztus Emmausba menet.Vázlat,keretben. 4.-0 ft.-Krisztus mennybemenetele.Vazlat.7 ft.-Ugyanaz három példányban,Vazlatok.12 ft.-Gróf Festetics Pál arcképe aranyozott keretben. 12.ft.-Az angyalok bukása Vázlat.3 ft.-Viragcsendélet keret nélkül.1.ft.-Virágcsendélet aranyozott keretben.3.ft.-Starhemberg arcképe aranyozott keretben.1.ft. 170.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb agaihoz III.Az ifj.Dorfmeister építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Sopron Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969.Sopron

---

ifj.Dorfmeister István,festő

A hagyaték nagy részét Spiess Antal házúr vette meg 84 ft-ért.megkapta a házbérhátralék egy részét,sőt sok képet,rámát,amelyek nem keltek el 144 ft.30 krajcár értékben megőrzésre.Unokája 1925-ben még élt és talán még volt lakásában ilyen Dorfmeister kép is.
170.ol

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister. építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Hagyatékából Spiess Antalnál lévő képek.Valószinüleg Dorfmeister művei.Limbacher Tádé Godwin festő értékelte azokat.-Nagy kép arany keretben:Samson.27.ft.-Maria.Aranyozott keretben.8.ft.-Judit Holofernes fejével.Keret nélkül.6 ft.-Két valószinüleg összetartozó kép,rámában:Flóra.Vak szerelem. 5 ft.-Szent István király.Vázlat. 10 ft.-Krisztus beteget gyógyit.Vazlat. 10 ft.-Szent István/vértanú?/keretben.13 ft.-Krisztus megfeszittetése.Vázlat.4.70 ft.Keretben. 170.old

Kunkkni Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet ugyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister,építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Sorponi Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969.Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Nem hogy háza nem maradt,de sok adósságot hagyott hátra.678 ft.10 krajcár.Zsolnay Sámuel patikus,Spiess Antal,a háziúr,a cselédleány egy évi bérével és még négyen,ezeknek a városi bíróság elsőbbséget adott,csökkentve,de kaptak mégis valamit. 170.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a müvészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister.Épitészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister Istvan,festő

Halala utan Martini Ferdinand patikus több évi követelése,a mészaros,a posztós,a cipész,a szalagárus,a Fehér oroszlán füszeres és még néhány hitelező össze em 415 ft.59 krajcárt kitevő pánze elveszett örökre.A temetés 22 ft költségét Loderer fizette,de 6 -85 ft tartozás fejében képeket,rézmetszeteket,stb elvitt Béc be,azt a hagyatéki tárgyalason bemutatni nem tudta,a temetési költséget sem kapta meg. 170.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister,építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Sorponi Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969.Sopron

ifj.Dorfmeister István,festo

A hagyatékában szereplő Stahremberg gróf arcképe valószinüleg atyja müve.A gróf és leanya több Dorfmeister gyermeket taztott keresztviz ala,mire az ifjabb István megtanúlt festeni,a gróf már nem élt.Lehet,hogy a családi vonatkozások miatt volt a kép a lakásban.Minden más nyom a képekre vonatkozólag hiányzik. 171.old. 10.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez és a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister. Építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Soproni Szemle.Hélytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Hagyatéka képeiből az angyalok bukasa talán a Lenti templom mennyezetfreskójahoz készült.Sopronban magántulajdonbamn van egy nagyobb méretü Sámson és Delia kép, amely bizonyára azonos a hagyatéki lista képével.De ennek jelzése Stefan Anton Dorfmeister.Ilyen nevü fia az id.Dorfmeisternek nem volt.Talán egy ügyetlen restaurátortól származik e jelzés. 171.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister.Építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Soproni
xxxxx
Sorpni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Hagyatékából eladatlan maradt öt befestetlen és két fe. ketére pacolt keret.A licita előtt az özvegy a három Krisztus mennybemenetelét ábrázoló vázlatot és Festetic arcképét az adósságok törlesztésére átadta a hitelezőknek. 171.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészet művészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister.Épitészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Hagyatékából háziurának birtokába került igen sok képe tartozás fejében.Spiess Antal haziuranak nagy családja volt,a városban kiterjedt rokonsaga,müpartolók is a Schwartz és Meggyesi család,Gévay-Wolffék,Schreinerék Lehetséges,hogy ezeknél lappang még egy-két képe az egyébként jelentéktelen festőnek. 171.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a müvészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister,Épitészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Sorpni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

ifj.Dorfmeister István,festő

Ifj.Dorfmeister István:Bogsch lelkész arcképe.
Sopron Ev.Konvent birtokában.
Jelzete:1803. 171.old. Fekete repr.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister, Építészet,kőfaragás,szobrászat 168.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

Dorfmeister István,festő

Egy feszület ábrázoláson azt jelzi,hogy1785-ben 44 éves,tehát 1741 körül született.1797-ben halálakor a család 68 évesnek mondta,azaz 1729-körül született. Éber szerint 1751-55 között járt a bécsi akadémián. Saját bevallása igy téves. 255.old256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni Barokk festészethez II.rész. 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf. 1968. Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Képei a szombathelyi székesegyházban, ott menn ezetképek is, a szombathelyi püspöki palotában "sala terrena"-ban, A novai templom falképei, Császár község templomában, a szarvaskendi templomban, stb. 255.old. 9.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni Barokk festészethez II.rész. 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf. 1968. Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. A templomu-5-ben lakott 1775-ben. Antónia leánya itt született. Starhemberg grófóka keresztszülők. Abben és a következő évben a komárommegyei Császáron dolgozott. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. ii. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1774-ben Ligvádon, a mai Nebersdorfon a Niczky kastélyban mennyezetet festett. A kép vázlata a soproni Storno múz-ban. Erős rokonságot mutat a bécsi Barokk múz. egy Maulbertschnek tulajdonított vázlatával. V.ö. SSz. 1967. 65. lap. 256. old. 12a. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. ii. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Sopronban 1774-ben a Templom u.5.sz.házban lakott. Itt született Lujza Erzsébet leánya. Starhemberg gróf és leánya a keresztszülők.-Ligvádon, a mai Nebersdorfon a Niczky kastélyban mennyezetet festett. 256.old.12a jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. ii. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Negyedévi történelmi folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

1770-ben Sopronban a Templom u.16.sz.alatt, a szép karús házban lakott. Itt született István József Pál fia. Ez atyja halála után egy évtizedik működött Sopronban. Szintén Pfistermeister harangöntő volt a keresztapa. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István,festő

Az újonann elkészült soproni szinház at festette ki, a függöny és 6 garnitúra diszlet is az ő munkája.270Fr. ot kapott érte.Ez 13 év után ezek elpusztúltak.A város kiköti,hogy csak kiváló müvész pótolhatja ezeket. 256.ol

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Dorfmeister István József Pál,festő

Soproni festő,Dorfmeister István fia.1770-ben született tett.Atyja halála után még 10 évig müködött a városban. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II.Dorfmeister és kortársai 25".old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXVI.XXII.évf. 1968.Sopron

Dorfmeistre

Dorfmeister István, festő

1769-ben festette a sárvári kastély dísztermének oldalfalait, nagyrészt Pittoni velencei festő metszetei alapján. 256.old.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1772-ben a város kifesteti vele a Weismandel házban /a Laokner Kristóf utca közelében/ egy magasrangú katonatiszt szállását. 256-old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeistre István,festő

1769-ben az apátsági templomnak festett egy oltárképet Vas megyében,Celldömölkön. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Dorfmeister István, festő.

Soproni mester. 1771-ben a város elengedte adóját, de ekkor a vasmegyei Rumban dolgozott. 1772-ben még a Templom utcában lakott. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soroni Szemle. Helytört. Folyóirat. ~~XXIV~~ XXII. évf. 1968. Sopron

Dorfmeister

Dorfmeister István, festő

1761-ben dolgozott először Magyarországon Türjén. Sopronban 1762-ben először a telekkönyvben, mint az egyik Eszterházy palota lakóját. Mária nevü leányát is ez évben keresztelték. 1763-ban is Türjén dolgozott.
256. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni Barokk festészethez II. rész. 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968. Sopron

Dorfmeister István, festő

1764-et tüntettek fel eddig, mint soproni felbukkanását József istván fia keresztelése. Fistermeister József harangöntő a keresztapa. 1765-ben Károly Ferenc Tádé nevü fiát születik, Fesztetics Károly gróf a keresztapa. 1766-ban a ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ Tiztorony mellett álló Gallus Pál házban lakott. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez 253.old II. rész

Soproni Szemle. Helytört Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dare

Dorfmeister István, festő

Dorfmeister: Szt. Angéla látomása. - Liszt Ferenc Múz. Adorján A. felvétele. Fekete repr, 256. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. rész 251. old

Soproni Szemle. Helytört. folyóirat. XXII. évf. 1968. Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni ~~xxxxx~~ mester. 1772-ben megfesti az árvaházi képolna nagy három kiráky képét. -177?-ban visszaköltözik az Esterházy palotában . 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester.- Dorfmeister: Szt. Angéla látomása. Liszt Ferenc Múzeum. Adorján A. felvétele. Fekete repr. 256. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Sopronbam 1768-ban is a Tűztorony melletti Gallus Pál házban lakott Sopronban. Ekkor született ~~xxxxx~~ Lujza nevü leánya. Starhemberg Lajos gróf táborszernagy volt a keresztapa é[illegible] neje Meskó Éva a keresztanya. 256.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez 253.old II Rész

Soproni Szemle. Helytört Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Sopronban a Tűztorony melletti Gallus Pál házban lakott 1767-ben és 1768-ban. 1767-ben keresztelik István Ferenc nevü fiát. Festetics Károly gróf a keresztapa. 256. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez 253. old II. rész

Soproni Szemle. Helytört Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1787-ben Nagybereznáról Gabriel Ferenc állami sótárnok kéri vissza az 1783-ban kölcsönadott 12 aranyát. 1788-ban a Bernstein csőddel kapcsolatban oda tartozott 20 ft-tal; Krog Gottlieb is követel korábbról 12 ft-tot. 1789-ben Habengast Mária vaskereskedő követel 14 ft-ot, ez még 1779-ből származott. 259.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő.

Soproni mester. 1779-ben a Szt. György u. elpusztult 18-as számú házában 15 napi munkával megfestett falfestést hozott helyre. 1780-ból több jelzett képe soproni és szombathelyi egyházi tulajdonban. 257. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1968. XXII. évf
Sopron

Dorfmeister Vince András József,festő.

A soproni Dorfmeister István festő fia.Sopronban 1778 ban született.Később laibachban tünt fel,mint festő.
257.old. 13.jegyz

Csatkai Andre: Adalékok a soproni barokk festőszethez II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Jelentős festő. Az egész Dunántúlon dolgozott. Vas-Zala-Somogy-Baranya megyékben, templomokban, kastélyokban. 255. old 9. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. rész 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968. Sopron

Dorfmaister István, festő

Soproni festő, de egész Dunántúlon dolgozott. Letelepedésének első biztos nyoma 1761-ből származik. Barokk festő volt. 257.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II.rész 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968. Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1778-ban Kismartonban dolgozott. a plébániatemplomban, de ugyanakkor megfestette Paur városbíró arcképét is. a kép a feleségével együtt Nezsiderben van, a leszármazottaknál. 257.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

1779-ben Jászón képe. Levétel a keresztről. Stephanus Dorfmeister pinxit 1779. Sötét, nehéz barokos kép, Dorfmeistertnek nem a legszerencsésebb alkotása. 257.old. 14.jegyz.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1968. XXII. évf Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1779-ben sokat dolgozott. Balfon, Kemenes zentpéteren, Nován freskót festett. Ez évből képe Bakonybélben/ma Pannonhalmán/ és a Liszt Ferenc Múzban a Teicher gyüjt.ben és Jászón. 257.old.14.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1968. XXII. évf Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1776-ban a Vas megyei Sitkére készitett nagy oltárképet. Lakása ekkor is a Templom u. 5. sz. ház. 177-ben Kismartonban dolgozott. 257. old

Csatkai András: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. A város foglalkoztatta a színházban 100 ft. erejéig. "verschiedene Mahlereyen im Comoedienhause". 257.old. 15.jegyz

Csatkai András: Adalékok a soproni Barokk festészethez II. Dorfmeister és korszakai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1968. XXII. évf Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1781-ben a Zala megyei Kiskomáromban, a soproni Meskó palota egy kisebb helyiségében freskót festett, a fülesi Meskó kastély kápolnájában dolgozott. A soproni Dóm Jó tanács anyja képet festette/ritka táj-háttérrel./. 257.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1784-ben Oltárképek Szombathelyre számára, Neumayer soproni építőmester és neje arcképei. 1785-ben a város 2 ft-ot utalt ki neki a színházi díszletek felbecsüléséért. 257.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf. 1968 Sorron

Dorfmeister István, festő

Soproni festő. 1783-ban a szombathelyi ún. püspöki palota ún. Pál-termében 9 nagy ~~jelenet~~ jelenet a szent apostol életéből. 1784-ben nagy feladatok Szentgotthárdon és a szonbathelyi püspöki palotában, két oltárkép Kisboldogasszonyban/Burgenland/. 257.old

Csatkai András: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1782-ben Sopronban a Szent Lélek templom x freskói. egy feszület kép hiteles munkái. Akkor a városháza mennyezet freskója. 1783-ban több arcképet is festett. 257. old

Csatkai [illegible]: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. A szigetvári ferences kolostor képe. Nep. Szt. János jelezve. 1781. Középszerű. Párja, a Szt. Anna Máriával tucatári, a jelzés valószinüleg lekopott. Az irodalomban nem ismertek. 257. old. 15a. jegyz

Csatkai [illegible]ndre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sorrom

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. A szigetvári ferences kolostor léposőházában két egyforma keretü kép. Nep. Szt. János a cellában és Szt. Anna Máriával. Névjelzéssel csak a Nep. Szt. János kép. 257. old 15a. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. folyóirat. XXII. évf. 1968 évben

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1785-ben Kemenesmihályfalván is dolgozott, de igen keveset keresett. Erről Szily püspöknek irásban panaszkodott. 257.old. 17.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 25[illegible].old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. [illegible].évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. ~~XVII~~ 1791-ben Szombathelyen. Szily püspök szolgálatában. A szombathelyi szemináriumban fest. Szentivánfára, Incédre oltárképet szállít. Ismeretlen okból Ligvándon is tartózkodik. 258.old. 21.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1968. XXII. évf Sopron

Dorfmeister István,festő

Soproni mester. 1777-ben a soproni Kamper városi tanácsos képét festette.1778-ban Vince nevü fia született Vince András József,Kerssztapa Topolics András orvos. E fiú később Laibachban tünik fel,mint festő. 257.old xx 1.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. ii.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1792-ben Jankovich Antalnét festette meg a ravatalon. Szilsárkányról megvételre ajánlották a Soproni Múz-nak, de a vétel nem sikerült. 258.old 22. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1791-ben Incédre oltárképet festett. Mária mennybemenetele. Vázlata a Soproni Liszt Ferenc Múz-ban. Színes repr. a Sopron és környékének műemlékei c. könyvben műmelléklet. 258. old. 21. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1790-ben Ligvándon járt. Talán akkor másolta Niczky Kristóf Galavics 1779-ből említett arcképét. 258. old. 20. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 25 .old

Soproni Szemle. Helytört. folyóirat. .. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1787-ben a kaboldi ev. templom oltárképét, egyik feszületeét festette. Szombathelyen magántulajdonban jelzett képe. 1788-ban legjelentékenyebb műve, a szigetvári pébániatemplom kupolafreskója.
258.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1794-ben Hegyfalún a Glagovácz kastélyban 8 falmezőn freskók. Hétre a világ 7 csodáját, a 8.ra a családot. festette. Nem volt könnyü az alexandriai városz holdvilágnál, kettős világitással. Ezt a megverselő Czinke soproni tanár irta. 258.old. 23.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf. 1968
Sopron

DORFFMAISTER ISTVÁN

MÁROSFALVI ANTAL: „ANGYALI" TÖRTÉNET A NOVAI... FALKÉP RESTAURÁLÁSA

VASI SZEMLE 1999, 383-387

1

elszámolása

..... 3.769.-
.....137.126.-
a kertgondozási
Dániel
Mentsik Vikorné
7o.- Ft, az
együtt + kertgondozás/
..... lo.ooo.-
..... 2.294.-

153.189.-

..... 25.3o8.-

-
-
-
- 72.7ol.-

Dorfmeister István

Tolmmelvi Hudik Katalin? A Comfortbelyi Sala terrena fürkünde és ihongráfiái címetekre

Vasi Szemle 1997 (LI.) 6. 751-764

Komjátszeghy Krisztina: A szinekről
Nagy Orsolya: Átlátszó női játékok
Rippl Renáta: A ruhaipari konfekció kialakulása
Vizuális kommunikáció
André Krisztina: Közel-Kelet régészeti és természe
Bajtai Zsolt: Sajtó, a prés alatt
Bálint Csilla: Rekonstrukció. (A régi Pest és a káv tükrében)
Balogh Zsolt: A számítógépes- és videojátékok tár megítélése
Bódor Enikő: Gyermekvilág
Bredár Zsolt: A szimbólumok erejéről és az én gye
Csajághy Réka: Video installáció
Csejdy Virág: Mozgókép elméletek és Weöres Sán variációk cimű versének lehetséges összefüggései
Csurka Eszter: Tarot
Elekes Réka: CyberCafe
Fabó Attila László: Akhenaten
Ferenczi Anita: Marketing az egészségügyben, ava egészség a betegséggel?
Flanek Péter: Az új vizualításról. A nyomtatott sajt számítógépes tervezés
Gálos Viktor: Az idő és tér a posztmodern moziban
Gereben Márton: Kép? Vers? Képvers!

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1786-ban felbecsülte a bánfalvi feloszlatott kolostor és templom képeit. A Győr megyei Nyúl és a pannonhalmi Boldogasszony templom mellett Pécs is foglalkoztatta, 258.old. 18.jegyz

Csatkai András: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorf

Dorfmeister István, festő

Soproni mester. 1789-ben a soproni kaszinó/mai belvárosi elemi/kifestését csinálja. Az épület 1834-ben leégett. Ez évben 2 kisebb kép szombathelyi magántulajdonban. 1790-ben felesége meghalt./Franz Anna/. Újból nősült, Gillig Katalin. Hol és mikor, nem tudjuk. 258. old 19. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1793-ban Csehmindszentre és Szarvaskendre oltárképet festett. Zalaegerszeg megyeházára feszületet készített. 1794-ben Hegyfalún a Gludovácz család kastélyában freskókat festett. Dorfmeister magyarázatot is nyomatott róluk, Czinke soproni tanár megverselte az ábrázolásokat. 258. old. 23. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1792-ben a szombathelyi székesegyház számára két oltárkép. Jankovits Antalnét a halottas ágyon festette meg. 1793-ban Kiskomáromban mennyezetfreskót festett. Győron ugyanezt és oltárképet.
258. old. 22. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Egyfalán a glogovácz kastély freskóit festette. Ezek megverselőjexxxinkxxsoproxixxanáxxmiti hogy A festő magyarázataiban említi, hogy más festőktől is átvett, Sandraert után is másolt. Egyik freskón névjegye. 258.old. 23.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Sandraer, festő

Dorfmeister István a hegyfalusi kastély freskóihoz irt magyarázatában megjegyzi, hogy másoktól is átvett, itt Sandraertől is. 258.old. 23.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni Művész. 1793-ból a kép.-Dorfmeister:I.Endre visszaállitja a kereszténységet Freskó Kiskomáromban/Zala M./ Fekete repr. 258.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1785-ben Bremsel hadipénztárosnál dolgozott, ebből a pénzből akarta Cziráki Franciská - nál levő adosságának egy részét visszafizetni. 259.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni ~~xxxxxxxxxx~~ Barokk festészethez. II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István festő

Soproni müvész.1782-ben Stark Károly házában lakott.
Ő Szombathelyen dolgozott és a háziúr feleségének felmo
mondta alakást,bár szerződésük csak a következő évben
járt volna le.259.old. 27.jegyz

Csatkai András: Adalékok a soproni barokk festészet-
hez. II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Negyedévi folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1784-ben Krug Gottlieb kalmárnak tartozo
zott 30 ft-tal, azonkivül Einbeck Zsófiánál volt záloga.
Cziráki Franciskának is tartozott 17 ft-tal, de ebből
4-et már megadott, ha egy munkát befejez. 259.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészet-
hez. II. Dorfmeister és kortássai 253.old

Soproni Szemle. Negyedévi folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni festő. 1788-ban Besserer Károly lipót követel r
10ft. 20 krajcárt, két ezüst kés értékét, amit zálogba
vett és VI. Pius pápa arcképét, amit a festő másolásra
kért kölcsön. 259.old. 28.jegyz.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészet-
hez. II. Dorfmeister és kortássai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1781-ben Vízkeresztkor a városi sörházban Helbig főzőmester és neje reátámadtak egy családi perpatvar miatt. Bírósági jegyzőkönyvbe is került. Jelen voltak a művész részéről Trost György építőmester és Böhm J. György aranyozó. 259-old. 26. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. II. Dorfmeister és kortássai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1796 után már csak egy kisebb pergament képét ismerjük 33.5+23 cm. méretben, amely a szent családot ábrázolta két szenttel. 1923-ban az Ernst Múz aukcióján, XXV-XXVI. 196. szám alatt szerepelt. 259. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 255. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1796-ban erélyesen tiltakozott, hogy Szily püspök nem reá, hanem Maulbertschre bízta a szombathelyi székesegyház freskóinak munkálatait.
259. old. 24. jegyz

Csatkai András: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 25[illegible].old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1776-ban Textoris, a Fehér angyal patika tul. 15 ft. gyógyszertartozásért megidéztetette. 177-ben Payer lakatosnak 32 ft-tal tartozott; 1779-ben Gratzer Sámuel asztalosnak 13 ft-tal tartozott. Philipp vaskereskedőnek 7 ft. 5 és fél dénárral, Gusetti kereskedőnek festékért 50 ft-tal tartozott. 259. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Hekytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Vizibetegséget kapott. 1797-ben máj. 29-én temették el. A Dóm halottas könyvében szerepelt, tehát a belvárosban vagy a Várkerületen lakott. 259.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1791-ben Ostffyné Erzsébet zálogtárgyait és zevásárolta és 54 ft-ot és a kamatokat kéri rajta. Ruhák, aranyóra, Ontárgy, stb. a zálogok. Négy hét után 20 ft-ot ki akar fizetni, a többit lassan kamatostól. 260. old. 29. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. II. Dorfmeister és kortássai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész.-Dorfmeister: Jankovich Anna a ravatalon Szilsárkány. Magántul. /Galavics Géza szivességéből közölt/ 260 old. Fekete repr.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Halála után a Schiller család 1781-ről és 1783-ról 100 ft. adósságot követel az özvegytől. Hat heti és 3 napi haladékot kap a fizetésre. Akkor Graf Péter is követel 5 ft-ot. 261.old. 39.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni műbész. 1792-ben ~~xxx~~ Grimm János Ádám bíróság segitségével hajt be rajta 2 ft.adósságot,de ezt jótékonycélra adta. 269.old. 29.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni ~~xxxxxxxxx~~ Barokk festészethez. II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni Művész. A Sud. Gyüjt. 1878. ban irja a novai freskókról Punder Ferenc tollából: "Szily János első püspök által épitett pompás és legszebb izlésre kifestett székes Egyháza... mindeneknek figyelmét magára vonja." 261. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Römer Flóris 1863-ban a Vasárnapi Ujságban/450.lap/irta: "A novai újabbkori templom csinos festményekkel bir, tán Maulbrtschtől vagy Trogertől?... A b.szüz mennybemenetele, a keresztfa, stb...akármely székesegyháznak diszére válnának". 261.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. A Danielik emlékkönyvben/1852. II. köt./ Haas Mihály egy német utazó dicséretét közli: "Die beste Deckenmalerei. Ein Panorama-Gemälde mit Epsoden." A győri székesegyház Maulbertsch freskóját is neki tulajdonitja. /412. old./. 261. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni Hivész. A Pécs-Barcsi vonal, megnyitásakor az ünneplők megtekintették a szigetvári freskóit. "A templomban...megtekintők Dorfmeister által készitett gyönyörü freskókat a templom kupolájában, a melynek tárgya szintén a vár történetéből van véve." 261.old. 33.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister istván,festő

Soproni müvész.A romantika elfordúlt tőle.A Pesti Diva
vatlap 1845-ben a szigetvári freskókról azt irta,hogy
rendetlen zürzavart,vad káoszt alkotnak. 261.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Festett jót és gyengét is. 200 éve ilyen az értékelése. A soproniak nem becsülték pénzzavarai miatt, de a soproni magyarok lelkesedtek érte, mert a magyar történelem sok eseményét örökitette meg. 261.old.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Száz éven át irnak útinaplókban sziget vári mennyezetfreskójáról, amely valóban a legjobb alkotása volt. Említésre méltó Gróf Teleki Domonkos naplója. 261.old. Bécs .1796.206.lap. 261.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf.1968 Sopron

Czinke Ferenc, tanár

A soproni Dorfmeister festő szombathelyi Szt. István képéhez irt versében emlékezik meg róla. "Sopron temette s Németből Magyrrá teremtettem én: Falumester-Éljen," 261.old 31.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István,festő

Soproni művész.Csokonai Vitéz Mihály a szigetvári freskót 1804-ben Kazinczyhoz irott levelében"pompás"-nak nevezte és arra gondolt,hogy költeményes ~~kötete~~ ~~kötete~~ köteteelé rézbe metszeti.261.old 32.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Bárány Ágoston a Vándor titkai c. útlei
rásában/Társalkodó folyóirat. 187?/, már csak igy ir:"
A Kath. templomba sieténk, látandók ama meglehetős ábrázolatot, melly a boltozatokon Szigetvár ostromát tünteti-elő". 261. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. A soproni magyarok szerették. Czinke Ferenc soproni tanár a szombathelyi székesegyház Szt. István képéről irt versében magyar nevet is adott neki-Falúmester. "Sopron ~~xxxxxxxx~~ temette s Németből Magyarrá teremtem én: Falumester-Éljen." 261.old. 31.jeg

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. [illegible].évf.1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni Mester. A szigetvári freskóról Gróf Teleki Dommonkos Utirajzában /Bécs.1796./ igy emlékezik meg: "ää. ékes kis Templom, kivált a Boltozatján való festés, mely Szgetnek a Töröktől Ehség által lett visszavételét ábrázolja, nézést érdemel". 261.old. Az erdélyi főúr 1796-ban látta a freskót.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXI. évf. 1968
Sopron

Gróf Teleki Domonkos

Dorfmeister István soproni festő szigetvári freskójáról Utinaplójában/Bécs.1796/igy ir:"...ékes kis Templom, kivált a Boltozatján való festés,mely Szigetnek a Töröktől Éhség által lett visszavételét ábrázolja,nézést érdemel".Az erdélyi főúr 1796-ban látta a freskót. 261.old

Csatkai András: Adalékok a soproni barokk festészethez II.Dorfmeister és kortársai 263.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX..évf.1969 Sopron

Dorfmeister István,festő

Soproni festő.Az 1898-ban lebontott Szt.János kápolna,amelyet a Lővérekben meghosszabbitva állitottak fel,freskójáról az Odenburger Bote 1883.VII.8.-ik sz száma emlékezik meg,már akkor is rossz karban voltak a freskók. 262.old. 38.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. II.Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Éber és Mihályi Ernő munkássága után is hiányos marad még Dorfmeister életműve. Sok művet el kellet vonatkoztatni tőle, de mégis gyarapodott hiteles műveinek a száma, 262.old. 38.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Hekler Antal 1920-ban írta: "...a fonto kodó ekleticizmus, az ötlet szegénység s a vékonyan szivárgó föltaláló erő általán jellemző Dorfmeisterre Maulbertsch és Franger mellet tényleg ennek látszik. 262.old. 27.jegyz.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Rossz restaurálás sokat rontott a soproni Szt. Lélek templom cifrának nevezett freskóin, ugyanigy a győri orsolyita templom állitólagos Dorfmeister freskóit és a novait is. 262.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művé- z.189?-ban Sopronban lebontották a városh zát, Dorfmeister mennyezet freskóival. Pár év múlva a Szt.János kápolnát, ennek mennyezetét valószinüleg szintén ő fe tette. 262.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Az Akad. Ért. 1847-ben panaszolja, hogy a pécsi Corpus Christi kápolnában lyukakat vágtak a freskóba, amelyet Dorfmeister festett. 262. old. 34. jegyz

Csatkai András: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai 263. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. 1847-ben a soproni szinházat lebontották, melynek freskóját Dorfmeister festette. 1860-ban Humfalvy János a Magyarorsz és Erdély képekben c. diszmüben a soproni Szt. Lélek templom freskóit cifrának nevezi, ami elöggé megszégyenitő volt akkor. 226z.old. 35. jegyz.

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez II. Dorfmeister és kortársai. 253.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Darnay Kálmán: Kaszinózó táblabirák c. kö
könyvében II. köt. 28. lap. Csapody Borbála arcképét említi
Gógánfán, "kinek képmását Dorfmeister is megörökitette
Éber int, hogy : Dorfmeister gyüjtőnév, mivel tőle teljes-
sen igegen müveket is illetnek". 262. old. 38. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. A soproni feketevárosi Szent Család képe hiteles jelzésű, de nincs évszámmal ellátva. Ost. Kunsttopographie. XXIV. 267. lap. Inkább egy Dorfmeister fiának tulajdonitja e cikk szerzője. 262. old 38. jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeister István, festő

Soproni művész. Péter András szerint: "Dorfmeister közepes tehetségű, de jó szinvonalu vidéki festőnek mutatkozik". A magy. Művészet Története. II. köt. 1930. 70. lap. 262. old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez. II. Dorfmeister és kortársai 253. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Dorfmeistre

Dorfmeister ,fxxxx István,festő

Sop onban a Templom utcában,a Pálovich házban lakott,
Itt lakott Schaller István is,korábban Schauer Mihály
Éliás is. 68.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni Barokk művészet-
hez. I.rész 64.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Dorfmeister, ~~fexxtx~~ István, festő

Sopronban dolgozott. A neki tulajdonitott Szent Jakab kápolna oltárképét Garas Klára Maulbertschének határozta meg. 69.old

Csatkai Endre: Adalékok a soproni Barokk müvészethez. I.rész ~~64~~ 64.old

Soproni Szemle, Helytört. Folóirat. XXII.évf. 1968
Sopron

Dorfmeister István

festő

A sopronai Dorfmeister István
Dunántúli templomait és kas-
télyait díszítette falképekkel.
Emellett történeti képei ismertek.

Gerevich Lászlóné: A barokk.
Művészet, 1971.október - 9.oldal

Dorfmeister István

Thomas Edit, B.: Affreschi di Dorffmaister a Szombathely. - Acta Historiae Artium, 1966. 12. köt. 1-2 fs., 113-154.l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

255.l.

Dorfmeister István festő M.D.K.

A 12 éves Jézust a templomban ábrázoló képe 1794-ből a győrói templom oltárán

Erőss István: A cirákis körjegyzőség és plébánia története. Győr 1943, 171.

Dorfmeister István

cvd

M. képzőművészet

Pétermagyarmo

Mein. Tört. Verecké Tól V. 64. l.

70. l.

Ó. n.

71. l. (Keppel)

Dorffmeister Istvan

freskói a cseszteg-
ark templomban.

Zalavármegye
ismertetője

Sopron, 1935.

210.l.

26—

186. Német festő, XVIII. sz. vége: Férfi arcképe tubákosszelencével. Vászon, olaj, 92×75 cm.

Dorfmeister István

irod.

Paulovics István:

Lapidarium Savariense. Acta Savariensia. 2. sz. Szombathely 1943. 5-1.

T. 5602.

kkal és köröndökkel védett várat
szi körül. Felirata fölül:

Jula. Cap. xlvj.

ött német nyomtatás olvasható.

6 : 15.7 cm.

Dorfmeister István

festi

1.

Pehm 322. 1.

Padéji, Bíró Márton veszprémi
püsp. élete és kora. Falagerszeg
1934

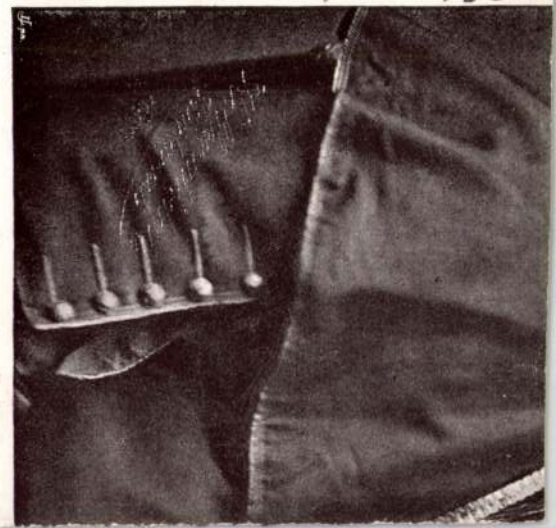

olcsóbb kastélyok, villák,
stb. részére.

[Ő! ERŐ!

ilágosítást ad:

gáz Részvénytárs.

., Andrássy-ut 17. Telefon 26-60.

*

Maria Farina gegenüber dem apítva 1709. Vezérképviselet erházygasse 39.

*

Az idegenek találkozóhelye. el- és külföldi lapok, figyelmes kávés.

*

angú szálloda, modern kényeő konyha és italok, figyelmes k.

*

iumei czipőkülönlegességek dús d-szálló-épület.

*

zsébet-tér, Adria-palota. Telefonképes levelező-lapokban, iskolai

Krőszl János. Üllői-ut 9. A Park-Club, a Nemzeti és Országos Kaszinók kárpitosa. A koronás aranyérdemkereszt birtokosa.

*

Lemberg. G. Schneider utóda J. Rollauer kávéház, Idegenek találkozóhelye a város központján. Az összes bel- és külföldi lapok, figyelmes kiszolgálás.

Lemberg. Hotel Georges. Elsőrangú szálloda a város központján, több mint 100 elegáns szalon, fényes étterem és kávéház, kitünő konyha, a legjobb bor és pezsgőborok. A házban lift, villanyvilágítás és fürdőszobák. Figyelmes kiszolgálás és kényelemről az igazgatóság gondoskodik.

*

Lemberg. Central kávéház a belvárosban. Összes külföldi lapok. Figyelmes kiszolgálás, a magyarok szórakozó helye. Tulajdonos Bechtloff Vilmos.

*

Lemberg. Orenstein és Koppel. Mezei-, ipar- és keskenyvágású vasutak, mozdony és gépalkatrészek gyára.

*

Lemberg. Hotel San-souci. Szajnochi-utcza 1—5. Kényelemmel berendezett szálloda, mérsékelt árak. Danka M. tulajdonos.

*

Ladstädter P. és Fiai cs. és kir. udv. szállító, szalma- és nemezkalap gyára. Lemberg, Akademicka 10.

*

MDK

Dorfmeister [ ], Jerő

Restaurálják a noszai templom freskóit, Dorfmeister alkotásait.

– : A noszai freskók 3.

ESTI HIRLAP. Bp. 1969. dec. 3.

Dorfmeister István

Szerepel az alábbi tárlaton

Kőműves Gyula: Magyar remekművek
Kiállítás a Budavári Palotaban

Szabad Föld 1969 IX. 28

Dorfmeister, István

mellékoltárát a kismarkoni Szt. Márton temp-
hemban említi:

Szilárdfy Zoltán: Egy barokk kori Immaculata-tipus
ikonográfiájához. - Müvtört. Ért. 1970. 4. sz.
284-288. l.

287. l.

Dorfmeister István, festő

Egyik legjelentősebb alkotása a szigetvári templomban, egykor dzsámiban a kupolát díszítő freskója 1788-ból, melyen a szigetvári hősi küzdelmet örökítette meg. 255-old. 22, jegyz

Kováts Valéria: Szigetvári történeti néphagyományok II.-III. 249.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. 1962. Pécs. 1963

Dorffmeister István
festő.

Zsinyi halála. Freskó a nagatvári r. k.
plébánia templomból 1789.
Repr.

A magyarországi mův. Tört. II. Kép n. 480.
Corvina 1970

Dorfmeister, festő

– táblaképei a Budavári Palotában, a nemzetközi művészettörténeti kongresszus alkalmából rendezett kiállításon.

Simon Gy. Terézia: Remekművek birodalmában

Magyar Ifjúság, 1969. IX. 19. 12. l.

Dorffmeister

Művei – a szentgotthárdi

templom freskói – emlitve

Népszava 1971 október 1

– Horizont – 2. old

Dorfmeister István, festő

A soproni városháza kisebbik termének mennyezetére történeti allegóriát festett a 18.sz.végén. Erről egy régi fényképünk van. 312.old.

RÓZSA GYÖRGY: Lackner Kristóf, a rézmetsző I. 194.old.
II. 314.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört. Folyóirat, XXV. évf. 1971.
Sopron

MDK

Dorfmeister, festő

A vasszécsényi Ebergényi-kastélyban levő nagyméretű Dorfmeister-freskó veszélybe került beázások és rongálódás miatt.
A szombathelyi múzeum szakemberei megkezdték a megmentés munkálatait.
— : Freskómentés Vasszécsényben

7.

Népszabadság Bp. 1971. jan. 22.

Dorfmeister István, festő

Sopronban dolgozott. Teicher Károly soproni kárpitos barokk rajzgyüjteményében volt Dorfmeisternek néhány valódi vázlata is. 271.old

Csatkai Endre: Barokk rajzok kiállitása a Liszt Ferenc Múzeumban 271.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. [illegible].évf.1966 Sopron

Dorfmeister István, festő

Szilsárkányon a Baditz család birtokában van egy festménye, amely Jankovich Antalnét ábrázolja a halotti ágyán. 1792-ből. Felajánlották a soproni Múznak, de a vétel nem sikerült. 356.old

Csatkai Endre: Zichy György plébános halotti arcképe a Szent Mihály templom sekrestyéjében 354.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXI. évf. 1967
Sopron

Dorfmeister István

soproni Bent György
templom Mária-
kápolnájának Épe

l.

Thirfelrödmántul

123. l

Zürich IV. 242.

Dorfmeister István

soproni vent Lélek-
templom falképei

l.:

Thirfelsödemántul
123. l.

Dorfmeister István
utca Sopronban
u. o. 124. l.

Widener IV. 45.

Dorfmeister István

sopron kat. árvaház
kápolnájának
oltárképe

l.

Thirfelsödmántul
126. l.

Würm IV. 213.

Dorfmeister István

kepei a városi mu-
zeumban

l.

Thirfelrödmaintul

129. l.

Wien l. Bécs.

Dorfmeister István

népei a szombathelyi
papnevelő intézetben

l.

Thirfelsödmeántul

265. l.

27. 30.000 fr. @ 20 P. eladásáért

1/4 %. alkuszdíj

26. Váltódiszkontnak

29. 6% diszkontért

Jutaléknak

1/4 %. jutalékért

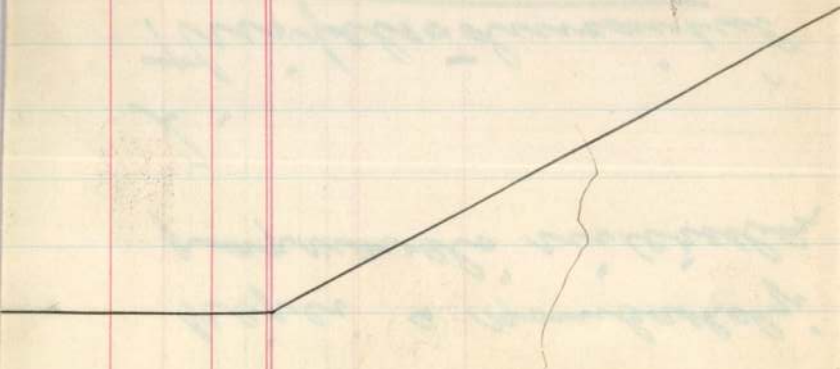

Dorfmeister István

Mejei a Nombathelyi
Nikesegyházban

l.

Thirfelrödmantul

269. l.

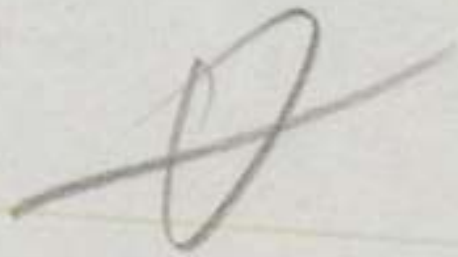

GOS BIZOTTSÁGÁTÓL
ÉNA ÚT 41. SZÁM.

l i J u s z t i n i á m

ar Ő Eminenciájának

E S Z T E R G O M

Dorfmeister István

A győri volt Orsolyita templom mennyezetképeinek vázlata /ceruza/ a soproni Zettl-Langer gyüjteményben van.

László Miklós - Látogatás a Zettl-Langer családnál; Műgyüjtő, 1972, 1. sz. 39. l.

Dorfmeister István

A gyűrű volt (rejtélyes templom mennyezetképek-
nek vésőjele \gemza\ a soproni Zettl-bánya
gyűjteményében van.

Dénesi Miklós - Építőipari a Zettl-bánya cse-
lédnyi: Műgyűjtő, 1972. I. ea. 39. l.

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A sopronbánfalvai hegyi templom a pálosoké volt. A felosztás idején a képeket Dorfmeister becsülte fel. A főoltárképét 4 forintra becsülte. Ezt a kaboldi ev. templom számára vették meg. Dorfmeister festett bele egy feszületet. 362. old

CSATKAI ENDRE: A sopronbánfalvi hegyi templom egykori főoltárképe 362. old

SOPRONI SZEMLE, Helytört. Folyóirat. XXIV. évf. 1970. Sopron

Dorfmeister István

egyházi és történeti freskok, arcképek

1788-ban freskója azt a jelenetet örökíti meg, amikor az ostromló törökök a foglyul ejtett hőst a levegőbe emelik

Cennerné: A Zirmay család 1966 10.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Dorfmeister István, festő

Garas Klára Maulbertschról szóló könyvében megállapitja, hogy a soproni Szt. Jakab kápolna oltárképe, amely a szentet téritésközben ábrázolja, nem Dorfmeisteré, hanem Maulbertsch müve. 285. old

L.E./László Emőke/: Ujabb barokk festészeti irodalom 284. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966 Sopron

Dorfmeister István,festő

Sopronban magántulajdonban van egy vázlat,amelyet neki tulajdonitottak,de Troger Pál,müve.A schönbrunni várkápolna főoltárképének a vázlata. 286.old

L.E./László Emőke ?/: Ujabb barokk festészeti irodalom 284.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966. Sopron

DORFMEISTER ISTVÁN / ①

1762-tól Sopronban élt. Ottani művei körül a legjelentősebbek a volt ásvahári kápolna oltárképe és a Szt. Lélek-templom freskói. Működése behálózta az egész Dunántúlt, nevéhez kapcsolnak különösebb ok nélkül minden barokk képet mind Sopronban, mind a Dunántúlon. 1797-

Csatkai Endre: Sopron. 2.kiad., Bp., 1956.
/ Nagyar műemlék ok /

/17

DORFMEISTER ISTVÁN/②

ben halt meg Sopronban.
Angyali üdvözlet, a ht. Lélek-templom
mennyezetfreskója, 1782. (126. kép)
Jó tanács anyja c. kép a Dómban
Kamper Jakab oltárképe a Liszt
Ferenc múzeumban és ugyanitt né-
hány vázlat (128. kép)

Csatkai Endre: Sopron. 2.kiad., Bp., 1956.
/ Magyar műemlék ek /

/17

Dorffmeister ,festő

1967-ban a soproni Fabricius házban megnyilt kiállitas
son szerepelt egy kép az ő szignaturájával 1769-ből. Di
diana mutat két 17.sz.eleji öltözetü alakra. Kiderült,
hogy nem az övé. Jannecknek körébe tartozik 18-sz.-i
másolata egy sorozat egy képének . 278.old

A Múzeum Vezetősége: A soproni Liszt Ferenc Múzeum
1963-ban 271.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Derffmeister, festő

196?-ban a soproni Fabricius házban megnyilt kiállitáson szerepelt egs szignaturájaával, 1769, ellatott kép. Nem az övé. eg y ismeretlen festőnek 18. sz-i másolata. A kép a soproni Király Jenő tul. Fekete repr. 279. old

A Múzeum Vezetősége: A soproni Liszt Ferenc Múzeum 1963-ban 271. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

Dorfmeister, festő

Dorfmeister elpusztult freskója a soproni városháza dísztermében. Ruprecht M. felvétele 1890 körül. Fekete repr. 176. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

Korabinszky irta Lexikonában, 1786-ban: "In der Sala Terrana befinden sich die Zeichnungen aller Bruchsteine und Inschriften, welche allhier ausgegraben worden und noch zu sehen sind, in proportionierter Grösse./Dorffmeister freskóira céloz./ 118.old. 36-37.jegyz

B. THOMAS EDIT: Az 1800 éves szombathelyi lapidarium története 107.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1963
I.köt. Szombathely, 1963

F

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

1784-ben a szombathelyi püspöki palota "Sala terrena" jában lettek elhelyezve a városra vonatkozó régészeti emlékek. Dorfmeister freskói diszitik a termet, Róma városi környezetben ábrázolva . 112.old

B. THOMAS EDIT: Az 500 éves szombathelyi lapidárium története 107.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I.köt. Szombathely, 1963

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

Schoenvisner István, egyetemi tanár megirta Szombathely történetét 1791-ig 7 kötetben 21 rézmetszettel. Itt irja "In minore Palatio, mely nyugat felé fordúl a szobák alsó sorában, római emlékek, régi római feliratok, amik Szombathelyen találtattak, nem kevésbé nuséges, mint tudós ecsettel /Dorffmeister/ a falakon körüskörül mutattatnak be." 113.old

B. THOMAS EDIT: Az 500 éves szombathelyi lapidárium története 107.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1963
I. köt. Szombathely, 1963

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathel-i püspüki palotában, a régészeti emlékek elhel-ezésére szolgáló "Sala terrena"-t ö diszitette freskókkal 1784-ben- -6. Dorffmeister freskók a sala terrenaban, részlet Szily múzeumteremből.-Fekete repr. 124-old.

B. THOMAS EDIT: Az 500 éves szombathelyi lapidarium története 107. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok értesitője, 1963 I. köt. Szombathely, 1963

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi püspöki palotában a régészeti emlékek elhelyezésére szolgáló "SÁLA TERRENA"-t ő díszítette freskókkal 1784-ben. -7. Falfestmény a sala terrenában. 125.old Fekete repr.

B. THOMAS EDIT: Az 50c éves szombathelyi lapidarium története 107.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője. 1963. I. köt. Szombathely, 1963

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi püspöki palotában, a régészeti emlékek elhelyezésére szolgáló "SALA TERRENA"-t ő díszítette freskókkal 1784-ben. - B. Falfestmény a sala terrenában. Fekete repr. 126. old

B. THOMAS EDIT: Az 100 éves szombathelyi lapidárium története 107. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I. köt. Szombathely, 1963

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi püspöki palotában, a régészeti emlékek elhelyezésére szolgáló "SALA TERRENA"-t ő díszítette freskókkal 1784-ben. - 9. Falfestmény a sala terrenában. 127. old. Fekete repr.

B. THOMAS EDIT: Az 500 éves szombathelyi lapidarium története 107. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője. 1963. I. köt. Szombathely, 1963

Dorfmeister, festő

A bécsi Dorotheum árverésein többször szerepeltek eladásra képei. A SSZ. is megemlékezett ezekről. 1940. 148. lap. 97. old

H. Mosokowszky Éva: Festmények soproni részletekkel a bécsi Dorotheum árverésén 93. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968. Sopron

Dorfmeister István

festő

Soproni szám. 1731-1797.

A Dunántúlon dolgozott.

Magyar művészet. 5. 40.

MRT - Minerva 1970.

MDK

Dorfmeister, festő

Táblaképei a nonnenhofi püspöki gyűjteményből kerültek a Nemzeti Galéria kiállítására.

R. Gy.: Egyházi gyűjtemények kincsei

7.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 18.

Dorfmeister, festő

MDK

A második világháborúban a szombathelyi székesegyház oltárképeit (Maulbertsch és Dorfmeister művei) bombák tették tönkre.

Szíj Rezső: Szombathely az irodalomban

222-226.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1966. április

XVI/4.

Dorffmeister István

Zrinyi Miklós megdi-
csőülését ábrázoló
menyezetkép a szigetvári
plébánia templomban

Pig Müvel

549. l.

MOSÓCZI JÓZSEF
SELYP

Dorffmeister István

l.

Pasteiner Gyula =

XVIII. Századbeli falfestmények Magyarországban. Akad. Ért. 1896. 194–195. l.

államt it kár.

n tartom s utasítom az adóhivatalt,
ró 1-től kezdve, minden év január
sának hivatalos nyomtatójára, elszá-
esse ki és tárcám fentmegjelölt al-
.-
solat hiteléül:

ható.

Dorffmeister J.

Csatkai Endre: Bécsben lappangó Dorfmeister-festmények.
Soproni Szemle IV. évf. p. 284—285.

1940.

Balthasar

2108. Bauer:

Sz. M. m. Frankfurtban 1811 márczi

Nő képe.

kissé

Mellig, balra fordul, j
kötőjét fehér F diszíti, k
sülte, szemöldöke barna, szeme
barna szalagját csc
fémagasságban: B. Bauer 1846.

F szegély és szalag

⊥ Köpenyének rózsa szinű

Vászon, méretei 41.7: 34.2
Delhaes István hagy
Átvétetett 1902: I. 12-én

Hománya 1893 augusztus

914: IV. 27

Dorfmeister István

festő

a darufalvai (Sopron m.) plébániatemplom

főoltárképe festőtől.

Dehio-Gerhart

171. l.

2917

30. F. Courtens.

(Sz. Termondeban 1853. február 24-én.)

Az aranyeső.

Az erdő korlátos utján előre görnyedt anyóka közeledik hátán galyköteggel. Főkötője fehér, szük újju ruhája sötét szinü, köténye kék. A messze hátra nyuló út végén csak igen csekély kilátás nyilik az égboltra a távoli fákra. Az útmenti sötét törzsü s galyazatu fáknak úgy fenlevő, mint az út testét borító leveleit, a nap sugarai aranysárga szinben mutatják. Jelzése alól jobbra: »*Franz Courtens 88.*«

Vászon, méretei 219 : 183 cm.

1892: VIII. 397. — 1893: IV. 243. — 1894: IV. 30. —. 1895: IV. 30. — 1896: IV. 30. — 1897: IV. 30. — 1898: IV. 30. ~~Vételett 1891-ben. — Magy. Képt. 547. — Lisza 394.~~ — 1900: IV. 30. — 1901: IV. 30. — 1903: IV. 30. — 1904: IV. 30. — 1905: IV. 30.

lehullott és

268

Dorfmeister István

főoltárkép (?) és freskó
a Kismartoni plé-
bániatemplomban

vród
v Dehio-Ginhart
186 l.

A templom egyhori
főoltárképe, mely Szent
Márton apotheosisát
ábrázolja fentitől 1777
n. ott -

~~[illegible]~~

Dehio-Ginhart
187 l.

32. L. Verboeckhoven.

(Sz. Varnetonban 1802-ben. † Schaerbeekben 1888. szept. 25-én.)

Tengeri tájék.

A háborgó tengeren előtérben két halászbárka köti le figyelmünket. Az egyikben hatan és a másikban ketten vannak. Az elől haladó részben már bevonta vitorláját míg a hátrább levőben most fognak a leszereléshez. A háttérben különféle távolságban több vitorla tűnik fel, de csak egy bárka látszik egészen. A parton, balról a czölöpök közelében, heten s jobbról hárman foglalatoskodnak a halászok közül. Ez utóbbiak egyike lehajolt és kosarat tart kezében, a másik előtte áll hosszu rudat tart, míg a harmadik a kosáron túl csáklyával dolgozik. Az előbbiek közül kettő kosárral bibelődik, egy csáklyát visz a vállán és a többi négy pedig két részre oszolva foglalatoskodik. Az égbolt felhős s a viz felett összesen tiz madár röpköd egy négyes- és két hármas-csoportban. Jelzése alól jobbra: »*L. v. Verboeckhoven f. 1835.*«

Vászon, méretei 44 : 55 cm.

1873: V. (II. 20.) — 1876: IV. 26. — 1878: V. 92. — 1880: V. 92. — 1881: V. 92. — 1883: V. 229. — 1884: V.

Dorfmeister István

oltárképe a kaboldi
(Sopron m) ev. tem-
plomban 1787-ből

irod

Ďelnio-Gishart

284. l.

Érem, Árpád-Kori VIII-199

Dorffmaister István

1773-ban festette a ligvándi kastély (Sopron m.) diszterminek freskó-jat, mely az Olympust ábrázolja

Dehió-Ginhart

341. l.

~~Aldunia VI. 25.~~

Dorffmeister István

festő

lásd

Csánky Pécs

22. l.

BERNARD DE MURALT

A Leuki-tó (Simmental)
Lac de montagne la Leuk

EDO V. HANDEL-MAZZETTI

Ködjáték a Berninán
Nebelbrandung (Bernina)

Dorffmaister Schram

1.

Csányi vasm. kiáll

1. l.

TSCHOPP & CIE, ZÜRICH.

Lots n° Number of lot	Pays Country	Remarques Remarks	Limites en Francs Suisses excl. 10% Highest Price in Swiss Francs excl 10%

Tournez s. v. p.!

Dorffmeister Johann
ifjer

l.
Ernst Kulfmester

Dorfmeister István

Éber Lanló

A szigetvári plébániatemplom kupolafestménye

Forster Gyula. Magyarország műemlékei

III. k. Bp. 1913 192–220. l.

János Eeppel

város polgármestere

BUDAPEST 935-APR-4 T.F.b. 4 1.

POLGÁRMESTERE BUDAPEST SZ.

István mrak

H.

Rákos-u. 1.

Műemlékek Orsz. Bizottsága

Dorfmeister István

lásd ok.
különnyomatban
is megjelent

Fábián Mária:
Dorffmaister István
művészi munkássága
a szombathelyi egy-
házmegyében.
Vasi Szemle
1935. 296-316. l.
képekkel
és bő életrajzzal

Berlin
W. Ernst u. Sohn
1897

Dorffmaister István

Fábián Mária:
Dorffmaister István
művészi munkás-
sága a szombathelyi
egyházmegyeben
Vasi Szemle
1936. 16–36. l.
Képekkel

196 — 204. l.

✓

geprüft.

J. 28

Bau- und Kunstdenkmäler des Herzogtums Oldenburg

I. „Oldenburg"

Dorffmaister Fabián

Fabián Mária:

Dorffmaister Fabián
művészi munkássága
a Szombathelyi egyház-
megyében.

Vasi Szemle
Könyvei
63. sz.
Szombathely 1936.

Könyvtárunkban

Dorffmaister István

Fábián Mária: Dorff-
maister István művészi
munkássága a Bombathelyi
egyházmegyében. Vasi
Szemle könyvei 63. 4.

úrnőnek

Budapest.

(Pest vármegye.)

IX. Ráday u. 10

Dorffmeister István

Fábián Mária: Dorffmeister István művészi munkássága a szombathelyi egyházmegyében. (Kézirat) Szombathely 1936. 8-r. 48 l. Vasi Szemle könyvei 63. sz.

Vasi Szemle könyvei. Szerk. Pável Ágoston. Szombathely 1936. 8r. 63. sz.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

JUNIUS

30 nap — 26. hét

21 Vasárnap	Trinitatis
22 Hétfő	
23 Kedd	
24 Szerda	
25 Csütörtök	
26 Péntek	
27 Szombat	

Fábián Mária: Dorffmaister István művészi munkássága a Szombathelyi egyházmegyében.

Kny. Vasi Szemle.
8°, 73 L, 48 L, Szombathely, 1936.

Dorffmaister István

Dorfmeister István

jestő

l. Egyházm. Lap

1881. 57. l

YAGIPARI SZAKISKOLA

VARHELYTT.

Országos

" Bizottságának

Budapest-Városliget

latt álló intézet kőipari

ufolyamát folyó évi julius hó

el, ikrek a gyakorlati életben

zését hazafias kötelességemnek

Dorffmeister István

1730 – 1797 Sopron

Egri liceum muzeuma

Ket cherub, olajf.

Egri érseki 19 l.

Az ulolós vacsora, olajf
fenti modorában uggyanott.
n. o. 19. l.

Vidovszky Béla: Kolnoki udva
178 (984), 410 i (827).

Dorfmeister István

l.

Fára Zal

9. l.

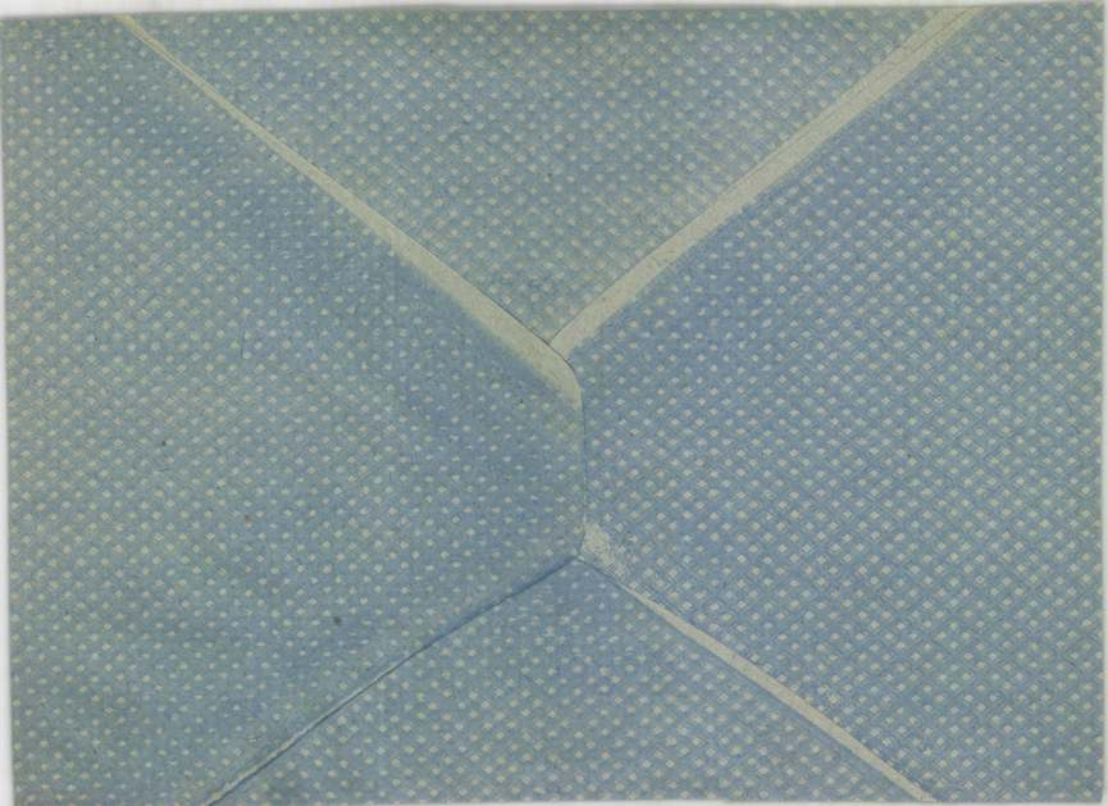

Dorfmeister István

a pinnyei templom
alighanem tőle való
Szt Pál képe.

Vö.

=

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye
műemlékei. II. köt.
Sopron, 1935. 95. l.

dupl

jelzéssel. Jos. And. Dorffinger „Wegweiser . . .“ c. 1827-ben megjelent művében. — Főv. Múz. Kat. II. 15.

Plan der königlichen ungarischen Freyen Städte Ofen und Pesth sammt deren Umgebungen mit beyhilfe der besten bereits vorhandenen Grundrisse, gezeichnet und dem löblichen Magistrat der königl. Freystadt Pesth gewidmet von Samuel Benjamin *Blaschnek 1830*“ Színezett helyszínrajz magyarázatokkal. „Lithogr. bey Joh. Schmid Maria Dorotheagasse Nr. 11. in Pesth. — Schrift und Numerierung von *Leo Torsch*. — Lithogr. von E. K. Frühwirth“ (1831, 1832, 1835, 1838 ban még további párom kiadásról tudunk). — Főv. Múz. Lanfr. Gy. 160. sz.

Buda és Pest városok terve Blaschnek Sámueltől. A bal felső sarokban Pest 1758-ban. 43×33 cm. — Kremmer A rés Buda és Pest 535. sz..

Buda és Pest alaprajza és vízhelyzeti térképe 1833-ban. Színezett kőnyomat. „*Alap 's vízhelyzeti térképe Buda és Pest szabad királyi fő Városainak . . .*“ felirattal és bő magyarázatokkal. „Ajálja *Vörös László* töldmérő Budán“. — Főv. Múz. Kat. II. 6.

Vízhelyzeti térképe a' Dunának. Nyomt. Trentsenszky és Társa Pesten. — *Athenäum 1838.* II. 15. sz.

Buda s' Pest szabad királyi városoknak és környékeiknek Planuma. Pesten kiadá *Tomola Ferdinánd.* — Ged. bey Ferdinand Tomola *1836.* — 860×560 mm. Főv. Múz. Kat. II. 26.

A pesti pályatér rajza (Lóversenytér). Magyarázó jegyzetekkel. 41×31 cm. — Főv. Kvt. Bq. 769/170.

Plan von Pesth Ofen und Umgebungen. Steindr. v. M.

Dorfmeister István

festő

l.

Csatkaisoprommuzeul

III. 83, 127. l.

átvive

DIE ALTCHRISTLICHE GRABESKUNST

Dorfmeister István

festette ki a balfi fürdő-
kápolnát

54.

Csatsopronkörnyék IX l.

Az első mezőben angyalokat
festett, a másikban nagy jelenete-
tet: Krisztus a tó partján be-
tegeket gyógyít. Ez utóbbi kép
négy sarkán négy szent mell-
képét festette. Ezt a képet je-
lezte a nevével és az 1779. es
évvel. Kifestette a félkupo-
lával fedett szentélyt is. 7 H
lent már klasszicisztikus iz-
lésű csarnokot festett, mely a
kupolánál megnyílik és mint
a barokk kor utolsó üdvöz-
lete, angyalkak jelennek meg,
a résen. Az oldalfalak mentén
szürke szinekkel szent Anna és
Joachim alakja. U. o. 54. l.

dupl

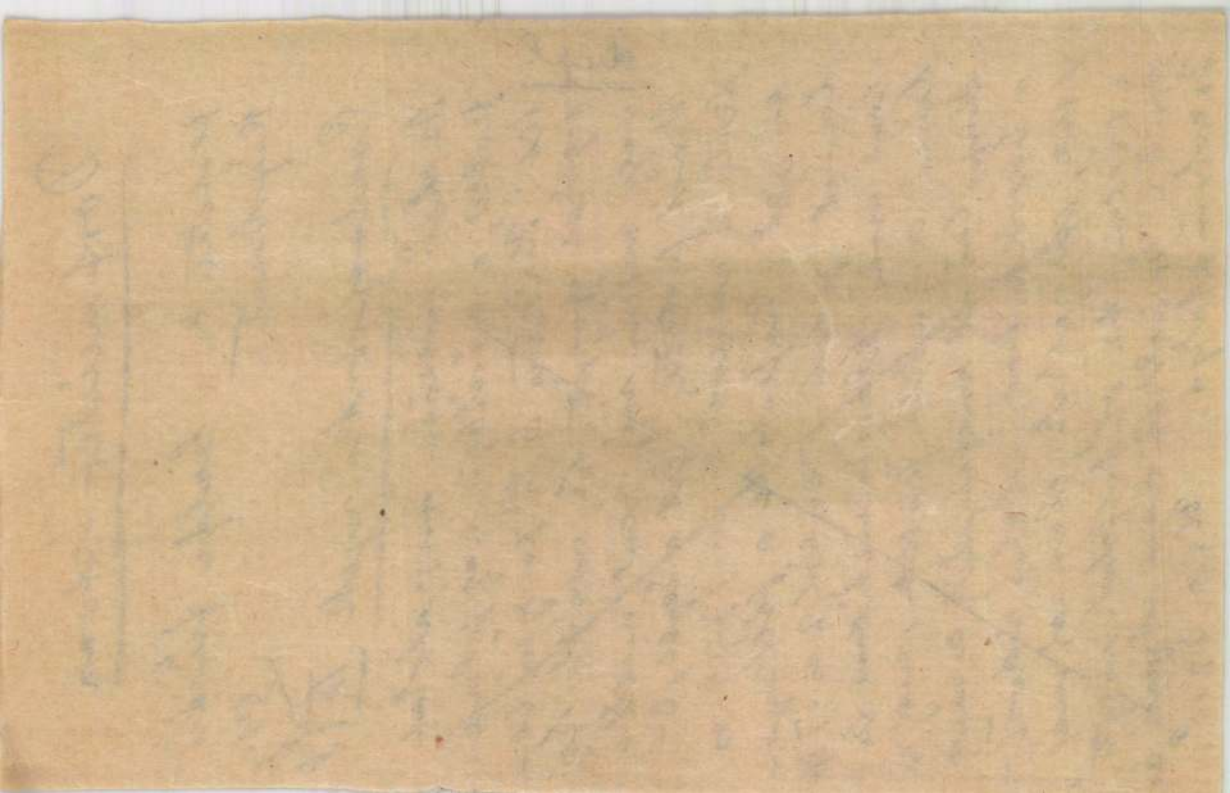

Dorfmeister

A harkai (Sopron m.)

rk. templomban négy figyelemre méltó kép van, két-két párdarab. Az elsők valószínűleg Dorfmeistertől valók és pedig műveinek abból a csoportjából, amelyik a soproni Teicher-gyűjtemenyben van legjobban képviselve.
Az egyik kép szt. Andrásnak, a másik szt. Péternek vértanuhalálát ábrázolja.

Csatsopronkörnyek 81. l.

Dupl

ros polgármestere

s Bizottságának

.....

.....

BUDAPEST,

IX., Üllői út 33,

.....ker., ... utca .....sz.

Dofmeister István
festő

l.

Arch. Ert. 1932-33
189. l.

Csak felsorolás-
ban említve

~~Alt, Jacob, festo VII. 26~~

~~– Rudolf, festo VII. 26.~~

Dorfmeister István

festette a soproni
Katolikus árvaház
kápolnaajának oltár-
képét 1772-ben (?).

Endrédy 28. l.

átírva

Dorfmeister

wód
z

Endrédy. 23. l.

Ałwiw

3	800/6
10	800/11
16	800/5

Dorffmeister István

festette a vörös-
bereinyi egykor jezsui-
ta utóbb pléb. tem-
plom falkepeit és
nem Buffler Gás-
pár, aki annakidejen
ott a jezsuita-ház
főnöke volt és nem
festő

Dor Bakony

44. l.

Átírve

Dorny ay és
az ezt tévdésemek
helyreigazításaul

1894. x. 14. ér. s 76633

Mátyási Kálmán (573

Vinadbeuth 1896. xi. 21-e

L és czipőjének lakkal borított hegye kilátszik

…zolt fiatal nő balra fordul és arczél-
…k, egymásra tett kezeit térdén nyugtatja
…omlokába fésült ~~[illegible]~~ haját konzyba
…kete és szeme sötétbarna. Szürkészöld
…l puffasztott, derekát piros öv szorítja,
~~…e való~~ L A keményfából készült szék
…ssé hajlított. Jelzése fölül balra cz.

…c/m
…jús 3-án kelt 31153 sz. leirattal (228/99)
…elszámoltatott 1899. V. 18-án (250/99)
…sulvették 1899. VIII. 25-én 12993

×

…448/99.
…eritességi nyilatkozat adatott róla 242.a)/99.

Dorfmeister István

festette

a veszprémi vízszegyházi
menyezetfestmenyeit,
melyek az Aignertől
végrehajtott restaurá-
lás alkalmával meg-
semmisültek

Nepomuki szent János
olajf. a celldömölki
bencés apátsz. templomban.
Szent Család (1779)
olajf. a bakonybeli bencés
apátsz. templomban

Dor Bakony

44. l.

z. kiraszol a petőfi és mindvaskiáli
(99), hiszen 1900 IV 3-ki ellenőrzés nyom

dupl

1700. Mednyánszky ~~[illegible]~~ Lász

A virágzó fák

A koratavaszi hangulatba
őszi sárgult levelek is bori
delő cserjékkel, a melyekne
let bontakozik kis itt-ott
hol egy magános fa kör
patak képez esést. A ég
náján túli rész~~pet szind~~

Vászon, méretei 201:
Vétetett az 1899. ap
a ~~Ára~~ 3000 frt. vétel
az elpárolást tudomásul
[521/99.]
A sz. Napló száma 4

214/99.

során
amelyn
kája m
akadály
„Radial
ner Tie
emlősál
című d
köréből
orrának
val köz
kulásár

Dr.
tanárse
szor), 8
végzésé
forgaln
nyét „
értekez
Doby J

„A szója a nomoktenyészetben" címmel jelent meg (
Értesítő, 1940, 155–174.) A

sülve, helyszíni kutatásainak, illetve széleskörű szakirodalmi tanulmányainak eredményeképen elkészítette, számos térképmelléklettel együtt „A fiatal helyszerkezeti mozgások természete az Alföld északi peremén" című munkáját.

A debreceni gazdasági akadémiáról:

Dr. Tárczi Zoltán (1906, Debrecen, róm. kat.) m. kir. telepítésügyi felügyelő 400 pengő ösztöndíjat kapott agrárpolitikai és termelés-technikai tanulmányok folytatására. Minthogy katonai szolgálata a tanév első hónapjaiban tanulmányaiban megakasztotta, munkaprogrammjának megvalósításához csak januárban foghatott hozzá. Időközben a földmívelésügyi minisztériumban telepítési felügyelővé kineveztetvén, alkalma nyílott arra, hogy az agrárpolitika kérdéseivel a gyakorlatban is bőségesen megismerkedhessék. Az 1939 : IV. t.-c. földbirtokpolitikai rendelkezéseinek végrehajtásában működvén, előbb a Kiskunságon, majd a Tiszántúl és a Dél-Dunántúl foglalkozott földbirtokrendezéssel.

A zeneművészeti főiskoláról:

[illegible] egyházkarnagy se-

Dorffmeister István

Szent János oltárkép
a celldömölki apát-
sági templomban-
festette.

Dor Bakony
372. l.

Bacher Donát
A Dömölki apátság
tört. Bp. 1912

átírva

Dorffmeister István

~~festette a kis sitkei (Vasm.) felsőbüki Nagy-család kastélyának freskóit, melyeket utóbb bemeszelték.~~

Dor Bakony

375. l.

~~A kemenesmihályfai (Vasm.) rk. templom oltárképe fenstitől~~

átvive n. o.

Dorfmeister István

Oltárképei

cród

Géfin Gyula dr.

A szombathelyi székes-
egyház ismertetése.
Szombathely, 1942.
19. l. 20. l.

2.

Dorfmeister István

festő

l.

Győri kiáll. 1919-1929

25. l 28. l

BUDAPEST
42 IV. 12

Dorfmeister Istrain

wod

Hekler M M Tört

149. l.

Szunnir ékiratos szöveg IX. 59

Dorffmeister István

festette Dívald nemzet a Hom-
bathelyi székesegyház
főoltárképét.

A Köztudat nemzet a
kép Maulbertsch
műve, melyet a XIX
sz. beli restauráláskor
teljesen átfestettek

Dívald Magyarművenel.

231. l.

átvíva

Dörfmeister István

a ~~ciráki (Sopron vm)~~
~~vk hajdani főoltár-~~
~~kepe fenitöt. Jelen-~~
~~leg Kenyeriben ma-~~
~~gántulajdonban.~~

derpl

Erőss István: A ciráki körjegyzőség és plébánia története. Győr 1943.
Es, e könyv ismertetésében Cs. E. Soproni Szemle 1944. 39. C.

DORFMEISTER ISTVÁN

SOPRON
SCARBANTIA

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata

és a

Soproni Múzeum

tisztelettel

meghívja Önt

Dorfmeister István

halálának 200. évfordulója

alkalmából,

a művész emléktáblájának

avatására.

Helye:

Szentlélek templom

Ideje:

1997. május 29. 12.00

Avatóbeszédet mond:

Dr. Galavics Géza

művészettörténész

Dorffmeister István
festő

Gentmüeml.

119 (kétszer), 131, 132,
210, 213, 216, 219,
231, 232, 234, 237
239 (kétszer), 243,
244 (négyszer), 245, 247,
248 (kétszer), 252, 295,
296, 372, 376, 388 (kétszer), 390, 440,
441 (háromszor), 442,
445 (háromszor), 452,
454, 455, 456 (háromszor)
457 (háromszor) 458,
459 (háromszor) 505, 511,
513 (kétszer) 515 (kétszer)

578 (háromszor), 579.

465,

Dorfmeister Istvánffy

Gemeinde

447, 456.

✓

Dorffmeister Istrain id

festo

Gentmüeml

529. l.

~~Naintalanszo~~

✓

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
1030/913.

~~epes-Olaszi~~

~~gazgató Budapest Magyar Nemz.Muz.~~

~~us kanonok Pécs~~

~~hely /Pozsonyvm./~~

mi tanár IX.Kinizsy-u.29.

~~v.tanácsos,egyetemi tanár Magy.Nemz.Muz.~~

d, ~~IV.Muzeum körut 31.~~ VI Városmajor u. 34/a.

tag .I.Lisznyai-u.11.sz

temi tanár IV.Ferenc József-rakpart 27.

.,ny.államtitkárVIII.Fhceg Sándor-u 30/a.

nchen

iró Budapest, VII. Rákóczi-út 28.

Dorfmeister István

~~Oltárképe 1781-~~
~~ből a soproni~~
~~domtemplom egyik~~
~~mellékoltáran~~

Heimler Károly.

Soproni képeskönyv.
69. l.

T. 5613.

megerősitett vár és város foglalja
erőd látszik a see zarkadt partján.

: A. forstat és befejezése: E.

: 10.6 cm.

× Dorfmeister és a barok festészet Sop-
ronban (Mikáczi Ernő)

Muzeumi és Könyvtári Értesítő X. 9

Dorfmeister Istvan

l.

Magy. Muemlékei

III. 269. l.

Át. Képt. 60.

t fehér kendővel kötötte be, szemöldöke
allérja csipkés, fekete ruhájának derekát
imer ~~látható~~ van.

Át. Képs. 60.–

sz. Hauck Roza ajándéka 1846 julius 24. én

ozó adatok.

. 1868: T. 45. – 1870: T. I. – 1871: T. I.
78: VIII. 53. – 1880: VIII. 53. – 1881: VIII.

n 1884: II. 36. – 1894: III. 97.

Jankovich Miklósné aj. 1846 jul. 24

Ás. Képs. 60.

Dorfmeister István

l.

Magy Műemlékei

III - 287. l

0

46. Ismeretlen festő
A XVIII. szár adból.

~~46.~~ Absolon Dániel.

Derékon alól, kissé jobbra ford
baljával az asztalra támaszkodik. V
bajusza ~~barna~~ fekete, szeme kék, arcza leb
rövid ujjú és prémmel bélelt mentéj
barna függöny lóg. Felirata fölül ö
Rerum Emerici Thökölyi apud Gallum

561
(Tk)

Vászon, méretei 97: 79 cm
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
Át. Képt. 95. — A Janko
Kifüggeszthetére vonatkó
A Nemz. Muzeum b
1880: VIII. 58. — 1881: VIII. 58. —
A Tőrz. Kincsarnokban

904: V.2.

Dorffmeister István

A Kemenesszentpéteri freskók helyreállításának ügye.

MOB irattár

133/1938. 7.

Dorfmeister István

lásd

Művészet 1903. 24 i. l.

AUG
OSLO

Dorffmeister István

A soproni szent György-templom Mária-oltárának képe 1781-ből.
Festette fenti
Repr.

Mohl Adolf: A soproni sz. György-templom és plébánia rövid története
Győr, 1926.

BUDAPEST,
IX., HÖGYES ENDRE-U. 10.
TELEFON: 391—595.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

LEVELEZŐLAP

8634

Dorfmeister István

festő

l.

Mihályi falucsyhm

43. l.

0

N° 60

Hollandi iskola

4296-4298 ~~Caspar Netscher:~~

~~Sz. Heidelbergben 1639-ben.~~ † I

A XVII. szaradból

4296. Fiatal hölgy ~~Nő arczképe.~~

Mellig látható, kissé balra
~~[illegible]~~ Széles karimájú prémes kalapját
döke és szeme barna. Függői hossz
hajtott széles gallér csipkeszegé
~~[illegible]~~

Réz, (ovális), méretei ~~10.2~~ 10.1
~~Gróf Pálffy János hagyomány~~
Jegyzet. Szaina a tö
tában IX: 27 a).

~~Jegyzet. A leltár szerint:~~
~~Caspar Netscher: Portrai~~
~~7 brt. (II. Salon No. 27a)~~

† gekauft zu München im Jahre 1862.—

53(7)

Dorffmaister István

Férfi arckép.

cvéd

Mih Krasznohs

309. lekv.

4316. B. v

Sz. Haarlemben 1613-ban.
deczem

Gedeon Wildt arczké

Csaknem térdig, kissé
benézve van ábrázolva. Kir
noki pálczát tart, míg balját
haja vállaira omlik, szemöld
sötétszőke. Szűkrefogott ké
nyakkendője fehér, tengerész
érem hatszoros aranylancz
kereszteződik. Balján piros
hová köpönyegét és kalap
szikla emelkedik. A háttért

kal, a melyeknek két elsejér
égbolt felhőzött. Jelzése alól

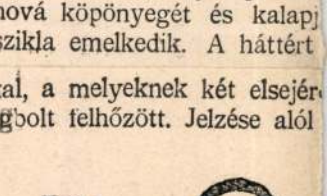

Vászon, méretei 135 : 11
Becsértéke 18000 K. — Néhai
1907 november 14-én (1429–
kir. Járásbíróság 1912 szeptemb
sz. végzése (32–912) és az
(2165–912) szerint Bazinban 191
és Budapesten 1912 október 1
Nemz. Múzeum örökletéte. —
pozsonyi kir. Járásbíróság 19
186–476 sz. végzésével (33–9
m. kir. minister pedig, 1913 m
rozatával (652–913). — Bejel
(453–913).

Kifüggesztésére vonatkozó

Dorfmeister István

A sárvári vár egyik
terme fenti falképei
vel 1769-ből
Repr

Magyarvelőtort
IV. 295, l.

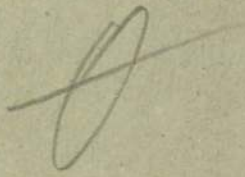

Sek

Europa Film Könyv

Lapterjesztő és Könyv Kiadó

V Rothermere u 12

Budapest

Dorfmeister Iván

1779-ben festette a novai templom falképest.

Kapszomb. 8. l.

14 több mics róla.

Superpelicium, brüsszeli csipkealjjal díszített

III. 223

Dorfmeister
Maulbertsch

mns. céd. 2

D. festette állítolaga
Szombathelyi püspöki
palota diszterméinek
falképeit írja:

Borovszky Pozsony vm.
monogr.

Korabiuszky – Szemt
Maulbertsch – töl valók
e falképek.

Kemény Sajos:
Hefele Menyhét,
1716–1794. Pozsony,
1915. 26. l.

0

Harkány tpl

247

Dorffmeister Istvan

Erdel

Hekler válogatok

372, 373 l.
374. l.

Görögország VIII. 247, 248

Dörffmeister István

und

Köberl J. ciksorozata a Szombathelyi

Ujság 1897 évfban

gezeigt.

XXVII

1 Rot. folio

Atlas

Kirchlicher Denkmäler des Mittelalters
im österreichischen Kaiserstaate
und im ehemaligen lombardisch-venetianischen
Königreiche.

Herausgegeben von der K. K. Central-Commission
zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale
unter der Leitung d... Dr. Joseph Alexander
Frh. v. Helfert.

Redacteur: Dr. Karl Lind.

Dorffmeister István

freskoi a soproni
kentlélek-templomban
*

l.

Heinler Károly dr.

Soproni képeskönyv.

49. l.

* / átfestéssel
tönkretéve
kenty

T. 5606.

rében a város épületei közül a temp-
előtérben pedig egy botjára támasz-

5 : 15.5 cm.

Dorfmeister Istvan

Festi

ind

Hekler Antal: A magyar müvészettörténelem főladatai. Bpest. 1922.

Souches Lajos gróf, hadvezér arczk. III. 34.

Dorfmeister

freskói a türjei

prepostsági templom-

ban

ind.

Hekler M M Tort

38. l.

Pusztasárkánytói lelet VII. 21, 22, 23.

Dorfmeister

1806.

l.

Szent György Cch

XXXV. anke (1917)

248.

[illegible]

kulturához 4
us a képzőművészetben . 7
: Korszellem és progressziv
. 11
. 16
ája 19
. 21
llitásai 23

EGYZÉKE

elin) 1
. 2
. 3
. 4
. 5
. 6
. 7
. 8
. 9
. 10
. 11
obor 12
. 13
. 14
. 15
. 16
. 16
. 17
. 17
. 18
. 19
. 20
Csendélet 21
. 22
. 23

Bérpincészet Vác

Dorffmeister István

1729-1797

modoraban

105. Magdolna a

keresztövében

vászon, 48x25

Ernst Muzeum aukcioi

41-7.

MIKOLA BÉLA, ÓZD

Dorfmeister István

1729-1797

l.

Ernst-Muzeumaukcioja I

21 l.

Dorfmeister István

cred

Mihályi Ernő: A középkor
műemlékei Sopronban.
Értesítője, A pannonhalmi
szent-Benedek-rend
soproni főgimnáziumának
— az 1913-14. isk.
évről. Sopron 1914, 57. l.

A budai alagút (a Várhegy egy részével). — *Barabás* [illegible]
ménye *után kőre rajzolta Sandmann.* nyomatta *Rauh János*
Bécsben. — Főv. Múz. Kat. [illegible] 66.

„Ofen-Buda". J. Alt: Malerische Donaureise von Wien bis
Pest-Ofen; — Wien, 1851. c. sorozatban.

„Schiffswerfte — Óbudai hajógyár" J. Alt: Malerische
Donaureise v. Wien bis Pest-Ofen 1851. c. sorozatban.

Budavár Mátyás király idejében. Dürer Albert után *Varsá-*
nyi rajz. Metsz. Rohn. (Felül Mátyás képével, két oldalt paj-
zsával.) 254×185 mm. — Kubinyi és Vahot: Magyarország és
Erdély képekben *1853.* c. művében.

Buda 1497-ben. — Schedel Hermann után *Rauh J.* —
Jancsó Imre udv. lit. gyüjteményéből. — Főv. Múz. [illegible] 2810.

A budai hegyek látképe a régi fürdőházzal. Hangjegy-
címlap. Stadtwald-Polka. Kiadta Langer Ede, 1864. — Magy.
Bibl. Szemle, I. 3—4. 177. l.

C) *Pest-Budai látképek.*

Ofen u. Pest, im J. 1649. — *Lith. V. Grimm.* — jobbra alól
„zu S. 52". A kép jobb felső sarkában: „zu Seite 79".

Pest-Buda a' Török kiűzése előtt — Pest-Ofen vor Ver-
treibung der Türken. — *Pest-Buda jelenleg a'* felállítandó lánc
híddal — Pest Ofen gegenwärtig mit der zu errichtenden
Kettenbrücke. (A kettő egy lapon.) Jelzése: *„Lith. bey Jos.*
Szakmáry". — Főv. Múz. Lt. 257—58.

„Ungern. Ofen und Pest". „Gez. v. *J. Alt* — Druck v.
Kunike". Donauansichten . . . 264. Bll. *1820—26.* sorozatban.

„682. Ofen und Pesth". A kép alatt jobbra jelzése: „Dr."
A felső jobb sarokban pedig „10." lapszám olvasható. Dunai
[illegible] (Valószínűleg könyvből való.) Főv. Múz.

Dorfmeister István

A lexikoni életrajz átdolgozásakor ez a forrás következőnek felhasználandó:

Mihályi Ernő: Dorfmeister és a barokk képírás Sopronban. Sopron 1916.

Dortmunder Union

A Herrn Direktor Otto
Pfeiffer ca - Paris 17
rue Weber Bellevue
Seine :

Abteilung Bru: Dortmun-
der Union. Depeschen
Adresse. Union
Dortmund.

Dorffmeister Istvan

Mihályi Ernő: Dorf-
meister és a barokk
képírás Sopronban.
8-r. 22 lap. 62. l.
Sopron 1916.

Lyont (1572)

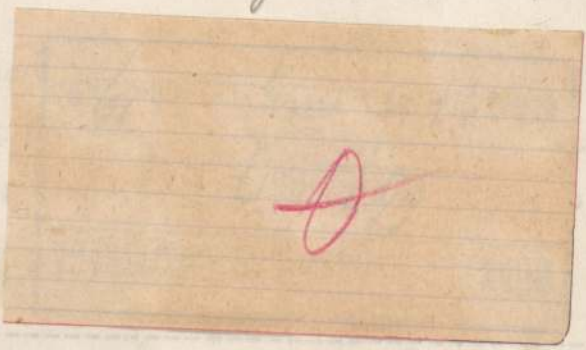

K.u.k.Militarbauaufsicht in Miskolcz.

Exh.Nr.1141.

Kupferaktion-Komissionelle Feststellung von Kunsthistorischen Wertes der ref. Kirche in Miskolcz.

A

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZ

Miskolcz,1917 augusztus hó 24.

A m.kir.vallás és köz
1917 számú és a kassai cs.
zett kiadványa alapján kér
emlék voltának megállapitá
~~még~~ miskolczon a katonai é
5-szám alá egy szakértőt k
réz anyagok igénybevétele
gös,tehát kérem sürgös int
mielőbb Miskolczra a jelz

Mihályi Ernő: Dorfmeister és a városi képírás Sopronban.

80, 22 K, 62 L, Sopron, 1916.

Dorfmeister Ernő

Dorffmaister István

1793-ban megbizták a kiskomáromi templom hajóját történeti festményekkel diszitse, 1795-bena szentgotthárdi apátság fogadóterme számára hat nagyméretü bemutató képet készitsen.

Galavics Géza: Program és müalkotás a 18. század végén
Akadémiai Kiadó 1971 33.o.

Dorffmaister István

18. század második felében legtöbbet foglalkoztatott hazai festő készitette a szombathelyi székesegyház mellékoltárát. Az oltárkép témája: Szent István megalapitja a pannonhalmi apátságot.

Galavics Géza: Program és müalkotás a 18. század végén Akadémiai Kiadó 1971 9.o.

Dorfmeister [ ], festő

FESTŐK, FRESKÓK, FELTEVÉSEK

Titokzatos HRM

Dorfmeister mester

Sárvári kutatások

Nyugat-Dunántúl egyik legérdekesebb és legértékevesebb műemlék vára a gazdag történelmi múltra visszatekintő *sárvári Nádasdy-vár.* A mocsaras területen hatalmas fenyőcölöpökre épült erőd méteres vastagságú falai, boltíves termei dacoltak az idő múlásával. Freskós terme és az emeleti toronyszoba kör alakú mennyezeti freskója *művészettörténeti, idegenforgalmi nevezetesség.* A festmények néhány rejtett titkára a közelmúltban derült fény.

A freskós terem falait teljesen beborító nagyméretű olajfestmények — amelyeket a neves *Dorfmeister* alkotott — sajátos módon csupán asszonyokkal kapcsolatos bibliai jeleneteket ábrázolnak. A mennyezeti és az oldalfalak egy részét csatajelenetek díszítik, amelyek *Nádasdy Ferenc* országos főkapitány török elleni harcait ábrázolják. Egyik oldalon a vesztes, másik oldalon a győztes csaták elevenednek meg.

E freskók jóval Dorfmeister kora előtt készültek. Szerzőjük a legutóbbi időkig ismeretlen volt, mert csupán három betű: *HRM* jelezte az alkotó művész személyét. A stílus alapján a művészettörténészek németalföldi festőt sejtettek a HRM-szignó mögött. Egyesek a bajor festőiskola valamelyik tagjára „gyanakodtak" az érdekes technika, a visszafogott színek miatt.

A legújabb kutatások, amelyeket osztrák szakértőkkel együtt végeztek, a magyar művészettörténészek, egyértelműen bebizonyították, hogy az alkotóművész *Hans Rudolf Miller* volt. A festőművész a XVI. és a XVII. századforduló idején Bécsben élt, jelentős hatással volt rá a bajor iskola, és hosszabb időt töltött Magyarországon.

A másik talánnyal a várbeli festményegyüttes kétségtelenül legszebb, színekben és kompozíciókban legértékesebb alkotása *az emeleti toronyszoba mennyezeti freskója* szolgált. A nemrég szakszerűen restaurált allegorikus festményen a művészettörténészek és a történészek felfigyeltek néhány tárgyra: mérőónra, szögmérőre, földgömbre és az egyik főalak kezében tartott végtelenbe futó háromszögletű oszlopra. *Ezek ugyanis a szabadkőművesség jelképei voltak.*

A kérdés: vajon az alkotó, *Dorfmeister* szabadkőműves volt-e? A feltevést a császári udvarnál betöltött szerepe és az egyházhoz fűződő kapcsolatai *kizárták.* Kiderült, hogy a művész megbízója egy *Draskovich* nevű horvát főnemes volt, aki — a *Wesselényi-féle* összeesküvésben való részvétel miatt lefejezett — *Nádasdy Ferenc* országbíró sárvári birtokait, így várát is ajándékba kapta. *Draskovich pedig egyike volt az első magyarországi szabadkőműveseknek,* és jelentős alakja a kelet-európai szabadkőműves páholyok szervezeté. A mű születésének körülményeit tovább tanulmányozzák — hamarosan újabb értekezés lát majd napvilágot a sárvári vár freskóiról.

4.

dec. 10.

pontjából jelentősnek lát-

...KAT

négy helyre. Edit néninek feltétlenül. Valami köntös. Ezt nem lehet megúszni.

Raglán rábólint. És milyen drágák. Sóhaj, szinkronban. Elszakadnak egymástól, de csak pillanatra. Béláéknak semmit. Ők sem erőltették meg magukat. És különben is: egy életre le vannak kötelezve. Az már igaz, le vannak.

Játékbolt. Az üveg mögött Mókus Misi és erdei beatzenekara. Dolgoznak, rettentő energiával. Nagy közönség. Irha a kucsmához kap: a három srác, Kovácséknál! Valami olcsó kifestő megint és filctollkészlet. Hatdarabos, maximum. És ezzel kész. Vagy mégsem? Dezső bácsi? Nem, szó sem lehet róla. Ha most nincsenek észnél, soha nem lesz vége.

Húsz év, húsz boldog karácsony, húsz finom szép ajándék. Ez persze túlzás. Legfeljebb öt év. Jó, ha annyi. Ahogy az kinéz, a szerencsétlen. Rendben van, öt év. Akkor is. Akkor sem.

És mennek tovább, szép harmóniában. Kart karba öltve. A kirakatok előtt.

Münz András

nek, amelyekért az orvos — legalábbis lelkiismereti szinten — felelőssé tehető." Egy alkalommal a jövendő anyós akart olyan bizonylatot kapni, amellyel meg tudja akadályozni a fiatalok tervezett házasságát. Természetesen erre sem

MŰVÉSZLEMEZ...

A SKÁLÁ...

december ...

MAGYAR MŰVÉSZLEME...
NAGY VÁLASZTÉKBAN...
A SKÁLA ÁRUHÁZ II. ...
HANGLEMEZOSZTÁLYÁ...

SKÁLA

A most me...
dedikálja:
december 1...
UDVARDY...

Karácsonyi ajándékska...

id. Dorffmeister István, festő

MÚZEUM

SZERKESZTI: ÉRI ISTVÁN

Csempeszkopács régiségei

Szombathelytől délre, 17 km-re, a 87. sz. közút mellett fekszik egy középkori kis falu, *Csempeszkopács*. A múlt század elejéig két külön álló községből, Csempeszházából és Kopácsból állt. Az utóbbinak a közepén emelkedett az a *XIII. századi templom*, melyet az elmúlt évtizedben állítottak helyre.

A mesterséges dombra épített téglatemplom mesteri tömegritmusával első látásra megragadja a látogatókat. Hajója és szentélye a *XIII. század elején*, tornya ugyanannak a századnak a *második felében* épült. A mértékkel alkalmazott *kőplasztika* — a hajó déli, bélletes kapuja, a torony ikerablakai —, valamint a hajó és a szentély téglából alakított *díszítése* nem bontja meg azt a harmóniát, amit a tömegritmus megvalósított. A helyreállítók a belső tér *falképeit* úgy tárták föl, hogy azok különböző rétegeiben más-más korból származó részleteket láthatunk. A szentélyben a fából faragott, eredetileg dús aranyozású oltárképfal, a karzat északi falán pedig *id. Dorffmeister Istvánnak* a szentháromságot ábrázoló képe áll.

A templomtól 600 m-re levő XVIII. századi kis, kétszintes kúriában egy *néprajzi* és *helytörténeti gyűjtemény* is helyet kapott. Néprajzi anyagának zöme Csempeszkopácsról és Vasszécsényből való, de a környék más településeiről is odakerült egy-egy jellegzetes darab. A hagyományos paraszti gazdálkodás eszközkészlete, a munkafolyamatok fényképes bemutatása, az életmód dokumentumai, konyhai, szobai bútorok, századfordulós viseletek idézik a tegnapot. A helytörténeti anyag mellett látható a *Nyugat-Magyarország középkori téglaépítészetét* bemutató dokumentációs kiállítás is. A templomot egész nap, a múzeum kiállítását hétfő kivételével 13—17 óráig tekinthetik meg a látogatók.

Pungor Zoltán

(Székely Anikó felvétele)

Pungor

Élet é

55 000 fényévnyire lev
törpegalaxis?

Az *Androméda-köd* a Földünk
legközelebbi megfigyelhető spir
extragalaxis. Távolsága mintegy *l*
millió fényév. A kisebb galaxi
(szabálytalan és elliptikus köd
között azonban akad néhány, am
sokkal közelebb van. Ilyen péld
a két *Magellán-felhő* (távolsá
165 000 fényév).

S. Christian Simonson (Maryla
Egyetem) egy *újabb törpegala*
vélt felfedezni, amely az eddig
merteknél is *sokkal közelebb* va
Földhöz, mindössze *55 000 fényévn*
re. A kutató azoknak a rádióészl
seknek a során lett rá figyelr
amelyeket a csillagközi hidrogén
cm-es sugárzásának hullámhoss
végeztek. A törpegalaxis a *Fuv*
és az *Ikrek* csillagképek irányá
van. Tömege Tejútrendszerünk tö
gének 1/200-ad része, kereken e
milliárd naptömeg. A Tejútrend
felé mozog, annak szélét súrolja.

A törpegalaxist csillagközi por
hő takarja el előlünk, ezért nem le-
hetett eddig optikailag kimutatni.
(Kosmos)

ugyanott felfedezett felirattal együtt
az egész tömb szövegét adja. A szö-
veg a *második* példánya annak a 18

erodfalának építéséről is 170 és 150
között, vagyis az említett császárok
uralkodása idején. *(BTA)*

A Gramoxon

Dorffmaister István

a bécsi akadémia elvégzése után hamarosan Magyarországon, Sopronban telepedett le, s élete végéig,majd fél évszázadon keresztül csak Magyarországon dolgozott.Miután ő volt a 18.század második felének legtermékenyebb magyarországi festője, müvei szerte a Dunántulon megtalálhatók.

Galavics Géza:Program és müalkotás a 18.század végén

Akadémai Kiadó 1971 33.o.

Dorffmaister István

1779-ben kifestette a novai templomot,1784-ben a püspöki palota Sala Terrenáját és a papi szeminárium könyvtártermét/1791/, táblaképeket készitett a Szent Pál terem/1782-83/,az urnapi körmenet oltára /1784/ és a szemináriumi kápolna számára/1791.

Galavics Géza:Program és a műalkotás a 18.század végén
Akadémiai Kiadó 1971 34.o.

Pozfmeister, Stephan

a feketevárosi rk. templom jobboldali mellékoltár lépe az ő alkotása

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

165.o.

Dorfmeister, Stephan

festette a rusztí „Halányok temploma"
Mária oltárának Szt. Domokost ábrázoló olajképet.
(fent a kórusou látható)

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

176.o.

Dorfmeister, Stephan

Késői alkotása a felsőőri rk. zavatalozó.
főoltárképe (1778) – Mária mennybemenetele.
A zavatalozó korábban plébániatpl. volt.

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

155.o.

Dorfmeister, Stephan

Kérjítette 1773-ban a ligvándi (Nebersdorf) kastély földszinti nagytermének freskóit.

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

139.o.

Stephan Dorfmeister

1781-ben készítette a fülesi (Nikitsch) kastély kápolnájának mennyezetfreskóját valamint oltárképét, ez utóbbi azonban a II. világháborúban elpusztult.

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

147.o.

Dorfmeister, Stephan

Immaculáta lépe a kismartoni

Szt. Márton dóm Család-Zápolnájának legszebb

műemléke

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz 56.o.

München. 1976.

Dorfmeister, Stephan

1777-ben festette a Gf. Marton oldal
Gf. Marton oltárképet, amely ma az egyházi
falon látható

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

J.7.o.

Stephan Dorfmeister

Hives Zépe, amely a Zismartoni Ferences tpl. Zolostoraban volt, 1945-ben pusztult el.

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz München, 1976.

59.o.

Dorffmeister István

„Dávid legyőzi góliátot"
(repro)

sz.a.: Sárvár fénykora
Vok Lapja, 1978. okt. 28 - 16. lap.

Dorffmeister István

Boros Gyula: Dorffmeister Baranyában

Művészettörténeti Értesítő, 1974. 23. évf. 4.sz.

269-284. lappal.

A miv.tört.irodalom bibliográfiája 1974./Vadászi Erzsi/

Művészettörténeti Értesitő 1977/1.

7 oldal

Dorffmeister István, festő

A sárvári vár

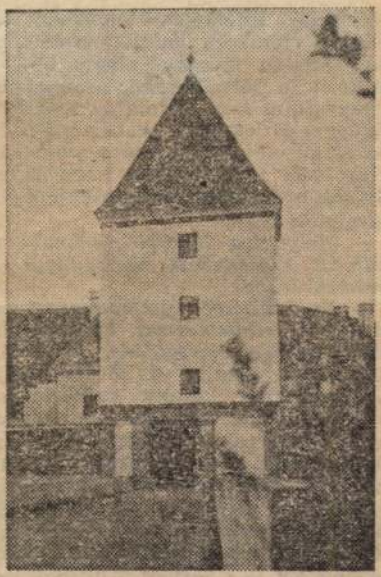

A Nyugat-Dunántúl szépségeivel ismerkedő turista új látnivaló megtekintését iktathatja be programjába: a sárvári vár megtekintését. Annyiban új ez a látnivaló, hogy alig két hónapja fejeződött be a Nádasdy-vár helyreállítása, s egyben új funkciójának kialakítása. A vár sokszögű épületegyüttese Sárvár kulturális életének központja lett, itt kapott helyet a Nádasdy Ferenc Múzeum, a Sylvester János Könyvtár, ugyancsak itt működik a városi művelődési központ és a társadalmi ünnepségeket és szertartásokat szervező iroda.

Méltóbb helyet nem választhattak volna közművelődési célokra. A Nádasdy-várkastély ugyanis történelmének hosszú időszakán át a művészet és a tudomány egyik központja volt. A művelt, haladó gondolkodású főúr, Nádasdy Tamás — aki 1554-től az az ország nádora volt — irodalom- és művészetpártoló tevékenységének köszönhető, hogy a sárvár—újszigeti nyomdában elkészülhetett Sylvester János magyar—latin nyelvtana, később pedig az első Magyarországon nyomtatott magyar nyelvű könyv, az Új Testamentum.

A Gyöngyös és a Rába találkozásánál őrt álló vár építéséhez valószínűleg a XIII. század végén kezdtek hozzá, és többszöri építés, átépítés után a XVI—XVII. században nyerte el sokszögű, olasz bástyákkal erősített későreneszánsz formáját. Az ünnepélyes avatás alkalmából kiadott — és sajnos igen gyorsan elkelt — ismertető szerint a várkastély végleges formájának kialakításában igen nagy szerepe volt a Wesselényi-féle összeesküvésben részt vett, s emiatt kivégzett Nádasdy Ferenc országbírónak. Az ő nevéhez fűződik a torony és a várkastély összekapcsolása, a díszterem megépítése, az egységes homlokzat kialakítása. Az eredeti szépségében helyreállított díszterem mennyezetén láthatjuk a „fekete bég" törökellenes hőstetteit ábrázoló csatajeleneteket, megcsodálhatjuk a Dorffmeister István által később festett ószövetségi jeleneteket ábrázoló falképeket, s a remekművű XVII. századi Ocskay-szekrényt.

A Nádasdy Ferenc Múzeumban megtekinthetjük a Sárvár története című állandó kiállítást, a város életét tükröző dokumentumokat, egészen napjainkig. A toronyszobákba ódon hangulatú fa-csigalépcső visz, ott fegyver- és harcászattörténeti kiállítás várja a látogatókat.

Kónya József

A szakértői munka azonban *nemcsak az ítélkezés törvényességét szolgálja, hanem a közlekedés általános biztonságát, gyakorlatát is.* S ezt nemcsak az előbb látott film bizonyítja. Példával élve, a műszaki szakértők sokévi munkálkodásának eredménye, hogy a bíróságok ma már figyelembe veszik az éjszakai baleseteknél a természettudományos törvényszerűségeket. Tíz évvel ezelőtt az autóst mindenképp figyelmetlennek tartották, ha mégoly szabályos fényszóróvilágítással is keresztülhajtott egy úton fekvő, sötét ruhás, ittas emberen. Hosszas kísérletsorozattal bizonyították be a szakértők, hogy más a megvilágítás és más a láthatóság, azaz *nem minden látható, ami világítva van.* Ez persze nem jelenti azt, hogy ezentúl a gépkocsivezető-

laboratóriumi vizsgálatokat, konziliumokat, fejtörést követel.

Gyilkosság vagy baleset?

Ez utóbbi igazolására mindjárt példát is hallunk. Az egyik budapesti autószerviz frissen vizsgáztatott kocsit adott át a tulajdonosnak, aki a számla kifizetése után nyomban elindult vidéki útjára, a hátsó ülésen helyet foglaló gyermekével. Negyven kilométernyire a fővárostól a vezető egy tehergépkocsit pillantott meg maga előtt, 100—150 méternyire. Nyugodtan a fékre lépett, de *a pedál valósággal „beesett" a padlóra.* Mire a vezető felocsúdott első ijedségéből, a teherautót már méterekre megközelítette. Még volt annyi lélekjelenléte, hogy a kéziféket felrántsa, s közben bal-

Dorffmeister István, festő

Egervárnak már méltó híre van ugyan, de Türje nevét már kevesebben ismerik, pedig a település legmagasabb pontján büszkélkedő kéttornyú templom már messziről felhívja magára a figyelmet. Érdemes közelebb menni, és belülről is megcsodálni a XIII. század elején emelt épületet s benne egyebek között a Dorffmeister festette szentélyt.

Kónya József: A zalaszentgyörgyi templom

Népszabadság, Bp. 1980 március 23. 8.

Dorfmeister István

festő fiai című cikk szerzője Csatkai E.

/MÉ. IX. 1960. 1. p. 40-43./

Művészet és felvilágosodá s Akadémia Kiadó 1978

Zá dor Anna: A fe lvilágosodáskori művészet kutatásának kérdései 120.

Dorfmeister István

1780 körül Dorfmeister munkásságának szerkezetben, témában változás mutatkozik

Művészet és felvilágosodás Akadémia Kiadó 1978
Zádor Anna:A felvilágosodáskor i művészet kutatásának kérdései 15.o.

Dorfmeister

Mihályi E:Dorfmeister és a barokk
képirás,Sopron 1916

Müvészet és felvilágosodás
Akadémia Kiadó 1973 Bp.
Winkler:A soproni evangélikus templom helye
Sopron épitészetében 206.old.

Dorffmeister István

Galavics G:Az arcképfestő Dorffmeister

Folia Archeologica/1965/225-235

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1978 Bp.

Winkler:A soproni evangélikus templom helye

Sopron építészetében 206.old.

Dorfmeister [ ], festő

Krisztus beteget gyógyít c. mennyezet-freskója a balfi fürdőkápolnában.

Dr. Jorsai György: A lepra és az „állepra" 1006-1007.

Élet és Tudomány, Bp. 1979. aug. 10. XXXIV/32

Id. Dorffmeister István, festő

L.: Pucher Xavér

Horváth József: A keittemplomos Vörösberény
488-490

Élet és Tudomány, Bp. 1980. a'ar. 18. XXXV/16

DORFFMEISTER ISTVÁN

ZALA MEGYEI TEVÉKENYSÉGÉRŐL EMLÍTÉS

Németh József: Zala megye müemlékei

Müemlékvédelem, 1976. 2. sz. 68-73. l.

DORFFMEISTER ISTVÁN

A CSESZTREGI TEMPLOM
FRESKÓINAK KÉSZÍTŐJE

Koplár Lajos: Zala megye müemlékvédelméről

Müemlékvédelem, 1976. 2. sz. 65-67. l.

DORFFMEISTER ISTVÁN

NOVÁI TEMPLOMBAN LÉVŐ
FALKÉPEIT 1969-70-BEN
RESTAURÁLTÁK

Maróczky Erzsébet: A müemlékvédelem eredményei és gondjai Zala megyében

Müemlékvédelem, 1976. 2. sz. 74-81. l.

Dorfmeister István, festő

(1729–1797.)

A sárvári Nádasdy-vár baloldali toronyszobájában látható freskó részletes leírása. (Képe megjelent e lap 42. számában)

Takács Eszter: Kedves Élet és Tudomány!

2066. lap

Élet és Tudomány, Bp. 1973. nov. 2.

XXVIII.

44.

Dorfmeister István, festő

Osztrák festő (1729–1797.). A sárvári Nádasdy-vár freskóit festette.
(1960-ban, 1968-ban restaurálták őket.)

Egy freskó: Repr.

Antalffy Gyula: Sárvár

1991–1996.

Élet és Tudomány, Bp. 1973. okt. 19.

XXVIII
42.

52

DORFMEISTER, festő

Sárvárott az A-szárny falait beboritották a freskók, A diszteremhez hasonlóan virag és indaornamentikával keretezett kartusokban vilagi, tárgyu és mitológiai jelenetek. A Dorfmeister-féléknél könnyedebbekde koruknés a diszteremmel egykoru festésük a Dorfmeisterrel való kapcsolatok mellett szólnak. 255.old.

TÓTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1973

DORFMEISTER, festő

Szily Ádám mecenáskodásával összefüggésbe hozható Dorfmeister-féle 1769-es disztermi falképek,azért érdekesek,mert az 1966-ban a kutatás során a díszteremhez kapcsolódó A-szárny emeleti termeiben az előbbi mester stílusához igen közel álló freskók kerültek elő a vakolat alól. 255.old.

TÓTH MELINDA: A sárvári vár építéstörténete 193.old

SAVARIA,A Vas Megyei Muzeumok értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1973

DORFMEISTER, festő

A sarvári kastélyban lévő A-szarny-beli freskók,is összefüggésbe hozhatók vele.- 54.kép. Későbarokk falkép feltárt részlete az A/XII.helyiségben. 255.old. Fekete repr.

TÓTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 193.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

DORFFMEISTER USTVÁN, festő

Müködése ismeretes Sopronban, Szombathelyen, Szentgotthárdon, Sárváron, Sitkén és az egész Dunántulon. 99.old.
1.jegy.: A festő nevét a soproni hivatalos irásokban igy irják: Dorfmeister 103.old

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkái a sitkei templomban 99.old.

Vasi Szemle, XXI.évf. Helytörténeti évkönyv, 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A sitkei templom számára Felsőbüki Nagy Györgyné,Niczky Mária hatalmas oltárképet festetett 1774-ben.A Szentháromság és a megváltásnak jelképes ábrázolásával.A soproni festőnek egyik legjobb képe,hatalmas főoltár keretezi.Dorfmeister jelezte is,szokása szerint bécsi akadémiai tagságát is feltüntette rajta. 99.old. 3.jegyz

OSZTKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A sitkei templom oltárképét festette. Egyik legjobb alkotása. Szentháromság és a megváltás jelképes ábrázolása. Dorfmeistre jelezte is és szokása szerint bécsi akadémiai tagságát is feltüntette. A festő jezése Göndöcs László plébános közlése szerint eléggé elmosódott, az évszám szerint 1778. vagy 1779. az alábbiak szerint inkább megfele. 99.old. 3. jegyz. 103.old.

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrász munkái a sitkei templomban 99.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A sitkei róm.katolikus templomnak Páris János Mihály soproni szobrász által készitett főoltára. kb. 1774-ből Az oltárkép Dorfmeistre alkotása, a Szentháromság ésa megváltás jelképes ábrázolása. Fekete repr. 100.old

CSATKAI ENDRE: Páris Mihály soproni szobrasz munkái a sitkei templomban 99.old.

Vasi Szemle, Helytörténeti Évkönyv, XXI.évf. 1967. 1.szám. Szombathely, 1967

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitásáról készült képe 1950-ben pincébe került. A Szépmüv. Muz. 1951-ben felszállittatta a restaurálandó képek közé. A képen látható fehér foltok be szállitáskor ragasztott rögzité i felületetket jelentene nek. A másolat elhalványuló részei a képen megüllepedett portól vannak, melyek letörlése a restaurálás előtt nem volt megengedhető. ? 57.old.

GEFIN GYULA: Melchior Herel. képe 257.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását megjelenitő festménye a szentgotthárdi apátság prelatura-termében lett elhelyezve Dorfmeister öt más képével együtt.-A kép előterében Reutter Marian és két rendtársa.Jobbra egy klasszikus oszlopcsarnok,homlokzatán a liceum alapitásának éve MDCCXCVIII.benne a liceum 3 tanára,köztük Kreszneric Ferenc. 257.old.

GEFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását megjelenitő képe hátterében jobbról a Szeminárium kispapokkal.A szeminárium bal oldalán a székesegyház.Látható a főbejárat falazata a fedélszék gerendázata, a tetőhéjalás és a padlástér.Az állványzat legfelső emeletén előkelő ruházatu férfi,kezében sétabot,az ott dolgozó munkások között. 257.old

GEFIN GYULA: Melchior H.fele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását megjelenitő festmény alkotója. Reutter Marián heuligenkreuzi-szentgothardi apát festette annak emlékére, hogy a maga és utódai nevében kötelezettséget vállalt a liceum tanári karának fizetésére. 257.old. 1.jegyz

GEFIN GYULA: Melchior H.fele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISZTER ISTVÁN, festő

1959-ben Kimle Ede, az iparművészeti Főiskola tanára készített reprodukcióra alkalmas fényképeket a festményről
A szombathelyi Liceum alapításáról készült képe.-
Külön felvételeket készített a Hefelét ábrázoló részekről. 257.old.

GEFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitásról készült képeén a püspöki palota és a székesegyház előtti téren Szily János püspök áll.akit egy magasrangu pap köszönt.Valószinüleg Nagy János kánonok,aki a Vas megyei rendek megbizásából Bécsben járt,hogy az uralkodó jóváhagyja a liceum felállitásának tervét. 257.old.

GEFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását ábrazoló képe.-A koporsóban talált Hefelének tekinthető halot ruhája igen különbözik a többi koporsóban talált öltözékektől,és magas szikár,idős férfi lehetett.-Ugyanezt mutatja a képen szereplő férfi is. 259.old.

GRFIN GY'LA: Melchior Hefele képe 257.o.d

VASI SZEMLE, Helyismereti évkonyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását megörökitő festménye. A képnek különös értékessége az, hogy tekintet nélkül arra hogy milyen a művészi becse, vagy milyen fotografikus hüséggel ábrázoltaHefelét, mégis csak az első fellelt kép, ly Szombathely nagy épitőmesterét ábrázolja. 259.old.

GERE GYULA: Melchior Hefele képe 257.o.d

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását megjelenitő képen az állványzaton fenn előkelő férfi áll. Lehet, hogy a kékfrakkos, sárga mellényes térdnadrágos sovány férfiuban Hefele Menyhértet, a székesegyház tervezőjét és épitőmesterét örökitette meg Dorfmeister. Az arc sajnos nincs kidolgozva. 257.old.

GEFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását megörökitő képe.-Dr. Genthon István és Dr.Laita László megállapitották,hogy az állványzaton álló férfi ruházata és magatartása arra vall,hogy nem munkás.Ő az egyetlen,aki szemlélődik,és ellenőrzi a munkát. és ez nem lehet más mint Hefele,a székesegyház épitője. 258.old.

GERIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását ábrázoló festménye.
Dorfmeister István: A székesegyház épitése. Fekete repr. 258.old.

GAÁL GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XX.évf. 1966 2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását megörökitő festménye.
A képnek az épülő székesegyházat ábrázoló részlete.
Fekete repr. 259.old.

GREFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szombathelyi liceum alapitását ábrázoló festménye.
Hefele alakja az épülő székesegyház homlokzatán.
Fekete repr. 259.old.

GRFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XX.évf. 1966
2.szám Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szentgotthardi rendház prelatura festményeinek árát 1795-96-ban vette fel. A szombathelyi liceum alapításáról festett képét tehát 1794-ben készítette. Ez év ápr.15,-én hunyt el Hefele. Dorfmeister bizonyára a nagy művész épí tésznek állított emléket a képen, akivel éveken át együtt dolgozott. 260.old.

GEFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XX.kot. 1966.
2.szám. Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A szentgotthardi apátság prelatura festményén, mely a sz
szombathelyi liceum alapitását ábrázolja, Dóczy József ci
ciszter tudós szerint a kép a szombathelyi püspöki temp
lom épitését ábrázolja több esméretes személlyekkel. Ezek
Marian apát, Kreszmerics prof két társával A templom előtt
előtt Szily püspök és fenn Hefele, az épitész lehettek.
260.old

GEFIN GYULA: Melchior Hefele képe 257.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XX.kot. 1966.
2.szám. Szombathely, 1966

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

1968-ban Szombathelyen a Helytörténeti Kiállitáson Dorfmeister, Maulbertsch Antal, Hefele Menyhért leveleit Szombathely művészettörténetéhez mutattak be. 87.old

KISS MÁRIA: Krónika, -Helytörténeti Kiállitások 87.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám. Szombathely

- DORFFMEISTER, ISTVAN, festő

Egy püspök a Zsennyey családból szintén épitkezett Zsennyén, Noha a Dorffmeister által készitett freskó ezt a részt nem tünteti fel, mégis a freskó kelte előtti időre kell tennünk épitését. 450.old

KAROLYI ANTAL: A zsennyey udvarház 443.old

VASI SZEMLE. XXV.évf. 1971. 3.szám, Szombathely

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

Zsennyén a régi hagyforma tudatos megőrzése feoismerhető. Ezt az ötödik periódust mutatja készen Dorffmeister cicillei freskója 177[illegible]-ból, amely évszámhoz az emeleti szobak provinciális barokk kialakitása is illik.
450.old

KÁROLYI ANTAL: A zsennyei udvarház 443.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 3.szám, Szombathely

DORFFMEISTER ISTVAN, festő

1771-ben a sárvári freskók elkészülte után a zsennyei kastélyban vendégeskedo Dorffmeister festi ki az újonnan épitett templomrészt. A szentély freskóján megfesti az öt falut, köztük Zsennyét is, az emeletesre épitett Sennyey udvarházzal. 446.old. ZZ.jegyz

KAROLYI ANTAL: A zsennyey udvarház 443.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 3.szam, Szombathely

DORFMEISTER ISTVAN, festő

A Szombathely útikönyvben a vártemplom oltarképeinek szerzőjéül Dorfmeister megjelölés e uj. 307.old.

SZILÁGYI ISTVÁN: Bibliográfia, Szombathely 307.old

VASI SZEMLE, XXV. évf. 1971. 2.szám, Szombathely

DORFFMEISTER ISTVAN, festő

Szombathelyen az uj püspöki palota földszintjén, az un. sala terrenaban Dorffmeister festmény van. 418.old

KISS GYULA korreferátuma 417.old

VASI SZEMLE. XXIV.évf. 3.szám, 1970. Szombathely

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

A hazánkba hivott művészek egy csoportja itt megtelepedett, családot alapitott és magyarrá vált. Igy történt ez Dorffmeisterrel, az épitész Hefelével, és Feiner-rel is. 288.old

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

Dorffmeister István

Csisd
2

Szmrecsányi Nova

13, 36 – 66 el.

Hainos Eppel

–

1906.

január 21-én

jobbra fordult de szembe néz.
és bajusza ósz, szemöldöke és
t. Öltözete: álló galléru ing,
ejü kabat. Jelzése balról félma-

n.
20-iki 11168 (297-906) és 1906:
lapján 200 Kán (381-906).

20-906.

1023

Dorffmeister István

1729 – 1797

A Szentlélek eljövetele.
Olajvázlat a soproni
Szentlélek-templom oltár-
képéhez.

Szépművészeti Múzeum
tulajd.

Magyar Művészet
1931. 40. l.

dupl

Dorffmeister István

lásd

Magyar Művészet

1936. 125. l.

dupl

Dorfmeister József

a dürjei premont-
rei templom
falképei 1763
(Zala vm)

Gerecsefalképek

542. k.

átvéve

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban vagy Postán *(nem kívánt rész törlendő!)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Rejtv. Ujság	Sztár			
köznap	vasárnap								
					10				

Kelt Kőszeg 1942 II/9

Kiss János

aláírás.

DORFMEISTER ISTVAN, festo

A sárvári vár ,kapufeletti toronyszobájában a terem lapos kupolaját teljesen kitöltö, Dorfmeister által 1769-ban készült allegorikus mennyezetképet az OMF 1960-ban restauraltatta. 78.old.

G.HARRACH ERZSÉBET: A sárvári vár sorsa napjainkban
75.old

VASI SZEMLE, XXII, évf. 1968.1.szám, Szombathely

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

Szombathelsen az új püspöki palota Sala Kerrena helyiségében-ahol országunk egyik első múzeuma talál otthonra Dorfmeister ecsetje nyomán Apollonak,a zzene istenének alakja kel életre. 375.old

BÉKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 353.old.

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968.3.szám. Szombathely

Dorfmeister István

Három olajképe található a Kisboldog-asszonyi rk. tpl.-ban. Az 1784-ben épült festményeket 1963-ban restaurálták.

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz
München, 1976.

117. old.

Dorfmeister István

a sárvári kastély
lovagtermének freskói
fentitől 1769-ből

vród
z
Szabó Vasm

289 f.

Vigyázz!

A magyar szellemi élet
élő tükre a

Tükör

munkatársai
a legkiválóbb írók

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

B. Ú. É. K.

Szombat

1

Újév

Dorfmeister István

Szántó Irén: Császár község plébánia-
temploma

8°, 24K, 66L, Budapest, 1941

fentiszta
freskók és
oltárképek

Dorfmeister

falképei Nagocson,
Szigetvaron, Zichen
valamegi Somogyban

vid
i

Gerecze falképek
521, 522. h.

átvive

Soproni szent Lelek
templom freskói
u. o. 523. h.

Szeleta barlang, hámori IV. 126.

Dorfmeister István

a sárvári vár
disztermének
falképei

Gerecze falképek
538-h.

átvive

határrendőrfőnök, a csendőrségi részt egy kiváló csendőr alezredes; a közrendészeti és a budapesti rendfentartási ügyeket Kosztka Árpád rendőrfőtanácsos; végül az összes területek, valamint a felvonuló hadsereg mögötti részek közigazgatási és politikai ügyeit: a Stockholmból visszaérkezett és gróf Bethlen által Bécsből fontos iratokkal és instrukciókkal Zágrábon át a szegedi kormányhoz leküldött Udvardy Miklós, akit a miniszterelnök főispánná s a most vázolt ügyekben kormánybiztossá nevezett ki, és nyomban beosztott a miniszterelnökségre. Ugyanekkor a Duna két oldalán tervezett felvonulási területre Meskó Zoltán és Weber János volt függetlenségi képviselők neveztettek ki főispán-kormánybiztosokká, akik szintén résztvettek a közigazgatási és politikai előmunkálatok vezetésében.

A terv nagy vonalakban abból állott, hogy a magyar csapatok egyrészt Halas—Baja felé, másrészt — a baranya-, tolna- és fehérmegyei ellenforradalmi szervezeteket, akik Horthy István szervezése alatt állottak, magához vonva — a Duna tulsó oldalán

DORFMEISTER ISTVAN, festo

A sárvári vár ,kapufeletti toronyszobájában a terem lapos kupolajat teljesen kitöito, Dorfmeister altal 1769-ban készült allegorikus mennyezetképet az OMF 1960-ban restauraltatta. 78.old.

G.HARRACH ERZSÉBET: A sárvári vár sorsa nekjainkban 75.old

VASI SZEMLE, XXII,évf. 1968.1.szám, Szombathely

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

1777-ben püspöki székhely lett Szombathely. Szily János, első püspöke hatalmas méretü épitkezésekkel, európai rangu müvészekkel szépitgette a várost. Mx Dorfmeister is is dolgozott Szombathelyen. 368.old

BÖKEFI ANTAL: Adatok Szombathely zenetörténetéhez 383.old

VASI SZEMLE, XXIX.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

Dorfmeister István

falképei a sürjei
templomban 1763-ból

Rómer Fl. jegyzik.
1. 2. 1861. 61. l.

át. Ha a Q nyomás nem nagyobbodik, hanem állandó marad, akkor az f szolenoid vonzóereje lassankint túlsúlyra vergődik és becsukja az N ventilt; a rheostat víztükre ekkor az elért magasságban megáll.

Ha Q térben a légnyomás folyton növekedik, a víz-tükör is folyton emelkedik, s legfölső helyzetében fölemeli az a lábbogót, melynek lentyűje a 27. ábrán rajzolt helyzetbe jut, R v T ventil, mely utóbbinak kiegyensúlyozása me bezáródnak s a C térbe ömlő levegőnek min el lévén zárva, kitaszítja a V dugattyút, a mivel zárja a rheostatot.

Abban az esetben, ha a víztükör még a rövid után is emelkednék (pl. ha T ventil levegőt b át), a lábbogó tovább emelkednék, billentyűje az L ventilt s a H ventil fúrásain át addig b levegőt, míg a lábbogó billentyűje vízszíntes h nem jut.

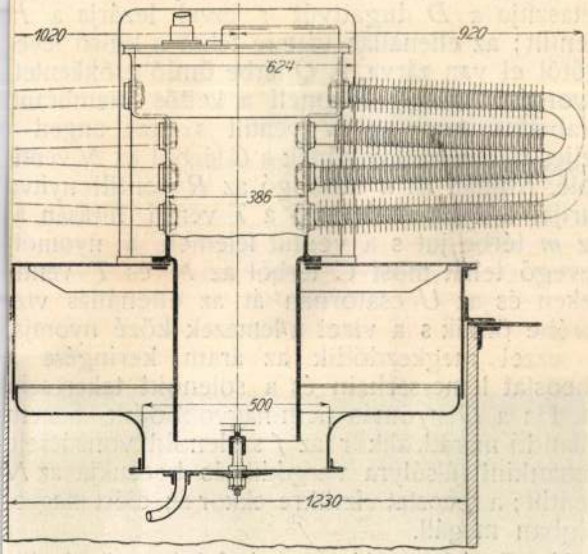
1020
920
624
386
500
1230

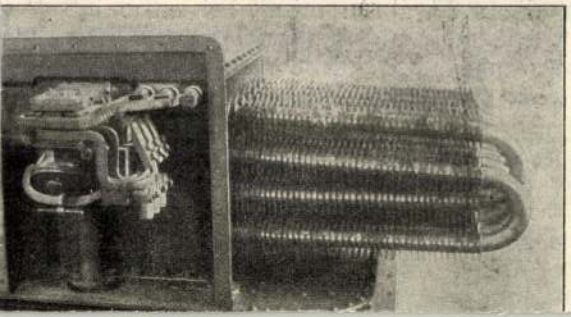

Dorfmeister István

festő

festette a győri orsoliták
oltárképet és freskóit.

Rómer Floris hag XIV. Cs.

Dorfmeister István

Sárvári freskók

cród

Rados Jenő de

Magyar Kastélyok -

214. l.

III/3

1) Művészet I — XVIII.

2) Topografiai művek-
utmutatók
térkezek

3) Nyelvtanok, szótárak

4) Nem magyar Keresztnevek jegyzéke

5) Lent György cela (aukció) katalogusai

6) Lantos aukciók katalogusai

7) Rauschburg katalogusok

8) Vidéki kiállítások, múzeumok.

Dorfmeister István

vod

Pécsi Napló 1914.
febr. 6. (A Pécsi
Városi Múzeum 1913–
ban.)

ezen két első kötet annak ideje
és kinek cimezve ?

Fogadja t.Bizottsá

Kolozsvár, 1914.május 11.

543/906

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A sárvári vár kapufeletti toronyszobajának freskóit készitette. Végvari csatak. Sziszeki csata, Tata, Papa, Kanizsa, Budavár, Győr ostroma. Belső dísz, de egyúttal történelmi, művészettörténeti adatokat is tartalmaz. 78.old.

G. HARRACH ERZSÉBET: A sárvári vár sorsa napjainkban 78.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968. 1.szám. Szombathely

id. DORFFMEISTER ISTVAN, festo

A csempeszkopacsi romankori templom berendezési tárgyai között ki kellő emelni az északi falon látható id.Dorffmeister Istvan Szentharomsag képét.A XIII.-századi kép metsre ezen a vidéken különösen sokat dolgozott. /Szombathely,Szentgotthard,stb./. 10.kép. Fekete repr. 240.old.

PUNGOR ZOLTAN: A csempeszkopacsi romankori templom 229-old.

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968.2.szám. Szombathely

DORFFMEISTER ISTVÁN, festő

A csempeszkopácsi románkori templom berendezési tárgyai közül ki kell emelnünk az északi falon látható id. Dorffmeister István Szentháromság képét. A XVIII.-ik szazadi festő mestere ezen a vidéken sokat dolgozott. /Szombathely, Szentgotthard, stb./. 10.kép. 242.old.

PUNGOR ZOLTÁN: A csempeszkopácsi románkori templom 229-old.

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968.2.szám. Szombathely

Dorfmeister István

A bécsi akadémián sajátította el a festészetet.

Népszava, 1974. júl. 12. 102. cf. 161 n. 4r.

Dorfmeister István, festő

Bakony bélben: „A régi apátsági templom helyén „új" (kétszáz éves) barokk templom áll, oltárképét Dorfmeister István festette."

turisztika

Sz.: A romantikus Bakony 16..

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 30.

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

Egerben Aszalay László kanonok képgyüjteménye ajándékozás révén a Liceumba került.-Ezek egyike volt:
74. Két angyalfej. Olajfestmény, 66.old

F.LUDANYI GABRIELLA: Az egri Liceumi Múzeum és Képtár megalakulása 65.old

Az Egri Dobó István Múz.Evkönyve. 1972. Eger,1973

Dorfmeister János

A Nemzeti Galéria 1974. júl.-ban nyílt Régi magyar művészek c. kiállításán szereplő műve.

Naprava, 1974. júl. 12. 102cf. 161n. 4p.

Dorfmeister István, freskó

Megfiatalodott Sárvárott a Dunántúl egyik igen szép műemlékegyüttese, a híres Nádasdy-vár. Több évi munka után most befejeződött a felújítás. Az ötszögű erődben, amely egykor védelmül szolgált, most megnyílt a Sárvári Művelődési Központ, a házasságkötő terem, a Sylvester János Könyvtár és a Nádasdy Ferenc Múzeum. A vár toronyszobájában látható freskó Dorfmeister István alkotása. A könyvtár olvasótermében 50 ezer kötet közül válogathatnak a látogatók

hogy fokozódott az utakon a zsúfoltság. Sok a gyár, megélénkült a teherszállítás és erősödött az átmenő forgalom. A személyautók száma is jelentősen gyarapodott.

A kerület sajátos helyzetéből következik:

közös budapesti érdek, hogy fejlesszék a kőbányai úthálózatot.

Különösen élénk a forgalom a Kerepesi, az Üllői, a Kőbányai, a Kőrösi Csoma, a Gyömrői, a Jászberényi, a Maglódi és a Fehér úton.

A legnagyobb változást az első metróvonal hozta. Megrövidült az utazási idő a Belvárosba és Budára. Az észak—déli földalatti vasút

után az ülés résztvevői helyszínen megtekintik nagy építkezéseket.

Aczé

LEGEK P

Gyárat

Utikalauz üdülőknek
1977. július 14. Pistoli 10.15 (11) Áné

De egyszerre megfog valami. A bejárattól jobbra egy vörös márványtábla. Amelyet azok a lengyelek állitottak, akik 1939 és 1944. között itt Tab községben éltek. Elmenekültek a nácik elől is ott élték az életüket, ameddig el nem következett rájuk is a felszabadulás. Emlékül, hogy az ottani magyarok szerették, megbecsülték őket állitották ezt a lengyel és magyar nyelvü emléktáblát.
1919-ben szomoru csengése volt ennek a helynek. Megjelent ott a darutollas Prónai Pál, Szegeden toborzott és idejött különitményeseivel. Gyorsan végzett, nem sokat teketóriázott, nem volt birói itélet, hanem egész egyszerüen a fehérkesztyüs tisztjeivel felakasztatta a tabi és a környéki direktóriumi tagokat a községháza előtti fákra. Ma emléktábla jelöli ezeknek a mártiroknak az emlékét, ott azon a helyen ahol kivégezték őket.

Dorfmesser István, festő

Utána aztán vágtat az ember a régi Balatonkilitin, Ságváron, Nyim községet értintve, amelynek a katolikus templomában gyönyörüen faragott padok, szószék látható, egy egyszerü embernek a munkája. A nevét senki sem tudja, de megnézni érdemes, mert éppen az országut mellett áll a templom, és azután elkanyarodik nyugati irányban az ut és Tab következik ezután.

Tab. Az ember besétál a templomába, és ott nagy meglepetés fogadja. Ugyanis idősebb Dorfmesszer Istvánnak a gyönyörü freskói diszitik a falat. Én nem tehetek róla, hiszen van énála kitünőbb müvész is, de itt valahogy igen jól sikerültek. Az ember áll nézi a szép szinezésü freskókat, a gyönyörüen berendezett templomot mert valamikori kegyurai nem sajnálták a költséget.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-868, 337-748, 340-726
1978 OKT 28
NŐK LAPJA
Budapest

Dorffmeister István,
festőművész

Gróf Nádasdy Tamás, a birtokszerző

Nádasdy Ferenc, a fekete bég

Az összeesküvő Nádasdy

Sárvár fénykora

Igazán azokat a múzeumokat szeretem, ahol elfelejtem, hogy múzeumban járok. A krakkói Kollégium Minort és a gdanski Városházát, ahol az épületek megőrizték a XV—XVI. század levegőjét, a bútorok a termek hajdani funkcióját; az embernek az az illuziója, hogy tanárok és diákok, városi tanácsosok és külföldi követek csak röpke pillanatokra távoztak el...

A helyreállított sárvári várban most hasonló élményben volt részem. Igaz, a hajdani várárok ma várkert, a felvonóhíd helyett egy, a múlt században épült kőhíd vezet a főbejárathoz; de az épület későreneszánsz stílusjegyei ma is uralkodók, akár a Nádasdyak korában.

A vár Mohács után élte fénykorát. A hajdani Kanizsai-birtok 1535-ben került a Nádasdyak kezére; mikor gróf Nádasdy Tamás feleségül vette Kanizsai Orsolyát, unokahúgát annak a Kanizsai Dorottyának, aki eltemettette Mohács halottjait. A Nádasdyak átalakították és megerősítették a várat, hadakoztak a törökkel — a díszterem mennyezetképein megörökítették a fekete bég, Nádasdy Ferenc csatáit — pártfogolták koruk íróit, nyomdát létesítettek, iskolát alapítottak. A virágzás 1671-ig tartott, mikor Nádasdy Ferenc országbírót a Wesselényi-féle összeesküvésben való részvételéért letartóztatták, kivégezték, vagyonát elkobozták, műkincseit az országból kivitték.

A Nádasdyak családtörténete összefonódik az ország históriájával és művelődéstörténetével. Sylvester János, kiváló humanistánk Sárváron fordította le az Új Testamentumot, és írta le először az első magyar nyelvű disztichont: „Próféták által szólt régen néked az isten, / Azkit igírt, imé, vígre megadta fiát", Sárváron adták ki Magyari István prédikátor híres könyvét: Az országokban való sok romlásoknak okairól, mellyel a hitvitázó irodalom kezdetét vette. Reformáció és ellenreformáció, török elleni háború, Habsburgok elleni összeesküvés — a vár a XVI—XVII. század minden fontos történésének tanúja és színhelye.

A sárváriak óriási munkával nagy értékeket mentettek és őriztek meg. Mindannyiunk számára.

sz. a.

A díszterem mennyezetén csatakép

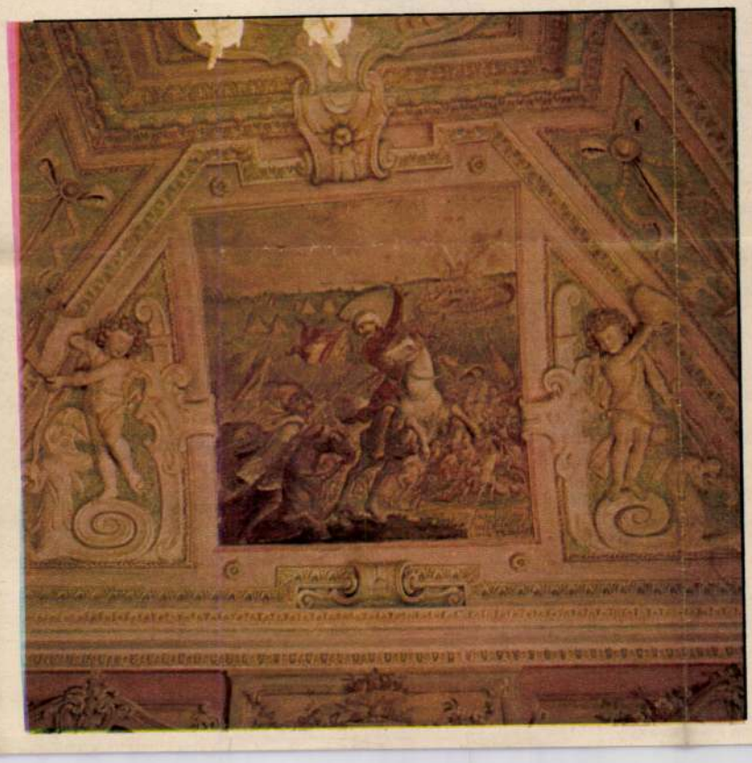

Dávid legyőzi Góliátot (Dorffmeister István munkája, X

szony

Spanyol kommunista lány

Mai lányok

Déli szieszta az iroda előtt

(VIII. sz.)

Baloldali jogásznők készítettek egy válási törvénytervezetet. A kérdés napirenden van. Aki nem ismeri a spanyol valóságot, annak meglepő, hogy az asszonyok jelentős része válásellenes. Nem akarnak új törvényt. Félnek. És ez érthető. Félnek; miből fognak megélni, ha magukra maradnak? Nincs kenyér a kezükben, eltartottak. Felvilágosítással, okos szóval próbálják megmagyarázni az asszonyoknak, hogy az új törvény —, még ha áldozatokat követel is — főképp az ő érdeküket szolgálja.

A nők helyzetével kormánybizottság foglalkozik. A női munkáról, a gyermekintézmények létesítéséről törvényt, rendeletet készítenek elő. A televíziót is igénybe veszik az új szemlélet formálásához. A férficentrikus országban a képernyőn is tanítani akarják a férjeket, az apákat, hogy a teremtés koronája kapcsolódjon be a gyermeknevelésbe, a háztartási munkába. A spanyol nő élete változóban, átalakulóban van. Ideje.

Szilágyi Éva

(Folytatjuk)

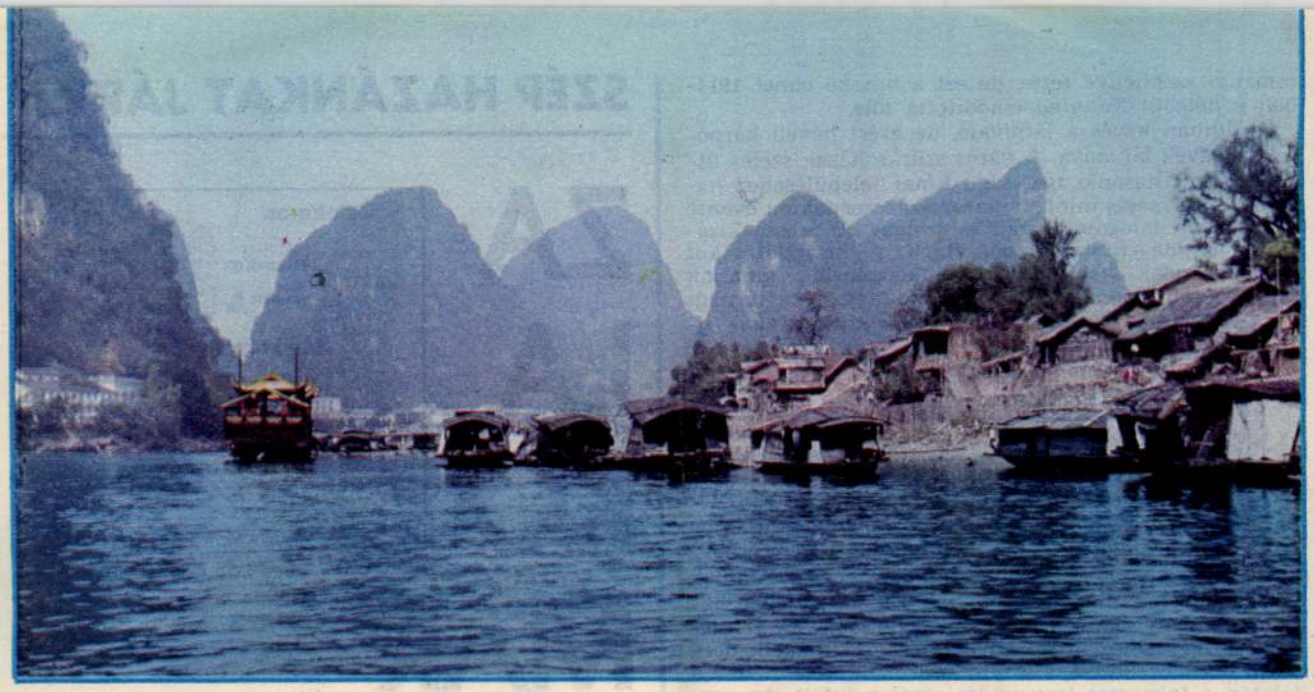

A Jangsuo város határában lévő karszthegyerdő

Bambusztutaj (tubei) a Li-folyón

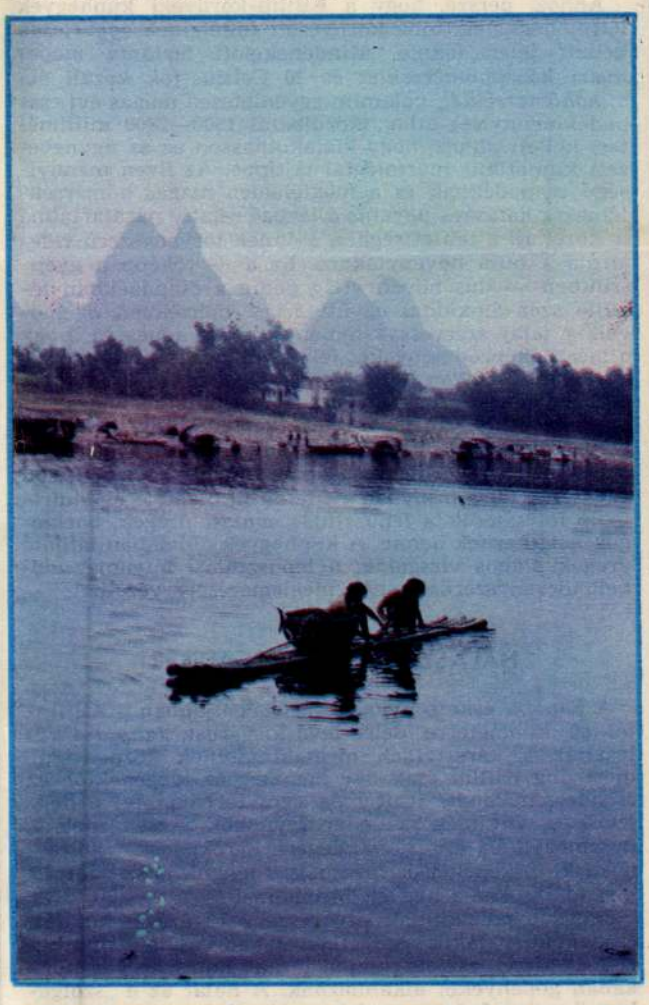

A kirándulók és a természetbúvárok többsége számára egyaránt a karsztvidék központjának, *Kujlin*nak a környéke az úticél. Abban a térségben vannak legsűrűbben — szinte erdőt alkotva — a *szigethegyek*. A hely megközelítése viszonylag könnyű, mert a *Peking—Nanning* vasútvonalon terül el, s repülőtere révén a belföldi légiforgalomba is be van kapcsolva.

A FAHÉJ VÁROSA

Kujlin sohasem volt ismeretlen a császárok birodalmában. Kiváló írói, költői és — főképp — képzőművészei okán *a dél-kínai művelődés egyik bölcsőjeként* emlegették. Festői mesteri módon ábrázolták a furcsa formájú hegyeket, s csalogatták ezzel magukhoz a távolabbi települések „ecsetforgatóit". Például a kuangtungi *Csou Csi-hang* is kuanghszi tájképeinek köszönhette, hogy már tizenéves korában szívesen vásárolták rajzait országszerte. De aligha létezik olyan festőművész, akit ne igézne meg e tartomány természeti szépsége: az alacsonyan gomolygó sötét esőfelhőkből sejtelmesen kikandikáló mészkőtűk oldalait itt-ott örökzöld fák göcsörtös törzsei díszítik. A mélyben keskeny folyó kanyarog, rajta csónakok, amelyeket a csúcsos kalapot viselő emberek hosszú rudakkal kormányoznak. A folyón híd ível át, annak partján falu — a jellegzetes, ferde tetejű házakkal. Idilli környezet, maga a béke és nyugalom. Ilyen vagy ehhez hasonló festménnyel alighanem mindenki találkozott már. A külföldiek többsége talán úgy véli, hogy a kujlini tájat ábrázoló képek a kínai természet mesés visszatükröződései, holott azok a valóságot ábrázolják.

A „fahéj" városát, Kujlint — a neve fahéjfaerdőt jelent — a III. században a Csin-dinasztia (265—420) alapította. Az álmos településnek a közeli *Ling-csatorna* megépítése — ez rendeletileg a hadsereg utánpótlását szolgálta — föllendülést hozott, összeköttetést teremtve a két nagyobb folyó, a *Jangce* és a *Gyöngy*-folyó között. Az ókori előzmények után a VI. századra kiépülő csatornarendszer a különféle mezőgazdasági termények — búza, kukorica, cukornád, szója, batáta stb. — kereskedelmében fontos szerephez jutott. A XIV. században a Ming-dinasztia (1368—1644) a várost tar-

ÚPKARSZTJAI

tományi székhellyé tette, de ezt a büszke címet 1914-ben a délebbi *Nanning* elhódította tőle.

Kujlinban kevés a látnivaló, de ezért bőven kárpótol a hegyek látványa. A város szürke házai, széles útjai a többi hasonló nagyságú kínai településéhez hasonlítanak, mégis mintegy háromszázezer lakója évente több millió látogatót fogad és szolgál ki! Sokan kizárólag az idegenforgalomból élnek. A kirándulásokat utazási irodák szervezik, magánkereskedők kínálják portékáikat, csónaktulajdonosok indítanak vízi túrákat a Li-folyón. Az egyébként mérsékelt kínai árak Kujlinban az egekig rúghatnak.

HELYÜKÖN TENGER HULLÁMZOTT

A Jünnantól a Dél-Kínai-tengerig húzódó hegyvidék kelet felé ellaposodik. A délkelet-ázsiai karsztvidék kiterjedése mintegy 600 ezer négyzetkilométer, s a Kínai Népköztársaságon kívül több szomszédos államba is átnyúlik. Keletkezése háromszáz millió évvel ezelőtt kezdődött. Akkor Délkelet-Ázsia mai szárazulatainak helyén tenger hullámzott, s annak a medencéjében hatalmas mennyiségű üledék halmozódott fel. Ez az üledék a kéregmozgások következtében kiemelkedett, majd összetöredezett, s a felszínformáló erők munkája folytán *a fokozatos lepusztulás sorsára jutott.* Az egykori mészkőplatót azonban nem egyenletesen pusztították le a felszíni erők. A keményebb, ellenállóbb mészkőtömbök kúpszerű szirtekként „kipreparálódtak" a lazább üledékek közül.

Ahhoz, persze, hogy a Kujlin-környéki kúphegyek létrejöhessenek, több környezeti föltételnek *együttesen* kellett jelen lennie. Mindenekelőtt *tartósan magas nyári középhőmérséklet és 20 Celsius-fok körüli évi átlaghőmérséklet,* valamint egyenletesen magas évi csapadékmennyiség-átlag (körülbelül 1500—2000 milliméter) kellett ahhoz, hogy kialakulhasson ez az úgynevezett klimatikus morfológiai tájtípus. Az ilyen mennyiségű csapadéknak és a megfelelően magas hőmérsékletnek a hatására ugyanis a levegő relatív páratartalma is közel áll a telítettséghez, s ennek törvényszerű velejárója a buja növénytakaró. Ez a — főképp a gyepszintben — dús növényvilág pedig a csapadékban lehulló szén-dioxiddal együtt óriási mértékben megnöveli a talaj szervessav-tömegét, s képes rá, hogy a mészkőképződményeket teljesen elbontsa, feloldja. Ez a folyamat nagyon hosszú ideig, évszázmilliókig eltarthat. Sebességére egyrészt mérések adataiból, másrészt az erózióbázis szintjéből* következtethetünk. A Kujlin szomszédságában lévő karsztvidéken az erózióbázis jelenleg a Li-folyó magasságában van. Az erózióbázison egyszerre több irányban — felülről, oldalról és alulról — is folytatódik a lepusztulás, emiatt üregek, barlangok keletkeznek benne. A kúphegyek oldalában látható üregek alapos vizsgálata a lepusztulási folyamat időbeli törvényszerűségeinek megismerésére vezethet.

HALÁSZÁS – A NYOLCADIKÉRT

A Kínába érkező nyugati turisták újabban a Kujlintól 80 kilométerre délre levő kisvárost, *Jangsuót* választják a karsztvidék megtekintésének központjául. Mert míg Kujlin csak úgy hemzseg az idegenektől, ez csöndes, nyugodt, árait még nem tornázta fel a népszerűség. Ott még szállodai ügynökök versengenek a buszmegállóba érkező vendégért, kerékpárokat kölcsönöznek, térképeket osztogatnak, s maguk is szerveznek kirándulásokat a hegyek birodalmába.

Jangsuo polgárainak egy része a Li-folyón kikötött csónakokban lakik. A férfiak öt-hat vastag bambuszrúdból összeillesztett tutajon járnak halászni, s e munkában gödényeket alkalmaznak. A halat az e „szolgálatra" meggyűrűzött nyakú madárral fogatják ki, s azt csak ki kell szedniük a madár torokzacskójából, mert a gyűrű miatt nem tudja lenyelni. De hogy a pelikán — merthogy a gödény az! — meg ne sértődjön, minden nyolcadik hal őt illeti meg.

Elter Károly

SZÉP HAZÁNKAT JÁRVA

ZALAKOMÁR

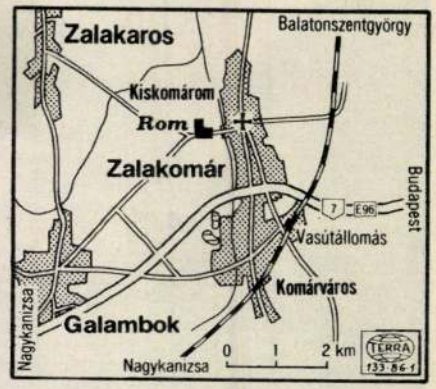

A Balaton északi partján álló váraknak legalább az emléke megmaradt a nemzeti köztudatban, mert *Kisfaludy* Sándor — és más költőink — regéket fontak köréjük, de arról az igazi végvárról, amely a török közvetlen közelében ingerelte és izgatta az ellenséget, nos, erről a *zalakomári erősségről* még a hivatalos történetírók is szinte megfeledkeztek. Egyszerűen nem tartották érdemesnek foglalkozni vele, holott ma már tudjuk, hogy létrehozásától kezdve egészen a szétromlásáig a végvári vitézségnek s egyúttal a korabeli műveltségnek egyik őrzője és átörökítőhelye volt.

A komári *palánkvár* a mai *Zalakomár* község területén állt. Régebben két község népe élt ott egymás közelében: *Kiskomáré* és délre — alatta — *Komár városé.* 1969-ben azonban az Elnöki Tanács elrendelte, hogy az immár teljesen összeépült két községet egyesítsék Zalakomár néven. Okos névadás volt ez, mert megőrizte a Zala megyéhez való tartozás tényét, de a még ősibb nevet, a *Komárt* is. Ez a helységnév 1370-ben Komar, 1444—1486 között Kamar formában hangzott. Némelyek szerint a szerbhorvát *komar* (= szúnyog) névből ered, mások szerint *Kamar* személynévként volt ismeretes, például 1275-ből a Zala megyei Récséről — így hát ez a név is alapja lehet az elnevezésnek.

Buda eleste, azaz 1541 után a török seregek a Dunántúlra is igyekeztek behatolni, ezért ott szintén megkezdődött ellenük a védekezés. Ez azonban csak sok — ámbár egyszerű építésű — vár fenntartásával volt eredményes. A szóban forgó vidéken a Balaton és a Dráva közötti főkapitányság volt a kisebb várak építésének szorgalmazója, majd — Kanizsa várának elfoglalása (1600) után — a „Kanizsával szembeni főkapitányság" irányította a megmaradt várak védelmét.

Turco rajza szerint...

Komár várát a hevenyészett várépítések korában emelték; a pontos dátum egyelőre ismeretlen. A Dunántúl középkori úthálózatában a *Kanizsa—Galambok—Kiskomárom—Hídvég* (ott átkelőhely volt a Zalán), majd a *Zalavár—Keszthely—Tapolca* útvonal egy külföldre vezető „nagyút" volt, ezért a Zala völgyét számos vár védte. Kiskomáromé szintén ezek közé tartozott. Egy mocsárból kiemelkedő földháton emelték, minden valószínűség szerint azonnal Szigetvár első ostroma, 1556 után. Fennmaradt *Thury* Györgynek, a kiváló aranysarkantyús vi-

Élet és Tudomány, 40.sz.1987.X.2.
DORFMEISTER ISTVÁN

Kiskomár várának egyik igen szép ábrázolása az 1600-as évek elejéről

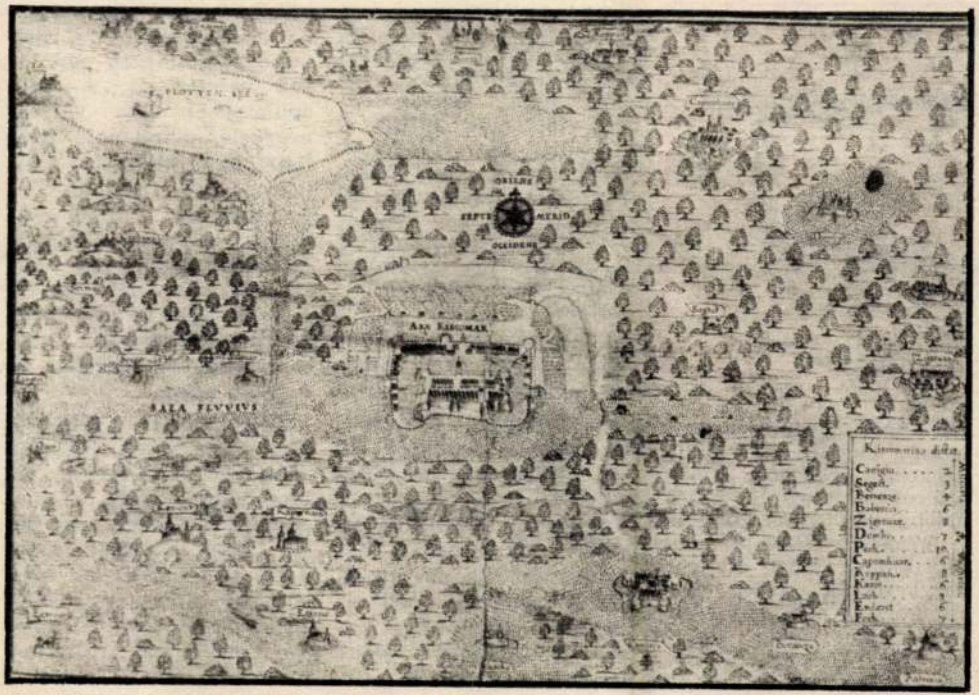

"200–200 lovast és gyalogost rendeljen ide...„

S most lássuk, hogyan élt ott a hadinép? A fizetetlenség, a nemtörődömség, az élelem hiánya abból a levélből tetszik ki igazán, amelyet *Kisserjényi* Gábor, a vár parancsnoka írt a pozsonyi kamarához 1571. december 26-án: *„Tekintetes és Nagyságos Úr, hozzám mindig kegyes Uram! Örökkévaló szolgálatom ajánlása után mindenekelőtt azt kérem T. és N. Uraimtól, hogy informálják őfelségét, hogy őfelsége kegyeskedjék megnövelni a Komár-i katonaság létszámát, a lovasokét és a gyalogosokét is, hogy szolgálatukat alaposabban tudják ellátni. Ha őfelsége nem rendel ide nagyobb számú katonaságot, ezzel a mostani csekély katonasággal silányan tudjuk csak szolgálatunkat ellátni, s nem tudunk ellenállni a törököknek. Szükséges lenne, hogy őfelsége, ha többet ne, de 200—200 lovast és gyalogost rendeljen ide, mert a török hétről hétre jobban pusztítja a Komár körüli falvak szánandó keresztségét. Tizenegy erősségből támad ellenünk szüntelenül: Lak—Karád—Koppány—Dombó—Pécs—Kaposvár—Szigetvár—Babócsa—Berzence—Segesd—Simontornya s még Szekszárdról is, s tehetetlenek vagyunk, kevesen lévén...*

...Már előbb is kértük őfelségét, hogy küldjön ide két sugárágyút vagy ostromágyút, mert ami itt van, az semmit sem ér...

...Őfelsége parancsoljon rá Zala-vármegyére, hogy adjanak segítséget Komár vára építésére. S őfelsége rendeljen fizetést az itteni katonáknak, hiszen a végeken vagyunk, a török torkában. Mikor elődünk átadta nekünk a kapitányi tisztséget, leltárilag nem hagyott itt mást, mint 45 köböl búzát-árpát, semmi más élelmet itt nem találtam, mindent a magam pénzén kellett beszereznem. Könyörgök a T. N. U.-hoz, hogy őfelsége kegyeskedjék nekem adományozni az ez évi bért, hogy szolgálni tudhassuk híven, míg csak élek, utolsó csepp véremig őfelségének s Uraságtoknak."

„Gabriel Kysseryeny" könyörgéséhez aligha kell észrevétel.

Idéztem az imént, s alább is idézek: *„...Magyarországon egy másik Hasszán, ‚Kis' melléknévvel, ekkor szigeti parancsnok, nem kis kárt okozott. Ez midőn Següsdre* (= Segesdre) *jött, megtudá, mily szükségeseket szállítván, német és magyar őrséggel megerősíté. Mit végezve, a várat Rátkai Menyhértre bízá, s maga Kanizsára tért..."*

Többször átépítették

A XVII. század szabadságharcaiban *Bocskai* István és *Bethlen* Gábor csapatai előtt nyíltak meg a vár kapui. Őrsége ugyanis jórészt protestáns volt, a szabadságmozgalmak vezetői pedig köztudomásúan a vallásszabadságért is küzdöttek.

Komárt közben többször átépítették. Ezt szintén egy rajz bizonyítja. Ezen a belső vár már egy csomó épülettel van tele, s két négyszögletű bástya és egy torony is díszíti. A külső vártól még mindig egy árok választja el, de már annak ugyancsak két négyszögletű, óolasz bástyája van, meg egy négyszögű tornya, a belsejében pedig házak helyezkednek el. Az épülettegyüttest víz veszi körül. A várfalon túl keletre — szerintem — kertek vagy inkább szőlők húzódtak.

Ezt az itt bemutatott erősséget végül is *Köprili Ahmed* nagyvezér az 1660-as években dúlatta fel, röpíttette levegőbe. Ezután már nem is állították helyre; maradékait a környező községek építésére hordták szét. Maga a terület pedig a pozsonyi papnevelő intézeté lett.

Komár várára ilyenformán már csak *néhány kőhalom* emlékeztet...

Nem messze tőle, a falu középpontjában azonban ott magaslik a bevezetőnkben emlegetett hatalmas — 38-szor 13 méteres alapterületű — barokk stílusú római katolikus templom. Ezt 1765-ben *Szent István* tiszteletére építették, s a pozsonyi szeminárium megrendelésére *Dorfmeister* István festett bele hatalmas freskókat. Ezek tárgya: Szent István király felajánlja a koronát a Boldogságos Asszonynak; I. András visszaállítja a kereszténységet; II. Ferdinánd király adománylevelet ad a nagyszombati papnevelő intézetnek. A menynyezetképek 1793-ban készültek el. Aki Zalakomárban jár, az ezeket is okvetlenül tekintse meg!

Zákonyi Ferenc

Giulio Turco rajza a kiskomári várról 1571-ből

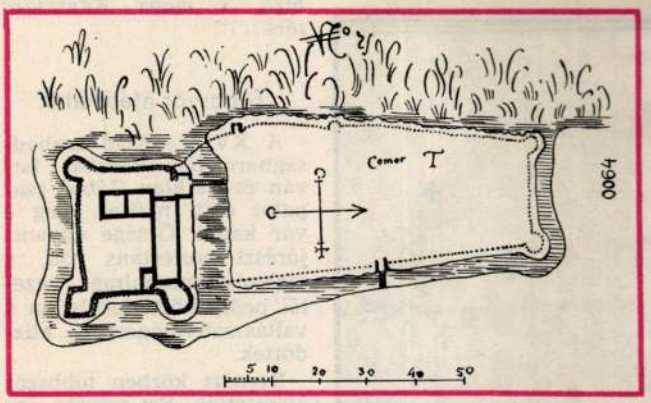

téznek, Kanizsa főkapitányának *Pethő* Péterhez, Komár parancsnokához 1568-ban írott levele. Ebben az esztendőben tehát már állott a vár, s azt akkor is, később is Komár (Comra) várának írták és mondták.

Hol magaslott ez az erősség? És mit láthat a mai látogató belőle? Ha vasúton érkezünk Zalakomár állomására, onnan a legjobb autóbuszon a szépen helyreállított, sárgára festett római katolikus templomig menni, ha pedig gépkocsin érkezünk, a 7-es főútról a Kossuth Lajos utcába kell befordulnunk, s ugyancsak a templomnál kiszállnunk. Ezzel átellenben kezdődik a község másik utcája, a Petőfi utca. Ahol a 27. számot viselő ház és egy kis bolt között két egykori kapubálvány árválkodik, a közöttük vezető, gondozatlan kocsiúton haladva — a nép korábban „allé"-nak nevezte ezt az sorfákkal díszített urasági utat — alig 150 méterrel odébb érjük el az egykori vár területét. Romos, téglából épült *falmaradványok* látszanak itt-ott, a dió-, tölgy- és fenyőfák sűrűjében. A szakértő szem azt is rögtön észreveszi, hogy a romok egy kiemelkedő fennsíkon állnak, s azokat még ma is minden oldalról *árok* veszi körül.

Giulio *Turco*, ez az itáliai származású, de a bécsi udvar szolgálatába szegődött *hadmérnök* ezt a várat szintén felmérte. Tőle tudjuk, hogy az északról dél felé elnyúló, igen hosszú és keskeny várat valóban egy nádasokkal sűrűn benőtt mocsár vette körül. Két részre oszlott: az északi hosszú, keskeny részt — valószínűleg ez volt a huszárvár — palánk körítette egy négyszögletes kiugrással és három rondellával* egyetemben. Mindehhez keleten egy kiugró kapu és fahíd tartozott. Az északi külső várrészt egy csatorna választotta el a déli belső vártól: ezen egy fahíd vezetett át. A déli, épületekkel ékes várrész négyzetes alapú volt. Széleit földdel kitömött — tehát kettős — palánk védte. Ezeknek három csúcsánál egy-egy rondella, délkeletre pedig egy csúcsos hegyű, négyszögletű bástya állott. A hídnál egy torony magaslott: az út ezen keresztül vezetett be a belső várba.

Hogy valójában mekkora volt ez a vár? Turco a mértéket is megadja, hiszen tudjuk, hogy ő „Wiener Klafter"-ben, azaz bécsi ölben számolt, s ez 1,896 méternek felel meg. A belső vár 32 öl, tehát 60 méter széles volt, a külső vár pedig 152 méternyi. Kellett is ekkora terület a több száz katona mozgatásához s a lovaknak és a széna- meg szalmakazlaknak az elhelyezéséhez!

Lent: a zalakomári templom egyik mennyezetképe. Szent István király felajánlja a koronát a Boldogságos Asszonynak (Cservenka Ferenc felvétele)

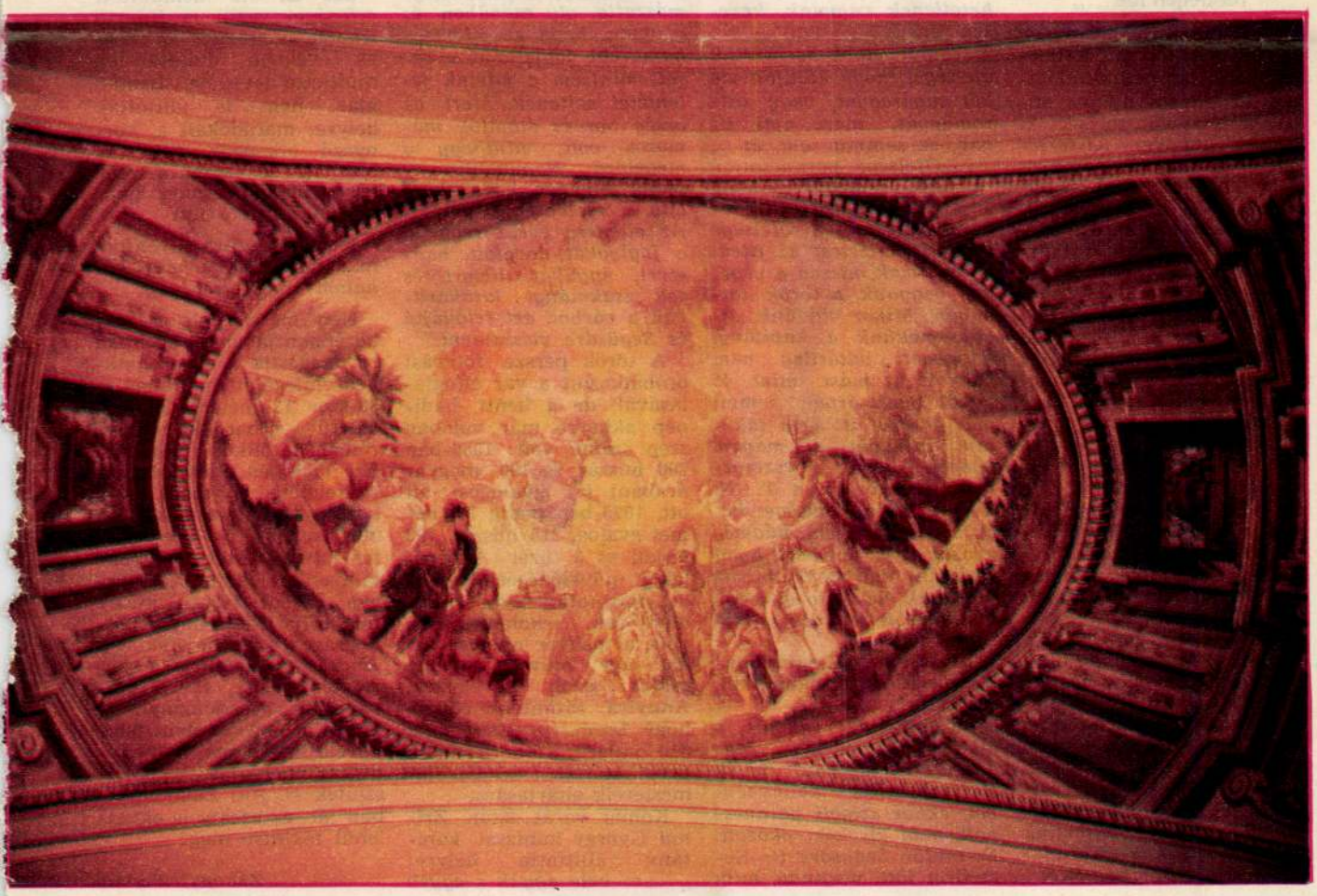

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 AUG 30
NÉPSZABADSÁG

Dorfmeister István fest.

turisztika

1021

A ROMANTIKUS BAKONY

A *Bakony hegység* legromantikusabb része a Magas-Bakony, és ennek legfestőibb szépségű kirándulóhelye — *Bakonybél*. Apátságát *I. István király* alapította, parkjából érdekes *arborétum* fejlődött, amelyben botanikusok tanulmányozhatják, természetbarátok csodálhatják a múltból megmaradt, vagy idegenből idetelepített ritkaságokat. A régi apátsági templom helyén „új" (kétszáz éves) barokk templom áll, oltárképét *Dorfmeister István* festette. Érdemes megtekintésre a *Falumúzeum* is, melynek anyagát ősi bakonyi falvakból válogatták össze.

Bakonybél környékén emelkednek a legmagasabb bakonyi hegyek: az autóval is „megmászható" *Köris* (704 m), a *Kék* (656 m), a *Som* (659 m), a *Parajos* (654 m) és a *Tönkölös* (510 m). A falu mellett folyik a hegység egyik legszebb patakja, a *Gerence*, amelynek vize két közeli, nagyon magas sziklafalak közé ékelt *szurdokon* rohan át: a szömörkein és a kerteskőin.

A pompás rövid túrák központjában kellemes napokat tölthet az ember, ha kellő időben szállást biztosít magának. Ilyenkor már talán ez is könnyebben megy. Tájékoztatás, szállásbiztosítás a Veszprémi Idegenforgalmi Irodától (8200 Veszprém, Münnich Ferenc u. 3. Tel.: 13—750) kérhető.

Bakonybéltől Városlódig nagyobb túrát is tehetünk (21 km). Teljesítéséhez pihenőkkel együtt 6—7 óra kell. Indulás 10 óra előtt. A turistaház mellett hagyjuk el a falut (az *országos kék sáv* vezetésével) és a *Gát-hegyen* át jutunk *Pápavár aljáig*. A tetőre nem megyünk fel, a rég elpusztult *földvár* nyomait nehezen találnánk meg a sűrű erdőben, mely a kilátást is elzárja. De további utunk minden kanyarából gyönyörű kilátás nyílik a változatos, vadregényes tájra.

A *laposi* erdészház után leereszkedünk a Bittva-völgybe, ahol elérjük Németbánya szélső házait, melyek előtt utunk derékszögben keletnek fordul. A *Vámos-völgy* szép lombmennyezete alól a hajdani vadaskertbe jutunk, és előbb a kisvasút, majd a MÁV pályája mellett igyekszünk a *városlődi megállóhoz*.

Sz.

az emberekkel
benéznek a pu
sal.

ét
ez-
nak
sik.

NE SÍR.
TELE SZÁJJAL

Szines francia film.
Rendezte:
PASCAL THOMAS
Főszereplők:
Annie Cole,
Frederic Duru,
Bernard Manez,
Jean Carmet

A filmet augusztus 31-én mutatták be a Balaton melletti filmszínházak; most országszerte műsorra tűzik.

Szeptember 18.

DÍJAK ÉS KITÜNTETÉSEK

Szines lengyel film.
Rendezte:
JAN LOMNICKI

ÖRÖKBEFOGADAS

Magyar film.
Rendezte:
MÉSZÁROS MÁRTA

DORFFMAISTER Zoltán

ÓHIRDETÉS Új Ember 15

Ez attól is függ, teljesítjük-e történelmi küldetésünket, melyet a történelem Ura, Isten szánt népünknek. A piarista rend immár 357 év óta neveli a magyar ifjúságot, hogy be tudja tölteni ezt a küldetését, s teszi ezt majd a harmadik évezredben is. **„Pietas et Litterae" – „mély vallásosság és a tudományok"** ez volt a jelmondata Kalazancius atyánknak. Ebben a szellemben építjük ma is a jövőt. A piarista rend várja azoknak a fiataloknak a jelentkezését, akik az Úr hívását követve készek a szerzetes-pap nevelői hivatás vállalására. A felvételi kérelmet a tartományfőnökség címére (1444 Budapest, pf. 266.) Mellékelni kell a friss keltezésű keresztlevelet, bérmálási igazolást, az utolsó félévi, illetve az érettségi bizonyítvány másolatát (az idén érettségizők ezt majd utólag mutatják be), szüleik egyházi házassági igazolását, saját kézzel írt önéletrajzot, valamint plébánosuk, lelkiatyjuk ajánló sorait. Kérvényüket május 31-ig küldjék el. **A felvételi beszélgetés időpontjáról írásban értesítjük a jelentkezőket.**

HALÁLOZÁS

Köncse Anna Janka szociális testvér ápr. 27-én 85 éves korában meghalt. Ápr. 30-án temették Verőcén.

Magisztrát Ilona M. Flávia Jó Pásztor nővér életének 87. évében, ápr. 14-én elhunyt. Búcsúztatása engesztelő szentmisével máj. 19-én 15,30 ó. lesz a Jó Pásztor templomban. (III. Szőlő u. 56.)

Pócza Ida M. Castilia SDR (IML) nővér életének 87. évében, szerzetesi hivatásának 68. évében elhunyt. Piliscsabán helyezték örök nyugalomra.

A Szent István bazilika altemplomában el nem évülő urnafülkék válthatók. Érdeklődni lehet a kegyeleti irodában. Bejárat a Bajcsy-Zs. út felől. Keddtől péntekig 10-14-ig, szombaton 10-12-ig. Tel.: 332-0873.

A Kispest Wekerle-telepi Munkás Szent József templom urnatemetőjében el nem évülő urnahelyek köthetők le. Érdeklődni lehet a kegyeleti irodán hétfőtől péntekig 9–13 óra között. (1192 Budapest, Bercsényi u. 37. Tel: 282-7922). Ugyanitt teljes körű temetkezési ügyintézés Budapest összes temetőjébe. Munkás Szent József Közösségi Ház Wekerle Alapítvány 1192 Budapest, Tass u. 5.

El nem évülő urnahelyek válthatók a **budapesti Szent Mihály (Angolkisasszonyok) templom** alatt lévő kriptában (Bp. V. Váci u. 47/b.) Érdeklődni a 337-8116-os telefonon lehet, vagy személyesen a sekrestyében.

El nem évülő **urnahelyek** válthatók a budapesti **Nagy Szent Teréz plébániatemplom** alatt lévő kolumbáriumban (Bp. VI. Nagymező és Király u. sarok). Jelentkezni lehet szerdán 16,30-18,30 óra között, pénteken 10-12-ig és vasárnap 11-12 között a plébánia hivatalban (Bp. VI. Pethő S. u. 2.).

Hamuszórásos temetkezés télen is kedvező áron, valamint urnafülkék válthatók a **pestszentlőrinci Árpád-házi Szent Margit plébánia** új templomában (1182 Bp. Fogaras u. 16.) Tel./fax: 292-46-63.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISZA

Új Ember

KATOLIKUS HETILAP

http://www.vjrktf.hu/ujember.htm
E-mail: ujember@drotposta.hu

Szerkesztőbizottság:
elnöke: Bíró László püspök
tagjai: Andrásfalvy Bertalan, Kindler József, Kopp Mária, Korzenszky Richárd, Kovács Péter, Zelnik József
Főszerkesztő és felelős kiadó: Tarjányi Zoltán
Főszerkesztő-helyettes: Kipke Tamás
Főmunkatárs: Szerdahelyi Csongor
Szerkesztőség: Bókay László, Cser István, Elmer István, Szeghalmi Elemér, Szigeti László, Szikora József, Tóth Sándor
Tördelés: Bukovszki Antal

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1053 Budapest, Kossuth L. u. 1., I. 1.
Postacím: 1364 Budapest, Pf. 111.
Telefon:
előfizetés, terjesztés: 317-3438/113
hirdetésfelvétel: 317-3933/125
könyvesbolt: 317-3933/123
szerkesztőség: 317-3933/120
fax: 317-3471

Csekszámla: OTP VII. 11702024—20168207 sz.
Templomi árusítás és előfizetés az Új Ember Kiadóhivatal útján.
Előfizetési díjak: negyedévre 750 forint, fél évre 1500 forint, egész évre 3000 forint.
Előfizethető külföldről az Inter-Európa Bank RT-nél (H-1053 Budapest, Szabadság tér 15.) vezetett 11100104-1971940704 sz. számlán.
Éves előfizetési díj:
a szomszédos országok esetén 30 USD,
más európai országok esetén 45 USD,
tengeren túli országokban 60 USD
vagy annak megfelelő más pénznem.
Csekk esetén +30%.

Terjeszti a Magyar Posta Rt.,
HÍRKER Rt., NHE és alternatív terjesztők
ISSN 0133-1205

Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt.
Felelős vezető: Lendvai Lászlóné vezérigazgató

ESKEDELMI szakérettségi- többféle gépjárműre jogosít-nyal és biztonságtechnikai zettségekkel rendelkező férfi st keres. Tel.: 256-8748.

JONI JÁNOS Ferencesház pítvány pályázatot hirdet a Bp. Szilfa u. 4. sz. alatti Testvérkék ences Óvoda vezetői munka- betöltésére. Pályázati feltéte- : szakirányú felsőfokú végzett- g, szakmai gyakorlat, vezetői akorlattal. A pályázathoz csatol- kell: Szakmai önéletrajz, óvoda- zetési koncepció, hatósági er- ölcsi bizonyítvány, plébánosi ajánlás. Egyéb tudnivalók: munka- kezdés 1999. augusztus 1. bére- zés megegyezés szerint, az óvoda gyermeklétszáma ötvenegy fő (két csoport). A pályázat benyújtási határideje: 1999. május 31. A pályázatot az alábbi címre kell benyújtani: Kájoni János Ferencesház Alapítvány 1025 Bp. II. ker. Szilfa u. 4.

SZENTENDREI háztartásunkhoz és kiskorú gyermekünkhöz keresztény beállítottságú, flexibilis, egyedülálló idősebb hölgyet keresünk (lehet vidéki is), hosszútávra. Jelentkezéseket fényképes önéletrajzzal várjuk. „Családtag 513".

A DON BOSCO Nővérek Család Óvodája pályázatot hirdet főiskolai végzettséggel rendelkező óvónői és dajkai állások betöltésére. Felvilágosítás: 1028 Bp. Templom u. 7. Tel.: 397-3039.

LAKÁS

CSALÁDTAGKÉNT fogadott egyetemisták részére, Újlipótvárosban, különbejáratú albérleti szoba kiadó. Plébánosi ajánlás szükséges. Tel.: 350-7026 este 7 után.

ALACSONY lakbérért másfél szobás összkomfortos lakás a II. kerületben leinformálható otthon tartózkodó, kertszerető házaspárnak, kiadó. Tel.: 06 (30) 990-

EGYETEMISTA (Pázmány P. Kat. Egy.) egyedülálló lány bérelne 60 ezer Ft-ig üres, felújított összkomfortos 1/2-2 szobás lakást hosszútávon. „Megbízható 516".

VII. KER. Erzsébet krt.-on IV. emeleti 2 szoba-hallos, 70 mn-s gázfűtéses, csendes, napfényes, 80%-ig felújított telefonos öröklakás 6,5 millió Ft-ért eladó. Irodának rendelőnek is kitűnő. Lift, kaputelefon, kábeltévé van. Tel.: 341-5868, 407-2821.

HÁZASSÁG

KERESZTÉNY szellemiségű házastárskereső iroda. Minden korosztálynak! Tel.: 326-0073.

27/165 víg kedélyű, diplomás lány megismerkedne, korban és gondolkodásban hozzá illő fiatalemberrel. „Ezt látnod kell 440"

BERLINBEN dolgozó, magyar 51/176 rk. gyermektelen természetgyógyásznő, keresi nem dohányzó, diplomás úr ismeretségét. „Hazatelepülés 452"

AZ ÉLETÜNKET töltsük együtt! Válaszát várja egy budapesti 52 éves, társát váró vállalati kézbesítő. „Orgona 453"

33/183 budapesti, egyetemet végzett rk. fiatalember, megismerkedne kizárólag hajadon 25-31 év közötti csinos, életvidám, budapesti, lehetőleg diplomás, rk. lánnyal. „Bizalom 450"

28 ÉVES rk. hitoktatói képesítéssel rendelkező, vallását gyakorló, családcentrikus, káros szenvedélyektől mentes, vidám természetű lány, megismerkedne korban hozzá illő, hasonló gondolkodású fiatalemberrel házasság céljából. Dunántúli előnyben. „Istennel egymásért 301"

48/162 elfoglalt, komoly gondolkodású, diplomás hölgy, hasonló független úr válaszát várja. „For-

48/162 igényes diplomás hölgy elfoglaltságát is megértő független diplomás úr válaszát várja. „Mindent megbeszélni 518"

24 ÉVES káros szenvedélyektől mentes, rk. vallású fiú keresi, lehetőleg Nógrád-megyei hölgy ismeretségét. „Szentségi házasság 519".

59 ÉVES 166/74 barna vidám alaptermészetű, természetet, szépet szerető nő vagyok. Fiatalos külső-belsővel rendelkezem. „Hit, remény, szeretet 520"

VIDÉKI, kertes házzal rendelkező, harmincéves, 160 cm méter magas, rk., vallású, káros szenvedélyektől mentes, munkahellyel rendelkező fiatalember gondolkodásban és életvitelben hozzá hasonló rk. vallású lány ismeretségét keresi házasság céljából. Fényképes leveleket előnyben részesítek. „Várlak 522"

29 ÉVES anyuka 2 pici gyermekeivel keres, családcentrikus vallásos férfit 27-30 év között. Legyen nem dohányzó, nem italozó, hűséges, kitartó. Fényképes levélre válaszolok. „Szeretetben egymásért 523"

27 ÉVES rk., diplomás, helyes, családcentrikus, igényes, vidám, művészeteket, természetet kedvelő lány keresi társát. Nem hiszem, hogy föl kéne adnom csak mert úgy alakult az életem, hogy eddig nem találtam Rád! Fényképnek örülnék. „Sámuel 524"

30/74/174 férfi feleséget keres. „Uj vizeken járok 525"

EGYÉB

SIMON ANDRÁS grafikus minden érdeklődőt szeretettel fogad műterem-galériájában. Nyitva minden szerdán 12-20 óráig. Ettől eltérő időpontban telefonos időegyeztetés szükséges. Bp. Várfok u. 12. II. 8. (A várbusz vonalán jobb oldalon) Tel.: 214-4619, 180-7779.

Ford-díj a bencés rendháznak

Az idén tizenhatodik alkalommal kiírt *Henry Ford Európai Természeti és Kulturális Örökségért Díj* az egyik legjelentősebb program, amely a környezeti és kulturális megőrző tevékenységet támogatja. Az idei magyarországi pályázat során kétszázhat induló közül választotta ki a zsűri a díjazottakat, amelyek közül első helyezéssel jutalmazták a szalamandrának, mint a legveszélyeztetettebb szárazföldi kétéltű gerinces állatfajnak a fennmaradásáért tett erőfeszítéseket. A magyar kezdeményezésű programhoz először jugoszláv, horvát és szlovén, majd nyugat-európai környezetvédő csoportok is csatlakoztak. Így a szalamandra, amely egyébként az igazságosság és a tisztaság jelképeként tűnt fel a középkorban, olyan nemzetek kutatóinak közös munkájára ad lehetőséget, amelyek kapcsolata politikai, fegyveres konfliktustól terhelt.

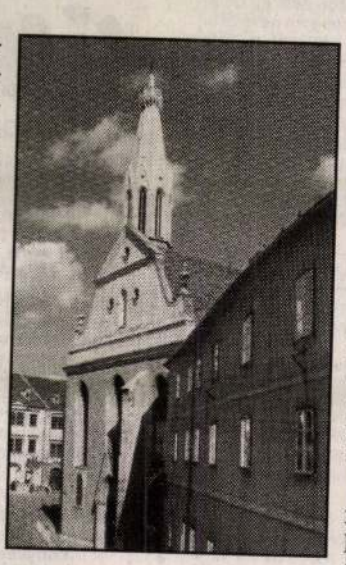

Bencés templom és rendház Sopronban

A magyarországi Ford-díj második helyezését a soproni „Szent Benedek" Idősek Háza Alapítvány tervezete nyerte el, a kulturális örökség kategóriában. A projekt „gazdája" *Endrédy Csanád*, a soproni bencés, ahogyan az itteniek mondják Kecske-templom igazgatója. A város Fő terén emelkedő templomot és rendházat a ferencesek alapították a XIII. században, majd a múlt század elején a bencések vették át. Az 1950-es államosítást követően, a jelen évtizedben, előbb a templom, majd 1996-ban a rendház is visszakerült a rend tulajdonába. Csanád atya terve, Pannonhalma egyetértésével az, hogy a rendház a szükséges felújítás és átalakítás után a rászoruló, elsősorban az idős, beteg emberek szociális, egészségügyi, lelki ellátására adjon lehetőséget.

Mindehhez természetesen igen sok pénzre van szükség. Különös tekintettel arra, hogy a templom, és a rendház is becses műemlék, amelynek egyik megkülönböztetett figyelmet érdemlő része a középkori káptalanterem. A legsürgetőbb feladat a rendház lépcsőháza mennyezeti freskójának, Dorffmaister István 1779-ben festett, Szent Ferenc a kereszt előtt című művének a megóvása, hogy egyáltalán hozzá lehessen fogni az épület fő elemeinek felújításához. Dorffmaister a mennyezetkép készítésének idején több munkán is dolgozott a ferencesek számára, de ez az egyetlen, amelyik jelzett és évszámmal is ellátott. A kép művészettörténeti értéke indokolja, hogy kulturális örökségünk jelentős darabjaként átvigyük a harmadik évezredbe. Ezt támogatja háromszázezer forinttal a Ford.

Csanád atya a rendház mennyezetképén megjelenő, kiterjesztett karral a kereszten függő Krisztust, mint Kelet és Nyugat összeölelőjét látja. Nélküle nincs béke, nélküle hiába egyesül Európa. Európának s benne nekünk is meg kell térni Istenhez, akitől igen eltávolodott a mai világ, s ennek látható is az eredménye. A megtérés, a megújulás egyik útja, hogy a szenvedő Krisztust felismerjük embertársainkban, a nehéz keresztet hordozókon segítünk. Ezért munkálkodik az idősek háza alapítvány, ezt a célt fogja szolgálni a folyamatosan megújuló soproni bencés rendház.

sz. j.

S

Valamikor a galamb volt a legbiztosabb postás. Most – legalábbis Itália földjén – a Vatikáni Posta. A galambok azonban ma sem maradtak munka nélkül a Vatikánban sem. Etetni való szelíd társai az em-

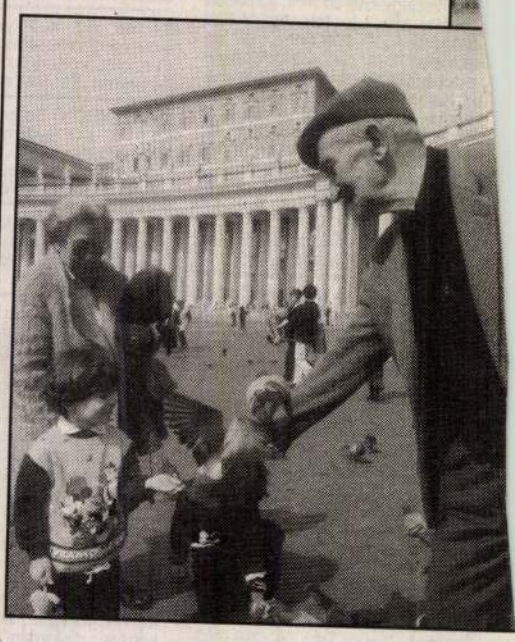

A vendégek megtekintették a felújított Dorffmaister-freskót is FOTÓ: MÜLLER ANDREA

Szigetvár ünnepel

Szigetvár töröktől való visszavételének 307. évfordulója és a Szigetvári Plébániatemplom kupolafreskójának (Dorffmaister István alkotása) restaurálása alkalmából a Szigetvári Várbaráti Kör és a város önkormányzata konferenciát szervezett tegnap, a Városi Könyvtárban.

A résztvevőket dr. Bernáth József a Baranya Megyei Közgyűlés bizottsági elnöke köszöntötte. Ezt követően a freskó alkotójáról és az alkotás életútjáról (készítése, restaurálása, bemutatása) hangzottak el érdekes előadások.

Este megemlékező ünnepséget tartottak, melyen fellépett a Szigetvári Tinódi Vegyeskar, Schóber Tamás karnagy vezényletével, majd a jelenlévők koszorút helyeztek el a Zrínyi téri emléktáblánál.

Müller Andrea

DORFFMAISTER ISTVÁN

Dunántúli Napló, 1996. július 14

Tuniszban nagy patáliát csapott és csábítónak nevezte a palesztin elnököt

Arafat anyósa megbékélt

Amióta öt esztendővel ezelőtt titokban megnősült, két oldalról is a bírálatok kereszttüzébe került Jasszer Arafat, aki évtizedeken át Palesztinát nevezte „menyasszonyának".

A felszabadítási mozgalom sok veteránja nehezen tudott megbékélni a vezér 33 évvel fiatalabb társával, aki az arcot eltakaró kendő helyett Chanel-kosztümöt visel. Még azt is kétségbe vonták, hogy a keresztény született *Souha* valóban áttért az iszlám hitre, hiszen karácsonykor, amikor férjével együtt Betlehembe, a Születés Templomába látogatott, szent ostyát vett magához.

Az sem tetszett a palesztinoknak, hogy a Gázai övezet helyett Párizsban szülte meg gyermekét. Továbbá szerencsésebbnek tartották volna, ha a kis *Zahwa* helyett fiúval ajándékozza meg férjét, hiszen az arab világban még mindig a fiúgyermeket tartják becsben.

Az utóbbi hetekben változott a helyzet: Souha kijelentette, hogy már nincs „honvágya". Hozzáfogott, hogy elősegítse egy korszerű egészségügyi rendszer kialakítását a palesztin autonómia területen, továbbá intézményes támogatást biztosítson a rokkantaknak, és más rászorultaknak. Már nem szigeteli el testőrök hada az emberektől, sőt telefonjait sem hallgatják le.

Arafatnak volt azonban egy másik harci frontja is házasságügyben: az anyósa. A rendkívül tevékeny *Raymonda Tawil*, a Közel-Kelet egyik leggazdagabb bankárának özvegye, a palesztin mozgalom nem hivatalos párizsi „nagykövete". Az ötgyermekes anyát korábban börtönbe vetették, majd merénylettel fenyegették meg, ezért költözött át tizenegy esztendeje Párizsba.

Nem örült igazán lánya választásának, mert az ideális vőt nem a Souhánál jóval idősebb, két fejjel alacsonyabb Arafatban látta. Egy alkalommal Tuniszba utazva, állítólag nagy patáliát csapott a PFSZ főhadiszállásán, csábítónak nevezve az elnököt, lánya akkori közvetlen főnökét. De ez is a múlté, ma már elégedett, mert nemcsak karizmatikus vezetőnek, de jó férjnek és jó apának tartja Arafatot. Visszatért ramallahi házába, és a Jeruzsálem szomszédságában fekvő településen alapította meg *Visszatérés* című újságját. Ramallahban egyébként már négy palesztin minisztérium található, innen sugároz televíziójuk, és sokan úgy vélik: ez lesz majd a palesztin székhely is.

Réti Ervin

DORFFMAISTER Utran

Régiók

Magyar Levelet

melléklete HÉTFŐ, 1998. március 9.

Egy festő reneszánsza

A barokk korban élő *Dorffmaister* István szigorúan művészettörténeti aspektusból nézve nem volt élvonalbeli festő. Mestere, *Troger* vagy vetélytársa, *Maulbertsch* kvalitásait többre tartják a szakemberek, de kétségkívül a Nyugat-Dunántúl legtermékenyebb, legfoglalkoztatottabb mestere volt a XVIII. században. Sopronban megtelepülve osztrák létére magyarrá vált, azonosulni tudott az itteniek érzésvilágával.

A II. József alatt kibontakozó nemzeti érzésnek, burkolt szellemi ellenállásnak kézzelfogható jelei vannak munkásságában. Dr. *Kostyál* László zalaegerszegi művészettörténész szerint a hazai történeti festészet kezdeteinél, a magyar múlt történeti ábrázolásában elévülhetetlen érdemei vannak.

Dorffmaister István halálának 200. évfordulójára koszorúzási ünnepséget rendezett a zalai és vasi múzeum a soproni múzeummal közösen a festő soproni lakóházánál, majd a nyár végén tudományos konferenciát tartottak a zalaegerszegi Göcsej Múzeumban a barokk festő munkásságáról. Emlékkiállítás nyílt – az eddigi legteljesebb – Szombathelyen, amit utána Sopronban állítottak ki. Mivel a festő a mostani Burgenland területén, a történelmi Magyarország falvaiban munkálkodott, emlékkiállítására az eisenstadti – azaz kismartoni – múzeum is igényt tartott. Jelenleg ott látható az életmű. Májusban kerülnek a képek, rajzok vázlatok Zalaegerszegre.

Nemrég megjelent egy szép kiállítású, magyar–német nyelvű katalógus is Dorffmaisterről Kostyál szerkesztésében. A kötet a festő életrajzát, munkásságáról szóló hat tanulmányt, teljes életművének a katalógusát és a kiállítási katalógust tartalmazza.

(benyó)

Dióssy László lett az év polgármestere

Kistérségi kooperációk

Dióssy László, Veszprém első embere lett az év polgármestere. A kiskunfélegyházi polgármesteri randevún lapunknak nyilatkozva többek között kijelentette: nem hiszi, hogy a személyi jövedelemadó átcsoportosításával lehet kiegyenlíteni a keleti és nyugati országrészek közötti különbséget – a felzárkóztatásra nem jelent megoldást az, ha a „gazdagabb" önkormányzatok zsebéből kihúzzák a pénzt, így támogatva a szegényebbeket.

Veszprém polgármestere szerint a rendszerváltás után az önkormányzatok önállóan alakították ki működési rendjüket, egyedül valósították meg projektjeiket, s így sok-sok kis köztársaság jött létre. A jövő önkormányzati rendszerének azonban a kis térségek, a régiók együttműködésére kell épülnie. Nem intézményfenntartó megyében kell gondolkodni, hanem alulról jövő szerveződésekben, amelyek sokkal hatékonyabbak. Dióssy László szerint létrejöttek ugyan a megyei és a regionális területfejlesztési tanácsok, ám az önkormányzatok összehangolt együttműködése gyakorlatilag még ma sem valósult meg.

Veszprém vezetése igyekszik figyelemmel lenni a környező települések megoldandó gondjaira is, ezért a városhoz közel eső településekkel összefogva építik meg a régió szeméttelepét. Az állam 70 százalékban járult hozzá a költségekhez, míg az önkormányzatok 30 százalékkal szálltak be a beruházásba. Az együttműködés eredményeként a város környékén található 26 településnek a következő években nem jelent majd gondot a hulladék elhelyezése. Mivel az önkormányzatok közösen nyújtottak be pályázatot, az elbíráláskor nagyobb esélyük volt a támogatás elnyerésére, s egyben kevesebb önrészt kellett vállalniuk. Dióssy László szerint hasonló regionális szintű együttműködésekre lenne szükség országszerte.

A kistérségi, regionális együttműködésen túl a következő ciklusban az önkormányzatoknak fel kell készülniük az EU-csatlakozásra is – mondta az év polgármestere, aki úgy véli: a hivatali dolgozóknak és képviselőknek egyaránt szélesebb kitekintésekkel kell rendelkezniük, a városoknak felkészültebb apparátusra van szükségük. A Brit Önkormányzatok Szövetségének elnökét idézve Dióssy elmondta: a lengyel és cseh önkormányzati vezetők már ott kopognak az Európai Unió ajtaján. Ezzel szemben a magyarok kormányzati szinten vannak jelen, jól szerepelnek, ám az önkormányzati szférában nem képviseltetjük magunkat, nem vagyunk tisztában azokkal a pénzügyi és egyéb lehetőségekkel, amelyek már a csatlakozás előtti időszakban rendelkezésre állnak.

Dióssy László szerint a következő négy év önkormányzati gazdálkodásának alapját *a helyi adóbevételek* jelentik majd. A multinacionális cégek és a középvállalkozások adója elegendő bevételt jelent Veszprém számára is. Az elmúlt két évben a város adóbevétele *megháromszorozódott*, ezekből a pénzekből a következő ciklusban fedezni lehet majd a kötelező feladatokat. Veszprém változatlanul várja a letelepülni vágyó multinacionális cégeket, ugyanakkor nem akar versenyezni Székesfehérvárral és Győrrel, hiszen az egy főre jutó ipari beruházások tekintetében most is körülbelül egyformán áll a három város. A polgármester ugyanakkor úgy véli, nem lenne jó, ha ipari centrummá válna Veszprém, hiszen a településnek jó esélye van arra, hogy a régió meghatározó felsőoktatási intézményeinek adjon helyet.

(f.-r. l.)

Megfulladhat a Duna kirá

Beszélgetés dr. Könözsy László polgármeste

Esztergom Magyarország legrégibb települése. Krisztus előtt a IV. században kelták, majd a rómaiak lakták területét. A honfoglalást követően, 973-tól Géza fejedelem székhelye lett. Itt született Vajk 977-ben, s itt koronázták 1001-ben István néven az első magyar királlyá, akit ma államalapító Szent Istvánként tisztelünk. Kétszázötven évig az ország – első – fővárosa volt. Ezer esztendeje a római katolikus egyház magyar központja, amiről a szocializmus négy évtizedében azt állították, hogy a klerikáris reakció fellegvára, és ennek megfelelően büntették is, elvonva minden lehetséges támogatást. Ezért is mondja talán ma dr. Könözsy László polgármester, hogy Esztergom az eltelt két ciklus alatt többet fejlődött, mint azt megelőzően öt évtizeden át. A várost páratlan fekvése miatt híres utazók a Duna királynője címmel illették, azonban a királynő megfulladhat a legújabb kormányzati elképzelések következtében, amelyek szerint mégiscsak gát épülne Nagymarosnál vagy a közelben.

– Homokba dugnánk a fejünket, ha nem aktuálpolitikai kérdéssel kezdenénk a beszélgetést: mit jelent Esztergomnak a nagymarosi vízlépcső esetleges megépítése?

– Közel hat hónappal vagyunk a hágai döntés után, és a médiában Esztergomról elég kevés szó esik. Többször hívtuk *Nemcsók* államtitkárt, volt, amikor el is jött, de hamar rá kellett döbbennünk – mármint a Duna mentén érintett települések polgármestereinek, lakosságának –, hogy külön-külön aligha érvényesülhetnek érdekeink. Ezért létrehoztuk a Dunakanyari Területfejlesztési Társulást, amely Táttól Visegrádig tömöríti a településeket. Tendenciózusnak gondolom Esztergom említésének elhallgatását, mivel a legnagyobb veszély ezt az ősi várost fenyegeti. A legutóbbi parlamenti vitanapon sem érzékeltük ennek megfogalmazását, márpedig úgy néz ki, hogy *a Szigetközért feláldozzák a Dunakanyart.* A konkrét indokokat nem ismerjük, jóllehet pontosan szeretnénk tudni, mi miért történik. A hajózás érdekeit el tudják fogadni, az energia szempontját már kevésbé, mert túl drága. Az a gyanúnk, hogy *a gát a csúcsra járatást szolgálná,* az pedig katasztrófa a városnak. Esztergom belvárosa mélyebben fekszik a tervezett vízszintnél, ezeréves pincerendszerét elárasztanák, ami *Esztergomból Velencét csinálna,* csakhogy házaink nincsenek cölöpökön. Páratlan, eddig feltáratlan értékek vesznének el, köztük IV. Béla sírja, nem beszélve fontos idegenforgalmi értékünkről, a Duna-partról. Csak egyetlen adat: amikor megkérdeztük, mekkora lesz a duzzasztott vízszint, az 1991-es árvizet emlegették, amiről tudható, hogy közel évszázadonként egyszer fordul elő: akkor a sziget teljes egészében víz alatt volt. A korábbi beruházás kárait egyébként a társulásunk fölmérte, elkészítette a rehabilitációs programot – a hágai ítélet után azonnal. Most komoly aggályaink vannak.

Dr. Könözsy László: A csúcsra járatás katasztrófa lenne a városnak

– Az elmondottakhoz képest szinte habkönnyű kérdés: lesz-e ismét híd a Dunán Esztergom és Párkány között?

– Ma már világosan látjuk, hogy *a Mária Valéria hídnak az újjáépítése nem gazdasági kérdés.* Azért sem, mert a Phare-program, azaz Brüsszel *több mint egymilliárd forintot* adna rá. Engedélyezett tervünk van, a műszaki gárda ugrásra kész mindkét oldalon. A szlovák fél politikai kérdést csinált ebből is, a bősi probléma megoldásához kötötte a hídépítést. Mi reméljük, hogy hamarosan újjáépül a híd; a tervek az emelt vízszintet is figyelembe veszik. Hozzátenném, hogy Esztergom vonzáskörzetében 80–90 ezer ember él. A híd újjáépítésével lehetőség nyílik szorosabb gazdasági kapcsolatok kialakítására Szlovákiával, amelynek ezen térségében a lakosság jelentős része magyar anyanyelvű, és sokan rokoni szállal kötődnek Esztergom környékéhez

Zs & J
Zsigmond & Irina BT
H-2500 ESZTERGOM Táti út 27.

Szolid, halványzöld épület az út bal oldalán, ahogy Tát felől érkezünk Esztergomba. A cégvezető *Esztergomi* Zsigmond. Valamikor helyben, helyi vállalkozással kereste meg a mindennapit, de később váltott és átlépte a határokat. Keletre. Ahogyan ő fogalmaz: hét éve híd Magyarország és a volt

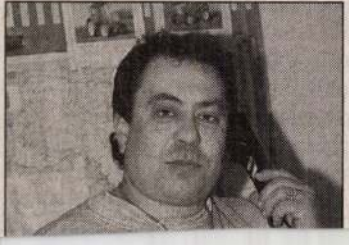

orosz piacra. Ám a magánvállalkozót Németországban az állam fizeti ki – az üzletben nincs olyan kockázat, mint amit a magyar vetélytárs kénytelen felvállalni.

Az már csak nosztalgia, hogyan is indult. A rendszerváltást követően Esztergomi Zsigmond a hulladékot" gyűjtötte össze, a le-

ZSÁMBÉKY MONIKA

DORFFMAISTER ISTVÁN emlékezete

„... Freskófestő vagyok, aki ahogy szokásos, az egyik részt a másik után a nedves, és nem a száraz vakolatra festi fel..."
(Dorffmaister levele Szily püspöknek, 1796. aug. 13.)

Kétszáz évvel ezelőtt, 1979 májusában a bécsi akadémiai festő, soproni lakos Stephan Dorffmaister halála közeledtével megírta végrendeletét Fodor János és Ege Mihály tanúk jelenlétében. Rendelkezett temetéséről, melyet római katolikus szokás szerint, minden pompa nélkül kellett megtartani. Nem volt vagyona, néhány ingóságon és festményeken kívül inkább adósságot hagyott feleségére és gyermekeire. Pénzt hagyományozott a kórházakra és a szegényházra. Nem sokkal halála után az özvegynél megjelentek a hitelezők, és a több évtizede kölcsön vagy zálogba adott értékeket követelték vissza.

Ki volt ez a festő, aki Sopronban lakott 1762-től haláláig, kezenyomát őrzik a soproni templomok, kisebb-nagyobb hitelügyleteit, rendzavarásait, adósságait megörökítették a városi jegyzőkönyvek és bírósági bejegyzések, utcanév őrzi a nevét, és a Szentlélek templom oldalán májusban felavatott tábla emlékeztet munkásságára?

Dorffmaister a Dunántúl legkeresettebb festője volt a 18. század utolsó harmadában. Festett egyházfőknek oltárképet és csatajelenetet, polgároknak, nemeseknek portrét, kastélybelsőt, kabinetképet. Annak ellenére, hogy osztrák származású volt, és feltehetően nem tanult meg jól magyarul, a magyar történelmet megismerte, a hagyományosnak tartható portré és templomi festészet mellett ő művelte legkiválóbban a történeti festészet műfaját. Felismerte, hogy a századvég felvilágosult polgári eszmeáramlata a nemzeti múlt eseményeit is igyekszik feltárni és megörökíteni, s ennek az új feladatkörnek ő elsőrangúan megfelelt. Ezek a nagyszabású történelmi falképek és pannók hoztak számára országos elismerést: csataképek a szentgotthárdi ciszterci apátsági templom és a szigetvári plébániatemplom mennyezetén, a mohácsi és a nagyharsányi csata képe a mohácsi püspöki nyaralóban, a szentgotthárdi apáti fogadószoba történeti sorozata. Majd négy évtizedig dolgozott a Dunántúl templomaiban, polgárházaiban, kastélyaiban, bámulatos termékenységgel Ligvándtól Mohácsig és Szigetvártól Pannonhalmáig. Megmaradt művei is több mint százötven képet tesznek ki, sajnos olyan fontos munkái semmisültek meg az idők során, mint a soproni régi városháza dísztermének mennyezetképe, a hegy-

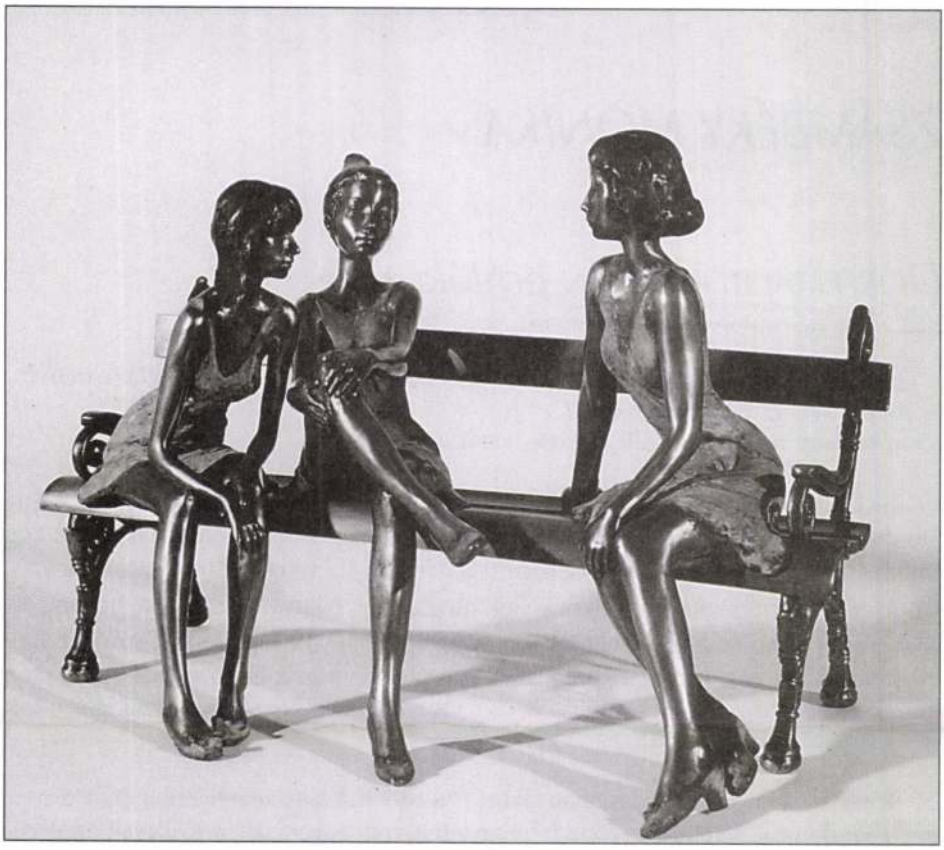

falui Horváth-kastély nyolc világcsodát ábrázoló képsorozata, a pécsi székesegyház Corpus Christi-kápolnájának dekorációja. Sopronból utazott felmérni a templomokat és lakóházakat, ahová képeket rendeltek tőle, és ide tért vissza vázlatokat készíteni, családját ellátni. Népes családról kellett gondoskodnia, tíz gyermeke született, közülük több csecsemőkorban meghalt. Fiai közül három folytatta apja mesterségét. Gyermekei keresztszüleinek polgártársakat, mestereket, arisztokratákat egyaránt felkért, komái voltak Greiner postamester, Pfistermeister József harangöntő, gróf Festetics Lajos, gróf Starhemberg Lajos, Topolics András orvos. Sopronban nem vásárolt házat, sok helyen lakott bérleményben, néha a tulajdonos hirtelen felmondott a családnak, nem kis nehézséget okozva nekik a költözködéssel. Laktak az egyik Esterházy-palotában, Galles Pál házában, a Templom utca 16. és 5. szám alatt, Stark Károly házában, a Fehér ló fogadóban. Első felesége, Francz Anna 1790-ben meghalt, nem sokkal utána újra nősült, Gillig Katalint vette feleségül.

Mária és Erzsébet találkozása
Oltárkép a kenyeri (Vas m.) templomban

Szinte hihetetlen, hogy az akkori közlekedési viszonyok mellett mennyi munkát elvégzett, hány falut és várost bejárt. Állandó anyagi nehézségei miatt sok munkát elvállalt, ezért műveinek színvonala elég ingadozó. Ahol ő is érezte, hogy komoly, igényes megrendelővel van dolga, ott nagyobb gonddal készítette el freskóit és olajképeit. Ahol a sokadik változatot festette meg ugyanannak a témának, ott gyakran összecsapta, felületesen munkálta meg a képet. Számos képi toposzt használt fel elődeitől, akár mitológiai jelenetről, bibliai témáról, akár portréról volt szó.

Bevett gyakorlat volt abban a korban, hogy híres mesterek képeiről metszeteket készítettek, ezeket terjesztették, és szabadon használták fel a festők az adott kompozíció megszerkesztésénél. Az utánzás, másolás, hamisítás kérdése mai értelemben nem merült fel. Dorffmaister is szívesen kölcsönzött figurák, jelenetek, mozgásformák megörökítésekor híres elődeitől és kortársaitól, Peter Paul Rubenstől, Paul Trogertól, Franz Anton Maulbertschtól. Csataképeken, török-magyar párviadalnál, Szent Pál megtérése-, Mária mennybemenetele-, Szentháromság-, Krisztus megkeresztelése – vagy egyéb témáknál ezekből a közkézen forgó és ismert képi toposzokból merített.

Kortársai főként történeti képeiért lelkesedtek, a szombathelyi Szent István-kép méltatásakor Czinke Ferenc tanár még a nevét is „magyarosította" Falumesterre.

Megbízói igényeinek többnyire megfelelt, legkritikusabb kenyéradója Szily János szombathelyi püspök volt, aki a festmények témáján túl az ábrázolás módját is előírta a festőnek a legapróbb részletekig. Ez bántotta Dorffmaister önérzetét, és levélben kérte ki magának a túlzott megkötéseket. Szilyre élete végéig neheztelt, mert a hőn áhított nagy munkát, a szombathelyi székesegyház mennyezetképeinek megfestését nem rá, hanem Maulbertschre bízta.

Hochecker pintér arcképe
Soproni Múzeum

Kétszáz év távlatából Dorffmaister számunkra egyet jelent a barokk templomi festészettel, szentjei, királyai, Madonnái reméljük, még sokáig tekintenek vissza a templomok, kastélyok falairól. Művészetének jobb megismerését és számbavételét szolgálja az a kiállítás-sorozat, amely az 1997-es emlékévben kezdődik Szombathelyen, és átnyúlva 1998-ba, Sopronban, Kismartonban és Zalaegerszegen is bemutatja Dorffmaister életművét.

SALAMON NÁNDOR

„Freskófestő vagyok..."

Dorffmaister-kiállítás Szombathelyen

Hatásvadász kijelentésnek vélhető, mégis igaz, miként helytállt három esztendeje is: „Ilyen még nem volt". Nemcsak Szombathelyen, sehol a világon. Akkor az építész Hefele Menyhért, a közép-európai kései barokk jeles építésze csigázta fel egy kiállítás idejére a közönség és az avatottak érdeklődését. Évekig tartó kutatómunka, a közgyűjtemények forrásanyagainak, műtárgyainak felderítése, a máig álló épületek tanulmányozása s nem utoljára, a mű- és építészettörténészek példás együttműködése tette lehetővé a „főhajtást" példázó bemutatót. Az indokot Hefele városunkban bekövetkezett halálának 200. évfordulója kínálta. A kor hangulatát felelevenítő koncepció, a megvalósítás metódusa, az előhívott látvány élménye valóban művészettörténeti eseménnyé avatta az „egyetlen és első" jelzőre érdemesült, az év legjobb műtörténeti kiállításai közé sorolt képtárbéli produkciót.

1997 szeptemberében sikerült megismételni a teljesítményt, ezúttal Dorffmaister István gazdagnak tudott életművéből. Átfogó kiállítást ugyanis mostanáig sehol nem rendeztek rá emlékezve sem. Van alapja tehát a fenti szuperlatívuszok emlegetésének. Különösen azért, mert az idea, az ok és a cél, valamint a megvalósítás formája hasonló gyökerekből fakadt és táplálkozott.

Az erejét veszítő barokk festészet szorgalmas és termékeny, ugyan nem kiugró tehetségű mestere, Dorffmaister István, 1797-ben választott pátriájában, Sopronban fejezte be földi pályafutását. Mivel születésének időpontját máig nem – s megnyugtatóan most sem! – tisztázták a kutatók, egyértelműen indokoltnak fogadható el halálának évfordulóján, a 200. év jegyében, megkísérelni munkásságának alaposabb feltérképezését. Esetleg egy, a kor egészébe ágyazott teljesebb összkép és értékítélet felvázolását. A jórészt a Dunántúl területére terjedő, szorítkozó munkálkodása nem ismeretlen a művészettörténet előtt. Művei „hatnak", hiszen legtöbbjük megbecsülve, templomok, kápolnák falait díszíti, oltárok gyertyafényében segíti a hívek ájtatosságát, meditációját. Világi jellegű festményei kastélyokban, múzeumokban kerülhetnek olykor a közönség elé, nem ismeretlenek a magángyűjtők birtokában őrzött kamaradarabok sem. Alkotásai nagyobb hányadát „megkutatták", leírták, regiszterbe foglalták, elemezték és értékelték a szakemberek. A feltáró munkában éppen közülünk való, magunkénak vallott kollégák jeleskedtek. Az elsők egyike alighanem *Mihályi Ernő*, aki már 1916-ban foglalkozott festőnk és a soproni barokk képírás kapcsolatával. *Csatkai Endre* a Sopron megyében fellelhető munkáit vette számba. Egy-egy műve alaposabb vizsgálatával s munkássága egészével *Galavics Géza* foglalkozott. Zalai munkálkodásának felderítésében *Kostyál László*nak vannak eredményei, aki komoly részt vállalt e kiállítás szervezésében is. A fő terhet vi-

vő *Zsámbéky Monika* (a Hefele-év oroszlánrésze is az övé volt!) mint főrendező, a vasi emlékanyagot feldolgozó *Fábián Mária* munkáját folytatta. Dacára a csaknem évszázadnyi, viszonylag rendszeres búvárlásnak, a Dorffmaister-monográfia adóssága nem szűnt meg. A szintézisre várnunk kell. Pedig éppen e kiállítás bizonyítja, ha nem is vezető mesterrel van dolgunk, az életterét meghatározó történelmi szituációban, tehetségétől függően nemcsak megrendelői igényeket teljesített, elégedettséget szerezve, hanem hozzájárult a gondolkodás alakulásához. Néha egészen jó színvonalon, máskor – a sietségből, torlódó munkák sokaságából adódóan – éppen csak megütve a még elfogadható mértéket.

A voltaképen dinasztiát alapító művész – három fia dolgozott mellette, illetve követte a mesterségben – legjelesebb mecénásához, Szily János püspökhöz 1796. augusztus 13-án írt levelében büszkén vallotta: „Freskófestő vagyok" –, s pár szóval az eljárás lényegét is tömören előadta. Az életmű azonban szerteágazóbb technika és természetesen témaválasztás dolgában hasonlóan. Nem kevésbé meglepő Pannóniában műveinek elterjedtsége, hiszen vagy hat megye s Burgenland egyházaiban, kastélyaiban, kisebb kúriáiban, múzeumi gyűjteményeiben vannak Dorffmaister freskók, festmények. Kismartontól Mohácsig húzható a tengely, melytől kisebb-nagyobb kitérőkkel elérhető egy-egy munkája. A jelzetekben büszkén hangsúlyozott „akadémiai festő" titulus mellé gond nélkül csatlakoztathatjuk a „termékeny" jelzőt, hiszen ismert és neki tulajdonított műveinek száma, mérete is lenyűgöző. Olyannyira, hogy okkal tételezik fel kutatói népes műhely létét, ha ennek bizonyítékai nem is kerültek meg ezidáig. Két Dorffmaister-fiú tevékeny közreműködése azonban kétségtelen. Mindez nem könnyíti meg a jelzetlen művek, töredékek szerzőségének vitathatatlan megállapítását.

Az emlékkiállítás nehézségei mégsem ebből adódtak, jóval inkább a „freskófestő" státuszból. Míg nagyobb oltárképeinek bemutatása sem ütközött leküzdhetetlen akadályba (példának okáért a kitűnően helyreállított *Krisztus születése* említhető a soproni Halász utcai kápolnából, amely mértékadó fő helyen pompázik), addig a falhoz kötött freskókról legfeljebb színes fotók készülhettek, meg néhány olajba rögzített „terv" segítségével alkothatunk képet. A két rendező – Zsámbéky Monika és Kostyál László – igyekezett e segédleteket is szerves részévé avatni a kiállításnak. Választaniok volt miből.

A Szombathelyen született idea – *„Dorffmaister év a bicentenárium jegyében"* – négy város szellemi és anyagi támogatásával, a fogadókészség kinyilvánításával, a művek kölcsönzésével valósult meg. A városról városra vándorló tárlat a vasi székhelyről – ahol kiemelkedő műveit őrzi a püspöki palota, a Székesegyház – Sopronba, Kismartonba, majd Zalaegerszegre kerül tovább. Sopronban emléktábla-avatás, a Göcseji Múzeumban tudományos felolvasó ülés járul az emlékező esztendő kerekségéhez. Forrásértékű katalógus készült. A feladatok sokasága most sem hagyta érintetlenül a művészettörténészek alkotókedvét. Munkájuk eredményeit foglalja egybe a testes tanulmánykötet. Értékét növeli az oeuvre-katalógus, az életrajz s a műelemzésekkel kísért képanyag. A tanulmányok foglalkoznak Dorffmaister történelmi tárgyú műveivel (Galavics Géza), a portréfestővel (Buzási Enikő), világi tárgyú falképeivel (Boda Zsuzsa), egyházművészeti munkáival (Zsámbéky Monika, Kostyál László) s dél-dunántúli mecénásainak szerepével (Boros László). Reménye-

ink szerint a sok munka megteremtette a régi adósság törlesztésének feltételeit: akad talán vállalkozó végre a Dorffmaister- (család?) monográfia megalkotására. Az eredmények között kell megjegyeznünk azt is, hogy a körzeti televízió kisfilmet forgatott, az életútját követve, a festő munkásságáról.

A három tucatnyi intézmény, egyházi és magángyűjtemény kölcsönözte anyagból felépült kiállítás a művész erényeit-értékeit felerősítve, gyengéit sem takarva, egy komplex, jól tagolt, belső logikájában világos összkép megjelenítését koncipiálta. Történelmi, esztétikai és didaktikai, metodikai szempontok helyes aránya érvényesült a művek csoportosításában, elrendezésében. Miközben messze kielégült a tudományosság követelménye, a kevésbé járatos látogató előtt is megnyílt a szerteágazó életmű. Témacsoportok, analógiák, hatásosan megütött hangsúlyok s néhány különlegesség segítette, hogy eleven élményben részesüljünk.

Eszter Ahasvérus előtt
Falkép a sárvári vár dísztermében

A látogatót fogadó előtérben elhelyezett képek – néhány Dorffmaister-kompozícióval kiegészítve – a kor hangulatát, művészeti közegét hivatottak felidézni. Mesterek és művésztársak, a maguk festészetére hatást gyakorló kortársak munkái mintegy alapot kínálnak a várható élmények értelmi-érzelmi feldolgozásához. Akadémiai mestereitől egy-egy kisebb, jellemző kép került a falra. *Paul Troger Krisztus alázatosságát* jelenetezte mesterhez méltó alapossággal. *C. Franz Sambach a sluopi templomhoz készült oltárkép* vázlatával szerepel. A kompozíciós példák egyikét a vázlatosságot meghaladó, centrális elrendezésű *Mildorfer oltárkép-terv* mutatja be. Főúri családjainknál szívesen foglalkoztatott festő, *Millitz* részletesen kidolgozott, jó színvonalú *Gróf Endrődy György képmása* a portrék felé elágazás kiindulópontja. Hasonló, az egyetemességet jelző funkciója van az erősen magyarföldi kötődésű *Cimbal*

Szentháromság képének, Köpp Farkas műkőre vegyes technikával felvitt *Krisztus a kereszten* című kis vázlatának s a rokon *Vizenz Fischer* 1791-es *Feltámadásának*. *Gusner Mátyás* festménye inkább az életrajzi adalékok sorát gyarapítja,mivel ezen Dorffmaister működésének egyik helyszíne, a szentgotthárdi rendház és templomegyüttes látható – egyelőre tervrajzként, jeles szentek védnöksége alatt. *Maulbertsch* három kis remeke azt a kisugárzó erőt érzékelteti, amely alól festőnk sem tudta kivonni magát. Az *Angyali üdvözlet* meg éppen szombathelyi kötődése okán érdemel külön is figyelmet.

Nicky Kristóf gróf ismeretlen festőtől való portréja mellett érkezünk az „ősök galériájába". Néhány, főurat, úrasszonyt vagy „csak" jeles férfiút ábrázoló egész vagy félalakos arckép két dolgot feltétlenül bizonyít. Festőnk otthonosságát az e korban élettelibbé, őszintébbé váló műfajban s egyben a megrendelők képességeibe vetett bizalmát. Az anyagok, díszes ruhák, zsinórok, prémek festésében élvezkedésre ugyanúgy láthatunk megoldást, miként a visszafogottabb, az arcra kiülő lélek elmélyült tanulmányozására utalót (*Kamper Jakab*). Ideálportrét Mohácsról – *II. Lajos páncélos sisakos képe* (érdekességként *Borsos József* 19. századi másolatával együtt !) – és teljes méretű, a környezet reprezentációját is ábrázoló, módoltabb megoldást egyaránt bemutat a tárlat (*Gróf Cziráky József és felesége képei* a dénesfai kastélyból).

Tovább lépve, a tárlat egészét uraló, már említett *Krisztus születése* ragadja magához a tekintetet. A mintaszerűen restaurált hatalmas, cselekményes oltárképhez közelítve fokozatosan bontakozik ki annak szépsége. Dorffmaister valójában szintézist teremt e művén, mert míg Maulbertsch Sümegen külön-külön jelenetet festett a pásztorok és napkeleti bölcsek tisztelgéséről, itt egyetlen, mozgalmas kompozícióban, az égiek élénk asszisztálása mellett játszódik le az imádás szertartása. Mellette láthatjuk a vázlatot, amely jól mutatja a különbségeket a téma felvetése és a megvalósult mű között. Dorffmaister (és kora) festészetére jellemző, hogy gyakorta él más művészek metszeteinek adaptálásával. Példát egy ilyen megoldásra az egyik tárlóban fedezhetünk fel. 1784-ben a szombathelyi Sala Terrenában dolgozó festőnk a római köveket ábrázoló freskó-részletbe igencsak „beépítette" Titus didalívét – G.B. Piranesi metszete nyomán. A „kölcsönzés" mértékét fotó segítségével mérlegelhetjük.

Még tanulságosabb – a rendezők egyik remeklése! – a *„Szent Pál megtérése"*-téma vándorlásának és változatainak szemléltetése. Az évek során oltárkép, freskó és kabinetkép formájában felhasználta a Rubens, Boetius Bolswert rézmetszete nyomán elterjedt kompozícióját. Olykor alig igazított az alakok elrendezésén, másutt kényszerűségből is a kép eltérő arányaihoz kellett alkalmazkodnia. A vizsgálódást segítő metszet közelében a Göcseji Múzeumból való *Saul megtérése* függ, amely a minta keménységét követő festéssel készült. Lényegében követi az eredeti elrendezést, csupán az ég mezőjét növelte meg vertikális irányba. A rubensi mintát egy magántulajdonú *„Saul"* követi teljes hűséggel, vérbő színezéssel. Érdekessége „mindössze", hogy tükörképe a zalaegerszegi változatnak. A mosonmagyaróvári ferences templom freskóján a kompozíció feszessége felbomlik. Krisztus teljes alakban a felhők elé kerül, de kapcsolat alig van a részek között. Fordított állású, nyitott hátterű a negyedik változat (1787 k.) amely nyers vöröseivel, kemény kékjeivel, lazább festői technikájával talán legtávolabbra kerül az „alaptól".

Az analóg művek újabb csoportját a kereszten függő Krisztust ábrázoló kisebb-nagyobb olajfestmények alkotják. Éppen e műveknél nem érezzük az igazi emelke-

dettséget, a drámai erőt. Inkább sémák ismétlésének hatnak. Kifejezetten gyenge, elrajzolt vagy festőileg megoldatlan több is akad. A test részeinek arányai, a feltűnően nagy fej, másutt annak szervetlen kapcsolódása jelzi a rutinnal végzett, hamari munka veszélyességét. Némely példány még a szerzőséget illetően is támaszthat kételyt. Különösen akkor, ha a soproni konvent biztos kézzel megfestett, rajzosan kemény nagy feszületével vetjük egybe.

Csupán a kiállítás némely „csomópontjait" ragadtuk meg a fentiekben. Számos témakört – pl. a *Szentháromság-* vagy a Kismartonból kölcsönzött *„Szent férfiak" sorozat*, a *Mária életével foglalkozó jelenetek* – kerültünk meg. Pár érdekességet mégsem hagyhatunk említetlen. Ezek közé tartozik az 1789-ből való *A gyermekgyilkos Heródes* című szürrealista hatású portré. Előképeit minden bizonnyal a 16. századi *Arcimboldo* festészetében kell keresnünk. Csakhogy ami ott érdekes, szellemes, itt meglehetősen abszurd és borzalmas. A kegyetlen, torz arc és fej, a ruházat díszei is leöldösött gyermekek hulláiból vannak összerakva, kifejezve a gyilkos és az áldozatok megrázó együvé tartozását. Két test formázza a durva fülcimpát, s párba fűzött testekből formált ékszer a vállszíj, de a szörnyű tett a témája a nyakban függő medalionnak is.

Niczky György evezős öltözetben című portréját inkább „előfutárnak" véljük. Testhez simuló, csíkos öltözetben a következő század szajnai evezőseinek rokona, mintsem díszes ruhában pompázó főúr. Nem hiányzik attribútuma, a vízen sikló kis csónak sem a háttérből, evezősével együtt. Nem az öntudatos sportember korai példája áll előttünk?

Csatkai Endre szakértelme segítette a győri múzeumba a családi megbízásra festett, a szakirodalomban részletesen méltatott ravatalképet. Dorffmaistert – mint Buzási Enikő írja – „a szituációból eredő festői és fénymegoldások érdekelték" ez alkalommal. Fájdalom, csend és emlékezés kifejezése adja együtt a kép tartalmát. *Jankovich Antalné holtteste* a halál, a mulandóság szimbólumaként lebeg sejtelmes gyertyafényben a hiábavaló földi dolgok sötét mélységei felett. A Vanitás-képek körébe sorolható mű epizód csupán, akárcsak a közelében függő, ritkaságnak számító korai koponyás-virágos csendélet. A meglepően friss bakonybéli *Hazatérés Egyiptomból* mintha a szabadság édes örömét sugározná. Ez inkább a vallási, a zanati *Szent László* pedig a világi, történelmi képek példatárát gyarapítja. A tárlókba elhelyezett, levéltárakból kölcsönzött eredeti és másolt dokumentumok Dorffmaister életrajzához nyújtanak kiegészítést. Levelek, szerződések a megrendelő és a festő viszonyára világítanak. Végrendelete és a kölcsönöket , tartozást elismerő iratok anyagi helyzetének bizonytalanságairól árulkodhatnak. Egy jegyzőkönyv meg arról, hogy nem vetette meg a Sörház szolgáltatásait, mert ott még sérelem is érte. Árkus papír őrzi nyomát, hogy Sopron városa bejegyzetlen polgárát értékbecslésre kérte fel. A 2 forintnyi díjazás ellentétele a színházi díszletek bírálata volt. A nyugta a feladat és kifizetés megtörténtét rögzítette.

Távozóban Dorffmaister utolsó, fia által befejezett oltárképe mellett, visszapillantva, megállapíthatjuk: e kiállítással, tanulmánykötet-katalógussal nemcsak emlékezett, adósságaiból törlesztett a magyar művészettörténet. Az igazi nyertes mégis a közönség, amely festészetünk múltjának értékes részletével, egy jelentős életmű ismeretével gazdagodott.

DORFMAISTER István

Tremmelné Hudik Katalin:

A szombathelyi Sala Terrena
története és ikonográfiai elemzése.
= Vasi Szemle, 51, 1997, 6.
751-764.

Orv. tört. K. Suppl. 11-12.
Magyar Egyháztört Vázl 1991
M.katolikus lex.
Barna könyvének melléklete

1968

Adalékok Szent Mihály és Mó
Művészettörténeti Értesítő,

Egy barokk kori Immaculata
Művészettörténeti Értesítő,

1971

Egy ercsi délszláv képes po
Fejérmegyei Történeti Évkön

1973

A székesfehérvári királyi b
tárgya. = Műemlékvédelem, 1

1979

Képes emléklap az 1763-as f

A tömeghadseregek felszerelésének és fegyverzetének előállítása a háttéripar, a gyári nagyipar bázisára épült.

Hazánkban a meghatározó iparvállalatok kialakulása a XIX. század utolsó harmadára tehető. Ez az időszak nagyjából egybeesik az Osztrák–Magyar Monarchia hadserege fegyverzetének és felszerelésének alapvető változásával. A békeidőben is jórészt hadianyagot gyártó üzemek közül elsőként a Budapesti Fegyver- és Gépgyárat jegyezték be 1891-ben, egy esztendővel később pedig a szintén fővárosi, majd Csepelre települt - Weiss Manfréd és Berthold által alapított - töltényüzemet.

A négy teremben berendezett kiállítás először mutatja be átfogóan a hazai hadiipar történetét, tradícióit, a nagytöbbség elől ez idáig rejtett oldalait. Azonkívül, hogy számos ipartörténeti ritkasággal találkozhatunk, megismerkedhetünk a gyártási folyamatok bonyolult rendszerével is.

A termek közül az elsőben a „monarchiabeli" kezdetek láthatók, bemutatva, hogyan nőttek egyes cégek kisvállalkozásokból igazi iparóriásokká. Az 1920 és 1945 közötti időszakot felölelő második teremben Weiss Manfréd eredeti bútoraival berendezett irodája kívánkozik az első helyre. A terem külön kuriózuma még a második világháború óta először látható 1943 M 15 cm-es sorozatvető. A harmadik helyiség az 1945 és 1989 közötti időszak ködös hadiipari helyzetébe nyújt bepillantást. Ide belépve szokatlan érdekesség a terem tetejére kifeszített ejtőernyő és a Csepel tehergépkocsi fülkéje, melybe bárki kedvére beülhet. A negyedik teremben napjaink hadiérdekeltségű cégeivel, illetve termékeikkel, fejlesztéseikkel találkozhatunk.

Ludwig Múzeum
– Kortárs Művészeti Múzeum

Meret Oppenheim Meets Man Ray

Nyitva 1998. január 11-ig, keddtől vasárnapig, 10-től 18 óráig

A Meret Oppenheim Meets Man Ray című kiállítás két olyan művész munkáit mutatja be, akik jelentős mértékben befolyásolták a XX. század művészetét. Meret Oppenheim (1913 Berlin - 1985 Basel) és Man Ray (1890 Philadelphia - 1976 Párizs) 1933-ban találkozott az akkori művészeti élet központjában, Párizsban. Ekkor készült Man Ray egyik ismert fényképsorozata: A fiatal Meret Oppenheim a nyomdagépnél egy párizsi műteremben. Ez a fényképsorozat a kiállítás kulcsdarabja, címe is innen ered.

Az amerikai Man Ray Párizsban, a 20-as évek dadaista, szürrealista és futurista köreiben sokoldalú tehetségként ismert. Festő, objektművész, filmrendező és fotóművész. Kora egyik legkeresettebb fényképésze lévén, megbízói közé tartoztak olyan divatlapok, mint a Vogue és a Harper's Bazaar, melyek számára jelentős művészegyéniségeket és legendás szépségű nőket fényképezett. Man Ray számos új művészeti kifejezési forma előfutáraként hamarosan világhírre tett szert.

Meret Oppenheim a század egyik legkülönlegesebb művésznője. Bár munkái nem sorolhatók kizárólag egy stílusba, általában a szürrealisták között emlegetik. A párizsi szürrealisták körében (melynek többek között tagja volt Max Ernst, Marcel Duchamp, André Breton és Francis Picabia) hamar felfigyeltek rá, és az 1936-ban készült Prémes csésze azóta nemcsak Meret Oppenheim „ismertetőjele", hanem az egész mozgalom szimbóluma.

Meret Oppenheim és Man Ray művészetében az anyagokat szabadon kezeli, és a hétköznapi tárgyakat úgy helyezi új, művészeti kontextusba, hogy elidegeníti őket. Mindkét művészt a sokoldalúság és a szellemi függetlenség jellemzi. A kiállításon festmények nem szerepelnek; a közel 150 műtárgy között Man Ray szürrealista objektjei dadaista kollázsai, asszamblázsai, rajzai és fényképei láthatók, valamint - nagyobb számban - Meret Oppenheim rajzai, vázlatai, grafikái, objektjei és szobrai.

A Kunsthalle Darmstadt és a hamburgi Galerie Lévy által összeállított tárlat Darmstadt, Rotterdam és Wilhelmshaven után érkezett Budapestre.

A kiállítást támogatta a Pro Helvetia és a Magyarországi Ludwig Alapítvány.

Magyar Nemzeti Galéria

Meghosszabbított tárlatok

Szunyoghy András Rajziskola c. kiállítása 1998. január 20-ig tart nyitva.

Részletesen értékeli a kiállítást az Új Művészet 1997. decemberi számában Horváth György: Szubjektív szöveg Szunyoghy András rajzairól és könyveiről c. cikkében.

A *Válogatás a Jelenkori Gyűjtemény anyagából* c. kiállítás 1998. március 31-ig látogatható.

Vendéglátóipari Múzeum

Dréher Antal emlékkiállítás

A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum örömmel adja hírül, hogy 1997. december 4-én megnyílt *„Egy pesti iparos-kereskedő cég fénykora"* kamarakiállítása, valamint *„A magyar kereskedelem századunkban"* című újrarendezett állandó kiállítása.

dr. Draveczky Balázs, igazgató

SZOMBATHELY

Szombathelyi Képtár

A magyar neoavantgard első generációja (1965–1971)

Látogatható: 1998. január 15-től

Az eszméit megvalósító, de társadalmi és képzőművészeti érvényét kiteljesíteni nem képes ?klasszikus? avantgárd után szükségszerűen megjelenő neoavantgard, majd négy évtizednyi távolságra elődjétől, jobbára a 60-as évek során bővített repetícióját nyújtva a klasszikus avantgárd mozgalomnak, ennek érvényét a művészetre és a társadalomra - immáron - kiterjesztette. Magyarországon a neoavantgardizmus (a szovjet-szatellit országokhoz hasonlóan) a hatvanas évek második felében jelentkezett, a következő formációkban: pop-art: Altorjai Sándor, Lakner, Konkoly, Frey, Tót, Jovánovics, Baranyai; monokróm: Molnár Sándor; hard-edge: Bak, Nádler, Hencze; fluxus: Altorjai Gábor, Szentjóby, Erdély - és pl. a sehová se sorolható Major János. Az 1969-ben jelentkező radikális, konceptuális gyűjtőnéven

1998/1.

megnevezett végső-avantgard pozíció szinkron-jelenségeként 1969-ben Szentjóby Tamás és Konkoly Gyula a Sinkovics Péter által rendezett II. Iparterv kiállításon és Leninvárosban mutatott be azonos lényegű műveket. E területen őket Erdély, Tót, Jovanovics és Lakner követte, majd a Szürenon csoportból Pauer, Csáji és Türk. E területen dolgozott még ebben az időben Attalai és Perneczky. 1972-től egy új, nagyszámú magyar konceptes generáció - a második - jelentkezett.

DEBRECEN

Déri Múzeum

Bíró Lajos festőművész kiállítása

Nyitva: 1998. január 16–március 20.

A Szent Galleni Apátság kultúrája

(A kiállítás Zürichből érkezik)

Nyitva: 1998. január 22–március 1.

Hajzer Gizella, szervezési titkár

SOPRON

Barokk képek vándorlása, avagy Dorffmaister István hazaérkezett

Immár Sopronban látható az a vándorkiállítás, amely id. Dorffmaister István barokk festő munkásságát mutatja be, kortárs művek társaságában. Dorffmaister életművével részleteiben már a századforduló óta folyamatosan foglalkoztak a szakemberek, de életművének teljes áttekintésével eddig még nem próbálkoztak. A mester halálának (1797. máj. 29.) kétszázadik évfordulója jó apropót jelentett ehhez, és hozzásegített ahhoz, hogy a sok helyen tévesen neki vagy a fiainak tulajdonított festményekről biztosabb véleményt alkothassunk. A kiállítás-sorozat szervezőinek és rendezőinek (Zsámbéky Monika és Kostyál László)ez is egyik célja volt, hogy ti. a későbarokk egyházi festészetben előszeretettel Dorffmaisternek attribuált műveket kellő összehasonlítás alapján más mesterkéznek tulajdonítsunk.

A megemlékező rendezvénysorozat május 29-én Sopronban indult, amikor a Dorffmaister által kifestett Szentlélektemplom falára emléktáblát helyeztünk el, Soltra E. Tamás bronz alkotását. Az emlékkiállítás szombathelyi megnyitása előtt augusztus 28–29-én Zalaegerszegen Dorffmaister-emlékülést szerveztünk, amelyen a festő életművének egy-egy szeletét - tematikus felosztásban - a kollégák részletesen ismertették. Ezek az előadások a katalógusban tanulmányok formájában jelennek meg, éspedig: Kostyál László: A templomfestő Dorffmaister István I. 1760–1780, Zsámbéky Monika: A templomfestő Dorffmaister István II. 1781–1797, Galavics Géza: Dorffmaister István történeti képei, Buzási Enikő: Dorffmaister portréi és megrendelői, Boda Zsuzsanna: Dorffmaister István világi falképei, Boros László: Dorffmaister István Somogy és Baranya megye mecénásai. A felkért előadók témáit győri, pozsonyi és muraszombati kollégák egészítették ki korreferátummal.

Az ünnepségsorozat legnagyobbszabású rendezvénye a Szombathelyi Képtárban augusztus 29-től november 16-ig bemutatott kiállítás volt, amelyen mintegy hetven Dorffmaister-mű (festmény, rajz, grafika), továbbá a kortárs mesterek alkotásai, összesen több mint száz mű volt látható. A több mint harminc kölcsönadó intézmény és magánszemély között találunk országos múzeumokat, egyházi gyűjteményeket, plébániákat és püspöki palotákat Mohácstól Esztergomig, Pannonhalmától Rábahídvégig. Hazai kölcsönzőn kívül Kismartonból mutattunk be festményeket. Dorffmaister személyét, a megbízóihoz való viszonyát próbáltuk bemutatni azokkal a levéltári dokumentumokkal (Szombathelyről és Sopronból), amelyek levelezéséből, szerződéseiből, ill. soproni ügyleteiről, adósságairól, továbbá a végrendeletéről adnak információt. A válogatás, amelynek természetszerűleg pénzügyi, fizikai (mozgathatóság) és személyi korlátai (magángyűjtők vagy egyházi körök elzárkózása) is voltak, jól reprezentálta Dorffmaister műfaji változatosságát: portrék, oltárképek, bibliai és történeti jelenetek, olajvázlatok. Sajnálatos módon az ő legnagyobb hatású műveit, a templomok vagy kastélyok freskóit csak fotón lehetett bemutatni, amely nem adja vissza azt a térbeli és vizuális hatást, amelyet az adott helyszínen a szemlélő érzékel. A bemutatott képek között sok olyan volt, amely most került először közönség elé, és még a szakma előtt is ismeretlen volt, valamint erre a kiállításra restaurálták. A kiállítás egyre fogyatkozó műtárgyállománnyal november 30-tól 1998. január 25-ig Sopronban a Lábasházban és a Festőteremben látogatható, február közepétől április 26-ig a kismartoni Tartományi Múzeumban, május 15-től augusztus 2-ig Zalaegerszegen a Göcseji Múzeumban.

A kiállítás eddigi fogadtatásáról elmondhatjuk, hogy egyértelmű sikert aratott, ami annak is tulajdonítható, hogy a 18. századi festészet köréből ilyen átfogó kiállítást ebben a régióban még nem rendeztek. Szombathelyen főként iskolás csoportok látogatták nagy számban, akiknek sokszor tartottunk vezetést, de a felnőtt korosztályból is az átlagosnál jóval magasabb számban tekintették meg. A helyi sajtó mind Szombathelyen, mind Sopronban figyelemmel kísérte a kiállítás előkészületeit, a megnyitókat. A körzeti és városi tévé rövid felvételt adott le Dorffmaister munkásságáról, és stúdióbeszélgetésben is propagálta a kiállítást. Kiegészítő ismertetések jelentek meg helytörténeti, művészeti folyóiratokban (Vasi Honismereti és Helytörténeti Közlemények, Vasi Szemle, Várhely). Sopronban pedig igazán hazaérkezett a mester, mint ahogy a város polgármestere méltatta őt a megnyitón a nagyszámú közönség előtt.

A kiállításhoz kapcsolódóan adjuk ki a magyar-német nyelvű katalógust, megjelenése január közepén várható. A kb. 350 oldalas kiadvány Kostyál László és Zsámbéky Monika szerkesztésében, a Szombathelyi Képtár és a Göcseji Múzeum közös kiadásában lát napvilágot. A már említett tanulmányok mellett a

kötetben helyet kapott Dorffmaister oeuvre-katalógusa és a kiállított tárgyak bemutatása rövid ismertetővel. Bízunk benne, hogy nemcsak a Dorffmaister- és barokk szakértők, hanem az érdeklődő nagyközönség, a mester polgártársainak leszármazottai is örömmel és megelégedéssel forgatják majd a színes, alapos kiadványt.

Az egész rendezvénysorozat és a katalógus megjelenése a nyugat-dunántúli régió példaszerű együttműködésével valósult meg, amelyben a Szombathelyi Képtár és a Göcseji Múzeum szakemberei mellett a Soproni Múzeum, a Xantus János Múzeum és a kismartoni Tartományi Múzeum kollégái segítettek. Az anyagi alapot az érintett megyék és városok támogatásával, sokféle pályázatból és egyéb felajánlásokkal tudtuk előteremteni. Reméljük, hogy ez a gyümölcsöző kapcsolat további közös akciókat tesz lehetővé.

Zsámbéky Monika

MISKOLC

Sélei István, dr. Vámos Éva és Bucskó Béla kazincbarcikai magángyűjtő

Az Országos Műszaki Múzeum Központi Kohászati Múzeumában a múzeumi hónap keretén belül - csatlakozva a Magyar Tudomány Napja eseményeihez - 1997. okt. 30-án időszaki kiállítás nyílt **„Öntöttvas-kályhák Bucskó Béla magángyűjteménye"** címmel.

A megnyitó vendégeit Sélei István az OMM. Központi Kohászati Múzeuma igazgatója köszöntötte, majd dr. Vámos Éva az Országos Műszaki Múzeum főigazgatója tartott megnyitó beszédet. Ezt követően Bucskó Béla tartott tárlatvezetést. A gyűjtő egy kazincbarcikai vállalkozó. Gyűjteménye kb. 100 db-ból áll. A múzeum kollektívája, a kiállítás rendezői ezekből válogatták ki azokat a reprezentatív darabokat, szám szerint 32 darabot, melyek kiállításra kerültek. A tárgyi anyagot tablók egészítik ki, melyeken a különböző kályhákat gyártó gyárak fotói, térkép, valamint különlegesen szép és ritkaságszámba menő kályhák képei láthatók. A kiállított kályhák típusai a következők: Bólyai F.-féle, Diósgyőr „6"-os, Hisnyóvíz, Kalán, Kassa, Munkács, Újmassa, Ungvár, Friedland, Pólus „3" Salgótarján.

Sélei István múzeumigazgató

NYÍREGYHÁZA

Jósa András Múzeum

Magyarország I. katonai felmérése (1782–1785)

Az I. katonai felvételnek nevezett monumentális térképészeti mű a XVIII. század egyik legnagyobb emléke, a korszak történeti földrajzi és más irányú kutatásának is alapja.

Az osztrák örökösödési és a hétéves háború tapasztalatai nyilvánvalóvá tették, hogy a részletes és pontos térképek a sikeres hadviseléshez elengedhetetlenek. Az I. katonai felvétel méretarányát és részletességét tekintve is egyedülálló ebben a korszakban egész Európában: 5400 darab 64x42 cm nagyságú felvételi lap készült, melyekből Magyarországot Erdéllyel és a Temesi Bánsággal együtt 1451 térképszelvény ábrázolja.

A felvétel jelentős része II. József uralkodásának idején zajlott, ezért is nevezik gyakran József császári felvételnek (Josephinische Aufnahme). A felvétel vezetője Magyarországon Alexander von Neu ezredes volt, akinek irányítása alatt 60 térképész dolgozott, valamennyien a hadsereg kiválóan képzett tisztjei. A térképezés 1785 augusztusában fejeződött be, a 3072 négyzetmérföld felvétele 107520 Ft-ba került.

A térképszelvények csak két, kézzel rajzolt és festett példányban készültek. Egyik a terepen készült, míg a másikat a katonai akadémia növendékei tisztázták le, festették ki. A felvétel elkészülte után féltve őrzött, a nyilvánosság elől teljesen elzárt hadititok lett. Magánszemély először 1840-ben nyert betekintést az anyagba, amikor is gr. Andrássy György és gr. Széchényi Miklós néhány magyar felvételi lapot lemásolhatott. E nagy jelentőségű térképmű a titkos kezelés, az elzártság, majd a nehéz hozzáférhetőség következtében alig lehetett hatással a térképészet fejlődésére, és a titkosság feloldása után is holt anyag maradt. A mai Magyarországot bemutató kiállítás azonban nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy ismertebbé váljon az érdeklődő közönség számára.

dr. Pók Judit
levéltáros

SZÉKESFEHÉRVÁR

Szent István király Múzeum – Rendház

Hol volt, hol nem volt . . . baba- és játékkiállítás

Nyitva: 1998 január 31-ig

Részletek a Múzeumi Hírlevél Interneten is elérhető, 1997. decemberi számában: http:// www.ace.hu/MNM/MH

KIÁLLÍTÁS KÜLFÖLDÖN

A pozsonyi Fotó-hónap kiállításairól

A Történeti Fényképtár munkatársai harmadik alkalommal vesznek részt a rangos, immár sokéves hagyománnyal rendelkező szlovákiai kiállítássorozaton.

Míg az előző években némi kapcsolatot sikerült kialakítanunk a rendezőkkel, az idén már a program megszervezése is jelentős gondot jelentett. A szlovák fél - úgy tűnik - nem tartja fontosnak érdeklődésünket. Ettől függetlenül mi évről évre örömmel szerzünk hasznos tapasztalatokat a kinti fotográfusok, kollégák munkáiból.

Tanulságosak és fontosak ezek a tapasztalatok: részben mert újabb, számunkra eddig ismeretlen fényképészek műveivel ismerkedhetünk meg, részben pedig kitekintési, összehasonlítási le-

hetőséget kapunk a régió adott korban ható fotográfiai áramlatairól.

1997. novemberében a legnagyobb érdeklődésre számot tartó kiállítás Karol Divald (Divald Károly, 1830–1897) életművét bemutató kiállítás lett volna, de ezt a kiállítást korábban és Kassán rendezték meg. Így az érdeklődők jelentős része nem láthatta.

A pozsonyi Néprajzi Múzeumban került megrendezésre Frantisek Kollar (1904–1979) harmincas évek elején készített reklám-, divat-, és zsánerfotóiból válogatott igen színvonalas kiállítás. A rangos művész hihetetlen technikai bravúrral készített világszínvonalú fényképei szép installálással, rendkívül árnyalt rendezéssel nagy élményt nyújtottak számunkra.

A Szlovák Nemzeti Galériában tekintettük meg Annie Leibovitz kiállítását. A művésznő a kortárs amerikai fotográfia egyik legkiemelkedőbb alkotója. Portréi attól újszerűek, hogy neves amerikai sztárokat különleges helyzetekben, mintegy „installációval ellátva", egyéniségükön túlmutató image-szerű felvételekkel mutat be. Ez volt Közép-Európában az első retrospektív kiállítása.

Kiscsatári Mariann

MÚZEUMI SÉTÁK

Kunkovács Lászlónak volt kiállítása, van kiállítása és lesz kiállítása!

El nem csüggedő erővel dolgozik a Balogh Rudolf-díjas ethno-fotográfus és kutató, kinek számára nagyon sokat jelentő téma a magyar hagyományos paraszti kultúra és a sámánizmus személyes élményeken alapuló minél mélyebb megértése, ennek vizuális formában történő dokumentációja és gyűjtése.

A Néprajzi Múzeumban Ötörök Kőemberek címmel, három hónap után, november 23-án bezárt kiállításában Dél-kelet Kazakhsztán, Kirgizisztán, Mongólia, dél-szibériai Altáj és Tuva emberalakú kősztéléiből mutatott be egy válogatást. Eredeti lelőhelyükön, eddig keveset ismertetett sztéléket dokumentált. Néhány napja, november 28-án nyílt meg, s 1998. február 28-ig lesz nyitva a Petőfi Irodalmi Múzeumban, a Veres Péter születésének 100. évfordulójához kapcsolódó *„A Hortobágy mellyéke"* c. kiállítása.

„Nem csupán emlékezni akartam, amikor az 1970-es évektől vissza-visszajártam a Hortobágy mellé, ahol egykor Veres Péter regényeinek szereplői éltek. Balmazújváros mai valósága érdekel, műfajom erre kötelez. Azt a Gyepsort, azt a kondást, azt a napszámost már nem találhattam meg, de a Kadarcs utcában olyan pásztorra bukkantam, aki - ha a pusztáról beszélt - felért a költészettel." - írja kiállítási kísérőjében.

1998. január végén nyílik meg a Vigadó Galériában *Táltoserő* c. kiállítása. E tárlaton a sámánizmus magyarországi, finnországi, ázsiai, hagyományos és modern megnyilvánulásait mutatja be. Kunkovács László képeit lírai személyes megnyilatkozásai egészítik ki, s magyarázzák.

Ernyey Katalin

MÚZEUMOK AZ INTERNETEN

Tekintsék meg az érdi Magyar Földrajzi Múzeumot!

Elérés http://www.c3.hu/~mfm

Kellemes sétát tehetnek az állandó és időszaki kiállításokon.

A múzeum Internet-elérését a Soros Alapítvány, illetve a Grafinet studió tette lehetővé.

ballroom

Kozári Hilda és Esa Vesmanen installációja a múzeum vörös márvánnyal borított aulájának komor atmoszféráját formálja át fény, mozgás és Kaija Saariaho Felhőzenéje segítségével.

Az installáció központja a 11 méter magasból ingaszerűen függő gömb, azaz bolygó. A fémgömb mágneses mozgással, a zene függvényében változtatja a teret és a reflektorok fényét. A csarnokszerű térben elhelyezett hangszórók számítógép által generált különös zenét sugároznak a közöttük mozgó látogatónak, melynek programját Kaija Saariaho zeneszerző hozta létre. A ballrom látogatói egy kozmikus tér vázlatos képén belül a valós világból egy virtuális térbe léphetnek át. A budapesti installációval egyidőben a III. Helsinki Fényfesztivál (Valon voimat) eseményeként az épülő Kiasma (Kortárs Művészeti Múzeum) hatalmas üvegfalára vetítve, az utcáról látható a ballroom. A c3 Kulturális és Kommunikációs Központ segítségével az Interneten is lehet „látogatni" a projektet.

Kozári Hilda képzőművész (Budapest) és Esa Vesmanen belsőépítész (Helsinki) 1995 óta dolgoznak együtt művészeti projekteken. Közös kiállításaikon főként fényinstallációkat mutatnak be. Kaija Saariaho (Párizs-Helsinki) Finnország egyik legjelentősebb kortárs zeneszerzőjeként ismert. Művei nemcsak hangzásukban újak, de a technika új lehetőségeit is kitűnően használja fel darabjaihoz, így díjat nyert az Ars Electronicán is, Linzben.

Megtekinthető volt 1997. december 21-ig a Kortárs Művészeti Múzeum/Ludwig Múzeum Budapest aulájában az Interneten http://www.c3.hu/events.html és a Helsinki Fényfesztiválon (Valon Voimat) videóvetítés formájában, az épülő Kaisma (Kortárs Művészeti Múzeum) homlokzatán.

INTERNET ARCHAEOLOGY – Régészeti elektronikus folyóirat

A http://intarch.ac.uk címen érhető el egy viszonylag új elektronikus folyóirat a régészet tárgyköréből. A mélyebb barangolás előtt nem árt egy levelet küldeni az alábbi címre, hogy olvasóként regisztrálhassák Önöket.

email:sandra@intarch.ac.uk
S. Garside-Neville
assistant editor

DORFFMAISTER István

Zsamboky Mónika: Daffmaister klan
Vas megyében. = Vasi Honismereti
és Helytörténeti Kal. 1997/3. 15–26. ll

9724

2265

yzárodású templom
lkét hosszoldalán
keleti oldalán
kõkereszt, és I.

mplomot többször
etően a 19. sz.
vekben új karzat és
erendezésből
eg.

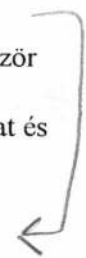

2132

DORFFMAISTER Kivan

falképek: Büsü, rk. tpl és kastély

Egyed Tiba: Büssü – római katolikus templom és kripta. = Műemlékkap, 2, 1998, 1.
4. p.

lágitásba helyezi a stabi-
tti ellentmondás fentebb

t o r o k k ö z ö t t i
a t á r o z á s a több
sadàlomtudományi tezauru-
mtudományi kifejezések el-
ében véleményem szerint
a relációk egyértelmü meg-

m i n o l ó g i a i s z a b -
o b l e m a t i k u s m i -

DORFMEISTER btrain

Kostyál László: „Stephan Dorffmeister pinxit 1803." Hiabb Dorffmeister btrain zalai tevékenységéről, különös tekintettel Csehregi freskóira. In: Fejezetek Csehrey tiszteletére. Zalaegerszeg, 1997 96-114. p. Ill

yezetben elfoglalt helyével írjuk
. a **beépítés módját**, a környező
ben jellemzőek. Pl., ha a
atilag kiemelkedő, vagy valamely
en áll; vagy ha az egyes
ről nyílnak, stb. Utána
i elrendezést. Templomnál a hajó
tét; világi épületnél az
udvarok számát és formáját; ezt

ellegzetes **homlokzati elemek**kel.
tető lefedését és a jellegzetes

ejelöléssel
apon bejelöléssel, valamint:

eépítés

Ind. Dorfmeister István

Az Oroszlán patika Szt. Kozma és Damján képe

Vida 1996 83. és ill

WAS

b. a helyreállítás tudományos előkészítése

857. BALASSA Zsuzsanna: Húszéves az Építészeti Múzeum. = Művészet, 29, 1988, 10. 55-56. ill.
Barabás Jenő: A néprajz szerepe a műemlékvédelemben. > 211
Bodó Sándor: Társadalmi gyűjtés közgyűjteményi háttérrel. > 224

858. K. CSILLÉRY Klára: A tudományos kutató és a restaurátor együttműködése a festett tárgyak restaurálásánál. = Múzeumi Műtárgyvédelem, 9 (1981) 231-240. ill.
Dávid Ferenc: A falkutatás szerepe a műemléki helyreállításokban. > 200
Entz Géza: Levéltári kutatás a műemlékvédelemben. > 211

859. ENTZ Géza: A műemléki helyreállítás tudományos előkészítése és dokumentálása. = Magyar Műemlékvédelem, 1973-1974 (1977) 301-312. ill.
Entz Géza: Régészet a műemlékvédelemben. > 208
Entz Géza: Tudományos feldolgozás, publikálás, népszerűsítés a műemlékvédelemben. > 198

860. ÉPÍTÉSZETTÖRTÉNETI és elméleti értelmező szótár. Szerk. Major Máté. Bp., Akadémiai, 1983 431 p., ill.

861. ERDÉLYI István - ERDÉLYI Balázs: Modern régészet. = Magyar Tudomány, 25 (1980) 130-134.

862. FILEP Antal: Népi építkezésünk kutatása. = Eredmények és feladatok az anyagi kultúra kutatásában. Bp., ELTE, 1978 262-299.
Görbe Katalin: A képzőművészeti restaurálások dokumentációs követelményei. > 204

863. GUZSIK Tamás: A középkori magyar építészet kutatásának helyzete 1968-1978. = Építés- Építészettudomány, 10 (1978) 221-233.

DORFFMEISTER István festő

Csakkai eml. 1996. 172, 178, 180, 182.

mat 237

60
75

id. Dorfmeister István

Káld, rk. tpl. Szt. Kaum és Damján
oltárkép

Vida 1996 106.

jak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 81.)

990. BAKÓ Ferenc: Tájházak Heves megyében. Bp., Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület, 1986 [16] p., ill. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 261.)
Balassa Iván: A keszthelyi Georgikon Majormúzeum. > 205

991. BALASSA M. Iván: Mezőkövesd, Kis Jankó Bori Emlékház. Bp., Tájak, Korok, Múzeumok, 1981 [16] p., ill. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 69.)

992. BALASSA M. Iván: A tájházak muzeológiai és műtárgyvédelmi kérdései. = Herman Ottó Múzeum Közleményi, 19 (1981) 1-9. ill.

993. BALÁZS György: A Hilton Szálloda felépítése és annak tanulságai. = Műszaki Tervezés, 17, 1977, 6. 21-26. ill.

994. BALÁZS György: Szentendre, Szabadtéri Néprajzi Múzeum 1. Bp., Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület, 1979 [16] p., ill. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 1.)

995. BALOGH István: Új épület történeti környezetben [Gyöngyös, ferences templom - Művelődési Ház]. = Az épített környezet humán karaktere és annak védelme. A Budapesti Műszaki Egyetem tudományos ülésén elhangzott előadások, 1981. Szerk. Deák Sándor et al. Bp., Budapesti Műszaki Egyetem, 1982 108-119.

996. BÁRDOSI János: Örségi népi műemlékegyüttes Szalafő-Pityerszeren. Szombathely, Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága, 1982 35 p., ill.

997. BÁRDOSI János: Szalafő-Pityerszer, Népi műemlékegyüttes. Bp., Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület, 1980 [16] p., ill. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 40.)

998. BÁRDOSI János: Szombathely, Vasi Múzeumfalu. Bp., Tájak, Korok, Múzeumok, 1980 [16] p., ill. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 22.)

DORFFMEISTER István

Szilárdfy Zoltán: Dorffmeister István
„Sponsa Spiritus Sancti" képe a
balfi fürdőkápolnában. = Csatkai emb.
1996. 207 – 218. ill

172, 173, 272, 351, 490

0, 291

k; Bars vm

om szék

DORFFMEISTER István

Kostyál László vrása Cseszkegen
található képeiről

ld. Fejezetek Cseszkeg történetéből.
Zalaegerszeg, 1996

DORFFMEISTER ISTVÁN

ÚJ MŰVÉSZET
2000/aug.

P - 9765

4.o.

- GERLŐTEI JENŐNEK

Z[engő]V[árkony,] 1935. VII. 30.

megkaptam, véleményem változatlanúl

g nincs rendben, most készülök

DORFFMAISTER István

SEPARATUM

FOLIA

ARCHAEOLOGICA

XVII

BUDAPEST

1965

AZ ARCKÉPFESTŐ DORFFMAISTER ISTVÁN

A XVIII. század második felében Magyarországon legtöbbet foglalkoztatott — így a hazai művészeti gyakorlatra mindenképpen jellemző munkásságú — festőnek, Dorffmaister Istvánnak működését eddig elsősorban a nagyszabású alkotások oldaláról vizsgálták, s a kisebb igényűnek tartott portré műfajával nem foglalkoztak. Mivel 1916-ban jelent meg az egyetlen összefoglalás, amely Dorffmaister István portréival is érdemben kívánt foglalkozni,[1] s mivel 1964-ben három, eddig ismeretlen Dorffmaister arckép bukkant fel magántulajdonban, s közülük kettőt a Magyar Történelmi Képcsarnok szerzett meg, célszerűnek kívánkozik, hogy felülvizsgáljuk a régi összefoglalás s az attribúciók eredményeit, s az arcképfestő Dorffmaister István munkásságának ismertetésébe bevonjuk az újonnan előkerült képeket is.

Dorffmaister István elsősorban freskófestő volt, így írt egyik megrendelőjének: „Ich bin ein Frescand der stück zu stück in das nasse Mailter Arbeyth" s magát ajánlva — hivatkozásként legfontosabbnak tartott alkotásaira — a szigetvári plébániatemplom, a szentgotthárdi ciszterci templom s a kiskomáromi plébániatemplom mennyezetfestményeit említi.[2] Dorffmaister kortársainak, a Magyarországon vagy magyarországi megrendelők számára dolgozó élvonalbeli művészeknek, elsősorban a bécsi akadémia neveltjeinek, munkásságában legtöbbször különválik a portré- és a díszítőjellegű fal- és táblaképfestészet. A legjobb akadémiai mesterek közül Maulbertsch, Bergl, Hauzinger vagy Dorffmaisterhez hasonlóan ugyancsak Magyarországon letelepedett Kracker, éppúgy nem dolgozott a portré műfajban, mint a második vonalba tartozó művészek közül az ugyancsak a Dunántúlon tevékenykedő Cimbal, vagy a felvidéki bányavárosokban Dorffmaisteréhez hasonló szerepet betöltő Schmidt Antal, vagy a budai Vogl Gergely, holott egy-egy önarcképük vagy freskón elhelyezett portréfigurájuk azt mutatja, hogy e műfajnak is mesterei voltak. Az arcképfestészet jelentősebb képviselőiről — fordítottan — ugyanez mondható el.

A hazai művészeti gyakorlattal tehát látszólag ellentétes, hogy a bécsi akadémiát végzett, s elsősorban a fal- és oltárképfestészet műfajában tevékenykedő Dorffmaister Istvánnak — jelenleg — tizennégy jelzett, s több — ma már nem ellenőrizhető, de — valószínűleg neki tulajdonítható arcképéről tudunk, amely — ismerve művészi termékenységét, s számolva a portré könnyen pusztulhatóságával — az elkészült arcképeknek is minden bizonnyal csak töredékét alkotja. De az ellentét csak látszólagos, s a magyarázatot részben megadja a Dorffmaistert foglalkoztató megrendelők társadalmi összetétele. Amíg ugyanis a fent felsorolt akadémiai művészek legtöbbjét Magyarországon egy-egy előkelő püspök, gazdagabb szerzetesrend vagy éppen a bécsi udvar meghatározott műfaji körben

[1] *Mihályi E.*, Dorfmeister és a barokk képírás Sopronban. (Sopron 1916) 55—56.

[2] *Kapossy J.*, A szombathelyi székesegyház és mennyezetképei. (Bp. 1922) 117.

foglalkoztatta, addig valószínűleg a hazai premontreiek csehországi kapcsolatai révén Magyarországra került Dorffmaister, aki Sopronban telepedett meg s itteni polgárlányt vett feleségül, épp úgy dolgozott a soproni polgárok, Sopron városa vagy a kisebb igényű szerzetesrendek számára, mint a dunántúli főurak kastélyaiban, kegyúri templomaiban vagy éppen a szombathelyi püspök rezidenciájában. S e változatos összetételű megrendelő réteg meglehetősen szerteágazó igényeit igyekezett kielégíteni akkor, amikor a vallásos tárgyú freskótól a történeti témájú olajfestményekig, a festményrestaurálástól a régi képek becsléséig, a portrétól a színházi díszletekig, minden műfajban vállalt megbízást, az örökösen pénzszűkében levő festő. Ezért festett portrét is, s a portré műfaján belül is ugyanazt a sokoldalúságot, néhol egyenetlenséget figyelhetjük meg, ami egész munkásságának sajátja.

Dorffmaister legkorábbi arcképe a művész rokokó periódusában készült, 1763-ban. Egy ismeretlen házaspárt ábrázoló arcképpár férfiportréján az ábrázolt kezében tartott nyugtán szerepel Dorffmaister neve s az 1763-as évszám, míg a férfiportréhoz hasonlóan új vászonra húzott női arckép hátlapján állítólag a festő 1773-ra keltezett szignatúrája — Step. Dorffmaister pinxit 1773... Caes. Reg. Vienen. Acad. — olvasható.[3] A rokokó támlájú széken, márványasztal mellett ülő férfi, s az ugyancsak barna háttér elé állított nő portréja visszafogott színeivel, a sötétkék kabátos s aranyszövésű szegéllyel díszített pirosruhájú férfi részletezőn festett rokokó csipkés kézelőjével és zsabójával, a kecses kéztartású nőalak barna prémmel szegélyezett sötét kabátjával s ugyancsak piros ruhájával, oldottabban festett fejdíszével, minden bizonnyal egy tehetősebb városi polgárházaspárt ábrázol, akiknek minden modorosság nélkül való jellemzése, az arcok és a kezek szép megfestése, s máig tartó frissesége a fiatal Dorffmaistert a teljes mesterségbeli tudás oldaláról mutatja be, s e két legkorábbi műve portréoeuvre-jében mindvégig a legfestőibb alkotásnak bizonyul.

Ugyancsak polgárt ábrázol Voss Károlynak 1772-ből való, s 1945-ben elkallódott, egykor az általa alapított soproni árvaházban őrzött képmása, amelyről csak leírás maradt ránk.[4] Mint az első két kép, ez is háromnegyedes kivágásban mutatja a zsinóros ruhát, prémes szegélyű kabátot, s oldalán kardot viselő soproni polgárt, akinek hivatalát a festő a „Conservator sigilli maioris Liberae Regiaeque Civitatis Sopronie" feliratú dobozkával s e doboz kézben tartott kulcsával jelezte, míg a kép hátterében — szemléletes példájaként XVIII. századi hazai polgárságunk elmaradottságának, amely az önálló polgári fejlődés helyett a nemesi kiváltságok elérését, a nemesi cím megszerzését tekintette a fejlődés lehetséges útjának — a nemesi jog gyűjteményét, a Corpus Juris Hungarici vaskos kötetét festtette a városi polgár. A leírás kiemeli, hogy a kissé hangzatos eszközökkel megformált portré eléggé külsőséges benyomást kelt, s Dorffmaister gyengébb alkotásai közé tartozik.

Két évvel később, 1774-ben keletkezett az a félalakos, magyar ruhás, jelzett férfi arckép, amelyről csak annyit tudunk, hogy az Ernst-gyűjtemény darabja-

[3] Szépművészeti Múzeum. Férfiportré. Ltsz. 8280. 88,5×67 cm; Női portré. Ltsz. 8281. 88,5×67 cm. A két portré stiláris vonásai teljesen megegyeznek, s így valószínűtlen, hogy a női portré, amelynek jelzését ellenőrizni nem tudjuk, tíz évvel később keletkezett volna.

[4] *Mihályi E.*, i. m. 55. A kép jelzése: Steph. Dorffmaister pinxit Ex Caesa. Reg. Viennen. Acad. 1772.

84. ábra

85. ábra

ként 1932-ben a Magyar Nemzeti Múzeumban volt kiállítva, s melynek az 1939. évi Ernst-gyűjtemény árverése óta nyoma veszett.[5]

Kamper Jakabnak, a soproni városi tanács tagjának a soproni Liszt Ferenc Múzeumban őrzött képe a megmaradt képek közül sorrendben a Szépművészeti Múzeum házaspárképe után következik.[6] A Voss Károlyhoz hasonlóan városi hivatalt viselő Kamper Jakab képe is hasonlít az ötévvel korábban festett Voss portréhoz. A magyar köznemesi arckép típusára emlékeztető háromnegyedes kivágású portré alakja egyszínű sötét háttér és drapéria előtt áll, prémszegélyű kabátot, zsinóros széles övű ruhát visel, oldalára díszes kardot kötött, bal kezét csípőre teszi, jobb kezével pedig a hivatalát jelző tintatartó és lúdtoll mellé elhelyezett papírlapra támaszkodik. A színezés itt hűvösebb lett, a jellemzés elnagyoltabb, az

[5] A Magyar Nemzeti Múzeum kiállításai. VII. (Bp. 1932). Ernst Lajos magyar történeti gyűjteménye, 71; és Árverési Közlöny XX. évf. 1. rk. sz. 21. A kép jelzése: Stephan Dorffmaister pinxit ex Caes. Reg. Vienen. Acad. 1774. — Az 1932. évi közlés a kép méreteit 94×78 cm-ben, az 1939-es adat 98×78 cm-ben adja meg.

[6] Sopron, Liszt Ferenc Múzeum. Ltsz. 54.766.1. 96×73 cm. Hátlapján — többek között — Stephan Dorffmeister pinxit ex — Casa. Reg. Vienen. Acad. 1777 19-ten February — felirat áll későbbi írással.

egyéni karakter hangsúlyozása veszített erejéből, s mindez főleg az arc sematikus megfestésében a legszembetűnőbb. E városi tanácsos talán nem is kívánt többet Dorffmaistertől, mint amit a kép hátoldalára írt nem sokkal később az ábrázolt leánya, hogy a kép „gut getroffen" (jól talált) legyen, s ennek a feladatnak — a felirat szerint — Dorffmaister meg is felelt. Nem érdektelen az a szintén a kép hátán levő feliratból megtudott adat sem, hogy városi polgárunk képmását egy számára ünnepélyes alkalomkor, születésnapján — 1777. febr. 19-én — festette meg.

Dorffmaister egy 1778-ban keletkezett portréjáról, amely állítólag Paur kismartoni városbírót ábrázolja, mindössze egy kevésbé megbízható adatközlés tudósít.[7]

Az arcképfestő Dorffmaister Istvánnak legmagasabb társadalmi rangú megrendelője a II. József alatt országbírónak, s a helytartótanács elnökének kinevezett Niczky Kristóf volt, aki 1779-ben, portréja elkészültének évében, mint királyi biztos képviselte az uralkodót a temesi bánság Magyarországhoz történő visszacsatolásakor. Ehhez az eseményhez kapcsolódik arcképének keletkezése is. A megyeháza Mária Terézia arcképe mellé, amely előtt a visszacsatolásról szóló dekrétumot felolvasta, s mint főispán a hivatali esküt letette, nem sokkal később Niczky Kristóf Dorffmaister festette arcképe is odakerült. Az 1779-ben készült portré 1910-ben még Temes megye dísztermében függött,[8] azóta lappang vagy elpusztult. Kompozícióját viszont egy, a Niczky család arcképgalériájából származó, s nemrég a Történelmi Képcsarnok gyűjteményébe került XVIII. századi másolat őrizte meg számunkra.[9] Ezt a képet még a XIX. században erősen átfestették, így csak a kép restaurálása után adhatunk arra feleletet, hogy a XVIII. századi másolat Dorffmaister sajátkezű replikája-e. A portré Niczky Kristófot egész alakban, mélyzöld függöny és az ábrázolt hivatalára utaló könyvespolc elé ültetve ábrázolja, s bal kezében papírlapot tartó, jobb kezével, fehér tintatartó mellett felállított, s összekötött aktacsomóra támaszkodó alak kissé finomkodó tartásban fordul a néző felé, zsinóros öltözetet, hosszú prémmel szegélyezett kabátot visel, s nyakában a Szent István Rend keresztjét hordja (84. ábra). Mivel a kép festői erényeit az átfestés elrejti, sőt a kép összhatását is erősen lerontja, elsősorban a kép kompozíciós beállítása — hogy az egészalakosan ábrázoltat ülve mutatja be — ad egyéni vonást a képnek, hiszen a magyarországi barokk arcképek között igen ritka az ilyen típusú, s hazai megrendelőről hazai festő által készített

[7] Volk und Heimat. 1962. 20. sz. A cikk állítása, hogy az ábrázolt a kurucok által Kismarton elfoglalásakor halálra ítélt, majd kegyelmet nyert Paur városbíróval azonos — aligha felel meg a valóságnak, mivel a várost a kurucok 1704-ben foglalták el, s nem valószínű, hogy az akkori városbíró 1778-ban még életben lett volna. A kép a burgenlandi Nezsideren (Neusiedl am See) Nikolaus Tietz tulajdonában van. Ezt az adatot Csatkai Endrének köszönöm.

[8] *Berkeszi I.*, Temesvári művészek. (Temesvár 1910) 12.

[9] Berkeszi műve csak megemlíti Dorffmaister képét és közli szignatúráját, így bizonyításra szorult, hogy a Történelmi Képcsarnok szignálatlan képe valóban Dorffmaister művének másolata, hiszen Niczky Kristófról számos arckép készült. *Szentkláray Jenő*, Niczky Kristófról írott életrajza mellékleteként (Pozsony 1885) közli Niczky Kristóf mellképét „a Temes megye dísztermében elhelyezett eredeti olajfestmény után" megjegyzéssel. A kép beállítása, néhány kisebb eltéréstől eltekintve, részleteiben is azonos képünk mellkivágatával. Az egész kompozíció azonosításában pedig a Történelmi Képcsarnok reprodukció-gyűjteményében őrzött fénykép volt segítségünkre, amely a kép egy XIX. századi másolatáról készült, s mellképkivágata a temesvári képről készült részlettel, összképe pedig a Történelmi Képcsarnok festményével egyezik meg. Ltsz. MTKCs 64.1. 158×92 cm.

alkotás. Ez a képtípus — más képtípusok mellett — a monarchiában a magasrangú hivatalnokok és tudósok, tágabb értelemben a szellemi foglalkozást űzők körében volt elsősorban elterjedt, s a családi galériák arcképeinél szélesebb közönségre építve, kissé „hivatalos" karakterű volt.[10] Itt az ábrázoltat munkájának attributumaival együtt szerepeltették. Ilyen jellegű Niczky Kristóf portréja is, s a magyar kancellária vezető tisztviselője, két tankerület főigazgatója, közjogi művek szerzője és a királyi családban e tárgy tanítója tevékenységének ezt az oldalát hangsúlyozta azon a portrén, amelynek a temesvári megyeházán a királyi biztost s az első főispánt kellett ábrázolni. A Bécsben és Pozsonyban, majd Budán tevékenykedő, magasrangú Niczky Kristóf előbb ligvándi (Nebersdorf, Ausztria) kastélyának mennyezetképét (1772), majd sajátos kompozíciós megoldása alapján legreprezentatívabb portréját a családi kastélyához legközelebb eső város festőjével, a soproni Dorffmaister Istvánnal festtette meg, s a kép kópiáját helyezte el a családi arcképgalériában is.

Az időrendben következő, 1783-ból származó két Dorffmaister arcképről csak annyit tudunk, hogy 1922. március 3-án a bécsi Dorotheum aukcióján kerültek árverésre, s a házaspárt ábrázoló portrépár mindegyikén Dorffmaister akadémiai végzettségét hangsúlyozó szignatúrája volt olvasható.[11]

Ugyancsak külföldre került az a ma már ismeretlen helyen levő, jelzett Dorffmaister-portré, amely Desfours Ferencet fiával, Vincével együtt ábrázolja[12] (85. ábra). Desfours Ferenc egy Sopronban állomásozó ezred parancsnokaként vette feleségül 1777-ben Széchenyi Borbálát, s 1783-ban, több éves csehországi katonáskodás után, mint tábornok vonult nyugalomba. Ekkor készült portréja is, amely később a család csehországi birtokára, a Gross-Rohozec-i kastélyba került, majd elkallódott. A háromnegyed alakos festmény már egyszerű polgári ruhában ábrázolja a tábornokot, s a reprezentatív Niczky portré kissé mesterkélt eleganciájával szemben, a gyermekével szerepeltetett Desfours Ferencnek visszafogottabb, bensőségesebb hangvételű ábrázolását adja. A kép, a családi galéria számára a bécsi Michael Militz Széchenyi Borbálát első házasságából származó gyermekével együtt ábrázoló, keresetlen beállítású portré párdarabjaként készült, így itt a családi arcképgaléria korábban készült darabja határozta meg a Dorffmaister festette portré háromnegyedes kivágását, beállítását és befolyásolta közvetlen hatású hangulatának kialakítását.

1784-ben készült, Mihályi Ernő összefoglalásának idejében még meglevő, de nem sokkal később már elkallódott két Dorffmaister-portré, amely Neimayer Lőrinc soproni építészt és feleségét ábrázolta.[13] A Dorffmaisterhez hasonlóan ugyancsak idegenből jött és Sopronban megtelepedett építész 1778-ban lett soproni polgár, s ettől kezdve dolgozik a soproni és Sopron környéki templomok, pa-

[10] A kevés számú hazai vonatkozású analógia közül a bécsi udvari könyvtár magyar származású hivatalnok tudósának, Kollár Ádámnak képét említjük meg, akinek ugyancsak 1779-ben készült portréját a Magyarországon is tevékenykedő Joseph Hauzinger festette meg. Reprodukcióját lásd: *Cennerné Wilhelmb G.*, Magyarország történetének képeskönyve 896—1848. (Bp. 1962) 207.

[11] *Csatkai E.*, Soproni Szemle 4 (1940) 284. Mindkét kép mérete 65×47 cm.

[12] *Bártfai Szabó L.*, A gróf Széchenyi család története. II. (Bp. 1913) 255. — A közölt Dorffmaister kép reprodukciója szakirodalmunk figyelmét eddig elkerülte. A kép jelzése: Stephan Dorffmaister pinxit anno 1783.

[13] *Mihályi E.*, i. m. 55—56.; *Cs(ipkés) K.*, Soproni Szemle 4 (1940) 284., A Neimayer Lőrincnéről készült kép reprodukciója: *Mihályi E.*, i. m. 51., mindkét arckép jelzése: Steph. Dorffmaister pinxit Anno 1784.

loták és vidéki kastélyok építkezésein. Változatos homlokzatdíszű soproni lakóháza színvonalas építésznek mutatja. A csak leírásban megmaradt, háromnegyedalakos portrén zöldesbarna ruhában, világoszöld alapon, fehér virágokkal díszített mellénybe öltözött s fekete nyakkendőt viselő építész alakja sötét háttérből emelkedik ki s öntudatos mozdulattal összecsavart tervrajzot bont ki és tár a szemlélő elé. A portré színgazdagságát a leírás emeli ki, az ábrázolt karakteres jellemzését — amelyet a leírás szintén hangsúlyoz — a feleség arcképéről fennmaradt fénykép segíti elképzelni. A világoskék, fehér virágdíszű ruhába öltözött, sárga főkötőt és fekete köténytviselő, kezében legyezőjét tartó természetes mozdulatú nőalak nem szép, de megnyerő arckifejezésével, biztonságérzetet sugárzó közvetlenségével, egy, a férje foglalkozásánál fogva a város polgárai közt kissé kivételes helyzetet élvező polgárasszonyt mutat be, s a minden felesleges sallang nélkül való ábrázolás, a közvetlen hangú jellemzés teszi a viselettörténetileg is érdekes portrét Dorffmaister egyik legjobb arcképévé. Festői szépségei mellett a két portré elkallódását, valószínű elpusztulását elsősorban az ábrázoltak személye, foglalkozása, s társadalmi helyzete miatt különösen sajnálhatjuk.

Mihályi Ernő 1916-os összefoglalásában csak megemlíti, mint „egy állítólagos Dorffmaister" portrét, Niczky György arcképét, mely mint a Történelmi Képcsarnok új szerzeménye 1963-ban került a Nemzeti Múzeumba. A kép „Stepha. Dorffmaister pinxit Academicus Ano 1790. Sopronÿ." szignatúrával jelzett[14] (86. ábra). A családi arcképgalériába került kép a Niczky Kristóf portréhoz hasonlóan az ábrázoltat egész alakban s ülő tartásban ábrázolja, bár sem az ábrázolt személye, sem foglalkozása nem indokolta ezt az elsősorban egy szűkebb körű társadalmi réteg körében kedvelt kompozíciós típus átvételét. Ez esetben is a családi galéria korábban készült darabja, Niczky György apjának, Niczky Kristófnak arcképe határozta meg képünk kompozíciós megoldását, mivel a fiú arcképe az apa arcképének párdarabjaként készült. Niczky Kristóf képével azonos méretű képen, azonos kompozíciós séma szerint elrendezett, tehát drapéria elé állított, s itt a korai historizmus szellemében készült, minden bizonnyal bécsi eredetű neogótikus széken ülő s hasonló stílusú asztalra könyöklő, barna prémmel szegélyezett kék kabátot s ugyanilyen színű ruhát és kivarrt csizmát viselő férfi fordul felénk. Beállítása közvetlenebb, természetesebb, mint a kissé hivatalos Niczky Kristóf portréé, s mint művészünk legtöbb portréján, Dorffmaister itt is hangsúlyozott figyelmet fordít az arc és a kezek megfestésére, s a kép többi részeit kissé elnagyoltan, kevesebb gonddal adja. Azonban itt az az ellentét, amely egyfelől a puhán festett, a reflexeket is visszaadó, szép tartású kéz friss megfestésében, s a jellemző arcábrázolás keresetlenségében, másfelől a jobb kar illeszkedésének vagy a szék perspektívájának szembetűnő rajzi hibájában, vagy a szék vörös huzatáról az ábrázolt ruhájára vetődő vörös reflexek dilettáns megfestésében nyilvánul meg, élesebb, mint Dorffmaister korábbi képein. Nem tudjuk, hogy ezt az ekkor már idős Dorffmaister István, vagy a mindvégig mellette dolgozó, szerényebb képességű ifjabb Dorffmeister István hibájául rójuk fel.

Dorffmaister e képénél kissé részletesebben kell tárgyalnunk az ábrázolt személyt kísérő attributumok jelentését. Dorffmaister portréin e járulékos elemek legtöbbször az ábrázolt hivatalára — mint a Voss, Kamper és Niczky Kristóf portrék esetében — vagy foglalkozására — mint a tervrajzzal az építész Neimayer

[14] *Mihályi E.*, i. m. 56. Ltsz. MTKCs 63.9., 157×91,5 cm.

esetében — utaltak, a verőcei főispán Niczky György képén viszont csak egy kastélytervrajzot látunk. A tervrajz — amely az ábrázolt főispáni hivatalára semmiképp sem utalhat — egy félköríves feljáratú, oszlopos erkéllyel díszített háromtengelyes, visszaugratott középrizalitú egyemeletes kastélyt ábrázol, amelynek négytengelyes, attikaemelettel lezárt oldalrizalitját a középrizalittal egytengelyes falszakasz köti össze. A tervrajz kastélyának eklektikus stílusa, amely az érett barokk, rokokó és copf motívumok furcsa keveredésében nyilvánul meg, vagy az olyan felépítésbeli következetlenségek, mint a feljárati lépcső szervetlensége vagy a középrizalit és az oldalrizalitok messze eltérő emeleti szintkülönbsége arra utalnak, hogy a kastély a valóságban nem építhető fel, tehát azt az első pillanatra tetszetősnek látszó feltevést, hogy a tervrajz a körzővel szerepeltetett Niczky Györgynek működvelő építészi tevékenységére utalna — amire különben nincs adatunk—, el kell vetnünk.

Meggyőzőbbnek látszik, ha azt tételezzük fel, hogy a képen előforduló kellékek Niczky György szabadkőművesi tevékenységével állnak kapcsolatban. Niczky György öccsével, Istvánnal együtt a monyorókeréki páholy tagjaként kezdte meg szabadkőművesi ténykedését, s 1781 és 1785 között már az Éberséghez címzett eszéki páholy főmestere.[15] A Magyarországon a XVIII. század második felében meghonosodott szabadkőműves páholyok, amelyek a felvilágosult tanok terjesztésében jelentős részt vállaltak, szervezeti rendjükben, külsőségeikben sokat merítettek a középkori építőpáholyok gyakorlatából, s új szimbólumaik egy része is erre utal. Mivel a magyarországi szabadkőműves páholyok pecsétjein is legtöbbször megtaláljuk az építőtevékenységre utaló eszközöket, mint a körző, vonalzó, szögmérő, kőfaragó kalapács, oszlop stb., s mivel a Niczky család arcképgalériájában György öccsének, Istvánnak olyan ábrázolása szerepelt, amelyen az arckép kísérőelemei, az oszlop függönybojttal, a kézben tartott kalapács, az asztalra helyezett nap és hold embléma — valamennyi szabadkőműves szimbólum — az ábrázolt szabadkőművesi tevékenységére utaltak,[16] Niczky György arcképe esetében is feltételezhetjük, hogy a barokk portrékon gyakran szereplő oszlop, s az itt hangsúlyozottan előtérbe állított függönybojt — amelynek zsinórja a szabadkőműves szimbólumok jelrendszerének megfelelően nyolcas formájában hurkolódik — szerepe több legyen, mint a barokk arcképek térkitöltő motívuma, s mint szabadkőműves szimbólumok, a hasonló jellegű körzővel, s az általában az építőtevékenységre utaló tervrajzzal együtt — mint attributumok — a szabadkőműves Niczky Györgyöt állítják elénk. Tehát Niczky György arcképe, amelynek alapelrendezését ugyan a hivatalos Niczky Kristóf portré határozta meg, nem vált hasonlóan hivatalos portrévá, hanem a családi galéria keretein belül lehetséges volt az ábrázoltat tulajdonképpen titkos, de az arckép jellegéből következően számára mindenképpen fontosnak tartott tevékenysége oldaláról bemutatni. S ebből a szempontból a családi galéria típusa — annak ellenére, hogy a már meglevő képek gyakran konzervatív módon befolyásolták a későbbi portrékat — itt a sajátos kompozíciós megoldás átvételével együtt, a közvetlenebb hangú jellemzés lehetőségét hordozta magában. Ezzel a tanulsággal szolgál Niczky György portréja, s a korábban bemutatott, ugyancsak Dorffmaister festette Desfours Ferenc portréja is.

[15] *Abafi L.*, A szabadkőművesség története Magyarországon. (Bp. é. n.) 231.

[16] A kép Auer Miklós (Budapest) magángyűjteményében van.

86. ábra

Dorffmaister utolsó, témánkhoz tartozó jelzett képe 1792-ben készült, s Jankovich Antalnét, született Kiss Katalint ábrázolja a ravatalon.[17] A magántulajdonban levő kisalakú kép eléggé rossz állapotú, s besötétedett színei eltüntetik a kép festői megoldásait. Az égő gyertyákkal körülvett ravatalon fekete szegélyű fehér párnán fekszik a halott, fejére nagy fekete szalaggal átkötött fejkötőt tettek, keze összekulcsolva, s az egységesen fekete háttérből csak a viaszsárga arc és a kezek emelkednek ki. A XVII. századi Magyarországon virágzó ravatalkép műfajának e késői emléke mind ez ideig egyetlen a XVIII. század hazai anyagából. Stílussajátságai a nagyszámú XVII. századi elődeiével megegyezőek, csupán a gyertyák perspektivikus elhelyezésével lett képünk oldottabb és kevésbé síkszerű. Kis mérete s egyedülálló volta valószínűsítik, hogy nem családi galériába készült, mint a XVII. századi ravatalképek, hanem talán távol levő családtag vagy közeli rokon számára mint emlékkép a felravatalozott elhunytról.

Az eddig ismertetett képek — Niczky Kristóf képének XVIII. századi kópiája kivételével — Dorffmaister jelzett alkotásai.[17a] A szakirodalomban szerepel még néhány kép, amelyek valódiságát — mivel a képek elpusztultak vagy lappanganak — nem áll módunkban megvizsgálni, így Festetics Ignác arcképe (egykor a polgárdi kastélyban)[18] s Festetics Károly arcképe, amely 1906-ban Bécsben mint Dorffmaister Vince képe volt kiállítva, de a kép keletkezési idején, 1770 körül, Dorffmaister Vince, Dorffmaister István fia még nem élt,[19] így valószínű Dorffmaister István alkotásaként kell számontartanunk, csak úgy, mint az ugyanitt kiállított ismeretlen építész 1790 körül keletkezett arcképét.[20] A XVIII. század végén s a XIX. század első felében a Zala megyei Gógánfán élt Gyömörey Györgynek és feleségének, Csapody Borbálának arcképeit az idősebb Dorffmaister István éppúgy festhette, mint fia, ifjabb Dorffmeister István.[21]

Számos olyan — minden esetben szignálatlan — arcképet tulajdonítottak Dorffmaister István alkotásának, amelyek nem az ő művei, így Vaghini Antal kéményseprő arcképét, melyet Mihályi Ernő Dorffmaister legjobb portréjának tartott,[22] s Hochecker pintér arcképét.[23] Mindkét portré ugyanattól az ismeretlen portréfestőtől származik, s stílusuk kevésbé részletező, nem annyira kimunkált, mint Dorffmaister portréi, s a képek barnás tónusú színvilága is eltér Dorffmaister alkotásaitól. Az ugyancsak soproni polgárokat, Kistler János kékfestőt és feleségét ábrázoló, Dorffmaister portréitól teljesen elütő stílussajátosságú portrék[24]

[17] Jelzése: Stepha Dorffmaister pinxit Accad. 1792. Soprony. 66,7×38,5 cm.

[17a] A nyomdai munka közben figyeltünk fel egy Stephanus Dorffmeister pinxit jelzésű, ismeretlen férfi mellképéről tudósító adatra: *Mihalik J.*, A Gömör Kishont vármegyei Krasznahorka vár összes tárgyainak és felszereléseinek leltára 1912. aug. 24. (Kassa 1913) 26.

[18] *Garas K.*, Magyarországi festészet a XVIII. században. (Bp. 1955) 275., 134. j.

[19] *Csatkai E.*, Művtört. Ért. 9 (1960) 43.

[20] *Garas K.*, i. h.; Spitzen und Porträtausstellung. (Wien 1906) 85—105. Festetics Károly arcképe Goschwin Graf Seldern tulajdonában. Az ugyancsak az ő tulajdonában levő, szintén Dorffmaister Vince alkotásaként szerepeltetett Festetics József arckép nem lehet Dorffmaister István műve sem, mert Festetics József halálakor, 1757-ben, Dorffmaister István még nem volt Magyarországon.

[21] *Darnay K.*, Kaszinózó táblabírák. II. (Bp. é. n.) 48.

[22] *Mihályi E.*, i. m. 56. A kép soproni magántulajdonban van.

[23] Kiállítva a soproni Liszt Ferenc Múzeumban.

[24] A feltételesen felvett attribúció: *Csatkai E.*, Egy kékfestő család viszontagságos élete a XVII—XVIII. században. Sopron vármegye, 1939. márc. 25. Reprodukciója Dorffmaister neve alatt kiállítva a soproni Liszt Ferenc Múzeum ipartörténeti kiállításán.

messze alatta maradnak a velük közel egykorú, a Szépművészeti Múzeumban őrzött két Dorffmaister arckép színvonalának. E négy soproni polgárarcképet valószínű helybeli festő festette, s az ugyancsak tévesen Dorffmaisternek tulajdonított Primes városplébános egészalakos, reprezentatív arcképét[25] és egy bécsi udvari papot ábrázoló mellképet[26] pedig valószínű egy-egy osztrák mester alkotásának kell tartanunk.

Dorffmaister István munkájában festő fiai is részt vettek, s József, az apa mellett eltöltött tanulóévek után, elvégezte a bécsi akadémiát, és Észak-Itáliában, apjánál magasabb színvonalon, elsősorban mint portréspecialista tevékenykedett. Az a néhány Friedrich John által sokszorosított metszet, amely „Dorfmeister" képei után készült, az ő alkotásai közé tartozik.[27] A mindvégig apja mellett dolgozó, s az idősb Dorffmaister István halála után önállóan működő ifjabb Dorffmeister István pedig apjánál alacsonyabb színvonalon, apja művészetének hagyományait folytatta.[28]

A freskófestő Dorffmaister István munkássága az egész Dunántúlra kiterjedt, portréfestő tevékenysége viszont — az eddig ismert portrékból következtetve — elsősorban Sopron városára és a tágabb értelemben vett Sopron környékére, Nyugat-Dunántúlra terjedt ki. Voss Károlyt, Kamper Jakabot, Neimayer Lőrincet és feleségét ábrázoló képein soproni polgárokat festett meg, s Sopronban készült az itt elhunyt Jankovich Antalné ravatalképe is, míg a Niczky Kristóf és György, Festetics Károly és Desfours Ferenc arcképe Sopron környéki előkelőket mutat be, de Dorffmaister és Szily püspök levelezéséből tudjuk, hogy távolabbról is felkeresték, így 1792-ben egy Jemeray nevű, valószínű nemes emberről esik szó, aki a Szombathely környéki Bogátról készült 1792 februárjában Sopronba menni, hogy Dorffmaisterrel készíttesse el portréját.[29]

Dorffmaister István portréfestő tevékenységének jelentősége abban rejlik, hogy Sopronban a városi polgárság számára a városi festő, a környékbeli előkelők számára a korábban csak Bécsben fellelhető akadémiai festő szerepét egyszerre, s széles rétegek megelégedésére tudta betölteni, s azzal, hogy munkásságával tág vonzáskörrel rendelkező hazai művészeti centrumot alakított ki, a magyarországi művészet fejlődését szolgálta.

GALAVICS GÉZA

[25] Jelenleg Sopron, Szentlélek templom, plébánia. *Mohl A.*, Győr egyházmegyei jeles papok. (Győr 1933) 126.

[26] Kiállítva a soproni Liszt Ferenc Múzeumban; *Mihályi E.*, i. m. 56.

[27] *Wurzbach, C.*, Biographisches Lexicon. X. (Wien 1863) 240—241. hozzá még Francesco Benucci operaénekes arcképe. *Csatkai E.*, Művtört. Ért. 9 (1960) i. h. és 42.

[28] Uo.

[29] Dorffmaister István és Szily János püspök levelezése. Szombathelyi püspöki levéltár VI/4. — Dorffmaister István levele 1792. jan. 27.

DER PORTRÄTMALER STEPHAN DORFFMAISTER

Der akademische Maler Stephan Dorffmaister, welcher in der zweiten Hälfte des XVIII. Jahrhunderts einer der meistbeschäftigten Maler Ungarns war, befahte sich vornehmlich mit Freskenmalerei. Gegenwärtig sind uns noch 14 bezeichnete, und mehrere seiner Porträts von heute nicht mehr überprüfbarer Attribution bekannt. Auf den Gemälden des Unbekannten Ehepaars (1763, Museum der Schönen Künste, Budapest), des Karl Voss (1772, verlorengegangen), des Jakob Kamper (1777, Sopron, Ferenc Liszt-Museum) und des Baumeisters Lorenz Neimayer und seiner Frau (1784, verlorengegangen) stellte er Soproner (Ödenburger) Bürger dar; auf den Porträts von Christoph Niczky, Vorsitzenden des Statthaltereirates (1779, das Original verlorengegangen, eine Kopie aus dem XVIII. Jahrhundert in der Ung. Hist. Bildergalerie), Franz Desfours (1783, verlorengegangen), Karl Festetics (1770, verlorengegangen) des mit Freimaurerabzeichen dargestellten Georg Niczky (1790, Ung. Hist. Bildergalerie) und der auf der Bahre abgebildeten Frau Anton Jankovich (1792, im Privatbesitz) stellt er uns vornehme Adelige vor. Mehrere seiner Porträts sind verlorengegangen, außer den vorerwähnten noch das Bildnis eines Unbekannten Ehepaares von 1783 (Wien, Dorotheum-Auktion vom 3. März 1922), das Porträt von Ignaz Festetics (ehemals Schloss Polgárdi) und das mit dem Porträt von Karl Festetics zusammen ausgestellte Bildnis des Unbekannten Baumeisters (Wien, Spitzen- und Porträtausstellung 1906).

Unter Dorffmaisters Auftraggebern finden wir sowohl die Vertreter des städtischen Bürgertums, als auch die Vornehmen der Umgegend; es ist bekannt, daß die Interessenten Dorffmaister auch von entlegenen Orten des westlichen Transdanubiens aus aufsuchten, um von ihm gemalt zu werden. Seine Arbeitsweise war recht unterschiedlich, neben den gefällig charakterisierten Bürgerporträts (Neimayer, Unbekanntes Ehepaar, 1763), dem repräsentativen Bildnis Christoph Niczkys, neben für die Ahnengalerie bestimmten Porträts von naturnäherer Auffassung (Desfours, Georg Niczky, gingen auch Porträts von offizieller Gebräuchlichkeit aus seiner Werkstatt hervor (Voss, Kamper).

An Stephan Dorffmaisters Arbeit nahmen auch seine Söhne teil; Joseph wirkte später als ausgesprochener Porträtist in Norditalien, die Friedrich John „Dorfmeister" nachempfundenen Stiche gehören zu seinen Arbeiten; Stephan junior war nach seines Vaters Tode selbständig tätig.

Die Bedeutung des Wirkens des Porträtmalers Stephan Dorffmaister liegt darin, daß er sowohl in Sopron für die Zwecke der Stadtbürger als städtischer Maler, als auch für die Vornehmen der Umgebung die Rolle des früher lediglich in Wien zu findenden akademischen Malers, also zugleich für breitere Massen zur Zufriedenheit auszufüllen wusste und durch seine Tätigkeit ein heimatliches Kunstzentrum schuf, das auf weite Kreise anziehend wirkte. Auf diese Weise diente Stephan Dorffmaister der künstlerischen Entwicklung in Ungarn.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 12

KISALFÖLD

Dorfmeister István,
festőművésze
1021

Magyar művészet 1780 és 1830 között

Dorfmaister István: II. Lajos képmása

Oelenhainz Friedrich: Festetich Imréné, Boron ka, Katalin képmása

1780—1830: ezt a fél évszázadot sosem tartották a magyar képzőmű-

c. egyetemi tanár
helyettes szakfőnök
Dr. Hanlss János

A mindennapi mozgást mindenki ismeri. Ezért kell majdnem mindenkinek (még egészséges embernek is) gyógytornász segítsége, hogy mozgását megfelelően szervezze meg magának! Mennyi mozgás kell? Legalább annyi, hogy az illető kilazuljon belé, a szívverése, légzése megegyorsuljon. Az már mindegy, hogy fut, kerékpározik, sportol, tenisszezik-e, vagy úszik. De fáradjon ki benne! Tudjuk, hogy újabban még az intarctiusos átesett betegek is mozgáskúrában vesznek részt a szanatóriumokban!

Akinek az ismerőseit körében hatalmas ember infarktust kap, pláne, ha hirtelen megfogalmazódik benne, feltűnik az ijedtség: vajon menynyit ártott neki a mértéktelenül fogyasztott kávé, cigaretta? A cigarettáról szóltunk, az egyértelmű. És a kávé? Betegeink is naponta feltesszik — kisse aggódva a kérdést: szabad-e ezután kávét fogyasztaniuk?

Legtöbbjüket szeretnéscére megnyugtathatjuk: Napi egy-két kávét tudományos tényt. Legtöbb ember úgy gondolja, a kávéban csak a coffein az ártalmas. Nem így van.

Ellenni azt, hogy a nemdohányzók ne kényszerüljenek a dohányfüst beszívására. Azaz nyilvános helyeken, értekezleten, előadásokon ne dohányozzanak, alakuljanak dohánymentes vendéglők (az NDK-

hanyzás ellení harcban is megtalálja a reális mértéket. Mi lenne ez? Akit még lehet győzni a dohányzás ártalmairól *és van akarata erője a lemondásra*, azt minden erővel segíteni elhatározásában. A többi lelkiismeretére: Szívjanak kevesebb cigarettát, maradjanak 10, de legfőljebb 15 cigaretta alatt.

MIT TEH EGÉSZSÉGÜNKÉRT?

Nagy felelősség hárul mindannyiunkra

Az állampolgári jogon nyert egészségügyi ellátás hatalmas szociális eredmény: lehetővé teszi mindenki számára a korai gyógykezelést, sok betegség elkerülését vagy időben való kezelését. Lehetővé teszi, mondom. De aki igazán ki akarja használni az általa nyújtott lehetőségeket, annak magának is hozzá kell járulnia egészségéhez. Hogyan és mivel? A lehetőséget okosan, saját hasznunkra de semmiképpen sem embertársaink kárára igénybe venni, ezt kell megtanulnunk. Mert ma még nem mindenki él helyesen és korrekt módon a szolgáltatásokkal. Van, aki fölöslegesen terheli, mások pedig elkésve igénylik a segítséget.

Szomorú statisztikákat átnézve kiderül, hogy a krónikus betegségek egy jó hányadát az emberek *maguk okozzák maguknak* rossz szokásaikkal, helytelen életmódjukkal. A kudarcok másik hányadát pedig a tünetek elhanyagolása, későn való jelentkezés okozza.

Mindkét területen igen nagy felelősség hárul az egyénre, de mindegyik igen nagy nyereséget is tartogat annak, aki okosan és körültekintően él.

A rossz szokások árnyékában

Világszerte folyik a *dohányzás* elleni küzdelem. Vajon miért? Azért, mert széleskörű vizsgálatok kétségtelenül bebizonyították a dohányzás (és nem a nikotin!) ártalmát. Nem is a közismert tüdőrák-statisztikákat emelném ki, hanem a még jelentősebb *idült hörghurutot*, amely az élet delén teszi rokkanttá az embert, köpködő-köhögő fulladásoktól kínzott mozgástehetetlen roncsokká sorvasztva az embert. A másik a *szívinfarctus*.

Az világos, hogy dohányzástól senkit nem lehet eltiltani. Jellemző, hogy Angliában és az USA-ban *elsősorban az orvosok szoktak le a* dohányzásról. Vajon miért pont ők? Mert előttük zajlott a dohányosok végdrámája, ami elijesztette őket.

Józanul gondolkodó ember a do-

azóta egyre nő a cukorbetegek száma, s ma már 2 és 5 % között mozog arányuk.

Ugyanilyen veszélyes az erős elhízás is. A sörözésről híres bajoroknál utóbbi években kezd csökkenni a sörfogyasztás, éppen ilyen meggondolásokból. Alig van olyan nyugati ország, ahol a kávéhoz, teához ne adnának kalóriamentes édesítőszert is, választékul cukor helyett. Sok helyen minden étel mellé kiírják a kalória-értékeket.

Mondjunk hát le minden jóról? Szó sincs róla. Ilyet értelmes ember nem követelhet! Javaslatunk csak ez: TARTSUNK MÉRTÉKET. Professzorom igen elegáns alkat volt, de ha ebédhez többet evett a szokásosnál, este megszorította a vacsoráját.

Nagyon okos dolog, hogy nálunk ma már számos kellemes alkoholmentes italt árulnak. Ennek megvan a maga jó hatása a közlekedésben éppúgy, mint az alkoholellenes küzdelemben. Egyedüli hátrányuk az, hogy meglehetősen sok cukrot tartalmaznak (kivétel DEIT és természetes gyümölcs, paradicsomlevek). Emiatt érdemes módjával fogyasztani őket.

És a feketeleves?

Sok vita folyik ma a kávé körül.

ták, cukrozások) kerüli. Fontos tudni, hogy az alkohol is igen magas kalóriaértékű!

Mindez magában véve is igényel némi *figyelmet és fegyelmet*. De, — látva a következményeket, — azt mondhatjuk, hogy azokhoz képest nagyon kevés türést igényel. *Inkább divat és szokás kérdése, hogy okosan vagy felelőtlenül élünk-e?*

Az élet veszélyes üzem, a legveszélyesebb mind között. Hogy ne igényelne hát védelmet?

Nemcsak mínusz hanem plusz is!

Más szóval: nem elég a megszorítás. Aktívan hozzá is kell tennünk életmódunkhoz. Mégpedig mit? MOZGÁST!

S ez legalább annyira fontos, ha nem fontosabb, mint a túlevés megszorítása. A mai életforma mozgásszegény. Az emberek villamoson, autóbuszon, autón közlekednek. Alig-alig gyalogol valaki. Ezért is terjed a kocogómozgalom. Sajnos, a társadalom nem mérte még föl ennek a fontosságát, ezért szemérmesebb emberek csak szürkület után poroszkálnak az utcákon.

Túlzott a motorizáció is nálunk. Már a gyerek sutba vágja a biciklijét, s motort csikar ki a szülőktől. Ebből autóba ül, onnan még nagyobba, ül a társaságban, a hivatalban, az igazgatói karosszékben, míg aztán le nem fektetik keményebb fekhelyre...

Nálunk gazdagabb államokban több a kerékpár, mint nálunk. Hogy lehet ez? Úgy, hogy ők már előbb megijedtek és észhez tértek. Szombaton nem pihennek és fekszenek, hanem kertben dolgoznak, hegyet másznak, gyalogtúrákat tesznek,

DORFMEISTER ISTVÁN, festő

A sopronbánfalvai hegyi templom. A szerzetesrendet II. József feloszlatta. A pálosok távozásával becsüsök lel tároztak a templomot. A képeket a soproni Dorfmeister becsülte fel. A főoltárt a kaboldi ev. templom számara vették meg és Dorfmeisterrel festettek bele egy feszületet. 362.old

CSATKAI ENDRE: A sopronbánfalvi hegyi templom egykori főoltárképe 362.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXIV.évf. 1970. 4.szám. Sopron

Dorfmeister István

Krisztus a keresztfán
rézlemez, olaj

Régi Művészet M.N.G. 1974.

Dorfmeister István

A szentlélek eljövetele
vászon. olaj

Régi Művészet M.N.G. 1974.

Dorfmeister István

Dorfmeister nagyméretű táblaképe III. Béla király megalapítja a szentgotthárdi apátságot.

Jávor Anna: Művészetünk két "uj" évszázada.
Művészet, 1976. november - 4.oldal.

Dorfmeister István, festőművész

A Buddvári Palotában a Nemzeti Galéria és a Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatócsoportja „Művészet Magyarországon 1780–1830-ig" ámmel kiállítást rendezett. – Dorfmeister István történelmi csataképei az 1526-os mohácsi csata mellette látható II. Lajos – a művész által festett portréja (említve) a másik ugyancsak hatalmas félkör alakú festmény az 1687-es ugyanevezett nagyharsányi csatát ábrázolja. (említve) Mindkét kép a mohácsi püspöki kastély számára készült, 1787-ben.

Esti Magazin

1980. VI. 5. Kossuth 18.30 (S. J.)

Művészet Magyarországon, 1780–1830

A magyar művészettörténet hagyományos korszakolása közben gyakran felmerül a kérdés: mi volt tulajdonképpen a barokk utolsó időszaka és a reformkorban kialakult nemzeti művészet között? Kik és mit alkottak Maulbertsch után és Barabás előtt? Bár a kérdésre többen megkísérelték a válaszadást, a válasz sohasem volt megnyugtató, s maguk a válaszadók is valamiféle „üresjáratot" sejttettek a XVIII. század végi és XIX. század eleji magyarországi művészetben. Hogy mennyire nem beszélhetünk semmiféle „űrről" — bár a kor kétségtelenül nehéz és átmeneti jellegű volt —, bizonyította a *Magyar Nemzeti Galéria* földszinti termeiben megrendezett, bátran úttörő jellegűnek nevezhető kiállítás. Létrehozásának eszméjét nem hagyományos alkalmak, évfordulók adták (bármennyire is ezt sugallná a kezdő dátum), hanem a nyolckötetesre tervezett új magyar művészettörténeti összefoglalás kutatómunkálatai. Sok, most kiállított műtárgy éppen ezeknek a kutatásoknak a nyomán került elő, de zömében is ritkán látott alkotásokkal ismerkedhetett a látogató, méghozzá nemcsak fővárosi múzeumok, hanem vidéki közgyűjtemények, egyházi és magángyűjtemények egyébként igen nehezen hozzáférhető anyagából is.

Az említett úttörő jelleg megmutatkozott magában a címben is. A korábbi összefoglalók — elsősorban Lyka Károly hatalmas lexikális anyagot tömörítő, máig is haszonnal forgatott munkái — mindig *magyar* művészetről beszéltek, élesen elkülönítve a hazai születésű, hungarus, sőt magyar anyanyelvű művészeket a hazánkban ideig-óráig tevékenykedő külföldi alkotóktól. A *magyarországi* megjelölés azonban rámutat arra, hogy a Magyarországon vagy akár csak magyarországi megrendelésre dolgozó külföldiek szervesen kapcsolódtak be a kor művészeti életébe. A kiállítás (és az azt megelőző kutatások) nyomán világossá válik az is, hogy Bécs szerepe nem tekinthető egyértelműen negatívnak. Igaz, hogy a császárvároshoz való kötődés sokszor jelentett nehézséget az önálló hazai művészeti élet kialakulásában, de ugyanakkor a korszerű európai eszmei áramlatok szinte kivétel nélkül ebből az irányból érkeztek.

Ami a korszakolást illeti, Lyka Károly nyomán eddig jobbára az 1800 és 1850 közötti periódus volt az elfogadott. Az új, 1780-nal kezdődő időhatár azonban jobban kapcsolódik a kor történeti és művészeti valóságához. II. József uralkodása alatt veszíti el addigi jelentőségét a monumentális barokk művészet, hogy a klasszicizmus mértéktartóbb, hűvösebb irányzatának adjon teret. A reprezentatív, feudális pompa helyére a szerény, polgári ízlésvilág kerül, s utóbb maguk az arisztokraták is ennek az ízlésnek hódolnak. (Ebben kétségtelenül szerepet játszott maga József, a racionalista, sőt puritán uralkodó is.) A cezúrát természetesen nemcsak az újfajta ízlésvilág jelenti. Ebben a korban jelenik meg az önállóságra törekvő művész is, aki már nem kizárólag megrendelésekre építi egzisztenciáját, hanem — jóllehet sok-sok kudarc árán — igyekszik saját művészi elképzeléseivel elébe menni közönségének. És ekkor virágzik fel nemcsak Magyarországon, hanem egész Közép-Kelet-Európában is egy sereg olyan műfaj, amelynek itt eddig nem volt előzménye: a tájképfestészet, a zsánerkép, népéletkép, az évkönyv- és folyóiratillusztráció. Vannak olyan hagyományos műfajok is, amelyek ekkor kerülnek új ideológiai alapokra: ilyen a magyarországi történeti festészet, amely a józsefi abszolutizmus következtében szerves részévé válik a nemesi-nemzeti mozgalmaknak.

Feltétlenül szerencsésebb a korszak 1830 körüli lezárása is a korábbi 1850-es határkőnél. Nagyjából ekkorra ér véget a felvilágosodás hatása, a klasszicizmus térhódítása, sőt a kezdeti romantika első szakasza is. 1831-ben meghal Kazinczy Ferenc, a klaszszicizmus legnagyobb hazai propagátora, s már egy évvel korábban, 1830-ban Kisfaludy Károly, a korai magyar romantika jeles képviselője. (A kiállításon igen érdekes tájképeit láthattuk.) Van, aki ekkor indul tanulmányútjára: 1832-ben jut el végre Itáliába Markó Károly. És a korszakváltást nemcsak a távozók sora jelzi: egy új, hazai, most már valóban magyar nemzeti művészeti élet kezdeteként 1830 májusában nyílik meg az első pesti nyilvános képzőművészeti tárlat, az „Első hazai művészeti és ipari kiállítás".

A két határpont közötti ötven év politikai és gazdasági nehézségei korántsem teremtenek kedvező hátteret a képzőművészetek fejlődésének. Ez a többi között azon is lemérhető, hogy lassan megszűnnek a nagyszabású állami megrendelések, mind kevesebb lesz a korábban oly jelentős monumentális egyházi munka. Ez utóbbiban azonban már szerepet játszik a felvilágosodás terjedése, majd számos szerzetesrend feloszlatása is. Ugyanakkor megfigyelhető többféle stílusirányzat bizonyos együttélése is: még hat a későbarokk, de jelen van a klasszicizmus, sőt a romantika elemei is előbukkannak. (Igen jellemző ez a szimbiózis az építőművészetben, például a gótizálás megjelenésekor.) A korra jellemzőek a nagyfokú kvalitásbeli különbségek is, a külföldi akadémiákon kiművelt alkotók mellett sokszor bizonytalan kezű amatőrök is dolgoznak. Ugyanakkor *az általános rajztudás* a rajziskolák megszervezése, a tantárgy kötelezővé tétele nyomán sokkal magasabb a mainál. A kiállítás rendezői igyekeztek bemutatni a lehetőségekhez képest a kor teljes művészeti körképét, ezért nem kizárólag az esztétikai szempontok vezették őket a tárgyak összegyűjtésében. Ezzel sikerült dokumentálniok egy korszak ízlésbeli fejlődését, művészeti közvéleményét, de a nehézségeket, a buktatókat is. A látogató pedig kétségtelenül közelebb jutott a XVIII. század végi, XIX. század eleji ember gondolatvilágához.

A világosan, áttekinthetően rendezett kiállításon műfajok szerint követték egymást az alkotások. A termek során legelőször a tájképfestészettel ismerkedhettünk meg. Ez a műfaj a XVIII. század végétől jelentkezik Magyarországon. Kezdetben kétségtelenül feudális elemek is közrejátszanak a képek keletkezésében: gyakran készülnek főúri birtokok képei, a tulajdonos megrendelésére. (Például *Neuhauser József* marosújvári kastélyképe vagy *Rombauer János* sorozata a Csákyak hotkóci kertjéről.) A hazai táj szépségét — most már kifejezetten a nagyközönség számára — először a kassai *Schrött Erasmus* örökíti meg 1798—99-ben. Metszetsorozata anyagi nehézségek miatt megakad, s még egy évtizednek kell eltelnie ahhoz, hogy a hazai közönség valóban érdeklődéssel forduljon a tájképek felé. A legnagyobb népszerűségre *hanusfalvi Petrich András* altábornagy tesz szert, akinek több száz magyarországi tájképéből ma mindössze húszat ismerünk, de ezek között található a balatoni táj első művészi megörökítése, finom, kissé áttetsző színekkel. A korabeli elismerő kritikára azonban jellemző, hogy nem az esztétikai értékek, hanem a topográfiai pontosság volt a legfőbb érdem: Petrich pest-budai látképének legnagyobb erénye az ítészek szerint abban áll, hogy a házak kéményeinek száma egyezik a valósággal. A tájfestészet mellett új műfajnak számít a nép életéből vett jelenetek megörökítése is; a legnagyobb sikereket kétségtelenül a szintén katonatiszt *Bikessy József* sorozata, „A magyar és horvátországi legnevezetesebb nemzeti öltözetek hazai gyűjteménye" aratja.

Nem újkeletű a XVIII. század végén a történeti téma a festészetben, mégis új az a látásmód, ahogy a múltat ábrázolja. Most már tudatosan alkalmazza a magyar történelem nagy eseményeit a jelen magyar nemességének aktivizálására az abszolutizmus ellen. Figyelemre méltóak *Dorffmaister István* képei II. Lajosról, valamint a két mohácsi ütközetről (1526 és 1687); ezek egyben iskolapéldává válnak a következő korszak számára is: a fiatal *Borsos József* készít róluk másolatokat.

A portréfestészet a XVII. századtól kezdve a legnépszerűbb műfaj magyar földön. De míg korábban csak a nemesség jelenti a legfőbb megrendelőréteget az ősgalériák számára, most színre lép a polgárság is. Az arcképnél pedig már nem csupán a külső hasonlóság a lényeges, hanem a jellemábrázoló képesség is. Érdekes ilyen szempontból a *Wilhelm Rieder* által festett Görög Demeter-arckép (bár itt még a ruházaton is komoly hangsúly van, ez a korábbi időszak hagyománya), vagy a *Stunder János Jakab* ecsetje alól kikerült Csáky-arcképek (lásd pl. a fent közölt képet), amelyek bizonyos szentimentalizmust is visszatükröznek.

Az egyházi festészet háttérbe szorulásának okait már említettük. A barokk tradíciók talán itt élnek legtovább: bizonyítják ezt Dorffmaister vagy *Zallinger* oltárképei is. Ugyanakkor a történeti festészethez kapcsolódnak a magyar szentek életéből vett jelenetek *(Hesz János Mihály: Vajk megkeresztelése)*. A romantikus felfogás jelentkezését, a német nazarénusokhoz való kapcsolódást jelzi viszont *Melegh Gábor* Madonna-képe. A szobrászatban is az egyház játszik még jelentősebb szerepet, de a polgári lakóházak plasztikai díszítése, a portrébüsztök, síremlékek már egészen más mecénási körről tudósítanak. Különösen érdekesek a Pusztai László gyűjteményéből kiállított, magyarországi vasgyárakban készült öntöttvas kisplasztikák.

A korszak új műfaja a folyóirat- és könyvillusztráció. Népszerűségét nemcsak nagy példányszáma, olcsósága növeli, hanem elsősorban az, hogy a legszorosabban kapcsolódik a fejlődő nemzeti irodalomhoz. Elterjedtsége folytán gyakran szolgál előképül a későbbi magyar történeti festészetnek is.

A kiállítás egyik nagy meglepetését a zömükben eddig publikálatlan építészeti rajzok és színházi díszletek keltették. A különféle tervrajzok — melyek nemcsak építészettörténetileg, hanem sokszor rajzművészetileg is jelentősek — a rajziskolák hatásos működését bizonyítják.

A polgári ízlésvilág jellegzetes lakberendezési műtárgya a csendélet, amely korábbi, barokk mintákat követ. A budai *Stettner Gábor* híres virágcsendéletei mellett megemlíthető *Szentgyörgyi János* neve is, sőt különlegességképpen a fiatal *Barabás* egy csendélete is megtalálható volt a Nemzeti Galériában.

A kiállítás érdemeit növelte a katalógus, melyet a két rendező: *Szabolcsi Hedvig* és *Galavics Géza* szerkesztett, a bevezetőt *Zádor Anna* írta. Az egyes témacsoportokat igen alapos tanulmányok előzik meg: a tájképről, a népéletképről és a történelmi témáról Galavics Géza ír, az arcképfestészet *Rózsa György*, az egyházi festészet *Jávor Anna*, a mitológiai ábrázolások és a csendélet *Bodnár Éva*, a könyv- és folyóiratillusztráció *Vayerné Zibolen Ágnes*, a szobrászat *Pusztai László* munkája nyomán nyert bővebb megvilágítást. Az építészeti rajzokat *Bibó István*, a színházi díszleteket *Belitska-Scholtz Hedvig* dolgozta fel. Nem szabad elhallgatnunk, hogy ez az első európai színvonalú kiállítási katalógusunk, amely nem kisebb-nagyobb műtárgyjegyzék és néhány kép csupán, mint annyi elődje, hanem végre az összes tárgyat tartalmazó tudományos munka. (Sajnos a katalógus külleme, elsősorban a reprodukciók, még nem érték el a tartalom európai szintjét.)

PETNEKI ÁRON

Dorffmeister István

KRITIKA
1980/10

SZ

Webber–Rice: Evita

Eldalolható és eltáncolható lenne Latin-Amerika egyik legellentmondásosabb politikai mozgalma, az argentínai peronizmus? Az *Andrew Lloyd Webber—Tim Rice* amerikai szerzőpáros *Evita* című „rockoperájában" erre vállalkozott: Peron ezredes és utcalányból élete végére már-már szentként tisztelt elnökasszonnyá emelkedett hitvese, Evita karriertörténetét állította színpadra, bevonva a játékba a „nagy blöfföt" leleplező ifjú Che Guevarát is. Az eredeti ötlet azonban közepes darabot eredményezett: a játéknak nincs igazi cselekménye, megíratlanok a karakterek, s ami a legsúlyosabb kifogás, nem igazán robbanó, magával ragadó a zene sem.

Harmadszorra aztán, ezen a nyáron — tíz, a nyugati vállalkozóktól „ajándékképp" jogdíjmentes előadáson — a margitszigeti kertmozi alkalmi deszkáin és csővázai között született újra az Evita, a közelmúlt magyar színháztörténetének talán legnagyobb szabású hírverése közepette. Bármilyen tisztelet is illeti azonban az amatőr és hivatásos szereplőkből összeállított társaság (rendezők: *Katona Imre* és *Mátis Lilla*) vállalkozókedvét, egy „új színház" megteremtésére irányuló kísérletét, maga az előadás messze alulmúlta a jótékony várakozást. Zavaros volt a koncepció, Che Guevara figurájának nyilván jó szándékú, de tökéletesen funkciótlan előretolása éppúgy, mint a karnak, „Argentína népének" egészében átgondolatlan, inkább csak pillanatnyi hatásokra törekvő mozgatása. Nem nőttek fel szerepükhöz a főszereplők: *Kováts Kriszta* sem zeneileg, sem színészileg nem birkózott meg a kétségkívül nehéz címszereppel, legfeljebb igyekezett korrektül helytállni; *Harmath Albert* Peronként és *Eszményi Viktória* Peron szeretőjeként szinte észrevétlen maradt a színpadon, s elég laposra sikerült *Szakácsi Sándor* bizonyos jelek szerint „érdesebbnek" szánt Che-alakítása. Hiányoztak a színpadról az igazi karakterek is: talán csak az északi sztárokat utánzó déli és vidéki rockénekes *Szolnoki Tibor* megformálta, „jól kitalált" alakját leszámítva. Elég gyengék voltak *Miklós Tibor* táncdalszövegízű magyar fordításai is. De ami a legnagyobb baj, az egész margitszigeti rockopera-előadás túlságosan szolid, vontatott, „jólfésült" és szürke volt: hiányzott belőle az igazi rock dinamizmusa, robbanékonysága, a szó jó értelmében vett közönségessége, útszélisége. Hívhatjuk, ahogy akarjuk, a műfajt: igazából mégis a *rock*, s nem az *„opera"* a fontos benne; s csak akkor teremthet „új" színházat, ha a rock lényegét maradéktalanul megőrizve képes újfajta színpadi létezésre. A mi Evitánkból mindkettő hiányzott.

(hegyi)

T

Dokumentumok a magyar közoktatás reformjáról

A *Források a magyar népi demokrácia történetéhez* című sorozat harmadik köteteként jelent meg a *Dokumentumok a magyar közoktatás reformjáról* című gyűjtemény és mindjárt elöljáróban meg kell mondani róla: izgalmasabb olvasmány, mint az eddigi neveléstörténetek, amelyek ezzel a korral foglalkoznak.

A dokumentum műfaj joggal lett az utóbbi években népszerű, mert a maga „nyers" tényeivel nemcsak hiteles valóságot nyújt, hanem gondolkodásra is készteti az olvasót, különösen ha jól válogatott tényanyagot csoportosít. Az olvasmány savát-borsát azonban nem ezek adják, hanem a levelek, jegyzőkönyvek, amelyek félhivatalosnak nevezhetők, de amelyek nagyon jellemzőek a korszak atmoszférájára. Az ideiglenes kormány még Debrecenben elfogadta a nyolcosztályos általános iskola tervét, szinte vita nélkül. A szenvedélyek a fakultatív hitoktatás bevezetése körül csaptak össze először; a legtöbb levél és „felirat" is e tárgyban készült. Az akkori bíboros érsektől a presbitériumokig és — a másik oldalon — a Nemzeti Bizottságokig mindenki hallatni akarta véleményét, megírta hát a miniszternek. Ortutay Gyula személyében „jó levelező" partnerre találtak a feliratok szerkesztői, mert ő minden levélre személyesen válaszolt, és nem is akármilyen stílusban. Megtalálható ezekben a levelekben a finom irónia, a humor — egy miniszter számára megengedhető alig-alig észrevehető árnyalt gunyoros humor — és az okos érvelés egyaránt.

A történettudomány rendekbe szedi majd az akkori eseményeket, a dokumentumgyűjtemény viszont a történelem „alatti" szférákat is megrajzolja, ezért árad belőle az egykori napi események hiteles levegője. Szépítés, rontás vagy szelídítés nélkül. *(Kossuth)*

S. L.

A munkásművelődésről

Népművelőink gyakran panaszolják, hogy munkájukhoz kevés az írott segítség, a röviden, tömören eligazító módszertani útmutatás. Noha nyilvánvaló, hogy a közművelődési tevékenység sokrétű gyakorlatára aligha lehet olyan kézikönyveket kidolgozni, mint amilyenekre a pedagógus támaszkodhat az iskolában, egyes területekre szűkítve az igényt, a feladat kivihető. Erre szolgáltat jó példát *A szakszervezeti munka gyakorlatából* sorozat, amely évente négy-öt kis füzettel jelentkezik. A könyvforgalomba nem kerülő, árazatlan brosúrákat szakszervezeti népművelőknek, kultúrfelelősöknek szánják. A sorozat legújabb darabjának kissé hosszadalmas címe — *A Danuvia Gorkij Művelődési Központ a munkahelyi művelődés segítője* — pontosan azt fejezi ki, amiről a kiadvány szól. Szerzője, *Szilágyi Jenőné* állami díjas népművelő, amint a magát bemutató Utóiratból kitűnik, 1950 óta dolgozik a Danuvia Központi Szerszám- és Készülékgyárban, s 1954 óta igazgatója a művelődési központnak. Sokéves tapasztalatait tárja kollégái elé.

Mindenfajta népművelői munka kiindulási pontja, hogy irányítója tisztában legyen vele, kikkel foglalkozik, milyenek az objektív adottságok. A szerző is ebből indul ki, amikor előbb röviden bemutatja az idén ötvennyolc éves üzemet, múltjával, jelenlegi és várható helyzetével, feladataival egyetemben, informál a dolgozói összetételről, majd ezután ismerteti a gyárhoz kötődő, de területi közművelődési feladatokat is ellátó művelődési központ tevékenységét.

Ami azonos mindegyikben: az a törekvés, hogy az egyéneket, és elsősorban is a kisebb közösségeket a passzív befogadástól a cselekvő részvétel felé irányítsák. Ennek egyik legsikeresebb módja immár évek óta a Danuviában az úgynevezett „Házigazda-mozgalom", amikor a szervező-rendező-bonyolító szerepet a gyári kollektíva egy-egy szocialista brigádja látja el, lett légyen az a névadóról szóló megemlékezés, évfordulós ünnepség, könyvtári munka, műsoros rendezvény vagy más. Az ilyenek előkészítésének, lefolyásának jegyzőkönyvszerű leírásával a szerző szinte kész „recepteket" ad. A kiadványnak talán ez a legfőbb erénye. A szakszervezeti munkatársakon kívül a tanácsi hálózatban dolgozó gyakorlati népművelők is haszonnal forgathatják. *(Táncsics)*

T. L.

I

Tóth István: Törékeny tükrök

Tóth Istvánnak, a marosvásárhelyi költőnek ez a nyolcadik verseskönyve, azonkívül műfordításkötete is megjelent vagy fél tucat. Ily sokágú, könyvekben sem szűkölködő életmű láttán, már pontosabban kellene érezni e líra értékeit. Az új verseskönyvet lapozgatva, mégis zavarban vagyok. Főként, ha még Székely János — igaz, hogy már húsz éves — baráti méltatását is magam előtt látom, mely szerint „... a művészet; az állandóan, minden sorában jelenlevő titkok és csodák azok, amik képeinek oly zománcos tisztaságot kölcsönöznek." Félek leírni a dicséretet, nehogy bírálatnak hassék: Tóth István művelt költő. Kitűnően tud latinul, azonkívül még otthonos egy-két nyelvterületen. Neki köszönhetjük a kolozsvári latin nyelvű humanista költők antológiáját *(Múzsák fellegvára)*. Tehát mindent tud, amit a versről, a költészetről meg lehet tanulni. Ritmusa, ríme hibátlan, verse nem kócos, sőt kényesen pedáns. Noha tisztában van lírájának értékével, mégis megkérdezi: „Mért maradtál ma versenyen kívül?" Érzi, ha kételkedve is, gyorsvonatok (Szilágyi Domokos) rohannak el mellette, hegyipatakok változtatják meg — sokszor a fizikai törvényekkel is dacolva — folyásirányukat (Kányádi Sándor), filozófusok, erkölcsi nagyotvállalásukkal kagylóval merik a tengert (Székely János). Ő egy helyben van és — áll. Nem tud vagy nem akar kimozdulni, teljesen mindegy, lírája konokságot tükröz. Nem a fenegyerek, nem a mindent széttörő, fölszakító konokságát, hanem a tudatosan *megállóét*. Aki azt hiszi, hogy ahol a lábát megvetette, az mind értékpont. Föl kéne szabadítani ezt a lírát, hogy többé ne kerüljön toll, amely leírja: *„Egyszer öl, / és gyógyít, mint a méreg; / amilyen / fényérzékeny, / éppolyan / késérzékeny / az élet."* *(Dácia)*

Sz. L.

F

Színes tintákról álmodom

A szerkesztőségben, ahol dolgozom, néha megjelent Kosztolányi Ádám. Ült a fotelban, hallgatott, még a fejét is úgy támasztotta meg a kezével, mint apja azon a híres fényképen. Aztán, nem is olyan régen, Kosztolányi Dezső fia meghalt. Halála előtt azonban még beült a moziba, Ranódy László mozijába, hogy megnézze a televízió számára forgatott, de a filmgyárban vászonra „igazított" novellaátdolgozásokat. A jellegzetes arcú férfi nézte-nézte a legalább öt évtizedes amatőrfelvételt — a Színes tintákról álmodom című válogatás egyik szenzációját —, rajta apját, anyját és tizenkét esztendős önmagát. Szemlátomást eltűnődött. Vele tűnődik e sorok írója is. Arról például, hogy a Kosztolányi-életmű talán legjobb filmes megjelenítője, Ranódy László miként képes megismételni a varázslatot? Azt, hogy mindig pontosan megidézi a novella-regény érzékeltette kort, mindig híven láttatja a tárgyakat és embereket, mégis — vagy talán éppen ezért? — vészesen mai képzeteket sugall. Ezúttal, jó formában levő írók, dramaturgok, zeneszerzők és operatőrök, s legkiválóbb színészek segítségével a magyar csinovnyikról fest színes, árnyalt, hatásos képet. Eközben, csak úgy, mellékesen megrendezi az év talán legérdekesebb gyerekfilmjét — *A kulcs* —, megmutatja a két világháború közti életet, s a nézők százezrei számára élvezhetővé teszi a Kosztolányi-novellisztika értékeit. Meglehet túlzott az elragadtatásom, de azért megkérdezem: vajon mivel magyarázható, hogy amikor szakadék keletkezik a magyar filmművészet és a magyar közönség között, mindig a klasszikus írókra támaszkodó rendezők csábítanak vissza bennünket a moziba?

— zöldi —

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Dorffmeister István, festőművész

1021

1980. június 25., szerda

Mi volt a barokk és a romantika között?

Művészet Magyarországon 1780–1830

Magam is beírtam nevemet és címemet egy füzetbe a *Magyar Nemzeti Galéria* jó néhány földszinti termét elfoglaló kiállításon. Ez azt jelenti, hogy én is igényt tartok a hibaigazító jegyzékre, amelyet a vaskos katalógus vásárlóinak küldenek el postán.

Ami azt illeti, az ilyesmi elég ritka dolog. No, nem a helyesbítésre szoruló katalógus, mert azzal azért lehet találkozni — tegyük hozzá: sokkal kevésbé, mint néhány évvel ezelőtt! —, hanem az ilyen segítőkészség. Ami azt jelenti, hogy a szerkesztők tisztában vannak azzal, hogy a kiállítási katalógus szigorúan tudományos kiadvány kell hogy legyen, lévén későbbi kutatók számára forrásmű, s ezért hibái beláthatatlan időkig gyűrűzhetnek tovább. A helyesbítés szándéka tehát igazi tudósi felelősségre vall. S a kiállítást valóban így is rendezték meg. Kár, hogy a java nem maradhat a Galériában, olyan eszményi kiállítás részeként, amely a magyar művészet ezer évét mutatná be...

Mi volt a barokk és a romantika között? A válasz kézenfekvő: a klasszicizmus. Legalábbis az európai fejlődés sémája szerint. De ez csak a séma, és Magyarország eléggé határterülete volt az eszményi értelemben vett Európának. Itt tovább élt a barokk, késett a klasszicizmus, és nemzetibb volt a romantika, mint a Lajtától nyugatra. Az újabb szakirodalom ezért meghonosította a művészettörténetben is „a felvilágosodás kora" filozófiai-irodalomtörténeti fogalmát. S ebbe sok minden belefér. Például az olyan kései barokk mű, mint *Dorffmeister István Mohácsi csatája*, mozgalmas részleteivel, amelyen a fények meglepő játéka mintha a XIX. századi festészet megvilágítási módjait előlegezné. De belefér az elfelejtett *Hieronymi Ottó* lenyűgöző naiv bájjal festett huszárparádéja is. Szemmel látható az akadémiai technikák hiánya ennél a festőnél, de érdemes felfedezni és számon tartani, mert semmivel nem rosszabb az Amerikai Egyesült Államok 1800 körüli fél naiv mestereinél, s ha így ilyen nagy ország törődik a képzetlen mesterekkel, nekünk sem kell a vámos Rousseau-k és Csontváryk elődjét kiejtenünk emlékezetünkből. Belefér ebbe a tág fogalomba a nemesi értelmiség meghatóan öntudatos portréinak sora, köztük Bihari, a híres muzsikus vagy az áttetszően rózsás bőrű idős Kazinczy szép arcmásaival. Mit szóljunk a derék *Donát János* marcipánból formált, dundi Vénuszairól, akik olyan kedvesen gömbölyödtek az előbbi nemesek gyönyörködtetése céljából? Távol áll ez a színvonal, mondjuk, Ingres fenséges aktjainak harmóniájától, de hát Pest sem volt Párizs.

A kiállítás egyik fő erénye — szaktudományos eredményei mellett —, hogy *érzékelteti a reformkor előtti Magyarországot és alakuló szellemi központját.* Olyan képekkel is, mint az első pesti lóversenyekről készített színes metszetek, ahol minden ló a levegőben röpül, miként azt a vágtató ló sablonos ábrázolása kívánta. (Fantasztikusan régi, az őskorból származó séma ez: csak a fotográfia fejlődése során derült ki, hogy a futó lónak *egy* lába mindig érinti a földet...) Nagyon hasznos az ilyen kortörténeti, művelődéstörténeti szemlelet, az iparművészeti ágak való „nyitás": ugyanis, bár a lat hangsúlyozott képzőművé ti jellegű, bőségesen látha példákat a képzőművészet ho területeiről — színpadképe ket és könyvillusztrációkat, gokban megjelent metszé Különösen az utóbbiak kel az ember kedvét, hogy kö ről megismerkedjék a XI zad első harmadának ma lágával. A születő nemze dat ifjonti ereje sugárzik b a régi könyvekből, fed technikai esetlenségeiket.

Ha valamit kifogásol eltekintve a katalógus el hezen áttekinthető szerkezetétől —, az éppen az, hogy ezt a kortörténeti szemléletmódot nem vitték végig elég következetesen a a rendezők. Még a tárlat látványát, összképét tekintve is elkelt volna néhány 1800 körüli bútordarab vagy divatos ruha. A művészeti ágak arisztokratikus—bürokratikus elkülönítését ideje volna csökkenteni — külföldi kiállításokon épp elég példájával találkoztam már az ilyen törekvéseknek, a rendezők, az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának munkatársai pedig alighanem még sokkal többel.

Székely András

A Belkereskedelmi Minisztérium gyorsjelentése

Öt hónap alatt 130,6 milliárd forintos forgalom

(Tudósítónktól.)

Az év első öt hónapjában a lakosság készpénzbevétele 12 százalékkal haladta meg a múlt év azonos időszakáét. A takarékbetét-állomány 4,5 milliárd forinttal emelkedett, és május 31-én a *betétek értéke 140,3 milliárd forintot ért el* — olvashatjuk a *Belkereskedelmi Minisztérium* most megjelent gyorsjelentésében.

E szerint 1980. január 1. és május 31. között a kiskereskedelem folyó árakon 130,6 milliárd forintos forgalmat bonyolított le, folyó árakon 12 százalékkal többet, *változatlan árakon, 0,5 százalékkal kevesebbet*, mint az elmúlt év azonos időszakában. Ez időszak alatt a szocialista kereskedelem kínálata nem volt teljesen egyenletes. Amíg élelmiszerekből és élvezeti cikkekből általában kiegyensúlyozott, némely termékből bőséges kínálat volt, addig egynémely ruházati termékből s különösen néhány műszaki cikkből az év első hónapjaiban a kereslet meghaladta a kínálatot.

Március végétől kezdve azonban mind a ruházati, mind a műszaki áruk kínálatában *fokozatos javulás következett be, így áprilisban és májusban a hiánycikkek köre és mértéke jelentősen csökkent.* Ez részben a lakossági kereslet mérséklődésével, részben pedig az ipari áruutánpótlás javulásával függött össze.

A jelentés a továbbiakban szól *május* havi áruellátásról. E szerint *a bolti élelmiszerek és élvezeti cikkek* forgalma *12 százalékkal nőtt* az elmúlt év azonos időszakához képest. Húsból és húskészítményekből kiegyensúlyozott volt az ellátás. Baromfiból — az aprólék kivételével — megfelelő volt a kínálat az üzletekben. *Élő halból* viszont továbbra sem tudta a kereskedelem az igényeket kielégíteni. A késői kitavaszodás miatt a burgonya-, a zöldség- és a gyümölcsértékesítés nem volt teljesen zavartalan.

Májusban némiképpen csökkent a háztartási vegyi áruk iránt hónapok óta megnyilvánuló élénk kereslet. Javult a festékáruk kínálata, de még így sincs elegendő az üzletekben egynémely festékből és hígítókból.

A *vendéglátás* árbevétele mindössze 5,2 százalékkal haladta meg a tavalyi azonos időszakét. Továbbra sem növekszik az ételforgalom, s a vállalatok igyekeznek különféle módon, például vasárnap déli árengedménnyel növelni a forgalmat.

Az előző hónapokhoz képest májusban erőteljesen *mérséklődött a ruházati cikkek iránti kereslet.* Választékhiányok voltak a világos színű férfiöltönyökből, nadrágokból; s nem volt elegendő márkás farmer. Felső kötöttáruból a kereskedelem csak részben tudta az igényeket kielégíteni; leginkább a nyárias, vékony szálú pulóverekből, kardigánokból volt kevés. Továbbra is igen gyenge a harisnya-, zoknifélék kínálata, kevés a női harisnyanadrág, a gyermek és férfi kreppzokni. Javult viszont a gyermekruházati cikkek kínálata; több kiskamaszöltöny s lányka bébiruha található a boltokban.

A tartós fogyasztási cikkek közül csökkent a hiánycikkek száma, és az ellátást többségében nem annyira mennyiségi, mint inkább választéki gondok befolyásolták. Megfelelőnek mondható az ellátás horganyzott lemezárukból, viszont csak részben tudták kielégíteni az igényeket különböző lakásfelszerelési cikkekből (mosdókagyló, vécécsésze, színes fürdőkád, lapradiátor) és építőanyagokból.

Lakásátadások a pécsi Lvov kertvárosban

Pécsett, Lvov kertvárosban lakásátadások kezdődtek kedden. A Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat dolgozói panelekből szerelték össze az öt- és tízszintes házakat. Június utolsó napjaiban öt épületbe százötven család költözhet be.

Az ütemes, folyamatos munka jó előkészítés, szervezés eredménye. Három kilométer hosszan előre kiépítették a közműalagutat. A városrész terjeszkedésével egyidejűleg készülnek a kommunális létesítmények, júliusban bölcsődét és óvodát, augusztusban 24 tantermes iskolát adnak át a baranyai építők Lvov kertváros központjában.

Dorfmeister István, festőművész

a Nemzeti Galériában megnyílt a „Kazinczy korának művészete" című kiállítás. – A magyar történeti témákat földalgozó képzőművészeti alkotások csoportjának főszereplője Dorfmeister István művei: hatalmas mohácsi képeit és szentgotthárdi sorozatának egy részét is láthatjuk. /említve/. II. Lajos historizáló „arcképe". Az idealizált ifjú – Dorfmeister keze nyomán – páncélba öltözött fiatal nőre emlékeztett inkább, mint kamaszkora jegyeit még sokban őrző tragikus sorsú királyra. /említve/.

Mojzer Miklós: Kazinczy korának művészete.
Budapest, 1980. 9. 25. old.-on.

Dorfmeister István, festő

L: Donát János

Vadas József Hanu és mánány 12.

Élet és Irodalám Bn. 1985. máj. 3 XXIX/18

Dorffmeister István festőművész (1725-1797).

Dorffmeister és Vörösberény

Azt írták egyik cikkükben: „Vörösberény: barokk, római katolikus templom (1777), falai Dorffmeister István freskóival." Mások azt állítják: „a jezsuiták építették 1773—1779. között". Levéltári kutatásaink alapján szeretnénk kiigazítani a pontatlanságokat.

A jezsuita rendet 1773-ban világszerte feloszlatta a pápa, ezért 1779-ben nem beszélhetünk jezsuita rendről, s azok építkezéséről. A kivitelezés egy Buffleur Gáspár *volt jezsuita* jószágkormányzó érdeme.

A templom falait és három kupoláját borító festményeket nem Dorffmeister készítette, hanem Bucher Xavér Ferenc veszprémi festő, akinek több műve található a környékbeli templomokban. Mindezt Kitaibel Pál, a kiváló természettudós jegyezte fel naplójában, aki 1799-ben járt Vörösberényben. Sajnálatos, hogy Bucher Xavér Ferenc neve teljesen ismeretlen a magyar művészettörténetben, egyetlen szakkönyvben, vagy lexikonban sem található a neve.

Megjegyzem még: az 1760-ból származó harangot se keresse senki a toronyban, mert az I. világháború idején beolvasztották hadi célokra.

Horváth József
tb. kanonok, plébános

Magyar Nemzet, Balaton melléklete, 1983. szept. 16. 4. old.

DORFFMAISTER Iván

Lövei Pál: Közép-európai barokk tendenciájáról. = MvSz 1994/2. 96,100.

Zágrábi tiáll.

Dorfmeister, Georg

a festő Stephan Dorfmeister testvére, Tényítette a felsőöri rk. zavatalozó (egyhori plébániatpl.) főoltárának két oldalán álló aranyozott Szt. István és Szt. László szobrot. (XVIII. y. utolsó negyede)

Juhász László: Burgenland, történelmi utikalauz München, 1976.

155.0.

DORFMEISTER, Johann Georg szobrász

JÁVOR Anna: Leicher, Tabeta és Cimbal Hartonvásáron. = Művészettörténeti Értesitő, 39, 1990, 3-4. 204 - 214.p. ill. 206 - 207.p.

KRAJTZER Domokos gyöngyösi kőműves. Az 1825. évi összeírás alkalmával Gyöngyös város I. negyedének, illetve II. negyedének 4. fertályában lakik.

KRAJZMANN János gyöngyösi lakatos. 1827-ben a megyei jobbágyösszeírások alkalmával Gyöngyösön találjuk.

KRAJZLER János egri kőműves. Csupán egy ízben, 1800-ban találkozunk vele az adózók névjegyzékében.

KRAJZLER (KREUZLER, KRAZI) Mihály egri kőműves, aki egyrészt Egerben 1771—80 közötti adóösszeírásokban szerepel, másrészt 1790—95 között mint 2 segédes kőművest írják össze. Az 1800. évi adózás alkalmával még egyszer lajstromozzák.

KRAITZLINGER Ferenc gyöngyösi lakatos. → Quadri gyöngyösi építőmesterrel együtt működik 1775-ben Gyöngyösön a Skoda-ház felbecslése alkalmából. (EÁL egri jezs. rendház 1.)

KRAISZ György egri ács. Egerben 1775-ben írják össze az adózó kézműves iparosok között.

KRAJTER (KTAITER) Fülöp egri ácsmester. A városi adóösszeírásokban 1727—49 között szerepel, amikor a város III. negyedének 4. fertályában saját házában lakik és szőlőbirtoka van. Egerben még 1750-ben is szerepel az adózók névjegyzékében.

KRÁLIK Ferenc gyöngyösi kőművesmester. 1833-ban a gyöngyöstarjáni r. k. templomot átépíti, illetve javítja. (EÁL ÉrsEgyh L plebir.)

KRAMMER János építész. Tőle származik a pécsi székesegyház felmérési terve (EÁL ÉrsEgyh L tvj. I. 4.), amelyet Eszterházy Károly 1780 körül készíttetett el, és amelyet az egri levéltár őriz. (Tvj. 175.)

DORFMEISTER, J.G. Johann Georg

ESZLÁSR

SZMODIS-ESZLÁRY, É.: Série de représentations de mois par J.G. Dorfmeister. - BullMusBA 62/63 (1984) 97 - 107.p. ill. H

Dorfmeister, Johann Georg grafikai

2 ?

JOHANN GEORG DORFMEISTER, festő

A mária-besnyői templomban a Grassalkovich-család sirbo-
boltja Dorfmeister müve és 1772-ben készült el. 282.old

SCHRAM FERENC: A Máriabesnyői búcsújáróhely 277.old.

STUDIA COMITATENSIA, Tanúlmányok Pest Megyei Múzeu-
maiból. 3. Szentendre, 1975.

DORFMEISTER, Johann Georg rodák

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Baroók in der Slowakei.

92. Ner.

1760

Dorffmeister István, testő

L. Egry József

–: Heti ajánlat 3.

Új Tükör, B p., 1986 márc. 16 XX III/11

DORFFMAISTER István festő

DORI Mária: A Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár története 1791-1991. = Vasi Szemle, XLV.évf. 4.sz. 1991 522 - 524.p.

A könyvtárterem diszitéséről

Bende János - 163.

A Nemzeti Szalon t
Folytatás.

V. Hábo

Az 1914 nyárán kitört világ
terén is, új helyzetet teremtett.
atalabb, mint az idősebb - az el
kekorszakban nőtt fel és igy ért
mindent elsöpréssel fenyegető vil
lötte ismeretlen új helyzet elöt
aggodalom, akik a művészet érdek
denki úgy képzelte, hogy száz sz
rint a fegyverek zajában hallgat
fordulás alapjában rázza meg, ső
tét.

Kezdetben valóban lehetett

DORFMEISTER István

Szt.Antal, 1776 - Somogyszentpál. r.k.templom

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 203.

SÜMEG
Árpád u. 1.
Börtön

Dorfmeister István

A Magyar Nemzeti G. és a Szépművészeti Muzeum közös rendezésében Japánban is kiállitásra került a művész alkotása

Uj tükör 1979/27/34

Dorfmeister István, Lestőművész (1725–1797).
Buzási Enikő: Főúri őszalériák, családi arcképek.
15. Gróf Niczky György képmása, 1790, Magyar Történelmi Képcsarnok

Művészet, 1988., 11–12., 90-old.

15

Dorfmeister István, festőművész

„II. Lajos képmása" c. / repr.

Magyar művészet 1780 és 1830 között

Vas Népe, 1980. júl. 20. 13. old.

DORFMEISTER István

Vanitas csendélete 1762

12. sz. 14. p.

Új Műv. 1993

zövetségi sajtószolgálat - osztrák

latz 2 A - 1014 wien

u/1992

IEDERMEIERFESTŐ

lkotómunkáját - lényeges elem-
- leginkább genrefestészetnek
nem volt forradalmár, aki
llítólagos idillje ellen.
volt, a színek kezelése nála
inkompoziciónak felel meg,
. De művészete néhány
ind elsősorban vízfestményei
olt szikraszállása a művészi
riban fejlődése elején állt.
lett eléggé durva erotikus
tt alkalmazott anatómiai

Dorfmeister János

Ali pasa dusámijának
helyreállítása

Nápszava 1985. XII. 23.

Johann Georg Pofmeister

1767 körül dolgozott Buda, a
Vári Zsigmond-kápolna berendezésén.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975

235.old.

Dorffmaister István

Boros László: Dorffmaister István két mohácsi 6 szatakéjének irodalmi és művészettörténeti értékelése. = Baranyai Művelődés, 1976, 2. 101-105. ill

Mohács, sz.-temetőkápolna

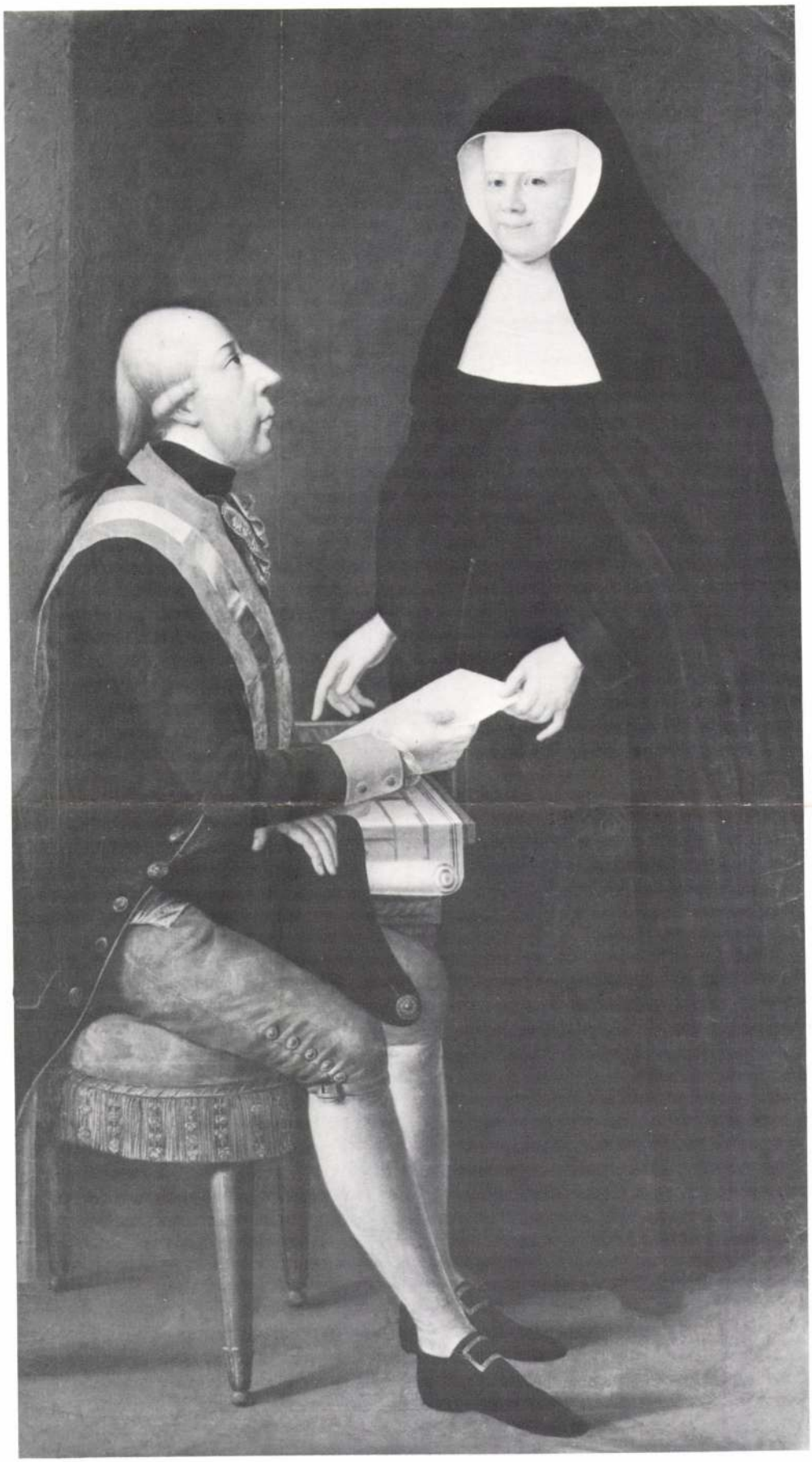

35

ben láthatta vagy a bécsi akadémián történeti festészetet oktató Hauzinger révén, aki tán mestere volt.

Jegyzetek:

1. *Némethy* L.: A Budapest - Vízivárosi erzsébetiek. Budapest, 1885. 16–17.
2. III. Béla megalapítja a szentgotthárdi ciszterci apátságot 1183-ban. 1795–96. (MNG. leltári szám: 53.389); Robert Leeb apát átveszi III. Károlytól a szentgotthárdi adománylevelet. 1795–96. (Heiligenkreuz, Ciszterci apátság.)
3. Joseph Hauzinger. 1780 előtt: II. József nővéreivel zenél. Bécs, Kunsthistorisches Museum, leltári szám: 8856. olaj, vászon; 249×150 cm. (L. Österreich zur Zeit Kaiser Josephs II. Stift Melk 1980. Kiállításkatalógus. 1540. kat.szám., 42. színes kép.)

Irodalom:

Némethy L.: A Budapest-Vízivárosi erzsébetiek. Budapest, 1885. 17. 1. jegyzetben említi.

die ihren Bruder anblickend, das ihr gereichte Notenblatt entgegennimmt. Auf unserem Bild sehen wir statt des Spinetts einen niedrigen kleinen Tisch mit dem Grundriß des Ordenshauses. Obgleich das Bild keine selbständige Komposition und die Figur des Kaisers sogar eine Kopie ist, zeugen die treffliche Vorbildwahl und das sympathisch charakterisierte, gewinnende Bildnis der Nonne von einem geschickten, treffsicheren Porträtmaler. Er dürfte in Wien gewirkt haben, und konnte das Gemälde für die kaiserliche Familie dank seinen Beziehungen zum Hof, oder aber durch Hauzinger, der an der Wiener Akademie historische Malerei unterrichtete und vielleicht sein Meister war, in Wien sehen.

Anmerkungen:

1. *Némethy* L. A Budapest-Vízivárosi erzsébetiek. [Die Elisabethinerinnen in Budapest-Wasserstadt]. Budapest 1885. 16–17
2. Béla III. stiftet die Zisterzienserabtei in Szentgotthárd 1183. 1795–96. (MNG Inv. Nr. 53.389); Abt Robert Leeb nimmt von Karl III. die Stiftungsurkunde von Szentgotthárd entgegen. 1795–96. (Heiligenkreuz, Zisterzienserabtei)
3. Joseph Hauzinger, vor 1780: Joseph II. musiziert mit seinen Schwestern. Wien, Kunsthistorisches Museum, Inv. Nr. 8856. Öl auf Leinwand, 249×150 cm. (S.: Österreich zur Zeit Kaiser Josephs II. Stift Melk 1980. Ausstellungskatalog. Kat. Nr. 1540. Farbtafel 42.)

Literatur:

Némethy L. A Budapest-Vízivárosi erzsébetiek. Budapest 1885. S. 17, Fußnote 1.

36.

DORFFMEISTER ISTVÁN (Bécs, 1729–Sopron, 1797) Jankovich Antalné Kiss Katalin a ravatalon 1792

Olaj, vászon, 66,7×38,5 cm
Jelezve: (a hátoldalon) „Stepha Dorffmaister pinxit Accad. 1792. Soprony"
Győr, Xantus János Múzeum
Leltári szám: 66.1.
Új vászonra húzva

A ravatalképek késői, kabinet méretűvé személyesedett változatát Dorffmeister azoknak a metszeteknek a hatására és kompozíciós mintájára festette meg, amelyek a Habsburg-család tagjait örökítették meg a ravatalon. E metszetek kibocsátásával az volt a cél, hogy a birodalom lakóiban együttérzést és részvétet keltsenek a gyászoló császári család és a halott uralkodó iránt.[1] A sokszorosított lapok hűen mutatták a felravatalozás módját és a ceremoniális részleteket is, a lépcsőzetes katafalkot a lépcsőfokonként elhelyezett gyertyasorokkal. Dorffmeistert a szituációból eredő festői és fénymegoldások érdekelték, amikor a fenti példák nyomán a képet családi megbízásra elkészítette. A gyertyák által keltett szórt fény épp csak arra elegendő, hogy a kék ruhába öltöztetett fiatal nő alakját a sötét háttérből kiemelje. A test elmosódó körvonalai, az előtérben vibráló több sor sárga gyertyaláng a halottas szoba félhomályát, a ravatal körüli fájdalmas, ünnepélyes csöndet idézte meg, az emlékezés pedig segített elfogadni az élet rövidségét és a halál mindennapos tényét. Ismeretes, hogy Mária Terézia házi kápolnájában ha-

36.

STEPHAN DORFFMEISTER (Wien 1729–Sopron 1797) Katharina Jankovich, geb. Kiss auf der Bahre 1792

Öl auf Leinwand, 66,7×38,5 cm
Signiert auf der Rückseite: Stepha Droffmaister pinxit Accad. 1792. Soprony
Győr, János-Xantus-Museum
Inv. Nr. 66.1.
Auf neuer Leinwand aufgezogen

Die späte, kleinformatige Variante der Totenbildnisse malte Dorffmeister unter dem Einfluß und nach dem Kompositionsvorbild jener Stiche, auf denen Angehörigen der Familie Habsburg auf der Bahre verewigt sind. Mit der Anfertigung solcher Stiche wollte man eigentlich in den Untertanen des Reiches Mitleid und Mitgefühl für die trauernde kaiserliche Familie und für den hingeschiedenen Herrscher erwecken.[1] Diese druckgraphischen Blätter zeigten Art und Weise der Aufbahrung, wie auch Einzelheiten des Zeremoniells, den gestuften Katafalk mit Reihen von Kerzen auf jeder Stufe in anschaulich-getreuer Weise. Dorffmeister interessierte sich für die der Situation innewohnenden Effekte des Malerischen und der Behandlung des Lichtes, als er sein Bild in Nachahmung benannter Vorbilder im Auftrag der Familie anfertigte. Das zerstreute Licht der Kerzen reicht gerade noch dafür aus, daß sich die Gestalt der blau gekleideten jungen Frau vom dunklen Hintergrund abhebt. Die verschwommenen Konturen des Körpers, die im Vordergrund vibrierenden Kerzenlichter schwören das Halbdunkel des Sterbezimmers,

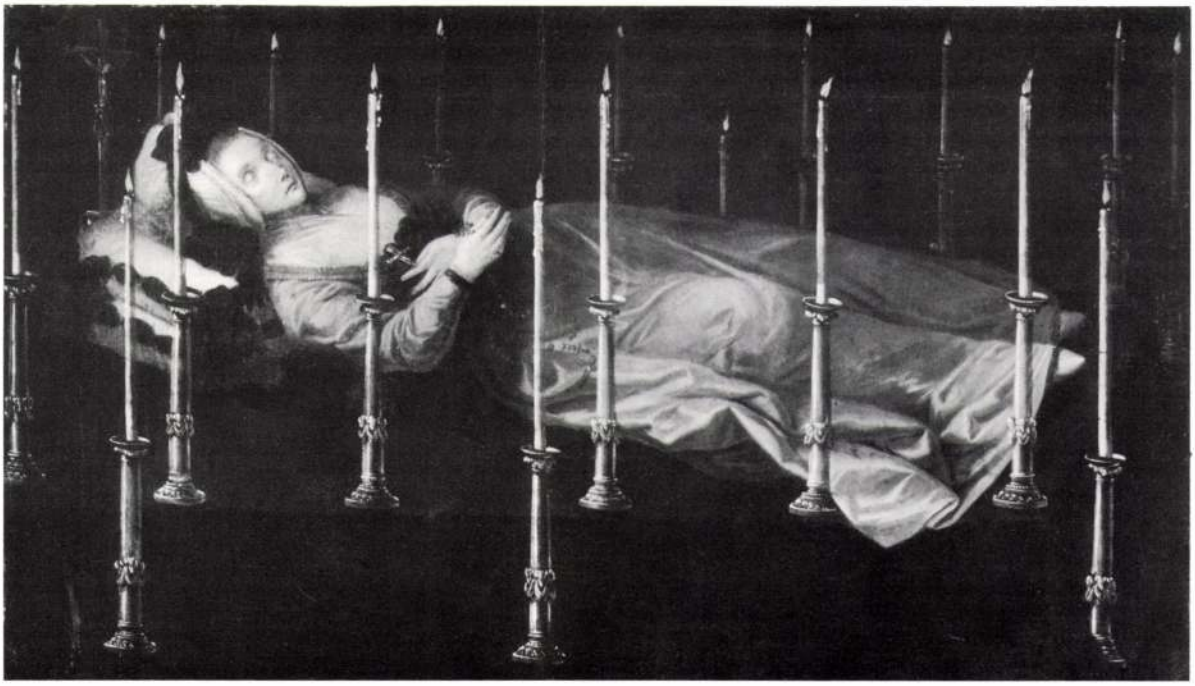

36

sonló, kisméretű halotti portrék függtek a császári család tagjairól.[2] Ezek a házi ájtatosságot kísérő kommemoratív, emlékőrző ábrázolások ily módon személyes élményhez kapcsolódóan adtak alkalmat a mulandóság fölötti meditációra, ekképp bennük a 17. századi vanitas-képek tartalma és szerepe őrződött meg és élt tovább. A műfaj hagyományos, csendéleti változatával Dorffmeister három évtizeddel korábban már próbálkozott. Egy 1762-ben készült vanitas-csendéletén koponyában és az élet múló voltát jelképező törött pohárban öltött formát a megállíthatatlan idő.[3]

Jegyzetek:

1. *Pigler*, 1956: 20–26. 16–30. kép
2. *Pigler*, 1956: 22–23.
3. Magántulajdonként kiállítva a Magyar Nemzeti Galéria állandó barokk kiállításán. *Mojzer* M.: Magyarországi csendéletek a 17. és a 18. századból. MÉ 1982/4. 259. 20. kép.

Irodalom:

Galavics G.: Az arcképfestő Dorffmaister István. Folia Archaeologica 17. 1965. 234.; Válogatás a Xántus János Múzeum képzőművészeti gyűjteményéből. Győr, 1986. Kiállításkatalógus (A katalógust írta: *Némethiné* M. *Júlia*) 16. kat.szám.

die leidvolle, feierliche Stille um die Bahre herauf, das Andenken der Heimgegangenen ist indes dabei behilflich, daß man sich die Kürze des Lebens und die alltägliche Realität des Sterbens und des Todes vergegenwärtigt. Bekanntlich befanden sich in der Hofkapelle Maria Theresias ähnliche kleinformatige Totenbildnisse von den Mitgliedern der kaiserlichen Familie.[2] Diese die Privatandacht begleiten kommemorativen, die Erinnerung an die Toten wachhaltenden Darstellungen ermöglichten im Anschluß an ein persönlich nachvollzogenes Todeserlebnis die Meditation über das Vergängliche, wodurch in diesen Bildern Inhalt und Rolle der Vanitas-Bilder des 17. Jahrhunderts bewahrt und tradiert wurden. Mit der herkömmlichen, Stilleben-Variante dieser Gattung hat Dorffmeister bereits drei Jahrzehnte zuvor experimentiert. Auf einem 1762 entstandenen Vanitas-Stilleben stellte er die unaufhaltsame Zeit mit Hilfe eines Schädels und eines gebrochenen Glases dar, das die Vergänglichkeit allen irdischen Daseins versinnbildlicht.[3]

Anmerkungen:

1. *Pigler* 1956. 20–26. Abb. 16–30
2. *Pigler* 1956. 22–23
3. Als Privateigentum ausgestellt in der ständigen Barockausstellung der Ungarischen Nationalgalerie. *Mojzer*, M. Magyarországi csendéletek a XVII. és XVIII. századból [Stilleben aus dem Ungarn des 17. und 18. Jahrhunderts]. MÉ XXXI. (1982) 259. Abb. 20

Literatur:

Galavics, G. Az arcképfestő Dorffmaister István [Der Porträtmaler Stephan Dorffmaister]. Folia Archaeologica XVII. (1965) 234; Válogatás a Xantus János Múzeum képzőművészeti gyűjteményéből [Eine Auswahl aus der Kunstsammlung des János-Xantus-Museums]. Győr 1986. Ausstellungskatalog (von *Mészáros—Németi*, I.) Kat. Nr. 16

Régi m. arckepek.
Tata, 1987

37.

JOHANN MARTIN STOCK
(Nagyszeben, 1742—Nagyszeben, 1800)
Gróf Kendeffy Ádám gyermekkori arcképe
1795

Olaj, vászon, 63,5×49 cm
Szignálva lent jobbra: „Stock 1795"
Magyar Nemzeti Galéria
Leltári szám: L. 5.058.
Restaurálva, új vászonra húzva (Veres Miklós, 1973)

A nagyszebeni születésű festő és grafikus életműve művészi színvonal és szellemi igényesség szempontjából egyaránt kiemelkedik a 18. század végi hazai festészetből. Stock főként arcképfestő volt, s a pozsonyi, majd később az erdélyi nemesi és polgári értelmiség, valamint hivatalnokréteg megbízásából dolgozott. 1763—71 között a bécsi Akadémia festészeti osztályán, majd ezt követően 1774-ig a Rézmetsző Akadémián tanult.[1] Martin van Meytens növendéke volt, festésmódja azonban nem követi mestere sima modorát. Nemcsak festői stílusára, de művészi magatartására is döntő hatással lehetett 1771-es lipcsei tartózkodása, amelynek ez idáig egyedüli dokumentuma néhány ott készült arcképmetszete.[2] Bizonyára akkor, abban a művészeti környezetben, s valószínűleg Anton Graff műveinek hatására vált festészetének alapjává a mértéktartó előadásmód és polgári hangnem, a látványhoz való tárgyilagos festői viszony. Már 1772-ben Brukenthal Sámuel erdélyi kormányzó szolgálatában találjuk, aki az akkori Bécs egyik legrangosabb műgyűjteményének tulajdonosa volt. A festő mint a gyűjtemény custosa (őre) képrestaurálást végzett, jelentősebb művek másolatát készítette el, és a képtár gyarapításában Brukenthalt tanácsokkal segítette. 1786-ban, Brukenthal nyugállományba vonulásakor Stock is visszaköltözött Erdélybe.

Kendeffy Ádám gyermekkori arcképének ülő kompozíciója a gyermekportréknak még a 16. századra nyúló hagyományát követi. Az ifjú erdélyi nemes arcképén azonban Stock a felvilágosodás érdeklődésének megfelelően, s némiképp már a 19. századi életképek tematikáját is előlegezve, gyermekjátékként népi zsáneralakokat festett. A Hátszegen birtokos ifjú nemest körülvevő babák — idős parasztasszony és fiatal román parasztlány guzsallyal —, minthogy fiúportréról van szó, a festő elképzelése szerint itt elsősorban a táj lakóinak etnikai karakterét jelzik. A megoldás Stock újító művészi alkatára jellemző, hiszen effajta zsáneralakok ekkor még csak hagyományos műfaji keretek között, életképeken s főként különböző népek viseletét, életformáját bemutató metszetsorozatokban léptek színre. A gyermekportrén szereplő figurák műfaji párhuzamai Stock grafikai munkásságában is megtalálhatók, így 1778 táján Pozsonyban készült rézkarcain, egy különböző népi típusokat bemutató, teljességében meg nem valósult metszetsorozat első darabjain.[3] E lapokon a festő az életmódot és az etnikai jellemzőket az arcképein is megszokott tárgyilagossággal szemléli és mutatja be.

Kendeffy Ádám (1795—1834) felnőttként az erdélyi reformellenzék vezére és Wesselényi Miklós barátja lett.[4]

37.

JOHANN MARTIN STOCK
(Hermannstadt 1742—Hermannstadt 1800)
Kinderbildnis des Grafen Adam Kendeffy
1795

Öl auf Leinwand, 63,5×49 cm
Signiert unten rechts: Stock 1795
Ungarische Nationalgalerie
Inv. Nr.: L. 5.058.
Auf neuer Leinwand aufgezogen, restauriert von Miklós Veres, 1973

Das Œuvre des in Hermannstadt geborenen Malers und Graphikers ragt in bezug auf künstlerische Qualität und geistigen Anspruch aus der ungarischen Malerei im ausgehenden 18. Jahrhundert heraus. Stock war vor allem Porträtmaler und arbeitete im Auftrag der adeligen und bürgerlichen Intelligenz sowie der Beamtenschicht zunächst von Preßburg, dann von Siebenbürgen. 1763—1771 studierte er an der Malerschule der Wiener Akademie, anschließend bis 1774 an der Kupferstichakademie.[1] Er war Schüler von Martin van Meytens, seine Malweise folgt aber keinesfalls der problemlos-ausgeglichenen Manier seines Meisters. Sein Aufenthalt in Leipzig im Jahr 1771 wird wohl nicht nur seinen Stil, sondern auch seine gesamte künstlerische Haltung entscheidend beeinflußt haben, wofür — vorläufig — einige seiner dort entstandenen Bildnisstiche sprechen.[2] Wahrscheinlich dort in Leipzig, in jener künstlerischen Atmosphäre und vermutlich unter dem Einfluß der Werke Anton Graffs wurden die maßhaltende Vortragsweise und der bürgerliche Ton, das objektive Verhältnis des Malers zu seinem Gegenstand zum Tenor seiner Malerei. Bereits 1772 finden wir ihn im Dienst des Gouverneurs von Siebenbürgen, Samuel Brukenthal, dem Besitzer einer der wertvollsten Kunstsammlungen des damaligen Wien. Der Maler war Kustos der Sammlung, restaurierte Bilder und fertigte auch Kopien der bedeutenderen Gemälde an, wie er auch Brukenthal mit Ratschlägen versah, in welcher Richtung dieser seine Sammlung erweitern sollte. 1786, nachdem sich Brukenthal vom Dienst zurückgezogen hatte, ging auch Stock wiederum nach Siebenbürgen.

Die Komposition unseres Bildes mit dem sitzenden Modell folgt der Tradition der Kinderbildnisse aus dem 16. Jahrhundert. Auf dem Bild des jungen Adeligen aus Siebenbürgen finden wir aber, dem Interesse der Aufklärung entsprechend und einigermaßen die Thematik der Genrebilder des 19. Jahrhunderts vorwegnehmend, Genrefiguren als Kinderspielzeug. Da es sich um ein Knabenporträt handelt, deuten die Puppen — eine alte Bauernfrau und ein rumänisches Bauernmädchen mit Kunkel — um den jungen Adeligen, der seine Besitztümer im Hátszeg genannten Landstrich hatte, der Vorstellung des Malers zufolge hier vor allem den ethnischen Charakter der Einwohner dieser Gegend an. Die Lösung ist für das aufs Neue bedachte künstlerische Naturell Stocks kennzeichnend, zumal solche Figuren zu jener Zeit nur innerhalb der traditionellen Rahmen der Gattung, auf Genrebildern und hauptsächlich auf Stichfolgen erschienen, die die Tracht und die Lebensweise der verschiede-

DORFMEISTER Wien

Dorfmeister, István

festő

A vörösberényi templom

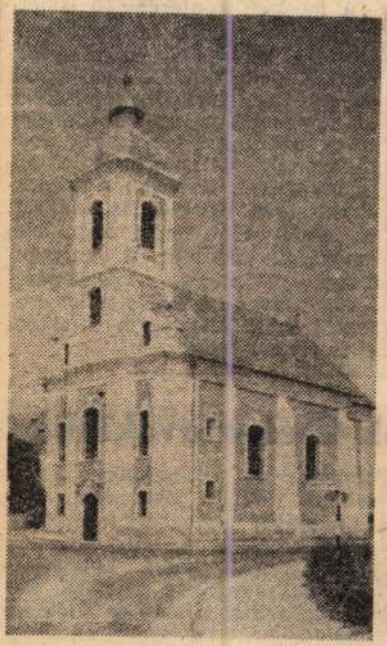

A Veszprémből Balatonalmádiba vezető — a közelmúltban felújított és korszerűsített — út mentén áll a vörösberényi katolikus templom, az északi Balaton-part egyik ékessége, különleges gonddal kezelt, úgynevezett első osztályú műemlék. *Horváth József* veszprémi püspöki levéltáros, a templom plébánosa kedvtelve vállalkozik a történelmi emlékek között való kalauzolásra (ha futja az idejéből). A templom és a mellette levő (jelenleg tanácsi lakóháznak használt, s fájdalom, igen elhanyagolt állapotban levő) épület az 1770. és 1780. közötti évtizedben épült, *Buffleur Gáspár* szerzetes szorgalmazására egykori jezsuita birtokon (a rendet abban az időben II. József császár már feloszlatta).

Hiteles forrás a templomépítésről *Kitaibel Pál* természettudós 1799-es feljegyzése, amely szerint „Pater Buffleur, aki a feloszlatás után még nyolc évig adminisztrátor maradt, s akire szónoki tehetsége és jótékonysága miatt még sokan emlékeznek, egy szép templomot hozott létre. Az építéshez a birtok jövedelméből 1400 forintot fordított. A templom nemcsak szilárd és szép építmény, hanem belsejét szép oltárok díszítik és az egész ki van festve."

A templom ma teljes hajdani szépségében látható; restaurálását 15 évig folytatta az Országos Műemléki Felügyelőség. A mennyezet és az oldalfalak freskói színes épségben tárulnak a látogató elé. A freskókat sokáig *Dorfmeisternek* tulajdonították, de Horváth József újabb kutatásai bebizonyították, hogy a műtörténet által alig ismert schaffhauseni *Bucher Xavér Ferenc* művei. A kupola kompozíciójának címe: Háború és béke. Egy másik mennyezetdíszítés Loyolai Ignác élettörténetét ábrázolja. Igen érdekesek — megoldásukban Európában is egyedülállók — a festett belső ablakokból kitekintő egykori adományozók arcképei.

A templom belső diadalívén a veszprémvölgyi apácakolostor alapításának jelenetét örökítette meg a festő. Apostolok, evangélisták ábrázolatai egészítik ki a pompás látványt. A templomhoz csatlakozó sekrestye — egykori nevén Szentsír kápolna — boltozatán Mózes látható az égő csipkebokor előtt; a kápolna oldalfalain rózsaszínben játszó, igen finom festői megoldásokat mutató húsvéti jelenetek. Ezek egy része sérült, műemléki helyreállításukat most végzik. A templom barokk főoltárát s rendkívül kvalitásos szobrait néhány hónapja aranyozták újra.

Tamás István

8.

15.

Magyarország, az NDK, Románia, a Szovjetunió és Vietnam, továbbá Jugoszlávia küldöttsége vett részt. Az ötnapos megbeszélésen a hosszú távú együttműködési célprogramok megvalósításának feladatairól volt szó. A bizottság megtárgyalt több mint száz termelésszakosítási és műszaki-tudományos együttműködési megállapodástervezetet is.

*

Ugyancsak pénteken fejezte be Hradec Královéban tartott négynapos ülését a KGST-nek az Csehszlovakia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, az NDK, Románia, a Szovjetunió és Vietnam küldöttsége, megfigyelői minőségben képviseltette magát Jugoszlávia, megjelentek továbbá az Interatomenergo és Interatominstrument nemzetközi szervezet, valamint a Dubnai Egyesített Atomkutató Intézet megbízottai. A tanácskozás végén a KGST-tagállamok megbízottai többoldalú megállapodásokat írtak alá az atomenergetikai problémák megoldásában való együttműködésről.

Befejeződött a gépkocsi-megrendelések újraszámozása

A Merkur a december 31-i állapotot figyelembe véve május végén befejezte a személygépkocsi-megrendelések felülvizsgálatát és újraszámozását, s a héten postára adták az új sorszámokat tartalmazó utolsó értesítéseket is. Előfordulhat, hogy valaki — ha a Merkur nem kapta meg az erről szóló értesítést — az előleg befizetése ellenére sem kapott új sorszámot. Ezt a befizetést igazoló OTP-bizonylat bemutatása vagy másolatának elküldése után a Merkur pótolja, az ilyen megrendelőket a korábbi előjegyzési számuknak megfelelően sorolja be.

Mint ismeretes, a korábbi vételárelőleget tavaly november 30-ig 20-ról 50 százalékra kellett kiegészíteni, amit az akkori megrendelők kétharmada megtett. A határidő lejártáig mintegy 190 ezer gépkocsi-előjegyzést nem újíindokolták az újraszámozást, amelyen a régi sorszámok szerint többségében előreléptek a megmaradt megrendelők. A visszalépések következtében általában csökkent a várakozási idő. Az eredeti visszaigazolástól eltérően a *Lada 1600-as* megrendelői három évvel, a *Trabantokéi* és a *Wartburgokéi*, valamint a kis *Polskikéi* két évvel, a *Daciákéi* másfél évvel, a *Lada 1500-asokéi* egy évvel korábban kaphatják meg a kocsikat. A *Skoda* gépkocsiknál maradtak a vállalási határidők, míg a *Moszkvics*, *Polski-Fiat 1500*-as és *Zaporozsec* megrendeléseket egy éven belül teljesítik. A *Lada 1200*-asra és a *Lada-Combira* viszont tovább kell várakozni.

Az újraszámozás miatt a január 1-től feladott újabb kocsi-megrendelések sorszámát ezután

A SZIGETVÁRI DORFFMEISTER KUPOLAFRESKÓ RESTAURÁLÁSA

Seres László

Műtárgyvédelem, 24. 1995-

Összefoglalás: Az 1788-ban készült freskónak viszontagságos sorsa volt, restaurálására az „utolsó pillanatban" került sor. A szerző részletesen ismerteti azokat az okokat, amelyek előidézték a freskó állapotának nagymértékű romlását, beszámol a konzerválás eljárásáról és eredményéről, érinti az esztétikai helyreállítással kapcsolatos problémákat és jelzi azok megoldásának irányát.
A restaurálás racionálisan leírható oldalát helyezi előtérbe. Véleménye szerint azonban a mü helyreállításának technikai oldala - bár rendkívül fontos és alapja az esztétikai helyreállításnak - másodlagos az alkotás müvészeti tartalmának visszaállítása szempontjából.
A restaurátor munkáját olyan alkotói folyamatnak tekinti, mely nem foglalható chartába, melynek mindig az adott körülményekhez kell igazodnia, mindig az adott körülmények között kell megtalálnia az optimális megoldást.

A képek előbb-utóbb elpusztulnak - jegyezte meg a minap kolléganőm.

Ennek hiteles példáját láttuk, amikor 1994 tavaszán először megtekintettük Dorffmeister freskóját a szigetvári rk. templomban. Az idő nem múlt el nyomtalanul felette; a természet és az ember egyaránt kikezdte azt a múlékony harmóniát, amit Dorffmeister teremtett. Egy prédának kitett freskót láttunk, melyről most, az utolsó órában gondoskodni kellett.

A feladat nem tűnt könnyűnek; elsősorban nem a műszaki problémák megoldása miatt, hiszen a konzerválás-tisztítás valamilyen úton-módon mindig megoldható, hanem az esztétikai helyreállítás volt kérdéses, mert egy barokk képnek élnie kell, vissza kell adnia azt az illúziót, ami lényege.

Ez az illúzió az, amely az egységet teremti, amelynek a kép minden részlete alá van rendelve. Ezért a barokk teljes kiegészítést kíván, nem tűr el töredékességet. Egy angyal, mely nyomokban látható, nem képes visszaadni az illúziót, megbontja a harmóniát és a kép szétesik. Ezért az esztétikai helyreállítás feladata lényegesen más, mint amit egy középkori freskó esetében tapasztalunk. A középkori képeken nincsenek alárendeltségi viszonyok, mint ahogy nincs illúzió sem. A kép minden részlete önmaga, ezért tűri el a töredékességet, melyet szinte hozzátartozónak tekintünk.

Dorffmeister freskóját egy török dzsámi kupolájára festette. A szigetvári plébániatemplom története érdekes, ezért ismerkedjünk meg fontosabb állomásaival.

1568–69 A négyzetes alaprajzú dzsámi építésének ideje. A belső tér nyolcszögletes kiképzésű, felette közvetlenül csegelyeken nyugszik a félgömb alakú kupola.
1780 A templom barokk átépítése, mely meghagyta a dzsámi főfalait.
1788 Dorffmeister megfesti a kupolafreskót, segédei pedig kifestik a teljes belső falfelületet.
1970–90 A csegelyek alatt az OMF visszaállítja a dzsámi eredeti kiképzését.

Jelenleg tehát a barokk és az iszlám egyaránt megjelenik a templomban, amely sajátságos jellegűvé teszi azt.

Ebben a kissé szokatlan térben láthatjuk ma Dorffmeister alkotását, az oldalfal festett architektúrája felett. Ennek restaurálása során érdekes volt megfigyelni az egyes segédek, pontosabban fogalmazva az egyes mesterek jellegzetes kézjegyét, mely személyes jelleget kölcsönzött az azonos ismétlődő motívumoknak.

A freskó témája Szigetvár történelméhez kapcsolódik, annak hősi epizódjait jeleníti meg. A négy égtáj szerint tagozódó jeleneteket láthatunk, melyek alatt feliratos táblák jelzik a

1. A freskó restaurálás előtt
The fresco prior to restoration

2. Angyal a feltáskásodott és lepergett felülettel. A korábbi túltisztítás az arcot eltüntette
The angel with bubbly and peeling surface. Excessive previous cleaning has removed the face

mondanivalót, chronostichonnal jelezve az évszámot. Ezeket érdemes lejegyezni, mert nemcsak a freskó témáját fejezik ki tömören, de hangulatuk visszatükröződik a képeken.

A latin nyelvű feliratok fordítása a következő:

- Szolimán és Zrínyi végzetének beteljesedésével elbukott (Szigetvár elestének éve 1566)
- Ezekig az évekig nyögött a hold alatt (a chronostichon által jelzett 122 évig volt Szigetvár török kézen)
- Éhség által, ősi jogon visszaszerezve örvendezett (Szigetvár visszavételének éve 1688)
- Ma festményekkel ékesítve ünnepli századik évfordulóját (Szigetvár visszavételének évfordulója 1788)

Az egybefüggő jelenetsor mozgalmas képet mutat, a több mint száz figura egyenként is élményt nyújt. Kortársai Dorffmeister egyik legsikerültebb alkotásának tekintették a freskót.

Kissé elkanyarodtunk a műtárgyvédelem fogalomkörétől, de úgy vélem, hogy egy kép restaurálása, a restaurálás fogalma többet takar, mint amit műtárgyvédelemnek nevezünk. A műtárgyvédelem elsősorban a műtárgy fizikai valóságával foglalkozik, mely racionálisan megközelíthető, megmagyarázható. A műtárgy azonban éppen azért műtárgy, mert egy szellemi valóságnak - a művészetnek - a hordozója, amely természetesen képletekkel, számokkal és vegyjelekkel nem kifejezhető. Egy restaurátor számára ennek a szellemi tartalomnak a visszaadása, a „kiegészítése" jelent elsősorban problémát, és ha ezzel nem megfelelően bánik, hatása rombolóbb lehet, mint bármely alkalmatlan vegyszeré. Természetesen minden esztétikai helyreállítás alapja a mű fizikai állapotának megfelelő szintű helyreállítása, amely a tudomány segítségével egyre magasabb szintet érhet el. Valójában tudományos értékű átfogó vizsgálatokat csak egészen kiemelkedő műtárgyak esetében alkalmazhatunk, miután költség- és időigénye a mindennapok gyakorlatával nem egyeztethető. Azonban egy-egy új vegyszer vagy konzerválóanyag megjelenése mindig segíti munkánkat.

A freskó helyreállításának első lépése a vakolat konzerválása volt.

A jellegzetes, vékony téglából épült falazatra a freskóvakolatot egyenletesen, kb. 1,5 cm vastagságban hordták fel. A vizsgált felületeken korábbi vakolatréteget, vagy durvább alávakolást nem találtunk. Anyaga alacsony agyagtartalmú, egyenletesen finomszemcsés, jó minőségű homok. Színe okkeres. Sovány, kevés meszet tartalmaz. Kötése a falazathoz jó, azonban az alacsony mésztartalom, a beázások és a korábbi rendkívül magas páratartalom következtében porlik, morzsolódik.

A freskó károsodásának elsődleges oka a vakolatréteg felületének táskásodása volt.

A helyreállítás megkezdésekor százszámra találtunk nyílt és zárt hólyagokat, melyek mérete a pénzérmétől a tenyér nagyságáig terjedt. A károsodás folyamatának minden fázisa megfigyelhető volt; a zárt hólyagok középen kinyíltak, megrepedtek, szélük visszapöndörödött és a vakolatszemcsék - mint a homokórából - lassan peregtek alá.

Több tényező együttes hatása okozta ezt a freskónál ilyen mértékben ritkán tapasztalható jelenséget.

Az első ok a korábbi konzerválási eljárásokban keresendő. Előttünk ismeretlen anyaggal, feltehetően híg plextollal erősítették meg a vakolatot, konzerválták a freskót. Ez az anyag kb. 1,5–2 mm mélységig itatta át a vakolatot, így annak felszínén egy kevésbé lélegző kikeményített réteg alakult ki. Ez adta a hólyagok falvastagságát, és a lehámló réteg is a konzerválóanyaggal átitatott felület volt.

A vakolat meggyengülésének, porózussá válásának oka az alacsony mésztartalmon kívül, a páratartalom feldúsulásában, a nedvesedésben keresendő. Ez részben külső hatásra vezethető vissza.

A kupoladobot felülről nem szigetelték, így jelentős hőmérsékletkülönbség alakulhatott ki, mely a pára lecsapódásához vezetett. Ennek összegyűlt gócait a kupola felső részén megfigyelhettük.

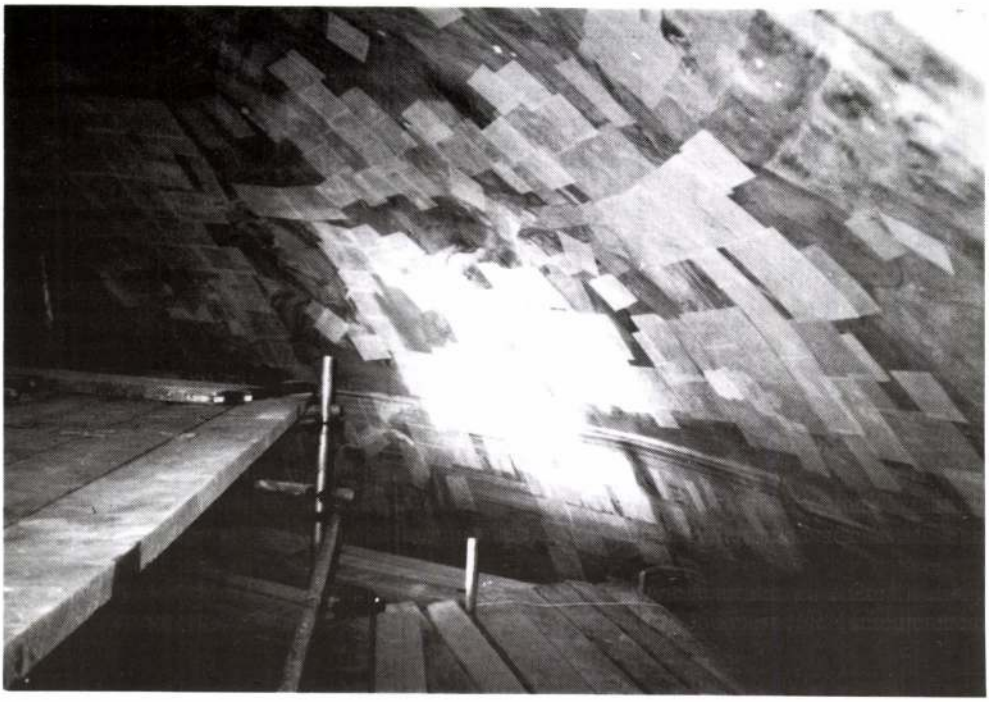

3. Leragasztott felület a táskásodás megszüntetéséhez
Surface bubble repaired by glueing

4. A két angyal konzerválás, tisztítás és tömítés utáni állapota
The two angels following conservation, cleaning and filling

Elszórtan beázási nyomokat is találtunk, mely inkább az oldalfalakon jelentkezett több négyzetméternyi vakolat elpusztulását okozva.

Hozzájárult a páratartalom feldúsulásához és a jelentős hőmérséklet-ingadozáshoz a dzsámi rekonstrukciós munkája is, mely közel 20 éven keresztül folyt a templom területén.

Ezeken a külső tényezőkön kívül a kupola építészeti sajátossága, mely semmiféle szellőzést nem biztosított a kupoladobban, szintén hozzájárult a táskásodáshoz, hiszen a levegő nem cserélődhetett, egy légbuborék alakult ki, melynek páratartalma a vakolatba szívódott fel.

Összegzésül elmondható, hogy a megerősített, konzervált vékony réteg a vakolat felületén akadályozta a pára szabad kiáramlását, és ez a freskó felszínének táskásodásához vezetett.

Hasonló okra vezethető vissza a korábbi tömítések körül tapasztalt leveles elválás is a vakolat felületén. A kifogástalan minőségben elkészített tömítések anyaga erősebb, kevésbé lélegző volt a vakolat anyagánál és ezért a nedvesség a tömítések széle felé húzódott, ott párolgott el a károsodást okozva.

Feladatunk a konzerválás során tehát többrétű volt:

A kupola szigetelésének biztosítása a hőhíd kialakulása ellen, a kupoladob szellőzésének megoldása, a táskásodások és elválások rögzítése, a tömítések kicserélése, a freskó vakolata meggyengült kötésének megerősítése.

A kupola szigetelésére anyagi fedezet hiányában nem került sor.

A kupoladob szellőzését 3 db 2,5 cm átmérőjű szellőzőcsatorna kialakításával oldottuk meg, melyek a kupola felső részén, kevésbé exponált részen helyezkednek el. Jelenleg a templom klimatikus viszonyai rendezettek, így remélhetőleg ez a minimális szellőzés a továbbiakban elégséges lesz.

A hólyagok rögzítése Tylose (metilcellulóz) és kevés Plextol (akrilát diszperzió) oldatával történt. A hólyagokat először Tylosevel, Novotex pelenkabetéttel ragasztottuk le, majd az oldattal injektáltuk. Az átnedvesedett, megpuhult hólyagokat kézzel visszanyomtuk, rögzítettük. Ezzel a viszonylag egyszerű módszerrel jó eredményt értünk el, csaknem roncsolásmentesen tudtuk a táskásodást megszüntetni.

A régi tömítések eltávolítása és az új, kevésbé kemény, a vakolat anyagához jobban alkalmazkodó tömítések elkészítése után került sor a freskó vakolatának megerősítésére, konzerválására.

Ehhez Wacker Steinfestiger OH márkanevű színtelen szerves oldószeres kovasavésztert használtunk, mellyel 0,5–1 cm mélységben itattuk át a vakolatot. A két hét kötési idő után észrevehetően javult a vakolat minősége, és nem utolsó sorban a retusáláshoz is kiválóan alkalmas felületet nyertünk.

A helyreállítás megkezdésekor a freskó felületén néhol gyenge sókivirágzást tapasztaltunk. 5 helyről vettünk mintát, melyekben a röntgendiffrakciós vizsgálati módszer gipszet állapított meg. A megfelelő klíma megteremtésével a sókivirágzás, a gipsz további kioldódása a vakolatból reméljük megszűnik majd.

A freskó vakolatának konzerválása volt munkánk legegzaktabb része, melynél tudtuk a károsodást előidéző okokat és ezért a problémák megoldása is könnyebb, egyértelműbb volt.

A tisztítás - melyet a vakolat végső konzerválása előtt végeztünk el - már több nehézséget okozott. Itt meg kell említenünk, hogy a freskót ebben a században három alkalommal restaurálták, javították. 1907-ben, 1930-ban és 1972–73-ban végeztek komolyabb helyreállítási munkát. Nehézséget nem a retusok, átfestések eltávolítása jelentette, hanem az, hogy a korábbi konzerválás a szennyeződést és a freskóréteget egyaránt átitatta. A porló pigmentek és a rárakódott por egy tömeggé vált, szétválasztásuk szinte lehetetlen volt. Ezt a munkát csak nagyon óvatosan, lépésről lépésre, a felület állandó megerősítése mellett tudtuk elvégezni. A konzerválóanyag puhításához denaturált szeszt használtunk, majd Tyloseval

5. Dorffmeister freskója a restaurálás után
Dorffmeister's fresco after restoration

6. Dorffmeister freskója a restaurálás után
Dorffmeister's fresco after restoration

itattuk át a felületet. A tisztításhoz szalmiákszeszben oldott Selecton B_2 t alkalmaztunk kb. 15% os töménységben. A Tyloses beitatás lehetővé tette, hogy a tisztítószer a freskó felületén fejtse ki hatását, megakadályozta a vakolatba történő felszívását és rögzítette a pigmenteket is. Ennek a módszernek az ismételt alkalmazásával, a felület fokozatos tisztításával sikerült eltávolítanunk a szennyeződést a kívánt mértékig. Tanulságként megemlíthetjük, hogy bármiféle konzerválási munkát csak teljesen tisztított felületen szabad elvégezni.

A freskó esztétikai helyreállításáról beszélhetünk a legkevésbé kézzelfoghatóan. Röviden annyit mondhatunk el, hogy mint minden esetben, itt is megvolt az a pontosan követhető határ, mely alatt a retus még kevés és mely felett a retus már sok. Azt a pontot kellett megtalálni, amikor a kép összeáll, és ezt a lehető legkevesebb eszközzel kellett elérni.

A vonalkázó, raszteres retustól a motívumok teljes megfestéséig, az akriltól a mészfestékig, a legkülönbözőbb restaurálási technikát és anyagokat használtuk az adott felület igénye szerint.

Dorffmeister freskójának restaurálását Csépány Éva, Jeszeniczky Ildikó, Verebes Dóra és Bittsánszky Ágota kollégáimmal végeztük el. A záros határidő alatt megoldandó feladat úgy hiszem, próbára tette állóképességünket is. 1995 végén adtuk át a munkát, mely az állam és az egyház példamutatóan közös beruházása volt.

*

„A képek előbb-utóbb elpusztulnak" - hangzott az első sor.

Elpusztulnak, ha elfeledkezünk róluk; a kultúra része múlhat el így nyomtalanul.

Voltak dicső korok, amikor új és új kultúrák születtek, új freskók a megporosodott régi helyén.

Ma nem ilyen kort élünk - hiún gondoljuk, hogy megtaláltuk a dolgok értelmét és talán ezt vesztettük el.

Éppen ezért fontos a restaurátor munkája, hogy újra láthassuk ezt a koronként megújuló kultúrát, hogy észrevegyük, nem az a kultúra, amely az embereket szétszórja, hanem az, amely összefogja.

RESTORATION OF THE DORFFMEISTER DOME-FRESCO IN SZIGETVÁR

Abstracts: This fresco, painted in 1788 had a vicissitudinous history. Its restoration took place at the last moment. The author provides a detailed account of causes that lead to the great deterioration observed in the state of this painting. He describes the methods as well as the results of conservation and discusses the aesthetical problems of restoration as well as the directions of solution.

Preference is given to the rational aspects of restoration. The opinion is advanced, however, that while technical restoration is important as the basis of aesthetic restoration, it is secondary relative to the reconstruction of artistic content.

The restorer considers his work a creative process that cannot be encapsulated in a charter. It must always adapt to given conditions and find the optimal solution for the situation at hand.

Szerző címe/Author's address:
Seres László – festőrestaurátor művész/painting restorer
3517 Miskolc–Lillafüred, Erzsébet sétány 69.

A Magyar Nemzeti Galéria Régi Magyar Gyűjteményének restaurátorműhelye

1992–93 folyamán az alábbi művek restaurálását végezte el a „Közép-Európai Barokk Éve" alkalmából megrendezett kiállításokra, azok költségvetéséből:

a „Zsánermetamorfózisok" című kiállításra (Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár - V. 16–X. 10.):

- *Johann Kupezky követője: Férfiképmás. MNG Régi Magyar Gyűjtemény, ltsz.: 5.140 – Eisenmayer Tiborné*

az „Utak és találkozások" című kiállításra (Budapesti Történeti Múzeum, Budapest – VI. 11–X. 10.):

- *Martino Altomonte köre: Szent Lipót megdicsőülése, 1750 körül. MNG Régi Magyar Gyűjtemény, ltsz.: 5.097 – Takácsné Szabó Marianne (megkezdett restaurálás befejezése): új keretét Németh Gábor készítette*
- *Ignaz Raab: Szent György megdícsőülése, 1770-es évek. MNG Régi Magyar Gyűjtemény, ltsz.: 82.10 M – Zsolnay Krisztina (megkezdett restaurálás befejezése)*
- *Nyugat-magyarországi (?) szobrász, 1740 körül: Pieta. MNG Régi Magyar Gyűjtemény, ltsz.: 8100 – Zsámboki Orsolya és Lakatos József*
- *Soproni szobrász: Angyal, 1750 körül. MNG Régi Magyar Gyűjtemény, ltsz.: 9210 M – Laurentzy Mária*
- *Soproni szobrász: Angyal koponyával és kígyóval, 1750 körül, MNG Régi Magyar Gyűjtemény, ltsz.: 92.10 M – Menráthné Hernády Szilvia*
- *Dorfmeister István: A Jótanács Anyja, 1781. Sopron, Szent György dóm – Juhász István*
- *Johann Lucas Kracker: Solanói Szent Ferenc, 1770. Eger, Érseki Szeminárium – Kázik Márta és Szutor Katalin, keretét Németh Gábor restaurálta*
- *Johann Lucas Kracker: Nepomuki Szent János, 1770 Eger, Érseki Szeminárium – Menráthné Hernády Szilvia és Takácsné Szabó Marianne, keretét Németh Gábor restaurálta*
- *Joseph Ignaz Mildorfer (?): Krisztus siratása. Sopron, Szentlélek templom – Juhász István és Kázik Márta, keretét Lakatos József restaurálta*
- *Girolamo Pesce: Szent Januarius, 1725 körül. Vác, Püspöki Palota – Juhász István és Szentgyörgyi Edit, keretét Németh Gábor restaurálta*
- *Weber József Lénárd: Harsonázó angyal, 1761. BTM, Kiscelli Múzeum, ltsz.: 16.194.4 – Laurentzy Mária*

A fenti művekkel együtt a Régi Magyar Gyűjtemény a székesfehérvári „Zsánermetamorfózisok" című kiállításra hét festményt, a budapesti „Utak és találkozások" című kiállításra négy festményt és tíz szobrot kölcsönzött. A gyűjtemény további három képe és egy szobra szerepel a „Szentek Közép-Európában" című, ugyancsak a barokk éve alkalmából a pozsonyi Slovenská Národná Galéria termeiben 1993. október 12. és november 30. között megrendezésre kerülő kiállításon.
A két magyarországi barokk kiállítás katalógusai számára a színes és a fekete-fehér fényképek nagy részét Hasznos Zoltán készítette.

SAJTÓFIGYELŐ

ÉRTÉKMENTŐ; 1993./5.

A Magyar Olajipari Múzeum
(Technikatörténeti, műszaki múzeumaink)
Kivonat

Az emberek jelentős része még mind a mai napig kétkedve fogadja a műszaki múzeumokat. A múzeum szó hallatán legtöbben olyan intézményre gondolnak, melyben az elmúlt századokban élt emberek életmódjával, életével összefüggő tárgyakat, dokumentumokat őrzik. Az ugyan természetes számunkra, hogy ebben benne foglaltatik az adott kor „primitív" technikai színvonalát reprezentáló tárgyi és egyéb emlék is. Ezt példázzák a helytörténeti múzeumok. Az életkörülmények és a technika fejlődésével, újabb és újabb használati tárgy feltalálásával, újabb iparág kialakulásával egyes szakterületek önálló bemutatás tárgyává váltak. A specializálódás révén külön gyűjtő-, feldolgozó- és kiállítóhelyei lettek a mezőgazdaságnak, a közlekedésnek, később az ipar, a mindennapi élet egy-egy szűkebb területének.
A történelem minden téren folyamatosan igazolja, hogy a régmúlt és a közelmúlt, különösen az utóbbi tárgyilagos ismerete, tanulsága alapvető feltétele nemcsak a fejlődésnek, továbblépésnek, hanem egy elért élet- és műszaki színvonal megőrzésének is. A lezajlott események, kordokumentumok alapos, torzításmentes ismerete szükséges a reményteljes, korrekt jövő kialakításához. Egy nemzet történetének, önbecsülésének fontos része a termelési eszközök és a termelőerők, valamint a kulturális örökség históriájának kellő ismerete. A valós információ előrelépést, a torzított tények alapján kialakított stratégia visszafejlődést, hanyatlást eredményez.
Magyarország a világ olajtermeléséből kevesebb mint egy ezrelékkel részesedik, mégis büszkélkedhet nemzetközileg is figyelemre méltó olajipari múzeummal. Az amerikai tőkével 1933-ban megindult kutatáshoz a legkorszerűbb technológiát és berendezéseket használták. Az olajipar a működési területén, annak vonzáskörzetében óriási gazdasági, társadalmi fejlődést, jólétet eredményezett. A munka nehézsége, szépsége, jól szervezettsége kialakított egy fizikai és szellemi munkásokból álló összetartó dolgozó réteget. A kutatás, fúrás és termelástechnológiák korszerűsödésével az elavult eszközök és gépek mintegy kínálták magukat a megőrzésre. Az önzetlenül lelkes szakemberek még viszonylag időben megszervezték a szénhidrogénipar műszaki emlékeinek összegyűjtését, múzeumi elhelyezését. Cselekedetük, gondolkodásmódjuk fő mozgatója az volt, hogy megőrizzék az utókornak munkahelyük, környezetük egy szeletét, azt, ami jót hozott az életükbe.
A múzeum előfutárának a Nehézipari Műszaki Egyetem Olajtermelési Tanszékének eszközgyűjteményét és a Központi Bányászati Múzeum „A magyar kőolajbányászat története" című kiállítását tekintjük.
A Műemlékvédelmi Felügyelőség Műszaki Emlékeket Gyűjtő és Nyilvántartó Csoportja elvi irányításával az 1960-as évek közepétől megindult a gyűjtő- és szervező munka. Számtalan kérdést kellett megvitatni és eldönteni, melyek a leendő múzeum profiljára, hatáskörére,

tevékenységére, kiállításának tematikájára, az elhelyezésre vonatkoztak. Ennek eredményeként 1969. szeptember 27-én megnyílt Zalaegerszegen a Dunántúli Olajipari Múzeum, a Göcseji Falumúzeum (Skanzen) szomszédjában. A bővüléssel, fejlődéssel országos hatás- és gyűjtőkörűvé vált a múzeum. Így 1970-től ideiglenes, 1971-től végleges működési engedély alapján tevékenykedett a már „Magyar Olajipari Múzeum".
A Magyar Olajipari Múzeum ipar- és technikatörténeti múzeum.

Feladata:

- kutatja, gyűjti és rendszerezi (nyilvántartja) a szénhidrogénipar történeti, műszaki-technikai, tárgyi, írásos és képi emlékeit;
- gyűjti a vállalati irattárak nem levéltári jellegű anyagát;
- gyűjti a személyi hagyatékokat;
- csere és vásárlás útján is gyarapíthatja a gyűjteményeket;
- didaktikus szemléletű, korrekt kiállításokon (állandó-, időszaki és vándorkiállításokon) bemutatja az iparág, a szakmai múltját, annak fontos eseményeit, a legkiválóbb - elhunyt - szakemberek életútját, tevékenységét.
- Pályázatok kiírásával ösztönzi, visszaemlékezések készítésével elősegíti az iparág múltjának mind teljesebb feltárását;
- a tudományos kutató- és feldolgozó munka eredményeit - múzeumi kiadványokban - közkinccsé teszi;
- múzeumi feldolgozások és előadások tartásával segíti a diákok, érdeklődők ismereteinek bővítését;
- tudományos és szakegyesületekkel karöltve ápolja az iparág, a szakmai hagyományait, megemlékezik a jeles évfordulókról;
- gyűjteményeit az iparvállalatok szolgálatába állítja gazdaságtörténeti, technológia- és alkalmazástörténeti kutatásaikhoz, vállalattörténeti monográfiák összeállításához; üzem- és vállalattörténeti - jubileumi - kiállítások rendezéséhez.

A múzeum gyűjteményei

A két és fél évtizedes fejlődés nagyjából három egyenlő szakaszra bontható. A megnyitást követő első hat évben látványos volt a fejlődés, több „új" gépet, szerszámot szállítottak be. Fontos feladatot jelentett a terület rendezése, a tárgyak telepítése. Több objektum került végleges helyére, körvonalazódtak az első részgyűjtemények. Létrejött a Technikatörténeti - tárgyi - gyűjtemény (műszaki emlék gyűjtemény), Archívum, Adattár, Történeti gyűjtemény, Könyvtár és Fotótár.
Az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt, a Budapest Bank Részvénytársaság, a Magyar Szénhidrogénipari Kutató- Fejlesztő Intézet 1991-ben létrehozta a Magyar Olajipari Múzeum Alapítványt, mely az 1991. június 24-i cégbírósági bejegyzés óta tevékenykedik. Az olajiparban lezajlott átalakulást követően ma a Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság a múzeum legfőbb támogatója. A Magyar Olajipari Múzeum az elmúlt, közel két és fél évtized alatt az egyik leglátogatottabb vidéki műszaki múzeummá fejlődött.

Tóth János

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Tanulmányút

1993. szeptember 20. és október 2. között Illyés Endréné, a székesfehérvári Szent István Király Múzeum munkatársa a Holland Kulturális Minisztérium vendégeként tanulmányútja során megtekintette a legfontosabb múzeumok kiállításait és restaurátorműhelyeit.

Tanácskozások, konferenciák

8. Nemzetközi Restaurátor Szeminárium

Sárospatak, 1993. július 12–17.
AdR-aktuell 1993/3. 27–29. p. (Kivonat)
(Fordította T. Bruder Katalin)

A nemzetközi szemináriumot nagyon jól előkészítették, és annak ellenére, hogy 16 országból mintegy 100 résztvevő volt, családias jelleggel bírt, amely még kiegészült a magyar vendéglátók rendkívüli kedvességével és segítőkészségével.
Nagy segítség volt a három nyelvű (magyar, angol és német) szinkrontolmácsolás. Még, ha maga az ember ismeri is az idegen nyelvet, mégis kellemesebb saját anyanyelvén beszélnie. Ez a fordítási szolgáltatás egy konferencián nagyon nagy kiadás.
A szervezést és a helyi lebonyolítást Bruder Katalin, a Magyar Nemzeti Múzeum Restaurátor Osztályának helyettes vezetője irányította, akinek a német résztvevők nevében mondunk köszönetet.

A konferencia megnyitóján a résztvevőket üdvözölték:
a sárospataki polgármester, dr. Jánosdeák Gábor úr, valamint a Magyar Nemzeti Múzeum helyettes főigazgatója, dr. Gedai István úr.

Dr. Dankó Katalin, a sárospataki múzeum igazgatója értékelte a város szerepét, jelentőségét a magyar történelemben és kultúrában. Sárospatak mintegy 300 km-re fekszik Budapesttől, kis, vonzó, vendégszerető város a szlovák határ közelében, részben nagyon modern, különleges építészettel.
Az előadások rövid időn belül konferenciakötetben kerülnek kiadásra.
Csörge Csaba úr – műkereskedő – területének elvárásairól, a műkereskedelemben lévő tárgyak restaurálásáról beszélt.
Kerekasztal-beszélgetés volt a műkincsek védelméről. Ezt a beszélgetést Francesca von Habsburg a „The Art Restoration for Cultural Heritage, Lugano-Castagnola, Switzerland" elnöke szervezte. Ebből az alkalomból bemutatta azt a két éve működő alapítványt, amely a veszélyeztetett műtárgyak megmentését szolgálja. Beszámolt arról, hogy ez a művészeti alapítvány mások mellett a volt Jugoszlávia területén is segít. A háborús események következtében már most látható, hogy felmérhetetlen károk keletkeztek, belövések, tűz, lopás és

Zárókő sárkányokkal a pilisszentkereszti ciszterci kolostorból, XIII. század első harmada, mészkő, 54×51×41 cm

Jelenet négy fegyveres figurával erdőben, 1500 körül, márga, 47×54×11,5 cm (Fotók Tahin Gyula)

ből ismert további kutatásokról a recenzens nem szólhat, csak azt remélheti, hogy a részben már kiadás alatt álló, vagy még később megírandó tanulmányok, a készülő kőtárkatalógus tételei hamarosan rendelkezésünkre állhatnak. Hiszen nem kizárt például, hogy a fejét visszanyert lovag esetleg nevét is visszakaphatja valamikor...

A kiállított tárgyak között helyet foglaló új leletek megtalálása előre természetesen nem volt megjósolható, a majdani leletek gyűjteménybe illeszthetősége még kevésbé. A darabok azonban azt mutatják, hogy templomi padlások, plébániák kamrái, egyes magángyűjtemények még mindig okozhatnak meglepetéseket. Annak, hogy valahol egy addig ismeretlen, gótikus faszobor, oltártöredék, táblakép, barokk szobormodell felbukkanjon, igen kicsiny a valószínűsége. A kicsiny valószínűség is sokszorozható azonban: sok madárpiszkos padlás és pókhálós lomtár fáradságos végigbóklászása, jó szemmel párosulva, korai Mária-szobrokkal kecsegtet. Ott is, ahol azt hinnénk, nincsen már semmi, érdemes tehát keresni, nem szabad sajnálni az időt, és nem „kidobott" pénz a kiszállási költség. Ha pedig valami előkerül, minden követ — néha a szó szoros értelmében — meg kell mozgatni, hogy a lelet a múzeumba jusson, a lehető legteljesebb anyagi valójában, összes töredékével és a máshol talán éppen az új lelet segítségével azonosított párdarabjával együtt.

Mindennek felismerésével az új szerzeményi kiállítás középkori műtárgyai és a most háttérben maradt, további gyűjteménygyarapítási akciók részben véletlenek során, de mégis tervszerűen alakuló, két évtizedes folyamat és tudatos viselkedésmód eredményeit tükrözik. A Gerevich Lászlóné, majd *Mojzer Miklós*, jelenleg pedig Takács Imre vezette Régi Magyar Osztály munkatársainak múzeumi aprómunkája, fontos publikációkban is testet öltött kutatásai, a külső szakemberek vizsgálódásait lehetővé tevő segítőkészsége és az ily módon született eredményeket számon tartó és arra építő magatartása, a más múzeumokkal, egyházi személyiségekkel való kommunikációs készsége, a műtárgypiac figyelemmel kísérése, valamint a művészettörténeti szakma többi intézményeiben dolgozó, nem is mindig középkoros képviselőivel való — termékeny „fülesekkel" bizonyított — kapcsolata beérni látszik. Mindez pedig már nem csupán a Régi Magyar Osztály vagy akár a Galéria belügye. Az ugyanis, hogy mit őriz, mit gyűjt és mit mutat be a Magyar Nemzeti Galéria, az egész magyar művészettörténész társadalomról állít ki bizonyítványt. A középkori új szerzemények mostani bemutatójával nem kell szégyenkezni.

□

DORFMEISTER István

Új Műv. 1993/9.

CSÚCSPONTOK ÉS HIÁNYOK

XVII—XVIII. századi szerzemények a Magyar Nemzeti Galériában

Kelényi György

A Galéria újkori, XVII—XVIII. századi gyűjteménye gazdag, sok érdekességet felvonultató anyag, de kétségtelenül nem „fedi" a korszak művészetét. Míg a XIX—XX. századi magyar művészet legnagyobb egyéniségeit, legjelentősebb alkotásait jól tanulmányozhatjuk a múzeum termeiben járva, az újkort csak jellegzetes, egy-egy műfajt vagy festői irányzatot dokumentáló festmények, szobrok képviselik. A fő művek nagy többsége máig is eredeti helyén, kastélyokban, templomokban vagy köztereken látható. A gyűjtemény gyarapítása csak kevéssé ismert művészek újrafelfedezésével, lappangó művek megszerzésével és egy-egy nagy művész még magánkézben lévő alkotásainak megvásárlásával lehetséges. Ez a törekvés figyelhető meg az újkori anyag gyűjtésében és ennek révén gyarapodott a múzeum néhány igen szép műalkotással.

A XVIII. századi magyarországi szobrászat legjelentősebb művésze, *Georg Raphael Donner* műhelyéből való *VI. Károly* alabástrom medaillon-portréja. Az ovális portrédombormű kvalitásos alkotás, jellegzetes műve Donner késői periódusának és jól kiegészíti a gyűjtemény eddigi darabjait, a két, Pozsonyból származó angyalt és az ottani dóm stallumszobrait. Két *Mányoki*-portrét is megszerzett a múzeum s ezzel fokozatosan gazdagodik a nagy magyar festőnek a gyűjteményben őrzött életműve. Mindkét festmény Mányoki külföldi periódusából való, abból az időből, amikor a Rákóczi-szabadságharc után külföldi udvarokban dolgozott, elismert portréfestőként. 1713 körül festette Sobieski Constantine-nek, az egykori lengyel király lányának képmását. A térdelő alakként ábrázolt modell szabadtérben áll, tájháttér, egy nagy fatörzs és urna előtt. Az alak sziluettszerűen lapos, az arc finom, de összefogott — távol áll a néhány évvel korábbi Rákóczi-arckép elmélyültségétől, erkölcsi súlyától. A másik festmény, Gotter grófnak, a berlini udvar diplomatájának turbános arcképe, a keleti öltözékek, az egzotikus tárgyak festésének divatját jelzi. A kiállításon szereplő évszámot (1731—32) kicsit későinek tartjuk.

Dorfmeister István: Férfiarckép, 1776, olaj, vászon, 98×71 cm

Sok a jelentkező Baranya felsőoktatási intézményeibe

Feltehetőleg az 1975 körül születettek aránya, és a viszonylag liberálissá vált felvételi rendszer is szerepet játszhatott abban, hogy a megye felsőoktatási intézményeibe idén jóval többen jelentkeztek. Nincs szó arról, hogy valamelyik pálya jobban tetszene a pályázóknak, mint korábban. A mintegy tizenöt százalékos növekedés átlagosan oszlik meg. Az alább közölt számok ne ijesszék meg a jelentkezőket, egyrészt azért, mert a keretszámok intézményenként is változhatnak, másrészt, mert az esetek zömében átirányításra, átjelentkezésre is van lehetőség, ezek aránya július elején válhat véglegessé a jelentkezők számára is.

A Pécsi Orvostudományi Egyetemen az általános orvosi szak 150 helyére 518, leendő fogorvosnak a húsz helyre száz jelentkező akadt, több, mint tavaly. A főiskolai képzés Pécsett induló dietetikus szakára 30 helyre 29-en kívánnak egyelőre bejutni.

A Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán 484 kívánkozó van a mintegy 150 nappalis helyre, a Közgazdaságtudományi Karon pedig szintén többet kívánnak tanulni, a mintegy 130 helyre 403 pályázó van.

A Bölcsészettudományi Karra a jelentkezők száma húsz százalékkal több, mint tavaly, 1931 pályázó jönne, közülük 402 két szakot választott, nyolcvanan pedig már az intézmény hallgatói, de még egy szakot fel szeretnének venni egyetemi éveik során. Legnépszerűbb az angol-német nyelvi szak, nem marad el sokkal tőle a rajz-vizuális nevelés formáció. Mivel országosan is egyre nagyobb az érdeklődés a bölcsész–szakok iránt, elképzelhető, hogy az átirányítások sokat változtathatnak a helyzeten a nyári felvételeket követően.

A Természettudományi Kar mintegy 260 helyére összesen 650-en pályáztak, érdekes, hogy míg a biológia-földrajz párosításokra akár három-négyszeres a túljelentkezés, a fizikával kapcsolt szakokra átlagosan a keretszámnál is kevesebben jelentkeztek. Az anyagmegmaradás törvénye érvényesül?!

A Pollack Mihály Műszaki Főiskolán a tavalyi nyolcszáz pályázó után idén ezerkétszázan kívánnak bejutni, az összesen 720 helyre. Hagyományosan ebben az intézményben a legkiszámíthatatlanabb a helyzet az átirányítások miatt, mindenesetre annyi már most kiderült, hogy a közvetlenül a PMMF-re pályázók legszívesebben a magasépítési, a műszaki-informatikai és az idén induló környezet-üzemmérnöki szakot választják.(A jelentkezők az esetleges felvételik időpontjáról értesítést kapnak.)

Bozsik L.

Holnap az Új VDN-ben

Titkos magánnyomozók

Reszkessetek félrelépő férjek és feleségek!

*

Gyürüfű a pionírok földje?

Saját készítésű téglából épül a „Telepesház"

*

Eszméletlen telekárak a Dél-Dunántúlon

Mindenki a városok összközműves belterületét keresi

*

Átejtett betörők

Lopott cipőben nem tanácsos a rendőrségre menni

Kodály Zoltán emlékére

A pécsi Kodály Zoltán Gimnáziumban, a zeneszerző emlékére rendezett hagyományos megyei népdaléneklési verseny első helyezettje *Tolnai Andrea* Kodály Gimnázium diákja lett. 2. *Harangi Mária* Leöwey Gimnázium, 3. *Mányi Esztella* Művészeti Szakközépiskola. A Pécs-Baranyai Kórus és Zenekari Szövetség különdíjban részesítette Harangi Máriát. A szavalóverseny győztese is Harangi Mária lett. 2. helyezett *Jéhn Orsolya*, Komlói Nagy László Gimnázium, a 3.*Márkus Eszter*, a mohácsi Kisfaludy Gimnázium diákja. A Kodály életével és munkáival foglalkozó pályázatot *Terray Boglárka*, a Művészeti Szakközépiskola tanulója nyerte.

Segélyszállítmány a Vajdaságba

Mintegy 33 ezer forint értékű gyógyszer, gyermektápszer küldemény indul előreláthatóan a jövő héten Pécsről a Vajdaságba, az Újvidék környéki főként magyar nemzetiségiek által lakott Temerinbe. Az ott élők kérésére indult a magánkezdeményezés, melyet a Szabad Demokraták Szövetsége pécsi szervezete is felkarolt. *P.Baracs Nóra* SZDSZ-ügyvivő elmondta, hogy a háború miatt nehéz helyzetbe került település gyermekein, betegein szeretnének segíteni, nemzetiségtől függetlenül. A határtól a Vox Humana szervezet képviselői is kísérik a szállítmányt, de mégis félnek, mi lesz, ha a katonaság rekvirálja adományaikat.

Véradás Harkányban

Összesen 25 liter vért adtak a március 18-án megrendezett véradó napon a Baranya Megyei Önkormányzat Harkányi Gyógyfürdő Kórháza dolgozói és a település egyéb intézményeinek alkalmazottai.

A szigetvári dzsámi Dorfmeister-freskói siralmas állapotban vannak Fotó: Proksza

Megmentésre vár a szigetvári barokk freskó

Talán történik valami a szigetvári Zrínyi téri templom mennyezetfreskójának megmentése ügyében, ugyanis két restaurátor megvizsgálta az állapotát.

Dorfmeister István a barokk kor híres festője Zrínyi Miklós és katonáinak halálát, megdicsőülését, valamint a vár visszavételét ábrázoló 180 négyzetméteres alkotása már hosszú évtizedek óta veszélyben van.

Egy ízben még a század elején restaurálták, ám ismét felújításra szorul. Ali pasa dzsámiját, melyet a törökök a vár bevétele után 1588-89-ben építettek, 1712-ben alakították át templommá. 1952-ben első osztályú műemlékké nyilvánították, 1960-ban azonban életveszélyesnek tartották és bezárták. A felújítási munkálatok azonban csak 20 év múlva kezdődtek el, s 1987-ben, 7 év után szentelték fel a templomot. A Dorfmeister-freskó restaurálására azonban ekkor nem került sor, csak egy védőréteggel látták el, hogy állagát megóvják.

Két évvel ezelőtt barna foltok jelentek meg a védőrétegen és a penészfoltok egyre nagyobbak lettek. *Csoma Dezső* plébános és *Darázsi Mátyás* polgármester ösztönözte a restaurálás mielőbbi megkezdését, a munkálatoknak azonban még a terve sem készült el pénzhiány miatt.

Mint Darázsi Mátyás polgármester elmondta, *dr. Mayer Mihály* pécsi megyéspüspökkel több ízben is szót váltottak a freskó ügyében és a pécsi püspökség felkérésére egy lengyel származású festőművész-restaurátor, *Przudnik József* és *Felcser László*, a püspökség főépítésze vizsgálta meg a freskó állapotát. A felmérés alapján várhatóan hivatalos dokumentáció, költségvetés és ütemterv készül az esetleges restaurálásra.

A költségekről még nem lehet tudni. Egyes vélemények szerint a kupola beállványozása is több millió forintba kerülne. Egy néhány évvel ezelőtti költségvetés szerint a munkálatok legalább 13 millió forintot igényelnek.

Remélhetőleg nem jut a mennyezetfreskó is arra sorsra, mint Dorfmeister Istvánnak a kórus fölötti képe, amely a templom helyreállítása közben megsemmisült. **S. M.**

Egyharmadával csökkent az abortuszok száma

Az elmúlt év azonos időszakához képest idén januárban 30 százalékkal csökkent a terhességmegszakítások száma: 1993 első hónapjában megközelítőleg 6000 abortuszt hajtottak végre. Erről – a KSH jelentése alapján – Surján László népjóléti miniszter számolt be pénteken a sajtó képviselőinek. A műtétre összesen mintegy 7300–an jelentkeztek. Közülük több mint 300–an a védőnőkkel történt beszélgetés után meggondolták magukat, és megtartották magzatukat. A terhességmegszakítások számának csökkenése mindezek ellenére nyilvánvaló, és azt mutatja, hogy a Parlament jól döntött, amikor ebben a formában hagyta jóvá a magzatvédelmi törvényt. A miniszter ezzel összefüggésben rámutatott: nem volt igazuk azoknak, akik a szigorúbb törvényváltozat mellett kardoskodva a nemzet jövője és erkölcse elleni támadásnak vélték e „liberálisabb" törvényváltozatot.

A város és a BAT-Dohánygyár segítsége

Régiós nemzetközi angol központ létesült Pécsett

Több, mint két évnyi előkészület után tegnap délelőtt a BAT Pécsi Dohánygyárban az intézmény megalapítása szempontjából döntő fontosságú szerződések aláírásával létrejött a pécsi székhelyű, de egész Dél-Dunántúlra kisugárzó tevékenységű Nemzetközi Angol Centrum, amelyet a *Foundation for English and American Culture* alapítvány működtet. Székháza a Mária utca 9-ben lesz, amelyet a város önkormányzata erre a célra vásárolt meg a Mecseki Szénbányáktól, az épület felújításának költségeit pedig a BAT Pécsi Dohánygyára állja.

A ünnepélyes aktuson *dr. Szépe György*, a JPTE professzora, az alapítvány, illetve az Idegennyelv Oktatók Országos Egyesületének elnöke először *dr. Krippl Zoltánnal*, Pécs polgármesterével írta alá azt a szerződést, amellyel az önkormányzat az intézmény működéséhez határozatlan időre ingyenes használatába adja az alapítványnak a Mária utcai épületet, majd *Mark Jennings* ügyvezető igazgatóval a megállapodást arról, hogy a BAT Pécsi Dohánygyára 15 millió forinttal támogatja a ház felújítását.

A nemzetközi angol központ létrejötte alkalmából mondott köszöntőjében dr. Krippl Zoltán annak az örömének adott hangot, hogy Budapest után a második ilyen magyarországi intézmény Pécsett alapíttatott, s egyben jó példát mutat egy magánvállalat és az önkormányzat együttműködésére is a város érdekében. Mark Jennings ügyvezető igazgató a vállalati fejlesztések és a piaci térnyerés sikereiről szólt, rámutatva arra a stratégiára is, hogy mindebből nemcsak a részvényesek profitálnak, nemcsak a dolgozóik életkörülményei javulnak, hanem a cég székhelyének a polgárai is hasznát látják, hiszen a vállalat költségvetésében jelentős összeget képez a kultúra, a sport, az egészségügy, az oktatás támogatására. *Barabás Miklós*, az Angolul Beszélők Világszövetsége Magyar Tagozatának elnöke az általa képviselt szervezet nevében ugyancsak támogatásáról biztosította a pécsi intézetet. Dr. Szépe György az alapítvány részéről a további sikeres együttműködés reményében mondott köszönetet az eddigi segítségért.

A tájékoztatóban elhangzott, hogy a Mária utcai épület felújítása áprilisban kezdődik és befejezésének függvényében szeptember végén, október elején kezdi meg tényleges működését a pécsi székhelyű Nemzetközi Angol Centrum, amelynek az angolszász kultúra, az angol nyelv, valamint az üzleti tevékenységek közvetítése az elsődleges célja. **D. I.**

A Pécsi Galéria az Art Expón

Második alkalommal rendezi meg a Hungexpo a képzőművészeti alkotások nemzetközi vásárát Budapesten. Az eseményen a „vidéket" a miskolciak mellett csak a Pécsi Galéria képviseli.

A március 18-tól 21-ig tartó vásáron *Bencsik István* Kossuth-díjas szobrászművész, *Lantos Ferenc* Munkácsy-díjas festőművész, *Kertészfy Ágnes* Ferenczy Noémi-díjas üvegtervező, *Pinczehelyi Sándor, Gellér B. István* képzőművészek, valamint *Dobány Sándor* keramikusművész alkotásai közül válogathatnak a érdeklődők. A műveket *Kovalovszky Márta* művészettörténész válogatta. A Pécsi Galéria bemutatkozása a Pécsi Városi Önkormányzat támogatásával valósulhatott meg. **B. R.**

Ellopták a Vasváry-ház faragott díszkeretét

A pécsi önkormányzat felajánlása: húszezer forint a nyomravezetőnek

A Pécs, Király u. 19. sz. alatti, ún. Vasváry-ház emeleti lakásának ablakát körülölelő faragott három díszkeretet ismeretlen tettesek ellopták. A műkincs-értékű díszkeret felső párkányzatán két angyal tartotta a Vasváry-monogramot (T. G.).

A faragómester szignója (Party L.) szintén megtalálható, és az 1879-es évszám is. Az oszlopok alján oroszlánfejek találhatók. Mérete: körülbelül 3,5 méter magas és a felső rész 1,8 méter széles, amelyet feltételezhetően szétszedve szállítottak el a tettesek.

A rendőrségi feljelentés megtörtént. A város vezetői kérik a lakosság segítségét a városképi jelentőségű műkincs hollétének felderítésére.

A nyomravezetőnek húszezer forint jutalmat ajánl fel az önkormányzat nevében dr. Páva Zsolt alpolgármester. Bejelentés a Városi Rendőrkapitányságon tehető személyesen vagy a 11-666-os telefonszámon.

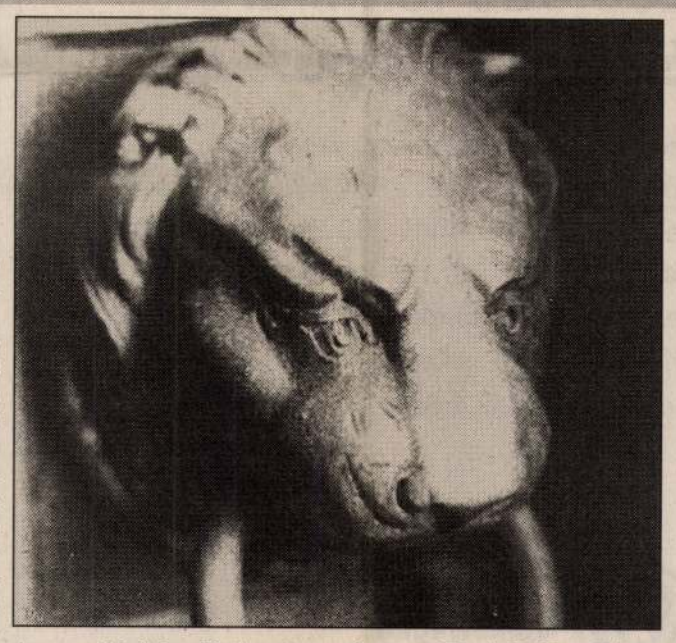

Az oroszlánfejes díszkeret egy része Fotó: Löffler Gábor

NŐNAPI ZSÁKBAMACSKA
Hölgyeim!
A közjegyző jelenlétében lezajlott sorsoláson közel 2000 pályázó közül Önöknek kedvezett a szerencse:

1. Szibelle Jánosné	Hosszúhetény, Felszabadulás u. 24.
2. Tollasné Mátyás Andrea	Pécs, Maléter P. u. 54.
3. Darányi Csabáné	Szentlőrinc, Ifjúság u. 18.
4. Trábert Henrikné	Pécs, Hétvezér u. 23.
5. Sipos Nándorné	Mecseknádasd, Felszabadulás u. 31.
6. Turányi Béláné	Nagyhajmás, Fő út 95.
7. Bán Károlyné	Komló, Pécsi út 51.
8. Csiziné Vigh Katalin	Pécs, Kamilla u. 7.
9. Ivánné Papp Irén	Pécs, Melinda u. 3. IV/14.
10. Mészáros Istvánné	Kisbudmér, Kossuth L. u. 21.

Várjuk Önöket
március 24-én 10 órára,
hogy kiüríthessék zsákjukat.
Köszönjük, hogy velünk játszottak!

Axel Springer-M. Kiadó Kft. Baranya Megyei Iroda és az Új Dunántúli Napló Szerkesztősége

ÁLLAMI VAGYONÜGYNÖKSÉG

Itt a privatizáció!

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY
Az Állami Vagyonügynökség megbízásából
a MÁV Utasellátó Főnökség

10 üzletét

1993. április hónapban árverésen értékesíti az alábbi időpontban és kikiáltási árakon:

Üzletszám	*telephely*		*profil*	*jog értékesítés*	*kikiáltási ár eFt*	*priv. kts. eFt*	*árverés ideje*
92.	Tatabánya MÁV		büfé	bérlet	25	25	04.26. 8.00
183.	Szécsény MÁV		büfé	bérlet	25	25	04.26. 8.30
561.	Nagybátony MÁV		kisker.	tul+bérl.	25	25	04.26. 9.00
562.	Dunakeszi MÁV		kisker.	tul+bérl.	490	120	04.26. 9.30
563.	Dunakeszi Gyárt.		kisker.	tul+bérl.	560	80	04.26. 10.00
616.	Kisbér MÁV		kisker.	tul+bérl.	25	25	04.26. 10.30
53.	Tiszafüred Volán	*	büfé	bérlet	25	25	04.26. 11.00
43.	Dunaföldvár Volán	*	büfé	bérlet	480	130	04.26. 11.30
349.	Letenye Volán	*	büfé	bérlet	255	150	04.26. 12.00
189.	Bodajk MÁV	*	büfé	bérlet	65	65	04.26. 12.30

Az árverés helye: 1053 Budapest V. kerület. Veres Pálné u. 9. fszt. Tanácsterem

Az árverésen résztvevők anonimok maradnak. Az árverésen a licitálási lépcső mértéke 1.000.000 Ft kikiáltási árig 10.000 Ft.

A privatizációs költségre, szerződéses vezető beruházásai folytán keletkezett értéknövekedésre, valamint az üzletet terhelő korábban felvett beruházási hitelre hitel és részletfizetési kedvezmény nem adható!

Az árverésre jelentkezés feltétele: a kikiáltási ár 5%-ának megfelelő bánatpénz (látraszóló betétkönyv) letétbe helyezése 1993.04.19. (8-14 óra között) Balázsovicsné Görömbei Mária, 1053 Bp. Veres Pálné u. 24. 1181-966/275) Szervezési és Vállalkozási Osztály.

*-gal jelölt üzletek esetében előzetes telefoni konzultáció után jelentkezéseket posta útján is (tértivevényes küldemény) elfogadunk.

A privatizációs költség kivételével a vételár kiegyenlítésénél az ÁVÜ a kárpótlási jegyet a kamattal növelt mértéken befogadja.

További információkat az értékesítésre kerülő üzletekről ugyanott, Balázsovicsné Görömbei Mária ad a 1181-966/275 telefonszámon.

Az adásvételi szerződéskötési kötelezettség: az árverést követő 15 napon belül.

(1972)

Egy autó, amelyik 200.000 forinttal többet ér az áránál. Golf Európa.

A Volkswagen ismét meglepte Európát. A Golf Európa olyan 1.6 literes, katalizátoros motorral, háromféle színben készülő négyajtós modell, amely alapáron tartalmazza a következő extrákat: metálfényezés, elektromos tolótető, központi zár, zöld színű hővédő üvegezés, 185/60-as gumik, fordulatszámmérő, pollenszűrő, állítható magasságú vezetőülés, osztottan dönthető üléstámlák. Egy hasonló felszereltségű Golf több mint 200.000 Ft-tal kerülne többe, mint a Golf Európa. Ez a jelentős kedvezmény a Golf Európa ajándéka Európának. És immáron nálunk is kapható. Jó utat Európa!
Golf Európa. Ára: 1.598.000 Ft.

Autó Profi Kft.
7630 Pécs, Légszeszgyár u. 17. Tel./ Fax: 72/33-404
Vörös Autóház
7626 Pécs, Csillag u. 4. Tel.: 72/31-400 Fax: 72/18-373
Jambrik Automobil
7900 Szigetvár, Zárda u. 3. Tel./ Fax: 70/ 11-654
Importőr: Porsche Hungaria

Volkswagen.
Biztos lehet benne.

HÁZTARTÁSI GÉP SZAKÜZLET

Pécs, Nyíl u. 2. (Aradi vértanúk u. sarok) Telefon: 72/32-330
Nyitva: h-p 10-18, sz 9-12.
Részletre, kárpótlási jegyre. Parkolási lehetőség.
Házhoz szállítást szervezzük.

Philips-Whirlpool áruk		**Tefal áruk**	
Hűtőszekrény	28.290 Ft	Epilátor	5490 Ft
Fagyasztó szekrények	47.190 Ft-tól	Grillező pirító	11.490 Ft
Fagyasztó ládák	40.190 Ft-tól	Vízforraló	5790 Ft
Kombi hűtőgépek	45.400 Ft-tól	Olajsütők	5250 Ft-tól
Mosógépek, mosó-szárító	44.600 Ft-tól	Kávéfőzők	4250 Ft-tól
Szárítógép	41.200 Ft	Kávéőrlő	2650 Ft
Mosogatógép	66.100 Ft	Vasalók	5240 Ft-tól
Minikonyha	70.900 Ft	Infra hősugárzó	5990 Ft
Mikrosütők	23.290 Ft-tól	Hűtő-fűtő ventilátor	6490 Ft
Szagelszívó	10.890 Ft	Hajszárítók	1990 Ft-tól
Tefal áruk		Digitális mérlegek (levél, konyha, személy, csecsemő)	3390 Ft-tól
Porszívó	9900 Ft	Grillek	5990 Ft-tól
Mixerek	4490 Ft-tól	Rozsdamentes edények (kukták, készletek)	10.400 Ft-tól
Robotgépek	3190 Ft-tól	Serpenyők-kések	845 Ft-tól
Gyümölcscentrifuga	13.390 Ft		
Kenyérpirítók	4490 Ft-tól		

PHILIPS Whirlpool TEFAL

(1998)

Club

tavaszi rendezvényei keretében
VENDÉGLÁTÓIPARI ÉS KERESKEDELMI GÉPEK, BERENDEZÉSEK SZAKKIÁLLÍTÁSA

◆

Március 19-20. VESZPRÉM
Pénteken 10-18 óráig, szombaton 10-17 óráig
Veszprémi Egyetem aulája (Egyetem u. 10.)

Március 21-22. ZALAEGERSZEG
Vasárnap 10-18 óráig, hétfőn 10-17 óráig
Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ
(Kisfaludy u. 7-11.)

◆

Kiállítók:

• ANDRETTI • BIZERBA • GASTRO & HOTEL • HOTEX • LUKÁCS • KIRAKAT • MIKLOS • MULTI • NKS FAEMA • PROGAST • RIST • SACOM • WURTH-KENDE • AUTOMATIC • DOUWE EGBERTS COMPACK • HUNITAL

Témacsoportok:

Konyhai sütő- főző gépek, berendezések • cukrászati termelés eszközei • kávéfőzőgépek • fagylaltkészítés és eladás technikája, alapanyagai • italadagoló, csapoló berendezések • korszerű tálalóeszközök • hütéstechnika • üzletberendezések • mérlegek • őrlő-szeletelő gépek • mosogatógépek • étel-ital automaták

A kiállítás szervezője: **HOVENTA Kft.**
Tel.+fax: 121-0235, 268-0248, 268-0249

Dorffmeister István, festő

Mi volt a barokk és a romantika között?

Művészet Magyarországon 1780–1830

Magam is beírtam nevemet és címemet egy füzetbe a *Magyar Nemzeti Galéria* jó néhány földszinti termét elfoglaló kiállításon. Ez azt jelenti, hogy én is igényt tartok a hibaigazító jegyzékre, amelyet a vaskos katalógus vásárlóinak küldenek el postán.

Ami azt illeti, az ilyesmi elég ritka dolog. No, nem a helyesbítésre szoruló katalógus, mert azzal azért lehet találkozni — tegyük hozzá: sokkal kevésbé, mint néhány évvel ezelőtt! —, hanem az ilyen segítőkészség. Ami azt jelenti, hogy a szerkesztők tisztában vannak azzal, hogy a kiállítási katalógus szigorúan tudományos kiadvány kell hogy legyen, lévén későbbi kutatók számára forrásmű, s ezért hibái beláthatatlan időkig gyűrűzhetnek tovább. A helyesbítés szándéka tehát igazi tudósi felelősségre vall. S a kiállítást valóban így is rendezték meg. Kár, hogy a java nem maradhat a Galériában, olyan eszményi kiállítás részeként, amely a magyar művészet ezer évét mutatná be...

Mi volt a barokk és a romantika között? A válasz kézenfekvő: a klasszicizmus. Legalábbis az európai fejlődés sémája szerint. De ez csak a séma, és Magyarország eléggé határterülete volt az eszményi értelemben vett Európának. Itt tovább élt a barokk, késett a klasszicizmus, és nemzetibb volt a romantika, mint a Lajtától nyugatra. Az újabb szakirodalom ezért meghonosította a művészettörténetben is „a felvilágosodás kora" filozófiai-irodalomtörténeti fogalmát. S ebbe sok minden belefér. Például az olyan kései barokk mű, mint *Dorffmeister István Mohácsi csatája*, mozgalmas részleteivel, amelyen a fények meglepő játéka mintha a XIX. századi festészet megvilágítási módjait előlegezné. De belefér az elfelejtett *Hieronymi Ottó* lenyűgöző naiv bájjal festett huszárparádéja is. Szemmel látható az akadémiai technikák hiánya ennél a festőnél, de érdemes felfedezni és számon tartani, mert semmivel nem roszszabb az Amerikai Egyesült Államok 1800 körüli fél naiv mestereinél, s ha így ilyen nagy ország törődik a képzetlen mesterekkel, nekünk sem kell a vámos Rousseau-k és Csontváryk elődjét kiejtenünk emlékezetünkből. Belefér ebbe a tág fogalomba a nemesi értelmiség meghatóan öntudatos portréinak sora, köztük Bihari, a híres muzsikus vagy az áttetszően rózsás bőrű idős Kazinczy szép arcmásaival. Mit szóljunk a derék *Donát János* marcipánból formált, dundi Vénuszairól, akik olyan kedvesen gömbölyödtek az előbbi nemesek gyönyörködtetése céljából? Távol áll ez a színvonal, mondjuk, Ingres fenséges aktjainak harmóniájától, de hát Pest sem volt Párizs.

A kiállítás egyik fő erénye — szaktudományos eredményei mellett —, hogy *érzékelteti a reformkor előtti Magyarországot és alakuló szellemi központját.* Olyan képekkel is, mint az első pesti lóversenyekről készített színes metszetek, ahol minden ló a levegőben röpül, miként azt a vágtató ló sablonos ábrázolása kívánta. (Fantasztikusan régi, az őskorból származó séma ez: csak a fotográfia fejlődése során derült ki, hogy a futó lónak *egy* lába mindig érinti a földet...) Nagyon hasznos az ilyen kortörténeti, művelődéstörténeti szemlélet, az iparművészeti ágak felé való „nyitás": ugyanis, bár a tárlat hangsúlyozott képzőművészeti jellegű, bőségesen láthatunk példákat a képzőművészet határterületeiről — színpadképterveket és könyvillusztrációkat, újságokban megjelent metszeteket. Különösen az utóbbiak keltik fel az ember kedvét, hogy közelebbről megismerkedjék a XIX. század első harmadának magyar világával. A születő nemzeti öntudat ifjonti ereje sugárzik ezekből a régi könyvekből, feledtetve technikai esetlenségeiket.

Ha valamit kifogásolnék — eltekintve a katalógus elég nehezen áttekinthető szerkezetétől —, az éppen az, hogy ezt a kortörténeti szemléletmódot nem vitték végig elég következetesen a a rendezők. Még a tárlat látványát, összképét tekintve is elkelt volna néhány 1800 körüli bútordarab vagy divatos ruha. A művészeti ágak arisztokratikus—bürokratikus elkülönítését ideje volna csökkenteni — külföldi kiállításokon épp elég példájával találkoztam már az ilyen törekvéseknek, a rendezők, az MTA Művészettörténeti Kutató Csoportjának munkatársai pedig alighanem még sokkal többel.

Székely András

letes. Amíg élelmiszerekből és élvezeti cikkekből általában kiegyensúlyozott, némely termékből bőséges kínálat volt, addig egynémely ruházati termékből s különösen néhány műszaki cikkből az év első hónapjaiban a kereslet meghaladta a kínálatot.

Március végétől kezdve azonban mind a ruházati, mind a műszaki áruk kínálatában *fokozatos javulás következett be, így áprilisban és májusban a hiánycikkek köre és mértéke jelentősen csökkent.* Ez részben a lakossági kereslet mérséklődésével, részben pedig az ipari áruutánpótlás javulásával függött össze.

A jelentés a továbbiakban szól a *május* havi áruellátásról. E szerint *a bolti élelmiszerek és élvezeti cikkek* forgalma *12 százalékkal nőtt* az elmúlt év azonos időszakához képest. Húsból és húskészítményekből kiegyensúlyozott volt az ellátás. Baromfiból — az aprólék kivételével — megfelelő volt a kínálat az üzletekben. *Élő halból* viszont továbbra sem tudta a kereskedelem az igényeket

dott a ruházati cikkek iránti kereslet. Választékhiányok voltak a világos színű férfiöltönyökből, nadrágokból; s nem volt elegendő márkás farmer. Felső kötöttárukból a kereskedelem csak részben tudta az igényeket kielégíteni; leginkább a nyárias, vékony szálú pulóverekből, kardigánokból volt kevés. Továbbra is igen gyenge a harisnya-, zoknifélék kínálata, kevés a női harisnyanadrág, a gyermek és férfi kreppzokni. Javult viszont a gyermekruházati cikkek kínálata; több kiskamaszöltöny s lányka bébiruha található a boltokban.

A tartós fogyasztási cikkek közül csökkent a hiánycikkek száma, és az ellátást többségében nem annyira mennyiségi, mint inkább választéki gondok befolyásolták. Megfelelőnek mondható az ellátás horganyzott lemezárukból, viszont csak részben tudták kielégíteni az igényeket különböző lakásfelszerelési cikkekből (mosdókagyló, vécécsésze, színes fürdőkád, lapradiátor) és építőanyagokból.

Lakásátadások a pécsi Lvov kertvárosban

Pécsett, Lvov kertvárosban lakásátadások kezdődtek kedden. A Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat dolgozói panelekből szerelték össze az öt- és tízszintes házakat. Június utolsó napjaiban öt épületbe százötven család költözhet be.

Az ütemes, folyamatos munka jó előkészítés, szervezés eredménye. Három kilométer hosszan előre kiépítették a közműalagutat. A városrész terjeszkedésével egyidejűleg készülnek a kommunális létesítmények, júliusban bölcsődét és óvodát, augusztusban 24 tantermes iskolát adnak át a baranyai építők Lvov kertváros központjában.

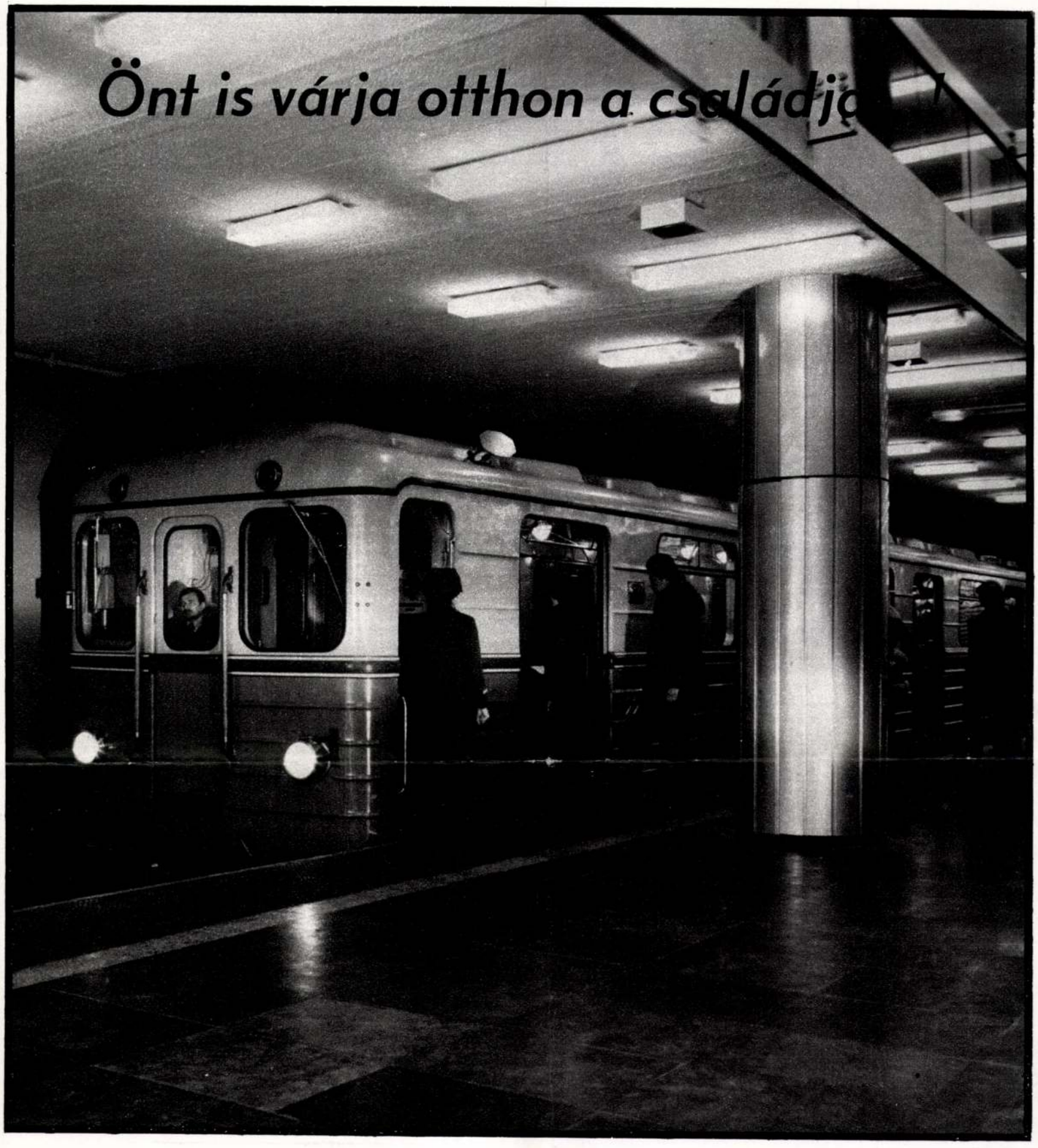

BKV

Ezért kérjük,
hogy csak a szerelvény
megállása után lépjen
a biztonsági sávra!

DORFMEISTER ISTVÁN: II. Lajos képmása (1784 k.)

Budapest 1980/9

(fotó Corvina Archívum)

mellett a mester közvetlen hatás
Ivo Leicher műve képviseli.

A festészethez hasonlóan ide
sorban stájer és délnémet impulz
új meg új lendületet a plasztikána
mat reprezentatív példái a kiállítá
martoni szobrászkör adoráló angy
Jakob Straub – már csaknem kö
egervári oltárszobrai, továbbá a
kapcsolatokat mutató két gyöngy
Assisi Szent Ferenc és Szent B
szobra.

A század utolsó harmadáb
meister István felléptével kezdh
óvatosan a mai értelemben ve
képzőművészetre utalni: a törté
tésű, politikailag célzatos tárgy
XIX. századi festészet törekvéseit
legezni. E gondolat kiemelésére
mindenhol, a minőség szempon
nem alkudva – állították ha
helyre Dorfmeister nagyméretű
III. Béla király megalapítja a sze
apátságot.

A századvég világi műfajai: p
hány szép *Schallhas*-tájkép és
dekoráció ritka emlékei, a rédei k
nói zárják a kiállítást. Az arcképg
zai vagy bécsi festők (névről
Stock, Falusi, Gugel és *Tafer*
művészetpártoló főurakról és a fe
dás korának személyiségeiről, öss
nek a kiállítást indító XVII. század
fő műfajával – a jelenlegi elh
csatlakoznak is az előzményeket
tató térrészhez.

A rendezés egyébként, optim
használva a belsőépítészeti ado
következetesen alkalmazkodik az a
tálta rendező elvekhez. Eltérően
kiállítás-koncepcióktól, amelyek
nelmi folytonosságot megőrizve v
reállítva enteriőr-szerű együttesek
ruálnak (például a lengyel Wilanó
miképp a bécsi Belvede esetébe
szigorúan vett képtári elhelyezés
a nézők elé a barokk anyag.

A XVII. századot bemutató e
menetirányban – a mutatós arcké
alakított szűk folyosón jutunk a c
és portrék számára részben mest
paravánokkal létrehozott intimeb
tesbe. Az egyházi művészet főmű
a Dunára néző nagyterem közep
ták le; ez alaprajzi megfelelője, i
zama lesz az elődöket, a középkori
oltárokat majdan bemutató trón
A korszak végének világi festés
kabinetszerű kisebb téregységek
elhelyezést. Az elrendezés term
még nem végleges. A várható
lehetővé teszik bizonyos művek
rozatként való kiemelését. A ku
vezető csarnok talán különösen
lenne a monumentális, többnyir
történelmi motívumokat is feldolg
kiállítására a műfaj XIX. századi m
vel szimmetrikus elrendezésben.

JÁ

országi eredetű darabok
letművét jól, csaknem di-
önülő sorozatokban mu-
közülük a hazai vonatko-
ely *Önarcképé*vel kezdődik
*i-portré*val zárul, nem ke-
ngú, mint a drezdai vagy
nak készült munkák. Az
Kupeczky-kép társait to-
ob illetékes Szépművészeti

foglalkoztatott művészek
zonban jóval kisebb annál,
nból alkalmilag, rendszere-
hozzánk érkezett mesterek
gyarországi barokk művé-
él. Ez a csoport kellően
özponti helyen szerepel a
gyházi művészet kvalitásos
etik az érett, majd a késő
onulatához való tartozást a
rekán. *Franz Anton Maul-*
lított monumentális oltár-
zsef halála és *Szent Pál* –

FUNDAVIT
MCLXXXIII

Id. Dorfmeister István (1729k.–1797): III. Béla megalapítja a nevtgotthardi apátságot. olaj, vászon, 344×227 cm. Mikrofot, 1976. 11.

Ugyanakkor a szaktudomány elvi állásfoglalása szűkíti is a gyűjtés és a kiállítás határait. Magyarországi művészetről van szó, akárcsak a középkor és a reneszánsz esetében, s ez egyfajta ellentétet jelent a XIX. századi magyar, azaz nemzeti művészet fogalmával. De amit magába foglal, szintén meghatározó: mindenképpen a hazai igényt kielégítő alkotásokat soroljuk ide, amelyek a korban nemcsak idegen mester kezén, de akár külföldön is készülhettek. Ilyenformán viszont kérdésessé vált, hogy az Angliában tevékeny *Bogdány Jakab* és *Stranover Tóbiás* életműve például része-e a magyarországi művészettörténetnek – mert az angolnak nem –, és mennyiben, mikor magyar *Mányoki* és *Kupeczky*. Mindnyájan helyet kaptak a Galériában. A tekintélyes nagyságú Bogdány-kollekció a barokk-gyűjtemény általános gyarapodása folytán már-már elvesztette indokolatlan túlsúlyát, szerepe ma jobbára az, hogy egy itthon is népszerű műfajt, a holland-modorú csendélet- és állatkép-festészetet képviselje egyelőre magyarországi eredetű darabok híján. Mányoki életművét jól, csaknem didaktikusan elkülönülő sorozatokban mutatja be a Galéria, közülük a hazai vonatkozású együttes, mely *Önarcképével* kezdődik és a híres *Rákóczi-portréval* zárul, nem kevésbé európai rangú, mint a drezdai vagy a lengyel udvarnak készült munkák. Az egyetlen kiállított Kupeczky-kép társait továbbra is az inkább illetékes Szépművészeti Múzeum őrzi.

Az idegenben foglalkoztatott művészek száma és súlya azonban jóval kisebb annál, amennyit a külhonból alkalmilag, rendszeresen vagy végleg hozzánk érkezett mesterek műve nyom a magyarországi barokk művészet megítélésénél. Ez a csoport kellően hangsúlyozott, központi helyen szerepel a Galériában: az egyházi művészet kvalitásos emlékei szemléltetik az érett, majd a késő barokk európai vonulatához való tartozást a XVIII. század derekán. *Franz Anton Maulbertsch* két kiállított monumentális oltárképe – *Szent József halála* és *Szent Pál* – mellett a mester közvetlen hatáskörét *Felix Ivo Leicher* műve képviseli.

A festészethez hasonlóan idegen, elsősorban stájer és délnémet impulzusok adtak új meg új lendületet a plasztikának. A folyamat reprezentatív példái a kiállításon a kismartoni szobrászkör adoráló angyala, *Philipp Jakob Straub* – már csaknem közismert! – egervári oltárszobrai, továbbá a würzburgi kapcsolatokat mutató két gyöngyösi darab: Assisi Szent Ferenc és Szent Bonaventura szobra.

A század utolsó harmadában, *Dorfmeister István* felléptével kezdhetünk csak óvatosan a mai értelemben vett nemzeti képzőművészetre utalni: a történelmi ihletésű, politikailag célzatos tárgyválasztás a XIX. századi festészet törekvéseit látszik előlegezni. E gondolat kiemelésére – és mint mindenhol, a minőség szempontjával meg nem alkudva – állították hangsúlyozott helyre Dorfmeister nagyméretű táblaképét: *III. Béla király megalapítja a szentgotthárdi apátságot.*

A századvég világi műfajai: portrék, néhány szép *Schallhas*-tájkép és a profán dekoráció ritka emlékei, a rédei kastély pannói zárják a kiállítást. Az arcképgaléria, hazai vagy bécsi festők (névről is ismert: *Stock, Falusi, Gugel* és *Taferner*) képei művészetpártoló főurakról és a felvilágosodás korának személyiségeiről, összecsengenek a kiállítást indító XVII. századi kollekció fő műfajával – a jelenlegi elhelyezésben csatlakoznak is az előzményeket felvonultató térrészhez.

A rendezés egyébként, optimálisan kihasználva a belsőépítészeti adottságokat, következetesen alkalmazkodik az anyag diktálta rendező elvekhez. Eltérően az olyan kiállítás-koncepcióktól, amelyek a történelmi folytonosságot megőrizve vagy helyreállítva enteriőr-szerű együtteseket rekonstruálnak (például a lengyel Wilanów és némiképp a bécsi Belvedere esetében), nálunk szigorúan vett képtári elhelyezésben kerül a nézők elé a barokk anyag.

A XVII. századot bemutató előtérből – menetirányban – a mutatós arcképgalériává alakított szűk folyosón jutunk a csendéletek és portrék számára részben mesterségesen, paravánokkal létrehozott intimebb téregyüttesbe. Az egyházi művészet főművei részére a Dunára néző nagyterem közepét határolták le; ez alaprajzi megfelelője, így párhuzama lesz az elődöket, a középkori szárnyasoltárokat majdan bemutató trónteremnek. A korszak végének világi festészete ismét kabinetszerű kisebb téregységekben nyert elhelyezést. Az elrendezés természetesen még nem végleges. A várható bővítések lehetővé teszik bizonyos művek önálló sorozatként való kiemelését. A kupolatérhez vezető csarnok talán különösen alkalmas lenne a monumentális, többnyire magyar történelmi motívumokat is feldolgozó művek kiállítására a műfaj XIX. századi megfelelőivel szimmetrikus elrendezésben.

JÁVOR ANNA

Szepességi festő 1641-ből: Fiatal nő képmása (Lőcséről), olaj, vászon, 94,5x78,3 cm (fotó Corvina Archívum)

Nemzeti Galéria

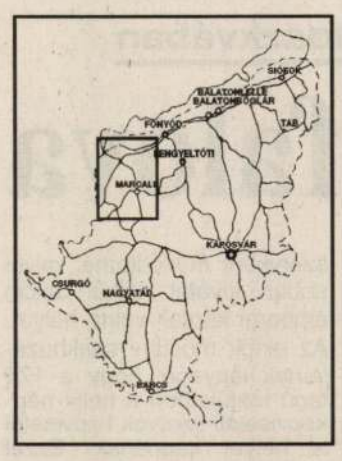

Megkezdődött a tornaterem műszaki átadása

A múlt héten megkezdődött a marcali központi tornacsarnok műszaki átadása, amely előreláthatólag több napig tart. A beruházás alig egy év alatt készült el, és 100 millió forintba került. Most csak részbeni átadásra kerül sor: maradnak olyan feladatok, amelyeket a használatbavétel előtt mindenképpen el kell végezni.

A marcali tévé mai műsora

19 órakor: Hétfő esti hírmagazin. Benne: Királyi szakácsok nyomában Nagyszakácsiban. Templomszentelő és ünnepi megemlékezés. Rendezvények augusztus 20-án. Ismét boglári szüret. Hírek, hirdetések. 20 órakor film: Az utolsó cápa (USA horror, 89').

Morrovalle az új testvérváros

A közép-olaszországi Macerate megyében fekvő, cipőiparáról és műemlékeiről híres Morrovalle városába utazott tegnap népes küldöttség Marcaliból. Az önkormányzat képviselői és az intézményvezetők azért látogatnak az Adriától mintegy 15 kilométerre fekvő kisvárosba, hogy ratifikálják a két település közti testvérvárosi szerződést.

Tűzoltó-ünnepség Nagyszakácsiban

Száz éve alakult Nagyszakácsi önkéntes tűzoltóegyesülete. A centenáriumot a hét végén az önkormányzattal közösen ünnepelték meg. A kultúrházban Endrődi János polgármester mondott beszédet, délután pedig a helybeli és a zalakomári önkéntesek tartottak régi fecskendőket felvonultató bemutatót a sportpályán. Az önkormányzat zászlót ajándékozott az egyesületnek, az országos parancsnokság pedig huszonkilenc nagyszakácsi tűzoltót jutalmazott meg.

Végleges döntést akar az önkormányzat

Miután meghiúsult a balatonújlaki regionális szeméttelep építése, a marcali önkormányzat újabb megoldást keresett a keletkező hulladék elhelyezésére. A testület már megelégelte az időhúzást, és a végső szó kimondására készteti a környező települések önkormányzatait a szeméttelep létesítése ügyében.

Csiszta helyett Csurgó

A Somogy Megyei Vállalkozói Központ alapítvány kuratóriuma legutóbb úgy döntött, hogy a csisztapusztai fürdő fejlesztési tanulmányainak meghiúsulása miatt a felszabadult pénzekből Csurgó és környékének válságkezelő programját pályáztatják meg.

A boldogság ritka mozaikdarabkái

Endrődi Jánosné életének két jelentősebb eseménye is szeptemberhez kötődik: fiatal agrármérnökként 1971. szeptember hetedikén költöztek Nagyszakácsiba, négy esztendő múltán pedig...

— Diplomás agrármérnökből képesítés nélküli pedagógus lettem. Innen kezdve, 1975. szeptember 1-jétől, úgy hiszem, igazi pályámra találtam rá. Mielőtt erről beszélnék, hadd jegyezzem meg: férjem jelenleg a község polgármestere, két felnőtt fiunk van és egy kisunokánk. Én pedig miután a gyógypedagógusi diplomát megszereztem és több szakmai tanfolyamot elvégeztem, 1980-tól igazgatóhelyettese, majd 1981. július 1-jétől pedig igazgatója vagyok a Nagyszakácsiban működő Somogy Megyei Óvoda, Általános Iskola és Nevelőotthonnak.

Jelenleg 79 gyerekünk él itt, az otthonunkban, s közülük csupán tizenkettőnek van családkapcsolata. Ha belegondolunk, hogy az idekerültek antiszociális körülmények között éltek, illetve *deviáns, nem egy esetben börtönbüntetésüket töltő szülők gyermekei...* Fő feladatunk sem lehet egyéb, mint gyerekeink helyzetének tökéletes ismeretében — azok megértésével és átélésével — szemüket, lelküket felnyitni a jóra, a szépre, az egyedüli járható, értelmes életútra.

Hozzánk ismerethiánnyal, magatartászavarokkal küzdő lelkisérült gyerekek érkeznek. Nem egy közülük olyan jellemzéssel, hogy „fékezhetetlen" — reménytelen. Értük dolgozni, itt megmaradni nem is képes más, csak a megszállott. Akik el tudják fogadni a *másság* tényét, és tudják kezelni azt — mert itt ez a legfontosabb. Ide úgy érkeznek szegények, hogy saját szokásrendszerükbe már beépítették az otthon tapasztalt rossz példákat. A mi dolgunk ezeknek a — sokszor lehetetlennek látszó, keservesen nehéz és lassú — feloldása, a korrekció, az átnevelés, a pozitív életminták felmutatása.

Úgy érzem, a családias otthon, a biztonságérzet rengeteget jelent számukra és egyféle perspektívát jelez. *Ha tanulsz...* — ezzé és ezzé válhatsz... És nincs megállás, nincs pihenés, „állami" gyereknek és pedagógusnak együtt kell végigjárnia ezt a gyötrelmes utat. Itt, Nagyszakácsiban, a világról szinte mit sem tudó, háromévesektől kezdve immár 18 éves korukig foglalkozhatunk a — sok esetben — már megfogantatásuk pillanatától „hátrányos helyzetű" életekkel. Megannyi megrázkódtatás arról értesülni, hogy innen, otthonukból kikerülve, a számukra *idegen, rideg és elutasító világban* bűnt követnek el.

Így aztán: a sikerélmény nálunk a legkevesebb. Ha olykor mégis akad, az a hétköznapok apró mozaikdarabkáiból áll össze — egy-egy hang, mosoly, amely ellenségesből végre bizalommal telivé lesz; amikor az eleddig önmagába zárkózott vadóc egyszerre eltűri a simogatást, vagy óvatosan maga is megcirógat... Alapvető azonban a gond, a rengeteg töprengés, hogy — *mi lesz odakint?* Legújabban szerencsére már erre is akadnak pozitív példáink: a nyolcadikból kikerülő lányaink közül ketten ápolónők lesznek, egy pedig fiú pék, egy meg bőrdíszműves. Büszkeségünk a *katonatiszt fiunk*, aki ha teheti, hazalátogat hozzánk — a menyasszonyával együtt. Még neki is nagyon nehéz, a „befutottnak". Kíséri-kísérti — a másság.

Kun Géza Tibor

Endrődi Jánosné munkáját pedagógiai díjjal ismerte el a megyei közgyűlés

Megismerni a sebészt öltéseiről

— Pécsi tanárom, majd főnököm, *Karlinger* professzor túl a gyógyítás tudományán azt is tanította: *„Mint orvos mindenképpen a betegeket szolgálod. Emellett egy jó sebész képes arra, hogy egész kórházat menedzseljen, irányítson"* — mondta *dr. Rádler Antal*, a marcali kórház igazgató főorvosa. A sebész-főorvos a soproni Berzsenyi gimnáziumban szerzett matura után 1953-ban lett a Pécsi Orvostudományi Egyetem hallgatója, 1959-ben pedig a II-es sebészeti klinika dolgozója. Orvosi hitvallása ekkora kialakult: mi, akik naponta találkozunk a halállal, az elmúlással, gyötrelmekkel és kínokkal, alapvető kötelességünknek érezzük segíteni az elesetteken és a bajba jutottakon.

Dr. Rádlert röpke hét esztendővel az orvosi diploma megszerzése után klinikai adjunktusnak nevezeték ki. A Pécsi Orvostudományi Egyetemen ilyen fiatalon ez még senkinek sem sikerült.

— Sok energiát fektettem abba — több más sebészeti eljárás között —, hogy az eddig alkalmazott, háromsoros varrat helyett egysorossal oldjuk meg a műtét utáni összeköttetést a bélrendszer és a gyomor kapcsolatában. Erről a „matracvarratról" már több előadást tartottam Pécsen és különböző Somogy megyei orvosnapokon. Negyedszázad tapasztalatait igyekszem rendszerbe foglalni, dolgozatba sűríteni, s ha elkészülök, külföldön is publikálni.

Dr. Rádler Antalnak alkotói díjat adományozott a megyei közgyűlés

Ekkora feladatra senki nem vállalkozhat egyedül. Rádler főorvos úr: — *Team-munkáról,* a marcali sebészek nagyszerű csapatmunkájáról van szó. Ez az egész kórház gyógyítómunkájára, valamennyi osztályunkon érvényes. A legkülönbözőbb posztokon 617-en dolgozunk. Odaadóan és fegyelmezetten.

Arról, hogy ez így legyen, *Rádler „kapitány"* gondoskodik. Ő dönt. Kipróbált, bevált munkastílus ez a marcali kórházban. Amit nyújtani tudnak a gyógyítás területén, a legkevésbé sem mondható „kisvárosinak". Nagyszerű orvosok, korszerű felszereltség. És rengeteg munka. Az eredmény: megmentett életek, visszaadott egészség. Ugyan ki a megmondhatója, hányan szorították s szorítják meg még ezután hálásan — a kikapcsolódást, a röpke pihenés örömét a fák, bokrok, virágok ápolásában, a bennük való gyönyörködésben megtaláló — Rádler Antal kezét.

— A feleségem nagyszerű asszony, legidősebb lányunk Németországba ment férjhez, s ott tanul az egyetemen, második lányunk ötödéves orvostanhallgató, „kis" ikreink, Balázs és Orsika most érettségiztek a pécsi, német nyelvtagozatos gimnáziumban.

Kun Géza Tibor

Több mint 500 riasztás a mentőknél

Nyomasztó volt a kánikula, de ez nem növelte a marcali mentőállomás munkáját. *Harkány János* mentőtiszt, az állomás szakmai irányítója szerint most sem kellett többször kivonulni, mint a korábbi nyarakon. Azonnali hívást 534-et regisztráltak, s ebből 27 vaklárma, megtévesztő, rossz hívás volt. A közlekedési balesetek az idén a harmadik helyre szorultak, a lakásban történt balesetek száma viszont erősen nőtt. Volt néhány különös eset is; Tapsonyban például egy ló harapta meg gazdáját — úgy, hogy mentővel kellett kórházba szállítani. Marcali központjában a múlt héten egy kirándulóbusz ütközött egy ipari gázt szállító teherautónak; szerencsére csak egy könnyebb sérülés történt. Ha esetleg egy gázpalack is elmozdul, az szörnyű következményekkel járhatott volna.

Egy templomrekonstrukció margójára

Felújításra váró értékes freskók Mesztegnyőn

Dorffmeister készítette a freskókat *(Fotó: Király J. Béla)*

A II. világháborúban súlyosan megsérült a mesztegnyői templom és kolostor. A több mint 200 éves műemlék helyreállítását 1945-ben kezdték, igazi felújításához azonban csak néhány éve láttak hozzá. A mesztegnyői önkormányzat kasszájában tavaly még csak százezer forint volt erre a célra — tudtuk meg Berkes László polgármestertől —, noha a munka majdnem kétmillió forintot kívánt. Ám a község lakossága — összefogva az egyházi és világi az elöljárókkal — segítséget kért az Országos Műemléki Hivataltól, valamint a Somogy Megyei Közgyűlés környezetvédelmi és műemléki bizottságától, és megbirkózott a feladattal. A marcali Revans kft a közelmúltban fejezte be az épület külső tatarozását.

A „java" azonban még hátra van: az értékes oltárképek és a templom belső freskóinak restaurálása. A híres Dorffmeister festette oltárképek felújítása mellett a teljes fűtésrendszert is korszerűsíteni kell, és javítani a toronyórát. Mindezek — a mai árakon számolva — mintegy nyolc-tíz millió forintba kerülnének. A teljes helyreállítást így tíz évre elosztva tervezi a helyi önkormányzat.

Az Országos Műemléki Hivatal ígérete szerint ha a falu rendbe teszi külsőleg a templomot, akkor ők felújítják a belsejét. Ám a polgármester levelére a hivatal a minap kitérő választ adott... Lehet, hogy a külső tatarozás után a templom belső felújítására újabb negyven évet kell várni?

Cs. K. E.

A pék mindennapi kenyere

A Takács házaspárnak Kéthelyen volt péksége, egészen augusztus 1-jéig. Most Marcaliban a Rózsa utcában, a ház mögötti mini kenyérüzemben folyik a munka teljes gőzzel.

— Az ötlet már többéves, a döntés viszont tavaly novemberben született meg — mondta *Takács László.* — A régi kéthelyi pékséget szerettük volna felújítani, de osztás, szorzás után kiderült: több pénzbe kerül, mint egy újat építeni. A régi üzemben téglarakású kemencével dolgoztunk, ami annyira lefutott, hogy az elmúlt húsz év alatt végzett szakmunkás, mikor odajött dolgozni, megkérdezte: hol a kemence. Nem tudta, mi az a sütőlapát... Igaz, hogy az ilyen kemencében sült kenyérnek sokkal finomabb az aromája, de mennyiségileg már nem tudja teljesíteni az igényeket. Nyitásig a beruházásunk elérte a 12 millió forintot. Természetesen ennek 80 százalékát berendezésre, különböző korszerű gépekre fordítottuk. Világszínvonalú gépeket vettünk, mint szitagép, dagasztógép, zsemlegép, kelesztőkamra, és amire a legbüszkébb vagyok, az a forgókemence. Számítógépes programja van, beállítva az idő, a hőfok, és hangjelzéssel jelez, ha megsült a termék... Ezzel a forgókemencével hatvanféle terméket lehet sütni. Most még kísérleti sütésünk van kilós kenyérből, 70 dekás francia jellegű kenyérből, zsemléből, kifliből, fonott kalácsból. Azt még hozzá kell tennem, hogy a legfinomabb tüskeszentpéteri lisztet használjuk. Ebből készül a legfinomabb pékáru.

Takács László 31 éve van a szakmában, teljesen szívvel, lélekkel. A munka szeretete elengedhetetlen egy olyan szakmában, amikor az ember olyankor dolgozik nap mint nap, amikor más az igazak álmát alussza.

Szalai Erika

Halasztott csúcs

Két tervezett csúcstalálkozót halasztanak el: Bill Clinton amerikai elnök moszkvai látogatását, illetve a NATO brüsszeli csúcstalálkozóját. Mindkettőt decemberre tervezték, és csak jövőre tartják meg — írja az U.S. News hírmagazin. Az indoklás szerint most valamennyi érdekelt vezető politikus belpolitikai kérdéseknek ad elsőbbséget. Az értesülések szerint ugyancsak elhalasztják azt a csúcstalálkozót, amelyre Clinton elnök a hét vezető nyugati ország legutóbbi, tokiói tanácskozásán hívta meg partnereit.

Fegyverrendelés Panamától

A panamai kormány hivatalosan is megerősítette, hogy meg nem nevezett fegyverkereskedők Panamát megrendelőként feltüntetve több millió dollár értékű fegyvert akartak Ausztriából és Csehszlovákiából Boszniába csempészni. A panamai kormány különbizottsága által közzétett jelentés „dicstelen botránynak" minősítette az ügyet, s megállapította, hogy egyebek mellett 26 ezer 800 lőfegyvert, ötezer pisztolyt és 17 millió lövedéket akartak Boszniába csempészni... A fegyvereket egy harmadik ország fegyverkereskedője rendelte meg Panama barcelonai konzulátusán.

Arab–izraeli tárgyalások

Egy muzulmán és egy zsidó ünnep között tartják a kétoldalú arab-izraeli tárgyalások következő, tizenegyedik fordulóját. Augusztus végén kezdődik csak a washingtoni tárgyalássorozat — egy nappal az eredetileg meghirdetett időpont után. A jövő hétfőn ugyanis Mohamed próféta születésnapját, s az munkaszüneti nap az arab küldöttek számára. Egy izraeli szóvivő szerint a találkozók szeptember 14-én fejeződnek be — egy nappal a zsidó újév előtt.

Háfez Asszad aggodalma

Szíria óva intette a libanoni vezetést attól, hogy jelentősebb létszámú csapatokat küldjön az ország déli részére, mivel ez szerinte a síita Hezbollah-fegyveresekkel való konfrontációhoz vezethet. Az AFP értesülései szerint Háfez Asszad szíriai államfő Eliasz al-Hravi libanoni elnökkel és Rafik al-Hariri libanoni kormányfővel Damaszkuszban folytatott megbeszélésein rosszalásának adott hangot, mivel a libanoni kormánycsapatok és a Hezbollah fegyveresei között kirobbanó esetleges összecsapás megerősítené Izraelt azon követelésében, hogy Libanon kössön vele biztonsági egyezményt.

Merényletek bírók ellen

Hivatásuk miatt több mint 50, az igazságszolgáltatás területén dolgozó embert öltek meg világszerte egy év leforgása alatt, és csaknem 320-at ért támadás. A bírók és ügyvédek függetlenségéért küzdő svájci központnak összesen 54 országban folytatott vizsgálataiból kiderült, hogy Kolumbiában a legsúlyosabb a helyzet: ott 18 ügyvédet és bírót gyilkoltak meg hivatali tevékenysége miatt, további tízet életveszélyesen megfenyegettek, többet megkínoztak. A demokratikus Nyugatról is vannak adatok: Észak-Írországban – például – a rendőrség 39 ügyvédet megfenyegetett.

Tansu Ciller a kormányfő

Tansu Ciller az első női miniszterelnök Törökországban. 1946-ban született Isztambulban; Amerikában járt iskolába, és közgazdasági diplomát szerzett. Doktori címét a connecticuti egyetemen nyerte el. A politikai életbe három éve kapcsolódott be. Első hivatalos útja Németországba vezet, ahol az ott élő törökök problémáit tárgyalja meg Helmuth Kohllal. Gazdag török család tagja. Vagyonát 50 millió dollárra becsülik. A férje bankár volt: Ozer Ciller. A török miniszterelnök egyébként folyékonyan beszél németül és angolul.

Hétpárti szövetség — új főszereplők

„Rendszerváltás" a japán színpadon

Ha némi késedelemmel is, de megalakult az új japán kabinet; ez nem a szokásos kormányváltást jelenti a világ második legnagyobb gazdasági hatalmának élén. Harmincnyolc esztendő után véget ért a Liberális-Demokrata Párt megdönthetetlennek tetsző egyeduralma.

A „rendszerváltás" sajátosan japán módra történt: visszaesett az eddigi baloldali ellenzék, benne a Szocialista Párt, és a választók többsége a konzervatív politika mellett szavazott. Ez új arcokat és nemzedékváltást kívánt. Ahogyan Tokióban mondják: a politika, a gazdaság és az állami bürokrácia „szennyes háromszögének" felszámolását, az elburjánzott korrupció megszüntetését. Vagyis módszerváltás is történik, s új főszereplők jelentek meg a japán politikai színpadon.

Hoszokava Morihiro, az 55 esztendős új miniszterelnök régi szamuráj-családból származik. Nagyapja, Konoe herceg többször volt miniszterelnök a második világháború előtt, s jóllehet nem tartozott az elvakult fasiszta politikusok közé, felelősségét érezve, az 1945-ös fegyverletétel idején ciánkapszulával öngyilkosságot követett el. Az unoka először újságíró volt az Aszahi Simbunnál; harminchárom évesen a liberális-demokraták színeiben lett a törvényhozás tagja, s egy évtizeden át működött Kunamoto tartomány ritka kivételeként emlegetett, tiszta-kezű kormányzójaként. Már korábban is ütközött pártjának a vezetésével, amikor reformokat kívánt, tavaly pedig hivatalosan is kivált: megalapította a Japán Új Pártot, amely nem sokkal később igen jól szerepelt a választásokon.

Hoszakavára nagy feladat vár: nem lesz könnyű összetartania a hét pártból álló kormányt, jóllehet minden irányzat a vezető személyiségeit küldi a kormányba. Takao Doi asszony személyében először került nő és szocialista az alsóház elnöki posztjára. A ma 64 esztendős alkotmányjogász fél évtizeden át, 1991-ig pártjának irányítója volt, most pedig — ha nem is közvetlenül kormánytagként — tapasztalatával és népszerűségével a váltást erősítheti.

Kono Johei az új ellenzék vezére, a Liberális-Demokrata Párt élén végbement személycsere győztese. Az új miniszterelnökkel egyidős, először a Lockheed-ügy, az amerikai repülőgépgyár vesztegetési pénzei nyomán kirobbant botrány idején, 1976-ban lázadt fel pártjában. Később megalakította az Új Liberális Klubot, majd 1985-ben tért vissza az anyapártba. A politológust, akit az utolsó percben tettek a választási kampány élvonalába, hogy mentse, ami menthető első ízben nem zárt ajtók mögötti alkudozásokkal, hanem titkos szavazással választották meg a párt első emberének. A párthűséget és az éles kritikát, valamint a reformtörekvéseket mindig összeegyeztető pártelnöktől azt várják, hogy ugyancsak a változás embere lesz. Az LPD-t ugyanis nem lehet leírni, csupán húsz szavazattal maradt le az abszolút többségtől s a hétpárti szövetség bármilyen megingása változást hozhat.

A japán „fordulat" természetesen elsősorban a szigetország belügye. A világnak azonban korántsem mellékes, hogy milyen kormányzat áll a gazdasági, lokomotívnak számító Japán élén. Nekünk, magyaroknak pedig különösen nem, hiszen Japán az egyik fő hitelezőnk és beruházónk.

Réti Ervin

Többfordulós sakkjátszma Moszkvában

Jelcin trójai falova

Borisz Jelcin a jelek szerint megtalálta az országot megbénító kettős hatalom megszüntetésének módját. Ráadásul — ami a legfontosabb — úgy tűnik, az elnök nem akar letérni az alkotmányos útról, és nem próbálja meg feloszlatni a törvényhozást.

Ez egyelőre, persze, csak feltételezés. Az elnök legutóbbi megnyilatkozásait elemezve azonban kezd kirajzolódni egy egyelőre gondosan titkolt stratégia.

Patthelyzetben

Jelcin legutóbbi beszédeinek vezérszólama az volt, hogy a reformok kerékkötője a jelenlegi parlament, amelyen valahogy túl kell lépni. A legkézenfekvőbb: a választások kiírása. Ez tehát Jelcin nem titkolt célja, s elérésére több lehetőség is van. Az államfő váratlan bejelentését, miszerint ősszel akár maga írja ki a választásokat, a moszkvai elemzők egy része úgy értékelte, hogy az államfő tényleg a törvényhozás feloszlatására gondol. Mások szerint viszont egy újabb fenyegetésről, ha úgy tetszik, Jelcin újabb blöffjéről van szó. Az elnök is tudja, hogy a parlament szétkergetése alkotmányellenes, és tartózkodik annak megismétlésétől, ami 1991-ben történt. Moszkvai politológusok egyöntetű véleménye szerint Jelcin ugyanis nem legitim módon jutott hatalomra, mivel a Szovjetuniót nem az arra egyedül jogosult szovjet parlament oszlatta fel, hanem Jelcin. Akkor Jelcin Gorbacsovot akarta kiütni a nyeregből, most pedig a jelenlegi parlament van soron, amely a kezdet kezdetén Jelcin engedelmes eszköze volt.

Jelcinnek mindenesetre a jelenleg érvényben levő alkotmány szerint nincs joga feloszlatni a törvényhozást. Enélkül viszont idő előtti választásokat sem lehet kiírni. Haszbulatovéknak még két, az elnöknek pedig három éve van a választási periódus végéig. Ez tehát patthelyzet. Hogyan akar akkor mégis Jelcin idő előtti választásokat?

A magyarázat a petrozavodszki találkozó eredményében keresendő. Mi is történt a festői Onyega-tó partján fekvő északorosz városban?

Új hatalmi szerv

Jelcinnek a jelek szerint sikerült maga mellé állítani az Oroszországi Föderációt alkotó köztársaságok vezetőit, ami lehetővé teszi egy új hatalmi szerv létrehozását. A Föderációs Tanács kinyilvánított célja a központ és köztársaságok közötti kapcsolatokban felmerülő vitás kérdések rendezése. Van viszont a szervezetnek egy másik, szélesebb politikai összefüggésben értelmezhető szerepe is: Jelcin „trójai falova" lehet, amely a parlamenttel szembeni legitim ellensúlyt képezhet.

A Föderációs Tanács gondolata nem újkeletű. A népképviselők tavaly decemberben már elvetették létrehozását, mert úgy vélték,hogy Jelcin hatalmukat csorbító szervként működtetné, mivel abban kivétel nélkül Jelcin emberei kaptak volna helyet. Az elnök mostani sakkhúzásának lényege, hogy a 176 tagú testületben a helyi népképviseleti szervek képviselői is helyet kapnának. Ezzel Jelcin lényegében szalonképessé tenné a szervezetet a Legfelsőbb Tanács előtt, így abba aligha tudnak Haszbulatovék belekötni.

Jelcin másik fontos lépésként beleegyezett abba, hogy az elnök által kezdeményezett alkotmányos tanácskozás és a parlamenti alkotmánybizottság közösen vitassa meg az új alkotmány tervezetét. Nem kizárt ennek ellenére, hogy a képviselők mégsem írják alá saját „halálos ítéletüket" , azaz nem fogadják el az új alaptörvényt, amelyben már kétkamarás parlament szerepel a még szovjet időkből megmaradt Legfelsőbb Tanács, illetve a népképviselők kongresszusa helyett.

Ravasz lépés

Jelcinnek a jelek szerint erre is van megoldása. És itt jön be a „föderációs trójai faló". Az elnök ugyanis utalt rá, hogy egy ideiglenes alkotmánytörvényt is elképzelhetőnek tart, amit a Föderációs Tanács útján próbál meg esetleg keresztülvinni, a parlament ellenében. Ennek is végső soron az új választások kiírása lehet az eredménye. Jelcin tehát a nyári hosszas gondolkodás után lépett a sakkjátszmában, s maradva a sakkhasonlatnál, a „föderációs trójai falóval" sakkot adott a parlamentnek.

Kóti Lóránt

Boszniai menekültek Ázsiában

Egy imám farmerban

A boszniai harcok zajától igencsak távol nyílt meg nemrégiben két menekülttábor muzulmán bosnyákok számára: az egyik Malajziában, a másik Pakisztánban.

Az előbbit a maláj Muzulmán Ifjúsági Mozgalom hozta létre részben saját alapjaiból, részben közadakozásból a főváros, Kuala Lumpur külterületén. Ugyanez a politikai és vallási szervezet fedezte a menekültek odaszállításának költségeit is. Mintegy 300 muzulmán bosnyák — férfiak, nők és gyerekek egyaránt — vészelheti át a háború még hátralévő borzalmait biztonságos távolságban.

Viszonylag jó körülmények közé kerültek. Ingyenes a szálláshelyük, az élelmezésük és a gyerekek iskolai oktatása. Néhány felnőttnek sikerült elhelyezkednie, ám a munkanélküli többség sem teljesen pénztelen: az ingyenes ellátáson felül kap némi költőpénzt is — havi 100 malájziai dollárt, ami kb. 39 amerikai dollárnak felel meg.

Míg a kényelmes malájziai tábort átmeneti menedékként rendezték be, a pakisztáni állam a hívására odaérkezett boszniai muzulmánok tartós letelepítését tervezi. Most még csak mintegy négyszázan vannak, de Pakisztán ígéretet tett további tízezer befogadására. Átmenetileg egy iszlámábádi táborban helyezték el őket, de már kijelölték a területet egy leendő bosnyák falu számára Mánszehra közelében, a Karakorum-hegység lábánál.

A boszniai muzulmánok mindkét országban lelkes, barátságos fogadtatásra találtak. Pakisztánban eddig közel félmillió dollárnak megfelelő összeg gyűlt össze megsegítésükre közadakozásból. Több ezer család jelentkezett, hogy kész árvaságra jutott boszniai muzulmán gyerekek örökbefogadására. A délszláv muzulmánok felé áradó rokonszenvet Nyugat-ellenes szenvedélyek fellobbanása kísérte. A közfelfogás szerint a keresztény Európa és Amerika sorsára hagyta a boszniai muzulmán közösséget, éppen muzulmán mivolta miatt.

Ám a rokonszenv sem képes elmosni az európai és ázsiai mentalitás és szokásrendszer különbözőségét. A helyi lakosság mindkét országban megrökönyödéssel tapasztalja, hogy a boszniai muzulmánok meglehetősen lazán kezelik az iszlám előírásait. Pakisztán valósággal botránykővé váltak a miniszoknyás bosnyák nők és a pólóingben, farmernadrágban imádkozó bosnyák imámok.

Barta György

Rátalált egy búvár a kém tengeralattjáróra

Edward Michaud hivatásos búvár azt állította, hogy háromévi kutatás után sikerült rábukkannia az U–1226 jelzésű náci tengeralattjáró roncsaira 12 méter mélységben, négy mérföldre Cape Cod partjai előtt. A tengeralattjáró roncsai közt 50 holttestet talált — tengerészeket és kémeket, akiket a nácik partra akartak tenni Amerikában.

Ezenkívül még egy náci tengeralattjáró roncsairól tudnak az amerikai partok előtt. Ez az U–853-as sorszámú, amely Rhode Island előtt fekszik 39 méter mélységben.

A most megtalált U–1226 1944. október 28-án süllyedt el, miután parancsnoka az amerikai parti őrség rádiójának hullámhosszán adott üzemetet németországi támaszpontjának. Az amerikaiak bemérték a tengeralattjárót, és egy repülőgép hat percen belül elsüllyesztette.

Az U–1226 roncsinak megtalálása azért jelentős, mert újabb bizonyítékául szolgála a németek kémtevékenységének az Egyesült Államok partjai előtt a második világháborúban.

(Az AP alapján)

tiques, de différentes grandeurs, aux plumes blanches et vertes foncées, aux pattes rouges, au-dessus d'eux, au bord d'un panier en osier différents menus oiseaux sauvages, aux plumes brunes. A gauche, au fond, on devine un détail de paysage. En bas, à droite on lit le signe Caro (les lettres BDC fondues ensemble.) En haut et des deux côtés le tableau est découpé, ce qui se laisse présumer non seulement d'après les études des restaurateurs, mais aussi d'après le caractère un peu serré de la composition. Vu l'état fort assombri du tableau il est impossible de porter un jugement définitif sur ce tableau et de le dater. Sa publication ici est justifiée en premier lieu aussi par l'intérêt qu'il représente pour l'histoire de la collection. Sur le dos du tableau on lit une inscription renvoyant à l'endroit de jadis de sa conservation: „Orig.le di Baldassaro de Caro del Sig.r Pnpe die Scillano 175". (fig. 60).

Nous savons que dans cette collection se trouvaient plusieurs oeuvres du maître au même sujet, et ici, cette ancienne inscription permet l'attribution exacte d'une oeuvre.[69]

ÉVA NYERGES

[69] Di Torrequadra, E. R.: „La Quadreria del Principe di Scilla". Napoli Nobilissima, Naples VII. 1898 V. 72—VII. 107. A la page 75: „Ventotto quadri di Baldassare de Caro, di varie sorti di caccia..." Partant de l'énumération le tableau de Budapest s'adapte bien aux natures mortes citées dans la collection. Vu qu'il fut découpé, les dimensions de notre tableau ne répondent pas à celles indiquées dans les catalogues.

SERIE DE REPRESENTATIONS DE MOIS PAR J. G. DORFMEISTER

Parlant des acquisitions importantes faites en 1980 par le Département des Sculptures Anciennes, nous avons déjà brièvement mentionné la „Représentation de mois" de J. G. Dorfmeister, statuette en plomb qui enrichit d'une pièce intéressante notre collection autrichienne du XVIIIe siècle[1] Dans le catalogue de l'exposition jubilaire de 1981[2] nous avons, certes, brièvement parlé de quelques pièces analogues avec lesquelles elle constitue une partie d'une série, il nous semble néanmoins qu'il n'est pas sans intérêt d'avancer en détails nos observations relatives à cette statuette. Notre nouvelle acquisition, trouvaille inattendue et inconnue jusqu'ici dans les oeuvres des spécialistes, nous fournit une occasion d'étudier aussi les autres pièces de cette série fragmentaire et de traiter dans leur ensemble les statuettes connues de nos jours.

Tout d'abord il vaut la peine d'étudier de point de vue iconographique les pièces survécues de cette série. La statuette de Budapest représente le mois d'„Août". La figure féminine, debout, (fig. 63) tourne à gauche son buste vigoureux, tandis que sa tête dans le sens contraire, à droite. Le corps s'appuie sur la jambe droite, la jambe gauche fait un pas en avant. La draperie n'enveloppe que partiellement le buste, elle couvre l'épaule gauche et est arrangée en plis diagonaux vers la hanche, pour descendre ,au-dessus des jambes, tout en faisant sentir les formes du corps. A côté de la jambe droite et dans la partie arrière de la statue on observe un drapé abondant, mouvementé. Les pieds sortent de sous la draperie. Lors de l'acquisition de la statue par le Musée le pied gauche était endommagé (fig. 63). Il fut corrigé par une restauration soigneuse (fig. 65).[3] Sur le visage aussi on voit un léger endommagement. La charmante tenue de la tête, la solution sculpturale élégante des cheveux réunis

[1] La hauteur de la statuette de plomb est 33 cm. Son No d'inv. 80. 2. Première mention: Le Musée des Beaux-Arts en 1979—1980. Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts. No 56—57. Budapest, 1980. 179, 286, fig. 124. (Etat d'avant la restauration.)

[2] É. Szmodis-Eszláry in: 75 éves a Szépművészeti Múzeum. Jubileumi kiállítás (Le Musée des Beaux-Arts a 75 ans. Exposition jubilaire). Budapest, 1981. Département des sculptures anciennes. 32. No du cat. 34.

[3] En 1981 Géza Hatalay, restaurateur du Musée des Beaux-Arts exécuta les travaux de restauration de la statuette. Avant la restauration la surface en était mate, dans les parties creuses, dans les plis on voyait des sédiments minéraux. Le côté gauche est un peu aplati par suite d'un vigoureux effet mécanique (elle devait tomber d'en haut), le pied, à la hauteur de la cheville, était fendu et disjoint au pli de flexion. Au cours de la restauration il nettoya les creux, remplit la fente. Enfin il traita la statuette avec de la cire blanche servant de placage protecteur. Les parties déformées sont irréparables vu la matière de la statue. (Du rapport de restauration de Géza Hatalay.)

61. J. G. Dorfmeister: Mai.
Berlin-Dahlem, Staatliche Museen

62. J. G. Dorfmeister: Juin.
Jadis dans la collection Rakovszky

63. J. G. Dorfmeister: Août (avant la restauration). Budapest,
Musée des Beaux-Arts

64. J. G. Dorfmeister: Août (détail). Budapest, Musée des Beaux-Arts

65. J. G. Dorfmeister: Août (détail, après la restauration). Budapest, Musée des Beaux-Arts

en chignon, en vue arrière (fig. 64), produisent dans le spectateur l'illusion de la beauté de l'oeuvre jadis intacte. Du côté gauche de la figure une gerbe de blé évoque le mois dont elle est le symbole.[4] Elle est posée sur une petite plinthe en pl mb, tracée de lignes horizontales. Les autres pièces, de même hauteur, de cette série sont également posées sur une plinthe analogue. Celles-ci, nous les traiterons dans la suite.

Trois pièces de cette série sont conservées au Musée de Berlin-Dahlem.[5] Jadis, elles se trouvaient dans la collection Darmstädter de Berlin, ce n'est que depuis 1965 qu'elles sont au Musée.

La statuette de plomb représentant une jeune femme (fig. 61) figure au catalogue, avec point d'interrogation, comme allégorie du „Printemps" ou de „Juin".[6] Nous sommes d'avis qu'elle est l'allégorie de „Mai". Le buste de la figure est presque entièrement découvert, la draperie tombe du bras gauche et vers les hanches fait les mêmes plis que sur la statue de Budapest. A côté de la jambe gauche le drapé descend de la même manière, en forme concave, qu'à côté de la jambe droite de notre statue. Les roses tenues dans la main

[4] Gerszi, Th.: Une série de dessins allemands du XVIe siècle, représentant les travaux des mois. Bulletin du Musée National Hongrois des Beaux-Arts. No 11. Budapest, 1957. 51—60. fig. 25 et pl. 35 la représentation du centre de la ligne supérieure, scène 8 de la pl. 36.

[5] Bildwerke der christlichen Epochen von der Spätantike bis zum Klassizismus. Aus den Beständen der Skulpturenabteilung der Staatlichen Museen, Stiftung Preussischer Kulturbesitz, Berlin-Dahlem, München, 1966. 145. No du cat.: 897, 898, 899.

[6] Bildwerke der christlichen Epochen von der Spätantike bis zum Klassizismus. No du cat.: 897.

66. J. G. Dorfmeister: Août (vue arrière). Budapest, Musée des Beaux-Arts

gauche de la figure sont une référence sans équivoque au mois de mai, ce qui correspond aussi à l'iconologie de Cesare Ripa.[7]

Conformément à l'ordre établi dans les descriptions iconologiques la série commençait certainement avec le mois de mars.[8] Par conséquent, parmi les représentations qui nous sont parvenues la première est la figure féminine représentant le mois de Mai.

[7] Della Novissima Iconologia di Cesare Ripa Perugino Cavalier de SS Mauritio e Lazzaro. Parte Seconda. In Padova. MDCXXX. figure à deux endroits: Della novissima Iconologia 469, Mesi come dipinti da Eustachio Filosofo. 474.

[8] L'iconologie déjà citée de Cesare Ripa traite les représentations des mois dans cet ordre. Concernant ce mode d'interpréter le calendrier voir Pallas Nagy Lexikona (Grande Encyclopédie Pallas) t. XI, Budapest, 1894. 570.

67. J. G. Dorfmeister: Septembre. Berlin-Dahlem, Staatliche Museen

La série symbolique représentant les mois devait comprendre six couples de figures, les unes en face des autres. Le pendant du Mai de Berlin devait être la figure (fig. 62) serrant à sa gauche probablement des fleurs et des feuilles, qui se trouvait jadis en propriété privée hongroise, dans l'ancienne collection Rakovszky. Malheureusement, nous ignorons où elle se trouve aujourd'hui.[9]

[9] Schwarz, H.: Dorfmeisters Türkische Figurine. Amicis. Jahrbuch der Österreichischen Galerie. 1926. fig. 69. Selon lui elle se trouve au Musée National de Budapest comme dépôt d'une collection particulière. Pigler, A.: Georg Raphael Donner. Leipzig und Wien. 1929, 105. fig. 126. L'auteur en parle comme d'un objet d'art, propriété du collectionneur budapestois, Rakovszky. Bildwerke der christlichen Epochen, 145; Baum, E.: Katalog des Österreichischen Barockmuseums im Unteren Belveder in Wien. Vienne, Munich, 1980. I. 153. Il en parle comme d'un dépôt au Musée National de Budapest, provenant d'une collection particulière. En écrivant notre étude, nous nous sommes informés au Musée National, mais cet objet d'art n'y figure pas en dépôt, ni dans une collection particulière de Budapest. Peut-être doit-on compter avec une perte causée par la guerre.

68. J. G. Dorfmeister: Octobre. Berlin-Dahlem, Staatliche Museen

„Juin" devait être symbolisé par la statuette n'étant connue que d'après des photos et dont les attributs ne pouvaient être ainsi examinés avec exactitude. Elle était suivie de la figure, perdue ou latente quelque part, de „Juillet", regardant certainement vers la gauche. Venait ensuite la statuette de Budapest représentant „Août". A propos de son iconographie il est à noter que dans les représentations des mois des régions au nord des Alpes la moisson sert de symbole pour le mois d'août, contrairement aux régions italiennes où c'est pour le mois de juillet.[10]

[10] Les analogies iconographiques citées dans la note N° 4 sont prises à l'art allemand. Dans son iconologie citée, à la page 473, Cesare Ripa situe la moisson et le rentrée des récoltes au mois de juillet. Il y a lieu de noter ici qu'un textile alsacien du milieu du 15e siècle, représentant des mois, situe la moisson du blé en août et la moisson du foin en juillet. Voir: Spätgotik am Oberrhein. Badisches Landesmuseum Karlsruhe, 1970. 285, fig. 228.

Le mouvement de danse dont toute sa figure tourne vers la droite clôt merveilleusement la série de couples aux mouvements variés, regardant les uns vers les autres. Dans son catalogue Baum note[16] qu'elle incorpore l'hiver, que sa figure pleine de légèreté, de gaieté, son vêtement peuvent signaler le carnaval. J'eus la possibilité d'étudier cette statuette. Les détails des formes, le drapé enlevé, retombant avec élan, nous ont convaincus que cette statue et celle de Budapest sont oeuvres du même maître (cf. fig. 63, 64, 66 et 69).

Outre la série de représentations de mois, comprenant des statuettes de plomb nettement liées entre elles, il faut encore citer — eu égard a l'intégrité du thème — la figure en terre cuite du Musée de Nuremberg, publiée en 1930 par E. Tietze-Conrat et qu'il attribue soit à J. B. Hagenauer, soit à J. G. Dorfmeister.[17] Le rendu vigoureux du bras et de la main, la tête relativement petite, le modelage des jambes favorisent, selon lui, l'attribution à Dorfmeister. Il a fait la comparaison avec trois statues à Berlin, une à Vienne et une à la collection Rakovszky, depuis lors à un lieu inconnu, statues dont il avait connaissance. Son opinion ne nous semble pas dépourvue de fondement, et même, si tant est que les statues de plomb peuvent être comparées à la figure en terre cuite, nous remarquons des analogies même dans le modelage de la draperie. La plinthe y manque, pour la figure en terre cuite la base est largement élaborée. La question se pose de savoir si le bozzetto, s'il est en effet oeuvre de Dorfmeister, était exécuté pour la série de représentations des mois. Il pouvait être un travail préparatoire pour la représentation du mois de novembre qui probablement tient de sa droite des olives, et de son côté gauche il y a une botte de lin.[18] Nous ne le mentionnons qu'en tant qu'une possibilité. Si la statuette en terre cuite est un travail préparatoire pour la représentation des mois de Dorfmeister, sa forme définitive diffère certainement, en quelque mesure, du bozzetto.

Sur l'attribution des pièces connues en 1926 de cette série E. Schwarz[19] écrivit une étude convaincante où il les attribue à Dorfmeister. Dans sa monographie sur Donner, Andor Pigler publie la figure de la collection Rakovszky comme oeuvre de Mollinarolo.[20] Dans le catalogue de 1966 les trois statuettes de Berlin-Dahlem figurent comme oeuvres de Mollinarolo.[21] Dans son catalogue paru en 1980 E. Baum adopte l'attribution de Schwarz.[22] Schwarz s'est trompé seulement d'iconographie n'ayant pas reconnu la représentation de mois dans la petite figure en fourrure. Sous la désignation „Petite figure turque" il la mit en rapport avec le théâtre viennois du dernier quart du XVIIIe siècle.

Nous adhérons à l'opinion des historiens de l'art qui ont trouvé en J. G. Dorfmeister l'auteur de ces statuettes. C'est encore confirmé, en dehors des arguments cités par les spécialistes, par un des reliefs de l'Ägydkirche de Gumpendorf in Wien où le modelage de la figure, de la tête et du drapé de la Vierge[23] sont apparentés aux statuettes de plomb symboliques.

L'exécution des figures peut être située aux environs de 1775, date où le maître disposait déjà de toute sa maîtrise. Cette série a de l'importance aussi en tant qu'ensemble artistique. Les mouvements, la tenue de la tête, la retombée du drapé, la manière de situer les attributs, montrent nettement l'intention de produire un effet sur le spectateur par le jeu des rythmes de la forme et de la pensée.

Notre statuette, représentant „Août", achetée en 1980, était une trouvaille inattendue dans une collection particulière de Budapest, aussi pouvons nous espérer qu'une fois nous saurons encore davantage sur cette série excellemment réussie, de Dorfmeister. Peut-être de nouvelles statues, jusqu-ici inconnues, feront leur apparition. On peut y compter non seulement dans des collections à l'étranger, mais aussi dans celles de Hongrie, car, en dehors de la nouvelle acquisition, l'allégorie de „Juin" se trouvait également dans une collection hongroise et le catalogue de Barockmuseum viennois dit que la statuette dite „Petite figure turque", représentant „Février", se trouvait jadis aussi dans une collection particulière hongroise d'où elle passa à Vienne.[24] Peut-être est-il possible d'y trouver un rapport avec le fait que dans la dernière période de sa vie Dorfmeister avait travaillé aussi pour des clients hongrois.

ÉVA SZMODIS-ESZLÁRY

[16] Baum, E.: op. cit. p. 153.
[17] Tietze-Conrat, E.: Zwei österreichische Barockskizzen. Münchener Jahrbuch der Bildenden Kunst. Munich. 1930. NF Band VII. 182—184, fig. 2.
[18] Dans la mesure où cela se distingue sur la photo, elle tient, conformément à l'iconologie de Ripa, dans sa droite des olives (470 et 473). Le teillage du lin figure sur la fig. 36 de l'ouvrage cité de Th. Gerszi, comme représentation des travaux de novembre.
[19] Schwarz, H.: op. cit.
[20] Pigler, A.: op. cit. loc. cit.
[21] Bildwerke der christlichen Epochen, loc. cit.
[22] Baum, E.: op. cit. p. 153.
[23] Tietze-Conrat, E.: Johann Georg Dorfmeister. Kunstgeschichtl. Jahrbuch der K. K. Zentralkomission Vienne, 1910. pp. 235, 243. fig. 65.
[24] Baum, E.: op. cit. p. 153.

69. J. G. Dorfmeister: Août (après la restauration). Budapest, Musée des Beaux-Arts

La représentation suivante, une figure féminine impressionnante, d'une beauté mûre, tenant une pomme et une grenade, symbolise „Septembre" (fig. 67).[11] Celle-ci a un petit socle en marbre, comme en avait aussi la représentation, perdue, de „Juin". Peut-être se trouvaient-elles jadis ensemble, détachées de la série, dans une ancienne collection privée, en tant qu'allégories du printemps et de l'automne. La statuette représentant „Septembre" se trouve également au Musée Berlin-Dahlem où, dans le catalogue, elle est inscrite, avec point d'interrogation, comme représentation de l'automne, d'août ou de septembre.[12]

[11] Della Novissima Iconologia di Cesare Ripa, 470. Les différentes représentations de mois n'ont gardé en général que quelques attributs typiques de la tradition créée par les ouvrages iconologiques.

[12] Bildwerke der christlichen Epochen. N° du cat. 899.

Budapest Beaux-Arts 62/63 (1971)
DORFMEISTER, Johann Georg

70. J. G. Dorfmeister: Février. Vienne, Barockmuseum

La pièce en face de celle-ci, se trouvant également au Musée Berlin-Dahlem, symbolise „Octobre" (fig. 68). Le catalogue de Berlin la marque, sous condition, comme symbole de l'été, peut-être comme représentation du mois de février.[13] Toutefois, la statuette signale le mois d'octobre; de son bras droit elle tient, conformément à l'iconographie, des nèfles mûres et de son bras gauche elle tient une crécelle servant au temps des vendanges à chasser les oiseaux.[14]

Il ne reste plus que la statuette achevant la série, le mois de février, qui se trouve au Barockmuseum de Vienne. (fig. 70).[15]

[13] Bildwerke der christlichen Epochen. N° du cat. 898.

[14] La nèfle figure à la page 470 de l'iconologie citée de Cesare Ripa, en tant qu'un des attributs du mois d'octobre. Dans les régions au nord des Alpes, la représentation de la vendange figure aussi comme travail fait en octobre. Voir: Gerszi, Th.: op. cit. fig. 31.

[15] Dans l'iconologie citée de Cesare Ripa le vêtement en cuir et fourré, descendant jusqu'à la terre, figure au mois de février. p. 475.

Dedičia a vydedenci

Mnohí chcú bilancovať, my však iba znovu začíname. (Po koľký raz ?)
Rok existencie samostatného štátu je veľmi krátka doba na hodnotenie výsledkov,
ktoré sa odrazia v dlhodobej perspektíve. Jeden rok však môže všeličo naznačiť, prípadne korigovať nastúpenú cestu.
Platí to aj o ochrane kultúrnych hodnôt minulosti.
Kultúrne dedičstvo objektívne existuje, bez aktívneho prístupu dedičov je však mŕtve.
Životodarná energia potrebná na ďalšie prežitie však nie je iba otázkou hospodárskej prosperity dedičov,
ale tiež vecou postavenia kultúrneho odkazu minulosti v rebríčku základných hodnôt spoločnosti,
ktoré hýbu jej každodenným životom. Tu treba priznať, že vo všeobecnosti vyššie priečky skôr vyprázdňujeme
ako obsadzujeme. Súvisí to aj so zlou ekonomickou situáciou, lebo prostriedkov na záchranu, obnovu,
využitie a propagáciu kultúrneho dedičstva je nedostatok. Tento stav sotva môžeme zmeniť priamo.
Dlhodobo však práve úroveň starostlivosti o kultúrne dedičstvo môže výrazne ovplyvniť návratnosť prostriedkov,
vynaložených na tieto účely. Dnešný kritický stav pamiatok, najmä historických jadier miest,
sotva priláka turistov alebo podnikateľov. No sú aj faktory, ktoré so situáciou v ekonomike priamo nesúvisia,
len im venujeme málo pozornosti.
Po novembri 1989 sa mnohí rýchlo „zorientovali" a hurá „do Európy", niektorí až za „veľkú mláku".
Očakávali sme širokú, dláždenú cestu na Západ a krčíme sa v skutočnosti v kúte (presnejšie na colnici v Kútoch).
Rozdelením bývalej federácie sme stratili možnosť byť dedičmi hodnôt, ktoré Slováci spoluvytvárali v Čechách,
na Morave, a hlavne v Prahe. Zostala nostalgia a naťahovačky o časť kultúrneho majetku.
Táto vydedenosť bola nevyhnutná, podobne ako začiatkom storočia, po „nevydarenom manželstve"
odchod zo zaniknutého „uhorského domu" sprevádzaný stratou hodnôt zanechaných Slovákmi v Budapešti
a na časti Dolnej zeme. K česko - slovenskému vyrovnaniu dôjde možno tak, ako „došlo" k vyrovnaniu
maďarsko - slovenskému. Táto vec je pri dobrej vôli oboch partnerov nepochybne riešiteľná.
Veď dielo Benku alebo Bazovského je slovenské rovnako v Prahe i v Paríži. O obraze talianského majstra,
ktorý kúpil maďarský gróf na burze v Londýne, sotva možno hovoriť ako o slovenskom iba preto,
že sa nachádza v obrazárni povedzme na Krásnej Hôrke. Ak by ma na základe uvedeného príkladu niekto obvinil,
že sa nezodpovedne vzdávam nášho „národného" kultúrneho dedičstva, nemôžem mu dať za pravdu.
Skôr mám obavu, že nám hrozí vydedenosť iného druhu.
V uplynulých desaťročiach sa ako vtip spomínala návšteva reprezentantov školstva pofebruárového Československa,
ktorá v päťdesiatych rokoch išla do Moskvy študovať sovietsky školský systém.
V Moskve sa veľmi čudovali, že si ich systém chcú vziať za vzor dedičia ideí Komenského.
Aj v kultúre a umení nám dnes hrozia nové vzory. Nie sú z Východu a mnoho razy ani nie sú lepšie,
skôr naopak. Často bez triezveho zhodnotenia našich pozitívnych kultúrnych tradícií preberáme komerčný brak
podliezavej (ne)kultúry „amerického" štýlu. Je to iste jav dočasný, kvalita si časom prerazí cestu.
Koľko škrabancov i otvorených rán však dovtedy utrží náš kultúrny a duchovný život?
Nemyslím, že situáciu môže vyriešiť umelá a direktívna regulácia, zákazy a obmedzovania.
Pre radového občana treba vytvoriť vhodné podmienky na to, aby sa viac mohol primknúť k tradíciam,
k overeným hodnotám, ktoré sme stáročiami získavali a dosiahli vlastným rozumom a prácou. Nevzdávajme sa
špecifických hodnôt nášho kultúrneho dedičstva, aj keď niektoré jeho prvky nevynikajú honosnosťou.
Mozaika integrovanej Európy a sveta nemôže byť príťažlivá a pestrá, ak by do nej všetci vložili unifikovaný,
do jednotného rozmeru a tvaru vybrúsený kamienok. Tým, že sa vzdáme svojej identity a tradícií predkov,
môžeme sa stať vydedencami vo svojom vlastnom dome, na svojom zvrchovanom území.
Na opačnej strane často vidíme druhý extrém. Až priveľmi horlivo (opäť) budujeme pomníky nežijúcim i žijúcim
osobnostiam a udalostiam, či vzdávame hold sekundárnej pamiatke, pričom osobnosť a jeho dielo zostávajú
v úzadí.Glorifikujeme stavbu z travertínu, pričom skutočný odkaz výraznej osobnosti našich dejín oficiálne popierame.
Reprezentanti a služobníci by si najradšej na konto pôvodnej pamiatky vybudovali svoj vlastný pomníček.
Komplikácie okolo záchrany Mohyly M.R.Štefánika na Bradle sú toho varovným mementom.
Kultúrne dedičstvo bez človeka je mŕtve a vo vzťahu k človeku bezbranné. Rozhodujme preto veľmi uvážlivo
a zodpovedne akým spôsobom a do akých rúk vkladáme jeho osud. Niekedy o pamiatke rozhoduje majster
(aj „majster"), často však len úradník s pečiatkou. Neprijímajme rozhodnutia, ktorými sa nekultúrne zapíšeme
do odkazu našim potomkom. Mohli by nás vydediť.

JAROSLAV LIPTAY

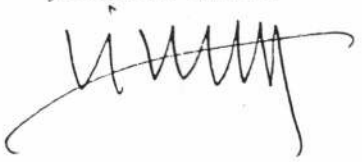

ZUZANA FRANCOVÁ

ROKOKOVÝ BETLEHEM Z BRATISLAVY

Betlehemy ako neodmysliteľné symboly Vianoc majú nezastupiteľné miesto v kultúrnej histórii ľudstva. Vznikli ako výraz túžby po sprítomnení udalostí okolo Kristovho narodenia a počas stáročí prešli zaujímavým a zložitým vývojom, v ktorom postupne vykryštalizovali rôzne lokálne podmienené typologické varianty. Z jednotlivých slohových období podobu betlehemov najviac poznačil barok. Zvyk stavať v kostoloch jasličky sa úzko spájal s hnutím protireformácie, a najmä s misijnou činnosťou jezuitov. V 18. storočí dochádza aj k postupnému zľudoveniu betlehemov; práve ľudové betlehemy sú dnes u nás v najväčšej miere zastúpené v múzeách.

MEDZI NAJPOZORUHODNEJŠIE slohové betlehemy na Slovensku sa bezosporu zaraďuje drobný vyrezávaný rokokový betlehem zo zbierok bratislavského Mestského múzea, vystavený v jednej zo sienî jeho historickej expozície v priestoroch Apponyiho paláca. Do múzea bol zakúpený v roku 1940 z kláštora Uršulínok, avšak nepoznáme k nemu žiadne písomné pramene. Z typologického hľadiska ho možno zaradiť do skupiny tzv. nemeckých betlehemov (Stallkrippe)[1], kde figurálny výjav nebýva zasadený do krajiny, ale jeho kulisu tvorí naznačené prostredie maštale. Tento typ betlehemu najčastejšie spájal v sebe výjav Narodenia s výjavmi Klaňania sa pastierov alebo Klaňania sa Troch kráľov.

V prípade nášho betlehemu vytvoril rezbár početne zredukovanú kompozíciu Klaňania sa pastierov. Na spoločnom podstavci, nesenom štyrmi ozdobnými nožičkami v tvare štylizovaných labiek a zdobenom spredu plastickou zlátenou rokokovou ornamentikou, sú okolo jasličiek s Ježiškom rozmiestnené postavy P. Márie, sv. Jozefa a dvoch pastierov. Pozadie výjavov tvorí fragment steny so slamenou strieškou a farebne naznačeným členením napodobňujúcim tehlové murivo, doplnené naturalisticky maľovanými a plastickými detailami vegetácie. Asymetrická pyramidálna kompozícia vrcholí v postavičke anjelika vznášajúceho sa na oblakoch.

Jednotlivé postavy betlehemu sa vyznačujú dôsledným rezbárskym prepracovaním, čo vidno najmä na postave kľačiaceho pastiera prinášajúceho ovcu. V záhyboch miestami ostro rezaná drapéria zvyšuje ich telesnosť a rozohráva pohyb. Najdynamickejšou postavou je sv. Jozef, doslova balansujúci na okraji nerovného terénu. Svoj vratký postoj vyvažuje až tanečným predklonom trupu so zdvihnutými rukami. Vírivý pohyb umocňuje cez plece prehodená drapéria plášťa akoby nadnášaná vetrom. V protiklade k tomu je určitým vyvažujúcim prvkom celej kompozície postava prichádzajúceho pastiera, ktorého v podstate statický postoj podporuje jednoduchá hladká modelácia povrchu. Každá z postáv je chápaná ako súčasť celku vytvoreného nie aditívnym priraďovaním jednotlivých častí - ako to neraz pri betlehemoch vidíme - ale vzájomnou kompozičnou zomknutosťou a dejovou prepojenosťou. Biblický výjav je chápaný pozemsky, dostáva sa do roviny lyrického príbehu so silným emotívnym nábojom, vyjadreným exaltovanosťou pohybov a gestami postáv.

V starom múzejnom inventári bol betlehem zapísaný ako „veľmi dobrá práca z okruhu Godeho alebo Stammassera" a datovaný do polovice 18. storočia. Do odbornej literatúry ho po prvý raz uviedla bývalá pracovníčka múzea Dr. Güntherová-Mayerová v roku 1955. Vyslovila názor, že „v betleheme vyznievajú Donnerove tradície" a označila ho za dielo pripísané Godeho dielni[2]. Názor o Godeho autorstve, resp. o tom, že betlehem treba zaradiť do okruhu tvorby tohto najvýznamnejšieho Donnerovho žiaka, pretrvával bez bližšieho skúmania či zdôvodňovania v povedomí odbornej verejnosti, a najmä múzejných pracovníkov aj v ďalších desaťročiach[3].

Iný názor po prvýkrát formulovala až Dr. M. Pötzl-Malíková v roku 1973, ktorá betlehem okrajovo spomenula vo svojej kľúčovej práci o Donnerovom okruhu na Slovensku. Vyslovila sa proti predpokladu o Godeho autorstve a dala dielo do súvisu s viedenským sochárom J. G. Dorfmeisterom, a to s odvolaním sa na autorov betlehem v zbierkach Bavorského národného múzea v Mníchove[4].

Polarita názorov na autorstvo betlehemu sa prejavila aj vo dvoch najnovších prácach o bratislavskom baroku a rokoku, ktoré vyšli ako reprezentačné publikácie v roku 1982 a 1983. Dr. L. Šášky sa - i keď s určitým náznakom pochybnosti - v zásade pridržiava staršieho názoru o Godeho autorstve, pričom ale pripúšťa, že sa v diele objavujú výrazové prvky tomuto umelco-

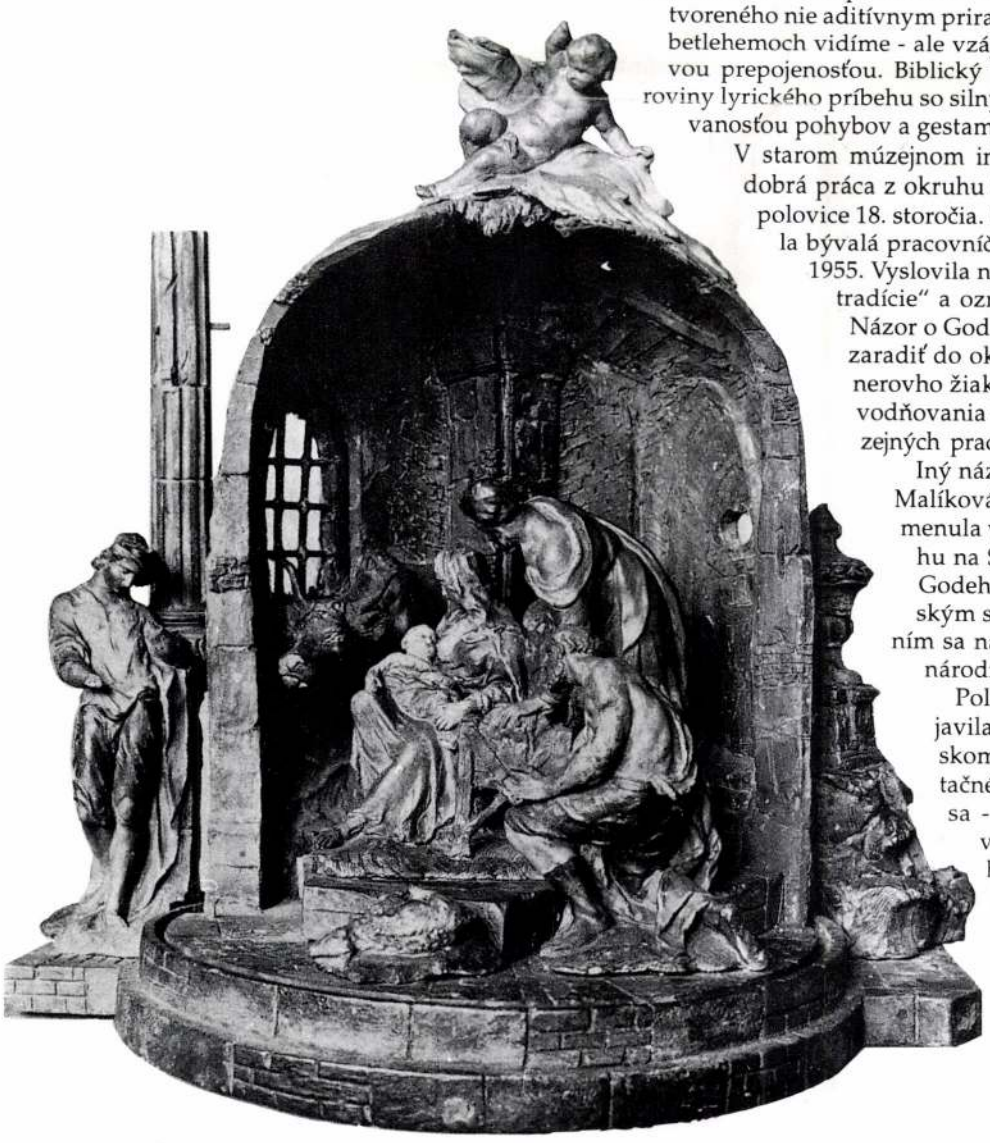

J. G. Dorfmeister - Maľovaný terakovový betlehem z r. 1772, Cilli (dnešné Celje v Slovinsku). Bavorské národné múzeum, Mníchov.

FOTO: Z. ZEMANOVÁ

Bratislavský rokokový betlehem. Polychromované a zlátené drevo. Okolo 1760.
Mestské múzeum Bratislava.

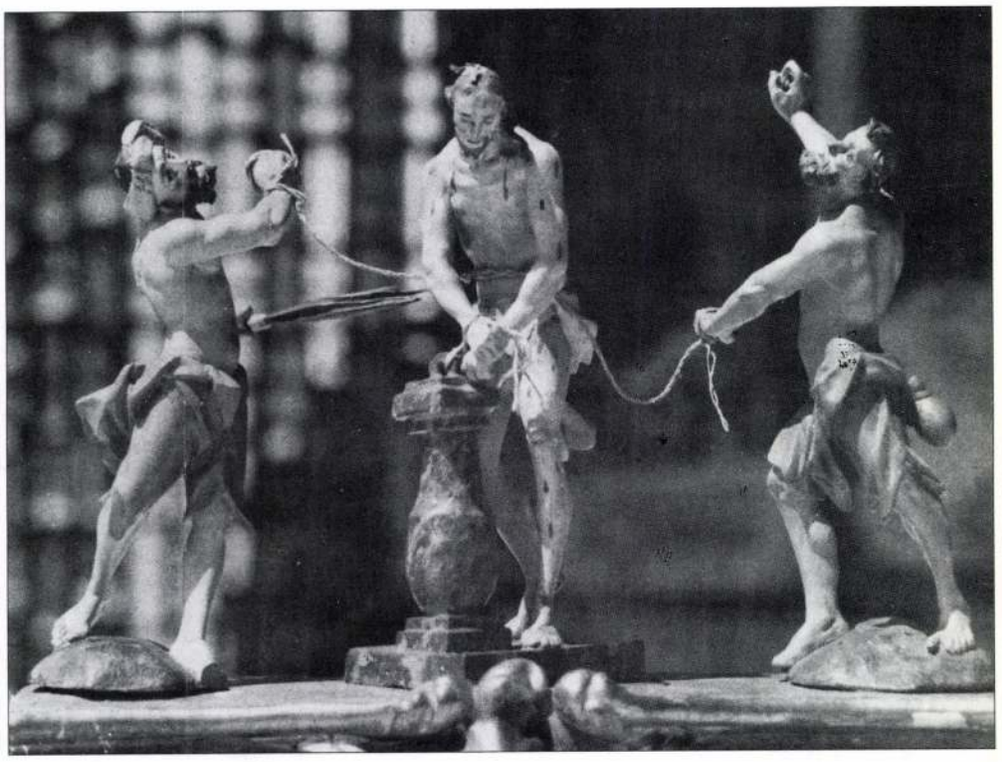

Bičovanie Krista. Polychrómovaná drevorezba bratislavskej proveniencie z pol. 18. storočia - celok, detaily postáv a nápis na podstavci (nezvestné).

vi už značne vzdialené[5]. Dr. I. Rusina datuje betlehem do 60-tych rokov 18. storočia, zaraďuje ho k rokokovému prúdu bratislavskej sochárskej tvorby ovplyvnenému viedenskými umelcami a bez ďalšieho rozboru preberá Malíkovej atribúciu diela J. G. Dorfmeisterovi[6].

Analyzovaný betlehem zaujíma v kontexte bratislavského rokokového sochárstva skutočne výnimočné postavenie. Jedným z dôvodov je aj to, že samostatná drobná interiérová plastika - v podobe v akej ju poznáme z významných centier rokokového umenia v Európe - je v našich zbierkových fondoch zastúpená v pomerne malom množstve a nemožno ju považovať za reprezentatívnu vzorku vo vzťahu k pôvodne existujúcej tvorbe. V prostredí Bratislavy, kde pri zachovaných barokových sochárskych dielach v christologickej tematike prevažujú námety súvisiace s Ukrižovaním, je betlehem osobitý aj z ikonografického hľadiska. Ako voľne prenosná skupinová plastika komorného formátu mohol byť vytvorený buď na priamu objednávku pre Uršulínsky kláštor - najskôr do niektorej z jeho kaplniek[7] - alebo sa domáci betlehem sem mohol dostať aj sekundárne, a to pravdepodobne ako niečí dar.

V r. 1967 betlehem reštauroval akad. sochár Anton Drexler. Zo sošiek odstránil vrstvy premalieb a predtým, ako ich kolíkmi definitívne spojil s podstavcom, rozmiestnil postavičky nanovo tak, aby sa čo najlepšie uplatnili z každého pohľadu. Podľa pôvodného popisu však možno usudzovať, že pritom nenastal výraznejší odklon od pôvodnej zostavy. Po odstránení premalieb obnovili aj pôvodnú polychrómiu figúr, pri ktorej sa uplatnila vcelku tradične používaná farebná škála, kde jednotlivé odtiene sú zároveň nositeľmi symbolického významu vo vzťahu ku konkrétnej postave[8].

Na základe slohových znakov i použitej ornamentiky môžeme bratislavský betlehem datovať do obdobia okolo polovice 18. storočia, najpravdepodobnejšie do 60. rokov. V dejinách bratislavského sochárstva je toto obdobie ešte v značnej miere spojené s menom vratislavského (wróclawského) rodáka Ľudovíta Godeho (zomrel v r. 1759). S tým súvisela tendencia staršej literatúry pripisovať mu väčšinu diel z týchto rokov. Gode zaujíma kľúčové miesto vo vývoji podonnerovskej plastiky, pričom v jeho diele sa objavujú už prvky rokokovej ornamentiky. Napriek rokokovým vplyvom uplatňovaným skôr v detaile, sa však Godeho tvorba v podstate po celé dvadsaťročie samostatnej sochárskej práce podstatnejšie neodklonila od východiskovej umeleckej orientácie, získanej školením u Georga Raphaela Donnera. Možno to vidieť aj v jednej z jeho najvýznamnejších prác posledného obdobia - sochárskej výzdobe kazateľnice v Jezuitskom kostole v Bratislave (1754). Porovnanie betlehemu so zaručenými Godeho dielami vylučuje možnosť jeho autorstva, pretože taký stupeň rokokovej uvoľnenosti, aký betlehem predstavuje, v Godeho tvorbe nenachádzame. Odlišné sú aj typy tvárí, nemajúce nič spoločné s donnerovským klasicizujúcim ideálom, na ktorý Gode nadväzoval.

Nepravdepodobné je aj autorstvo Štefana Steinmasslera (1721-73), ktorý sa - ako vieme - nepriklonil ani k Donnerovmu klasicizmu, ani k rokoku. Známa tvorba hlavného predstaviteľa bratislavského rokoka - Jozefa Sartoryho (1728-89) nám tohto umelca predstavuje najmä ako dobrého remeselníka - dekoratéra.

Predpoklad o autorstve Johanna Georga Dorfmeistera (1736-86) sa opiera o umelcovo známe dielo - maľovaný terakotový betlehem z r. 1772. Táto plastická skica (modelletto) pochádza z Cilli (dnešné Celje v Slovinsku) a je signovanou umelcovou prácou.

Podľa literatúry je to jediný zachovaný betlehem z rúk tohto umelca, o ktorom na základe vlastnej biografie vieme, že vo svojej mladosti zhotovoval betlehemy, oltáriky a Božie hroby, ktoré sa na trhoch predávali ako detské hračky[9]. Okrem toho vytvoril aj viaceré terakotové betlehemy, ktoré však nepoznáme.

Dorfmeister bol jedným z najvýznamnejších sochárov 2. polovice 18. storočia v Dolnom Rakúsku. Základy výtvarného školenia získal u svojho švagra J. G. Leitnera (Leuthnera) a v rokoch 1757-60 študoval na viedenskej Akadémii výtvarných umení u B. Molla. Najmä v začiatkoch svojej tvorby bol silne ovplyvnený Donnerom (ako 17-ročný kopíroval jeho studňu na Neumarkte). Zo 60-tych rokov poznáme viaceré Dorfmeisterove diela menších rozmerov, zhotovené v olove, alabastri alebo terakote (dnes hlavne v zbierkach viedenského Barockmusea)[10]. Vo všetkých týchto dielach je zreteľná donnerovská orientácia umelca.

Ak porovnáme Dorfmeisterov mníchovský terakotový betlehem s vyrezávaným bratislavským betlehemom vidíme, že medzi oboma dielami existujú niektoré prvky podobnosti. V oboch prípadoch ide o uzavretú kompozíciu, ktorá je pri mníchovskom betleheme ešte zvýraznená zasadením výjavu do akejsi hlbokej niky - architektonického rámca evokujúceho interiér maštale. Počet postáv je aj tu zredukovaný; charakterizuje ich úzka vzájomná previazanosť a mäkká modelácia, podmienená použitým materiálom. Vo figurálnej zložke vidíme v detailoch čiastočnú podobnosť pri oboch kľačiacich postavách, ako aj pri postavičke anjelika v ukončení. Pri oboch betlehemoch sa vyskytuje podobný typ plastickej dekoratívnej vázičky a spoločná je aj redukcia zvieracích figúr - tradičných svedkov výjavu - len na plastické, do priestoru vyčnievajúce hlavy.

Okrem uvedených spoločných znakov však nachádzame aj viacero rozdielov, daných nielen odlišnosťou použitého materiálu. Postava anjela (?) z mníchovského betlehemu - aj keď je zrejme vo vedomom protiklade k robustnejším ostatným figúram - je po formálnej stránke zjemnelou, až manieristickou odvodeninou donnerovského figurálneho typu a je dosť vzdialený k rozihraným postavičkám bratislavskej kompozície. Ešte väčšie sú rozdiely medzi naším betlehemom a Dorfmeisterovými dielami z Barockmusea. Z uvedených dôvodov považujem Dorfmeisterovo autorstvo za veľmi nepravdepodobné, pričom tento názor podporuje aj fakt, že by umelec musel dielo vyhotoviť ešte počas štúdia alebo tesne po jeho ukončení, teda v období, keď bol najviac ovplyvnený Donnerom.

V našom múzejnom zbierkovom materiáli nenachádzame k betlehemu žiadne analogické dielo. Do vzdialenejšieho súvisu s ním možno zatiaľ dať nerestaurovanú polychrómovanú a zlátenú drevorezbu sv. Rodiny zo zbierok Múzea Červený Kameň[11]. Z ikonografickej stránky ide o námet, rozšírený v barokovej plastike prostredníctvom grafických predlôh.

Pri porovnávaní oboch diel vidíme najväčšiu podobnosť v type figúr, a najmä tvárí oboch Márií a sv. Jozefov, čiastočne v ich postoji a riešení drapérií, ako aj v celkovom ponímaní výjavu, jeho elegantnej nadľahčenosti. Napriek tomu, že ide o rezbu nižšej umeleckej kvality, môžeme túto doteraz nepublikovanú skupinku považovať za zaujímavý príklad drobnej rokokovej plastiky.

V zahraničí sa pred niekoľkými rokmi objavila miniatúrna, z dreva vyrezávaná polychrómovaná skupina „Bičovanie Krista"[12]. V súčasnosti sa nachádza na neznámom mieste, pravdepodobne v Nemecku, a jej podobu poznáme žiaľ iba z fotografií. Podľa nich išlo o prácu bratislavskej proveniencie, ako o tom svedčí označenie POSONIA zospodu podstavca, doplnené iniciálkou M[13]. Kompozícia sa skladá z troch postáv rozmiestnených na ozdobnom podstavci s plastickou rokokovou ornamentikou. Postavy oboch bičujúcich mužov sú typmi, rezbárskym prepracovaním, rozihranosťou tanečného postoja a expresívnosťou výrazu blízke postavám betlehemu. Toto porovnanie vedie k predpokladu, že autorom oboch diel mohol byť ten istý, predbežne však neidentifikovaný rezbár.

Pri hľadaní štýlového východiska nášho betlehemu zisťujeme určité styčné body s umením bavorského rokoka.[14] Práve v tejto oblasti sa vytvorila silná tradícia zhotovovania betlehemov a výrazné rozšírenie zaznamenali aj domáce betlehemy. Popri najčastejšie sa vyskytujúcich materiáloch - dreve a vosku - sa pri ich zhotovovaní často uplatňovali aj iné prírodné materiály, pomocou ktorých sa dosahoval naturalistický efekt (kôra stromov, slama, kúsky kameňa a pod.). Príznačnými rysmi bavorskej rokokovej plastiky bola formálna zjemnelosť postáv, štíhle elegantné proporcie, a najmä neustála prítomnosť určitého latentného pohybu aj pri zdanlivo pokojných figúrach. Odklon od barokového pátosu sa prejavil v celkovom zjemnení, malebnosti a zvrúcnení výrazu. Často je prítomný prvok tanečnosti, nadľahčenosti pohybu a vibrácie formy. Takéto znaky nachádzame aj pri bratislavskom betleheme, rovnako ako aj odklon od idealizovaných figurálnych typov a ich nahradenie v podstate realistickými typmi odpozorovanými zo života. Tento istý nádych ľudovosti dáva betlehemu osobité podfarbenie.

Aj keď otázka autorstva rokokového betlehemu zo zbierok Mestského múzea v Bratislave ostáva zatiaľ otvorená, je isté, že betlehem vytvoril školený rezbár veľmi dobrej umeleckej úrovne a jeho práca sa tak právom zaraďuje k zlatému fondu našich pamiatok z tohto obdobia.

Poznámky

1. Bogner, G.: Das grosse Krippenlexikon München 1981 str. 141, Lexikon der Kunst V. Leipzig 1978 str. 543-44.
2. Recenzia knihy J. Kostku a kol.: Donner a jeho okruh na Slovensku, IN: Pamiatky a múzeá 1955 č. 3, str. 143 c.d.
3. Naposledy: v jubilejnej ročenke „120 rokov Mestského múzea" (Bratislava 1988) sa betlehem dokonca spomína ako práca z okruhu Donnerovej školy (str. 63).
4. Malíková, M.: Die Schule Georg Raphael Donners in der Slowakei, IN: Mitteilungen der Österreichischen Galerie Wien 1973 str. 77-180.
5. Šášky, L.: Bratislavské rokoko, Bratislava 1982, str. 48, foto č. 92.
6. Rusina, I.: Renesančná a barokova plastika v Bratislave. Bratislava 1985, str. 30, foto str. 31. Rusina, I.: Ikonografia bratislavskej plastiky 17. a 18. storočia, IN: Ars 1988 č. 2, str. 50-51.
7. V r. 1741 bola v uršulínskom kláštore postavená tzv. „Hauskapelle" (domáca kaplnka) zvaná aj „Jesuleinkapelle". Pozostalosť Dr. G. Weydeovej, AMB.
8. O symbolike farieb v betlehemoch - Bogner, G.: Das grosse Krippenlexikon str. 144.
9. Berliner, R.: Die Weihnachtskrippe München 1955 str. 134 poznámka č. 844, Krippenlexikon str. 172-3. G. R. Donner - výstavný katalóg Viedeň 1993, str. 520 č. kat. 143. Ďalšie údaje v starších prácach a lexikónoch. Na území Slovenska nie sú spoľahlivo doložené žiadne umelcove diela.
10. Baum, E.: Katalog des Österreichischen Barockmuseums 1 Wien-München 1980 str. 146-156, Naša reprodukcia betlehemu z Bavorského národného múzea je z publikácie - Berliner, R.: Denkmäler der Krippenkunst Lieferung I. Augsburg 1926 foto č. 8.
11. Inv. č. S 51.
12. Za informácie o tomto diele, ako aj za poskytnutie jeho fotografií ďakujem Dr. M. Pötzl-Malíkovej.
13. V bratislavskom sochárstve poslednej tretiny 18. storočia tento námet spracoval Anton Marschall (1741-1794), ktorého signovanú drevorezbu „Bičovanie Krista" z r. 1770 vlastní GMB.
14. Feulner, A.:Bayerisches Rokoko München 1923.

EVA PANČUHOVÁ

Ľudové betlehemy

Samostatnou skupinou v zbierkach Slovenského národného múzea v Martine sú ľudové betlehemy. Predstavujú výrazný prvok tradičnej ľudovej kultúry, dotvárajúci prekrásnu atmosféru vianočných sviatkov na slovenských dedinách a v mestách ešte i v nedávnej minulosti.

Betlehemy z Banskej Štiavnice a okolia z 2. pol. 19. stor. Zbierky SNM v Martine.

FOTO: F. LAŠUT